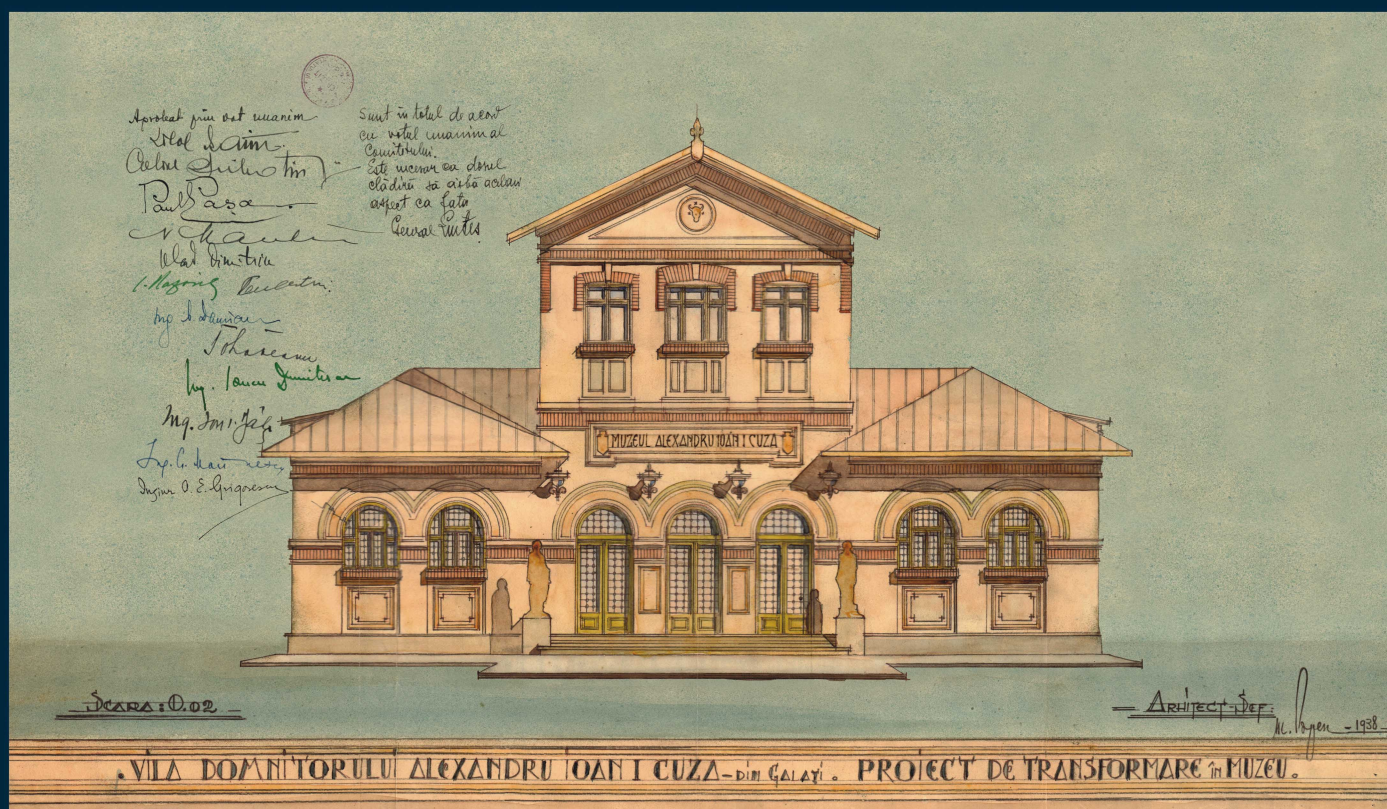

Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU

Muzeul *Cuza-Vodă* din Galați 24 Ianuarie 1939 O recuperare istorică

EDITURA
Muzeului de Istorie Galați

2020

Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU

Muzeul *Cuza-Vodă* din Galați

24 Ianuarie 1939

O recuperare istorică

Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU

**Muzeul *Cuza-Vodă* din Galați
24 Ianuarie 1939
O recuperare istorică**

**EDITURA
Muzeului de Istorie Galați**

2020

© EMIGI 2020

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Muzeului de Istorie "Paul Păltănea" Galați, Editurii Muzeului de Istorie Galați și autorului. Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii sau al autorului.

Editor: Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU

Consilier editorial: Virgil Nistru ȚIGĂNUȘ

Culegere text: Ludmila PLUGARU, Liliana PALADE, Constantina ARION-CĂLDĂRARU, Aura CRISTIAN

Machetă grafică și Indice de nume : Ovidiu-Cristian NEDU

Fotoprosesare: Alexandru ȘEITAN

Coperta: Cristian-Dragoș CĂLDĂRARU

Coperta I, IV: Macheta Casei Cuza-Vodă, 1938 (SĴGAN), Proiectul moldovenesc din anul 1862 al stemei Principatelor Unite (Sorin IFTIMI, Aurica ICHIM, Alexandru Ioan Cuza. Steme, monograme, decorații), Paul și Ecaterina Pașa (foto, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea, Galați”) și actul de donație a Muzeului Regional către Straja Țării.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CĂLDĂRARU, CRISTIAN-DRAGOȘ

Muzeul Cuza Vodă din Galați : 24 Ianuarie 1939 - o recuperare istorică / Cristian-Dragoș Căldăraru. - Galați : Editura Muzeului de Istorie Galați, 2020
ISBN 978-606-8769-29-5

069

© 2020 Editura MUZEULUI DE ISTORIE GALAȚI

Galați, str. Alexandru Ioan Cuza, nr. 80, cod 800010

Redacția: tel.: 0236 460797, Fax/Mail: 0336-880008

E-mail: muzeuistoriegalați@yahoo.com

Web: <http://mig1.ro/>

ISBN: 978-606-8769-29-5

„Dintre probele de iubire și de recunoștință care îmi vin din toate unghiurile țării, niciuna nu putea să mă înduioșeze mai adânc ca aceea a locuitorilor din Galați. Iubitul meu soț a fost mult timp cetățeanul acestui oraș în care avea mulți prieteni”

Principesa Elena Cuza

CUPRINS

Introducere	9
Documente	39
Indice de nume	525

INTRODUCERE

Anul acesta se împlinesc 200 de ani (20 martie 1820-20 martie 2020) de la nașterea omului providențial, ALEXANDRU IOAN I-IU CUZA, în a cărui domnie au fost puse bazele României moderne.

Lucrarea de față este un demers privind acțiunea de reabilitare a memoriei „*Celui ce a fost hărăzit să fie ctitorul României Mari*”, fiind bazată pe acte și documente editate și inedite. Contemporanii marelui eveniment istoric de la Galați, din data de 24 Ianuarie 1939, dedicat inaugurării Muzeului Cuza Vodă, au așezat

o mare icoană a trecutului, mai ales prin actualizarea Casei în carea trăit, în care a copilărit și a visat despre Unire și despre atâtea mari probleme, care atingeau destinele Neamului nostru. Prin aceste amintiri scumpe, adunate în această Casă, care vor vorbi generațiilor viitoare de Domnitor, se împlinea o datorie de pioasă recunoștință (doc. 384).

Locul nașterii este încă în atenția istoricilor¹; este însă cert că Ioan și Sultana Cuza, părinții viitorului domnitor, s-au stabilit în Galați în jurul anilor 1827-1828, locuind împreună cu cei trei copii ai lor, Dimitrie, Alexandru și Soltana, într-un imobil ridicat pe locul cumpărat de postelnicul Ioan Cuza, de pe *Ulița de lângă mal, Mahalaua Poștei, Ciastia a IV-a*², astăzi Muzeul „Cuza-Vodă”, str. Alexandru I. Cuza, nr. 80.

¹ Nu există, încă, o unanimitate din partea istoricilor în privința locului nașterii lui Alexandru Ioan I-Iu Cuza. Controversele privind locul nașterii lui Alexandru Cuza au apărut încă din timpul vieții sale. Astfel, pe *Diploma sa de Bacalaureat* emisă de Universitatea din Sorbona este trecut Bârladul ca loc de naștere, însă în anul 1818. În *L'illustration* din 5 martie 1859, p. 1, este consemnat orașul Galați ca locul nașterii lui Alexandru Cuza, în anul 1820. Tot la Galați apare locul său de naștere în *Le petit Larousse* și *Le petit Larousse illustre*, edițiile 1894, 1910, 1947, 1974 și 1996. În *Almanahul de la Ghotha* din 1862, apare anul de naștere 1820, localitatea Bârlad. Pe *Certificatul său de deces* de la Heidelberg din 1873, Elena Cuza scrie Bârlad, ca loc de naștere, tăind București. În data de 5 decembrie 1867 Cuza completează și semnează un formular de *act de identitate* al districtului austriac Döbling, menționând Bârladul ca loc de naștere. Istoricii precum A. D. Xenopol, Moise N. Pacu, Constantin C. Giurescu, Dumitru Ivănescu, Ștefan S. Gorovei, Oltea Râșcanu sau Paul Păltănea au considerat tot Bârladul ca locul de naștere al Domnitorului Cuza, Nicolae Iorga, Lucia Borș, Theodor Codreanu sau Costin Clit consideră că orașul Huși este locul de naștere al ultimului domnitor pământean al românilor. Uneori cercetarea istorică este imprevizibilă.

² Ciastie sau cvartal, denumirea veche a unui cartier.

Este posibil să fi fost una dintre puținele case elegante din Galați, construite din piatră, pe o fundație de cărămidă, în anii 1829-1830, deoarece medicul german F.S. Chrismar³ consemna, în jurnalul său de călătorie din anul 1834, că, la Galați, în afara locuinței pârcălabului construită din piatră, „*totul este clădit din lemn*”⁴. Cert este că această casă a oferit momente de bucurii și neliniști pentru toți membrii familiei Cuza care au locuit în ea. După alegerea sa ca Domn al Moldovei și Valahiei, în Casă a locuit doar mama sa, Sultana Cuza, născută Cozadini⁵, până la moartea sa, survenită în data de 20 mai 1865. În mormântarea a avut loc în curtea bisericii *Vovidenia* din Galați, în prezența Domnitorului și a soției sale, iar în 1873 rămășițele pământești ale Sultanei Cuza au fost strămutate la Ruginoasa alături de cele ale fiului său, Alexandru. A fost ultimul popas pe care Alexandru Ioan I-ii Cuza l-a mai făcut în Galați, locuind câteva zile în casa părintească din strada Cuza Vodă.

După abdicarea și exilul Domnitorului Alexandru Ioan I-ii Cuza, însoțit de Doamna Elena Cuza, casa din Galați a familiei Cuza a fost închiriată⁶, probabil, doctorului Dimitrie Vizzu⁷, fiul primului primar al municipiului Galați, profesorul Ioan Vizzu⁸.

³ *Călători străini despre țările române în secolul al XIX-lea (1831-1834)*, seria nouă, vol. III, București, Editura Academiei Române, 2006, p. 93.

⁴ *Ibidem*, p. 72.

⁵ *Familiiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, coordonator și coautor, Mihai Dim. Sturdza, Vol. V (Ceaure-Cuza), București, Editura Corint, 2018, p. 415, 418, „Sultana Kozadini născută la Constantinopol, cca. 1795”.

⁶ Nu se cunoaște încă cine a locuit în casa familiei Cuza din Galați în perioada 1865-1884.

⁷ Paul Păltănea, „Alexandru Ioan Cuza și Galații”, în *Danubius*, Galați, vol. II-III, Muzeul de Istorie Galați, 1969, p. 131, și nota nr. 89, „La sfârșitul anului 1867, probabil, a fost creată de primăria orașului Galați o bursă *Alexandru I. Cuza* în valoare de 8.000 lei *vechi*, încredințată lui D. Vizzu, absolvent al Școlii de Medicină din București. Cu această bursă D. Vizzu a studiat medicina la Paris între anii 1868-1873, stabilindu-se apoi la Galați”.

⁸ *Idem*, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, Partea I, ediția a doua, ediție coordonată de pr. Eugen Drăgoi, Galați, Editura Partener, 2008, p. 406, și nota nr. 3, „Ion Vițu a venit la Galați, de la Roman, la începutul anului 1840, desfășurând o îndelungată activitate didactică, până în anul 1864”. A fost primar al orașului Galați în perioada 1864-1866. Vezi și Ion Brezeanu, Gh. S. Ștefănescu, *Școala gălățeană*, Galați, Editura pentru Literatură și Artă, Geneze, 1996, p. 290, „născut la Botoșani, Ioan Vițu (1818-1877), după ce a făcut studii clasice și doi ani de filozofie la Institutul Vasilian și Academic din Iași, a fost numit ca *profesor primar* la Școala Publică din Roman (1836). Peste trei ani a fost transferat la Galați, în postul rămas liber, după retragerea lui Toma Giușcă. A funcționat și la Școala Reală (1858)”; Eugen Drăgoi, „Profesorul Ion Vițu. Mărturii biografice inedite”, în *Axis Libri*, An II, nr. 4, septembrie 2009, p. 33, „Ion Vițu s-a născut în anul 1917 (sau 1818); a mai avut un copil, Paulina, decedată prematur - actul de deces din 24 august, 1866, al pruncei, în vârstă de un an și două luni - în casa domniei sale, fără număr, în Piața Ștefan cel Mare, cvartalul al cincilea”. Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale (în continuare SJGAN), Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 93/1865-1866, f. 39, la 22 octombrie 1866 Ion Vizzu semna, în calitate de primar al orașului Galați, „Tabloul recensământului făcut în 1865 pentru orașul Galați (care) cuprinde cinci mii opt sute cinci case, șase mii patru sute șapte zeci șapte familii, trei zeci și șase mii nouă sute cinci zeci și patru suflete și opt-sprezece biserici, pentru care se legalizează”.

Studii inedite despre istoria *Casei Cuza-Vodă* din Galați au fost publicate de către: I. T. Dragomir⁹, Paul Păltănea¹⁰, Leon Eșanu¹¹, Viorica Pisică¹², Cristian-Dragoș Căldăraru¹³.

Recunoștința gălățenilor față de Alexandru Ioan I-iu Cuza s-a manifestat și după moartea domnitorului. Astfel, Școala primară nr.5 din Galați a primit numele *Cuza-Vodă*, fiind înființată de

Comună (Primărie) în 1865, Decembrie 13, și întreținută de ea până în toamna anului 1889, când s-a luat de Stat împreună cu toate celelalte școli comunale. De la înființare până în toamna anului 1882, *Școala Cuza-Vodă* a stat în localuri închiriate de Comună; noul local construit prin inițiativa unui *Comitet* privat format din cetățeni fruntași din partea din vale a orașului, constituit în luna Septembrie 1880 și compus din următoarele persoane: președinte, Hagi Ghiță Găitan; membri: Hagi Iani Gheorghiu, col. Pencovici, N. Lenguceanu, P. Popa, N. Chiriacopulo, Șt. G. Chimet, V. Șoarec, C. Caramfil, Al. Chiriacopulo, Sava Enache Gâlmoiu, A. D. Șoarec, A. Radovici Cărămidar și T. Pavelescu. Punerea pietrei fundamentale a Școlii *Cuza-Vodă* s-a făcut în 8 Iunie 1881 și inaugurarea instalării într-însa la 4 Noiembrie 1882¹⁴.

Doamna Elena, aflată în anul 1881 la Paris, comandă un bust al lui Alexandru Ioan Cuza, turnat în bronz, pe care să-l doneze Școlii primare de băieți nr. 5, *Cuza-Vodă*, din Galați. Bustul a fost realizat de către sculptorul francez Pierre Granet, fiind primul bust din țară al Domnitorului Cuza, și a fost așezat, în anul 1882, pe un frontispiciu deasupra intrării în școală¹⁵.

Astăzi, acest bust se află în parcul de la intrarea în Muzeul *Cuza-Vodă* din Galați. Este eronată afirmația cum că

⁹ I. T. Dragomir, „Din activitatea de cercetător, colecționar și muzeograf a lui V.A.Urechia”, în *Revista Muzeelor*, an III, nr. 5, București, 1966, pp. 413-417.

¹⁰ Paul Păltănea, *Alexandru Ioan Cuza și Galați*, pp. 121-135; Idem, „Casa părintească din Galați a domnitorului Alexandru Ioan Cuza”, în *Monumentul. Tradiție și viitor*, volum coordonat de Silviu Văcaru și Aurica Ichim, Iași, Editura Fundației AXIS, 2006, pp. 103-117.

¹¹ Leon Eșanu, „Înființarea muzeului *Cuza-Vodă* din orașul Galați”, în *Cercetări Istorice*, IV, 1973, pp. 39-51.

¹² Viorica Pisică, „Restaurarea din anul 1938 a *Casei Cuza Vodă* din Galați”, în *Danubius*, vol. XXII, Galați, 2004, pp. 185-190.

¹³ Cristian-Dragoș Căldăraru, „Noi date privind Casa domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza din Galați”, în *Monumentul. Tradiție și viitor*, partea a II-a, volum coordonat de Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, Editura Doxologia, 2016, pp. 87-112.

¹⁴ Moise N. Pacu, *Cartea Județului Covurlui. Note geografice, istorice și îndeosebi statistice*, Partea a II-a, București, Stabilimentul Grafic I.V.SOCEC, 1891, p. 158 și Nota 1.

¹⁵ Corneliu Stoica, *Monumente de for public din municipiul Galați*, Galați, Editura Axis Libri, 2015, p. 23.

cel dintâi monument al lui Cuza a fost dezvelit la 17 octombrie 1904, în com. Grivița, jud. Tutova (azi Vaslui), din inițiativa lui Stroe Belloescu, cunoscut profesor și ctitor de lăcașuri culturale și religioase¹⁶.

În anul 1891, ziarul *Adevărul* consemna faptul că Ministerul Instrucțiunii Publice luase

hotărârea de a cumpăra toate edificiile *monumentale* din țară, între acestea frumoasele case în care marele Domnitor s-a născut¹⁷ și în care el, împreună cu nemuritorii Costache Negri, Vasile Alecsandri și alți bărbați marcați ai Țărilor surori, au conceput și preparat ideea Unirii¹⁸. Noi nu putem decât să felicităm guvernul pentru româneasca faptă ce este în ajun a se săvârși. Un lucru ținem a aminti guvernului: în aceeași linie, nu departe de casele Cuza, pe aceeași înălțime, se află frumoasele case Costache Negri, în care se află astăzi instalată Școala Normală. Aceste două case sunt două monumente prețioase, pe cât de prețioase și în veci neuitate sunt numele ce le poartă. De ce s-ar cumpăra una și nu s-ar cumpăra și cealaltă?¹⁹.

Lăsată o perioadă lungă de timp neîngrijită, se încerca, la cumpăna dintre veacuri, salvarea Casei Cuza-Vodă și redarea frumuseții de odinioară, căci

paragina și-a întins culcușul acolo unde acum peste o jumătate de veac, scria Emanoil Hagi Moscu, bătea inima ținutului oblăduit de viitorul marelui Domnitor român.

Proptele de brad de-abia mai sprijinesc zidurile locuinței istorice. Acoperișul desfundat, ușile și ferestrele lăsate în bătaia vântului, întreaga locuință a fost bătaia de joc a celor care, nesimțitori, priveau la dărăpănarea tot mai iuțită a Casei ce adăpostise pe acela care printr-o soartă fericită, fost „hărăzit” să poarte statornic coroanele întrunite ale lui Mihai și Ștefan. Este icoana dureroasă a nepăsării grăbiților care, în fuga după o ridicare personală, nu se pot uita înapoi de teama poticnelii. (...). Scăpând Casa lui *Cuza-Vodă*, se întărește una din temelile clădirii Țării. (doc. 81).

În 1906, Nicolae Iorga pleda pentru înființarea unor „Muzee Județene” în România, unde orice vizitator din țară sau străinătate să poată descoperi, prin obiectele

¹⁶ Oltea Rășcanu Gramaticu, „Doamna Elena Cuza”, în *Acta Musei Tutovenssis*, IV, Bârlad, 2009, p.160.

¹⁷ În acea perioadă nu erau cunoscute toate actele civile ale Domnitorului Cuza; de aici și confuzia legată locul de naștere și locuința din Galați a familiei Cuza, locuință în care și-a petrecut bună parte din viață Alexandru Ioan Cuza.

¹⁸ Afirmatie autorului acestui articol este exagerată în privința „conceptului și preparării ideii de Unire”.

¹⁹ *Adevărul*, Anul III, nr. 743, vineri, 15 februarie 1891, Ediția a doua, p. 3, „Ultimele informații”; ministrul Culturii și Instrucțiunii Publice era Titu Maiorescu (16.11.1889-15.02.1891) în guvernul generalului George Manu (5.11.1889-15.02.1891).

expuse, istoria locurilor și a oamenilor. Pentru organizarea acestor *Muzee Județene*, Iorga propunea trei căi:

Sau cea mai înaltă școală strânge lucrurile prin profesori, deschide câteva odăi pentru Muzeu și îndeamnă pe școlari a face paza;
Sau orașenii se adună și aleg un Comitet din persoanele cu sentimente bune și înțelegere mai multă;
Sau Ministerul de Instrucție face o lege prin care impune Școlilor înalte din reședințele județene să procedă astfel, ajutându-le întâmplător și numind un inspector al Muzeelor, care ar fi în același timp și al Bibliotecilor din toată țara.
Dacă Ministerul actual sau oricare urmaș al său ar fi, e gata să adopte această din urmă cale, mă ofer *cu totul gratuit* pentru acest loc de inspector²⁰.

Gândurile lui Iorga despre înființarea *Muzeelor Județene* ar fi putut să fie puse în practică chiar de el dacă ar fi inițiat o campanie de salvare a Casei Cuza Vodă, prin cumpărarea ei de către autoritățile centrale sau locale și transformarea în *Muzeul Județean Cuza Vodă* din Galați.

Casa din Galați a familiei Cuza „aștepta”, la începutul veacului XX, ca cineva să o aprecieze la adevărata sa valoare astfel încât să fie „eternizată memoria Marelui nostru Domnitor, Alexandru Ioan Cuza, sub a cărui glorioasă domnie s-au săvârșit atâtea mari fapte”, după cum scria în 1911 Pulcheria Izvoranu primarului Alexandru G. Nicolescu, întrebându-l în același timp:

De ce oare Galațiul, orașul în care a trăit atât timp, al cărui Pârcălab a fost spre onoarea și fericirea lui, nu ar sărbători ce aceeași ocazie fundarea *Muzeului Cuza-Vodă* în chiar *Casa* sa de odinioară? Ce merit nu ar avea actualul Consiliu Comunal aducând la îndeplinire acest mare fapt, care nu poate decât să fie dorința unanimă a întregii suflări a Galaților? (doc.3).

Din păcate, răspunsul Consiliului Local Galați suna sec:

Dl Primar supune Consiliului că din partea Dnei Pulcheria Izvoranu s-a primit o petiție înregistrată la nr. 19926/911, prin care oferă Comunei spre vânzare casele din str. Cuza-Vodă, proprietatea Dsale, foste ale Marelui Domnitor Alexandru Io(a)n Cuza. Consiliul respinge cererea, Comuna nedispunând de fonduri²¹.

Familia col. Isvoranu, încercând să scape de acest imobil grevat de credit, într-o perioadă caracterizată de „chirii scăzute, cumpărători puțini și prețuri mici”, apelează la

²⁰ Nicolae Iorga, „Muzee județene”, în *Neamul Românesc*, București, An I, nr. 67, 28 decembrie 1906, p. 211.

²¹ SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 4/1911, f. 94.

G.C. Robescu, fost primar²² și deputat de Galați care, în 1907, dorea cumpărarea caselor Cuza pentru „Biblioteca Urechia”²³ (doc.2), bibliotecă adăpostită în incinta Liceului „Vasile Alecsandri”. Tratatul a eșuat. În același an, familia Isvoranu a purtat discuții privind vânzarea caselor Cuza din Galați către gen. Leon Mavrocordat, șeful Casei Militare Regale. Generalul Leon „cere guvernului a se cumpăra casele din Galați, unde a locuit Domnul Alexandru Ioan Cuza, unul din cei mai mari Domnitori ai românilor, care a îndeplinit mărețul act al Unirii Principatelor și în acea casă să se instaleze un **Muzeu** întru amintirea lui” (doc.2). Discuțiile dintre colonelul Isvoranu și prim-ministrul G.Gr. Cantacuzino, referitoare la cumpărarea Casei Cuza de către guvern, au eșuat, Isvoranu „pozând în victimă, țipând că este deposedat de un tezaur istoric al cărui proprietar era, în folosul națiunii” (doc.2).

În anul 1909, Grigore Trancu-Iași închiriaza Casa Cuza-Vodă pe care o descrie în 1938 ca o casă

frumoasă și de o construcție interesantă prin simetria celor două pavilioane așezate de o parte și de alta a intrării principale. Un etaj domină aceste pavilioane. Atunci, curtea vastă era numai straturi de flori, copacii bătrâni umbreau multe ferestre ale clădirii, pereții dispăreau vara de verdeața bogată a plantelor agățătoare. Lângă acest corp de casă mai era unul ceva mai restrâns și cu mai puține încăperi²⁴ (doc.247)

Născut în 1873 la Târgu-Frumos, Gr. Trancu-Iași ajunge, în 1902, la Galați, predând contabilitate la clasele *Școlii Superioare de Comerț*. Iată cum își motiva Grigore Trancu această alegere:

Am putut, în toate împrejurările vieții mele, să reprezint acest oraș (Galați), acest județ, aducând ceva, parcă, din sufletul marilor înaintași care au trăit aici. Județul acesta, care se mândrește cu Mihail Kogălniceanu, care se mândrește cu Costache Negri, care se mândrește cu Lascăr Catargiu, care se mândrește cu Cuza-Vodă, în Casa căruia mi s-a născut băiatul și unde am prăznuit botezul lui împreună cu frații Mantu și ceilalți prieteni ai mei, mi-a dat ceva, parcă o indicație invizibilă a energiei lor, a dragostei lor de țară. Poate dacă eram același om, în alt județ, în alt oraș, nu aveam această voință, acest entuziasm, această dragoste de Țară, cum am avut-o aici, în ambianța sufletelor marilor noștri înaintași²⁵.

²² G.C. Robescu (1847-1909), avocat, procuror, primar al municipiului Galați (februarie 1891-august 1892) și deputat de Galați.

²³ Paul Păltănea, *Casa părintească*, p. 134.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Iuliana Anton, *Viața și opera lui Grigore Trancu-Iași*, [București, Editura] Ararat, 1998, pp. 7-11, 15-16.

Orice discuție despre Galați îl făcea pe Gr. Trancu-Iași să-și amintească cu nostalgie de Casa Cuza-Vodă:

În această casă am locuit câțiva ani. Aci s-a născut și a fost botezat fiul meu Eugeniu. Prietenii mei își aminteau deunăzi de frumoasa încăpere în care, cu prilejul botezului, lăutarii au cântat Hora Unirii. În vila Cuza am avut fericirea să am de oaspete pe marele istoric A. D. Xenopol. În cinstea lui am dat atunci o masă la care au participat toți cei ce se ocupau de statuia lui Eminescu. Erau acolo: Hamangiu, Corneliu Botez, Jean Bart, C. Calmuschi etc. Câte amintiri nu-mi evocă Vila-Cuza! Evoc nu fără emoție această amintire, ospățul la care au participat prietenii gălățeni și cei mai reputați scriitori. Împreună cu toți mesenii, am întins o horă mare: **Hora Unirii în Casa lui Cuza cu A.D. Xenopol, istoricul Unirii** (doc.247,294).

Gr. Trancu-Iași a fost contabil la Banca Națională, fondator al *Corpului Experților Contabili și Contabililor Autorizați din România*, avocat de Covurlui (1907), Președintele *Cercului Avocaților din București*, membru al *Comisiunii Permanente al Uniunii Avocaților din România*, fondator al *Camerei de Muncă din România*, Ministru al Muncii și Ocrotirilor Sociale (între 30 martie 1920 și 16 decembrie 1921) și Ministru al Cooperăției (30 martie 1926 - 3 iunie 1927), fondator și Președinte de Onoare al *Academiei de Export din Galați*²⁶. A militat intens pentru transformarea Casei Cuza-Vodă din Galați în *Muzeul Alexandru Ioan I-ii Cuza*.

Opacitatea autorităților locale și centrale relativ la achiziționarea caselor Cuza, cu scopul transformării acestora în Muzeu de Istorie și/sau Biblioteca V.A. Urechia, au determinat-o pe Pulcheria Isvoranu să caute cumpărători prin țară. Interesat de această „achiziție” a fost Adolph Theitler, din Iași²⁷, care cumpără casele Cuza în anul 1920 (doc.244), iar peste câteva luni, în 7 martie 1921, „a luat-o tovarășă de afaceri pe Aneta V. Iamandi”²⁸. Împreună au transformat Casa Cuza-Vodă în han.

În perioada interbelică, s-a desfășurat la Galați o întreagă campanie privind salvarea Casei Cuza-Vodă și transformarea acesteia în Muzeu de Istorie. Gheorghe H. Iorgala, primarul orașului Galați dorea să afle de la Ministerul Instrucțiunii și Cultelor dacă „Vila Cuza-Vodă e prevăzută în Inventarul General al edificiilor vechi, în conformitate cu Legea pentru conservarea monumentelor publice” (doc.4). În răspunsul său, Ministerul considera că „Vila Cuza-Vodă din Galați nu poate intra în cadrul

²⁶ *Ibidem*, pp. 18-61. Despre viața și activitatea lui Gr. Trancu-Iași vezi și: *Gr. L. Trancu-Iași văzut de contemporani*, Scrisul Românesc, S.A., Craiova, 1935; *Grigore Trancu-Iași. Memorii 1916-1920*, ediție îngrijită de Fabian Anton, București, (Editura) ARARAT, 1998.

²⁷ Adolph Theitler, om de afaceri, membru al comunității Israelite din Iași, a cumpărat în anul 1920 de la Pulcheria Isvoranu casele familiei Cuza din Galați, le-a recompartimentat transformându-le în han. În perioada interbelică a fost, printre altele, și proprietarul hotelului *Traian* din Iași.

²⁸ Paul Păltănea, *Casa părintească*, p. 108.

preocupărilor Comisiunii Monumentelor Istorice”, recomandând Primăriei să caute soluții locale căci era „o chestie de onoare pentru Primăria orașului Galați de a da o întrebuințare actuală acestei case, cunoscând-o ca atare” (doc.5, 6).

De la tribuna Parlamentului României, deputatul D.V. Țoni lua atitudine, în 22 decembrie 1922, cu privire la starea deplorabilă în care se afla Casa Cuza-Vodă din Galați, sesizând faptul că

Orașului Galați i-a fost dat să vadă o mare rușine: Casa Domnitorului Cuza, care ar fi trebuit să fie socotită monument istoric și într-însa să se instaleze, poate, un **Muzeu Național**, este astăzi transformată într-un hotel de cea mai proastă reputație (doc.8).

Era o *palmă* dură dată istoriei neamului nostru românesc. De aceea, sugerând o implicare hotărâtă a Ministerului Artelor, care

găsește sume însemnate ca să subvenționeze trupe de operetă, sub motiv că tocmai prin cel mai inferior gen de teatru vom face propagandă națională în provinciile alipite, nădăjduim că va găsi mijloacele materiale pentru salvarea uneia din cele mai prețioase amintiri istorice (doc.8).

Trei ani mai târziu, în 5 mai 1925, Gr. Trancu-Iași trimitea o scrisoare col. Georgescu Christodulo, anunțându-l că a publicat o broșură *Rolul Galaților în Viața Neamului* și „pune la dispoziția Comitetului pentru răscumpărarea Casei Cuza-Vodă întregul tiraj al broșurii spre a se vinde, iar produsul să se întrebuințeze de Comitet în scopul” colectării sumei de răscumpărare (doc.21).

După un an, în 1926, „Asociația Luptătorilor Patriei”, a cărui președinte era col. Georgescu Christodulo, încearcă din nou să răscumpere de la Theitler Casele Cuza-Vodă, însă

actualul proprietar al imobilului, marele bogătaş Theitler din Iași, cu care ne-am pus în corespondență pentru răscumpărare, pretinde 5 milioane lei, bani pe care oricât de puternice eforturi am face noi, ar fi cu neputință să vedem atins scopul urmărit. Așa fiind, credem că este cazul ca respectivul imobil să fie declarat monument istoric și răscumpărat ca atare cu ajutorul Statului și al comunei Galați, dându-i-se apoi destinațiunea proiectată de către Comitetul de răscumpărare (doc. 24).

În anul 1930, primarul Christache Teodoru solicita Ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, Neculai Costăchescu, să-l sprijine în procedura prin care „imobilele din orașul Galați, str. Cuza-Vodă, nr. 64-66, fosta proprietate a Domnitorului Alexandru Ioan I-*iu* Cuza, să fie declarate monumente istorice” (doc.34). În același context, Delegația Consiliului Municipal Galați era

de părere de a se cumpăra ambele imobile din str. Cuza-Vodă N. 64-66, fostă proprietatea Domnitorului Alexandru Ioan I-ii Cuza, în care scop autorizează administrația municipală de a prezenta la licitația ce se va ține pentru vânzarea acestor imobile, concurând până la suma de la 1.900.000 (un milion nouă sute mii), urmând ca obiecțiunea să fie supusă și la lucrările Consiliului Municipal spre aprobare” (doc.35).

Este de neînțeles de ce Nicolae Iorga, președinte al Comisiunii Monumentelor Istorice în 1930, nu a solicitat o cercetare arhivistică mai aprofundată în legătură cu falsele ipoteze lansate în presa gălățeană privind „adevărată casa” a lui Alexandru Ioan Cuza și a familiei sale (doc.40,41,48, 89,94,95). Aprecierile lui N. Iorga au fost folosite „politic” de primarii orașului Galați, Christache Teodoru și Emil Codreanu, iar opinia publică gălățeană a înțeles că

greșeala pe care au făcut-o cei doi „foști” la conducerea municipiului e cu atât mai mare cu cât „polemica” pe care au pornit-o, în jurul unei chestiuni mai presus de interesele lor politice, cade într-o vreme când se încearcă reabilitarea memoriei, îndelung pângărită, a aceluia care a strâns românii la un loc (doc.94).

Un alt semnal de alarmă a fost tras și de către președintele *Asociației Profesorilor Secundari* și al *Universității Populare* din Galați, Profesor Grigore Michail Cotlaru care, în 10 august 1933, trimite o scrisoare regelui Carol al II-lea, argumentând necesitatea salvării Casei Cuza-Vodă din Galați și transformarea ei într-un Muzeu, arătând că acest imobil

se crapă și cade, distrugându-se astfel singurul monument istoric al orașului. Lăsată părăsirii de mâini străine, care au speculat-o făcând din ea, acum câțiva ani, local de perdiție²⁹, e năpădită azi de bălării, și crivățul mărește furios găurile din ziduri din ce în ce mai mari și mai multe. Peste un an sau doi, intervenția omului va fi inutilă, căci Casa, care a adăpostit pe primul domnitor al României, va fi fărâme, pradă elementelor naturii, care nu cruță decât pe cei prevăzători (doc. 39).

Scrisoarea a fost redirecționată către *Comisiunea Monumentelor Istorice*, iar N. Iorga și Virgiliu N. Drăghiceanu propuneau comunității gălățene „să provoace o mișcare și să intervină în masă la Primăria respectivă pentru răscumpărarea casei și a face din ea Muzeul orașului” (doc. 41).

Salvarea proiectului de răscumpărare și transformare a Casei Cuza-Vodă din Galați în Muzeu de Istorie a venit din partea Lt. col. Victor Rațiu, Șef de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie din Galați, „sufletul” care „și-a legat numele de un act ferm patriotic și

²⁹ perdiție = depravare, desfrâu, imoralitate.

cultural” (doc.71, 160, 338). În data de 19 iunie 1937, Lt. col. Victor Rațiu a fost invitat să participe la deschiderea lucrărilor celui de-al VIII-lea Congres al *Corpului Contabililor Autorizați*, Congres care s-a desfășurat la Galați, în perioada 19-21 iunie 1937; lucrările s-au desfășurat în aula Liceului Comercial *Alexandru Ioan Cuza* din Galați.

În cuvântul său, Victor Rațiu aprecia

că nu este o simplă întâmplare ci însăși providența, cred, că a orânduit lucrurile așa. Congresul D-voastră se ține în *Școala Comercială*, care se trage din vechea *Școală Elementară de Comerț* înființată la Galați în anul 1862 de către Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, purtând chiar numele său. Dacă ne gândim că orașul Galați este legat de primul Domnitor care a desăvârșit Unirea Principatelor și că el este deci acel care a pus prima piatră la temelia Statului de azi, apoi Lui i se cuvine o mare cinstire care nu poate fi realizată decât prin răscumpărarea casei Domnitorului Cuza care se află tot în Galați, în drumul dinspre Gară. Sunt convins că, așa după cum mi s-a întâmplat și mie, veți rămâne profund impresionați când veți afla că această casă a avut azi diferite întrebuințări: hotel, local care nu-i pot pronunța destinația, pentru ca azi să fie ruină. Figura măreață a fostului Părcălab al Galaților nu merită oare a i se răscumpăra locuința și transformarea ei într-un Monument Regional? (doc. 45).

După ce a prezentat, sintetic, necesitatea răscumpărării Casei Cuza Vodă precum și procedura de strângerea a fondurilor pentru transformare acestui imobil în **Muzeu**, Victor Rațiu a încheiat cu următoarele cuvinte:

Dat fiind că și D-voastră, ca și noi Armata, suntem buni cetățeni ai acestei Țări, și indiferent de credința și năzuințele ce am urmări noi, ca indivizi, când nevoile Țării ne solicită dovedim valoarea noastră numai prin unire desăvârșită și prin perseverență atunci când luăm o hotărâre care are de scop fie apărarea Țării, fie completarea patrimoniului ei moral național, izvorul tuturor virtuților care garantează integritatea acestui pământ. Fie hotărârea D-voastră luminată de cel mai înalt patriotism! (doc. 45).

Primii pași în proiectul de răscumpărare și transformare a Casei Cuza în Muzeu Regional de Istorie, cu numele **Alexandru Ioan I-u Cuza**, au constat în constituirea Asociației **Casa Cuza Vodă** și adoptarea legală a *Actului Constitutiv* și a *Statuturilor Asociației*.

Reacția presei locale a fost pe măsura faptelor lui Victor Rațiu care „în afara preocupărilor sale profesionale, a găsit cu cale să se pună în serviciul unei idei atât de mărețe, realizând o adevărată operă istorică” (doc.227).

Într-un articol publicat în ziarul „Acțiunea” din Galați, în data de 19 iulie 1937, dr. Pedro Braunstein³⁰ făcea o pledoarie extrem de argumentată în favoarea salvării Casei Cuza Vodă, arătând că:

E vorba de un monument istoric. Istoriografia își are principiile și normele ei de lucru. Pentru înțelegerea unei epoci se trimit în cele mai îndepărtate colțuri ale pământului misiuni costisitoare arheologice, ca să dezgroape un zid sau câteva vase preistorice, care alcătuiesc de multe ori pietre angulare. În fixarea unui cadru al trecutului. Tot ce a aparținut unei faze din evoluția societății, tot ce a avut contact ca figurile ei dominante constituie documente de identificare.

Vila Domnitorului Cuza nu cere săpături. Ea cade, ca să zic așa, în carne și oase, sub simțurile noastre. Ea amintește pe de altă parte o vreme de răscruce, de mișcător dramatism politic în istoria Țării. Cum se poate tolera ca zidurile, care păstrează încă în porii lor suflul Domnitorului Unirii, să se pulverizeze fără urmă? Cum se poate răbda ca Vila aceasta, ruina aceasta, martoră active, îmbătrânită, a unor timpuri de simplu, dar zguduitor eroism, să dispară ca o baracă oarecare de pe malurile lutoase ale Dunării? (doc.72).

Concluzia medicului Pedro Braunstein era că „Galații **nu trebuie să rămână un oraș cumplit de negustori**³¹ și sunt indicii că nu va rămâne”.

³⁰ Teodor Iordache, *Albumul Galaților*, p. 100, „Doctor Pedro Braunstein, medic și publicist, fost gazetar profesionist, fost internist al Spitalului *Elisabeta Doamna* din Galați și al spitalelor: *Wilhelminespital*, *Widenerkrankenhaus* și *Rotschildspital* din Viena. Medic internist cu specialitatea în maladii pulmonare, unul din conștiințioșii profesioniști ai medicinei, apreciat pentru franchețea și amabilitatea de care nu s-a lipsit niciodată. Cunoscător al vieții sociale și politice în genere, d-rul Pedro Braunstein abordează în discuții și în articole de ziar toate problemele la ordinea zilei, tratându-le cu o matură competență și cu un larg spirit de obiectivitate”; vezi și Lucian-Zeev Herșcovici, Violeta Ionescu, *op. cit.*, vol. II, p. 165, „dr. Braunstein Pincu-Pedro (n.1885-), medic specialist în tuberculoză pulmonară (de fapt, cu specialitate complexă: boli interne, tuberculoză, genito-urinare, sifilis), a locuit a locuit în Galați, cu chirie la următoarele adrese: str. Sf. Neculai, nr.22, colț cu str. Lahovary; str. G-ral Brthelot, nr. 47 și apoi la nr. 53; str. Rosetti, nr. 19. La recensământul din 1942 avea 57 de ani. A fost medicul curant al elevilor din *Liceul Israelit de Fete* din Galați. În orele libere scria articole pe care le publica în presa locală, fiind binecunoscut în perioada interbelică. Fusesse corespondent la cotidiene de mare tiraj din capitală și prieten cu poetul Barbu Nemțeanu.

³¹ Trimitere la poezia lui Barbu Nemțeanu, *Galații*, publicată în ziarul *Pagini Libere* (1908) și apoi în volumul de poezii, *Stropi de Soare*, București, 1915; vezi și Mihail Straje, *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*, București, Editura Minerva, 1978, p. 483, *Barbu Nemțeanu este pseudonimul literar lui Benjamin Deutsch (1887-1919), născut la Galați, poet și publicist*; a mai semnat și: B. Askenazi, Cireșeanu, Ion Corbu, Ion Crângu, Barbu Exoticu, Gemanicus Galatiensis, Tedesco, I. Tedescul, Luca Zimbru; Lucian-Zeev Herșcovici, Violeta Ionescu, *op. cit.*, p.269, „era fiul defunctului Deutsch, institutor la Școala Israelită din Galați. Tatăl său a murit de tânăr, lăsând o numeroasă familie în mizerie. A urmat cu greu liceul din localitate și o Școală pentru Adulți, în timp ce lucra ca practicant într-un birou, apoi ca funcționar la o Bancă comercială din Galați. Grigore Trancu-Iași își amintește că l-a întâlnit la *Școala de Adulți* de pe strada Egalității (localul Școlii primare nr. 1): slab, înalt, inteligentă vie, elevul Deutsch era funcționar commercial la sucursala Băncii de Credit Român. Muncea și scria versuri. *Ora et labora!...*”.

O apreciere interesantă în legătură cu luarea unei decizii privind salvarea Casei Cuza-Vodă a avut-o jurnalistul A. Romilian care, trecând prin Galați în august 1937, constata

că toate drumurile, deocamdată, în acest oraș, duc la *Clubul politic*. De acolo se răsfirea toate intrigile, se pun la cale afacerile și se risipesc infamiile împotriva adversarilor. La *Clubul politic* – de orice culoare și miros – se vând conștiințe și se refac lingăii electorali. Când e vorba să se facă ceva în folosul obștesc numai *Clubul* dă dezlegarea de fondurile necesare. Orice lucrare publică trebuie să poarte pecetea partidului(...). Atunci când dl Emil Codreanu a motivat suprimarea fondului Casei lui Cuza a făcut-o, nu pentru opinia publică, care de fapt nu exista, ci pentru *Clubul politic* (doc.105).

Cunoscut și invidiat în epocă pentru discursurile sale, în vara anului 1937, în plină campanie de refacere a Casei Cuza Vodă, prof. Gr. Mihail Cotlaru a fost rugat de Victor Rațiu ca, într-una din zilele când urma să vorbească la Radio București, să facă o emisiune „specială, numai pentru Casa Cuza-Vodă” din Galați. Rațiu considera că un astfel de discurs radiodifuzat putea să ajungă la toți cei

care mai simt un pic pentru Țara asta, iar pe de altă parte trebuie accentuat asupra celor din orașul Galați, care se pare că au căzut într-un fel de toropeală (doc. 60).

Gh. N. Munteanu-Bârlad, istoricul Galaților din perioada interbelică, în articolul său „*Cuza-Vodă la Galați*”, publicat în ziarul *Neamul Românesc* din 5 octombrie 1937, demonstra încă o dată că „*ruina*” din str. Cuza-Vodă nr. 64-66 era fosta locuință a familiei Cuza, unde Domnitorul a revenit în 25 februarie 1860:

Primarul Demetriadi aduse la cunoștința publicului dorința domnească prin afișe publicate pe ulițe. În același timp comandantul garnizoanei militare locale, colonelul G. Duca, comunică primarului și Sfatului orașenesc că Domnitorul dorește să fie găzduit în casa părintească de pe *Ulița – de lângă mal, azi str. Cuza-Vodă*. Dacă însă casa părintească era Vila de azi ruinată, părăsită și căzută în stăpânire străină – pentru păcatele noastre, - după ce îndelung și în zadar a fost discutată în public și presa locală politicianistă; ori dacă era locuința vecină, după mărturii ce se află în arhiva Spitalului *Elisabeta Doamna*, casa locuită acum de d. dr. Livescu³², și chiar amândouă foste locuințe Cuzești, Vila de azi ar trebui refăcută în forma ei veche, după stampe păstrate, căci amintirea ei e legată de sufletul gălățenilor printr-o scurtă tradiție. În demnitățile ocupate de Cuza, la Galați, a locuit numai în casa de formă cochetă, cum nu era alta la fel în oraș, cu plăcuta vedere spre valea Brateșului și peste Dunăre spre munții Dobrogei.

³² Astăzi, acest imobil din str. Alexandru Ioan Cuza nr. 76 a devenit Hotel *Sport*.

Ne mirăm, cum de nu s-au învrednicit trecutele administrații municipale, în cele câteva decenii, să mântuie de la perzanie o casă istorică, unde a locuit o familie a Domnitorului țării (doc. 136).

Totodată, conducerea Asociației *Casa Cuza-Vodă* a stabilit, la 1 noiembrie 1937, ca „înainte de a se începe refacerea clădirii, și aceasta în primăvara anului 1938, **prima lucrare ce va începe este consolidarea malului de la Est**” prin „**construirea a 2-3 terase**” (doc.138, 146).

Cel mai mare efort pentru realizarea acestui măreț act istoric, de recunoștință pentru Domnitorul Unirii, l-a avut Lt.col. Victor Rațiu, despre care presa locală scria următoarele:

Nu vrem aici să ridicăm la slavă pe dl Lt.Colonel Rațiu, întrucât d-sa a dovedit prin fapte că știe ce vrea; dorim însă să facem cu acest prilej următoarea reflexie: în Galațiul acesta de unde s-au ridicat atâția, la târgul acesta care a cocoțat pe mulți în situațiuni înalte, care a îmbogățit fără măsură pe unii, nu s-a găsit un singur om care să-și fi simțit sufletul îndoliat atunci când, din întâmplare, a putut vedea halul și rușinea ce acoperea clădirea unde odinioară se hotărâse Unirea celor două Țări Românești;

Un singur om n-a apărut să vadă tristețea și batjocura aceasta, nici unul din sutele de politicieni, care, în afara intereselor personale și de partid, să se fi gândit la realizarea acestei opere românești;

A trebuit să vină cineva din altă parte, care să ne cunoască și să ne simtă lipsurile și nevoile. Desigur o notă proastă pentru gălățenii de ieri, **dar să fie aceasta o pildă pentru cetățenii de mâine ai acestui oraș, pilda d-lui Lt.Colonel Rațiu**, căreia în numele opiniei publice îi aducem cele mai recunoscătoare mulțumiri (doc. 227).

Aceste cuvinte sunt pe deplin exemplare și acum, după 82 de ani.

Înainte de începerea lucrărilor de reconstrucție din anul 1938, arhitectul orașului Galați, ing. M. Popescu, a realizat, în 1937, planurile de detaliu (parter-etaj) pentru Casa Cuza-Vodă³³, planuri din care rezultă că cele două imobile de astăzi erau legate între ele prin câteva „*anexe*”. De altfel, în Ordonanța de adjudecare nr. 4392/18 aprilie 1938, este consemnat un

proces-verbal întocmit în ziua de 1 Aprilie 1936 pentru imobilul din str. Cuza-Vodă nr. 64 și 66, cu următoarea situațiune: consistă dintr-un corp de case construite pe un teren de în întindere de 2.340 m.p., din care clădirea ocupă 946 m.p. și se megieșește la Nord cu proprietatea Kleiner, la Sud cu imobilul Oscar Așingher, la Est cu strada Th. Thenea și la Vest cu strada Cuza-Vodă, construit din cărămidă, acoperit cu tablă, cu etaj, în stare de ruină” (doc. 244).

³³ SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 168/1937, f. 11 și 15.

O primă descriere a Casei Cuza-Vodă, „această Casă de slovă românească” (doc.170) o face arhitectul orașului Galați, Iosif Gruber, într-un raport din 13 august 1864, atunci când se pune problema consolidării ei.

Arhitectul Gruber constata faptul că „păreții sunt în totul construiți din lut”, iar „în grosimea lor pe jumătate mâncați de umezeală”. Pereții despărțitori din interiorul casei, scria Gruber, „sunt fundați deasupra unor lemne de brad”. Arhitectul propunea înlocuirea zonelor ruinate de la temelia construcției până la acoperiș, folosindu-se „în totul var și năsip”. A fost prima reparație capitală a Casei Cuza din Galați, reparație făcută „după Planul dat din nou” (doc.1).

Acest imobil avea un aer romantic la mijlocul veacului al XIX-lea; Alexandru Ioan Cuza, invitându-l în data de 18 iulie 1851 pe cumnatul său, Iordachi Lambrino, la Galați, îi scria următoarele:

Apartamentele mele sunt superb mobilate, foarte senioriale și confortabile. De îndată ce termini afacerile te invit aici cu soția și vei fi foarte satisfăcut. Camera mea îți aparține de drept ca unui frate mai mare; vei găsi (aici) tot ceea ce voluptatea și lenea pot să dorească. Pregătesc apartamentul de jos pentru tineri³⁴; voi face un lăcaș satisfăcător pentru dl Ban Flutur. De asta m-am pus pe muncă, căci îmi propun să-mi petrec iarna cu voi; sunt aproape hotărât să nu mă mai întorc la Iași, dar oricum iarna o voi petrece la Galați cu voi³⁵.

Acele apartamente „senioriale”, rearanjate în perioada 1864-1865, când s-au făcut ample reparații, aveau, probabil, decorațiunile interioare așa cum sunt descrise în august 1937:

plafoanele zugrăvite cu ulei în două culori și motive, aveau ciubucărie multă și o rozetă foarte interesantă la mijloc. În cele două camere din față (de o parte și de alta a scării), pe perete, sau aproape de plafon, erau ghirlande din flori sau stejar, iar în mijlocul ghirlandelor inițiale A.I.C. (...). În una din camere, erau pe perete, portretele lucrate în ulei³⁶ (doc.97 și 100).

Informațiile privind pictura interioară din Casa Cuza-Vodă, obținute în 1937 de către col. Victor Rațiu de la familia Sârbu, proprietara *Parfumeriei Florența* din Galați, au fost constatate pe teren de către Victor Rațiu, în 19 aprilie 1938, în timpul lucrărilor de desfacere a tencuielilor interioare. Pentru că trebuia să se ia o hotărâre, Victor Rațiu a

³⁴ Referire la doi din cei trei copii ai lui Iordachi Lambrino și Zoe Rosetti, sora Elenei Cuza.

³⁵ Alexandru Ioan Cuza. *Acte și scrisori*, ediție alcătuită de D. Ivănescu și Virginia Isac, Iași, Editura Junimea, 1973, p. 238.

³⁶ Nu se cunosc amănunte despre aceste picturi și nu știm dacă ele au rezistat în perioada în care imobilul a fost transformat în han și apoi în hotel, recompartimentându-se în „19 camere2 antrete, holul ce cuprinde scara de brad ce merge în etaj, closete, scară din piatră la intrări și o mică terasă de piatră în dos” (doc. 37).

convocat pe toți membrii Comitetului de Direcție a Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați, anunțându-i că

în cursul revederii locuinței fostului Domnitor Cuza-Vodă, am descoperit în diferite locuri, pe pereți, **inițialele familiei și alte nume**. Rog să binevoiți a fi așa de bun a vă deplasa la locuința fostului Domnitor a vedea și Dvs. cele descoperite, pentru a se lua o hotărâre în această privință.

Păreră subsemnatului este ca aceste picturi să fie păstrate în starea în care au fost găsite, ele constituind autenticitatea acestei clădiri. Am luat măsuri cum să fie acoperite pentru a se păstra pe timpul campaniei de lucru (doc.245)

În anul 2009, am găsit în pivnița aflată sub corpul mic al Caselor Cuza-Vodă (doc.37) patru elemente decorative, două din ele păstrând urme de pictură precum și monograma Domnitorului, **A.I.C.** Tot din pivniță, au fost scoase la lumină și trei feronerie de la cele trei ancadramente ale portalurilor principale ale Muzeului, realizate în anul 1938 (doc.306), având în zona centrală monograma **A.I.C.**, a Domnitorului. După restaurarea lor, își vor relua locul acolo unde au fost odinioară.

Lucrările de refacere a Casei Cuza-Vodă au început „în ziua de 28 Martie 1938, ora 7 dimineața când a căzut prima aruncătură de mistrie asupra ruinelor locuinței fostului Domnitor” (doc. 209). Într-un emoționant discurs ținut în fața Comitetului Asociației *Casa Cuza-Vodă*, institutorul Paul Pașa se arata fericit că „o mână de oameni, buni români și patrioți, au înfăptuit o mare operă națională”, aceea de a răscumpăra Casa Cuza-Vodă și a o transforma în Muzeu, mărturisind totodată :

Eu, din anul 1913 m-a urmărit un gând și un vis pe care l-am văzut realizat astăzi. Visam și speram ca aici, în Galați, unde primul Domnitor al Principatelor Unite, Alexandru Ioan Cuza, și-a trăit viața ca Pârcălab, să fie pomenit de aprecieri printr-un Așezământ Cultural ce-i va purta numele. Acest Palat îl văd **ridicat cel mult într-un an**, măreț, falnic, grație energiei Comitetului, în frunte cu D-nii General Linteș și Colonelul Rațiu, sufletul acestui Comitet. Eu, fiind membru în acest Comitet de Direcție, mișcat de rezultatul obținut astăzi, fac o declarație: **Muzeul Regional**³⁷ din acest oraș, evaluat la peste 5.000.000 lei, întemeiat din inițiativa mea și a soției mele, ajutat de un Comitet și de gălățeni, îl **donăm** acestui Așezământ Cultural, *Casei Cuza-Vodă*, dorindu-i înflorire și progres, pentru preamărirea Domnitorului Cuza, cum și pentru cinstea și lauda făptuitorilor acestei instituțiuni (doc.162).

În martie 1938, Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă* a hotărât demolarea caselor Cuza, ruinate până la temelii, și refacerea lor după un nou proiect, urmărindu-se amprenta veche a fundațiilor. Un punct de vedere opus a fost exprimat de prof. Ion Tohăneanu, care i-a transmis lui Victor Rațiu: „Păreră mea însă D-ta o cunoști: este bine,

³⁷ Referire la *Muzeul Regional Școlar* înființat de Paul și Ecaterina Pașa în cadrul Școlii Primare nr 6 de băieți din Galați, în 1913.

este *istorie*, să rămână Vila în starea în care am cunoscut-o (firește, curățind-o și întărind-o)" (doc.168). Majoritatea Comitetului nu a agreat propunerea lui Ion Tohăneanu. Poate că acesta a fost și motivul pentru care profesorul Ion Tohăneanu a „absentat” de la cele mai importante momente ale „renașterii și botezului” (n.n.) nou înființatului Muzeu de Istorie „Alexandru Ioan I-ii Cuza” (doc.168).

Într-un raport din 30 iunie 1938 (doc.292), se menționa faptul că în urma demolării vechii locuințe a familiei Cuza din Galați, a fost scoasă și „temelia care s-a constatat că era numai din cărămidă și pământ, complet umedă, și pe care nu se putea așeza noua clădire, de această dată, atât de grea”.

S-a stabilit apoi ca noua construcție să fie ridicată, în proporție de aproximativ 90%, pe amprenta vechii fundații. Generalul Linteș îi reamintea col. Rațiu:

În privința Casei, cunoști vederile mele, le repet: Casă nouă cu subsol și temelie solidă, două fațade, exteriorul pe cât posibil cel vechi, interiorul mărit, astfel ca să se poată înființa, când va fi posibil, căminul (biroul) de care ți-am vorbit (doc.197).

Demolându-se locuința familiei Cuza până la fundație, s-a constatat

că la temelie, împărțirea vechii Casei era cu cinci încăperi jos și una sus. Cu siguranță că în vechea locuința nu se trecea ca acum pe sub aceste bolți, dar le-am făcut așa pentru a avea realizat admirabilul aspect al interiorului, potrivit cu destinația ce s-a dat acestei clădiri (doc. 382).

În ceea ce privea amenajarea unui cămin (birou) în spațiul muzeal, așa cum dorea gen. Gheorghe Linteș, col. Victor Rațiu comunica Consiliului Asociației *Casa Cuza-Vodă* că din

planul prezentat de Domnul Arhitect Popescu se menține exteriorul vechiu al clădirii și că interiorul este mărit așa cum a dorit și D-l General Linteș, fără însă a se putea înființa aci ulterior un cămin (birou) deoarece aceasta nu s-ar putea face decât în apartamentul de sus al clădirii. Cum însă accesul la acest cămin nu s-ar putea face decât prin interiorul Muzeului și pentru a pune la adăpost valorile ce se vor aduna în acest Muzeu și întrucât amenajarea acestui cămin ce solicită încă o sumă destul de mare, s-a renunțat pentru un moment la înfăptuirea lui (doc.201).

Este de apreciat faptul că la reconstituirea Casei Cuza-Vodă a participat și o studentă din Galați, Marta Mastronicola (doc.335), fiica constructorului gălățean Giuseppe Mastronicola, care locuia pe str. *Holban* - astăzi *Culturii*³⁸, la nr. 2 și 10,

³⁸ SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 211/1941, f. 4, la recensământul din anul 1941 apare în „Revizuirea numerotării clădirilor în orașul Galați, str. Holban: nr. 2 A - Giuseppe Mastronicola, iar la nr. 10 - Marta Mastronicola”.

elevă a Academiei de Arhitectură București, care a fost continuu prezentă pe șantier urmărind cu un deosebit interes lucrările zilnice executate.

În același timp, Domnișoara Marta Mastronicola a fost de un mare ajutor întocmind, cu toată exactitatea și priceperea, **planurile de detaliu** a lucrărilor executate (doc. 335).

Principalii artizani ai proiectului de transformare a Casei Cuza în Muzeu, Lt.col. Victor Rațiu, sprijinit de gen. Gheorghe Linteș și institutorul Paul Pașa, au avut de depășit, adeseori, problemele legate de finanțarea lucrărilor. De fiecare dată, reveneau cu adrese sau întâlniri personale la cei de la care se întrevedea o speranță de finanțare. Campaniile din presa locală și națională au ajutat mult punerea în aplicare a proiectului de refacere și deschidere a Casei Cuza-Vodă ca Muzeu (doc.289, 324). Ziarul local *Acțiunea*, care a militat consecvent pentru răscumpărarea și transformarea Casei Cuza-Vodă în Muzeu, a lansat, pe 2 aprilie 1938, o interesantă și pilduitoare remarcă:

Cu toate campaniile de gazetă, cu toate eforturile pe care unii le-au făcut pentru a soluționa această problemă, casa fostului Domnitor și înfăptuitor al Unirii, era cât pe-acți să fie pierdută, dacă nu apărea un singur om, un suflet ales, cu caracter destoinic care cu un avânt adevărat tineresc să pună la punct o chestiune, pentru care alții au „luptat” zadarnic. E vorba de d-l Lt.Colonel Rațiu. Ne este penibil, parcă, de a aduce elogii acestui militar care, în afara preocupărilor sale profesionale, a găsit cu cale să se pună în serviciul unei idei atât de mărețe, realizând o adevărată operă istorică. E vorba de d-l Lt.Colonel Rațiu. Ne este penibil, parcă, de a aduce elogii acestui militar care, în afara preocupărilor sale profesionale, a găsit cu cale să se pună în serviciul unei idei atât de mărețe, realizând o adevărată operă istorică. Nu vrem aici să ridicăm la slavă pe dl Lt.Colonel Rațiu, întrucât d-sa a dovedit prin fapte că știe ce vrea; dorim însă să facem cu acest prilej următoarea reflexie: În Galațiul acesta de unde s-au ridicat atâția, la târgul acesta care a cocoțat pe mulți în situațiuni înalte, care a îmbogățit fără măsură pe unii, nu s-a găsit un singur om care să-și fi simțit sufletul îndoliat atunci când, din întâmplare, a putut vedea halul și rușinea ce acoperea clădirea unde odinioară se hotărâse Unirea celor două Țări Românești; Un singur om n-a apărut să vadă tristețea și batjocura aceasta, nici unul din sutele de politicieni, care, în afara intereselor personale și de partid, să se fi gândit la realizarea acestei opere românești; A trebuit să vină cineva din altă parte, care să ne cunoască și să ne simtă lipsurile și nevoile. Desigur o notă proastă pentru gălățenii de ieri, **dar să fie aceasta o pildă pentru cetățenii de mâine ai acestui oraș, pilda d-lui Lt.Colonel Rațiu**, căreia în numele opiniei publice îi aducem cele mai recunoscătoare mulțumiri (doc. 227).

Nu întotdeauna dorințele lor erau și agreate. Un moment mai puțin plăcut, putem spune dureros, a fost cel în care a fost implicat Paul Pașa. Aflat la București, în 10 iunie 1938, pentru o operație pe care soția sa, Ecaterina Pașa, urma să o suporte, a încercat să-l

reîntâlnească pe Max Auschnitt, pentru obținerea unui nou sprijin financiar necesar refacerii Casei Cuza Vodă. Iată parte din episodul pe care i l-a transmis lui Victor Rațiu:

Am fost după-amiază la ora 15 în strada Clemenceau (Casele C. Arion), lângă Ateneu, la Titan-Nădrag-(Călan)³⁹. N-am găsit și nici nu a venit până la ora 6 p.m. Max Auschnitt. Fusese dimineață la Reșița⁴⁰. Am ținut totuși să iau contact cu secretarul Rotmann (Rozin)⁴¹ pe care îl cunoșteam. Cunoștea chestiunea, dându-i o altă întorsătură. Ba că n-are copia adresei, ba că trebuie depusă suma ca garanție și în caz de aprobare se restituie suma, ba că intervenția e tardivă și nu știe dacă se va aproba, apoi că se va întâlni mâine cu M. Auschnitt și-i va reaminti, căci sâmbătă pleacă în străinătate pentru o lună. În ceea ce privește despre ciment – mi-a spus că nu poate să dea – neavând. La ora 6 p.m am plecat la Sanatoriul Francez, când trebuia să vină Profesorul Dr. Hortolomei⁴², pentru o intervenție chirurgicală la soția mea. A doua zi – vineri – am fost la Reșița (alături e Malaxa). Trebuia să vină Auschnitt, ca de obicei, la ora 9 a.m. Am așteptat până la ora 11,15 minute când a venit și a intrat imediat în Consiliu. Ca fostul lui profesor, i-am trimis cartea de vizită, arătându-i și scopul venirii mele. Lume multă așteapta, dar fiindcă mă cunoștea a pus pe secretarul lui, Rozin, să vorbească întâi cu mine la telefon din biroul lui, cu mine care așteptam în salonul de jos, spunându-mi-se că în prezent nu poate să facă nimic până când nu se va întruni Consiliul să hotărască, întrunire care nu se știe când va fi. De ciment, de asemenea, nici nu poate fi vorba în curând. În definitiv, am constatat că s-au răzgândit și nu vor să mai dea. Îmi pare destul de rău de rezultatul obținut. Sunt și eu destul de contrariat că n-am putut obține un

³⁹ Uzinele Metalurgice Unite „Titan-Nădrag-Călan” S.A.R. cu sediul în București au luat ființă în anul 1924, având ca principali acționari și fondatori pe: Max Auschnitt, Edgar Ausschnitt, Jean Chrissoveloni, C.E.P.I Monaco, S.T.E.G Viena și acționari englezi.

⁴⁰ Uzinele de Fier și Domeniile Reșița, cu sediul central la București, au luat ființă în 1920, avându-l ca acționar principal și administrator pe Max Auschnitt.

⁴¹ Nicolae Mărgineanu, *Mărturii asupra unui veac*, prefață de Mircea Miclea, Ediție îngrijită de Daniela Mărgineanu-Țăranu, București, Editura Fundației Culturale Române, 2020, p.179, „avocatul Rozin era secretarul lui Max Auschnitt”; *www.cnsas.ro, Documente, 23 august 1944, Dos. Po10933, vol. 16, f. 1-2, 6* „Rosin [Rozin] Constantin, născut la 23 aprilie 1894 în Focșani, fost secretar și director general la Uzinele Titan-Nădrag-Călan, om de încredere al lui Max Auschnitt, i-a înlesnit acestuia, în anul 1946, mai multe întrevederi cu Titel Petrescu. Pentru învinuirile aduse, Rosin [Rozin] Constantin a fost condamnat în 1951 la 25 ani muncă silnică și 10 ani degradare civică”. Concluzia unui anchetator, conform notei din 29 decembrie 1962, era că „ancheta și judecata lui Rosin Constantin, arestat la 22 aprilie 1948, au fost făcute în mod defectuos, neclarificându-se toate problemele esențiale și nedocumentând toate cele cinci capete de învinuire, cu probe certe și concrete. Rosin Constantin are vârsta de 68 ani, și din pedeapsa de 25 de ani muncă silnică, a executat până în prezent aproape 15 ani”.

⁴² E. Târcoveanu, „Nicolae Hortolomei (1885-1961). 125 ani de la naștere”, în *www.jurnaluldechirurgie.ro*, Vol. 6, nr. 4, octombrie-decembrie 2010, pp. 567-570, „unul din discipolii săi, Oscar Franche, l-a descris astfel: o inteligență nativă, vie, mobilă și suplă, spontană, plină de curiozitate științifică, însoțită de o suplețe intelectuală, o admirabilă memorie, o extraordinară putere de muncă și o voință fermă. Așa se explică, și nu altfel, implicarea sa activă în viața politico-socială și științifică a timpului: ca Ministru al Sănătății între 1939-1940, ca membru al Academiei Române începând din 1945, ca șef al Institutului de Terapeutică al Academiei din 1948, ca membru al Societății Internaționale de Chirurgie și de Urologie, ca membru al Asociației de Chirurgie și Urologie din Franța, ca membru asociat al Academiei de Chirurgie din Paris, ca membru al Societății de Chirurgie de la Moscova și al Societății Pirogoff din Leningrad, și ca vicepreședinte al Societății Internaționale de Chirurgie”.

rezultat favorabil, când eu mergeam la sigur. (...) De altfel, ieri am mai întâlnit încă doi gălățeni pe Mantu și Nazarie. Stăteam față în față, cam posomorâți: *Biblioteca Urechia cu Muzeul Cuza*. Și parcă se auzea din atmosferă cuvintele: *Eu, Cuza – voi termina mai întâi Muzeul, căci mult bine am făcut Țării și am atâta siguranță în realizare, cât am ca tovarăș inimos pe Colonelul Rațiu* (doc. 274)

Separarea în două imobile a casei familiei Cuza s-a făcut în anul 1938, odată cu începerea lucrărilor de reconstrucție. Nu s-au găsit până acum planurile casei din 1864 și nici descrierea făcută în anul 1881. Avem doar planurile de detaliu din 1937, când Casa Cuza-Vodă fusese transformată de Adolf Theitler într-un han și hotel rău famat, cu numele de Hotel *Royal*, și apoi în „atelier de tâmplărie”.

În urma efectuării supravegherii arheologice din aprilie-august 2020⁴³, au apărut fundațiile pentagonale din piatră, cu mortar din nisip și var, aparținând vechii clădiri a familiei Cuza. Este posibil ca acest tip de fundație din piatră, găsită și pe latura de nord-est a construcției actuale, la o distanță de 1,4 m, să fi fost folosită inițial (la începutul secolului al XIX-lea) pentru întregul imobil. Aceste vechi fundații pentagonale vor fi conservate, restaurate și puse în valoare după terminarea lucrărilor din cadrul Proiectului de „Consolidare, restaurare și amenajare a Muzeului *Casa Cuza Vodă*”.

În același context, au fost scoase la lumină, pe laturile de nord-est și sud-est, porțiuni din vechea fundație de secol XIX; am constatat cu acest prilej că fragmente din această fundație constau din cărămidă cu mortar de lut, nisip și sare; sarea se folosea ca aditiv, pentru a oferi o rezistență sporită amestecului de lut cu nisip. Pe unele porțiuni, apar și vechile temelii de piatră, așa cum sunt menționate în *Afiptul de vânzare* din 31 martie 1931 (doc.37). Tot acest Afipt face referire la „clădirile **A** și **B** zidite din cărămidă pe temelie de piatră și acoperite cu tablă neagră, exceptând 2 sau 3 camere anexe, la dos, construite din scânduri, paiantă și tencuite”.

Descrierea casei cu „pereți de cărămidă pe temelie de piatră” infirmă constatarea făcută de Lt.col. Victor Rațiu, președintele Comitetului de direcție al Asociației *Casa Cuza-Vodă*, din 6 mai 1938, cum că „la clădirea Casei Cuza-Vodă, s-au scos toți pereții de paiantă” (doc. 253). Așa cum reiese din *Afiptul* menționat anterior, doar „2 sau 3 camere anexe, la dos, sunt construite din scânduri, paiantă și tencuite”, infirmându-se și mențiunile consemnate de arhitectul Gruber, în anul 1864.

Pe latura de vest a Casei Cuza-Vodă, erau două terase închise, „de formă bastionară”, adosate clădirii principale; fiecare terasă avea patru ferestre și o intrare.

În anul 1938, când se căutau prin arhive „documente, fotografii sau o descriere cel puțin a fostei locuințe care să servească lucrărilor de reconstrucție”, singurul element

⁴³ Sondajul arheologic s-a făcut în cadrul Proiectului cofinanțat de Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operational Regional 2014-2020, „Consolidare, restaurare și amenajare a Muzeului *Casa Cuza Vodă*” din Galați, proiect câștigat de Consiliul Județean Galați.

găsit a fost „o cărămidă din care erau construite aceste două ieșinduri, cu anul 1897; deci a fost un adaos făcut mult mai târziu”, a fost concluzia arhitectului și constructorului lucrării (doc. 382).

Concomitent cu lucrările de refacere a Casei Cuza-Vodă au fost inițiate acțiuni prin care să fie colectat un patrimoniu muzeistic necesar înființării **Muzeul Alexandru Ioan I-iu Cuza din Galați**.

În perioada anilor 1937-1938, gen. Gheorghe Linteș și col. Victor Rațiu, principalii protagoniști ai proiectului de refacere a Casei Cuza-Vodă și de înființare a Muzeului de Istorie „Alexandru Ioan I-iu Cuza”, au avut o intensă corespondență cu toate persoanele care puteau da informații legate de casa și familia Cuza.

Astfel, au aflat de la prof. Maria Dimitriu-Castano, directoarea Liceului de Fete „Mihail Kogălniceanu” din Galați⁴⁴, liceu care a funcționat, cu unele întreruperi, în Casa Cuza-Vodă în perioada 1914-1919, că imobilul ocupat de liceu a fost abandonat în 1920 „din cauza unei surpări de teren care determinase o crăpătură a zidurilor în colțul dinspre fundul și stânga clădirii, privită din strada Cuza-Vodă” (doc.122).

Pentru această istorică și nobilă cauză, și-au dat aportul, printre alții, toți participanții la Congresul Corpului Contabililor Autorizați din România, Mircea Cancicov⁴⁵, Mitiță Constantinescu⁴⁶, Dan Sărățeanu⁴⁷, Nicolae Malaxa, Gr. Trancu-Iași,

⁴⁴ Victoria Oprea, *op. cit.*, „Școala s-a mutat pe 7 septembrie 1914 în localul închiriat din str. Cuza-Vodă nr. 64, *Vila Cuza*, fostă proprietate a domnitorului Al. I. Cuza, dar care la acea dată o avea proprietară pe Pulheria Izvoranu. Chiria anuală a fost de 7.000 lei, iar termenul de închiriere era pe 5 ani. Pentru școală a fost închiriat numai imobilul din mijlocul celorlalte construcții. Cu unele întreruperi, școala a rămas aici până în 1919. (...) Un efect tonifiant, de lungă durată pentru această școală, l-a avut numirea în martie 1916, ca directoare, a Mariei Dugan. Din cauza Primului Război Mondial, Liceul *M. Kogălniceanu* este evacuată, reluând cursurile în perioada ianuarie-noiembrie 1917. Din februarie până în 30 mai 1918, se reiau cursurile acestei școli în *Vila Cuza*, fără întreruperi. Cursurile sunt reluate în septembrie 1918, iar Liceul *Mihail Kogălniceanu* își continuă activitatea în *Vila Cuza* până în decembrie 1919 când s-a surpat malul din spatele școlii”.

⁴⁵ Jean Ciută, „Mircea Cancicov - concitadinul nostru”, în *Carpica*, Bacău, nr. XXVI/2, pp. 165-167, „Mircea Cancicov (1884-1959), economist, avocat și profesor universitar, Vicepreședinte al Băncii Naționale a României (1937), Ministrul de Finanțe al României (29 august 1936-31 ianuarie 1939) în guvernele Gheorghe Tătărăscu și Miron Cristea, Ministrul Economiei Naționale (1940-1941), în guvernele Gheorghe Tătărăscu și Ion Antonescu, a fost un susținător al proiectelor edilitare din România (Bacău, Târgu-Jiu, Galați, București), membru de onoare al Academiei Române, deținut politic din anul 1946, a murit în ziua de Crăciun 1959, în penitenciarul Râmnicu Sărat”.

⁴⁶ (Mitiță) Constantinescu (1890-1946), Guvernator al Băncii Naționale a României (23.09.1935-17.09.1940) și ministru în guvernele Miron Cristea (31 martie 1938-31 ianuarie 1939).

⁴⁷ Dan Sărățeanu, prefect de Galați (2 octombrie - 10 noiembrie 1928), director-general al Societății Radiodifuziunii Române (1937-1940); Teodor Iordache, *Albumul Galaților*, p. 43, „Dan Sărățeanu s-a născut în jud. Buzău la 1897. Tatăl d-sale a fost procure general, iar în urmă, membru în Consiliul Superior Legislativ din București. Dl Sărățeanu (Dan) este absolvent al Liceului *Vasile Alecsandri* din Galați și licențiar în drept din București. Este căpitan în rezervă, făcând parte din Divizia a II-a Artilerie Călărească. A luat parte la două războaie (referire la războiul Balcanic, 1912-1913 și Primul Război Mondial, n.ed.), obținând următoarele decorații: *Steaua României în gradul de Comandor, Coroana României în gradul de*

Max Auschnitt⁴⁸, Radu Irimescu⁴⁹, Orchestra Radio, Societatea A.R. *Cartea Românească*, București, antreprenorii M.A. Zaharia, Gherasim Vasilatou, autorități militare și civile

Comandor, Crucea de Răzbiu cu 2 barete, Crucea Regina Elisabeta, ș.a. Deși tânăr dl Dan Sărățeanu a ocupat până acum demnități care îl situează în rândul persoanelor înzestrate cu excepționale calități. A fost prefect de poliție în 1919 (când avea numai 21 de ani) și când a avut însărcinarea de a conduce pe împăratul Austriei în exil. La vârsta de 23 de ani a fost director de Minister, apoi șef de cabinet la Ministerul Muncii. De două ori prefect de județ: în 1927 și în 1931 sub guvernul Iorga-Argentoianu (18 aprilie 1931-5 iunie 1932). În 1928 a deținut calitatea de consilier juridic la Ministerul de Domenii; în 1932 a devenit secretar general la Ministerul de Interne, fiind cel mai tânăr secretar general al acestui Minister. A fost șeful organizației de Covurlui a *Uniunii Agrare* de sub președinția lui Argentoianu și președinte al Ligii Navale Române din Galați". A fost numit director-general al Radiodifuziunii Române în perioada 1937-1940. Cristian-Dragoș Căldăraru, „O descriere a orașului Galați din anul 1942”, în *Danubius*, Galați, nr. XXXVII/2019, p. 216, Dan Sărățeanu a fost ales primar al orașului Galați (1942-1944), implicându-se în procesul de sistematizare și înfrumusețare a municipiului Galați.

⁴⁸ Teodor Iordache, *Albumul Galaților*, p. 12, „Max Auschnitt e legat de Galați mai mult decât de alte localități, unde, pretutindeni, a contribuit și contribuie cu largheța sa princiară, toate operele de binefacere existente și eventuale... Nefăcând deosebire de rasă și confesiune, marele industriaș a contribuit de asemenea la construirea și amenajarea multor școli și biserici creștine, a sprijinit interesele generale ale tuturor categoriilor sociale din oraș și județ, și a tăiat vad larg în inima simpatiei publice. După cum în vechime, unele orașe își disputau aprig oamenii ce le aparțineau, tot așa și Galații are dreptul să revendice pe Max Auschnitt mai mult ca orice alte localități din țară...”; Lucian-Zeev Herșcovici, Violeta Ionescu, *op.cit.*, II, pp. 110-115, „Printre industriașii evrei care s-au evidențiat prin afaceri prospere la Galați se află în primul rând familia Osias Oscar Auschnitt, cu fiii: Max și Edgar. Era cunoscut în oraș ca un negustor foarte bogat și ca unul dintre marii filantropi ai urbei. (...). La 2 iunie 1913 subscria pe o listă pentru adunarea de fonduri în vederea organizării unui Muzeu al Școlii nr. 6 de băieți, cu 100 lei. Prin comparație, Banca Națională a României, Filiala Galați, a dat atunci 60 lei, iar diferite persoane, întreprinderi și bănci au donat între 2 și 50 de lei. În 1882 a cumpărat mai multe imobile pe strada Portului, unde mai târziu se va construi Fabrica *Titan*; o altă achiziție este Moara Steaua, în aceeași zonă, pe malul Dunării. (...). După decesul lui Osias, în 1926, Max Auschnitt a făcut o donație importantă pentru Școala nr. 2 de băieți, în memoria tatălui său. Max Auschnitt (14 februarie 1888, Galați – 1959, New York, SUA), supranumit *Bestia pistruiată*, *Regele industriei românești*, *Regele de fier*, *Titanozaurul*, a absolvit Academia de Înalte Studii Comerciale și de Export din Viena, a fost președintele Asociației Generale de Industrie din Banat, vicepreședinte al Uniunii Generale a Industriașilor din România și senator al Camerei de Comerț și Industrie Galați. A fost administrator delegat și director general al Uzinelor și Domeniilor de fier din Reșița (UDR), cea mai mare societate pe acțiuni care a existat în România imterbelică, având un capital de 1 miliard de lei, cea mai mare cifră de afaceri și cei mai mulți angajați (16.669 în 1938, respectiv 22.892 în 1948, înainte de naționalizare). (...). L-a ajutat pe Gr. Tancu-Iași pentru a pune, la Galați, bazele Academiei de Export. (...). Pe lângă Uzinele Reșița și cele de la Galați, mai avea în Galați o Fabrică de cuie și tablă, în valea orașului, în port. Casa Auschnitt din Galați era (este și acum) o clădire mare, pe strada Domnească, în fața blocurilor de la *Parfumul teilor* (de astăzi), cu intrarea din stradă printr-o ușă din fier forjat. A fost închiriată (o perioadă) Consulatului italian din Galați. Max a cumpărat-o în 1921 de la Climis și i-a vândut-o în 1928 unui negustor grec. După 1948, imobilul a fost preluat (o perioadă) de Muzeul de Istorie Galați, (iar apoi a devenit sediul UTC – jud. Galați, până la 22 decembrie 1989 n.ed.). După 1990 a fost vândut unor persoane private care l-au transformat în restaurant. În 1939, Max Auschnitt a căzut în dizgrația regelui Carol II, în favoarea lui Nicolae Malaxa. A fost arestat, judecat și condamnat la 6 ani închisoare. A fost eliberat în anul 1942, în urma comutării pedepsei în muncă în serviciul societății, efectuată de el la fostele sale întreprinderi. În toamna anului 1944 a fost achitat. A emigrat în SUA, unde a rămas până la decesul său, în 1959. Toate proprietățile lui au fost confiscate de guvernul comunist în 1948”.

din Galați și din întreaga țară, persoane private, și nu în ultimul rând, institutorul Paul Pașa, „ unul dintre vechii luptători pentru îndeplinirea răscumpărării Vilei lui Cuza și ridicării unei Statui neuitatului Domnitor” (doc.69), care, împreună cu soția sa Ecaterina, au donat în data de 20 februarie 1938 *Muzeul Regional Ecaterina și Paul Pașa*, evaluat în 1938 la 5.000.000 lei, noului Muzeu Alexandru Ioan I-iu Cuza.

Au fost depuse eforturi considerabile pentru ca acest proiect să fie finalizat în toamna anului 1938, iar inaugurarea să se facă „cu ocazia manevrelor regale” ce urmau să se desfășoare în Ținutul *Dunărea (Dunării) de Jos*⁵⁰. De remarcat este și aportul arhitectului orașului, ing. M. Popescu, care a realizat ultimele planuri de refacere a Casei Cuza-Vodă, al arhitectului Caramfil, dar și al artiștilor plastici Oscar Späthe, Nicolae Mantu, Ion Stoica Dumitrescu sau George Chirovici. Oscar Späthe a transmis Comitetului Director

oferta pentru bustul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza-Vodă, în proporție de 1 și $\frac{1}{4}$ peste mărimea naturală, cu un mic soclu propriu, calculat după proporțiile Sălii ce mi-ați indicat și în al cărei nișă va fi așezat. Bustul va fi înfățișat în uniformă de Roșiori (uniforma timpului) cu dolmanul sau mantia de Domnitor pe umeri (după cum doriți). Acest va fi din bust turnat în bronz (doc. 316).⁵¹

Cultul personalității afișat de regele Carol al II-lea era la cote înalte, fiind agreat și de o parte a intelectualității românești. De aceea, inițiatorii proiectului de salvare a Casei Cuza-Vodă au hotărât „să alătore această operă la Straja Țării, pentru ca, prin ajutorul ei, opera să capete și viața necesară pentru a putea dăinui în folosul educației generațiilor viitoare” (doc.178). Mai mult decât atât, pentru a fi siguri de aportul financiar al *Strajei Țării* în gestionarea administrativă și valorificarea muzeistică a parimoniului cultural, col. Victor Rațiu îi scria gen. Gheorghe Linteș că

pentru a angaja și *Straja Țării* cât mai mult în această chestiune, cred că ar fi bine ca deasupra clădirii, unde se instalează liniile de tragere, să fie construite vreo câteva camere pentru *Straja Țării*, așa după cum arăt eu în schița profil după plan.

⁴⁹ Radu Irimescu (1890-1975), fiul contraamiralului Ilie Irimescu, născut la Galați, ministru extraordinar și plenipotențiar al României la Washington (1938-1940), Ministrul Aerului și Marinei (17 noiembrie - 28 decembrie 1937) în guvernul Tătărescu (7 ianuarie - 28 decembrie 1937). Din anul 1943 devine cetățean american, renunțând la cetățenia română; Apelul a fost trimis și Directorului General al Poștei Române.

⁵⁰ Conform Constituției din 1938 România a fost reorganizată administrativ-teritorial în 10 ținuturi. Conducerea ținutului era asigurată de un Rezident Regal. Fiecare ținut cuprindea mai multe județe. Ținutul *Dunării de Jos* avea sediul la Galați și era format din 10 județe: Brăila, Cahul, Covurlui, Fălciu, Ismail, Putna, Râmnicu Sărat, Tecuci, Tulcea, Tutova. Ținutul *Dunării de Jos* a fost condus de: Victor Cădere (14 august 1938-1 februarie 1939); Constantin C. Giurescu (1 februarie-28 septembrie 1939); Paul Goma (28 octombrie 1939-6 septembrie 1940).

⁵¹ Lucrarea nu a mai fost executată.

Procedând așa cred că *Straja Țării* își va da toată silința de a mă ajuta să duc la bun sfârșit intențiunea mea (doc.195).

Norii negri ai războiului determină autoritățile centrale din România să ia măsuri de protecție a populației civile. În acest sens, Biroul Apărării Pasive din cadrul Primăriei Galați solicita gen. Gheorghe Linteș aprobarea „construirii unui tunel pentru apărarea contra bombardamentelor aeriene, sub locul din strada Theodor Thenea⁵² nr. 151, până în curtea Casei Cuza-Vodă”; lucrarea cerută s-a și realizat⁵³ (doc.336).

După începerea lucrărilor de reconstrucție a Casei Cuza-Vodă, a fost schițat proiectul de pergament al Actului de fundare al Muzeului *Alexandru Ioan I-ii Cuza*,

textul fiind scris de Ion Tohăneanu (doc.329, 330), iar pergamentul fiind întocmit de pictorul Stoica; mai urma a fi prezentat de o delegație M.S.Regelui spre a fi semnat. Asociația a hotărât ca să facă parte din Comisia de prezentare a Pergamentului, următorii: D-I General Gheorghe Linteș, D-I Primar al Municipiului Galați, D-I Prefect al Județului Covurlui, D-I Intitutor Paul Pașa și D-I Lt. Colonel Rațiu Victor (doc. 201).

Deocamdată, nu avem știință unde s-ar afla Actul de fundare. Posibil ca acest document să fi fost așezat la talpa fundației, de pe latura de răsărit. Vom verifica această ipoteză cu ocazia supravegherii arheologice a lucrărilor de la fundația Muzeului, ce vor avea loc în anul 2021.

Odată terminate demersurile de reconstrucție a Casei Cuza-Vodă, nu putea fi lăsată deoparte lucrarea de amenajare peisagistică a parcului din fața Muzeului. În acest sens, col. Victor Rațiu a luat legătura cu Pepeniarele *Stirbey* din Buftea-București, comandând „22 bucăți *Acer negundo* arg. *Variiegatum*⁵⁴ pentru împodobirea parcului” (doc. 341).

Ecoul „salvării” Casei Cuza-Vodă a ajuns și în Basarabia, unde Vasile C. Brăiescu, director al ziarului „*Tribuna Basarabiei*”, senator și prefect, „fiul fostului aghiotant al lui Vodă Cuza, Colonelul Constantin Brăiesku, fost comandant al Regimentului 1 de Lăncieri”, dorea să facă public evenimentul ce se pregătea la Galați, de 24 ianuarie 1939,

⁵² SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos, 324/1942, f. 49, „**Str. Theodor Thenea**. Partea de jos pe unde trece această stradă se numea în anul 1819, *Gârla lui Broscoiu*, iar mai târziu, în 1839, *Mahalaua Schelei*. Strada se numea str. **Dogărilor** de la numele breslei cu același nume, apoi str. **Dogăriei**. Numele de astăzi **Theodor I. Thenea** i s-a dat după numele fostului primar al orașului (ianuarie 1922-martie 1923) astăzi senator”. Astăzi se numește din nou str. Dogăriei.

⁵³ Cristian-Dragoș Căldăraru, „Apărarea pasivă din Galați. Două obiective strategice pentru apărarea gălățenilor și a orașului Galați. (1938 și 1944)”, în *Dunărea de Jos*, nr. 222, septembrie 2020, p. 35.

⁵⁴ *Acer negundo Variiegatum* este arțarul de cenușă, sau arțarul american, arbore ornamental cu frunze de au pete albe pe margini, rezistent la secetă.

și să participe, alături de o delegație din Chișinău, la acest act, „înălțătoare serbare patriotică românească” (doc.353).

Rezidentul Regal Victor Cădere, a hotărât ca solemnitatea inaugurării să aibă loc în ziua de 24 Ianuarie 1939 în prezența Sa, a Domnilor Consilieri Regali și a Domnilor Miniștri ce vor fi invitați (doc. 357).

Inaugurarea Muzeului *Alexandru Ioan I-ii Cuza* a avut loc în ziua de 24 ianuarie 1939, moment care marca împlinirea a 80 de ani de la Unirea Principatelor Române, Moldova și Țara Românească, avându-l ca domn pe cel care, cu câteva luni înainte, plecase, pentru o scurtă perioadă de timp, din casa familială din Galați la Iași, fără să prevadă drumul ce i-l hărăzise Dumnezeu.

Din păcate, unele personalități și-au declinat participarea la acest măreț eveniment, cu diverse scuze:

Profesorul Ion Tohăneanu, directorul Liceului *Vasile Alecsandri* din Galați, „comandant al *Strajei Țării - Ținutul Dunărea de Jos*”, care trebuia să țină un discurs la inaugurarea Muzeului, a plecat la Breaza în perioada 20-30 ianuarie 1939, „chemat pentru școală”;

Victor Cădere, Rezident Regal al Ținutului *Dunărea de Jos*, a motivat absența sa de la Galați prin faptul că trebuia să participe „la tradiționala recepție, de la Palatul Regal, a membrilor ordinului *Ferdinand I*”.

Marele eveniment istoric de la Galați, din 24 ianuarie 1939, a fost transmis în direct la Radiodifuziunea Română, grație generozității lui Dan Sărățeanu. Generalului Gh. Linteș îi transmitea col. V. Rațiu că Dan Sărățeanu mai pregătea o surpriză pentru acest eveniment:

Cei de la Radio intenționează să imprime pe discuri toată serbarea și cuvântările și să le redea astfel Țării întregi din nou. Discurile vor fi cedate Muzeului nostru. Pentru aceasta trebuie să instalăm un radio cu difuzor bun. **Vorbește tu cu cei de la Philips, e și pentru ei o reclamă**⁵⁵ (doc. 363).

Activitatea directorului Radiodifuziunii Române, viitorul primar al orașului Galați, în direcția promovării proiectului de reconstrucție și transformare a Casei Cuza-Vodă în Muzeu de Istorie, l-a făcut pe gen. Gheorghe Linteș, președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați, să afirme că „Dan Sărățeanu a făcut din noi ***Piatra unghiulară a solemnității Naționale a zilei de 24 ianuarie***” (doc.363).

⁵⁵ În ciuda eforturilor făcute până acum, nu am reușit să găsesc nici un exemplar din acea înregistrare discografică.

Cu multe obstacole (unele surprinzătoare), anul 1939 începea, pentru cultura gălățeană, sub aura restituirilor istorice naționale. Casa familiei Cuza din Galați devenea **Muzeul Cuza Vodă**, „răscumpărându-se o îndelungată vreme de rușinoasă indiferență”, iar „rușinea națională” de pe obrazul gălățenilor fiind ștearsă.

Referindu-se la momentul inaugurării Muzeului Cuza-Vodă din Galați, Adrian Maniu aprecia, în articolul „Muzeul Cuza-Vodă”, că

inaugurarea acestui Muzeu trebuie să aibe loc cu cât mai mult fast, pentru că prea greu, cu prea multă vâlvă s-a ajuns la această izbândă, și publicul, care de multe ori e nepăsător la folosirea Muzeelor, s-a interesat prea mult de soarta nedemnă în care scandalos decăzuse lăcașul. Să răscumpărăm vinovăția pe care toți am împărtășit-o, prin silința ca Muzeul *Cuza-Vodă*, de acum înainte, să nu prezinte numai însemnătatea unor simple ziduri, ci adăpostul a unor colecții real valoroase, prin care amintirile bune să își păstreze vie, o înrâurire educatoare. Iată gândul cu care să însemnăm pentru viitorime ceasul cel fercit, când, în fine, bătrâna clădire își recapătă dreptul spre un rost și o menire nouă (doc.193).

A urmat o perioadă de perfectare a situației juridice a imobilului, de numire a conducerii acestei noi instituții de cultură din Galați și de organizare a spațiului și patrimoniului muzeal. Se avea în vedere realizarea unui Muzeu

cu mai multe săli, care va cuprinde tot ce depinde din viața Domnitorului Alexandru I. Cuza; o sală de conferințe, bibliotecă, etc., iar în sala de (la) intrare va fi așezat bustul în bronz al Domnitorului Alexandru Cuza și după posibilități, în fața clădirii, chiar statuia fostului Domnitor. Cu conducerea noului Muzeu se va numi un profesor energic și cu spirit de inițiativă de la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, de preferință un Profesor de Istorie sau Științe Naturale (doc.173).

Poate că cea mai elocventă concluzie asupra „miracolului” ce i s-a întâmplat Casei Cuza Vodă din Galați, între 1937-1939, ne-a lăsat-o tot Lt. col. Victor Rațiu, în a sa *Cuvântare*, de la 24 Ianuarie 1939:

dacă azi este o laudă de adus, apoi ea se împarte în mod egal tuturor membrilor Asociației pentru că:

ce stimulent puteam să avem mai trainic decât bunătatea fără margini, competența desăvârșită și încrederea nelimitată a Domnului General Linteș?

ce siguranță puteam să avem mai mult decât ochiul zilnic al Domnului Colonel Subotin, Prefectul Județului, care deși extrem de preocupat cu noua sa funcțiune, găsea clipe de răgaz pentru a vizita zilnic șantierul pentru a ne da îndrumările necesare?

ce îmbucurătoare era vizita zilnică a bătrânelului Domn Pașa, veșnic zâmbitor și nerăbdător că nu poate aduce mai degrabă obiectele D-sale la adăpost și siguranță.

Figura severă a D-lui Tohăneanu, cuvântul spus larg care stă totdeauna drept în față, a constituit pentru noi răcoritorul necesar în fierbințele ședințelor de Comitet. Mi-a fost dat să văd bărbăția cu care Dl. Tohăneanu a apărât Asociația contra clevetirilor care desigur nici azi nu s-au stins.

Moldoveanul domol care să păstrează mereu pe aceeași linie, nu și-a schimbat firea nici aici, și de aceia Domnul Aurel Vidrașcu, cu zâmbetul său pe jumătate mărturisit, a constituit pentru noi reazemul sigur al integrității Asociației;

Cu ochii jucăuși în dosul unei perechi de ochelari mari, mângâind când pe unul când pe altul, găsea repede soluția cea mai echitabilă când se iveau oarecare susceptibilități. Acesta este Domnul Avocat Gr. Mihăilescu, bine dotat și cu un deosebit gust artistic;

Ajung la dl. Arhitect Popescu, un spirit meditativ, cu un gust arhitectonic rafinat, cu o solidă pregătire profesională, și care ne da posibilitatea de a ne fixa în câteva aruncături de creion imaginea lucrării de azi.

Nu voi uita aci să vorbesc de sprintenul ajutor al **D-lui Arhitect**, Domnul **Caramfil**, cu care dis-de-dimineța și până noaptea târziu ședeam pe șantier și ne sfătuiam cum să facem mai bine. Închei, în fine, prezentarea mea cu simpatica figură a D-lui Avocat **Vlad Dimitriu**, spirit vior, hotărât și trebuie să mărturisesc că în orele mele de deznădejde, D-sa mi-a fost balsamul plin de putere. Mai sunt dator două explicații: asupra aspectului exterior și împărțirea pe care o vedem în interior. Cu toată stăruințele depuse și scotocind arhivele ce am avut la îndemână nu am găsit nici-un document, fotografie sau o descriere cel puțin a fostei locuințe. Mijlocul nostru de orientare a fost constituit din felul cărămizilor și mergând după ele am păstrat tot ceea ce am găsit cu unul și acelaș fel de cărămidă. Clădirea așa cum am găsit-o, avea pe latura din față două ieșinduri de formă bastionară, care azi nu se mai văd și cu drept cuvânt, pentru că păstrând o cărămidă din care erau construite aceste două ieșinduri, citim pe ea anul 1897; deci a fost un adaos făcut mult mai târziu⁵⁶ (doc. 382).

Așa cum fusese stabilit la 28 martie 1938, *Muzeul Alexandru Ioan Iu-iu Cuza* din Galați a fost donat la 1 martie 1939 *Strajei Țării* (doc.394). Pe frontispiciul Muzeului și al pavilionului administrativ a fost aplicat însemnul *Strajei Țării*; în plus, pe portalul pavilionului administrativ a fost scris: STRAJA ȚĂRII. ȚINUTUL DUNĂREA DE JOS. CREDINȚĂ ȘI MUNCĂ PENTRU ȚARĂ ȘI REGE.

Tot în acea perioadă a fost editată și o carte poștală cu imaginea Casei Cuza-Vodă, după modelul din anul 1912, cu cele două verande pentagonale. O *Odă* dedicată *Domnitorului și Domniței* flanchează două medalioane rotunde cu tricolorul României,

⁵⁶ În urma cercetății arheologice din iulie–august 2020 au fost descoperite fundațiile vechi, din piatră ale Casei Cuza-Vodă, sub formă de semicerc-pentagonal.

iar în centrul medalioanelor se găsesc chipurile *Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza* și al *Domniței Elena A. I. Cuza*. Oda cuprinde două strofe:

Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza și Domniței Elena Cuza

*O voi umbre sfinte
A neamului Românesc
Priviți azi din morminte
La cuibul cel domnesc
Căci azi pe frontispiciul*

*Locașului vostru scump
Vă stă Portretu mândru
Și stragul tricolor
Înfipt cu hotărâre
De acei ce vă ador*

Prin această carte poștală, *Garda Națională* își dorea ca o parte din Muzeu să devină sediul său, așa cum este scris pe frontonul verandei din dreapta. *Garda Națională* a fost înființată odată cu „primul partidul unic din România, *Frontul Renașterii Naționale*, înființat în decembrie 1938, de Carol al II-lea. Latura militară a unicii formațiuni politice din România s-a numit *Garda Națională*, condusă de generalul Petre Georgescu. Din aprilie 1939 au luat ființă, pe ținuturi și județe, Comandamente ale *Gărzii Naționale*”⁵⁷. Posibil ca această carte poștală să fi fost editată la comanda *Gărzii Naționale* din județul Galați.

În anul aniversar al bicentenarului nașterii lui *Alexandru Ioan I-iu Cuza (1820-2020)*, trebuia făcut demersul publicării prezentei lucrări, astfel încât documentele editate și inedite să fie adunate într-un volum menit să deschidă o nouă fereastră pentru *recuperarea istorică* a Casei *Cuza* și transformarea ei în *Muzeul Alexandru Ioan I-iu Cuza* din Galați.

Pentru alcătuirea acestui volum, au fost cercetate peste 1000 de documente editate și inedite, selecționând doar 394 dintre acestea, oprindu-ne la momentul în care *Asociația Casa Cuza-Vodă* hotărăște să doneze *Muzeul Cuza-Vodă* *Strajei Țării*, la 1 martie 1939.

Volumul este completat de *Indicele de nume*.

Notele bibliografice se referă la evenimente mai puțin cunoscute descrise în documente, precum și la viața și activitatea unor personalități române sau străine.

În transcrierea textelor, s-a ținut cont de normele ortografice în vigoare, iar intervențiile noastre le-am consemnat prin (...). Având un singur document scris cu alfabet chirilic de tranziție, anumiți termeni au fost explicați în note de subsol.

Parte din documentele din acest volum au făcut obiectul cercetărilor științifice ale istoricilor *Ion T. Dragomir*, *Paul Păltănea*, *Leon Eșanu* sau *Viorica-Steluța Piscică*; publicarea integrală a documentelor folosite de acești reputați istorici a dus la

⁵⁷ Alin Spânu, *Istoria serviciilor de informații/contrainformații românești în perioada 1919-1945*, cu o prefață de Gh. Buzatu, Iași, Casa Editorială *Demiurg*, 2010, pp. 371-472.

completarea șirului lung de informații documentare din arhive și din presa sfârșitului de secol XIX și a primei jumătăți a secolului al XX-lea.

Astfel, s-a putut creiona o imagine a arhitecturii interioare și exterioare a Casei Cuza-Vodă, au putut fi colaționate anumite bunuri culturale mobile din Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați cu descrierile din corespondența purtată de lt.col. Victor Rațiu și a gen. Gheorghe Linteș cu diverse personalități ale epocii.

Din bogata corespondență inedită prezentată în acest volum, aflăm că inițiatorii proiectului de refacere a Casei Cuza-Vodă au dorit să dea românilor un Muzeu Regional de Istorie cu numele de **Alexandru Ioan I-ii Cuza**, așa cum apare și pe planul din 1938, semnat de Comitetul de direcție al Asociației *Casa Cuza-Vodă*.

Acesta reprezintă un motiv în plus ca astăzi să respectăm dorința ctitorilor Muzeu Județean de Istorie din Galați. De asemenea, a existat în epocă o preocupare specială pentru strângerea de obiecte care au aparținut familiei Cuza sau a personalităților care au fost implicate în procesul constituirii României modern, de la mijlocul veacului XIX.

Descoperirile arheologice din anul 2020, legate de fundația vechiului imobil, au venit să completeze, acum, la împlinirea bicentenarului nașterii lui Alexandru Ioan I-ii Cuza, informațiile descrise de arhitectul Iosif Gruber, în anul 1864.

Alte acte și documente arhivistice așteaptă să fie scoase la lumină și publicate într-un alt volum, pentru a completa istoria acestei Case domnești din Galați, dar și evoluția Muzeului *Alexandru Ioan I-ii Cuza*.

Țin să aduc mulțumirile și recunoștința mea domnului prof.univ.dr.Virgil Nistru-Țigănuș pentru sfaturile date și încredea acordată. Într-una din desele convorbiri avute, mi-a spus că

această carte îndelung construită își propune să releve distanțele dintre ideal și realitatea vremurilor, iar cei care pun între paranteze trecutul (așa cum a fost el) pot afla aici un vector de sens al adevăratelor valori de profunzime națională - într-un timp asemănător cu acest tulburător debut de secol XXI. Tinerii de astăzi ar trebui să înțeleagă că cea mai înaltă valoare rămâne **demnitatea românească**.

De asemenea, doresc să aduc mulțumiri domnului Nicolae Noica, Director al Bibliotecii Academiei Române, membru de onoare al Academiei Române, fost ministru al Lucrărilor Publice și profesor universitar, doamnei Daniela Stanciu, Șef serviciu Catalogare-Clasificare Periodice din cadrul Bibliotecii Academiei Române, doamnei Carmen Mihaiu, director al Bibliotecii Naționale a României, doamnei Aurica Ichim, director al Muzeului Municipal „Regina Maria” din Iași, doamnei Mariana Păvăloiu, director și fondator al Muzeului Național al Marinei Române din Constanța, doamnei

Ștefania Ciubotaru, cercetător științific la Muzeul Național Cotroceni, doamnei Mihaela-Cristina Verzea, director adjunct științific al Complexului Muzeal Național Neamț, domnului Sorin Iftimi, cercetător științific la Muzeul Unirii din Iași, domnului Adrian Pohrib, Șef serviciu al Serviciului Județean Galați al Arhivelor Naționale, colegilor de la Biblioteca V. A. Urechia din Galați, precum și colegilor mei de serviciu: Ovidiu Nedu, Mandache Tudor, Ingrid Bahamat, Valentin Bodea, Alexandru Șeitan, Liliana Palade, Constantina Arion-Căldăraru și Aura Cristian.

Cu toții au fost *părtași* în acest demers de îmbogățire, prin cercetare istorică, a istoriei Casei familiei Cuza, din Galați.

DOCUMENTE

1

13 Avgust 1864

Domnule Președinte,

În conformitatea misiunii Dumnevoastră, prin rezoluțiunea nr.1988 pusă pe suplica Dumisali Domnului Ghiță Alevra⁵⁸, relativ la prifacerea unei case din acest oraș, a Înălțimei Sale Prințului Stăpânitoriu, dupe Planul dat din nou, sub-scrisul mergând la fața locului și observând starea acestor încăperi, s-au încredințatu că păreții sunt în totul construiți din lut, iar nu din var și nisip, a cărora împregiurime, în gios, sub temelia casei, este foarte ruinată, și, în grosimea lor pe jumătate mâncați de umezeală. Iar păreții dispărțitori, în lăuntru dinspre nord la sud, ce sunt fundați deasupra unor lemne de brad, dintre care păreți, unul de la sine s-au dărâmat dupe rădicarea grinzilor de la bagdadie⁵⁹, și partea păreților de la mijlocul antreului, la Salon, vine cu totul schimbat dupe Planul citat, fiindcă ușa veche, la mijloc vine astupată, și alătura la amândouă părți, ușa din nou așezată. Din care cauză acest părete trebuie în totul din nou a se construi, spre a pute ave legătura necesară.

Prin urmare, păreții din temelia veche a casei, în starea prezentă nu dă vreo sigură stabilitate a ține înălțimea zidirii dupe Planul dat de Înălțimea Sa. Însă dacă li se vor face mai înainte meremetul⁶⁰ necesar și în modul acesta, adică de a se scoate de la temelia păreților partea ruinată și putrezită, pe rând, în bucăți, câte o cantitate în lungime de trei palme⁶¹, ca cu acest chip să nu se slăbească stabilitatea păreților vechi, și apoi a se așeza în locul ruinaților păreți alți din nou, cu o mare atențiune și bună chibzuință, și cu o asemine măsură se vor pute îndrepta toți păreții, atât acei de pe dinafară prin prejur, cât și acei din lăuntru.

Pe lângă aceste măsuri trebuie a se mai așeza la Salon două ogeaguri⁶² din nou în păreții vechi, fiindcă în locul acelor aflători vechi, vine două ușe a se așeza. Găurile de la ferești trebuie lărgite pentru așezarea fereștilor din nou dupe Planul citat.

⁵⁸ La 17 iunie 1857, pe când Alevra era funcționar la Pârcălăbie, comisul Alecu Franga și maiorul Cristea „au călcat casa stolnicului Ghiță Alevra”, sub pretextul deschiderii unui plic adresat de la Constantinopol; Paul Păltănea, *Istoria orașului Galați de la origini până la 1918*, Vol.II, Editura Partener, Galați, 2008, p.86.

⁵⁹ bagdadie = suprafață (orizontală) care formează partea superioară a unei încăperi; plafon, pod, tavan.

⁶⁰ meremet = lucrare de reparație sau de întreținere.

⁶¹ Nicolae Stoicescu, *Cum Măsurau strămoșii. Metrologia medieval pe teritoriul României*, cu o introducere de Acad. Em Condurachi, București, Editura Științifică, 1971, pp. 65-66, 1 palmă = 0,278 m; în cazul de față era vorba de 0,834 m.

⁶² hogaag =coșul sau hornul de la casă.

Și dupe facerea acestor meremete în toată soliditatea cerută, se vor pute rădica păreții din nou, deasupra celor vechi și așezându-se legăturile de fier împrejurul lor pe la încheieturile bolților, deasupra fereștilor, așa ca să se poată prinde cu drugi partea pereților vechi cu acei noi, deasupra. Iară la așezarea grinzilor împrejur trebuie o altă legătură - ancoră - prinse sau înțepenite pe grinzi bune.

Despre aceste, cu onoare, vă supun la cunoștință spre rezultat, la menționata rezoluțiune a Dv., pusă pe suplica Dumisali Ghiță Alevra, ce o dată cu aceasta vi se reîntornă, înconștiințându-vă totodată că cu descrisele meremete a zidirii vechi, deși e deajuns pentru soliditatea cerută dupe acest Plan, însă nu va fi așa de solid ca din nou lucrat în totul cu var și năsip.

Primiți, Domnule Președinte, încredințarea osebitei mele considerații.
Ios(if) Gruber, Arh(itect)

SJGAN Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 108/1864, f.34 (f-v).

2

11 februarie 1907

Memoria lui Cuza⁶³

E foarte natural că suntem datori o venerațiune vecinică memoriei marelui domn Cuza.

Actele acestui Domn îl îndrituiesc la aceasta și poporul nostru e drept, poartă această venerațiune memoriei fostului Domn.

Și dacă această venerațiune n-a fost întrupată încă într-un mare monument ridicat în amintirea Domniei lui Cuza, credem că întârzierea e o faptă foarte rațională, căci adevărații patrioți și veneratorii cinstiți ai memoriei lui, voiesc ca să nu se atribuie acelu act niciun mobil altul, decât pur și simplu prinosul de venerație ce posteritatea îl aduce memoriei marelui Domn Cuza, pentru faptele desăvârșite de el în Domnia lui; pentru aceasta trebuie să treacă timp, pentru ca patimile să dispară, să dispară chiar entuziasmul și istoria rece să vie, să judece faptele după adevărata lor valoare.

Cu toate acestea, trebuie să constatăm că avem în țară și un alt soi de „patrioți” gata de a-și pune în acțiune sentimentele lor după cum le cer interesele lor politice, ba chiar și cele materiale, mai ales acestea din urmă. Acești patrioți se găsesc numai și

⁶³ Articol publicat în *Tribuna Liberală* fără semnătura autorului.

numai în partidul conservator. „Memoria lui Cuza” a fost ocazia fericită pentru acești patrioți de a o exploata. Și au avut succes.

Așa la 1887 cine nu-și aduce aminte că la „Memoria lui Cuza” conservatorii răsculaseră pe țărani contra Guvernului lui Ion Brătianu⁶⁴ pentru a le da pământ.

Partidul Liberal s-a retras de la putere pentru ca apoi ațâțătorii și exploataorii memoriei lui Cuza ajunși la Guvern, să vie și în fruntea regimentelor să împuște pe țărani⁶⁵ care avuseseră naivitatea de a se încrede acestor lași patrioți, care exploatau un lucru sfânt pentru români, „Memoria lui Cuza”, pentru a-i revolta. Dar această încredere au plătit-o cu pielea lor. Câți țărani au murit! Și câți au stat prin închisori pentru „Memoria lui Cuza”, numai Dumnezeu știe.

În epoca de la 1901-1904 „Memoria lui Cuza” iarăși a început a fi exploatată de aceiași patrioți conservatori. De data aceasta, exploatarea era printre burghezime și îndreptată ca sperietoare contra capului statului. Era sub formă de liste de subscripție împrăștiate în toată țara pentru ridicarea unui monument marelui Domn Cuza.

Trebuia să vadă M.S. Regele că românii nu mai pot suferi guvernul liberal al domnului Sturdza, care impunea sacrificii enorme populației pentru salvarea statului de faliment și aceasta și-o manifestau prin simpatia către „Memoria lui Cuza” prin subscrieri în masă.

La ce-o fi folosit această exploatare nu știm. Se poate să fi avut și ea roadele ei, căci prea au fost neglijați carpiștii în folosul celor mai detestabili conservatori, cu care tronul a fost condus să se înconjoare pentru a serba 40 ani de Domnie constituțională.

Acum însă vedem că acești oameni, la care nu mai este nicio rușine și care nu mai au nimic sfânt, neputând a se căpătui în alt mod, încep a scoate la iveală „Memoria Domnului Cuza”.

Fostul Domn Cuza a avut mai multe proprietăți și rurale și urbane, în diferite orașe; mai multe chiar în același oraș, precum în Galați. Aceste proprietăți astăzi sunt trecute în mâini private. O proprietate a Domnului Cuza din Galați, de pe strada Cuza-Vodă, este astăzi în posesiunea d-lui Colonel Isvoranu, membru al Partidului Conservator, domiciliat astăzi în București⁶⁶.

⁶⁴ Guvernul condus de Ion C. Brătianu (9 iunie 1881-20 martie 1888) a avut foarte multe remanieri în cele opt ministere.

⁶⁵ Este vorba de răscoala țărănimii din primăvara anului 1888 declanșată la Urziceni și răspândită în aproape toate județele României.

⁶⁶ Autorul „Memoriului” menționa că „după informațiunile noastre acest imobil n-ar fi fost proprietatea lui Cuza, ci a mamei sale care era de națiune greacă. Cuza a stat în ele doar cât a fost pârcaș de Galați. De la moartea mamei Domnitorului, Cuza n-a mai locuit în aceste case (N.R.)”. Informație eronată având în vedere că în anul 1851 Alexandru Ioan Cuza devine unicul moștenitor al averii mobile și imobile rămasă de la tatăl său Ioan Cuza, fost pârcaș de Galați. A locuit aici, împreună cu Elena Cuza și mama sa Sultana Cuza, până în toamna anului 1858.

No. 1614. 1864. August 13. 311
 August 14
 Sa va trimite în copie în
 Principatele Unite Române
 drept răspuns la cerere
 ce au făcut prin
 v. Glayssi m. c. E. S. Anania
 Arhitectul
 Orașului Galați
 No. 195
 Domnule Președinte
 În conformitate misiunii Vo. prin
 rezoluțiune No. 1988. pusă pe suplica de. Domnului
 Ghita Alavra. relativă la prefacere unoră casă din
 acest oraș a înălțimei sale Printului Stăpă
 nitoră, după Planul dat din nou; Subu sca
 sul mergându în sala locului și observându
 starea acestei încăperi, sau incredințată: că
 părțile sunt în totul construite din lut, iară
 nu din vară și năsipă, acăroa împrejurime
 ingios sub temelica casăi este foarte reșinată, și
 la grosime loră pe jumătate măncate de u
 medală, - Vară părțile dispărute în lăunz
 tru din spre nordu la sudu ce sunt fundate
 deasupra unoră lemne de bradu, dintre care
 părți unul de la sine sau dărâmatu du
 pe rădicarea grinzilor de la bagdadu,
 și parte părților de la mijlocul antretului la
 Salon vine în totul schimbat după Planul citat,
 fiindu că usa veche la mijlocu vine astupată, și ală
 turca la amândouă părți usa din nou așezată, din
 care caudă acest părete lăcuz în totul din nou are
 conștenă spre a pute are legătura necesară, - Prin
 Domniei Sale
 Domnului Președinte al Municipalității locale.

Fig. 1-2. Galați, 13 august 1864, Iosif Gruber, arhitectul Eforiei Galați, face o descriere a Casei familiei Cuza și propune modificarea planului de consolidare și refacere a imobilului (Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale).

Urmare pãreții de temelie vechi acasă în stare parrentã nu
 dã vre stabilitate a fine înãlțimea didirii dupe Planul datu
 de Înãlțimea sa, însă dacã li se vorã face mai înainte more,
 metul necesariu, și în modul acesta, adicã: - ase scãte dela te-
 melia pãreților parte rãinutã și putreditã pe rândã în bu-
 cãți cãte o cantitate în lungime de trei palme, ca cu acest
 chipã sã nu se slãbeascã stabilitatea pãreților vechi, și a
 poi ase aseda în locul rãinatilorã pãreți altiã din nou
 cu omare atentiune și bunã chibșuintã, și cu o aserina
 mãsurã se vorã pute îndrepta toti pãreți atãtuã aceiã de pe
 din afarã prin prurã, cãtuã și aceiã din înãntã, pe lãrã
 gã aceste mãsurã treburã ase mai aseda la sulonã de oca-
 șiuã din nou în pãreții vechi, fiindã cã în locul acelorã aflã-
 tãri vechi vine doue ase aseda, gaurile de la feruți
 treburã lãrgite pentru aserparea feruștelorã din nou dupe Mandã-
 citã, și dupe facerã acelorã meremete în totã soliditatea ce-
 luntã se vorã pute rãdica și rãdica din nou deasupra celorã vechi și
 aserinduse legãturile de fieruã împurã lorã pe la închisurile
 boltilorã deasupra feruștelorã, asa ca sã se potã prinde cu de-
 gã parte pãreților vechi cu aceiã noi, deasupra, lãrã la
 asedare grãndelorã împurã treburã o altã legãturã (sancorã)
 primã seã întepente pe grãndã bine; - Dupre aceste
 cu omãrã vã supun la cunãștinã spre rezultatã la men-
 cionatã Rezoluțiune a Dr. pãrã pe suplica D. Ghita Al-
 via ce odãte cu acista vise se întãrã, încunãștinã-
 durã tot odãtã, cã cu descãșile meremete a didirii vechi
 de și e de ajuns pentru soliditate cerutã dupe acest Plan,
 însă nu va fi asa de solidã ca din nou lucrãt în total cu
 vaciã și mãșip.

Vãrmãș Domnule Președinte încunãștinãre aseribilei mele
 considerãti.

Șar. Șerban Șerban

Casele sunt grevate la credit; proprietățile astăzi în Galați sunt în decădere: chiriile scăzute, cumpărători puțini și prețuri mici, așa că în așa împrejurări d-lui Isvoranu nu-i convine a se scăpa de fosta proprietate a Domnului Cuza.

A alergat la dl. Robescu și a combinat o vânzare către stat, la vreun minister oarecare; desigur acest serviciu în niciun caz nu gratuit. Dl. Robescu își pusese ochii pe ministrul soacră, cu care aranjase lucrurile, pentru a cumpăra casele d-lui Colonel Isvoranu pentru „Biblioteca Urechia”. Erau lucrurile aproape aranjate, când târgul se strică și vânzarea nu se efectuează.

Atunci le vine în minte „Memoria lui Cuza”. „Memoria lui Cuza” doar a adus la putere nemernici care formează Partidul Conservator.

„Memoria lui Cuza” a impus coroanei guvernul *negrilor* în frunte cu inconștientul Nabab⁶⁷, pentru a prăznuia 40 ani de Domnie constituțională.

„Memoria lui Cuza” oare nu va putea pricopsi pe un biet partizan al partidului, scăpându-l de niște dărăpănături, ce în loc de avere îi produc ruina?

Zis și făcut. Dl general Leon cere guvernului a se cumpăra casele din Galați, unde a locuit Domnul Alexandru Ioan Cuza, unul din cei mai mari Domnitori ai românilor, care a îndeplinit mărețul act al Unirii Principatelor și în acea casă să se instaleze un Muzeu întru amintirea lui. Și d. G.Gr. Cantacuzino spune că *„e bine să ne aducem aminte de partizanii ce nu-i putem căpătui altfel și aprobă propunerea d-lui general Leon, asigurându-l că va face tot posibilul pentru a răscumpăra acea casă”*.

Iată dar „Memoria lui Cuza” întrebuițată pentru unul din actele cele mai odioase, spre despoierea statului de o sumă de bani, strânsă de pe spinarea contribuabililor prin sporirea de dări, pentru pricopsirea partizanilor.

Mai mult, după cele rostite de d. Cantacuzino, *„că va face tot posibilul”*, o să vedem pe dl. Isvoranu pozând în victimă, țipând că este deposedat de un tezaur istoric al cărui proprietar era, în folosul națiunii; vor fi tratate prin urmare casele, nu ca valoare istorică și, natural că atunci, a le ceda statului pentru câteva sute de mii de lei, ar fi un sacrificiu pentru d. Isvoranu. Și apoi... pe când va veni oare și rândul caselor în care a locuit marele Domn Cuza la Iași și la Vaslui?

Unde ești tu Vodă Cuza să vezi cum șarlatanii și pungașii îți exploatează memoria?

Tribuna liberală, Galați, anul VIII, nr.1567, duminică, 11 februarie 1907, p.3.

⁶⁷ G.Gr. Cantacuzino (1832-1913) era prim-ministru (1904-1907).

Fig. 3. Sultana Cuza, mama domnitorului Alexandru Ioan I-ii Cuza (Biblioteca Academiei Române).

меава Асале Пост. Григори Корвненскі, прін каре днпвтернічеше дін парти не Алаі Богріб Костакі Фіодосік че ех гхсире ед лхквінца дн овдлстна Висеравіі, ка ех стхрвелекх дн ехкхршрера процесіралор че Алаі Пост. Корвненскі аре поритк, деспре каре ех фаче овщере щіст.

No. 7410.

Де кхтрх ачест Аіван адевріндсех кхзашна прін каре Алаі Богріба Нікв Гіка, асігвразх не Генералніка Витроніе а Монастіреі Сф. Фірідор кб фндосва моміеі Асале Вххціфії і Котндріе іі дін цінстба Бакхѣаі, центрѣ Алаі Коис. Іордакі Поповічі, дн врмаера кондцілор контрактѣаі, дае днпосевіре а мошілор Вогнарії ші Ххрлзѣ дін цінстба Іашії ші Ботошанії пропріятціі ачеі Монлст. деспре каре ех фаче овщере щіст.

No. 7687.

Де кхтрх ачест Аіван деставлхндсех сінетѣа де 4000 карволке кѣ каре Алаі Кнезѣ Костакі Морѣз, даторе Предхлцатѣаі Домн Стхпанітор, деспре каре ех фаче овщере щіст.

No. 8097.

Де кхтрх ачест Аіван деставлхндсех сінетѣа прін каре жідосѣа Іцік Ямвѣрг, даторе 500 главніі, Дсале Слрд. Костакі Міле, сѣвт сігвранціе де аманет 2 дбгене челе аре аіче дн капіталіе ла блціа маре, деспре каре ех фаче овщере щіст.

No. 8191.

Де кхтрх ачест Аіван адевріндсех нѣмаі днтрѣ кхт прічеші деспре адекхрата іскхлїтѣрх, сінетѣа прін каре Аіі Софіа де Абіка, сѣв днпрѣаѣгат де ла Алаі Яга Дамаскіи Божінка кѣ сѣмх де 100 главніі кѣ довхндх лѣцібітх ші кѣ р сїре, кх атхт капіталіе прекѣм ші а лор довхндх, че едѣ фаче есі прімаскх А Яга дін чеі днхїѣ вани че ех кор скѣлте дн трѣ а ел днстѣларе, ка клірономх а рхпос. Каравіт Григоровічі, де ла каса рхпос. Пост. Іан-Ѣ Кнзано, сігврїнсндѣа дн ачел даторіе, не темейѣа декларанціі Асале кредіторіѣаіі кх ех мѣлхкміше кѣ ачелстх асігвраре, дн орї че валидїта сар гхсі адеврїре Асале.

Жѣдекхторіа цінстѣаіі Бакхѣ.

No. 3497.

Алаі Гард. ІанѢ ВасіаіѢ, прін жалова датх

еचेфїі віѣдекхторіі аѢ фхкѣт архтарѣ кх ла 13 Маі, прін днскріс аѢ вхндѣт 5000 вѣдѣе ракіѢ де не мошіа Бххціфії БнѢтї нѣгвціторіѢ дін орлшѣа Ботошанії анѢме Хайм Натан, прін каре днскріс арлхх жхлѣторіѣа кх аѢ прїміт ші 1200 главніі арконх, центрѣ каре вани еѢ дїт Натан осѣвіт днскріс тот дін ачелх зї де 13 Маі кх дн 5 зїле есі прїмаскх жхлѣторіѣа де ла Натан, кѣ днцлаторіе кх ел есі трїматх Дсале Гард. ші вхрхтѣа нѣр фї врмае нічі пнхх астхзї аї трїмете жхлѣторіѣаіі, дечї фїнд кх Длаіі Гард. днтрѣо датх кѣ цїтатл ел жлловх аѢ днфхцощат ла віѣдекхторіе дн орїнал сінетѣа ачел де 1200 главніі, дін каре віѣдекхторіа сѣв ахлѣрїт кх пхрхтѣа жїдов Хайм Натан, не врмахторіѢ фїнд ла термінѣ архтат кѣ плата ачелор вани кѣпрїнші прін контракт ка прїміціі де Алаі Слрд. прін архтатѣа сінет, ех нѣвлїкк спре щїнхх пхрхтѣаіі кх де време че наѢ пост врххторіѢ дн архтатѣа термін ші аекхтїреа поате фї десфїнцатх

Жѣдекхторіа цінст. КѢѢѢрлѣіѢ.

No. 3618.

Днсемнарѣа днхрїтѣрїлор врмае ла ачелстх віѣдекхторіе де ла 16 Яевѣст шї пнхх ла 30 Септемѣріе 1850.

1. Сѣв днхрїт екеїаїмеѣа прін каре Аіі Постелнічѣса Солатана КѢзѣ, днпвтернічеше не фїѣа ехѢ Алаі Яга ЯлекѢ Іоан КѢзѣ, сінгѣр кліроном кѢ Аіі Потелнічѣса, днтрѣ де пліне днсѣшіре дн аверѣа рхпос. Пост. Іоан КѢзѣ.

2. Сѣв днхрїт статорнік актѣа кѢ каре Роман МікрїѢ, аѢ вхндѣт Асале Полковнїчѣлѣаіі Георгї ПрѣфірїѢ. дн лок мошіе дін ачелст орлш дн прец де 565 лѣі.

3. Сѣв днхрїт днскрісѣа кѢ каре Алаі Міланов Мовїла, сѣв днпрѣамѣтат де ла Длаіі Дѣ. Щѣфан МѢздѣчѣв, кѢ 50 главніі.

4. Сѣв днхрїт контрактѣа прін каре епїтронѣа касїі рхпос. Вірлхк ВхлхѢ БхлхѢцх, аѢ днкрїет Дсале Аїмітрїе Аѣвїдел, каселе рхпослѣїе не 3 ані де зїле кѢ прец де 450 лѣі не ан.

5. Сѣв днхрїт асемїнеа контракт шї дін партѣа кірїціѣлѣіі.

Fig. 4. Galați, 1850, Sultana Cuza îl „împuternicește pe fiul său Aga Alecu Ioan Cuza singur clironom alături de dumneaei Postelniceasa” (Iași, 7 iunie 1851, *Buletin. Foaie Oficială*).

Iași, 22 Octombrie 1911

Domnule Primar⁶⁸,

Faptul că în Galați s-a găsit o mână de bărbați, care, admiratori cu drept cuvânt ai marelui nostru poet Eminescu, s-au gândit a-i eterniza memoria prin ridicarea unui monument, mă îndrituiește a crede că, cu atât mai mult cuvânt, se va găsi un Consiliu Comunal, care ar hotărî a eterniza memoria Marelui nostru Domnitor, Alexandru Ioan Cuza, sub a cărui glorioasă domnie s-au săvârșit atâtea mari fapte, printr-un monument de o altă natură, prin crearea unui **Muzeu** și a unei **Biblioteci Naționale** în chiar *Casa* care a fost odinioară a sa, în care a locuit atâta timp și din care a ieșit ca Domnitor al Țării, casă care poartă și astăzi numele de *Vila Cuza-Vodă*.

Deci, Domnule Primar, acel Consiliu Comunal, care ar bine merita recunoștința, nu numai a cetățenilor săi, dar și a întregului popor, care a iubit atât de mult pe Cuza, nu ar fi acel prezidat de D-voastră?

Iașul, Capitala Moldovei, va sărbători la 24 Ianuarie⁶⁹, dezvelirea monumentului acestui Mare Domn Român. Iașul își va fi făcut deci datoria. De ce oare Galațiul, orașul în care a trăit atât timp, al cărui Pârcălab a fost spre onoarea și fericirea lui, nu ar sărbători ce aceeași ocazie fundarea *Muzeului Cuza-Vodă* în chiar *Casa* sa de odinioară? Ce merit nu ar avea actualul Consiliu Comunal aducând la îndeplinire acest mare fapt, care nu poate decât să fie dorința unanimă a întregii suflări a Galaților.

Un mare fiu al Țării, un mare bărbat, care a fost și un mare savant, am numit pe V. A. Urechia, a dăruit Galațiului biblioteca sa. Biblioteca de o mare valoare care, pe lângă un mare număr de volume de o importanță de netăgăduit, mai conține un mare număr de prețioase stampe; o bogată colecțiune de medalii, de tablouri donate de Dni E. Voinescu, Vermont și alți mari pictori; o numismatică bine reprezentată și o colecție de arme și relicve, găsite la Războieni, printre care un buzdugan al unui Domn al Moldovei,

⁶⁸ Alexandru G. Nicolescu (22 septembrie 1860-11 noiembrie 1937), profesor de latină, director al Liceului Vasile Alecsandri din Galați (1891-1894), fondator al *Societății Corpului Didactic* (1883) și a *Ateneului* din Galați (1891), deputat (1899), primar al orașului Galați (5 martie-2 iulie 1905, 25 martie 1911-26 octombrie 1912); vezi și Ion Cioroiu, *Colegiul Național „Vasile Alecsandri” din Galați. 150 de ani de existență (1867-2017)*, I, Galați, Editura Partener, 2017, p. 22, Alexandru G. Nicolescu „absolvent al Liceului Vasile Alecsandri din Galați și absolvent al Facultății de Litere și Filozofie-București, ajutor de primar al orașului Galați (1895), redactor la ziarul gălățean *Poșta* și director al ziarului *Galații* (ulterior *Galații Vechi*)”.

⁶⁹ Era, poate, o dorință cetățenilor ieșeni ca acest monument de la Iași să fie inaugurat în data de 24 ianuarie 1912; vezi, Constantin Ostap, „Statuia lui Cuza Vodă a fost gândită din 1904”, în *Ziarul de Iași*, din 29.07.2007; la inaugurarea din Iași a statuii lui Alexandru Ioan Cuza, în data de 27 mai 1912, opera sculptorului Raffaello Romanelli, a participat și „regele Carol I, rostind cuvintele care l-au apropiat și mai mult de cetățenii Iașului: *Primul rege al României își îndeplinește o sfânta datorie către primul Domnitor al Țărilor surori unite, aducând în fața acestui monument prinusul de cinstire ce se cuvine memoriei lui Cuza-Vodă, care va rămâne de-a pururi nestinsă în amintirea poporului*”.

fluierul lui Horia, sabia lui Avram Iancu, paharul lui Grigore Ghica, sigiliul lui Ioan Cuza, tatăl Domnitorului, basorelieful reprezentând pe Domnitorul Cuza în momentul când predă rectorului Decretul de fundațiune al *Universității din Iași* și altele. Unde s-ar putea instala mai nimerit, Domnule Primar, acest Muzeu, această Bibliotecă, dacă nu tocmai în *Casa* care a aparținut odinioară Marelui Cuza-Vodă? Și apoi, eternizându-se astfel memoria celui mai mare fiu al Galaților nu s-ar plăti oare și un tribut de recunoștință patrioților donatori printre care M. Kogălniceanu, V. A. Urechia, D. Sturdza și alții în cap cu Măria Sa Regele? Dar, pentru aducerea la îndeplinire a acestui mare fapt, este oare nevoie ca (onor) Comuna Galați să facă un mare sacrificiu? Nu, Domnule Primar.

Subsemnata, proprietara actuală a acestei case⁷⁰, animată de sentimentul de a contribui întrucâtva la acest act de patriotism, sunt dispusă a o cedă pe un preț destul de modest. Această casă este afectată la Credit pentru suma de 18.000 lei, sumă ce am cheltuit pentru restaurarea și înfrumusețarea ei, și care e redusă astăzi la 16.000 lei, și aș fi dispusă a o ceda, fie liberă de orice sarcină pentru suma de 56.000 lei, fie cu sarcina Creditului, pentru suma de lei 40.000. Sunt chiar dispusă, pentru înlesnirea Comunei, a primi plata în 6 rate anuale consecutive, cu procent de 6% pe an, pentru suma care ar rămâne după plata fiecărei rate. Pe aceste baze sunt gata, Domnule Primar, a trata cu D-voastră.

În așteptarea unui răspuns, primiți, Vă rog, Domnule Primar, distinsa mea considerație.

Pulcheria Isvoranu⁷¹, Str. Lt.Colonel Langa, nr. 15, Iași.

Rezoluție:

18 Noiembrie 1911

Consiliul Comunal în ședința de astăzi a respins cererea de față nedisponând de fonduri.

Primar,

Alexandru G. Nicolescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 5/1909-1912, f.25-26.

⁷⁰ Paul Păltănea, „Casa părintească din Galați a domnitorului Alexandru I. Cuza – Muzeu de Istorie”, în *Monumentul. Tradiție și viitor*, ediția a VII-a, Iași, Editura *Fundației AXIS*, 2006, pp. 106-17, „după ce a divorțat de Dumitru Vizzu, Profira (Pulcheria) Pastia, a rămas cu un corp de casă din vecinătatea proprietății familiei Cuza. După anul 1884 Pulcheria Isvoranu cumpără și casele familiei Cuza”.

⁷¹ SJGAN, Fond *Primăria Galați*, Dos. 15/1898-1913, f. 159, „Pulcheria I. Isvoranu era în 1910, proprietara caselor din str. Cuza-Vodă, nr. 64, 66 și 68, având ca vecini: la nr. 62 (Sud) pe Hans Fischer, iar la nr. 70 (Nord) pe dr. D. Vizzu”, fostul soț.

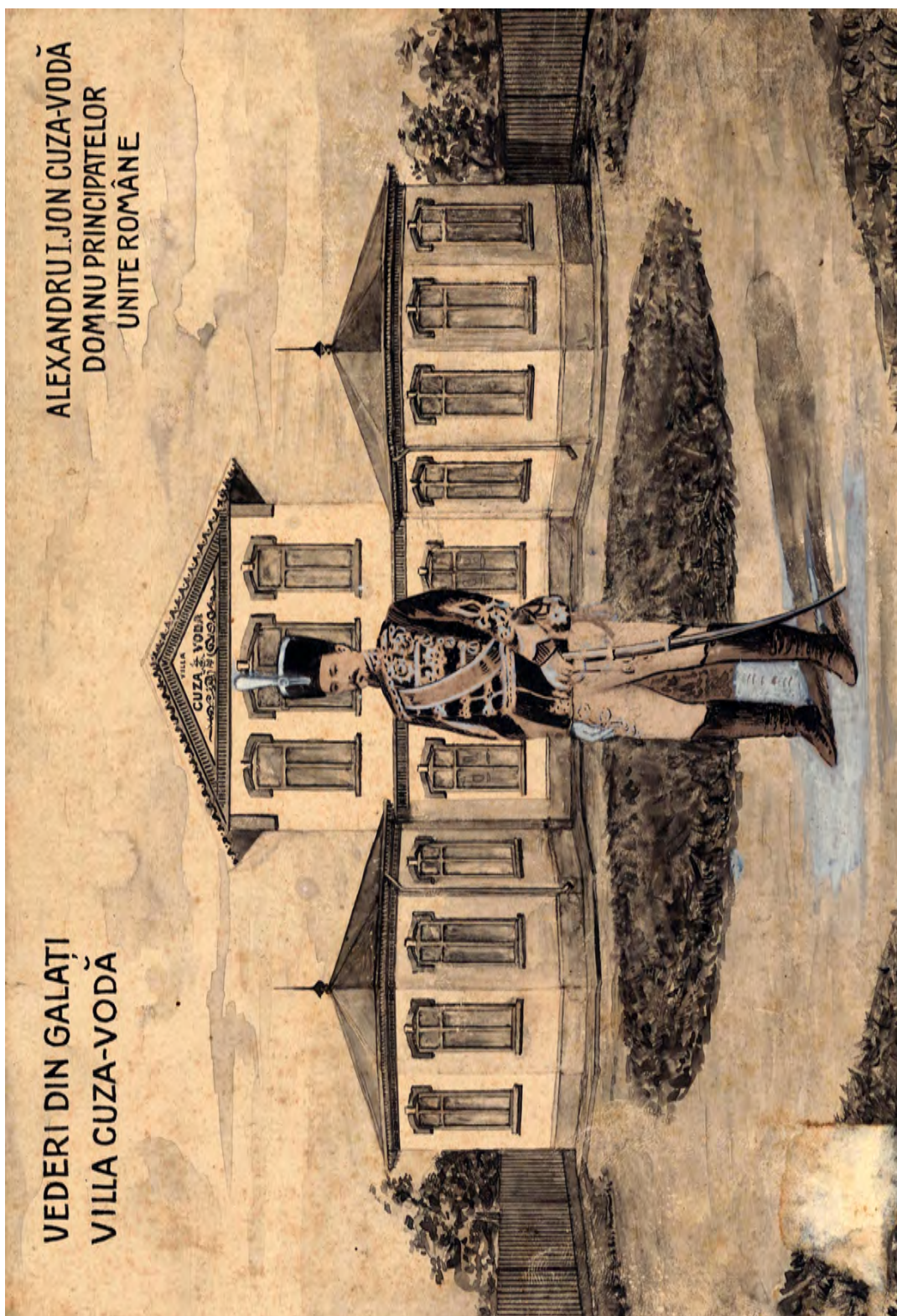

Fig. 5. Galați, 30 august 1912, *Villa Cuza-Vodă* din Galați. Carte poștală necirculată, tipărită la propunerea lui Constandache Constantinescu, pentru strângerea fondurilor necesare ridicării statuii lui Alexandru Ioan I-ii Cuza la Galați (Muzeul de Istorie „Paul Păltânea” Galați).

4

Telegramă 11.651

Galați, 25 aprilie 1921

Către,
Ministerul Instrucțiunii și Cultelor

Rugăm comunicați urgent dacă Vila *Cuza-Vodă* din Galați, str. *Cuza-Vodă*, nr. 64-66 e prevăzută în *Inventarul General al edificiilor vechi*, în conformitatea cu *Legea pentru conservarea Monumentelor Publice*.

Primar Galați,
Gheorghe H. Iorgala⁷²

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

5

7 Mai 1921

Comisiunea Monumentelor Istorice
Referat,

Către,
Ministerul Instrucțiunii și Cultelor

Comisiunea apreciază amintirile casei *Cuza-Vodă*, pe care e bine ca Primăria s-o păstreze, dându-i o destinație culturală, dar nu o poate declara Monument Istoric, neintrând în prevederile *Legii pentru conservarea monumentelor istorice*⁷³.

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

⁷² Gheorghe H.Iorgala (1874-1934), avocat, prefect de poliție al orașului Galați, președinte al Sindicatului Ziariștilor din Galați, primar al orașului Galați (noiembrie 1920-decembrie 1921).

⁷³ Se invocă *Legea pentru Conservarea și Restaurarea Monumentelor Istorice*, publicată în M.Of. nr. 82/29 iulie 1919, art.3: „Imobilele a căror conservare prezintă un **interes istoric sau artistic se declară sau se clasează monumente istorice, în totalitate sau în parte**, și sunt puse sub ocrotirea Legii de conservare și restaurare a monumentelor istorice. Clasarea monumentelor istorice se face prin Decret regal, în urma deciziei Comisiunii, de asemenea și declararea lor”. *Casa Cuza-Vodă* nefiind declarată **monument istoric**, nu figura în *Inventarul General al edificiilor vechi*.

6

10 Mai 1921

Ministerul Instrucțiunii și Cultelor
Nr. 238

Către,
Primăria Galați

La telegrama Dv nr.11.651, avem onoare a vă face cunoscut că Vila *Cuza-Vodă* din Galați nu poate intra în cadrul preocupărilor Comisiunii Monumentelor Istorice și nu e trecută în Inventarul Monumentelor Istorice.

Este însă o chestie de **onoare** pentru Primăria orașului Galați de a da o întrebuițare actuală acestei case, cunoscând-o ca atare.

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

7

(Iași, mai 1921)

Domnule Ministru⁷⁴,

Subsemnatul, V.Gr. Iamandi, avocat, domiciliat în Iași, str. Carol nr.9, vă rog să binevoiți a dispune să mi se elibereze un certificat prin care să se constate dacă imobilul situat în orașul Galați, str. Cuza-Vodă nr.64, este sau nu în *Inventarul Monumentelor Publice* sau *Istorice* existente până azi la Ministerul Dvtră, în conformitate cu Legea din 24 Noiembrie 1892 pentru *Conservarea și Restaurarea Monumentelor Publice*, aflată în *Codul Hamangiu*, vol. II, p. 1038.

Anexez timbre legal de lei 2, cu rugămintea de a-l elibera în primirea fratelui meu Ioan Gr. Iamandi.

Primiți asigurarea stimei mele.

Dsale, Dlui Ministru al Instrucțiunii și Cultelor.

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

⁷⁴ Octavian Goga (1881-1938) era Ministrul Cultelor și Artelor (13 iunie 1920-16 decembrie 1921), în guvernul condus Alexandru Averescu, Minister desprins, la 13 iunie 1920, din Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice.

22 decembrie 1922

Peședinția Adunării Deputaților
Nr. 420

Domnule Ministru⁷⁵,

Domnul Deputat D.V.Țoni⁷⁶, în ședința de la 21 Decembrie a.c. a făcut următoarea comunicare:

Orașului Galați i-a fost dat să vadă o mare rușine: Casa Domnitorului Cuza, care ar fi trebuit să fie socotită monument istoric și într-însa să se instaleze, poate, un **Muzeu Național**, este astăzi transformată într-un hotel de cea mai proastă reputație.

Un fost ministru din guvernul prezidat de Dl general Averescu făgăduise că v-a lua măsuri pentru înlăturarea acestei pângăriri, dar după aceea nu și-a ținut cuvântul.

Ridic glasul în această Adunare în numele unui oraș lipsit de o Primărie înțelegătoare a nevoilor sale culturale și naționale, și cer Dlui Ministru al Artelor⁷⁷ să scape orașul Galați de o pată, care va rămâne veșnic pe numele său.

Când Ministrul Artelor găsește sume însemnate ca să subvenționeze trupe de operetă, sub motiv că tocmai prin cel mai inferior gen de teatru vom face propagandă națională în provinciile alipite, nădăjduim că va găsi mijloacele materiale pentru salvarea uneia din cele mai prețioase amintiri istorice.

⁷⁵ Constantin Gheorghe Banu (1873-1940), Ministrul Cultelor și Artelor (19 ianuarie 1922 - 30 octombrie 1921-1923) în guvernul liberal Ion I.C.Brătianu (19 ianuarie 1922-29 martie 1926).

⁷⁶ Teodor D. Iacobescu, „Celui mai bun învățător. Închinare!”, în *Omagiu lui D.V.Țoni*, București, Tiparul „Oltenia”, (1939), pp. 5-7, D.V.Țoni este descris ca „eminentul absolvent, mândria Școalei Normale din Galați, elev al regretatului Nicolae Longinescu, (care) se avântă în mișcarea naționalistă și devine conducătorul *Ligii Culturale* din Galați. (...). În 1912, organizează la Galați mișcarea de protest împotriva răpirii Basarabiei, după ce cunoscuse la Ioan Pelivan la Vălenii de Munte. Conferențiar neobosit și iubit de Gălățeni, D.V.Țoni atrage în jurul *Ligii Culturale* pe cei mai aleși intelectuali, răspândind cu dărnicie pretutindeni toată comoara inteligenței și sufletului său plin de avânt. La (biserica) *Sf.Împărați* (din Galați), în lumea celor săraci și flămânzi, alături de acel vrednic Părinte Cozma, împreună cu Apostol Culea, Petre Puchianu și alții, se coboară printre muncitori, înseninând viața lor trudnică și aspră. Luptător fanatic pentru ideea naționalistă, a stat tot timpul în fruntea celor aleși, pe linia bunei credințe, cu suflet senin și clară viziune a zilelor ce vor veni, întru îndeplinirea idealurilor nației noastre. (...). Inspector școlar, apoi prefect, de câteva ori deputat al județului Covurlui și Cetatea-Albă, D.V.Țoni a semănat pretutindeni cuvântul cald al iubirii de Patrie și a fost totdeauna slujitor vrednic al unei credințe”. A fost Subsecretar de Stat în Ministerul Educației Naționale (30 martie 1938-7 septembrie 1940).

⁷⁷ Constantin Gheorghe Banu (1873-1940), jurnalist, scriitor și politician, Ministru al Cultelor și Artelor (19 ianuarie 1922-30 octombrie 1923) în guvernul Ion I.C. Brătianu (19 ianuarie 1922-29 martie 1926).

Subsemnatul, cu onoare, Vă aduce la cunoștință textul acestei comunicări.

Vice-Președinte,
s.s. Ion G. Ionescu Quintus⁷⁸

Secretar General,
s.s. Indescifrabil

Rezoluție:

30 Dec(embrie) 1922

Domnului Ministru al Cultelor și Artelor
Comisiunea Monumentelor Istorice
Nr. 2877

Clădirea în chestiune nu intră în categoria celor care privesc pe *Comisiunea Monumentelor Istorice*, ca fiind posterioară datei de 1834.

N.Iorga

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

9

Galați, 26 Ianuarie 1923

Către,
Parohiile din orașul Galați

Văzând că imobilul, fostă locuință a Domnitorului Alexandru Ioan I-ii Cuza, ajuns a fi han, și cum această stare de lucruri este foarte jicnitoare pentru amintirea ce trebuie să păstrăm Aceluia care a pus temelia României Întregite de astăzi, un Comitet sub președinția noastră, cu aprobarea Ministerului respectiv, a luat măsuri să se răscumpere acest imobil, spre a-l transforma într-un *Muzeu*, care să cuprindă toate amintirile rămase de la Neuitatul Domnitor.

În acest scop am făcut apel, mai întâi, la acei pe care Marele Voievod i-a dăruit cu pământ din moșia strămoșească, udat de veacuri cu sângele și sudoarea feței, adică la săteni, și suntem siguri, că ei ne vor da sprijinul cuvenit, în marginile putinței.

Cum însă neperitorul nume a lui Cuza este strâns legat de numele acestui oraș, mai mult decât de al altora, prin faptul că El a pârclăbit aici, ne-am gândit să vă rugăm,

⁷⁸ Ion G. Ionescu Quintus (1875-1933), tatăl lui Mircea Ionescu-Quintus (1917-2017), vicepreședinte al Camerei Deputaților (1922-1923), președintele Camerei Deputaților fiind Mihail G. Orleanu (1922-1926), avocat și deputat liberal (1896-1926), primar al orașului Galați (noiembrie 1898-iunie 1899, februarie 1901-noiembrie 1902).

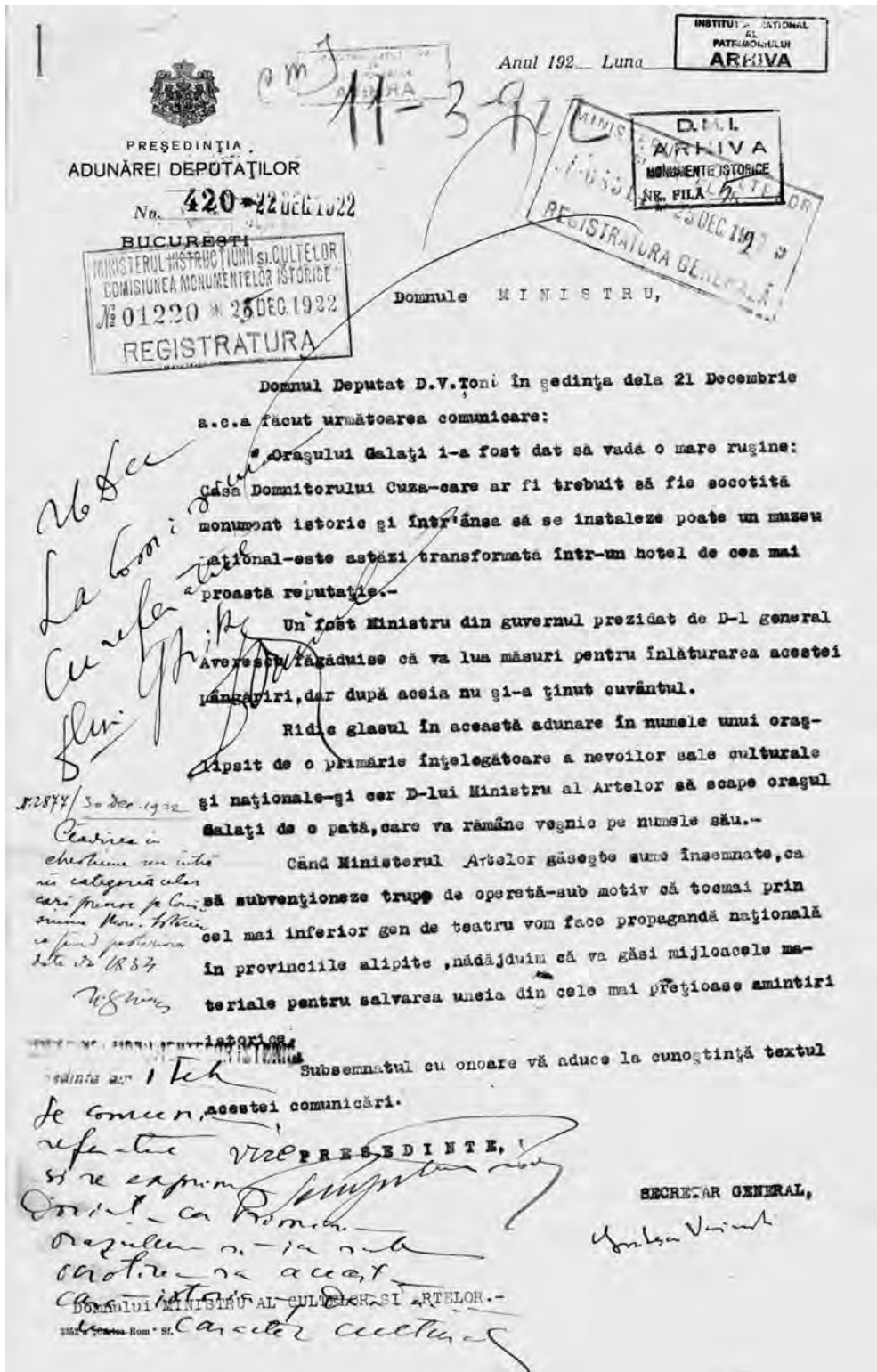

Fig. 6. București, 22 decembrie 1922, comunicarea lui Dimitrie V. Toni, în Parlamentul României, referitoare la Casa Cuza din Galați (Arhiva, Institutul Național al Patrimoniului).

că ați face bine, ca în fiecare din Parohiile Galațiului să se organizeze sub Președenția Preotului Paroh, subcomitete alcătuite din persoane mai în vază și mai cu tragere de inimă pentru realizarea acestei opere. Așa fiind, vă trimitem liste de înscriere, pe care vă rog a le face să circule printre cetățenii de orice naționalitate și de orice credință din acea Parohie. Aceste liste împreună cu sumele de bani ce veți aduna, veți binevoi a le preda la sediul Comitetului din Strada *Holban* nr.2⁷⁹, sub luare de dovadă în regulă.

Sunteți rugat a pune în vederea persoanelor subscriitoare, că se țin socotelile cele mai stricte de sumele subscribe și că vom publica în ziare numele subscriitorilor, iar acele persoane care vor subscrie de la una mie de lei în sus, li se va fi scrie numele în Cartea de Aur ce vom înființa în acest scop.

Președinte,
† Iacov⁸⁰, Episcop al *Dunării de Jos*

Casier,
Colonel, Christodulo Georgescu⁸¹

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.231.

10

1 februarie 1923

Comisiunea Monumentelor Istorice
Ședința Comisiunii

Se comunică referatul (Președinției Adunării Deputaților) și se exprimă dorința ca Primăria orașului (Galați) să ia sub ocrotire această casă istorică dându-i un caracter cultural.

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

⁷⁹ Sediul Comitetului pentru Răscumpărarea Caselor Cuza se afla în imobilul din str. *Holban* nr. 2, proprietatea lui Vasile Miron.

⁸⁰ Iacov Antonovici, Episcop al Eparhiei *Dunării de Jos* (martie 1923-martie 1924), autorul mai multor studii istorice, precum al seriei de *Documente Bârlădene* (vol. I-V), primele două volume fiind premiate de Academia Română.

⁸¹ Colonel Christodulo Georgescu era președinte al Societății „*Luptătorii Patriei, a demobilizaților ofițeri și grade inferioare*” Galați.

11

Galați, 16 Iulie 1923

Comitetul pentru răscumpărarea imobilului
fost al Domnitorului Alexandru Ioan I-ii Cuza
No. 1

Domnule Ministru⁸²,

Văzând că imobilul din Galați, fost locuința neuitatului Domnitor Alexandru Ioan I-ii Cuza, a ajuns o adevărată speluncă, un Comitet, sub președenția subsemnatului, a luat inițiativa răscumpărării acestui imobil, spre a i se da o destinațiune mai potrivită cu amintirile ce avem de la Întâiul Domnitor al Principatelor Unite Române.

În acest scop, Vă rugăm să binevoiți a ne da cuvenita aprobare ca să adunăm fondurile cuvenite acestui scop.

Președinte,
† Iacov, Episcop al Dunării de Jos

Casier,
Colonel Chr. Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.246.

12

(iulie 1923)

Societatea „Luptătorii Patriei” Galați

Onorate Domn⁸³,

În zilele de 28 și 29 Iulie a.c. Societatea noastră organizând mari serbări în „Grădina Paradis”⁸⁴ în scopul răscumpărării Casei Domnitorului Alexandru Ioan I-ii Cuza, pentru a o transforma în monument istoric, precum și pentru ridicarea unui Monument

⁸² George G. Mârzescu (1876-1926), primar al orașului Iași (1914-1916) și ministru în mai multe guverne liberale. În iulie 1923 era ministru al Sănătății Publice, Muncii și Ocrotirii Sociale, în guvernul Ion I.C. Brătianu (26 aprilie 1922-30 octombrie 1923).

⁸³ Apel transmis personajelor importante din Galați.

⁸⁴ Grădina *Paradis* din Galați era o terasă de vară, vizavi de actuala Prefectură din Galați (fost Palat Administrativ), aproximativ pe locul unde este astăzi esplanada cu Monumentul Eroilor Martiri ai Revoluției din Decembrie 1989, inaugurat în anul 1995.

în orașul Galați în amintirea și cinstirea Eroilor Întregirii Neamului⁸⁵, facem un călduros Apel, rugându-vă a ne da prețiosul Domniei voastre concurs, oferindu-ne un număr oarecare de obiecte pentru tombolă.

Având în vedere nobilul scop ce urmărim, nădăjduim că nu ne veți refuza sprijinul pentru aducerea la îndeplinire a acestui ideal.

Vă mulțumim cu anticipație.

Colonel Christodulo Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.239 (v).

13

30 iulie 1923

Proces-Verbal

Astăzi, anul 1923, luna Iulie în 30 zile,

Noi, Iacov Antonovici, Episcop al Eparhiei *Dunării de Jos* în calitate de Președinte, iar ca membri:

- Ion Prodrom⁸⁶, Președintele Comisiei Interimare al Orașului Galați;

⁸⁵ Referire la ridicarea monumentului „Apărătorii orașului Galați (7/20-9/22 ianuarie 1918)”; vezi, Vasile Docea, „Aliatul inamic. Despre controlul ideologic al construcției imaginilor asupra războiului”, în *Colloquium politicum*, An. I, nr. 1, ianuarie-iunie 2010, Timișoara, Editura *Universității de Vest*, pp. 95-100, propunerea comandoului Constantin Niculescu-Rizea făcută Primăriei Galați ca „str. Brăilei să se numească 8 Ianuarie”; Cristian-Dragoș Căldăraru, „Scurtă lecție de eroism: Apărătorii orașului Galați”, în *Historia*, An XVIII, nr.192, ianuarie, 2018, pp. 60-62, „pentru cinstirea memoriei lor, municipalitatea Galați a comandat ridicarea unui monument, în anul 1925, cunoscut sub numele de *Apărătorii orașului Galați. 7-9 ianuarie 1918*, lucrare executată de sculptorul Ioannis N. Renieris. Deoarece în anul 1963 monumentul a fost distrus pentru *lucrările edilitare din zonă*, Consiliul Județean Galați, prin președintele Costel Fotea, a finanțat, în 2017, proiectul de refacere a monumentului *Apărătorii orașului Galați. 7/20-9/22 ianuarie 1918*, inaugurat la 20 ianuarie 2018”. Lucrare a fost realizată de Muzeul de Istorie *Paul Păltănea Galați*, sculptor fiind Valentin Șoachete. Cu același prilej: Consiliul Județean Galați a finanțat proiectul de realizare a replicii plachetei „Apărătorilor orașului Galați. Din partea Gălățenilor”, după originalul gravurii M. Carniol-fiul din București; Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați a realizat replica insignei „Apărătorilor Galaților. 8 Ian. 1918”, după originalul din 1918 aflat în colecțiile Muzeului gălățean; Clubul Rotary *Dunărea de Jos* Galați a finanțat proiectul de batere medaliei „Apărătorilor orașului Galați. 1918-2018”.

⁸⁶ Nic. C. Nanu, *Almanachul-Ghid al orașului Galați*, Galați, Tipografia *Moldova-Stabilment de Arte Grafice*, 1924, pp. 16-18, „Ion D. Prodrom (1867-1952), absolvent al *Școlii Comerciale din Galați* (1888), om de afaceri gălățean, Președintele Comisiei Interimare al Orașului Galați din 23 martie 1923-(5 ianuarie 1925); dacă pentru comerțul românesc din vechiul port al Dunării, în trecutul nostru de luptă economică, pe teren național, este o figură care să reprezinte ramura negustorească ca simbol al penetrațiunii elementului Românesc în fruntea comerțului, apoi, evident că această figură este Ion Prodrom, actualul Președinte al Comisiunii Interimare, care din punctul acesta de vedere și-a atras simpatiile generale ale negustorilor, ceea ce constituie încă un titlu de glorie pentru personalitatea sa. Ca primar al orașului Galați, continuator

- George Onose⁸⁷, Prefectul Județului Covurlui;
- Contraamiral Mihail Gavrilesco⁸⁸, Comandantul Diviziei de Dunăre;
- Colonel Christodulo Georgescu, Președintele Societății „Luptătorii Patriei” și
- Ghiță Vasiliu⁸⁹, Prefectul Poliției Orașului Galați (1922-1926).

Văzând inițiativa luată de Comitetul de administrație al Societății „Luptătorii Patriei”, de a se răscumpăra imobilul din orașul Galați, fost locuința neuitatului Domnitor Alexandru Ioan I-iu Cuza, și a da acestui imobil o destinațiune mai demnă față de amintirile ce întregul Popor Românesc le are de la Acela care a pus temelile României de astăzi;

Văzând deasemenea invitațiunea ce ni s-a făcut de zisul Consiliul de administrație, de a fi ajutat în opera ce voiește să întreprindă, ne-am constituit în *Comitet* spre a traduce în fapt această dorință, considerăm alături de noi, (în calitate de) colaboratori, cu deopotrivă drepturi și îndatoriri, pe membrii Consiliului de administrație ai Societății „Luptătorii Patriei” și anume:

Președinte: Colonel Christodulo Georgescu, mai sus vorbit;

Vicepreședinte: Căpitanul Radu Mazilu;

Membrii: avocații Donca Manea⁹⁰, Alexandru Tudoriu⁹¹ și Haralamb Moman; economistul David Popescu⁹²; Lt-col. Florea Dobrescu; funcționarii statului: A. Rădulescu,

în totul a planului înfăptuit de distinsul și vrednicul său predecesor, Teodor Thenea, a reușit executarea lui în cea mai mare parte, înfăptuind nenumăratele opere edilitare, școlare, bisericesti, etc.”. A fost senator dar și prefect de Covurlui (24 iunie 1927-2 octombrie 1928).

⁸⁷ Ibidem, p. 15, „George Onose, plecând de la convingerea nestrămutată că numai lumina este în posibilitate ca să formeze din țărâtime stânca de granit a rezistenței noastre naționale, își începe activitatea în acest scop prin nenumăratele construcțiuni de localuri de școală, care s-au ridicat ca prin minune, în cele mai depărtate sate ale județului (Covurlui)”. De profesie avocat, a fost prefectul Județului Covurlui (23.I.1922 - 31.III.1926).

⁸⁸ Mihail Gavrilesco, Contraamiral (1921-1925); vezi și Marian Moșneagu, „Mare război, mare tărașoi. Prefectul și profitorii”, în www.ziuaconstanta.ro, 12 aprilie 2019, în anul 1916, „comandor Mihail Gavrilesco, era unul dintre cei mai buni și culți ofițeri ai Marinei, care tot timpul a fost numai pe front, căruia în mai multe rânduri i s-au adus elogiile de (cânte) generalii ruși pentru concursul ce le-a dat cu vasele, decorat de ruși cu trei ordine diferite”.

⁸⁹ Paul Păltănea, „Ghiță Vasiliu, primar al orașului Galați (1 februarie-8 decembrie 1942). Îndreptări și completări la o evocare”, în *Dominus*, an. VI, nr. 62, martie 2005, p. 14, „Ghiță Vasiliu s-a născut la 19 octombrie 1892, în casa părinților din strada Culturii nr. 5, astăzi Lascăr Catargiu. (...). La 19 ianuarie 1922, a fost numit Prefectul Poliției Galați la 22 aprilie 1923; a făcut parte din Comitetul inițiat de *Societatea Luptătorii Patriei*, pentru a se răscumpăra imobilul din orașul Galați, fost locuința neuitatului domnitor Alexandru I. Cuza. A fost numit primar la 1 februarie 1942. Rodnicele lui stăruinți pentru mai binele comunității gălățene s-au stins în ziua de 8 decembrie 1942”; Victor Cilincă, „A murit primarul! 70 de ani de la moartea lui Ghiță Vasiliu”, în *Viața Liberă*, 19 octombrie 2004, p. 18, „cel mai cunoscut nume printre marii primari gălățeni dintotdeauna, din cauza ghinionului de a inaugura cu propriu cortegiu funerar clopotnița pe care a ridicat-o în mandatul său la intrarea în cimitirul *Eternitatea*”; Idem, „Părinții primarului gălățean Ghiță Vasiliu au donat teren pentru spital”, în *Viața Liberă*, 5 august 2014.

⁹⁰ Donca Manea, avocat, în calitate de reprezentant județului Covurlui a participat la Iași, în data de 4 martie 1923, la Congresul de înființare a *Ligii Apărării Național-Creștine* (L.A.N.C.), partid politic condus de A. C. Cuza.

C.P. Teodorescu și I. Dinulescu; industriași: Ioan Demetrescu, Costică P. Altangiu și S. Constantinescu; comercianți: Nicu P. Altangiu, Costică A. Chimet, C. Pătrulescu și Pandele Movilă.

Casier: C. Iorga;

Censori: D.P. Ștefănescu, revizor școlar și Manole Mârza, șef de atelier la C.F.R.

Secretar: D. Marin.

Stabilim că sediul *Comitetului* să fie în Galați, strada *Holban* No. 2.

Însărcinăm cu ținerea socotelilor și adunarea fondurilor pe Colonelul Christodulo Georgescu.

Pentru care am încheiat prezentul proces-verbal.

Făcut la Galați, la 30 Iulie 1923.

Președinte,

† Iacov Episcop al *Dunării de Jos*

Membrii,

Ioan Prodrom, Amiral Gavrilescu, G. Onose, Colonel Chr. Georgescu, G. Vasiliu.

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.3 (f-v).

14

Galați, 24 Octombrie 1923

Domnule Prefect⁹³,

În orașul nostru se află în ființă imobilul în care a locuit Domnitorul Alexandru Ioan I-iu Cuza, imobil pe care concetățenii noștri au dorit încă de multă vreme să-l răscumpere și să-l transforme într-un Muzeu, cuprinzând tot felul de amintiri de la neuitatul Voievod. Vremurile însă s-au împotrivit acestei dorințe, iar în timpul de față, când acest imobil a ajuns a fi hotel, găsim că este o rușine pentru tot ce simte românește,

⁹¹ Ștefan Bosomitu, „Căderea Regionalei comuniste *Dunărea de Jos*”, în *Arhiva Moldaviei*, vol. IV, Iași, 2012, p. 144, nota 99, la procesul început la 6 februarie 1941 împotriva participanților legionari la rebeliunea din 21 ianuarie 1941, avocatul „Alexandru Tudoriu i-a reprezentat pe frații Iulius și Nathan Zucman”.

⁹² Pr. Eugen Drăgoi, „Preotul profesor David Popescu, o viață trăită în frica lui Dumnezeu”, în *Școala gălățeană*, nr. 220-222, decembrie 2014-februarie 2015, p. 20, „pr. David Popescu s-a născut la 5 septembrie 1870 în comuna Luciu, jud. Ialomița, a absolvit Seminarul Teologic din Galați în anul 1889 și a fost timp de peste trei decenii (1 aprilie 1907-1 decembrie 1940), preot paroh la biserica *Sf. Vineri (Cuvioasa Parascheva)* din Galați, de unde s-a pensionat. Biserica Sf. Vineri, din nefericire, nu mai există astăzi. Se afla în *Mahalaua Râpei*, actualmente cartierul Mazepa. A fost unul din cele mai vechi locașuri de rugăciune din Galați. Preotul David Popescu și-a încheiat călătoria vieții la 16 februarie 1944”.

⁹³ Apel trimis prefectilor din România Mare.

ca să mai îngăduie această stare de lucruri și că a sosit momentul să se aducă la îndeplinire dorința concetățenilor noștri exprimată de ani de zile.

În acest scop, Gălățenii, ale căror sentimente de dragoste pentru acela care a fost odinioară Pârcălabul Galaților și care a pus temelia Reîntregirii Neamului, vor ști cum să răspundă Apelului nostru; dar în prima linie, Comitetul s-a gândit că mai înainte de toți ceilalți cetățeni, la a căror fericire a contribuit Domnitorul Alexandru Ioan I-iu Cuza, sunt **sătenii**, cărora, potrivit Legilor întocmite după a Sa dorință, le-a dat pământul strămoșesc stropit veacuri întregi cu sângele și sudoarea lor; și așa fiind, mai înainte de oricare alții, ne adresăm, Domnule Prefect, prin DomniaVoastră, urmașilor din acel Județ, a sătenilor împroprietăriți prin Legea de la 1864.

În acest scop alăturăm listele de subscriere, câte una de fiecare comună din Județul Domniei Voastre astfel cum se indică pe fiecare listă, și vă rugăm ca prin a Domniei Voastre stăruință personală, să binevoiți a face ca fiii urmași, precum și alți cetățeni, să înscrie sumele ce vor găsi cu cale; iar după ce aceste liste vor fi acoperite de semnături, să binevoiți a ni le înapoia, împreună cu sumele de bani adunate, pe adresa Comitetului, la Reședința Sfintei Episcopii a Eparhiei *Dunării de Jos*. Nădăjduim că văzând mărețul scop urmărit, concursul binevoitor al DomnieiVoastre nu ne va lipsi.

Comitetul pentru Răscumpărarea Casei Alexandru Ioan I-iu Cuza

Președinte,
† Iacov, Episcop al *Dunării de Jos*

Casier,
Chr. Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.237 (f-v).

15

Galați, 11 Noiembrie 1923

Societatea Centrală a Pensionarilor Publici din Țară
Filiala Galați, Str. General Berthelot No. 5
(Casele Antachi), Parter, No. 16

Înalt Prea Sf. Părinte,

Societatea *Pensionarilor Publici* – Filiala Galați, împreună cu *Cercul* ei, în dragostea nemărginită ce poartă pentru frumoasa inițiativă luată de a se răscumpăra casele fostului mare Domnitor *Cuza-Vodă*, colectând prin subscripție, printre membrii ei, suma de lei 5.000 (cinci mii), cu onoare Vă înaintez recipisa No. 1297 din 9 Noiembrie st(il)

n(ou) a.c. a *Bancii Galați* pentru suma depusă la dispoziția Comitetului și, cu respect, Vă rugăm, să binevoiți a ne confirma primirea ei.

Binevoiți, Vă rugăm, Î.P.S.Părinte, a primi asigurarea osebitei noastre stime.

Președinte,
Petre M. Vernescu

Secretar,
Gh. Velichi

Înalt P.S.S. Episcop al *Dunării de jos*, Iacov Bârlădeanu.

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.239.

16

25 Decembrie 1923

Copie de pe Ordinul Onor,
Ministerului Muncii și Ocrotirilor Sociale,
No. 15577

Către,
Oficiul Național I.O.V.R.⁹⁴ al județului Covurlui

La raportul Dvs. No. 834, avem onoare, a vă face cunoscut, că în conformitate cu art. 1 din noua *Lege pentru reglementarea și controlul apelurilor la contribuția benevolă a publicului*, apărută în Monitorul Oficial No. 51 din 8 Iunie 1923, am autorizat să se strângă sumele necesare în scopul rescumpărării caselor Domnitorului Alexandru I-*iu* Cuza, prin liste de subscripție, a căror număr se va fixa de Dvs. în înțelegere cu președintele Comitetului și care vor circula în cuprinsul Dobrogei din vechiului Regat, până la 1 Ianuarie 1925.

Listele se vor viza de un delegat al Dvs. în conformitate cu *paragraful V* din *Instrucțiunile noii Legi pentru reglementarea apelurilor la contribuția benevolă a publicului*, iar la expirarea termenului acordat ele se vor aduce la acea Prefectură, unde se va constata rezultatul bănesc printr-un proces-verbal încheiat în dublu exemplar, din care unul se va înainta Ministerului.

⁹⁴ După data de 2 septembrie 1920, când a fost dată *Legea pentru înființarea Oficiului Național al Invalizilor, Orfanilor și Văduvelor de Război*, au fost deschise în fiecare județ *Oficii județene ale invalizilor, orfanilor și văduvelor de război*, cu sediul în reședințele de județ, subordonate *Oficiului Național*, care la rândul său era subordonat Ministerului de Război.

Vă rugăm, să binevoiți, a face cunoscut Comitetului constituit pentru răscumpărarea caselor lui Alexandru Ioan I-iu Cuza despre această autorizare.

p. Ministru⁹⁵,
indescifrabil

p. Director General,
A. Baltă

p. conformitate,
Ec. Mihăilescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.233.

17

1923, Decembrie 29

ROMÂNIA
Prefectura Județului Covurlui
Oficiul Național I.O.V.R
No. 876

Domnule Președinte,

La adresa Dvs. No. 4/923, avem onoare a vă face cunoscut că Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale, prin Ordinul No. 15577/923, v-a dat autorizațiunea cuvenită pentru strângerea fondurilor în scopul arătat de Dvs. Vă trimitem o copie după ordinul Ministerului de mai sus, spre a vă conforma dispozițiilor lui.
(ss indescifrabil) Delegat,

Domniei Sale,
Domnului Președinte al Comitetului pentru răscumpărarea caselor Domnitorului Ioan Cuza, Loco.

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.232.

⁹⁵ Nicolae N. Săveanu (1866-1952), a fost *Ministrul Sănătății Publice și Ocrotirii Sociale* (30 octombrie 1923-29 martie 1926) în guvernul Ion I.C. Brătianu (19 ianuarie 1922-29 martie 1926).

18

1924, Ianuarie 2

Regatul României
Prefectura județului Buzău
Serviciul Administrativ
No. 34

Domnule Președinte,

Adresei D-stre No. 13/923,

Am onoare a restitui listele trimise, întrucât, actualmente, în toate Comunele este o activitate foarte energică pentru construcțiuni de școli și biserici; găsim inoportun de a interveni azi cu aceste liste, (deoarece) opinia publică este oarecum epuizată de sentimentul de caritate, ținând compt, că se mai strâng bani pentru Societățile de binefacere precum și Spitalul ce se va construi din inițiativa Principesei Moștenitoare.

După ce vom termina ce am început vom da concursul cu toată convingerea de scopul înalt ce mi-l arătați.

Prefect,
Ștefan Belu

Director,
indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Președinte al Comitetetului pentru răscumpărarea casei lui Alexandru Ioan I-iu Cuza.

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.219.

19

Galați, 20 Fevruarie 1924

Comitetul pentru Răscumpărarea
Casei lui Alexandru Ioan I-iu Cuza
Nr. 22

Apel

Văzând că imobilul, fost locuință a Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza, a ajuns a fi han, și cum această stare de lucruri este foarte jicnitoare pentru amintirea ce trebuie să păstrăm aceluia care a pus temelia României Întregite de astăzi, un Comitet

sub a noastră președinție, cu aprobarea Ministerului respectiv, a luat măsuri să se răscumpere acest imobil, spre a-l transforma într-un Muzeu care să cuprindă toate amintirile rămase de la Neuitatul Domnitor.

În acest scop am făcut Apel, mai întâi la acei pe care Marele Voievod i-a dăruit cu pământ din moșia strămoșească, udat de veacuri cu sângele și sudoarea fețelor, adică la săteni, și suntem siguri că ei ne vor da sprijinul convenit, în marginile puținței.

Cum însă nepieritorul nume a lui Cuza este strâns legat de numele acestui oraș mai mult decât de-al altora, prin faptul că el a pârălăbit aici, ne-am gândit să vă rugăm a subscrie în alăturata listă suma ce fiecare va găsi cu cale, după care să binevoiți a face ca lista, împreună cu suma adunată, să fie predată la sediul Comitetului din Strada Holban Nr. 2 (Galați), sub luare de dovadă în regulă.

Mai sunteți rugați încă a pune în vedere persoanelor subscriitoare, că se țin socotelile cele mai stricte de sumele adunate și că vom publica în ziare numele subscriitorilor, iar numele acelor persoane care vor subscrie de la una mie de lei în sus, va fi înscris în *Cartea de Aur* ce vom înființa în acest scop.

Cu cele mai bune al noastre sentimente.

Președinte,
† Iacov, Episcop al *Dunării de Jos*

Casier,
Colonel Christodulo Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.224.

20

Galați, 4 Martie 1924

Comitetul pentru Răscumpărarea
Casei lui Alexandru Ioan I-iu Cuza
No. 23,

Prea Sfinției Sale Iacov, Episcop al Eparhiei *Dunării de Jos*
Președintele Comitetului pentru Răscumpărarea Caselor Cuza

Am onoarea a expune la cunoștință că am dat spre tipărire la Tipografia *Galații Noi*⁹⁶ 4.000 (patru mii) foi, *Liste de înscriere*, de unde mi s-au adus tipărite 3.935 foi, care

⁹⁶ Violeta Ionescu, „Ziariști evrei în presa gălățeană”, în *Buletinul Fundației Urechia*, Galați, seria nouă, an 11, nr.14, 2013, pp. 207-208, „*Galații Noi* a apărut în la 4 ianuarie 1915, ediția de seară, până la decembrie același an. Între 8 martie 1915 și 1935, (apare) cu subtitlul *Ziar independent zilnic. Galații Noi* a apărut sub

au fost numerotate, șampilate, trecute în registrul respectiv și distribuite în cea mai mare parte la Județe pentru înscrieri.

Cum pentru orașul Galați au rămas prea puține liste, ar fi trebuit să mai tipărim și altele și anume câteva sute, ceea ce ar atrage noi cheltuieli.

Cum însă avem disponibile întregi listele înapoiate de Județele Buzău, Dorohoi și Olt, vă rog respectos să binevoiți a aproba ca aceste liste să fie renovate deasupra Județelor de unde s-au înapoiat și distribuite autorităților, instituțiilor și firmelor comerciale din orașul Galați.

Cu profund respect,

Însărcinat cu adunarea fondurilor și ținerea socotelilor
Colonel Christodulo Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f.217.

21

București, 5 Mai 1925

Domnule Președinte,

În dorința de a contribui și pe această cale la desăvârșirea scopului urmărit de Societatea D-stră, a se cumpăra *Casa* lui *Cuza-Vodă* din Galați și a se hărăzi la o operă de cultură națională, am onoare a Vă face cunoscut că grație bunăvoinței Casei Socec & Co. din București s-au cumpărat gratuit volumele din conferința mea, *Rolul Galaților în Viața Neamului*, pe care le pun la dispozițiunea Comitetului spre a se vinde, iar produsul să se întrebuințeze de Comitet în scopul de mai sus.

Fiți siguri, că și pe alte căi, voi considera de datoria mea să contribui la desăvârșirea scopului ce urmărim.

Primiți asigurarea distinsei mele considerațiuni.

(Grigore) Trancu-Iași

P.S.

Volumele se găsesc la filiala Casei Socec & Co Galați, care vi le va libera sub lucru de chitanță sau le va vinde acolo, urmând ca ulterior să se stabilească unde se vor

conducerea exclusivă a soților Burbea, în urma unui conflict dintre aceștia și gruparea conservatoare condusă de Costache G. Plesnilă”.

depune sumele. Vă veți înțelege în această privință cu Dl. Angheluță, prietenul meu, co-asociatul firmei Socec & Co.

(Grigore) Trancu-Iași

Dlui Președinte al Comitetului pentru cumpărarea *Casei Cuza-Vodă*, Galați.

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f. 249-251(f-v).

22

1925, Mai 24

Proces-Verbal,

Astăzi, anul una mie nouă sute douăzeci și cinci, luna Maiu, în 24 zile Noi, Cosma⁹⁷, Episcop al Eparhiei *Dunării de Jos*, văzând Registrul de contabilitate al Comitetului pentru Răscumpărarea Caselor Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza, constat că până azi s-a încasat lei 58.735 (cincizeci și opt mii șapte sute trei zeci și cinci). Pentru care s-a încheiat prezentul Proces-verbal.

Președinte,
† Cosma

Însărcinat cu adunarea fondurilor și ținerea socotelilor
Colonel Chr. Georgescu

Unde s-au depus banii?⁹⁸
(Paul) Pașa

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f. 206 (v).

⁹⁷ Cristian-Dragoș Căldăraru, „Pagini inedite din viața episcopului Cosma Petrovici al Dunării de Jos”, în *Studii Danubiene*, An. 2, nr.2, Galați, 2010, pp. 75-81, „Cosma Petrovici (1873-1948), ales episcop la 18 iunie și instalat la 29 iunie 1924, a păstrorit viața duhovnicească de la *Dunărea de Jos* 23 de ani (1924-1947)”; Idem, „Ceremonia instalării episcopului Cosma Petrovici”, în *Dunărea de Jos*, Seria nouă, (Anul X), nr. 110, aprilie 2011, pp. 2-3. „Cosma Petrovici se retrage din scaun la 29 august 1947, trecând la Domnul în data de 16 decembrie 1948”.

⁹⁸ O adnotare a lui Paul Pașa, directorul Școlii de băieți nr.6 din Galați, după ce acest Comitet și-a încetat activitatea.

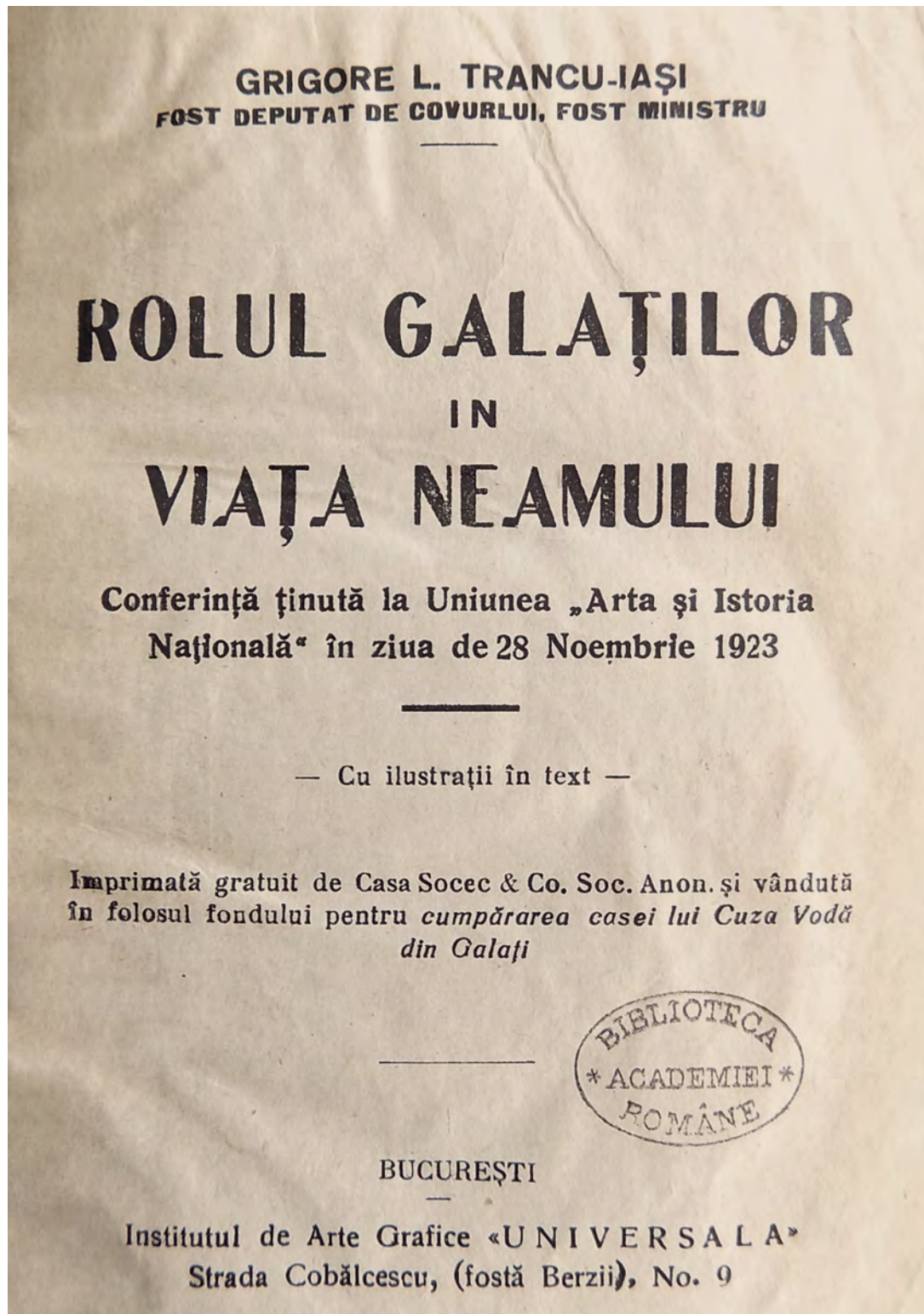

Fig. 7. Broșura *Rolul Galaților în viața neamului*, publicată de Grigore Trancu-Iași (Biblioteca Academiei Române).

1925, August 4

Comitetul pentru Răscumpărarea
Casei lui Alexandru Ioan I-iu Cuza
No. 46

Domnule Prefect⁹⁹

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că în orașul nostru se găsește un imobil fost proprietatea Neuitatului Domnitor Alexandru Ioan I-iu Cuza, care imobil schimbând neconținut de proprietari, a ajuns astăzi în mâinile unora, care întrebuițează ca Hotel de cea mai rușinoasă speță.

Cum pentru mândria noastră națională această stare de lucruri nu mai poate fi tolerată, s-a alcătuit un Comitet cetățenesc sub a Noastră președenție, care să adune fondurile necesare pentru răscumpărarea acestui imobil și transformarea lui într-un Muzeu care să cuprindă toate amintirile rămase de la Acela care a pus prima temelie României Întregite de astăzi.

În acest scop, solicităm, domnule Prefect, și concursul Domniei Voastre așa precum l-am avut pe al colegilor din Țară, în care scop vă trimitem un număr de 125 liste de înscriere, numerotate de la 1-125, pe care vă rugăm a face să fie împărțite, atât Comunelor rurale, cât și în orașul reședință de județ, spre a se înscrie acei care vor binevoi a sprijini opera noastră, iar sumele de bani adunate împreună cu listele, vă rugăm a ne fi expediate pe adresa Comitetului nostru.

Nădăjduim, Domnule Prefect, că Domnia Voastră, ținând seama de scopul ce urmărim, ne veți da tot concursul, spre a realiza opera începută și așa fiind, vă rugăm să primiți expresiunea celor mai bune ale noastre sentimente.

Președinte
† Cosma

Însărcinat cu adunarea fondurilor și ținerea socotelilor
Colonel Chr. Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f. 200-202(f-v).

⁹⁹ Apelul, cu unele nuanțări, a fost trimis prefectilor de județ din România; din păcate nu toți au reușit să se implice în acest demers: Bacău, Dâmbovița, Dolj, Fălciu, Gorj, Ialomița, Muscel, Prahova, Râmnicu-Sărat, Roman, Tecuci, Teleorman, Vaslui, Vlăsia, Ismail, Cahul, Mehedinți, Neamț și Tutova. De remarcat faptul că toate cele patru județe din Dobrogea (Tulcea, Constanța, Durostor și Caliacra) s-au implicat în acest proiect.

1926, Octombrie 1

Comitetul pentru Răscumpărarea
Casei lui Alexandru Ioan I-iu Cuza
No. 51

Către,
Comisiunii Monumentelor Istorice, București

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că în orașul nostru se află imobilul fostă proprietate a Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza, în care a locuit Neuitatul Domnitor pe când era Pârcălab al Județului nostru. Acest imobil, din cauza neglijenței multora, a trecut prin mai multe stăpâniri, fiind în cele din urmă cumpărat de un speculant din Iași care i-a dat cea mai batjocoritoare destinațiune, ajungând a fi un hotel, adăpostind o lume din cele mai interlope.

Spre a scăpa de această rușine națională, s-a constituit un Comitet sub a mea Președenție, cu scopul ca să se adune fondul necesar rescumpărării respectivului imobil, transformându-l într-un Muzeu, în care să se adune toate amintirile rămase de la Acela care a pus prima temelie României Întregite de azi.

În acest scop s-au trimis liste de subscriere tuturor Prefecturilor de Județe, cu rugămintea să îndemne pe urmașii împrumătărilor de la 1864, să înscrie cel puțin câte un leu de fiecare. Unele Județe s-au grăbit a răspunde Apelului nostru, altele însă ne-au înapoiat întregi pachetele cu listele de subscriere, sub diferite pretexte, așa încât, cu toată insistența Comitetului abia s-a putut aduna suma de circa 80.000 lei.

Actualul proprietar al imobilului, marele bogătaș Theitler din Iași, cu care ne-am pus în corespondență pentru rescumpărare, pretinde 5 milioane lei, bani pe care oricât de puternice eforturi am face noi, ar fi cu neputință să vedem atins scopul urmărit.

Așa fiind, credem că este cazul ca respectivul imobil să fie **declarat monument istoric** și răscumpărat ca atare cu ajutorul Statului și al comunei Galați, dându-i-se apoi destinațiunea proiectată de către Comitetul de răscumpărare.

Cu cele mai bune ale noastre sentimente.

Președinte,
† Cosma

Însărcinat cu ad(unarea) fondului
Col. Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f. 175.

25

14 Octombrie 1926

Rabinatul Comunității Israelite
Galați
No. 164

Onor,
Domnului Colonel Chr. Georgescu, Loco

La adresa D-vs. No. 54 din 6 Octombrie a.c. avem onoarea a vă răspunde că timpurile grele prin care trece populațiunea din Galați au făcut neprielnic lansarea de liste de subscripție. Îndată ce situațiunea se va schimba vom cerca să facem acest pas patriotic. În orice caz țin la dispoziția D-vs. cele 25 liste ce ați binevoit a ni le trimite, din care numai una este subscrisă de subsemnatul cu suma de 1.000 (una mie) lei.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Colonel, asigurarea deosebitei noastre stime și considerațiuni.

Rabin șef,
Margulies¹⁰⁰

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f. 174.

26

1927, Martie 1

Mult Stimat Domnule Colonel,

Prin aducătorul acesteia, vă trimit, din ordinul P.S. Episcop, corespondența primită relativ la răscumpărarea casei Domnitorului Alexandru Cuza.

¹⁰⁰ Lucian-Zeev Herșcovici, Violeta Ionescu, *O istorie a evreilor din Galați. File de cronică de la începuturi până la marea emigrare*, prefață, Sorin Blumer, vol. II, București, Editura Hasefer, 2018, p. 66, 71, „Margulies, Yakov (Iacob) ben Avran (1871-1962), prim-rabin al orașului Galați și președinte al Sfatului Rabinic (1919-1962), profesor de ebraică (1900-1906) la Școala primară nr. 2, rabin ofician al Templului Coral din Galați (1896-1940); datorită perioadei îndelungate în care a păstorit obștea sa și vârstei înaintate la încetarea din viață, Șef-rabinul Moses Rosen la numit *Patriarhul comunităților evreiești din România*. A fost un rabin modern, influențat de reformă, fără a fi însă un reformist; un bun orator, un om activ care a participat la toate evenimentele sociale ale vremilor pe care le-a traversat”; Teodor Iordache, *Albumul Galaților*, p. 40, „Jacob Margulies (1869-1935) descinde dintr-o veche familie de rabini și mari cărturari. De aproape patruzeci de ani, păstorește, în calitate de șef al cultului, obștia evreiască din orașul Galați”.

Totodată vă înaintez și suma de lei 1.628 (una mie șase sute două zeci și opt) primită cu listele de subscripție de la parohia *Sf. Nicolae-Vechi* din Galați, și suma de lei 660 (șase sute șase zeci) de la *Pescăriile Statului*¹⁰¹ din Galați, în total suma de lei 2.288 (două mii două sute optzeci și opt), pentru care sunteți rugat a ne elibera convenita chitanță de primirea sumei.

Cu deosebit respect,
Arhim(andrit) N. Codreanu¹⁰²

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f. 158.

27

Galați 15.3.1927

Referat,

Cătră,
I.P.S.S. Cosma, Episcop al Eparhiei *Dunării de Jos*,
Președinte al Comitetului pentru Răscumpărarea Caselor
Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza

Conform rezoluției puse de P.S.Voastră pe precedentul meu referat de la 5.3.1927, am onoare a refera că mergând la Prefectura Județului Brăila, unde am găsit prezent la serviciu pe Dl. Subprefect, Dl. Prefect aflându-se în afaceri de serviciu la București, acesta mi-a dat următoarea lămurire:

¹⁰¹ Gheorghe N. Munteanu-Bârlad, *Galații*, Galați, 1927, pp. 123-125, „Piața Galaților a fost una din cele mai mari debușuri de pescărie de pe continent. Hala de pescărie a fost construită între anii 1912-1915 la Dunăre, aproape de Docuri, pe terenul dăruit Statului de Comună. Norocul făcuse să sosească la Șantierul Galați toate mașinăriile, înainte de izbucnirea Războiului European. Instalațiile au fost făcute după ultimele mijloace ale tehnicii din Apus, cu frigorigere și compartimente de pescărie; hala și frigorigerele cuprind 500 mp. Are o fabric de gheață artificială, producând zilnic câte 500Kg. Minimul temperaturii de congelare este de -30 (grade). Pentru transportul peștelui serveau vagoane frigorigere, special, care veneau pe linia ferată construită pe sub hală și lega liniile Docurilor cu liniile Portului. O bună parte din peștele de lux și icrele negre se exportau, în vagoanele frigorigere, în marile centre orașănești din Apus, unde se vindea proaspăt, ca și când ar fi fost prins de curând, și aducea Statului un venit însemnat”. Prin Ordinul Ministerului Culturii și Cultelor nr.2062, „Pescăriile Statului, amplasate în municipiul Galați, Str. Portului nr. 56, județul Galați, se clasează în grupa B”. După anul 1999, *Pescăriile Statului* sunt lăsate în ruină Galați.

¹⁰² Eugen Drăgoi, „Ierodiaconul Firmilian Marin, slujitor la Catedrala Episcopală din Galați. Documente inedite”, în *Buletinul Fundației Urechia*, serie nouă, anul 12, nr. 15, noiembrie 2014, p. 131, „arhimandritul Neofit Codreanu era arhimandrit de scaun la Dunărea de Jos”.

Precedentul Prefect nu a avut timp de 4 ani, cât a funcționat, să dea curs absolut nici unei liste de subscriere deoarece tot ce s-a putut aduna în Județ a servit la construcția de Școli. Toate listele venite de pretutindeni au fost distruse.

Căutând în registrele de intrare ale Prefecturii, pe anii 1924-26, nu s-a găsit nicăieri înregistrate decât ultima noastră adresă No. 58 din 6 Octombrie 1926, la care ne-a răspuns prin adresa anexată No. 19.256.

Așa fiind, ași fi de părere să se anuleze listele trimise Prefecturii Brăila.

Cu cel mai profund respect,

Însărcinat cu ținerea socotelilor și adunarea fondurilor

Colonel Chr. Georgescu

SJGAN, Fond *Primăria Orașului Galați*, dos. 17/1939, f. 154.

28

7 Iulie 1930

Domnule Primar¹⁰³,

Subsemnata, Paula A. Theitler domiciliată în Iași, Str. V. Alecsandri No 3, în calitate de tutrice (tutore, n.n.) legală a minorilor defunctului meu soț Adolf Theitler, fiind informată că Primăria Comunei Galați dorește a cumpăra imobilele situate în Galați Str. Cuza-Vodă No. 64 și 66, vă aduc la cunoștință că le ofer spre vânzare pe ambele imobile în starea materială în care se găsesc astăzi și cu întreg terenul ce le înconjoară, fie numai imobilul principal cu etaj. Vânzarea o ofer fără mobilierul existent în Casa mare cu etaj.

Pentru ambele imobile prețul vânzării este de lei 1.900.000. (un milion nouă sute mii) lei, iar pentru cazul când Comuna dorește a cumpăra numai imobilul mare cu etaj, prețul este de lei 1.200.000. (un milion două sute mii lei). Imobilele se vor putea preda Comunei imediat după aprobarea prezentei oferte care e valabilă numai până la 20 Iulie 1930, deși forma actului ar urma să se facă mai târziu din cauza îndeplinirii formelor juridice pentru minori.

Plata prețului trebuie a se face astfel:

¹⁰³ Teodor Iordache, *Albumul Galaților, 1935-1936*, Tipografia Bucovina, Galați, str. Frumoasă 29, (1936), p. 47, „Christache Teodoru (2 ianuarie 1881-17 septembrie 1947), avocat, decan al Baroului Covurlui (1926-1932), Președinte de Comisie interimară Galați (7 decembrie 1928 - la 27 mai 1931) și primar (octombrie 1932 - 24 noiembrie 1933), deputat de Covurlui (iulie 1932-noiembrie 1933), președintele organizației de Covurlui a *Frontului Românesc*, partid înființat de Alexandru Vaida-Voievod. A fost una din persoanele asupra căreia s-a fixat atenția întregii opinii publice gălățene și covurluiene”; căsătorit cu Eliza Codreanu, fiica lui Emil Codreanu.

- 20% din preț după aprobarea ofertei și semnarea convențiunei;
- 40% la facerea actelor de vindere cumpărare;
- 20% după un an și
- 20% după doi ani, cu 10% dobândă anuală, iar taxele către stat se vor plăti pe jumătate de fiecare parte.

Primiți asigurarea stimei mele,

D-sale, D-lui Primar al Comunei Galați, Jud. Covurlui.

Rezoluție:

7 VII (1)930

Dl. Arhitect M. Popescu va evalua imobilele și se va referi la urgență. Se va comunica ofertantei că în principiu suntem pentru cumpărare, urmând a ne acorda un termen de două luni pentru a îndeplini formele legale.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/1930, f. 7.

29

7 Iulie 1930

România

Primăria Municipiului Galați

Doamnă,

Ca rezultat al ofertei D-vs., adresată acestui Oficiu prin petițiunea înregistrată la Nr. 22307/7 iulie 1930, avem onoare a vă comunica că, în principiu, suntem pentru cumpărarea acelor imobile; în care scop vă rugăm a ne acorda un termen de 2 luni pentru îndeplinirea formelor legale.

Președinte,

Șeful Serviciului,

D-Sale,

Doamnei Paula A. Theitler, Iași, Str. Vasile Alecsandri Nr. 3.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/1930, f. 2.

30

7 Iulie 1930

România
Primăria Municipiului Galați

Domnule Șef,

Avem onoare a vă trimite în copie, odată cu aceasta, oferta D-nei Paula Theitler din Iași, Str. *Vasile Alecsandri*, Nr. 3, înregistrată la Nr. 22307/7 iulie 1930, și vă rugăm ca, după ce veți lua cunoștință de conținutul, să procedați la evaluarea imobilelor în chestiune, referindu-ne de urgență.

Președinte,
D-Sale,
Domnului M. Popescu, Șeful Serviciului de Arhitectură a Municipiului Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/ 1930, f. 2 (v).

31

Galați, 28 Iulie 1930

România
Primăria Municipiului Galați
Serviciul Arhitecturii
No. 1576

Domnule Primar,

Conformându-mă Ordinului Dvs.Nr. 22307/930 am onoare a vă referi că imobilele din str. Cuza-Vodă nr. 64 și nr. 66, se evaluează după cum urmează¹⁰⁴:

1. Imobilul de la Nr. 64 (construit în parter și parțial în etaj):

- a. Clădire în parter m.p. 240x3.000 lei = 720.000 lei
- b. Clădire în parter și etaj m.p. 140,60x5.000 lei = 703.000 lei

Total = 1423.000 lei

Se scade uzura 30% = 426.900 lei

¹⁰⁴ Din aceste măsurători efectuate de către Seviul Arhitecturii din cadrul Primăriei orașului Galați constatăm faptul că terenul aferent Casei Cuza-Vodă, la anul 1937, era de **2.223** m.p. conținând și terenul de pe versantul către str. Dogăriei, fostă Thenea.

Rest = 996.100 lei
c. Teren m.p. 1078x750 lei = 808.500 lei
Total general = 1.804.600 lei

2. Imobilul de la Nr. 66 (construit numai în parter):

a. Clădire în parter m.p. 202,40x3.000 lei = 607.200 lei
b. Atenanse în parter m.p. 81,60x1.000 lei = 81.600 lei
Total = 688.800 lei

Se scade uzura 30% = 206.640 lei
Rest = 482.160 lei
c. Teren m.p. 1145x750 lei = 858.750 lei
Total general = 1.111.340.910 lei.

Valoarea ambelor imobile este de lei 1.804.600+1.340.910=3.145.510 lei

Menționez că evaluarea nu constituie preț de vânzare-cumpărare, precum și că reparațiunile ce necesită ambele imobile ajunse în ruină și părăsite, reprezintă, în suma totală, circa lei 1.500.000.

Șeful Serviciului
ss Arhitect,

Secretar,

Domniei-Sale, Domnului Primar al Municipiului Galați

Rezoluție:

30 VII (1)930

La delegația Municipiului împreună cu lucrările.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/1930, f.3.

32

5 Septembrie 1930

Notă,

Delegația Consiliului Municipal, în ședința de astăzi, luând cunoștință de oferta D-nei Paula A. Theitler înregistrată la N.22307/930 cum și de referatul Serviciului Arhitecturii înregistrată la N. 24515/930 referitoare la imobilele din str. Cuza-Vodă N. 64 și 66, foaste proprietatea Domnitorului Cuza-Vodă, oferite Primăriei Galați spre

cumpărare, a delegat pe Dl. ajutor de primar, Dr. I. Bercovici¹⁰⁵, ca mergând la Iași să intre în tratative cu ofertanta, luând toate informațiunile cu privire la drepturile ce le are, adupra acestor imobile.

În același timp, după propunerea D-lui membru, ing. I.D. Popovici, a decis a se interveni la Direcția Monumentelor Istorice din Ministerul Cultelor și Artelor de a arăta Primăriei ce anume formalități trebuiesc îndeplinite, pentru ca aceste imobile să fie declarate monumente istorice.

Primar, Christache Teodoru

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/ 1930, f.4.

33

10 Septembrie 1930

România

Primăria Municipiului Galați

Serviciul Administrativ

D-lui Dr. I. Bercovici, ajutor de Primar,

Avem onoare a vă face cunoscut că delegația Consiliului Municipal, în ședința de la 5 Septembrie 1930, va delegat pe Dvs. ca mergând la Iași, să intrați în tratative cu D-na Paula A. Theitler, cu domiciliul în acel oraș, care a oferit Primăriei Galați spre cumpărare imobilele din str. Cuza-Vodă N. 64 și 66, acest oraș, fosta proprietatea Domnitorului Cuza-Vodă, luând toate informațiunile la drepturile ce le are asupra acestor imobile.

(Primar)

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/1930, f. 5 (f-v).

¹⁰⁵ Lucian-Zeev Herșcovici, Violeta Ionescu, *op. cit.*, pp. 172-173, „dr. Stomatolog Iancu Bercovici (1881-1932), a fost primul dentist cu doctorat în medicină și chirurgie din Galați, politician, șeful Partidului Țărănist – filiala Galați, fost viceprimar. Un om cult, destoinic și foarte prețuit în urbe pentru faptele sale și cinstea de care a dat dovadă. În ferparul din 27 ianuarie 1932, dr. Moise Weinstock scria: *A pornit de jos, de unde pornesc toți democrații și generoșii epocii noastre, dintr-o familie de modești muncitori din Iași, unde strălucind prin aptitudinile sale, a terminat liceul, înscriindu-se la Facultatea de Medicină din Iași, pe care a absolvit-o după un stagiul de câțiva ani ca intern al Spitalului Spiridoniei din Galați, sub conducerea regretatului dr. Carnabel, căruia i-a rămas cel mai devotat admirator. După o specializare de un an la Paris s-a stabilit în Galați. Aici și-a câștigat imediat simpatia și încrederea întregului oraș, iar pentru breasla dentiștilor medici a fost pionierul întronării demnității și respectului în această artă”.*

34

10 Septembrie 1930

Primăria Municipiului Galați
Serviciul Administrativ
Nr. 29.013

Domnule Ministru¹⁰⁶,

Avem onoarea a vă ruga să binevoiți a ne comunica ce anume formalități trebuie să îndeplinite pentru ca imobilele din orașul Galați, str. Cuza-Vodă, nr. 64-66, fosta proprietate a Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza, să fie declarate monumente istorice.

Primar, Christache Teodoru

Domniei Sale,
Domnului Ministru al Cultelor și Artelor, Direcția Monumentelor Istorice.

Arhiva INP dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

35

2 Octombrie 1930

Notă,

Delegația Consiliului Municipal în ședința de astăzi, în principiu, e de părere de a se cumpăra ambele imobile din str. Cuza-Vodă N. 64-66, fostă proprietatea Domnitorului Alexandru Ioan I-iu Cuza, în care scop autorizează administrația municipală de a prezenta la licitația ce se va ține pentru vânzarea acestor imobile, concurând până la suma de la 1.900.000 (un milion nouă sute mii), urmând ca obiecțiunea să fie supusă și la lucrările Consiliului Municipal spre aprobare.

Primar, Christache Teodoru

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/ 1930, f.4 (v.).

¹⁰⁶ Neculai Costăchescu (1876-1939), ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice (13 iunie-9 octombrie 1930) în guvernul Iuliu Maniu (13 iunie-9 octombrie 1930).

36

București, 19 noiembrie 1930

Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice
Comisiunea Monumentelor Istorice
Nr. 1046

Domnule Primar,

Ca urmare la adresa Dvoastră nr. 29.013/Septembrie a.c., avem onoare a vă face cunoscut că deși apreciem amintirile legate de *Casa Cuza* din str. Cuza-Vodă nr. 64-66 din acel oraș, pe care e bine ca Primăria să o păstreze dându-i o destinație culturală, dar nu (o) putem declara monument istoric, întrucât nu intră în prevederile *Legii pentru conservarea monumentelor istorice*, publicată în Monitorul Oficial din 29 iulie 1919.

Președinte, N. Iorga

Secretarul Comisiunii, Virgiliu N. Drăghiceanu¹⁰⁷

Domnului Primar al Municipiului Galați, Serviciul Administrativ.

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat

37

31 Martie 1931

România
Tribunalul Județului Covurlui, S.I.
Nr.30.2268
Afipt¹⁰⁸ de vânzare

D-nei Aneta V. Iamandi din Iași, str. Carol 9,

D-na Aneta V. Iamandi, cu consimțământul soțului său V. Gr. Iamandi¹⁰⁹, ambii din Iași, str. Carol 9, în baza Sentinței civile a Trib. Iași S.I., din 22 Decembrie 1930, prin

¹⁰⁷ Virgiliu N. Drăghiceanu 1879-1964, istoric, membru corespondent al Academiei Române din 1926; vezi și Virgiliu Z. Teodorescu, „Virgiliu N. Drăghiceanu și monumentele istorice”, în *Revista Monumentelor Istorice*, Anul LXI, Tom. 2, 1992, pp. 76-84.

¹⁰⁸ afixat = înștiințare.

¹⁰⁹ V. Gr. Iamandi era nepotul colonelului Neculai Iamandi, deputat din partea județului Fălciu „ales de Vogoride în Divanul Ad-hoc”; vezi și Daniel Clain, *Din trecutul mișcărilor pentru unirea românilor*, Ediția a II-a, Piatra-Neamț, Imprimeria Județului Neamț, 1929, p. 27, 30. Neculai Iamandi cumpărase *Casa Luca*

care s-a admis în principiu acțiunea de ieșire din indiviziune dintre D-sa și moștenitorii defunctului *Adolph Theitler*, cu privire la imobilele din Galați str. Cuza-Vodă nr. 64 și 66 care urmează a se împărți între d-lor, și pe baza Jurnalului aceluiși Tribunal No. 564/931 prin care s-a dispus ca prin Comisiune rogatorie la acest Tribunal, să se facă vânzarea prin licitație publică a imobilelor situate în Galați, str. Cuza-Vodă No. 64 și 66, rămase după urma defunctului *Adolph Theitler* și a D-nei *Aneta V. Iamandi*.

D-na *Aneta V. Iamandi*, casnică, cu autorizația soțului său *V. Gr. Iamandi*, avocat, ambii din Iași str. Carol 9, cu petiția înreg. la No 4942/931, adresată acestui Tribunal, a cerut a se aduce la îndeplinire dispozițiile Jurnalului Tribunalului Iași S.I. din 22 Decembrie 1930, și prin jurnalul No 1529/931 a dispus a se scoate în vânzare, conform bunurilor vânzărilor pentru minori, prin licitație publică a imobilelor din Galați str. Cuza-Vodă No. 64 și 66, anume specificate în raportul de expertiză aflat la dosar, având următoarea situație:

Imobilul din Galați, str. Cuza-Vodă No 64 și 66, împrejmuit la stradă cu gard de zăbrele pe soclu de piatră, cu o fațadă de 44,50 m.l., împrejmuintu-se spre sud cu proprietarul *Ary Kleiner* de 52,10 m.l., spre est cu rîpa orașului pe o lungime de 47 m.l., și spre nord cu proprietarul *Oscar Spigler* pe o lungime de 46 de m.l., compunându-se dintr-un teren în suprafață de 2.224 m.p., având construite două corpuri de casă A și B, restul curții pavate în parte.

Clădirile A și B sunt zidite din cărămidă pe temelie de piatră și acoperite cu tablă neagră, exceptând 2 sau 3 camere anexe, la dos, construite din scânduri, paiantă și tencuite, fiind constituite:

A: numai din parter și

B: parter, iar partea cealaltă etaj.

Imobilul A se compune din 13 camere de locuit, 6 antreturi, closete și baie; sub acest imobil se află construite o pivniță mică din piatră în stare bună.

Imobilul B se compune din 19 camere, 2 antrete, holul ce cuprinde scara de brad ce merge în etaj, closete, scară din piatră la intrări și o mică terasă de piatră în dos.

Corpul central C, etaj al imobilului B, se compune din 6 camere și 2 antreturi.

Imobilul A și B cu pardoseli din scânduri, la imobilul B vopsite. Parte din antreturi, baie și closet sunt pardosite cu ciment. Ușile și ferestrele sunt în stare rea cu geamuri stricate la imobilul A și la imobilul B în stare ceva mai bună. Zugrăvelile se mențin în stare bună la imobilul B, iar la imobilul A în stare potrivită.

Vânzarea și adjudecarea va avea loc în pretoriul Tribunalului Covurlui S.I., ziua de 12 Mai 1931, ora 13, iar licitația va începe de la suma de 1.000.000 lei.

din Iași, casă în care s-a născut *Costache Negri* (1812); *Paul Păltănea, Viața lui Costache Negri*, Ediția a II-a, înnoită, Galați, Editura „Centrul Cultural Dunărea de Jos”, 2006, pp. 55-56.

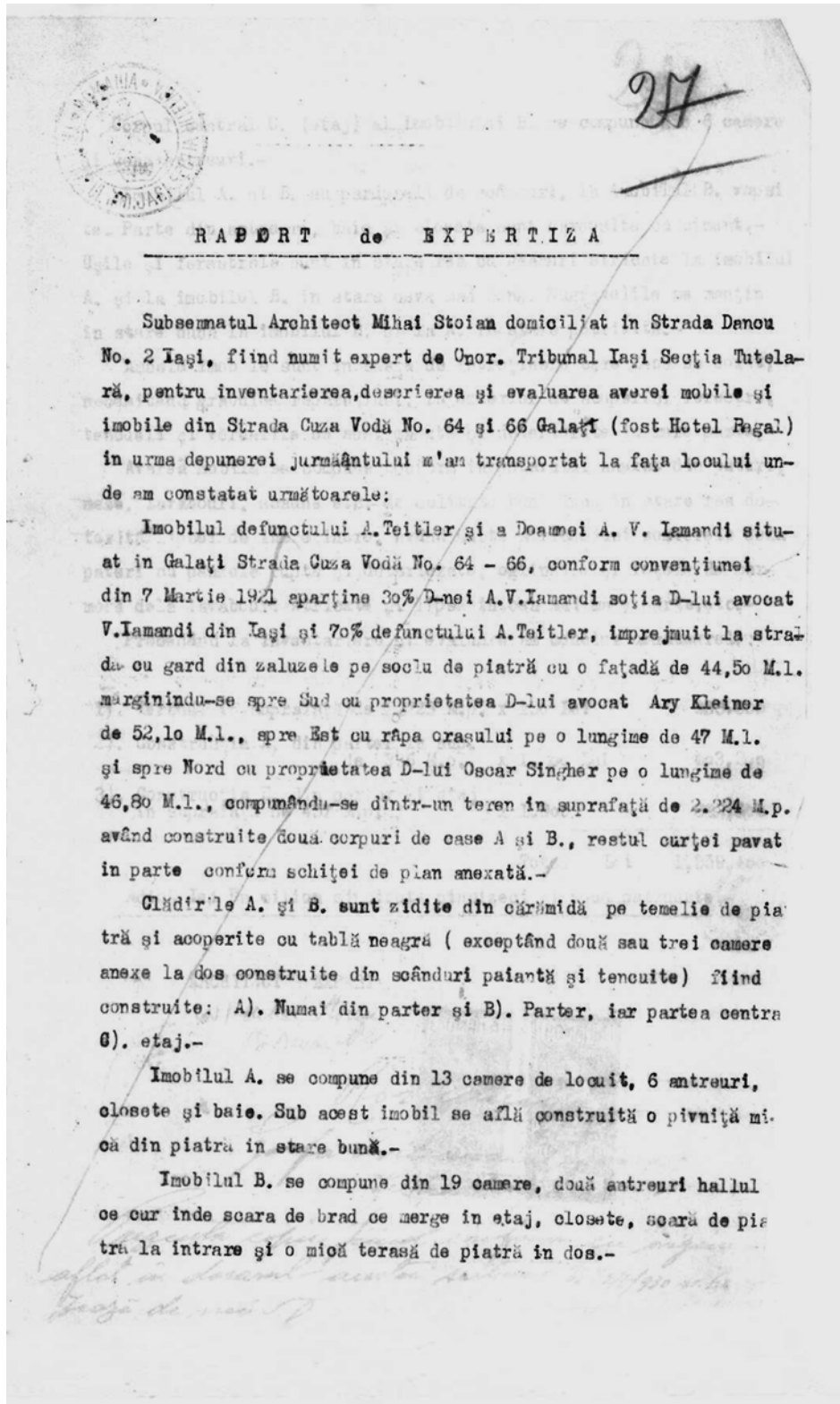

Fig. 8-9. Galați, 20 ianuarie 1931, Raport de expertiză a imobilului Casa Cuza-Vodă. Detalii despre suprafețe și vecinătăți.

28

Corpul central C. (etaj) al imobilului B. se compune din 6 camere și doua antreuri.-

Imobilul A. și B. au pardoseli de scânduri, la imobilul B. vopsite. Parte din antreuri, baie și closete sunt pardosite cu ciment.- Ușile și ferestrele sunt in stare rea cu geamuri stricate la imobilul A. și la imobilul B. in stare ceva mai bună. Zugrăvile se mențin in stare bună la imobilul B. și la A. in stare potrivită.-

Ambele imobile sunt in stare de intretinere care lasă de dorit, necesitând grabnice reparațiuni, la exterior de acoperiș, ferestre, tenoaeli și vâruelile ce sunt căzute și deteriorate in mare parte.-

Averea mobilă se compune conform inventarului anexat din paturi, mese, lavabouri, scaune etc. de calitate bună însă in stare rea datorită lipsei de intretinere, având multe stricăciuni somierele dela paturi cu pânzele rupte și deteriorate, oglinzile și fețele de marmură dela lavabouri stricate și lipsă in cea mai mare parte, etc.-

Procedând la inventariere și evaluare am conclud următoarele:

1). Terenul in suprafață de 2.223 M.p. x 150 Lei	333.600
2). Construcția A, din parter in sup. de 336 M.p. x 1.200 Lei	403.200
3). Construcția B, din parter și etaj in suprafață de 457 M.p. x 1.800	822.600

Total Lei 1.559.400

Adică Lei Un milion cincisuta cincizeci și nouă patrusute.-

ARCHITECT EXPERT

W. Luker Storan
St. Sauer #2

*Prezenta copie fiind conform cu originalul aflat in dosarul acestei scutiri N° 24/920 de la
Gara de noi
527
1931 Ianuarie 20*

Prof. Dr. Storan

Sunt somați toți acei ce ar pretinde vreun drept de proprietate, ipotecă, arendă, chirie, privilegiu, servitute, uzufruct, sau orice alt drept, ca mai înainte de adjudecare, să arate Tribunalului pretențiunile lor, sub pedeapsă de a nu li se mai ține în seamă.

Se menționează că această vânzare a mai avut un termen, dar din diferite motive nu s-a putut efectua.

Prim judecător,
Indescifrabil

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/1930, f. 9.

38

(aprilie) 1931

V. Gr. Iamandi
Avocat, Profesor Universitar

Mult Stimate Domnule Primar,

Anexez o publicațiune de vânzare al imobilelor din Galați, str. Cuza-Vodă cu nr. 64-66 foste ale Domnitorului Cuza-Vodă, a căror vânzare este fixată pentru ziua de 12 Mai a.c. la Tribunalul Covurlui S. I., și vă rog a da delegație Serviciului contencios al Primăriei spre a se prezenta la licitație cu dreptul de a oferi suma de 1.900.000 conform înțelegerii cu noi. Eu voi veni în Galați din ziua de 11 Mai și voi căuta a vă vedea.

Spun că nu va mai fi nevoie de a se mai amâna licitația întrucât Primăria va avea împlinite toate formele în privința capacității ei de a se prezenta la licitație. Azi voi scrie vărului meu, Victor Iamandi, spre a-mi comunica răspunsul D-voastră.

Vă mulțumesc din nou pentru înlesnirea ce-mi faceți prezentându-se Primăria la licitație, altfel obligat a o cumpăra eu personal, ori îmi vine cu totul peste mână a mă ocupa cu refacerea și închirierea lor.

V. Gr. Iamandi

Rezoluție: 28/IV/931
La delegația municipală.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 68/ 1930, f. 7-8.

10 august 1933

Majestate,

Patru sunt stâlpii de temelie ai edificiului României Moderne:

1. **Unită**, prin munca lui Alexandru Ioan I-iu Cuza și a oamenilor generației lui;
2. **Independența**, prin Războiul glorios purtat de înțeleptul Vostru unchi, regele Carol I cel Mare;
3. **Întregită**, cu sacrificiul blândului, dreptului și viteazului Vostru părinte și căreia,
4. **Majestatea Voastră**, ca al patrulea ctitor al său, sunteți chemat a-I întări temelia, prin munca fără de preget pe care o depuneți, prin ajutorul luminat pe care-L dați acelor Așezăminte pe care un Neam trebuie să-și sprijine existența sa: **Biserica, Armata și Școala**.

Conștient de greutatea sarcinei care apasă umerii Majestății Voastre, și de imposibilitatea de a prinde într-o privire nevoile întregului Neam, pentru al cărui bine Vă istoviți, îmi i-au îndrzneala să expun un fapt și să cer Majestății Voastre sprijinul cuvântului Regal, pentru un bine pe care mintea mea îl socoate necesar.

Casa din Galați a domnitorului Alexandru Cuza se crapă și cade, distrugându-se astfel singurul monument istoric al orașului.

Lăsată părăsirii de mâini străine, care au speculat-o făcând din ea, acum câțiva ani, local de perdiție¹¹⁰, e năpădită azi de bălării, și crivățul mărește furios găurile din ziduri din ce în ce mai mari și mai multe. Peste un an sau doi, intervenția omului va fi inutilă, căci Casa, care a adăpostit pe primul domnitor al României, va fi fărâme, pradă elementelor naturii, care nu cruță decât pe cei prevăzători.

Eu și alți locuitori ai orașului Galați, am atras atențiunea oficialității în nenumărate rânduri, chiar în scris, dar zadarnic, deși, din inițiativă particulară, cu mulți ani înainte, se strânsese chiar o sumă în acest scop. Argumentul hotărâtor, economia, care nu împiedică facerea altor cheltueli inutile, n-a dat putinței înscrierii în bugetul Comunei sau al Prefecturii de județ, a unei sume necesară răscumpărării și refacerii acestei case, monument istoric.

Pentru ultima dată când am văzut-o m-a încercat o grea strangere de inimă și am fugit din preajma ei, hotărât a scrie Majestății Voastre, pentru a Vă expune situația și a Vă ruga să sprijiniți, cu puterea Voastră, ideea răscumpărării, a reparării ei, după care i se va da destinația ce Majestatea Voastră va socoti mai nimerită.

¹¹⁰ perdiție = depravare, desfrâu, imoralitate.

Îndrăznesc să adaug că la una din Școalele primare din Galați, prin munca de patru decenii a unui institutor, azi pensionar, se află un foarte interesant **Muzeu**¹¹¹, pe care nici locuitorii Galaților nu-l pot vizita, îngrămădit așa cum este în localul mic al acelei Școale. Poate că prin refacerea Casei domnitorului Cuza, și-ar găsi adăpostul potrivit și ar putea să folosească tuturor.

Majestate,

Pe lângă atâtea mari fapte pe care le săvârșiți zilnic, refacerea acestei case, care ar putea fi terminată până la începutul lunii Iulie, anul viitor, va îmbrăca în simbolică măreție, a patra aniversare a suirii pe Tron a Majestății Voastre; căci Regele tuturor Românilor va fi redat posterității casa întemeietorului de la 1862, a României încă dependentă de Turci, dar recunoscută ca Stat cu ființă aparte.

Supuși servitori ai Majestății Voastre, vom sacrifica ultimele clipe libere pentru a duce la împlinire, prin muncă, această operă pe care rugăm pe Majestatea Voastră, să binevoiască a o patrona. Deși suma necesită de cumpărarea și refacerea acestei case este destul de mică, săraci fiind, nu putem pune la dispoziție decât puterea noastră de muncă, pe care însă o vom împinge până la sacrificiu, de va fi nevoie.

Singura nădejde pentru a scăpa de pieire acest monument istoric, simbol al Primei Uniri a Românilor, este la Majestatea Voastră. Și cu această nădejde am ridicat glasul meu către Majestatea Voastră, Voievodul Culturii și al întăririi Țării prin muncă.

Să trăiți Majestate!

Profesor Grig(ore) Mich(ail) Cotlaru¹¹²,

Președintele *Asociației Profesorilor Secundari* și al *Universității Populare* din Galați.

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

¹¹¹ Paul Pașa, *Muzeul Școlar. Conferință popular ținută în ziua de 20 Mai 1923*, Galați, Stabilimentul de Arte Grafice „Vremea” S.A.R. 1923, pp. 8-9, 14, referindu-se la Muzeu, Paul Pașa, directorul Școlii Primare nr. 6 de băieți din Galați, arăta că „în ceea ce privește *Muzeele școlare*, mai ales în școalele primare, le-am putea numi, aproape fără excepție, mai mult *Colecțiuni* decât *Muzee*, cum suntem obișnuiți a le numi. Cu toate acestea, *Colecțiunile Școlare*, pot deveni *Muzee Școlare*, sau *Regionale*, dacă se îmbogățesc colecțiile într-atât, ca să poată răspândi cultura nu numai pentru numărul restrâns al școlărilor ci și pentru public. Din acest punct de vedere am satisfacția că la această școală există o *Colecție Școlară* în fiecare clasă cât și un *Muzeu Regional*, recunoscut ca *Persoană morală* de către Corpurile Legiuitoare în ședința de la 30 Decembrie 1922. (...) Doresc colegilor mei, Dvs, părinții acestor elevi, ca și tuturor Gălățenilor, să fiți călăuziți de gândul cel bun de a împodobi acest oraș bogat cu un *Muzeu* tot așa de bogat, servind ca exemplu pentru întreaga țară, ca un far măreț, purtător de lumină și cultură; iar eu mă pun la dispoziția Dvs, în orice moment, a contribui cu experiența și munca la desăvârșirea acestei opere, atât de necesară și folositoare orașului Galați”.

¹¹² Ion Cioroiu, *op. cit.*, p. 66, Grigore Michail Cotlaru (1899-1970), profesor de istorie și geografie la Sulina, Galați, București, președinte al *Asociației Profesorilor Secundari din Galați*, redactor al revistei gălățene *Revista Vremii*.

40

21 august 1933

Rezoluție:

Comisiunea Monumentelor Istorice

Cred că aparține inițiativei cetățenilor din orașul Galați ca să provoace o mișcare și să intervină în masă la Primăria respectivă pentru a să răscumpăra Casa Domnitorului A.I. Cuza și a face din ea Muzeului orașului.

N. Iorga

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

41

22 Septembrie 1933

Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor

Nr. 851

Dlui Prof. Grig(ore) Mich(ail) Cotlaru,
Președintele *Asociației Profesorilor Secundari și al Universității Populare*

Referitor la intervenția Dv pentru casa Domnitorului Alexandru Cuza din Galați, avem onoare a vă face cunoscut că salvarea acelei case aparține inițiativei cetățenilor din Galați, ca să provoace o mișcare și să intervină în masă la Primăria respectivă pentru răscumpărarea casei și a face din ea Muzeul orașului.

Președinte, N. Iorga

Secretar-Director, Virgiliu N. Drăghiceanu

Arhiva INP, dos.1686/1922-1931, *Casa Cuza-Vodă Galați*, nepaginat.

42

21 Ianuarie 1934, București

Ianuarie 24 - 1934

Această zi, trecută posterității ca una din cele mai frumoase și importantă dată istorică, reprezintă împlinirea a 75 ani de când Marele Domnitor Cuza a înfăptuit Unirea

de veci a celor două Principate sub un singur sceptru. Acestui om providențial istoria nepărtinitoare a României moderne îi va păstra din generație în generație o strălucită pagină, iar fiii acestei Țări o eternă recunoștință întrucât această Unire constituie temelia care a stat la baza României Mari de azi.

Profitând de comemorarea Marelui Domnitor să scriem rîndurile care urmează în mult apreciatul ziar al *Gazetei Femeii*, despre viața Domnitorului Cuza, fără să uităm pe bună Doamnă Elena, neprețuita tovarășă și demna soție a Sa, care după moartea Domnitorului nu se simțea fericită decît în ziua de **24 Ianuarie**, când se sărbătorea această Unire, și se vorbea de marele înfăptuiri ale soțului Ei. Cîteva zile citea relatările de pretutindeni, de modul cum a fost comemorată această Unire în școlile din țară și în străinătate, și se simțea extrem de fericită când vedea că se vorbește așa de frumos de faptele trecute ale Domnitorului.

Deși se cunosc destul de bine frămîntările prin care au trecut înainte de Unire aceste două Principate, să amintim și aici cum, din cauza deselor schimbări de Domnitor care cumpărau domnia cu aur și meschine intrigi și uneltiri, Țara era amenințată să dispară încetul cu încetul.

În anul 1859 se certau pentru Domnie, Mihail Sturdza și Grigore Sturdza. Țara însă voia, o parte pe Lascăr Catargiu, alta pe C. Negri sau pe Mavrogheni. Nici prin gând nu-i trecea lui Cuza că El va fi sortit să fie ales în unanimitate Domn al Moldovei, și că peste 19 zile va fi ales și în București Domn al Munteniei, săvârșindu-se astfel, prin surprindere, Unirea celor două Țări.

Se cunosc destul de bine toate dificultățile cu care a avut să lupte la începutul domniei Sale, din cauza dușmăniei celor invidioși, iar dacă a reușit să le învingă pe toate, cu un tact și o răbdare demnă de admirat, este că i-au dat concursul câțiva boieri moldoveni, ca Vasile Alecsandri, C. Negri și Mihail Kogălniceanu, care l-au ajutat și la înfăptuirea celor două mari acte care formează titlul de glorie a lui Cuza. Dar tot aceste două mari fapte au fost în același timp și sămînța care a încolțit încet, încet, culminând cu detronarea lui, cătând apoi să-i dea ca motiv cu titlul alte cauze bazate însă pe aprecieri false.

Această detronare pregătită de o conspirație a avut totuși loc fără aprobarea Armatei și a fost prematură deoarece acest mare Domn își dăduse seama, de la început, că pentru a se curma intrigile de la Curte trebuia adus pe tronul Țării un Domn străin, și era în tratative cu Napoleon pentru aducerea unui prinț de viță latină. Toată corespondența între Domnitor și Împărat, cu demersurile în acest sens, i-a fost furată de aceiași conspiratori în noaptea detronăriei, pentru ca să nu rămînă nici o urmă de bunele

și frumoasele lui intențiuni, și pentru a lăsa să se creadă că avea de gând să aducă la tronul Țării pe unul din fii săi adoptivi.

După detronare, atât Țara cât și Napoleon au voit să-i redea tronul lui Cuza pe care însă l-a refuzat spunînd Împăratului că niciodată nu va trece peste voința Țării.

Cuza a murit în anul 1873, departe de Țara Lui, între străini, căci cu toate stăruințele lui de a i se da voie să se reîntoarcă în Patria Lui, din cauza intrigilor din jurul Tronului, nu i s-a îngăduit această favoare primului Domnitor al României Unite.

Trecînd acum la altă latură, tot în legătură cu Domnitorul Cuza, să căutăm să demonstrăm că nu s-a dat destulă atențiune lucrurilor care au aparținut acestui Domnitor și asta din cauză că noi avem prea puțin dezvoltat cultul pietății pentru lucrurile istorice ale trecutului nostru.

În adevăr, la Galați, pe strada Cuza-Vodă există și azi o casă modestă unde au locuit Cuza și Domnița Elena. Nu știu ce a mai devenit, dar într-un timp ajunsese casă de toleranță. Sunt nouă ani de când subsemnata am intervenit pe lângă mult regretatul Ioan Burbea, Directorul Ziarului *Galații Noi*, să deschidă o listă de subscripție, la care am contribuit și eu, pentru a răscumpăra această casă, a o dărui apoi Comunei pentru a aranja într-însa un **Muzeu Istoric**.

Lista însă a fost închisă din cauză că nimeni nu au subscris. În acest Muzeu s-ar fi putut instala o parte din mobilierul care a aparținut, la Iași, Domnitorului, care de aproape 40 ani se găsește la Brașov, în Strada *Ecaterina*, în posesia Dnei și Domnului Lupan. Cum acești oameni modești nu le poate oferi în mod gratuit, nu este exclusă posibilitatea să le găsim într-un viitor apropiat în vreun Muzeu din străinătate, unde cu un calm imperturbabil și o indiferență de neiertat le vom admira, trezindu-ne din greșală ce am făcut de a nu le fi răscumpărat.

Și deși proprietarii acestor mobile a atras în nenumărate rînduri atențiunea oficialității, și deși aceste oficialități împrumută aceste mobile la diferite festivități importante, totuși nu se găsesc bani, care totuși se risipesc fără nici un control și folos pentru țara noastră.

Iată acum și descrierea pe scurt a acestor mobile care ar face fală Muzeului nostru Militar așa de bine înzestrat:

- un costum complet al Domnitorului cu spadă și coif;
- un fel de panoplie care are deasupra o stemă prevăzută cu un coif;
- O canapea îmbrăcată în catifea bleumarină cu roșu, care canapea este garnisită cu bronz, întruchipând fără îndoială culorile naționale;
- O oglindă cu cadrul de nichel și

- Două taburele toate având același blazon: o mână care ține o cruce, o semilună cu stea și doi lei în picioare.

Mobila frumoasă și interesantă este foarte bine conservată, afară numai de mici stricăciuni reparabile, cauzate de cei care le-au împrumutat pentru anumite festivități.

Cu toate că nu cunosc limitele în care Muzeul nostru Militar se interesează de tot ce a aparținut marilor noștri Suverani, socotesc că locul acestor mobile prețioase ca valoare istorică ar fi acolo și numai acolo.

Respectul unui trecut de frământări din care a ieșit Unirea miraculoasă a unui popor împrăștiat și robit, nu de veacuri ci de mii de ani, la toate împărățiile din jurul lui, va fi chezașia unui viitor frumos și solid, întemeiat de înaintașii noștri.

Să cultivăm acest trecut și să-l avem veșnic înaintea ochilor noștri; numai așa putem spera că în viitor și faptele noastre mari să fie respectate de urmașii noștri.

(Publicat în *Gazeta Femeii*)

Elena amiral Negrescu¹¹³, Bulevardul Schitul Măgureanu 55.

P.S. Rog a se trimite acest exemplar, dacă acest articol apare, Dlui General Constandache, Președintele Consiliului de Administrație al *Muzeului Militar*, Parcul Carol.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 58-60.

43

16 februarie 1934

Vila Cuza

M-am mutat în Vila Cuza prin 1909. În această casă s-a născut în 1912 fiul meu Eugen. Am locuit-o mai mult de patru ani. Pe atunci proprietara vilei era doamna Isvoranu, fosta soție a doctorului Vizzu, mai apoi măritată cu colonelul Isvoranu.

În locul meu s-a instalat în Vila Cuza liceul de fete „Mihail Kogălniceanu” a cărui directoare era d-na Castano, acum soția dlui Prim-Președinte al Curții de Apel din Constanța, dl Dimitriu.

¹¹³ Emil Niculescu, „Din jurnalul buzoian al Elenei Negrescu”, în *Străjer în calea furtunilor*, Anul VI, nr. 13, iunie 2013, p. 21, „Elena, fiica medicului buzoian G.D. Constantinescu, s-a căsătorit, în 1898, cu ofițerul de marină contraamiralul Nicolae Negrescu (1864-1942), fost comandant al Flotei de Operațiuni de pe Dunăre, în 1916. Refugiată din București la Buzău, Elenei Negrescu va ține un jurnal, publicat sub titlul *Jurnal de răzbiu. 1916-1918*, Editura *Deductiv*, în 2006”.

Eram bucuros părăsind Vila Cuza că un așezământ de cultură s-a instalat în ea. Credeam că Eforia școlară a Liceului, din care am făcut parte, va reuși să o cumpere. Era cam prin anul 1914-15 când Liceul „Kogălniceanu” funcționa în vila Cuza.

Mai târziu, când mi s-a încredințat departamentul Muncii și Ocrotirilor Sociale, am început demersurile care au continuat și în primul meu ministeriat (1920-1921) și în al doilea (1926-1927). Cei care erau pe atunci în conducerea Municipiului Galați, știu chestiunea.

Din nenorocire proprietatea Casei lui Cuza-Vodă a intrat în mâinile lui Theitler de la Iași. Acesta era un om extrem de interat și a căutat să speculeze asupra prețului. Cu toate că mă cunoștea bine și am insistat personal ca să vândă Casa lui Vodă-Cuza, Primăriei Galați, îl lăsau rece toate rugămințile mele.

Mi-aduc aminte că eram în județul Iași cu ocaziunea inaugurării Corporației din Tg.Frumos, când mă găseam la Școala primară de acolo. A trecut Theitler cu automobilul, l-am rugat, i-am arătat că ar fi un act frumos în viața lui, mi-a promis și apoi n-a vrut să cedeze din preț, care era exorbitant.

Mi-am făcut întreaga datorie pentru ca acest monument istoric să intre în patrimonial Statului sau al Comunei (Galați). Cu ocazia unui Congres al Cooperatorilor la Galați, mai târziu, ne-am dus în corpore la Vila Cuza unde, din nenorocire, era un hotel, și în fața Casei cooperatorii și-au exprimat gândul lor ca să înceteze scandalul cu profanarea fostei locuințe a Domnitorului Unirii. Apropos de Unire - la 24 ianuarie 1910 am avut cinstea să am în casa mea, Vila Cuza, pe istoricul Unirii, marele A.D. Xenopol, împreună cu membrii comitetului pentru ridicarea statuei lui Eminescu.

Dau fotografia banchetului¹¹⁴ cu care ocazie în ziua Unirei, cu A.D. Xenopol, istoricul Unirei, am jucat hora în Casa lui Vodă-Cuza.

Coana Catinca N.Catargi, soția fostului prefect de Covurlui, Nicu Catargi, fratele lui Lascăr, îmi vorbea adesea, când venea în vizită la noi, de modul cum era aranjată Casa pe timpul cât Cuza Vodă o locuia.

Tot în Vila Cuza am primit la un dejun aproape toți scriitorii români de pe atunci, veniți pentru o Șezătoare literară, în vederea statuei lui Eminescu¹¹⁵. Au fost Anghel, Iosif, Sadoveanu, Cincinat Pavelescu, Jean Bart și alții. Trenul pleca din Galați spre București pe la 12 jumătate; dejunul s-a terminat la această oră și câțiva din scriitori au plecat la București, rămânând Cincinat Pavelescu și încă unul, nu-mi aduc aminte. Așa de bine s-a simțit Cincinat Pavelescu în Vila Cuza încât peste vreo lună mi-a scris:

¹¹⁴ Articolul din ziar este însoțit și de o fotografie cu interiorul Casei Cuza-Vodă.

¹¹⁵ Statuia lui Mihai Eminescu, amplasată în Parcul Municipal din Galați, opera sculptorului Frederic Storck (1872-1942), a fost inaugurată la 16 octombrie 1911.

Mi-i dor să vin la Vila Cuza
În vinul tău să-mi moi buza,
ca să mă inspire muza.

Și pentru că Cincinat făcea curte domnișoarei Istrati din strada *Carol* (azi, 1934, *Victor Macri*) căreia i-a închinat un volum de versuri¹¹⁶, i-am răspuns la Sinaia:

E prea dinastic Cincinat
Și a uitat complet de Cuza
De când a fost pe la Palat
În strada Carol cată muza.

Tot în Vila Cuza țineam ședințele *Salonului Literar* pe care l-am întemeiat după ce am desăvârșit statuia lui Eminescu. H. Sanielevici¹¹⁷ în Vila Cuza, la *Salonul Literar*, și-a citit ultimul lui studiu de antropologie care a format apoi obiectul unui mare volum. Ședințele *Salonului* ținute în Vila Cuza aveau un deosebit farmec. S-a sărbătorit Unirea și s-a vorbit o săptămână la radio, în școli etc. Nu s-a realizat însă dezideratul ca Vila Cuza să fie cumpărată de Stat sau Comună.

Cercul ieșenilor din București a cărui președinte sunt, face și pe calea aceasta un apel către actualul ministru de finanțe, d-l Victor Slăvescu pentru ca să ajute cumpărarea acestei Case în care să se instaleze un **Muzeu** al evoluției Statului român și a muncii românești de la Unire și până azi.

Nu se va realiza acum, dar rămân la credința că imobilul trebuie achiziționat și voi fi în slujba ideii cu siguranța de realizare.

Gr. Trancu-Iași

Ziarul *Ațiunea*, an V, nr. 1109, vineri, 16 februarie 1934, p.1.

¹¹⁶ Cincinat Pavelescu „*Serenadă, domnișoarei Lily Istrati*”, în *Poezii*, București, 1911.

¹¹⁷ Lucian-Zeev Herșcovici, Violeta Ionescu, *op.cit.*, vol. II, p. 205, „Henric Sanielevici (21 septembrie 1875 – 1951), sociolog, filosof, antropolog, critic literar, publicist, profesor de franceză la Galați, Ploiești, Târgoviște și București; a înființat la Galați revista *Curentul Nou*, publicând alături de scriitorul și criticul literar Garabet Ibrăileanu, de Jean Bart, de Paul Bujor ș.a., cei care au fondat mai târziu *Viața românească*. A avut o atitudine critică față de Nicolae Iorga și Mihail Sadoveanu. Ca prozator a colaborat cu revista *Semănătorul* fiind adeptul ideologiei poporaniste”.

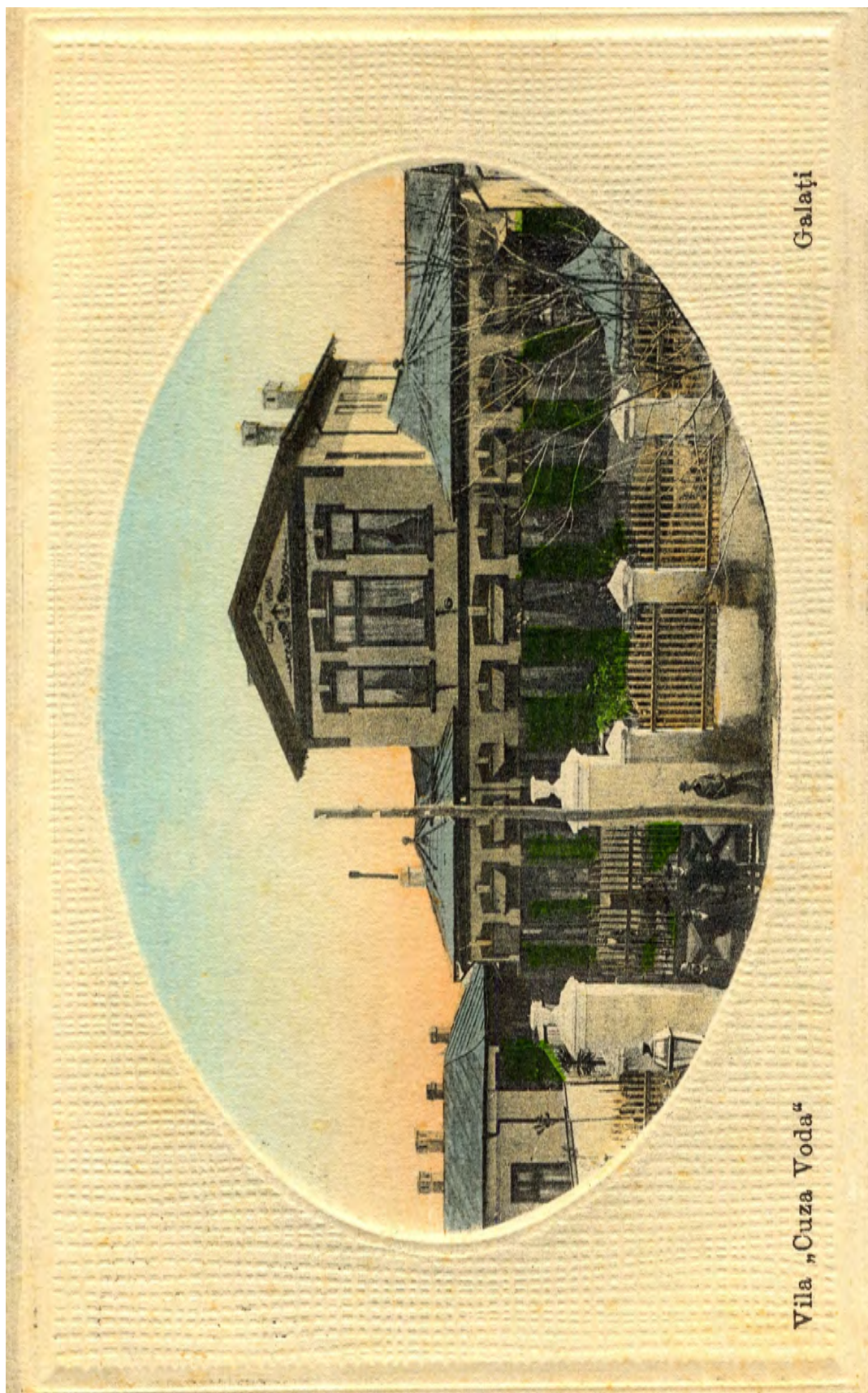

Fig. 11. Casa Cuza-Vodă, la începutul sec. XX, aflată în proprietatea familiei Isvoranu (carte poștală, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Fig. 12. Casa Cuza-Vodă din Galați, închiriată de Grigore Trancu-Iași, parter-holul central (ziarul *Acțiunea*, 1934).

21 Ianuarie 1935, București

Domnișoarei Lucia Borș¹¹⁸,
Profesoară la Azilul „Elena Doamna”, București

Dudue,

Am primit scrisoarea matală. Nu merit nici un fel de mulțumire. Caut și voi căuta din toate puterile să-mi obțin iertare – dacă voi reuși, vai – pentru nelegiurea ce am comis de a nu fi notat zi de zi tot ceea ce Domnița¹¹⁹ mi-a vorbit în timpul anilor cât am avut fericirea de a fi medic curant al acestei sfinte femei.

Ideea matală de a înjgheba un Muzeu este fericită. Ca (o) completare a convorbirii ce am avut, confirm și în scris că obiectele care au aparținut Domniței, de care Ea s-a servit, ajunse în proprietatea mea prin largheța moldovenească a fratelui Ei, repositul Tudorițu Rosetti¹²⁰, le dăruiesc acestui Muzeu. Aceste obiecte sunt:

1. Bastonul de care Ea s-a servit până în ultimul moment;
2. Cleștișorul de argint cu care ținea țigara;
3. Porte-țigarul;
4. O casetă mică care-I servea pentru țigări și
5. O șuviță din părul Ei tăiată din cap după moarte¹²¹.

¹¹⁸ Mihaela Mudure, „O scriitoare uitată”, în *Apostrof*, anul XXXI, nr.2(357), 2020, „Scriitoarea Lucia Borș Bucuța (1895-1984) s-a născut la Tulcea într-o familie de intelectuali (...). Face dovada unei interesante surorități literare în cultura română fiind autoarea a doar trei romane, toate dedicate unor personaje feminine de excepție din istoria românilor. Primul ei roman, *Doamna Elena Cuza*, a fost publicat în 1936 (...). Al doilea roman al Luciei Borș a fost publicat în 1940, fiind o ficționalizare a vieții Mariei Cantemir, fiica lui Dimitrie Cantemir. În 1971 publică un al treilea roman istoric, *Zamfira, fiica lui Moise-voievod*, împlinind o triadă a surorității narative istorice unică în literatura română”. Copia aceste scrisori dactilografiate, a fost trimisă lui Victor Rațiu în data de 30 III 1938 (doc. 218). Scrisoarea a rămas de la Lucia Borș, în posesia Mariei Valasoglu Roșianu, sora comandorului Nicolae Valasoglu. Ulterior, scrisoarea a fost donată doamnei dr. Mariana Păvăloiu, director și fondator al *Muzeului Național al Marinei Române din Constanța*. La rândul său, dna Mariana Păvăloiu a donat această scrisoare *Muzeului Național Cotroceni*, după anul 2011, (inv. nr. 180); vezi și *Elena Cuza. Prima Doamnă a României*, Catalog de expoziție, Muzeul Național Cotroceni, București, 2011, p. 63. Mulțumesc și pe această cale Doamnei dr. Mariana Păvăloiu pentru informațiile transmise în legătură cu familia Valasoglu și Lucia Borș.

¹¹⁹ Referire la Doamna Elena Cuza.

¹²⁰ Theodor Rosetti (1837-1923), prim-ministru al României în perioada 1888-1889, membru de onoare al Academiei Române (1891) și Societății Junimea (1863), Ministru de Finanțe (1912), în guvernul Titu Maiorescu (martie 1912-decembrie 1913) și Președinte al Senatului României în 1913.

¹²¹ Șuvița din părul Doamnei Elena Cuza a fost transferată în 1958 de la *Institutul Pedagogic București* – fost *Azilul Elena Doamna* – la *Muzeului Unirii din Iași*, inventariată sub nr. 1055. Mulțumim doamnei Aurica Ichim, director al Muzeului Municipal „Regina Maria” Iași, pentru informația dată.

Te rog să păstrezi această scrisoare de care te poți servi pentru obținerea acestor scumpe relicve în orice eventualitate, căci nu mai sunt tânăr și nu pot prevedea ceea ce-mi poate aduce ziua de mâine. Eu acum sunt în București, iar aceste odoare se găsesc în casa mea din Piatra Neamț.

Cu cele mai deosebite sentimente,
Dr. Flor¹²²

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939

45

(Galați, 19 iunie 1937)

Discursul lui Victor Rațiu la *Congresul Corpului Contabililor Autorizați*

Domnule Președinte,
Domnilor participanți,

Înainte de a vă supune cunoștinței și hotărârii D-voastră cele două probleme ce am (de) ridicat, țin să vă rog să-mi permiteți a vă mulțumi pentru deosebita cinste ce mi s-a făcut prin invitațiunea de a participa la acest strălucit Congres¹²³.

Mulțumirea mea este cu atât mai profundă, cu cât prin aceasta, organizațiunea D-voastră este prima care a înțeles că în situația socială și financiară în care ne găsim, îmbinarea armonioasă a diferitelor roțițe care pulsionează carul Statului, trebuie să fie neapărat realizată pentru asigurarea prezentului și viitorului acestui Stat.

Mai mult chiar, sunt ferm convins că opera D-voastră ce purcedeți să înfăptuiți, nu va fi și nici nu trebuie să rămână închisă în turnul rece al cifrelor, ci ea trebuie să

¹²² Constantin Prangati, *Dicționarul oamenilor de seamă din județul Neamț*, Piatra-Neamț, Editura Crigarux, 1999, p. 84, „Petru Flor (1867-Roman-1940, Piatra-Neamț), medic, publicist. Studiază la Roman (școala primară și Gimnaziul clasic), după care se înscrie la Facultatea de Medicină din București, unde îl are profesor pe savantul C.I. Istrati, el însuși romașcan. Din 1894, medic de plasă în județul Roman, apoi medic secundar și medic primar la Spitalul din Roman. În 1900, medic primar al orașului Piatra-Neamț și tot atunci devine medic curant al Doamnei Elena Cuza. Inspector General Sanitar, pe întreaga Moldovă. Ieșind la pensie, se stabilește definitiv în Piatra-Neamț”; Mulțumiri doamnei Mihaela-Cristina Verzea, director adjunct științific al Complexului Muzeal Județean Neamț, pentru informația transmisă. Vezi și *Bibliografia Românească Modernă, 1831-1918*, Vol. II, (D-K), prefață de Gabriel Ștrempel, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986, p. 327, dr. Petru Flor a fost „medic primar al orașului Iași (1911-1915)”.

¹²³ Al VIII-lea Congres al *Corpului Contabililor Autorizați* a avut loc la Galați în perioada 19-21 iunie 1937 și a fost organizat de G.Eșanu, președintele *Secțiunii Galați*. Lucrările Congresului au fost deschise de prof. Gr. Trancu-Iași în aula Liceului Comercial *Alexandru Ioan Cuza* din Galați”.

reflecte cu toată hotărârea și puterea organizației D-voastră și asupra terenului moral și național.

Așa fiind, vă mulțumesc încă odată pentru distinsa cinste ce mi s-a făcut.

În această convingere, găsesc foarte necesar și de vădită actualitate să aduc în fața D-voastră, care reprezentați o forță deosebită pe teritoriul României, două probleme importante.

(...)¹²⁴.

Problema 2

Marele Război ne-a demonstrat evident că victoria s-a odihnit pe aripile aceluși luptător care a avut tăria morală să reziste o clipă mai mult. Astăzi aceeași problemă se pune cu mai multă putere și ne este confirmată și de generalul Debeney¹²⁵ din Armata Franceză, care afirma: „*ultimul resort de rezistență al armatelor într-un viitor războiu o va forma tot puterea morală a luptătorului, căci perfecțiunea tehnică nu va reuși niciodată să înlocuiască elementul de o valoare neprețuită pe care o formează omul*”.

Același general recomandă o pregătire în această direcțiune, însă începând din frageda copilărie a individului, căruia să i se răsădească în suflet faptele mari ale trecutului care formează patrimoniul național și la căldura căruia să se călească și să se oțelească sufletele generațiilor tinere.

De aci decurge nevoia ca cele mai mici obiecte, monumente etc. care constituiesc acest sfânt patrimoniu al trecutului nostru să fie pus în lumină, căci numai un trecut sănătos și bazat în fapte mărețe, cheazășuiesc un viitor desăvârșit.

Iată acum și ocaziunea care se oferă Congresului D-voastră, ocaziune care cred că nu este o simplă întâmplare ci însăși providența, cred, că a orânduit lucrurile așa. Congresul D-voastră se ține în Școala Comercială, care se trage din vechea Școală Elementară de Comerț înființată la Galați în anul 1862 de către Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, purtând chiar numele său.

Dacă ne gândim că orașul Galați este legat de primul Domnitor care a desăvârșit Unirea Principatelor și că el este deci acel care a pus prima piatră la temelia Statului de azi, apoi Lui i se cuvine o mare cinstitie care nu poate fi realizată decât prin răscumpărarea casei Domnitorului Cuza care se află tot în Galați, în drumul dinspre Gară.

Sunt convins că, așa după cum mi s-a întâmplat și mie, veți rămâne profund impresionați când veți afla că această casă a avut azi diferite întrebuințări: hotel, local care nu-i pot pronunța destinația, pentru ca azi să fie ruină. Figura măreață a fostului

¹²⁴ Prima problemă făcea referire la sprijinul pentru deschiderea unei Școli de pilotaj și a unei Școli de parașutism la Galați.

¹²⁵ Marie-Eugène Debeney (1864-1943), general al armatei franceze care s-a remarcat în bătăliile de la Amiens și asaltul liniei Hindenburg.

Pârcălab al Galaților nu merită oare a i se răscumpăra locuința și transformarea ei într-un Monument Regional, în care:

- pe de o parte să se înființeze un Muzeu în care să se adune diferite obiecte mobile, uniforme etc. rămase din timpul Domnitorului, obiecte care se mai găsesc răspândite pe la diferite persoane din oraș, și
- pe de altă parte în același Muzeu să se rezerve câteva încăperi unde să se facă o expoziție dedicată Comerțului țării noastre, începând cu data înființării primei *Școli Inferioare de Comerț* din Galați.

Posibilități inițiale.

1. Fixarea unui *Comitet* restrâns în care să intre și un delegat al Diviziei 21-a pentru organizarea de detaliu a posibilității de realizare;

2. Stabilirea sumei, care sunt informat că s-ar fi depus la Banca Națională, cu destinația *Casa-Cuza*.

Inițiatorul acelei sume să convină alăturarea ei inițiativei D-voastră, în cazul când vă hotărâți la aceasta.

Posibilități de realizare ulterioare

1. Morale

D-voastră, care sunteți răspândiți pe întreaga suprafață a Țării și prin posibilitățile muncii dv., este necesar să activați continuu printr-o propagandă cât mai intensă, pentru că numai perseverența este aceea care va duce la un bun sfârșit al ambelor opere începute.

2. Materiale

Sume cât de mici colectate și depuse la Banca Națională cu destinație precisă: *Turn parașută* și *Casa-Cuza*. Încheind, trebuie să vă spun că s-au mai făcut încercări cu *Casa Cuza*, însă nu-mi explic de ce „căruța” a rămas în drum.

Dat fiind că și D-voastră, ca și noi Armata, suntem buni cetățeni ai acestei Țări, și indiferent de credința și năzuințele ce am urmări noi, ca indivizi, când nevoile Țării ne solicită dovedim valoarea noastră numai prin unire desăvârșită și prin perseverență atunci când luăm o hotărâre care are de scop fie apărarea Țării, fie completarea patrimoniului ei moral național, izvorul tuturor virtuțiilor care garantează integritatea acestui pământ.

Fie hotărârea D-voastră luminată de cel mai înalt patriotism.

Lt. colonel Rațiu Victor

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 5-8.

Fig. 13. Școala Comercială *Alexandru Ioan I-ii Cuza*, din Galați, locul unde, în data de 19 iunie 1937, Lt. col. Victor Rațiu a fost invitat să participe la deschiderea lucrărilor celui de-al VIII-lea Congres al Corpului Contabililor Autorizați, obținând prima donație (100.000 lei) pentru răscurpărea Casei Cuza-Vodă din Galați (foto: George Makşay, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Tabel nominal
cu Capii Autorităților și persoane marcante la care trebuie să facem Apel pentru
„Casa Cuza” și „Turnul pentru parașutiști și parașută”

1. Ziarele *Universul, Curentul, Porunca Vremii, Viitorul, Acțiunea*;
2. Prefectul Județului Covurlui¹²⁶;
3. Primarul Municipiului Galați¹²⁷;
4. Comandamentul Corpului 3 Armată (Galați);
5. Comandamentul III Teritorial (Galați);
6. Comandamentul Diviziei de Dunăre (Galați);
7. Î.P.S. Episcop al *Dunării de Jos*;
8. Comandanții de Regimente din Garnizoana Galați;
9. Comandanții unităților de Marină din Garnizoana Galați;
10. Direcția de Exploatare C.F.R.;
11. Inspectoratul de Întreținere C.F.R.;
12. Inspectoratul de Tracțiune C.F.R.;
13. Inspectoratul de Mișcare C.F.R.;
14. Atelierele C.F.R.;
15. Depoul C.F.R.;
16. Direcția Docurilor;
17. Serviciul Hydraulic;
18. Direcțiunea N.F.R.;
19. Direcțiunea U.C.G.;
20. Banca Națională a Românie (filiala Galați);
21. Direcția P.T.T.;
22. Uzinele „Titan”;
23. Uzinele „Romane de la Dunăre”;
24. Căpitănia Portului Galați;
25. Școala de Comerț „Alexandru Ioan Cuza”;
26. Camera de Muncă;
27. Colegiul Medical;
28. Asociația Inginerilor;

¹²⁶ Constantin Ignat, avocat, prefect al județului Covurlui în perioada 16 noiembrie 1933 – 19 noiembrie 1937.

¹²⁷ Gh. H. Dumitrescu, avocat, primar al municipiului Galați (ianuarie 1937 - ianuarie 1938).

29. Baroul Covurlui;
30. Tribunalul Covurlui;
31. Parchetul Covurlui;
32. Curtea de Apel (Galați);
33. Medicul județului Covurlui;
34. Medicul Municipiului (Galați);
35. Inspectoratul Financiar
36. Administrațiile Financiare;
37. Chestura Poliției (Galați);
38. Inspectoratul General Școlar Primar (Galați);
39. Inspectoratul Școlar Secundar (Galați);
40. Legiunea de Străjeri¹²⁸;
41. Legiunea de jandarmi;
42. Directorii și Directoarele Școlilor Secundare:
 - a. Lic. „Vasile Alecsandri”;
 - b. Lic. „Comercial”;

¹²⁸Radu Volbură, *op. cit.*, p.16, „Comandamentul Legiunii Cuza-Vodă Galați se afla la Școala Normală de băieți (ulterior, Costache Negri, n.ed.), din bariera Brăilei”; vezi și Constantin Giurgincă, gr.lt. dr. Florian Pință, col.(r) Viorel Ciobanu, *Piramida cantemiristă. De la lampasul cantemirist la vipușca de general*, Partea I-a, București, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2007, pp. 24-26, „La sfârșitul anului școlar 1933-1934 de la Breaza, generalul Ion Manolescu i-a propus regelui Carol II să înființeze Oficiul de Educație al Tineretului Român (O.E.T.R) care se va numi *Străjeria*, organizație a tineretului sub egida statului, provenită din transformarea *Cercetășiei*. Marele străjer a fost chiar Regele Carol II, iar conducător operativ a fost maiorul Teofil Sidorovici (vânător de munte), numit comandant adjunct, care era și adjutant regal. Străjeria a fost introdusă ca materie obligatorie și în învățământ (o oră pe săptămână). Centrul Național al Străjeriei era în orașul Breaza (în localul actualului Colegiu Militar Cantemir) și Festivalurile Străjeriei erau susținute de Casele Naționale de la Breaza. Instructorii erau din rândul învățătorilor și profesorilor și urmau în serii cursurile Străjeriei. Deviza străjerilor era: *Credință și muncă pentru Țară și Rege*. Imnul străjerilor era: *Trei culori*. Urarea străjerească era de : *Sănătate!* Când se dădea onorul regelui se începea cu: *Sănătate Maiestate*, iar raportul se termina cu: *Gata la datorie. Sănătate!* Rugăciunea Domnească *Tatăl Nostru* era cântată la ceremonialul ridicării și coborârii drapelului. Sărbătoarea Națională a Străjeriei era 8 Iunie, devenită Ziua Restaurației-revenirea lui Carol în (țară și urcarea, n. ed.) pe tronul României (cu numele de Carol II). Organizația Străjeriei Țării era alcătuită din următoarele unități: **1. Cuibul** (alcătuit din șase străjeri/e), condus de un șef(ă) de cuib; **2. Grupa**, format din cel mult patru *cuiburi*, avea un șef(ă) de *grupă*; **3. Centuria**, formată din două-patru *grupe* (efectiv maxim 96 străjeri/e); **4. Stolul**, compus din două-patru *centurii* și lua ființă pe lângă o școală, instituție, fabrică; **5. Cohorta**, format din cel puțin două *stoluri* cu efectiv complet (800 de străjeri/e). Capitala avea patru *Cohorte*; **6. Legiunea**, reprezenta toate organizațiile componente ale Străjii Țării din cuprinsul județului; **7. Ținutul**, reprezenta comandamentul de coordonare a tuturor *legiunilor* din cuprinsul unei Regiuni administrative, a cărei denumire o va purta. Străjeria se va desființa în anul 1940, odată cu abdicarea regelui Carol II. Ultimul comandant al Străjeriei, maiorul Marin Georgescu, va preda centrul Străjeriei (Breaza) cu proces-verbal, *Tineretului Legionar*. Legionarii vor fi evacuați de către Mareșalul Ion Antonescu în noiembrie 1940, acesta înființând în același local (din Breaza) organizația *Munca Tineretului Român* (M.T.R.), o organizație paramilitară după modelul german, *Reich-Arbeit-Dienst* (R.A.D.) - *Serviciul de Muncă German*, cu un conținut modificat, adaptat specificului neamului românesc”.

- c. Lic. „Alec Russo”;
 - d. Seminarul „Sfântul Andrei”;
 - e. Școala Normală „Costache Negri”;
 - f. Gimnaziul „C.A. Rosetti”;
 - g. Liceul Industrial de băieți;
 - h. Liceul de fete „Mihail Kogălniceanu”;
 - i. Liceul Industrial de fete;
 - j. Liceul Comercial de fete;
 - k. Școala Ortodoxă de fete;
 - l. Institutul „Notre Dame de Sion”;
47. Liga Navală Română;
48. Liga Culturală;
49. Generalii în rezervă;
50. Societatea Ofițerilor de rezervă;
51. Societăți de foști luptători:
- a. „Bărbăție și credință”;
 - b. „Virtutea Militară”;
 - c. „Voluntari de războiu”;
 - d. „Victoria”.
51. Camera de Agricultură;
52. Tribunalul Militar;
53. Asociația C.F.R.
- a. Stația;
 - b. Locomotiva;
54. Districtul de Foot-Ball;
55. Președintele „Partidului Național Liberal”, filiala Galați, Dl *Victor Slăvescu*;
56. Președintele „Partidului Național Țărănesc”, filiala Galați, Dl *Gr. Gafencu*;
57. Președintele „Partidului Național Creștin”, filiala Galați, av. *Mihăilescu*;
58. Președintele „Frontului Romanesc”, filiala Galați, Dl *Christache Teodoru*;
59. Partidul „Georgist”, filiala Galați, ing. *G. Deleanu*;
60. Partidul „Radical-Țărănist”, Av. *V. Dumitriu*;
61. „Fabrica de tricotaje”, Dl. *Borvozeanu*;
62. D-l *Caraman Emilian*, Deputat;
63. D-l *Stere Codescu*, Comerciant;

64. D-l *Apostol Popa*¹²⁹, Președintele „Camerei de Comerț”, filiala Galați;
65. D-l *Consul al Angliei*¹³⁰;
66. D-l *Consul al Franței*¹³¹;
67. D-l *Consul al Germaniei*¹³²;
68. D-l *Consul al Cehoslovaciei*¹³³;
69. D-l *Consul al Italiei*¹³⁴;
70. D-l *Consul al Norvegiei*¹³⁵;
71. D-l *Doicu Alexandru*, Președintele „Camerei de Muncă”;
72. D-l *av. Duca Mihail*;
73. D-l *Max Auchnit*, mare industriaș;
74. D-l *Panaitescu D. V.*, Președinte al „Camere de Comerț Galați”;
75. D-l *Miron T. Vasile*, comerciant și industriaș;
76. D-l *Ștefan H. Ștefan*¹³⁶, mare proprietar;
77. D-l *Steuermann Jean*, mare comerciant¹³⁷;
78. D-l *Dumitriu Alecu*, mare comerciant;
79. D-l *Malaxa*;

¹²⁹ Apostol P. Popa, președinte al Camerei de Comerț și Industrie din Galați, senator al Camerei de Comerț din București, secția comercială, vicepreședinte al Uniunii Camerelor de Comerț și Industrie din România.

¹³⁰ Radu Volbură, *op. cit.*, p.17, Cyril Mariott era în 1937 consul general al Angliei la Galați, iar Consulatul avea sediul în str. *Col. Joseph Boyle*, nr.19., fostă str. *Speranței*, fosta *ulița Covacilor*, fost *Vadul Negro-Ponte*. Col. *Joseph Boyle* (1867-1923), canadian, ajunge în România în 1917, a intermediat în decembrie 1917, în numele guvernului roman, restituirea de la Moscova a unor fonduri din Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, a unor bilete de banca ale BNR și a unei părți din bijuteriile Coroanei României, aduse în Rusia înainte de ocuparea Bucureștiului (1916). Pentru mai multe servicii aduse României în perioada 1917-1918, fosta str. *Speranței* din Galați primește numele „*colonel Joe Boyle*”, schimbat după 1948, primind mai multe denumiri. În anul 2018 se revine la denumirea de str. *Joe Boyle*.

¹³¹ *Ibidem*, Gabriel Gaston Philippe Mouille era în 1937 consulul general al Franței la Galați, iar Consulatul avea sediul în str. *Egalității* nr. 21.

¹³² *Ibidem*, Gerhart Lutkens era în 1937 consulul Germaniei la Galați, iar Consulatul avea sediul în str. *Holban* nr.1.

¹³³ *Ibidem*, Frantisek Trzicky, era în 1937 consulul Cehoslovaciei la Galați, iar Consulatul avea sediul în str. *Codreanu* nr.7.

¹³⁴ *Ibidem*, p. 18, Aristide Pancaldi era în 1937 viceconsulul Italiei la Galați, iar sediu era în str. *Domnească* 104.

¹³⁵ *Ibidem*, p. 17, Finar Mathiensen era în 1937 consulul Norvegiei la Galați, iar Consulatul avea sediul în str. *Mihai Bravu* nr. 9.

¹³⁶ Mariana-Delia Pohrib, „Orașul Galați în timpul primariatului lui Ștefan H. Ștefan (ianuarie 1925-iulie 1926). Referințe bibliografice din colecția *Documente* aparținând Muzeului de Istorie Paul Păltănea Galați”, în *Danubius*, XXXIV, Galați, 2016, pp. 175-218, *Ștefan H. Ștefan* (1880-1972), armean de origine, avocat, mare latifundiar, cu o avere imobiliară impresionantă, „cunoscut în epocă drept *Omul cu 100 de case*”.

¹³⁷ Constantin Ardeleanu, „Nicolae Titulescu și Comisia Europeană a Dunării. Câteva ecouri pe marginea interviului lui Nicolae Titulescu din cotidianul *Le Temps* – iulie 1936”, în *Danubius*, XXI, Muzeul de Istorie Galați, Galați, 2003, p. 72, *Steuermann Jean* „era președintele Asociației exportatorilor de cherestea din România”.

80. D-1 (Grigore) Trancu-Iași;
81. Banca Agricolă;
82. Banca Basarabiei;
83. Banca Centrală și Cooperativă;
84. Banca Comercială Italiană și Română;
85. Banca Comercială Română;
86. Banca de Credit Mărunt;
87. Banca Christoveloni;
88. Banca de Scont;
89. Societatea telefoanelor;
90. Țesătorie mecanică „Flandria”, str. Morilor 62, Galați;
91. Fabrică ulei „Fleming”¹³⁸, str. Cereș 42, Galați;
92. Industrială „Textilă”, str. Lozoveni 92, Galați;
93. „Fabrica de Paste făinoase” a lui *Josiek Ludowig*¹³⁹, str. Tenea 137, Galați;
94. „Fabrica de Țesătorie”, str. Kogălniceanu 5, Galați;
95. *Marcu Jean*, str. Tache Ionescu 264, Galați;
96. „Mustad O. & Fii” (caiele), str. Cărămidăriei 28, Galați;
97. Fabrica „Năvodul”, str. Traian 155, Galați;
98. „Talpa Bulevardului”, str. Tache Ionescu, Galați;
99. „Industria Textilă Română” S.A.R., a lui *M. Tshomlekdjoglou*, str. Cezar Nr. 2, Galați;
100. *Teoharie C.P.*, str. Sacalelor 26, Galați;
101. Țesătoria „Oltenia”, str. Tenea 17, Galați;
102. Țesătura „Covurlui”¹⁴⁰, str. Lozoveni 125, Galați;
103. Țesătura „Galățeană” S.N.C, proprietar *Nerses Topalian & Arthur Giamgian*, str. Tache Ionescu 242, Galați;
104. „Talpa Tripoș”, str. Brăilei 179, Galați;
105. Țesătoria „Tripoș”, str. Traian, 261, Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 13-14.

¹³⁸ SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 245/1893, f.3, Fabrică ulei *Fleming* a fost înființată în 1893.

¹³⁹ *Ibidem*, f. 120; dos. 231/1893, f. 180, *Josiek Ludwig* construiește *Fabrica de paste făinoase și biscuiți* din Galați între anii 1893-1894. După naționalizarea din 1948, a intrat în componența Întreprinderii de Morărit și Panificație – *Vasile Roaită*, cu denumirea de *Dunăreana*. Muzeul de Istorie *Paul Păltănea* Galați deține ștanța manuală pentru biscuiții *Carol* folosită de fabrica lui *Josiek Ludwig*, ștanță donată Muzeului în anul 1975 de către *Maria L. Nimferato*.

¹⁴⁰ *Radu Volbură*, *op. cit.*, *Industria*, p.21, *Țesătura Covurlui*, era proprietatea fraților *Salo și Osias & Jean N. Marango*.

(Galați, 3 iunie 1937)

**Comitetul de Acțiune și ordinea de zi a primei convocări pentru cumpărarea
Casei Cuza
Ordinea de zi a ședinței I-a**

Se alege prezidentul propus de Domnul General Linteș¹⁴¹ în persoana Î.P.S.S. Episcop Cosma al *Dunării de Jos*.

1. Domnul General Linteș arată restul convocării.

2. **Ce s-a făcut până în prezent:**

- a. S-a cercetat și s-a găsit la Banca Națională suma de 130.000 lei = 100.000 în bonuri și 30.000 lei numerar.
- b. La Episcopie ni se spune că mai există o sumă de bani pentru că P.S.S. Episcopul ne va da actele și suma ce există și care va fi depusă imediat la Banca Națională.
- c. Lt. col. Rațiu Victor fiind invitat la Congresul Contabililor de sub președinția D-lui Trancu-Iași a expus această problemă și a colectat suma de 100.000 lei ce urmează a se aduna și depune la Banca Națională.

3. **Ce trebuie să se mai facă:**

A. Organizarea Comitetului General

I. Comitetul General:

Prezident: I.P.S.S. Cosma, Episcop al *Dunării de Jos*.

Viceprezidenți:

1. Domnul General Petre Cănciulescu¹⁴², Cdt-ul Corpului 3 Armată;
2. Domnul General Gheorghe Linteș, Cdtul Garnizoanei Galați;
3. Domnul General Arthur Phleps¹⁴³, Cdt-ul Div. 21 Infanterie;

¹⁴¹ Alin Spânu, „Generalul Paul Teodorescu în Jurnalul lui Victor Slăvescu”, în *Misiunea*, anul III, nr.1(3), 2016, p. 17 și nota, 43 (p. 18), „General Gheorghe Linteș (n. 29 aprilie 1879-d. 1955 în penitenciarul Făgăraș), a absolvit Școala Militară de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină (1901), a evoluat profesional la gradul de căpitan (1910), maior (1916), locotenentcolonel (1917) și colonel (1919). A deținut funcțiile de șef al Serviciului Personal din Ministerul Apărării (1931-1932) și comandant al Corpului 3 Armată din Galați (1937). A fost numit președinte al Comitetului de Direcție al Administrației Comerciale a Stabilimentelor Industriale ale Aeronauticii și Marinei (1939-1940)”.

¹⁴² Petre Cănciulescu (1877-), ofițer al Armatei Române, ajungând la 1 iulie 1931 la gradul de general de divizie. A făcut parte din promoția a 21-a a *Școlii Superioare de Război* (1909-1911), cunoscută ca „promoția de aur”, cea mai numeroasă promoție (33 ofițeri-elevi), având colegi de promoție pe viitorii generali: Ion Antonescu, Nicolae Bolintineanu, Constantin Cepleanu, Gheorghe I. Florescu, Alexandru Gorski, Mihai Hristescu, Constantin Ilasievici, Nicolae Mihăilescu, Ion Schitiu, Florea Țenescu etc. În anul 1938 a ieșit la pensie. Trăia în 1953.

4.Domnul Contraamiral Eugeniu Roșca¹⁴⁴, Cdt-ul Diviziei pe Dunăre;

5.Domnul Prefect al Județului Covurlui (Constantin Ignat);

6.Domnul Primar al Municipiului Galați (Gheorghe Dumitrescu);

7.Domnul Prezident al Curții de Apel Galați.

Secretar general: Domnul Lt. Col. Rațiu Victor, Șef de Stat Major Div. 21 Inf.

Membri: Toți capii autorităților și reprezentanții vieții culturale, comerciale, industriale, agricole și ai presei.

II. Atribuțiuni:

1.să se fixeze cadrul mare al activității;

2.să se fixeze *Statutele Casei Cuza*.

B. Comitetul Activ

Prezident: Generalul Gh. Linteș.

Viceprezident: Phleps Artur.

Membrii:

1. Domnul Prefect Constantin Ignat;

2. Domnul Prim Procuror al Tribunalului Covurlui, Aurel Vidrașcu;

3. Domnul Profesor Tohăneanu Ion;

4. Domnul Institutator pensionar Pașa Paul;

5. Inginer Leon Alexandru.

Casier: Profesor Constantin Nazarie.

1.Secretar General:

Lt. col. Victor Rațiu, Șef de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie.

2.Secretari:

Căpitan Stelian Iamandi; Căpitan Grigore Hagiu; Căpitan Gheorghe Săruleanu (pentru legătura cu București).

C. Să se constituie o Asociație care să aibă personalitate juridică.

D. Să se fixeze modalitatea strângerii fondurilor, și anume:

– Se vor face intervențiile necesare la Ministerul Muncii, pentru a se aproba lansarea a 4.000 liste de subscripție care vor fi trimise la toate întreprinderile, școlile, unitățile străjerești, unitățile militare și autoritățile de Stat, județ și comună. Listele să poarte un număr de ordine de la Banca Națională, unde se vor vărsa și sumele;

¹⁴³ Plutonier adjutant Eugen-Dorin Spătaru, „Generalul Artur Phleps – o carieră militară sub drapelul a trei țări”, în *Document, Buletinul Arhivelor Militare Române*, anul XXII, nr.1(83), 2019, p. 65 și nota 63, a fost numit „comandantul Diviziei 21 Infanterie cu comandamentul la Galați în perioada 13 octombrie 1936 – 1 noiembrie 1937. În perioada 1-31 august 1937 va fi la comanda Corpului 3 Armată, pe timpul concediului titularului (gen. Petre Cănculescu n.n.), în baza Deciziei ministeriale nr. 788 din 10 august 1937, publicată în Monitorul Oficial nr. 189 din 18 august 1937”.

¹⁴⁴ Viceamiral Eugeniu Roșca (1884-1950), a participat la cele două Războaie Mondiale; în 1934 este numit la comanda Diviziei de Dunăre, avansat la gradul de contraamiral în 1935. În anul 1940 a fost înaintat la gradul de viceamiral, iar în 1941 a fost numit la comanda Marinei Regale Române în Al Doilea Război Mondial. Arestat la începutul regimului comunist, a murit în închisoare în anul 1950.

- Apel la autorități, marii comercianți și industriași locali;
- Apel la presa locală și din Capitală;
- Să se găsească soluții pentru restul cetățenilor care nu sunt funcționari și care totuși sunt în stare a contribui;
- Să se dea autorizația de a se începe tratativele cu proprietarul actual în vederea cumpărării Vilei *Cuza Vodă*. Până atunci Primăria să nu încuviințeze o eventuală dărâmare. Se va desemna cine semnează corespondența cerută cu diferitele autorități sau personalități și se va stabili cum se acoperă eventualele cheltuieli ce vor necesita toate aceste intervenții, note;
- Se va stabili cine întocmește actele pentru constituirea legală a Comitetului și a Statutelor de organizare și activare.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 13-14; 27-28.

48

5 iulie 1937

Proces-verbal nr. 1

Astăzi, anul una mie nouă sute trei zeci și șapte, luna Iulie, ziua 5, ora 18,00.

Apelului de mai jos adresat exponenților vieții noastre culturale, militarești, economice și ziaristice din orașul Galați :

Mult Stimate Domn,

În orașul nostru se găsește casa în care a locuit, ca pârcălab al județului Covurlui, Domnitorul Alexandru Ioan I-ii Cuza. Această casă a fost transformată pe rând în locuință (privată), școală, hotel, iar astăzi, complet ruinată, a ajuns să adăpostească un atelier de lemnărie.

După multe încercări, am reușit în sfârșit să pornim o acțiune care sperăm să ne ducă la achiziționarea ei și la transformarea într-un *Muzeu Regional* cu secții culturale, străjerești, comerciale, industriale, agricole, presă și armată.

În acest scop, ne-am gândit să facem *Apel* la toți oamenii de suflet, ca împreună să luăm ultimile dispozițiuni pentru ca acțiunea începută să poată merge la sfârșitul ce-l dorim cu toții. Pentru realizarea acestei opere, care va face cinste orașului și locuitorilor lui, suntem siguri că ne veți da concursul de care avem nevoie, rugându-vă să binevoiți a lua parte la formarea Comitetului General, în ziua de 5 Iulie a.c., ora 18,00, la Prefectura Județului Covurlui.

Comandantul Garnizoanei Galați
General Linteș Gheorghe.

Au răspuns persoanele semnate la sfârșitul acestui proces-verbal, care s-au adunat în sala de recepție a Prefecturii județului Covurlui.

I. Luând cuvântul, Domnul General *Linteș Gheorghe*, inițiatorul acestei manifestațiuni, își exprima satisfacția, mulțumind pentru atenția și promptitudinea cu care s-a răspuns la Apelul său pentru refacerea casei lui *Vodă-Cuza*, făuritorul primei uniri a Principatelor Române.

Această idee, spune Domnul General, a restaurării locuinței fostului pârcălab al județului Covurlui nu este nouă; ea a animat multe suflete curate și suntem recunoscători înaintașilor. Reluăm deci ideea și sperăm că de data aceasta încercarea noastră va duce la izbândă. Considerăm deci această Adunare ca o Adunare Generală a casei Domnitorului Cuza-Vodă.

În primul rând îmi arăt regretul că I.P.S.S. părintele Episcop nu se găsește în mijlocul nostru, deoarece, sosind chiar acum dintr-o inspecție canonică, este extrem de obosit. Printr-o scrisoare trimisă mie, I.P.S.S. își exprimă părerea de rău, asigurând Adunarea că este cu tot sufletul alături de noi și în asentimentul hotărârilor ce se vor lua de către Adunare.

Domnul General propune Președinte de onoare al acestei Adunări pe I.P.S.S. Episcopul Cosma al *Dunării de Jos*. Adunarea aprobă prin aclamație.

Cercetând înfăptuirile realizate până în prezent, Domnul General Linteș constată că sunt adunate următoarele sume:

- La Banca Națională, se găsește dedusă suma de lei 130.000 (100.000 lei în bonuri și 30.000 lei în numerar).
- La Episcopie, este informat că se mai găsește adunată încă o sumă de bani, care va fi depusă tot la Banca Națională.
- Lt. col. Rațiu Victor, fiind invitat la Congresul Contabililor, de sub președinția Domnului Trancu-Iași, a expus această problemă și a colectat suma de lei 100.000, sumă ce urmează a se aduna și depune la Banca Națională.

Trecând apoi la planul de lucru, Domnul General spune că se profilează următoarele etape necesare pentru aducerea la îndeplinire a înfăptuirii propuse.

Etapa I-a

Cumpărarea locului cu casa existentă.

Etapa II-a

Refacerea clădirii, păstrând stilul original, în care să se adăpostească:

- un Muzeu în legătură cu Domnitorul Cuza și cu Unirea;
- o Bibliotecă;
- o Sală de conferințe;
- dependințe pentru custodele Casei Cuza.

Etapa III-a

Înzestrarea Casei Cuza cu:

- donații, diferite obiecte ce au aparținut Domnitorului;

- cărți de bibliotecă;
- mobilier.

Ne gândim acum la faza I-a, și anume ne preocupă cumpărarea casei cu un preț omenesc. În acest scop se cere avizul Adunării în scopul de a se exprima diferite păreri.

II. Ia cuvântul dl avocat *Grigore Mihăilescu*¹⁴⁵. Domnia sa elogiază frumoasa inițiativă pe care o găsește atât de necesară pentru demnitatea noastră de români. Amintește Adunării că și d-sa a fost animat de aceleași gânduri bune, în calitate de primar al Municipiului Galați, când a prevăzut în buget suma de 1 milion lei; urmașii d-sale au schimbat însă destinația acestei sume. Este contra adunării fondurilor prin liste de subscripție, găsind mult mai practic a se adresa direct atâtor persoane de bine din orașul Galați care își vor da obolul lor cu toată gratitudinea, pentru a se aduna fondul necesar. Crede că această Asociație trebuie să aibă un caracter *moral-juridic*.

Propune Adunării Generale ca *Președinte activ* pe Domnul General Linteș Gheorghe. Adunarea alege prin aclamație pe Domnul General Linteș Gheorghe, Președinte activ al Comitetului de Conducere.

Domnul General Linteș Gheorghe mulțumește pentru cinstea ce i se acordă.

III. Dl. avocat *Anastasiu Veniamin* propune afilierea Comitetului de conducere la *Liga Culturală*¹⁴⁶ care în activitatea ei este animată de același frumos ideal, promovarea ideii naționale pe toate tărâmurile. D-sa își sprijină propunerea pe convingerea ce are că adresându-se Apelul Domnului Profesor Iorga, cu mijloacele de care dispune la *Liga Culturală*, ar putea sprijini în mod moral, dar mai cu seamă material, acțiunea începută.

În această ordine de idei, amintește Adunării că în cadrul Congresului *Ligii Culturale*, care s-a ținut la Iași (27-29 iunie 1937), în urma propunerii făcută de unii participanți pentru restaurarea unor monumente ieșene (o biserică și o casă veche boierească), Domnul Profesor Iorga a oferit imediat, cu toată inima, sume ce treceau de 1 milion lei din fondurile *Ligii*.

IV. Domnul deputat *Vlad Dimitriu*¹⁴⁷, într-o cuvântare scurtă cere abandonarea formelor inutile și propune trecerea la fapte. D-sa este ferm convins că de data aceasta,

¹⁴⁵ Teodor Iordache, *Albumul Galaților*, p. 44, „Grigore P. Mihăilescu (1882-1941), avocat, șeful organizației de Covurlui a Partidului Național-Creștin, primar al orașului Galați (16 iulie 1926 - noiembrie 1927; 5 ianuarie - 11 februarie 1938), deputat de Covurlui în 1926” și 1935-1936.

¹⁴⁶ *Liga pentru Unitatea Culturală a Românilor*, cunoscută și sub denumirea de *Liga Culturală*, a luat ființă la 24 ianuarie 1891, la București, avându-l președinte, în perioada interbelică, pe Nicolae Iorga.

¹⁴⁷ Vlad Dimitriu (1896-1969), avocat, vicepreședinte al avocaților din România, Lavinia-Dacian Gheorghe, Gheorghe Dumitrașcu, „Moldova. Locul în care s-a întâmplat ceva. Organizațiile județene ale Partidului Țărănist Radical (1932-1940)”, în *Acta Moldaviae Meridionalis*, Vaslui, XXV-XXVII/2, 2004-2006, pp. 85-88, „Vlad Dimitriu, fruntașul grupării național țărăniste din Galați, semnează o adeziune la acțiunea de la Câmpulung Muscel, unde ia naștere Partidul Radical Țărănesc. (...) Vlad Dimitriu a fost unul din primii 10 lideri ai partidului, fiind ales deputat de Covurlui în două legislaturi (1933 și 1937) și președinte al organizației județene Covurlui. Se pronunță în favoarea celor exploatați și năpăstuiți, protestând împotriva arestării muncitorilor de la Grivița din 1933 (...) În 1943 s-a întors în PNT”; vezi Cicerone Ionițoiu, *Victimele terorii comuniste: arestați, torturați, întemnițați, uciși. Dicționar D-E*, Editura Mașina de

când Armata a luat aceasta frumoasă inițiativă, aceasta Armată, care prin dinamismul conducătorilor ei totdeauna a făcut operă pozitivă, va reuși să realizeze și de această dată dorința tuturor bunilor români.

Adunarea ovaționează Armata.

În continuare propune următorul Consiliu al *Căsuzei Cuza-Vodă*:

Președinte - Domnul General Linteș Gheorghe;

Membri: - Domnul Prefect Constantin Ignat;
- Domnul Prim Procuror al Tribunalului Covurlui, Aurel Vidrașcu;
- Domnul Profesor Tohăneanu Ion;
- Domnul Institutator pensionar Pașa Paul;
- Inginer Leon Alexandru;

Casier: Profesor Constantin Nazarie;

Secretar: D-l lt. col. Rațiu Victor, care să adune fondurile și să o îmbrace cu forma personalității juridice. Propune să se elaboreze până luni, 12 iulie (1937), *Proiectul de Statut* care să fie autentificat, iar *Comitetul să purceadă la imediată acțiune*. În urma aceste propuneri, Adunarea proclamă în aclamații Comitetul de mai sus.

V. Domnul avocat *Christache Teodoru*, arată că în calitate de primar al Municipiului Galați, a cerut cândva Domnului Profesor să studieze chestiunea și să avizeze la mijloacele legale pentru ca această clădire să fie declarată *monument istoric*, dar n-a obținut nici un răspuns. Propune totuși să se mai încerce încă odată ca în cadrul *Comisiunii monumentelor istorice* să se obțină sprijinul, căci astfel ideea se poate îndeplini cu mai puține sacrificii. Dacă după această ultimă încercare, nu se va putea obține acest sprijin, Comitetul să avizeze la alte mijloace, mai practice, pentru strângerea fondului. Este perfect de acord cu cele propuse de Domnul avocat Vlad Dimitriu și asigură Adunarea de întregul său concurs.

VI. Domnul profesor Ion Tohăneanu¹⁴⁸ reamintește că suma propusă cândva în bugetul Primăriei pentru casa Cuza era hotărâtă după stăruința D-sale. Liceul *Vasile Alecsandri* luase hotărârea să cumpere *Casa Cuza-Vodă* la una din licitații și în acest scop a licitat de două ori. Proprietarii văzând seriozitatea stăruinței Liceului, au plătit datoriile și au reușit să scoată *casa* de pe rol. Acum, când sunt stăpâni pe casă, vor căuta desigur să speculeze situația să ceară un preț mare. *Nu vrem însă să fim speculanți*. E necesar deci ca

scris, 2002, p. 85: „În anul 1952 Vlad Dimitriu este arestat și trimis în lagărul de muncă forțată de la Spanțov. A trecut prin penitenciarul de la Pitești, iar după eliberarea, în 1954, a fost dus în Bărăgan cu domiciliu obligatoriu până în 1959. A murit la București la 25 decembrie 1969”.

¹⁴⁸ Arhiva științifică a Muzeului de Istorie Galați, dos. 23, *Ion Tohăneanu (1882-1972)*, profesor la Seminarul Central din București și Seminarul Teologic „Sf. Andrei” din Galați, unde a predat limba latină, elină, germană, apoi la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, predând istorie (1916-1941), director al Liceului „Vasile Alecsandri” din Galați (1919-1928; 1931-1940); Președinte al Comisiei interimare a orașului Galați (1920), senator de Covurlui, comandant al *Legiunii de Străjeri Covurlui*. Vezi și: Teodor Iordache, *Albumul Galaților*, p. 40; Ion Cioroiu, *Colegiul Național „Vasile Alecsandri” din Galați. 150 de ani de existență (1867-2017)*, Galați, Editura Partener, 2017, pp. 56-57.

Primăria să sprijine acțiunea și să o înlesnească, expropriind eventual locul cu casa, pe motiv de *pietate națională*.

În privința adunării fondului, spune că nu e lucru greu, deoarece în urna unui Apel pe care l-a făcut, D-sa ține la dispoziție o lista cu numele a circa 50 persoane care s-au oferit să-și dea obolul. Sunt atâția oameni care câștigă milioane la Galați și care în liniștea și sub steagul acestei țări au făcut averi. Desigur că aceștia nu vor pregeta să dea o sumă proporțională cu puterea lor de plată.

Nu trebuie apoi uitată Prefectura și Primăria, care desigur că își vor da contribuția cu toată inima, dat fiind scopul acestei acțiuni.

Iată prin urmare că vom găsi și bani!

VIII. Domnul *Ion Grecolescu*¹⁴⁹ în numele ziarului „*Universul*” și al *Ligii antirevizioniste*, asigură pe Domnul General Linteș, Președintele Comitetului de Acțiune, de întregul sprijin al „*Universului*” pentru împlinirea acestui deziderat național.

IX. Domnul General Linteș Gheorghe mulțumește tuturor care au promis sprijinul în aceasta frumoasă operă națională. D-sa declară ales Comitetul *Casa Cuza-Vodă*, și roagă Comitetul de juriști, în persoana D-lor, Grigore Mihăilescu, Christache Theodoru, Anastasie Veniamin și Vlad Dimitriu, să se întrunească cât mai repede posibil pentru stabilirea *Statutelor* și a formelor legale, exprimându-și speranța că în curând *Vila Cuza-Vodă* va intra în patrimoniul *Fundației* în care se va așeza *Muzeul Național*.

Adunarea a luat sfârșit la ora 19,30, fixându-se ședința viitoare pentru marți, 13 iulie (1937), ora 19,00, fără nici un fel de altă convocare.

(Urmeaza semnăturile olografe ale participanților)

General Gh.Linteș, Ion I. Grecolescu, Paul Pașa, Paul Helm, Iordan Stănescu, Vlad Dimitriu, I. Papadopol-Brateș, C-dor Calistrat Andonie¹⁵⁰, Gr. P. Mihăilescu, căp. comandor aviator Emanoil M. Ionescu¹⁵¹, Anastasie Veniamin, Maria Racoviță, Ion Tohăneanu, Christache Teodoru, Vasile Daia, Nicolae Conț¹⁵², ing. Marinescu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 29-33.

¹⁴⁹ Virgiliu Z. Teodorescu, „Contribuții la cunoașterea activității sculptorului Theodor Burcă”, în *Materiale de Istorie și muzeografie*, București, XXII/2008, p. 222 și 236, nota XXXIV, „Ion I.Grecolescu (1892-1949), lietrat, ziarist, publicist la *Universul*”.

¹⁵⁰ George Șt. Andonie, „Două personalități militare din zona Galațiului. Generalul Luca Andonie (1872-1952) și comandorul Calistrat Andonie (1885-1964)”, în *Danubius*, XXXIV, Galați, 2016, pp. 528-541.

¹⁵¹ Căpitanul comandor de aviație Emanoil M. Ionescu a fost numit la 1 aprilie 1937 comandantul Flotei 3 Aviație din Galați.

¹⁵² Ion Cioroiu, *op. cit.*, pp. 79-80, Nicolae Conț (1895-1964), profesor și publicist, director al Școlii Normale „C. Negri” din Galați (1935-1940) și al Liceului *Vasile Alecsandri* (1947-1950). A fost comandant al Legiunii de Străjeri Covurlui (1938-1940).

49

5. 7.1937

Sf. Episcopie a *Dunării de Jos* Galați
Econ. Constantin Andrei, Consilier Referent

Onorate Domnule General,

P.S. Episcop fiind extrem de obosit, căci a sosit abia acum din Jud. Tulcea, vă roagă să binevoiți a-l scuza că nu poate lua parte la ședința de la Prefectură.

Totodată vă roagă a hotărî D-stră cum veți chibzui mai bine, și P.S.S. aderă în Statut.

Cu deosebită considerație
Econ. Constantin Andrei

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f.7.

50

Sinaia, marți 6 Iulie, 1937

Stimate Domnule General,

Am citit în *Universul* inițiativa ce ați luat-o pentru cumpărarea Vilei în care a locuit fostul Domnitor Alexandru Cuza. Neputând a rămâne indiferent la acest frumos și românesc gest, vin să ofer și concursul meu dând un Concert de violină în Galați, organizat de Comitetul ce cu onoare îl veți prezida.

Poate că numele meu să vă fie cunoscut fie din activitatea mea de la Radio, din București, unde dirijez Orchestra și transmisiunile de Operă și Operetă ce se fac din studio sau, poarte, în calitatea mea de compozitor, fiind autorul Operei „*Trandafirii roșii*”¹⁵³, ce s-a făcut în stagiunea aceasta la Opera Română din Cluj și București, la care a asistat și M.S. Regele, felicitându-mă pentru compoziția mea.

¹⁵³ Zaharia Bârsan (1878-1948), fondator al Teatrului Național din Cluj, autor al poemului dramatic în trei acte, *Trandafirii roșii*.

Am ținut să vă fac cunoscut acestea ca să vă fie mai bine cunoscută personalitatea mea artistică și să vă permită, eventual, a lua o hotărâre în propunerea mea de mai sus pe care o fac cu toată dragostea de român. Eu sunt la Sinaia unde stau până la 1 August plecând după aceea la Radio-București unde îmi voi relua ocupațiunea mea. Dacă se poate organiza acest Concert la Galați, către sfârșitul lunii curente sau începutul lunii August, vă rog să fiți atât de bun și să îmi comunicați. De pianist, care să mă acompanieze, voi îngriji eu s-aduc cu mine de la București.

La Galați am mai fost în iarna aceasta unde am cântat un Concert de vioară organizat de gălățeni în cinstea colegului meu, compozitorul Dimitrie Cuclin (fiind și el gălățean). Scoțând drumul meu și al pianistului dvs – pretind 30% din încasări (brutto), iar restul să rămâie la dispoziția Dumneavoastră pentru fondul cumpărării Vilei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Cu rugămintea a-mi scuza propunerea ce-o fac, fără să fi avut onoarea de-a vă fi prezentat, primiți, Vă rog, Domnule General Linteș, frumoasa admirație ce v-o păstrez precum (și) întregul meu respect.

Constantin Bobescu¹⁵⁴

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 3-4 (f-v).

51

București, 10 Iulie, 1937

Iubite Domnule General,

Sunt de acord cu inițiativa ce ați luat-o. Voi depune munca mea pentru desăvârșirea operei. La 18 Iulie a.c. voi fi la Galați și vom vorbi ce am de făcut.

Al D-tră,
Trancu-Iași

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 1.

¹⁵⁴ Constantin Bobescu (1899-1992), violonist, dirijor și compozitor. A studiat vioara la conservatoarele din Iași și Craiova, apoi cu George Enescu, făcând parte din cvartetul acestuia. A urmat compoziția la Paris, la *Schola Cantorum*.

Galați, 13 Iulie, 1937

De discutat și stabilit în ședința din 13 Iulie 1937

I. Citirea procesului-verbal a ședinței din ziua de 5 Iulie 1937, cu care ocaziune să se stabilească definitiv *Comitetul de Acțiune*.

Să mai fie cooptați:

- D-l Primar al Municipiului Galați;
- D-l Eșanu, Director al Devizelor din Banca Națională;
- D-l Vlad Dimitriu;
- D-l Grigore Mihăilescu;
- D-l Christache Teodoru;

II. Expunerea printr-un contact luat cu D-l Constantin Simionescu, avocatul moștenitorilor Theitler din Iași;

- Prețul de cumpărare;
- Opțiunea pentru 4 luni de zile.

III. Împuternicirea membrilor din *Comitet* să fie făcută cunoscut prin toate ziarele pentru a se ști de toată lumea că nimeni nu poate vorbi sau colecta în numele Asociației *Casa Cuza-Vodă*, decât membrii din *Comitet*.

Propaganda

1. Necesitatea completării celor comunicate la radio București:

- pentru a se vedea seriozitatea *Comitetului*;
- a se ști că nimeni nu poate vorbi în numele acestui *Comitet*.

2. Un Apel către cetățenii orașului, căci nu se poate concepe ca să se renunțe la o contribuție oricât ar fi ea de mică;

3. Un Apel către cei din afara orașului;

Către cine să se îndrepte aceste Apeluri cu liste:

- autorități civile;
- autorități militare;
- diferite personalități;
- marea industrie.

Adunarea de fonduri

1. Confecționarea unei *Cărți de aur* a donatorilor. Înscrierea începe de la suma de 5.000 lei în sus. Cartea se va compune dintr-un volum legat în piele având la început *Actul Constitutiv, Statutele Casei, un Apel și fotografiile actuale ale Casei Cuza*.

2. Modalitatea practică a adunării fondurilor din oraș de către:

- funcționari de Stat;
 - școli primare, secundare, licee;
 - particulari.
3. Ce s-a discutat la București cu dl. Eșanu?;
 4. Cu ce sume se înscrie Prefectura și Primăria?;
 5. Propunerea Domnului Diriginte Chiriță, ca sumele să fie depuse la Poștă;
 6. Dacă se deschid liste la ziare și unde se depun sumele.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.42.

53

Galați, 13 Iulie 1937

Stimate Domnule Președinte General Linteș,

Sunt reținut în casă de mai multe zile din cauză de boală, de aceea vă rog să sesizați absența mea de la Ședința de azi 13 Iulie.

Cred că colegii mei juriști vor fi redactat *Proiectul de Statut*, dar eu nu am fost anunțat, pentru că ași fi făcut următoarea propunere pe care o fac pe această cale:

Scopul Societății Culturale „*Alexandru Ioan I-ii Cuza*” este de a achiziționa imobilul de pe str. Cuza-Vodă No 64-66, Galați, pentru a-l restaura și a instala un Muzeu, (Biblioteca este), sau de a cumpăra un teren în Galați și a construi un Palat care să corespundă scopului pentru care să înființeze această Societate.

Cred că se înțelege ușor importanța unei asemenea prevederi în *Statutele Societății*.

Primiți, vă rog, distinse salutări.

Christache D. Teodoru

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 6.

54

13 iulie 1937

Proces-verbal nr. 2

Astăzi, anul una mie nouă sute treizeci și șapte, luna Iulie, ziua 13, ora 19,00;
În urma hotărârii luate în prima ședință a Adunării Generale Asociației *Casa Cuza Vodă*, s-au adunat la Prefectura Județului Covurlui, aceleași persoane din ședința trecută.

Domnul General Linteș Gheorghe cere, și membrii Adunării semnează, procesul-verbal Nr. 1.

D-sa propune și să citească apoi *Actului Constitutiv*:

Act Constitutiv¹⁵⁵

Subscriși (vor fi trecuți toți cei care vor fi prezenți mâine la Tribunalul Covurlui pentru semnarea Actului Constitutiv): I.P.S.S. Cosma al „Dunării de Jos”; General Linteș Gheorghe, C-dantul Corpului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați; Amiral Roșca Eugen, Comandantul Diviziei de Dunăre; N. Goga, reprezentantul Prefecturii județului Covurlui; Lt.Colonel Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie; M.Helman, reprezentantul Ziarului „Universul”; Ion Efstate, reprezentantul Ziarului „Curentul”; I. Papadopol-Brateș, reprezentantul Ziarului „Porunca Vremii”; Paul Pașa, institutor pensionar; Colonel Tânjală Ilie, reprezentant Comandamentului 3 Teritorial Iași; reprezentanții Diviziei 21 Infanterie: Maior Constantinescu Vasile și Căpitan Dimitriu Aureliu; Maior Nicolau Vasile, pentru Comandantul Regimentului 11 Dorobanți; Lt. Col. Balaș Andrei, pentru Comandantul Regimentului 3 Artilerie Grea; Lt. Col. Diaconu I., Comandantul Regimentului 3 Pionieri; Maior Luca D. și Lt. Vlase, din partea Regimentului 8 Călărași; Cpt.Comandor Ionescu Emanoil, Comandantul Flotilei 3 Aviație; Comandor Andone Calistrat, Comandantul Apărării Fixe Fluviale; Maior Docan, din partea Batalionului 3 Administrativ și Șeful Manutanței Galați; Căpitan Cristian Bujoreanu, Comandantul Companiei 5 Grăniceri; Medic Colonel Gruescu, Șeful Spitalului Militar Galați; Lt. Col. Magistrat Hagi Stoica, pentru Tribunalul Militar Galați; Maior Proca, pentru Cercul de Recrutare Covurlui; Maior Boteanu M., Comandantul Închisorii Militare Galați; Maior Lupașcu, pentru Comandantul Pieții Galați; Inginer Măinescu, Inspector de întreținere C.F.R; Inginer Marinescu, Inspector de Mișcare C.F.R; Inspector Daia, Directorul Docurilor Galați; Dl.Chiriță, Dirigintele Of. P. T. T.; Dl Rotmann, reprezentantul Uzinelor *Titan*; Dl Aurel Vidrașcu, Prim-Procuror; Dr. Marcu, Medicul Primar al Județului Covurlui; Dr. Otto Ritter, Medicul Primar al Municipiului Galați; Dl Ioanițescu, Ad-ția Financiară Covurlui; Dl Dumitrescu, Chestorul Poliției Galați; Profesor Ion Tohăneanu, Directorul *Liceului Vasile Alecsandri*; Profesor Conț, Directorul *Școlii Normale C.Negri*; D-na prof. Paraschivescu, Directoarea *Liceului Industrial de Fete*; D-ra Stătescu, Directoarea *Institutului Ortodox*; Doamna Maria Racoviță; Profesor Cotlaru; Avocat Gr. Mihăilescu; Avocat N. Duca; N.D.Panaitescu, Vicepreședinte Camera de Comerț; G. Bogza, reprezentantul firmei *Alecu Dimitriu*, mare comerciant; I. Moiescu, Directorul Băncii Agricole; Isaia Gheorghiu, Directorul Băncii Basarabia; Ioan Missir, Directorul Băncii de Scont; Raducanu, Directorul Societății de Telefoane; A. Bogdželian și Seperian, Industria Textilă; Avocat Haldur, reprezentantul

¹⁵⁵ SJGAN, Fond Tribunalul Județului Covurlui, dos. 53/1937, f. 8-10 (f-v).

Fabricii *Năvodul*; Avocat Onstein, reprezentantul fabricii *Tehomlejoglu*; C(ucernicul) Părinte Teoharie; reprezentantul *Țesătoriei Topalian*; Petru Bitir, librar; Iordan Stănescu, Șeful Serviciului Siguranței Galați; Constantin Brateș, reprezentantul Corpului Contabililor,

Am fost convocați în Adunarea Generală, în urma apelului Domnului General Linteș Gheorghe, Comandantul Corpului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați, pentru a pune bazele unei Asociațiuni care se va numi *Casa Cuza-Vodă*.

Scopul acestei Asociațiuni este:

- răscumpărarea casei *Cuza-Vodă* din Galați;
- restaurarea acestei case, astfel cum a fost pe timpul când a locuit-o Domnitorul Cuza;
- înființarea unui locaș de cultură.

Sediul Asociațiunii va fi în Casa *Cuza-Vodă*.

Durata Asociațiunii: nelimitată.

Fondurile vor fi strânse din donațiuni, subscripție publică, serbări, etc.

Conducerea Asociațiunii va avea un *Consiliu* compus din Președinte de Onoare și 9 (nouă)¹⁵⁶ persoane alese pe termen de 5 (cinci) ani, de către membrii Asociațiunii, iar primul Consiliu se compune din:

Președinte de onoare: Î.P.S.S. Episcopul Cosma al *Dunării de Jos*;

Președinte active: General Linteș Gheorghe, Comandantul Corpului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați;

Membrii:

- Aurel Vidrașcu, Prim Procuror al Tribunalului Covurlui;
- Profesor Ion Tohăneanu, Directorul Liceului *Vasile Alecsandri* din Galați;
- Paul Pașa, institutor pensionar;
- Leon Alexandru, inginer;
- Constantin Nazarie, profesor;
- Prefectul Județului Covurlui;
- Primarul Municipiului Galați;

Secretar: Lt. Colonel Victor Rațiu.

¹⁵⁶ Inițial au fost propuși 15 membri: „Î.P.S.S. Episcop Cosma al *Dunării de Jos*, Președinte de Onoare; General Linteș Gheorghe, Cdtul Corp. 3 Terit. și al Garnizoanei Galați, Președinte active; Lt. col. Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Div. 21; Grigore Trancu-Iași; Victor Slăvescu; Profesor Ion Tohăneanu, Directorul Liceului *Vasile Alecsandri*; Aurel Vidrașcu, Prim Procuror Tribunalul Covurlui; Paul Pașa, Institutator pensionar; Gheorghe H. Dumitrescu, Primarul Municipiului Galați; Emil Caraman, Prefectul județului Covurlui; Prim-președinte al Curții de Apel Galați; Eșanu Gheorghe, Șeful Devizelor din Banca Națională; D-na Alexandrina Leonte, Directoarea Liceului de Fete M. Kogălniceanu; Dna Maria Racoviță; Apostol Popa, Președintele Camerei de Comerț”.

Din sânul acestui Consiliu, se va alege un *Comitet de Direcție* format din 3 (trei) membrii, care va fi organul de conducere permanent, iar acest Comitet s-a ales azi, pe o durată de cinci ani, în persoana D-lor:

- Lt. Colonel Rațiu Victor, Șeful de Stat Major Divizia 21 și Secretarul Consiliului;
- Aurel Vidrascu, Prim Procuror al Tribunalului Covurlui;
- Paul Pașa, Institutator (pensionar);

precum și un *Comitet de Cenzori* format din 3 (trei) membri, pe aceeași durată, alegându-se azi în persoana D-lor:

- Inginer Inspector Marinescu Gheorghe;
- Avocat Gr. Mihăilescu;
- Comandor Andone Calistrat.

Colectarea sumelor se face numai de către membrii *Comitetului de Direcție* care primesc autorizația din partea Consiliului *Casa Cuza-Vodă* pentru a putea colecta. Liste de subscripție vor purta semnătura I.P.S.S. Episcopul Cosma, General Linteș Gheorghe și Prim Procuror, Aurel Vidrașcu.

Calitatea de membru al Asociațiunii o va avea orice donator și subscriitor.

Toate convocările membrilor, se vor face numai prin publicitate în presă. Convocările Consiliului și a Comitetelor se vor face la adresele membrilor care le compun.

Fondurile care se vor strânge se vor consemna la Banca Națională a României. Întrebuințarea acestor fonduri se va face de Consiliul *Casa Cuza-Vodă* prin *Comitetul de Direcție*.

Din primele fonduri, se va aloca suma de 20.000 (două zeci mii) lei la dispoziția *Comitetului de Direcție*, pentru preîntâmpinarea cheltuielilor ce vor necesita funcționarea Asociațiunii.

Noi, Adunarea Generală, împuternicim de pe acum cu depline puteri Consiliul *Casa Cuza-Vodă* ca să aducă orice modificări *Actului Constitutiv* fără să mai fie nevoie de prezența noastră, a membrilor acestei Adunari Generale.

Împuternicim deasemenea pe avocatul Vlad Dimitriu din Galați, ca să reprezinte Asociațiunea *Casa Cuza-Vodă* în justiție și în fața oricăror Administrațiuni de Stat, Județ sau Comună, ori de câte ori trebuința o va cere.

Dl. Av. **Vlad Dimitriu**, este de părere ca în *Actul Constitutiv* să figureze toate persoanele care au răspuns la apelul Domnului General Linteș Gh. Totodată propune ziua de mâine, 14 VII (1937), ora 12, pentru înrunire la Tribunalul Covurlui în vederea semnării *Statutului* și *Actului Constitutiv*.

Dl. Lt. Colonel **Victor Rațiu** dă citire *Statutelor*:

Statutele Casei Cuza-Vodă¹⁵⁷

1. Se înființează Asociațiunea „Casa Cuza-Vodă” cu sediul la Galați, Str. Cuza-Vodă, nr. 64-66, având sediul provizoriu la Prefectura Județului Covurlui.

2. Scopul Asociațiunii este:

- Cumpărarea casei *Cuza-Vodă*;
- Restaurarea acestei case astfel cum a existat pe vremea când era ocupată de Domnitorul Cuza-Vodă, precum și
- Înființarea unui locaș de cultură.

3. **Durata asociațiunii:** nelimitată.

4. Conducerea Asociațiunii o vor avea:

- Consiliul *Casa Cuza-Vodă*, compus din 9 (nouă) persoane;
- *Comitetul de Direcție*, compus din 3 (trei) persoane și
- *Comitetul de Control*, compus din 3 (trei) persoane.

Aceste organe vor fi alese pentru o durată de 5 (cinci) ani dintre membrii donatori sau subscriitori.

5. Are calitatea de membru al Asociațiunii Casa Cuza-Vodă orice subscriitor, în vederea scopului de mai sus.

6. Convocarea *Adunării Generale*, adică a tuturor membrilor care compun Asociațiunea, se vor face la datele hotărâte de Consiliul *Casa Cuza-Vodă*, prin presă. Toate celelalte convocări se vor face cu adrese către persoanele ce le compun și prin presă.

7. Fondurile *Asociațiunii* se vor strânge din donațiuni, cotizațiuni, subscripție publică, serbări, etc., fonduri care vor fi înscrise în **Cartea de Aur** a Asociațiunii.

8. Administrarea fondurilor se va face de Consiliu *Casa Cuza-Vodă*, prin organul delegat de *Comitetul de Direcție* și sub controlul *Comisiei de Cenzori*, care va încheia în fiecare an la, 1 Ianuarie, socotelile și va da o descărcare *Comitetului de Direcție*. Consiliul *Casa Cuza-Vodă* va fi descărcat de către *Adunarea Generală* de asemenea în fiecare an.

9. Odată scopul Asociațiunii împlinit, *Adunarea Generală* va decide dacă Asociațiunea va continua să funcționeze autonom sau dacă urmează a fi alipită *Fundațiilor Regale*.

10. Fondurile Asociațiunii vor sta depuse numai la Banca Națională a României.

11. Se însărcinează Consiliul *Casa Cuza-Vodă* să reclame și să adune toate sumele de bani colectate în trecut în acest scop, de orice instituție și persoane, fie pentru răscumpărarea *Vilei Cuza-Vodă*, fie pentru orice operă în legătură cu pomenirea și dăinuirea memoriei Domnitorului Cuza-Vodă.

¹⁵⁷ SJGAN, Fond Tribunalul Județului Covurlui, dos. 53/1937, f. 23 (f-v). După consultările făcute pe marginea propunerii lui Victor Rațiu, se ajunge la forma finală a acestui document; vezi doc. 117/8 septembrie 1937.

Noi, Adunarea Generală împuternicim de pe acum cu depline puteri *Consiliul Casa Cuza-Vodă*, ca să aducă orice modificări *Statutelor Asociațiunii Casa Cuza-Vodă*, fără să mai fie nevoie de prezența noastră, a membrilor acestei Adunări Generale.

Împuternicim de asemenea pe avocatul Vlad Dimitriu din Galați ca să reprezinte Asociațiunea *Casa Cuza-Vodă* în justiție și în fața oricărei administrațiuni de Stat, Județ sau Comună ori de câte ori trebuința o va cere.

Dl. Av. **Vlad Dimitriu**, propune ca în Statute, cenzorii să fie alte persoane decât acelea care fac parte din *Consiliul Casa Cuza-Vodă*;

Dl. Prim-Procuror **Aurel Vidrașcu**, Av. **Vlad Dimitriu** și Av. **Grigore Mihăilescu**, sunt de părere să se restrângă la maximum 7 (șapte)¹⁵⁸ numărul persoanelor ce compun *Consiliul Casa Cuza-Vodă*. Alte persoane să poată figura în *Consiliul de Onoare*.

Dl. Av. **Vlad Dimitriu** propune: *Consiliul Casa Cuza-Vodă*, ales în Adunarea Generală din 3 Iulie, să delibereze pentru alegerea *Comitetului de Cenzori*.

Au fost aleși: Inginer Inspector Marinescu Gh., Avocat Grigore Mihăilescu; Comandor Andone Calistrat.

Împuternicim de asemenea pe avocatul Vlad Dimitriu din Galați, ca să reprezinte Asociațiunea *Casa Cuza-Vodă* în justiție și în fața ori căror Administrațiunii de Stat, Județ sau Comună, ori de câte ori trebuința o va cere.

Trecându-se la a doua parte a ordinii de zi, Dl Lt.Colonel **Rațiu Victor** expune cele realizate în urma deplasări D-sale, împreună cu Domnul Avocat Vlad Dimitriu, la Iași, unde a luat contact cu avocatul Simionescu, reprezentantul proprietarilor locului cu casa *Cuza-Vodă*. De la început, avocatul Simionescu a promis tot concursul arătând că are speranța să convingă pe proprietari a nu ridica pretențiile peste suma de un milion. Nu a putut preciza dacă se va putea coborî sub aceste pretențiuni; a promis însă tot sprijinul în sensul celor de mai sus. A mai promis că va renunța la onorariul ce i se cuvine D-sale în calitate de avocat. Până în trei zile se va primi prețul ultim și o opțiune pentru patru luni. Rămâne ca la primirea opțiunii să avizăm.

Dl. Profesor **Cotlaru** știe că această chestiune a Casei *Cuza-Vodă* se agită în Galați de mai bine de 20 ani, și că s-au adunat oarecare fonduri. Întreabă dacă știe cineva acest lucru și anume unde sunt banii.

Domnul Profesor pensionar **Paul Pașa**, răspunzând Domnului Cotlaru, spune următoarele:

Deși n-am fost în nici unul din Comitete, atât pentru răscumpărarea Vilei *Cuza-Vodă* cât și pentru ridicarea unei statui Domnitorului Alexandru I. *Cuza*, tot sunt în măsură să dau următoarele lămuriri:

¹⁵⁸ În final s-a aprobat ca din *Consiliul Casei Cuza-Vodă* să facă parte 9 (nouă) persoane.

A fost în localitate, un Comitet având ca președinte pe Î.P.S.S. Episcopul Dunării de Jos, casier fiind Colonelul Georgescu Christodulo și având ca scop răscumpărarea Vilei Cuza-Vodă.

Fostul Primar al Municipiului Galați, Dl. Avocat Grigore Mihăilescu, intenționând a cumpăra această vilă - pentru oraș - m-a delegat, în August 1927, a cerceta gestiunea financiară a Colonelului Georgescu Christodulo (casierul Comitetului pentru răscumpărarea vilei).

Prezentându-mă la Palatul Episcopal, Î.P.S.S. Episcopul Dunării de Jos mi-a declarat că nu poate să-mi dea nici o lămurire până nu va întreba pe dl. casier (Colonelul Georgescu Christodulo) și să mă prezint din nou la Episcopie, când dl. casier îmi va prezenta, spre verificare, dosarul Comitetului, registrul chitanțelor, recipisele de sumele încasate și dacă a fost consemnat undeva rezultatul financiar al diferitelor serbări, etc.

Prezentându-mă din nou, peste o săptămână, Î.P.S.S. Episcopul mi-a comunicat că dl Georgescu Christodulo s-a îmbolnăvit și nu-mi poate prezenta nici un registru din cele cerute, dar să mai încerc peste încă o săptămână. M-am conformat, dar am avut același rezultat.

Ca încheiere, am făcut un referat primarului (Dl. Av. Grigore Mihăilescu) arătându-i rezultatul nefavorabil al delegației ce mi s-a dat, misiunea mea fiind considerată ca terminată și rugându-l a lua măsurile necesare ca domnul casier, Colonelul Georgescu Christodulo, să prezinte actele justificative de întreaga gestiune.

În ceia ce privește al doilea Comitet, cel pentru ridicarea unei statui în Galați a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, pot da și aci următoarele lămuriri:

În ziua de 30 August 1912, a luat ființă în Galați o „Societate pentru strângerea de fonduri necesare ridicării unei statui Domnitorului Alexandru Cuza”. Inițiatorul acestei Asociații a fost Constandache Constantinescu; încetând din viață, la 26 August 1924, Societatea n-a mai activat deloc, fiind aproape desființată, rămânând doar Președintele Asociației, care după Statut e Primarul Municipiului, oricine ar fi și în orice timp.

Soția inițiatorului Societății, Doamna Zamfira Constandache Constantinescu, a făcut o cerere Domnului Primar (Dl Avocat Christache Teodoru), Președintele de drept al Societății, ca să delege o persoană de încredere spre a ridica întreaga arhivă existentă.

Dându-mi-se această delegație, am luat în primire de la Doamna Zamfira C. Constantinescu, cu inventar, tot ce am găsit, depunându-le spre păstrare în cancelaria Școlii Nr. 6 de băeți (Galați, str. Minervei Nr. 1) unde funcționez ca director al Școlii.

La luarea în primire a Arhivei am găsit și un libret al Casei de Economii, în valoare de lei 25.351, depus la Banca Populară „Sf. Împărați” din localitate

(Str.Stelei), cum și titluri ale diferitelor împrumuturi, cu cupoanele neachitate de 6 ani, în valoare nominală de lei 29.800.

Cu banii de la libret, cum și cu banii din achitarea cupoanelor s-au cumpărat, oficial, prin Banca Marmososch din localitate, alte titluri, făcând peste tot 44 titluri, în valoare nominală de lei 107.200, care s-au depus spre păstrare și fructificare la Banca Națională - Sucursala Galați - cu adresa Nr. 20/27 Novembrie 1930.

Misiunea mea fiind terminată, am demisionat din delegația de casier la 17 Novembrie 1930. La 8 Aprilie 1936 s-a procedat la preschimbarea fondului „Alexandru Ioan Cuza”, depus de subsemnatul, în calitate de fost casier delegat, pe numele Primăriei Municipiului Galați, ca fondul „Alexandru I. Cuza” (Primarul fiind de drept președintele acestui Comitet).

Situația la 8 Aprilie 1936 se prezenta astfel:

1. Depozite libere în 44 titluri, valoare-nominală, de lei 102.950;
2. Bani numerar proveniți din achitarea cupoanelor de la depunere până la 8 Aprilie 1936, depuși la Bancă, tot pe numele Primăriei Galați, în valoare de lei 26.888 și **numai în scopul, ridicării unei statui în Galați Domnitorului Alexandru Ioan Cuza.** Aceasta e situațiunea acestui al doilea Comitet, care a încetat complet de a mai activa.

Domnul Avocat **Vlad Dimitriu**, propune și *Adunarea* aprobă ca să se treacă în *Actul Constitutiv* un aliniat prin care sumele adunate cândva, în același scop, să se verse la Banca Națională contopindu-se la un loc.

D-ul General **Linteș Gheorghe**, spune că a dorit să meargă în audiență la Prim-Ministru¹⁵⁹ pentru a-i cere să sprijine această acțiune patriotică. A ținut însă să aibă aprobarea *Adunării Generale*. De asemenea dorește să ceară sprijinul primarilor din Iași, București și Focșani, orașe care au avut o legătură strânsă cu Unirea și cu Domnitorul Cuza.

Adunarea aprobă în totul propunerea.

Dl. Av. **Vlad Dimitriu** propune ca să se întocmească o primă listă de subscripție cu sumele donate de membrii *Adunării Generale* și se subscriu următoarele persoane cu sumele arătate în dreptul fiecăruia:

Domnul General Linteș Gh.	1.000 lei
Domnul Procuror Vidrașcu	1.000 lei
Domnul Vlad Dimitriu.....	1.000 lei
Domnul Cotlaru.....	500 lei

¹⁵⁹ În acea perioada Prim-ministru era Gheorghe Tătărăscu (4 ianuarie 1934-28 decembrie 1937).

Domnul Gherincea.....	1.000 lei
Domnul I. Comșa.....	500 lei
Domnul Blanc	1.000 lei
Domnul Inginer Marinescu.....	1.000 lei
Domnul V. Dumitrescu.....	500 lei
Domnul Inginer Apostolide.....	500 lei
Domnul Inginer Bunea.....	500 lei
Domnul Ioanițescu.....	1.000 lei
Domnul N. Coț.....	500 lei
Domnul Paul Pașa.....	500 lei
Domnul C.H. Dumitrescu.....	500 lei
Domnul Căpitan Comandor Ionescu...	500 lei
Domnul N.C. Goga.....	500 lei
Domnul Inginer Insp. Marinescu.....	1.000 lei
Domnul Comandor C. Andone.....	500 lei
Domnul Iordan Stănescu.....	250 lei
Domnul Gr. Mihăilescu.....	500 lei
Domnul David Calmanovici.....	500 lei
Domnul D. Cristoforatu.....	500 lei
Domnul P. Helmen.....	250 lei
Domnul N. Teodorașcu.....	2.000 lei
Domnul I. Papadopol Brateș.....	200 lei
Doamna Maria Racoviță.....	500 lei
Domnul Cpt. Comandor Popescu	1.000 lei

Total.....19.200 lei.

În încheiere, Domnul general Linteș mulțumește *Adunării Generale* pentru interesul pus pe această chestiune patriotică și anunță adunarea tuturor pentru ziua de mâine, 14 iulie (1937) la Tribunalul Covurlui.

Noi, Adunarea Generală, împuternicim de pe acum cu depline puteri *Consiliul Casa Cuza-Vodă* ca să aducă orice modificări *Actului Constitutiv* și *Statutelor* acestei Case fără să mai fie nevoie de prezența noastră, a membrilor acestei *Adunări Generale*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 37-40, 44-45, 48, 127-133, 136-138, 421-427; Idem, Fond *Tribunalul Județului Covurlui*, dos. 53/1937, f. 8-10, 23 (f-v).

13 Iulie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă*
Nr.101

Domniei Sale,
Domnului Dan Sărățeanu,

Directorul Societății de Radio-Difuziune București
Domnule Director,

Cu deosebită satisfacție am luat act de amabila Dvs. comunicare făcută la Radio în ziua de 11 Iulie, a.c. cu privire la acțiunea ce am început pentru cumpărarea și restaurarea casei Cuza și fondarea unui așezământ național regional cu scop cultural.

Pentru informarea Dvs. țin să vă aduc la cunoștință că în urma primelor două adunări generale care au avut loc în ziua de 5 și 13 Iulie a.c., au fost alcătuite și votate următoarele:

I. Consiliul Casei *Cuza-Vodă*

Președinte de onoare: Î.P.S.S. Episcopul Cosma al *Dunării de Jos*.

Președinte activ: Dl. General Linteș Gheorghe.

- Dl. Aurel Vidrașcu, Primul Procuror al Tribunalului Covurlui;
- Dl. Prof. Ion Tohăneanu, Directorul liceului Vasile Alecsandri;
- Dl. Instructur Paul Pașa, pensionar.

Membri:

- Dl. Leon Alexandru, Inginer;
- Dl. C. Nazarie, profesor;
- Dl. Emil Caraman, Prefect al Județului Covurlui;
- Dl. Gheorghe H. Dumitrescu, Primar al Municipiului Galați.

Secretar: Lt. Colonel Rațiu Victor.

II. Comitetul de Direcție

- Lt. Colonel Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21, Secretarul Consiliului;
- Aurel Vidrașcu, Prim Procuror al Tribunalului Covurlui;
- Paul Pașa, instructor pensionar.

III. Comitetul de Cenzori

- Inginer Inspector Marinescu Gheorghe;

- Avocat Grigore Mihăilescu;
- Comandor Andone Calistrat.

Dat fiind autoritatea morală pe care o au persoanele de mai sus, precum și funcțiunile reprezentative ce dețin în fruntea autorităților gălățene, este o chezașie ca noua acțiune începută în această direcție realizează siguranța continuității și va duce desigur la bun sfârșit.

Vă rog, deci, să binevoiți a dispune să se anunțe la Radio cele de mai sus, menționându-se totodată că nimeni nu poate avea dreptul a aduna sume de bani în scopul propus, afară de persoanele sus citate și pe bază de liste de subscripție semnate exclusiv de Î.P.S.S. Episcopul Cosma, Generalul Linteș Gh. și Prim Procuror Aurel Vidrașcu.

Pentru viitor vă vom anunța asupra mersului acțiunii ce întreprindem precum și asupra hotărârilor ce se vor lua de Comitetul de Direcție, rugând să dispuneți comunicarea la Radio, pentru ca marele public să fie informat precis.

Apreciind în Dvs., sprijinitorul tuturor operelor frumoase din aceasta țară, gândindu-mă totodată că sunteți un fiu prea iubit al urbei Galați, nădăjduiesc și de aci înainte că veți sprijini cu toată căldura opera frumoasă pe care dorim s-o ducem la bun sfârșit.

Mulțumindu-vă încă odată Vă rog să primiți, Domnule Director, încredințarea sentimentelor mele cele mai distinse ce vă păstrez.

Președintele Comitetului de Direcție pentru Asociația „Casa Cuza-Vodă”.
General Linteș Gheorghe.

Secretar, Lt. col. Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 52-53.

Casa din Galați a lui Cuza Vodă

La Galați s-a luat o frumoasă inițiativă: de a se cumpăra prin subscripție publică și de a se transforma în Muzeu fosta casă a lui Alexandru Cuza, pârcălab de Galați și apoi domn al Principatelor Unite. Intelectualitatea gălățeană a fost prezentă și a pornit la

lucru. Îi urăm izbândă, îndemnând din toată inima publicul, mai ales pe cel sărac, să contribuie cu cât de puțin, fiindcă din puțin se face mult.

Se știe că, trecută din mână în mână, casa lui Cuza Vodă era amenințată cu desființarea. S-ar fi pierdut astfel o prețioasă amintire. Cine ar fi dorit să retrăiască cu ajutorul ei vremile de avânt și de încredere în puterile națiunii noastre n-ar fi putut-o face. Să nădăjduim că vom vedea în câțiva ani noul Muzeu și că ne vom putea cufunda în vrăjile trecutului unionist și ante-unionist privind obiectele ce se vor aduna acolo.

Cuza Vodă a înțeles că un neam se ridică dacă porți grijă de temeliea lui. Fără împroprietărirea de la 1864 a țăranilor, cele două Principate nu s-ar fi putut smulge din barbaria și orientalismul în care stau prinse. Când robii de pe întinsul celor două țărișoare au început să aibă ce să mănânce, alta a fost fața lucrurilor. Au pornit și ei să intre în rândul oamenilor, să prețuiască civilizația, să-și dea copiii la școli. Dintr-odată a izbucnit clocot de viață nouă, câmpul a dat roade mai îmbelșugate, iar între cârmuitori au pătruns elemente de jos, care priveau cu alți ochi muncitorimea.

Crezul acesta n-a fost numai al lui Cuza, ci al unei generații. Meritul lui stă în a fi recunoscut-o, a fi pus-o la lucru și a fi supravegheat-o să nu se abată din drumul croit. Ca el, iubeau țăranii și Negri și Alecsandri și Kogălniceanu și toți fruntașii generației.

Ei nu numai că au conlucrat la o bună stare materială a țăranimii, dar nutreau și profesau față de ea o simpatie adâncă. Țărănimea a simțit amândouă binefacerile și a fost încălzită de cea din urmă. Vechiul dispreț al cârmuitorilor, socotirea țăranimii în rândul vitelor, pierisera dintr-odată, ca să le ia locul un tratament omenesc și frățesc. Au simțit cei de jos că nu de milă și nici de silă – vorba românului- li se întindea mâna de ajutor, ci din dragoste, din recunoașterea francă a forței și însemnătății lor. Poporul românesc, reprezentat până atunci prin protipendadă începea să fie reprezentat prin țăranime.

Cuza n-a urât pe nimeni. Avea un suflet larg, generos, ca și colaboratorul său cel mai de aproape, M. Kogălniceanu. Mai ales prin aceasta și-au câștigat ei simpatiile și le păstrează până astăzi. S-au ivit pe atunci propuneri de atitudini răzbunătoare contra locuitorilor de alte religii și naționalități: armeni, evrei, greci. Nici Cuza, nici Kogălniceanu nu le-au încurajat, fiindcă sufletele mari necesare în vremi mari, nu se scoboară la răzbunări.

Prin atitudinea lor constructivă și regeneratoare au ferit neamul de înmulțirea dușmanilor și au îndreptat privirile și munca tuturor locuitorilor din cele două țărișoare spre lumea nouă, care parcă se coborâse din cer.

Avea într-adevăr dușmani: aveam pe unele puteri europene, care încă mai visau să ne încorporeze – dușmanii din afară; veneau apoi dușmanii dinăuntru: exploataorii țăranimii, indiferent de originea și religiunea lor.

Contra celui dintâi, Cuza pregătea o bună armată cu ajutorul unei misiuni de ofițeri francezi; contra celor din urmă, el întărea țărănimea.

A fost cel mai bun răspuns al lui.

Vom retrăi vremi dătătoare de înalte exemple, atunci când vom străbate sălile viitorului **Muzeu Cuza Vodă** din Galați.

Petre V. Haneș.

Adevărul, anul 51, nr.16.395, marți, 13 iulie, 1937, pp. 1-2.

57

14 Iulie 1937

Garnizoana Galați

Nr. 16.236

Către,

Regimentul 11 Dorobanți, Regimentul 3 Artilerie Grea, Regimentul 3 Pionieri, Regimentul 8 Călărași, Comandamentul 3 Teritorial, Flotila 3 Aviație, Divizia de Dunăre, Depozitul de Echipament al Flotilei, Arsenalul Marinei, Apărarea Fixă a Flotilei, Batalionul 3 Ad-tiv, Compania 3 Sanitară, Spitalul Militar Galați, Tribunalul Militar, Cercul Recrutare Covurlui, Manutanța Galați, Închisoarea Militară Galați, Legiunea de Jandarmi Covurlui, Delegatul Marelui Stat Major, Compania Grăniceri, Comenduirea Pieței Galați.

Astăzi, 14 Iulie, ora 11³⁰, se vor găsi la *Tribunalul Covurlui* Comandanții acestor unități însoțiti de toți ofițerii superiori și câte 4 ofițeri inferiori, pentru a semna *Actul Constitutiv al Casei Cuza-Vodă*

Comandantul Cdt. 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați,
General Linteș Gheorghe

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.57.

14 Iulie 1937

ROMÂNIA

Tribunalul Județului Covurlui Secția I-a

Nr. 2114

Proces-verbal,

Înaintea noastră, Teodor Ștefănescu, Jude Supleant al Tribunalului Covurlui, Secția I, Camera de Consiliu a acestui Tribunal S.I., asistat de Dl. grefier N. Grigoriu,

S-au prezentat D-lor: G-ral Linteș Gheorghe, Comandantul Corpului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați; Comandantul Diviziei de Dunăre, amiral Roșca Eugen; Reprezentantul Prefecturii Județului Covurlui, N. Goga; Lt. Col. Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie; M. Helman, reprezentantul ziarului *Universul*; I. Papadopol-Brateș, reprezentantul ziarului *Porunca Vremii*; Ion Efstate, reprezentantul ziarului *Curentul*; Colonel Tânjală Ilie, reprezentantului Comandamentului 3 Teritorial Iași; Institutator pensionar Paul Pașa; reprezentanții Diviziei 21 Infanterie: Maior Constantinescu Vasile și Căpitan Dimitriu Aureliu; Maior V. Nicolau pentru Comandantul Regimentului 11 Dorobanți; Locot. Col. Balaș Andrei pentru Comandantul Regimentul 3 Artilerie Grea; Lt. Colonel I. Diaconu, Comandantul Regimentului 3 Pionieri; Maior Luca D. și Lt. Vlase, din partea Regimentului 8 Călărași; Cpt. Comandor Ionescu Emanoil, Comandantul Flotilei 3 Aviație; Comandor Andone Calistrat, Comandantul Apărării Fixe Fluviale; Ad-tor Maior Secan, din partea Batalionului 3 Administrativ și Șeful Manutanței Galați; Căpitan Cristian Bujoreanu Comand. Comp. 5 Grăniceri; Medic Col. Gruescu, Șeful Spitalului Militar Galați; Lt. Col. Magistrat Hagi Stoica, pentru Tribunalul Militar Galați; Maior Proca, pentru Cercul de Recrutare Covurlui; Maior Boteanu M. Comandantul Închisorii Militare Galați; Maior Lupașcu, pentru Comandantul Pieței Galați; Inginer Măinescu, Inspector de întreținere C.F.R.; Ing. Marinescu, Inspector Mișcare C.F.R.; Insp. Daia, Directorul Docurilor Galați; Dl. Chiriță, Director Of. P.T.T.; Dl. Rotmann, reprezentantul Uzinelor *Titan*; Aurel Vidrașcu, Prim-Procuror; Dr. Marcu, Medic Primar al Județului Covurlui; Dr. Otto Ritter, Medic Primar al Municipiului Galați; Dl. Ioanițescu, Ad-ția Financiară Covurlui;

Dl. Dumitrescu, Chestorul Poliției Galați; prof. Ion Tohăneanu, Directorul *Liceului Vasile Alecsandri*; Profesorul Conț, Directorul *Școalei Normale*; D-na prof. Paraschivescu, Directoarea *Liceului Industrial de Fete*; D-ra Stătescu, Directoarea *Institutului Ortodox*; Doamna Maria Racoviță; Profesor Cotlaru; avocat Gr. Mihăilescu; avocat I. Duca; N.D.Panaitescu, Vicepreședintele Camerei de Comerț; G. Bogza, reprezentantul firmei *Alecu Dimitriu*; I. Moiescu, Directorul Băncii Agricole; Isaia Gheorghiu, Directorul Băncii Basarabia; Ioan Missir, directorul Băncii de Scont; Răducanu, Directorul Societății de Telefoane; A. Bohdjelian și Seferian, reprezentanții *Industriei Textile*; Avocat Haldur, reprezentantul Fabricii Năvodul; Avocat Onstein, reprezentantul fabricii *Tehomlejoglu*; C(ucernicul) Părinte Teoharie; reprezentantul Țesătoriei *Topalian*; Petru Bitir, Librar; Iordan Stănescu, Șeful Serviciului Siguranței Galați și reprezentantul Corpului Contabililor, C. Brătescu din Galați,

Cu petiția înregistrată la nr. 22173 de azi, am cerut autentificarea *Statutului* depus în dublu exemplar, din care unul iscălit, scris pe hârtie liberă, iar al doilea scris tot pe hârtie liberă, nesemnat.

Identitatea părților s-a stabilit prin Dl. Avocat Vlad Dumitriu, cunoscut nouă personal, care este și redactorul actului. După care cetindu-se acest act din cuvânt în cuvânt în prezența și auzul părților, ne-au declarat că acesta este al D-lor și redactat de Dl. Avocat Vlad Dumitriu, că cele cuprinse în el sunt consimțământul D-lor, iscălit cu propriile lor semnături în fața noastră.

În urma acestora părțile și redactorul actului au semnat în prezența noastră, tot în modul sus-arătat, și exemplarul ce urmează a se păstra la dosar, am vizat ambele exemplare spre neschimbare.

În baza legii autentificării actelor.

Dăm autenticitate acestui act, care s-a scris pe hârtie liberă.

Jude Supleant,
Teodor Ștefănescu

Grefier, N. Grigoriu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.135.

15 Iulie 1937

Asociația Casa Cuza-Vodă
Nr. 103

Domnule Președinte¹⁶⁰,

Cu onoare aduc la cunoștința Dvs. următoarele:

I. În Orașul Galați există locuința fostului Pârcălab al Galaților și mai târziu Domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Această clădire a fost pe rând casă de locuit, hotel și azi în ruină, abia mai adăpostește un atelier de lemnărie.

Profund impresionată, subsemnatul în fruntea tuturor ofițerilor din Garnizoana Galați, am luat inițiativa răscumpărării și restaurării Casei *Cuza-Vodă*, apelând la toate autoritățile civile și școlare din orașul Galați și din cuprinsul Țării.

II. În ziua de 14 Iulie 1937 au fost depuse la Tribunalul Covurlui *Actul Constitutiv al Asociației și Statutele Casei Cuza-Vodă* pentru ca Asociația să fie recunoscută ca persoană juridică. Câte un exemplar, în copie, a actelor de mai sus, se anexează aici, pentru completa Dvs. edificare.

III. Desigur că nimic nu se va putea face fără o contribuție din partea tuturor cetățenilor și instituțiilor industriale din țară.

Pentru ca numele donatorilor să rămână înscris și pentru posteritate, Asociația *Casa-Cuza Vodă* face un apel călduros la Dvs., să-i dăruieți o **Cartea de Aur**¹⁶¹ care să fie confecționată după nota alăturată.

IV. Dat fiind înaltul scop patriotic ce urmărim să realizăm și cunoscute fiind atât de bine simțămintele alese și curat românești care animă și pulsează din întreaga Dvs. întreprindere, sperăm D-le Președinte, că nu veți considera rugăminta noastră prea exagerată și că ne veți confecționa **Cartea de Aur** în renumitele și neîntrecutele Dvs. ateliere.

¹⁶⁰ Scrisoare adresată lui Nicolae Th. Ionnițiu; vezi, Dan Gulea, *Cartea Românească 100. Un simbol al culturii românești*, București, Editura *Cartea Românească*, 2019, pp. 12-13 și nota nr.9, „Nicolae Th. Ionnițiu (1880-1947?) este fiul lui Theodosiu Ionnițiu, cel dintâi editor român care cu voință și perseverență a dat înseamnă sprijin școlii. Continuând afacerile și relațiile tatălui, fiul va deveni președinte al Asociației Editorilor Români (1934), membru al Camerei de Comerț, participând în mod decisiv la înființarea și la conducerea Editurii *Cartea Românească* din punct de vedere administrativ. Astfel, când ia ființă „*Cartea Românească*” prin contopirea celor mai de seamă întreprinderi românești: Sfetea, Rasidescu, Ionnițiu, cel mai indicat să conducă direcția editurii și librăriei a fost N. Ionnițiu. Preocupat de lumea tipografiei și a editării, scrie o cuprinzătoare „*Istorie a editurii românești*” (1942), semnătura sa întâlnindu-se în mod constant la bilanțurile anuale ale Editurii, alături de cea a celui alt director, Carol Rasidescu”.

¹⁶¹ Cartea de Aur a Muzeului a fost „văduvită” din anul 1948 de primele pagini.

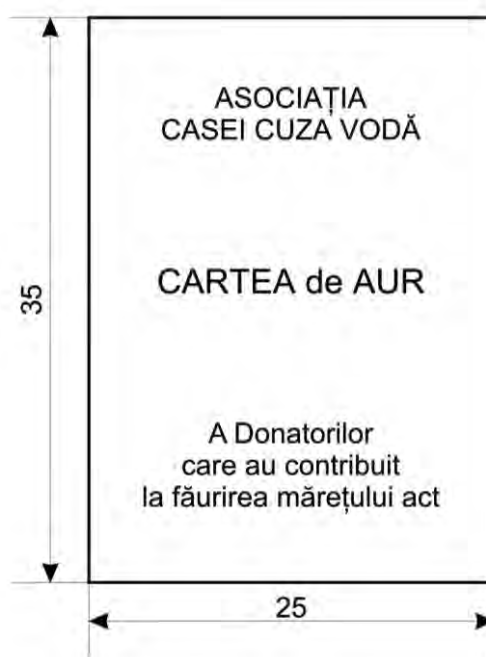
În adăstarea unui răspuns afirmativ, Vă rog, D-le președinte, să primiți asigurarea deosebitului respect ce vă păstrez.

Comandantul Comandamentului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați.
General Linteș Gheorghe.

Secretarul Asociațiunii,
Lt. Col. Rațiu Victor

D. Sale, Domnului Președinte al Societății A.R. *Cartea Românească*, București.

Model pentru **Cartea de Aur**:

- legat în piele neagră sau maro;
- 200 file cu marginele aurite;
- Colțurile **a** și **b**, de la ambele capete, să fie din metal. În interior, pe prima pagină se va scrie: „DĂRUITĂ DE CARTEA ROMÂNEASCĂ”, urmând apoi cuvântul D-stră de îmbărbătare.
- pe pagina a 2-a *Actul Constitutiv al Casei Cuza-Vodă*;
- pe pagina a 3-a *Statutele Casei Cuza-Vodă*;
- pe pagina a 4-a *Apelul* lansat către toata suflarea românească și
- pe pagina a 5-a fotografiile cu starea actuală a casei *Cuza Vodă*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.49-50.

15 Iulie 1937

Asociația Casa Cuza-Vodă
Nr. 107

Mult Stimat și Iubite Domnule Profesor Cotlaru,

În numele *Comitetului de Direcție*, țin să vă mulțumesc pentru participarea Dvs. la ședința 13 iulie (1937) și la autentificarea *Actului Constitutiv* și a *Statutelor* Asociațiunii Casa Cuza-Vodă, în ziua de 14 iulie (1937).

Sperăm de data aceasta că acțiunea pornită va merge, mai sigur ca niciodată, către realizarea ei completă, realizare din care Domnul General Linteș și-a făcut azi chiar un ideal. Dvs. sunteți printre puținii care ați înțeles cât țin eu la Domnul General și de aceea îmi voi sacrifica toată ființa și liniștea mea pentru realizarea celor ce urmărim.

Vă anexez aici o copie după:

- *Actul Constitutiv* al Asociațiunii Casa Cuza-Vodă;
- *Statutele* Asociațiunii Casa Cuza-Vodă.

Deoarece am auzit că în săptămâna 20-24 iulie (1937) urmează să vorbiți la Radio, în numele Domnului General Linteș, vă rog să fiți așa de bun a ne da tot sprijinul prin aceea că Dvs., care aveți darul minunat de a expune și însuflărea necesară pentru acest act atât de măreț, ce nădăjduim să ducem la bun sfârșit, să vorbiți la radio, într-o ședință specială, numai pentru Casa Cuza-Vodă. În afară de ideea că aș putea să vă dau vreun jalon, bănuiesc că ar trebui ca pe deoparte cuvântul Dvs. să se adreseze tuturor acelor care mai simt un pic pentru țara asta, iar pe de altă parte trebuie accentuat asupra celor din orașul Galați, care se pare că au căzut într-un fel de toropeală.

Trebuie să mă anunțați din vreme ziua și ora când vorbiți, pentru ca să știu și eu să aranjez cu magazinele de aici din oraș, difuzarea completă a cuvântării Dvs. Eu știu ce poate Dl. Profesor Cotlaru și de aceea vă mulțumesc anticipat.

Cu multă dragoste!

Secretarul Comitetului de Direcție a Casei Cuza-Vodă.
Lt.col. Rațiu Victor

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.54.

15 VII 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă*
Nr. 108

Domnule Ministru¹⁶²,

Subsemnatul, General Linteș Gheorghe, Comandantul Comandamentului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați, cu deosebit respect aduc la cunoștința Dvs. următoarele:

În orașul Galați, unde am comanda, există Casa în care a locuit fostul Pârcălab și mai târziu Domnitorul Alexandru Ioan Cuza. Această clădire a fost pe rând: casă de locuit, hotel rău famat, și azi o ruină care abia mai adăpostește un atelier de lemnărie.

Profund impresionat, subsemnatul, am luat inițiativa pentru răscumpărarea și restaurarea Casei Cuza, care azi se găsește **pe mâini străine de neam** și care nu au nici un interes pentru conservarea patrimoniului nostru sufletesc național, izvorul tuturor virtuților care păstrează integritatea scumpei noastre Țări.

Luând contact cu toate autoritățile civile, școli și licee, am alcătuit Asociația *Casa Cuza-Vodă* al cărui *Act Constitutiv* și *Statute* au și fost legalizate la Tribunalul de Covurlui.

Desigur că nimic nu se va putea face fără o contribuție cât de mică din partea tuturor cetățenilor și instituțiilor dupe cuprinsul Țării.

Dat fiind înaltul scop patriotic ce urmărim să realizăm, vă rugăm, respectuos, Domnule Ministru, să ne autorizați deschiderea unor liste de subscripție care să fie adresate tuturor personalităților de seamă, autorităților, școlilor, liceelor și diferitelor industrii pentru colectarea sumelor necesare răscumpărării și restaurării Casei *Cuza-Vodă*.

Convins fiind că nu ne veți lipsi de distinsa Dvs. aprobare pentru realizarea mărețului scop urmărit de noi, vă rog, Domnule Ministru, să primiți încredințarea sentimentelor mele cele mai distinse ce vă păstrez.

Comandantul Cdt. 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați,
General Linteș Gheorghe,

D-Sale,
Domnului Ministru de Interne

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.55.

¹⁶² Scisoare adresată lui Gheorghe Tătărăscu, prim-ministru și ministru de interne (23 februarie - 14 noiembrie 1937).

15 Iulie 1937

Notă informativă către ziarele locale,

1. Ieri, 14 Iulie, ora 12,00, au fost prezentate:

- *Actul Constitutiv* al Asociației *Casa Cuza-Vodă*;

- *Statutele* Asociației *Casa Cuza-Vodă*, pentru a fi autentificate de Tribunalul Covurlui (un exemplar din actele de mai sus, în copie, au fost date la ziarul *Acțiunea*, neavând posibilitatea de a se scoate mai multe exemplare).

2. Rugăm a se atrage atențiunea că nimeni nu poate cere sau colecta sume afară de membri din Comitetul *Casa Cuza-Vodă*, și numai dacă are asupra sa autorizațiunea scrisă din partea președintelui *Comitetului de Acțiune* - Domnul General Linteș Gheorghe. Solicitam să se facă aceasta pentru a evita orice încercare a oamenilor de rea credință.

3. Este cazul ca Dvs. să începeți a face o propagandă cât mai intensă pentru ca lumea să vadă seriozitatea acțiunii începute și să fie convinsă că este necesar a începe să doneze pentru realizarea scopului urmărit. În câteva zile vom da publicității *Apelul* către orașul Galați și aici se va arăta modalitatea colectării. De acum pot să spun că sumele se depun la Banca Națională a României – Filiala Galați.

Secretarul Comitetului *Casa-Cuza Vodă*.

Lt. col. Rațiu Victor

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.56.

15 iulie 1937

Consfătuirea noului Comitet pentru răscumpărarea Vilei lui Cuza

Ieri seara, la orele 7,00 sub președenția d-lui g-ral Linteș, s-a întrunit în sala de ședință a Palatului Ad-tiv a doua adunare constitutivă a grupului care intenționează răscumpărarea Vilei lui Cuza-Vodă. Au participat șefii autorităților locale precum și numeroși intelectuali. După ce dl Lt. colonel Rațiu dă cetire procesului-verbal al ședinței anterioare, Adunarea alege următoarele Comitete:

Consiliul de conducere: președinte dl g-ral Gh. Linteș, iar membri d-nii: Prim-Procuror Aurel Vidrașcu, prof. Ion Tohăneanu, senator Apostol Popa, (institutor) Paul Pașa, ing. Leon Alexandru și prof. C.Nazarie.

Comitet executiv: d-nii lt. colonel Victor Rațiu, Prim-Procuror Vidrașcu Aurel și institutorul Paul Pașa.

Comitet de control: ing. Gh. Marinescu, comandor Andone Calistrat și avocat Gr. Mihăilescu.

Au luat cuvântul d-nii: g-ral Gh. Linteș, deputat Vlad Dimitriu av, Gr. P. Mihăilescu, institutor Paul Pașa, Prim-Procuror Aurel Vidrașcu și prof. Cotlaru, după care ședința a luat sfârșit.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.58

64

16 iulie 1937

Autentificarea Statutelor pentru răscumpărarea vilei Cuza

După cum am scris, din inițiativa d-lui general Linteș, Comandantul Garnizoanei locale, a luat ființă un *Comitet de Acțiune* pentru răscumpărarea Vilei domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Comitetul astfel constituit, format din reprezentanții autorităților, comandantii unităților locale și notabilitățile orașului, a ținut câteva ședințe la Prefectura de Județ, stabilindu-se modalitățile de activare pentru refacerea Vilei domnitorului Cuza-Vodă.

S-a redactat un *Statut* în acest sens a cărui autentificare s-a făcut ieri (15 iulie 1937) la Tribunalul Galați, Secția I-a. Cu prilejul autentificării au asistat ieri toți membrii *Comitetului de Acțiune*.

Inițiativa este destul de frumoasă și credem că va fi dusă la bun sfârșit căci halul la care se găsește astăzi Vila Domnitorului Cuza-Vodă constituie o adevărată rușine.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 63

1937, Iulie 16

Garnizoana Galați
Nr. 113

Către,
Toate unitățile din Garnizoană și ale Diviziei 21 Infanterie

Cu onoare se face cunoscut următoarele:

1. Toți *Oamenii de Suflet și bunii cetățeni* ai acestui oraș sunt pe punctul de a purcede la adunarea fondului necesar pentru îndeplinirea unei opere de o deosebită importanță, care trebuie neapărat să completeze patrimoniul nostru național, și anume, răscumpărarea și restaurarea Casei Cuza-Vodă.

2. În acest scop am invitat la Prefectura de Județ pe șefii tuturor autorităților civile și militare, precum și pe toți directorii școlilor și liceelor din oraș, pentru ca împreună să realizăm dezideratul de mai sus. În ședințele de la 5 și 15 iulie a.c. (1937), considerate ca Adunări Generale sub președenția de onoare a Î.P.S.S. Cosma al *Dunării de Jos*, s-a hotărât ca în această acțiune să fie numiți:

A. Un Consiliu al Casei Cuza-Vodă compus din:

Președinte: Domnul General Gheorghe Linteș;

Membri: Dl. Aurel Vidrașcu, Prim-Procuror Tribunalul Covurlui;

Dl. Prof. Ion Tohăneanu, Director al Licelui *Vasile Alecsandri*;

Dl. institutor Paul Pașa, pensionar;

Dl. Leon Alexandru, inginer;

Dl. C. Nazarie, profesor;

Dl. Emil Caraman, Prefect al Județului Covurlui;

Dl. Gheorghe H. Dumitrescu, Primar al Municipiului Galați;

Secretar: Dl Lt. Col. Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie.

B. Un Comitet de Direcție, compus din:

- Lt. Col. Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie, Secretarul Consiliului;

- Aurel Vidrașcu, Prim-Procuror al Tribunalului Covurlui;

- Paul Pașa, Institutator-pensionar

C. Un Comitet de Cenzori, compus din:

- Inginer Inspector Gheorghe Marinescu;

- Avocat Grigore Mihăilescu;

- Comandor Andone Calistrat.

D. Sediul *Comitetului de Acțiune* s-a stabilit la Prefectura de Județ (Biroul Pregătirii Premilitare).

Orice informațiuni se vor cere de la Lt. Colonel Rațiu Victor.

3. Sufletul îmi este plin de cea mai vie și nestrămutată speranță, dat fiind caldul patriotism cu care toate, dar absolut toate autoritățile civile au răspuns la *Apelul* făcut de mine și au îmbrățișat inițiativa Armatei. Așa fiind, solicit din partea tuturor ofițerilor numai cuvinte frumoase și o aprobare unanimă a gestului făcut, căci numai astfel vom dovedi, încă odată, deplină solidaritate a Corpului Ofițeresc. Alături de aceasta este absolut necesar ca fiecare în cercul lui să facă o propagandă intensă profitând de cea mai mică ocaziune, căci numai astfel vom putea stimula și întreține buna intențiune și măreția acțiunii pornite.

Aceasta se va putea realiza fie cu ocazia contactului pe care Corpul Ofițeresc îl are cu diferitele autorități și personalități din oraș, fie prin relațiunile sociale pe care le avem.

Același *Apel* călduros îl îndrept și către toate Doamnele, soțiile camarazilor, care prin ocupațiunile ce au ca doctorițe sau profesoare sau numai prin simple legături sociale, să facă de asemenea o perseverentă propagandă pentru buna reușită a operei ce abia acum începe.

Sunt ferm convins că am fost pe deplin înțeles și aștept, ca întotdeauna de altfel, cel mai larg sprijin din partea tuturor, pentru a arăta că atunci când trebuie, ne ridicăm la înălțimea înaltelor gesturi naționale.

Rog pe Domnii Comandanți de unități a citi D-lor ofițeri *Apelul* meu.

Comunicat către: Garnizoana Galați; Comandamentul 3 Teritorial Galați; Divizia de Dunăre; Comenduirea Pieței Galați; Regimentul 21 Infanterie; Regimentul 21 Artilerie; Garnizoana Tecuci; Garnizoana Bârlad; Regimentul 11 Dorobanți; Regimentul 12 Dorobanți; Regimentul 24 Infanterie; Regimentul 5 Artilerie; Regimentul 23 Artilerie; Regimentul 3 Artilerie Grea; Regimentul 8 Călărași; Regimentul 3 Pionieri; Flotila 3 Aviație; Batalionul 3 Ad-tiv; Compania 3 Sanitară; Spitalul Militar Galați; Manutanța Galați; Închisoarea Militară Galați; Tribunalul Militar Galați; Cercul Recrutare Covurlui; Legiunea de Jandarmi Covurlui; Depozitul Flotei de Echipament; Apărarea Fixă Fluvială; Arsenalul Marinei; Delegatul Marelui Stat Major; Școala de Pilotaj Tecuci; Cercul de Recrutare Tecuci; Cercul de Recrutare Tutova; Regimentul 2 Roșiori; Spitalul Militar Bârlad; Depozitul de Muniții *Hanu Conachi*; Depozitul de Muniții *Bârlad*; Depozitul Sanitar *Barboși*; Compania Grăniceri; Compania 2 CT; Legiunea Jandarmi Tecuci; Legiunea Jandarmi Tutova; Secția Pompieri Galați.

Comandantul Comandamentului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați,
General Linteș Gheorghe

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 60 (f-v).

66

16 iulie 1937

Mult Stimat Domnule General¹⁶³,

Am dat dispozițiuni ca în programul Postului București și României să se difuzeze bunele Dvs. intențiuni pentru păstrarea și edificarea edificiului în care odinioară s-a adăpostit înfăptuitorul Unirii, Vodă-Cuza.

Cu cele mai alese sentimente de perfectă stimă

Al Dvs devotat, Dan Sărățeanu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 96 (f-v).

67

16 VII 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 110

Stimate Domnule Bobescu,

Am primit scrisoarea Dvs. din 6 Iulie 1937 și vă mărturisesc că sunt foarte mișcat deoarece Dvs. sunteți primul care la un semnal, destul de anemic al gazetelor, oferiți un Concert de violină pentru a mări fondurile necesare rescumpărării casei Cuza.

În numele meu și al Comitetului țin să vă mulțumesc, rugându-vă în același timp, ori de câte ori aveți ocaziunea, să faceți o propagandă cât mai intensă pentru ca intențiunea noastră să poată fi subliniată și de obolul majorității oamenilor de suflet, fapt fără de care intențiunea noastră nu poate fi realizată. În acest sens am scris și am rugat și pe Domnul Dan Sărățeanu și suntem convinși că și D-Sa ne va ajuta fiind un prea bun român ca și Dvs. În ceea ce privește Concertul trebuie să vă anunț că în principiu suntem de acord, însă vă rog ca executarea lui să rămână pentru luna Septembrie, deoarece în prezent foarte multă lume din Galați este plecată.

¹⁶³ Scrisoare adresată Generalului Linteș Gheorghe.

Încă odată vă mulțumesc pentru ajutorul oferit de Dvs. și caldul patriotism cu care ați răspuns la primul semnal.

Cu toată dragostea,

General Linteș, Comandantul Comand. 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 8.

68

Galați, 17 iulie 1937

Dl. Ministru Iamandi și Vila Domnitorului Cuza

D-nii prof. Gr. Trancu-Iași, Gr. Gafencu și Victor Slăvescu, cooptați membri de onoare ai Comitetului de restaurare.

Aflăm dintr-o gazetă din Iași că dl Victor Iamandi, Ministrul Cultelor și Artelor ar fi intervenit recent pentru salvarea Casei Domnitorului Cuza.

Ziarul în chestie precizează că Vila „era să devie restaurant sau berărie” și, că în curând „cu fondurile de ajutorare, Palatul voievodal va putea deveni un **Muzeu Istoric al Galaților**”.

Nu știam că Dl Ministru a intervenit pentru salvarea Vilei lui Cuza. Deocamdată știm că s-a constituit un *Comitet* din inițiativa D-lui lt.col. Victor Rațiu, format din personalități locale în frunte cu Dl general Linteș, care a și trecut la lucru.

În ultima ședință s-a ales un *Comitet Central* format din d-nii: general Linteș, Prim-Procuror Aurel Vidrașcu, prof. Ion Tohăneanu, senator Apostol Popa, institutor Paul Pașa, ing. Leon Alexandru și prof. C. Nazarie.

Comitetul Executiv este format din D-nii lt. col. Victor Rațiu, Prim-Procuror Vidrașcu și institutor Paul Pașa, iar *Comitetul de Control* a fost format din d-nii ing. Gh. Marinescu, comandor Andonie Calistrat și Gr.P. Mihăilescu, avocat.

Săptămâna viitoare se va ține o nouă ședință când se va ști ce sumă este necesară pentru răscumpărarea Casei Domnitorului Cuza.

Dl Prim-Procuror Aurel Vidrașcu a propus ca printre membrii de onoare să fie cooptați și d-nii Grigore Gafencu, Victor Slăvescu și Grigore Trancu-Iași, ceace s-a aprobat în unanimitate.

Cât privește „intervenția” D-lui ministru Iamandi, poate ea se va produce de acum înainte sub forma alocării unui fond din partea Ministerului Cultelor și Artelor.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos.167/1937-1939, f.58

17 iulie 1937

**S-au pus bazele Asociației Casa Cuza-Vodă
pentru răscumpărarea ruinelor istorice de la Galați**

GALAȚI. Acțiunea de rehabilitare a memoriei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza I-lu, prin răscumpărarea și restaurarea ruinelor fostelor locuințe domnești din Galați, str. Cuza-Vodă, a intrat pe făgașul realizărilor practice, mulțumită dlor general Gh. Linteș și lt. col. Victor Rațiu, inițiatorii acestei redeșteptări naționale în sufletele gălățenilor, și numeroaselor figuri reprezentative din viața socială a orașului, care s-au grăbit să-și dea concursul în realizarea operei de care pomenim.

La îndeplinirea acestui deziderat, care nu trebuie socotit numai al Galaților, ci al întregii Țări Românești, contribuie, într-o fericită măsură, după cum am mai avut ocaziunea să subliniem, și suflul de statornică încredere mărturisit de toți acei care s-au adunat în jurul d-lor general Linteș și lt. col. Rațiu.

După douăzeci de ani și mai bine, de repetate încercări eșuate și piedici de diverse constituții, asistăm acum la începuturile sincere și hotărât promițătoare ale unei acțiuni care va da amintire primului Domn Român în Principatele Unite și fostului pârcălab al Galaților, cinstea care i se cuvine, răscumpărând o îndelungată vreme de rușinoasă indiferență.

Consfătuirea de la Prefectură

Așa cum am arătat în precedentele articole referitoare la activitatea Comitetului constituit pentru răscumpărarea Vilei lui Cuza, *Asociația*, după prima adunare considerată generală, hotărâse să se constituie, din punct de vedere legal, ca persoană morală și juridică și să pornească la strângerea fondurilor cu care să răscumpere Vila. În acest scop, marți seară (13 iunie 1937) a avut loc la Prefectura Județului (Covurlui) o nouă adunare, prezidată de dl general Linteș la care au participat, în afară de membrii imediat interesați în Asociație, reprezentanții autorităților civile și militare, de fapt componenți și ei în Asociația *Casa Cuza-Vodă*.

Dl lt. col. Victor Rațiu dă citire procesului-verbal întocmit asupra trecutei ședințe, procedându-se apoi la alegerea următorului *Comitet*:

Consiliul de conducere: președinte, dl general Gheorghe Linteș; membrii, d-nii: Prim-Procuror Aurel Vidrașcu, prof. Ion Tohăneanu, senator Apostol Popa, institutor Paul Pașa, ing. Alexandru Leon și prof. C. Nazarie.

Comitet executiv: d-nii: lt. col. Victor Rațiu, Prim-Procuror Aurel Vidrașcu, institutor Paul Pașa, Prefectul județului Covurlui și Primarul municipiului.

Comitet de control: d-nii: ing. Gh. Marinescu, comandor Andonie Calistrat și av. Gr. P. Mihăilescu.

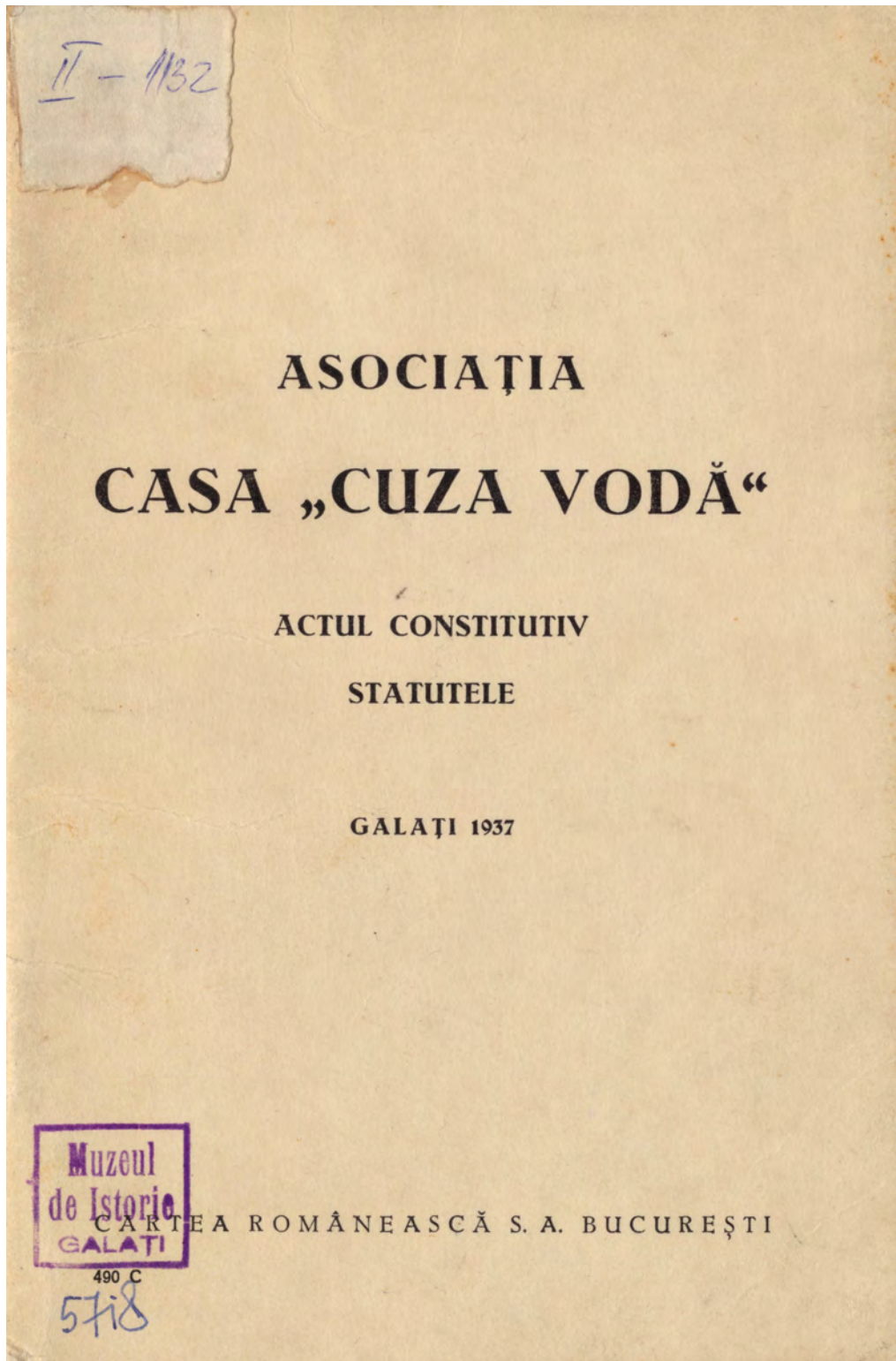

Fig. 14. Galați, 1937, Actul Constitutiv și Statutele Asociației Casa Cuza-Vodă, broșură (Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

În urmă au luat cuvântul d-nii: general Linteș, deputat Vlad Dimitriu, av. Gr. P. Mihăilescu, institutor Paul Pașa, Prim-Procuror A. Vidrașcu și prof. Grigore Mihai Cotlaru, toți vorbind în legătură cu chestiunea răscumpărării Vilei din str. Cuza Vodă, propunând diferite soluțiuni practice.

Autentificarea actelor constitutive ale Societății

În sala de ședințe a Secției I a Tribunalului Galați a avut loc ieri (16 iulie 1937) solemnitatea autentificării actelor constitutive ale Asociației *Casa Cuza-Vodă*. Au luat parte numeroși gălățeni care urmăresc lupta pornită pentru cucerirea Vilei Cuza-Vodă, în special ofițeri din unitățile Garnizoanei locale, profesori, medici, funcționari, avocații etc. etc., încât sala Tribunalului devenise neîncăpătoare. Se ia semnăturile tuturor acelor considerați printre membrii fondatori ai Asociației, apoi, după citirea *Actului Constitutiv*, dl judecător A. Ionescu și greșier Grigoriu au autentificat actul prin care Asociația *Casa Cuza-Vodă* capătă personalitate morală și juridică.

În *Actul Constitutiv* se prevede: răscumpărarea Vilei, restaurarea ei în stilul timpului când a fost locuită și înființarea unui locaș de cultură în clădire.

Sediul Asociației va fi în *Casa Cuza-Vodă*; durata Asociației nelimitată, iar fondurile vor fi strânse prin donațiuni, subscripție publică, serbări etc.

Conducerea *Asociației* va avea un *Consiliu* format din 9 persoane alese pe termen de 5 ani, în persoanele arătate mai sus. Colectarea fondurilor se face numai de membrii *Comitetului de Direcție*, cu autorizația *Consiliului*, listele purtând semnătura Episcopului Cosma și a d-lor g-ral Linteș și Prim-Procuror Aurel Vidrașcu. Orice donator și subscriitor va avea calitatea de membru al *Asociației*.

Convocările se vor face prin presă, fondurile colectate vor fi depuse la Banca Națională-filiala Galați, iar întrebuințarea lor va fi făcută de *Consiliu* prin *Comitetul de Direcție*. Primele fonduri, circa 20.000 lei, vor fi întrebuințate pentru diversele cheltuieli.

Adunarea Generală acceptă modificarea *Actului Constitutiv* și *Statutele Societății*, fără prezența (tuturor) membrilor acestei *Asociații*, atunci când o vor cere împrejurările, și împuternicește pe dl. avocat Vlad Dimitriu să reprezinte *Asociația* în justiție și în fața oricăror administrații de stat.

Repetând cuvintele din începutul acestui articol, acțiunea de reabilitare a memoriei Domnitorului Cuza a intrat pe făgașul realizărilor practice și, poate, la sfârșitul unor ani nu prea numeroși și îndepărtați, ruinele din str. Cuza-Vodă, transformate, așa cum e intenția *Asociației*, vor adăposti *Muzeul Istoric* atât de mult râvnit de iubitorii de trecut românesc.

În ședința de marți după-amiază (13 iulie 1937), pe care membrii Asociației *Casa Cuza-Vodă* au ținut-o la Prefectura județului Covurlui, dl Paul Pașa, unul dintre vechii luptători pentru îndeplinirea răscumpărării Vilei lui Cuza și ridicării unei Statui

neuitatului Domnitor, a amintit, cu prilejul unui scurt istoric asupra activității *Comitetelor* de strângere a fondurilor destinate scopurilor de mai sus, și despre începuturile acțiunii care astăzi a luat formele concrete la săvârșirea cărora am asistat. Comitetele pentru strângerea fondurilor necesare răscumpărării Vilei și ridicării statuii au luat ființă prin anii 1910–1912, ultimul Comitet fiind constituit în 30 August 1912 sub președinția lui Constandache Constantin, astăzi decedat.

După moartea acestuia, în august 1924, soția decedatului, Zamfira Constandache Constantin, a depus inventarul și registrele *Asociației* la Școala No. 6 de băieți din Galați, unde era director dl institutor Paul Pașa, care a fost însărcinat cu cercetarea gestiunii.

În urma acestui control s-a depus la Banca Națională-filiala Galați un fond - *Alexandru Ioan Cuza* - compus din 49 titluri în valoare de 102.950 lei și bani numerar 26 883 lei, proveniți din achitarea cupoanelor. Suma, se pare, s-a mărit acum cu câteva zeci de mii lei și va fi destinată fondului pentru răscumpărarea Casei din str. Cuza-Vodă.

Cât privește activitatea celui alt *Comitet* pentru răscumpărarea Vilei, cercetarea făcută de dl Paul Pașa în august 1927, după cererea primarului de pe atunci, dl avocat Grigore Mihăilescu, n-a lăsat nici o urmă practică. Din cauza lipsei de interes, manifestată de unii din conducătorii *Comitetului*, cercetarea nu s-a putut efectua așa cum s-a cerut, iar Raportul a fost întocmit în acest sens.

Se vede dar, din cele câteva date expuse mai sus, cât de grele au fost începuturile gestului care, astăzi, inspiră atâta încredere și interes general.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.59

70

Sinaia, 18 VII 1937

Mult Stimat Domnule General¹⁶⁴,

Cum multă bucurie am luat cunoștință de răspunsul Domniei Voastre abia astăzi, deoarece am fost plecat din Sinaia vreo 10 zile. Vă rog să credeți c-o fac din toată dragostea mea românească și mă voi gândi de-a vă fi de folos prin propaganda ce-o voi face printre cei ce au puterea de-a realiza ceva pentru scopul atât de nobil și plin de românism pentru care ați acceptat să luați conducerea spre o bună reușită pe care v-o doresc cu cel mai deplin succes din toată inima mea.

¹⁶⁴ Scrisoare adresată Generalului Linteș Gheorghe.

Sunt încântat că oferta mea umilă a avut răsunet în sufletul atât de distins al Domniei voastre, și aștept cu multă nerăbdare de-a veni în septembrie, după cum spuneți, să vă aduc recunoștința mea întreagă de bun român și cu dragoste de țară.

Cu distinsă stimă.

C. Bobescu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 9 (f-v)

71

19 iulie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 553

Domnule Director,

Am onoare a aduce la cunoștința D-Voastră următoarele:

Zilnic se poate urmări activitatea și strădania depusă pentru refacerea locuinței fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza.

În aceeași dorință ferbinte care ne încălzește din ziua din care a luat ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă*, ne-am adresat Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale, care, cu Nr. 45216 din 8 Iulie 1938, a dat aprobarea să tipărim un număr de cărămizi pentru a mări fondul de facerea **Muzeului Alexandru Ioan Cuza**.

Alăturat vă trimitem câte un exemplar din Apelul făcut, cu convingerea că și de această dată veți da ospitalitatea în coloanele ziarului Dvs. rândurilor noastre. Apreciem că ar fi practic ca acest Apel să fie publicat în mai multe zile, consecutive, pentru a fi cunoscut de cât mai mulți cititori. Cărămizile s-au tipărit și dorința de a fi ajutați se vede și din aceea că Domnul V(asile)T. Miron, cu Fabrica de cărămizi¹⁶⁵, la primul nostru apel a cumpărat asemenea cărămizi de 1.500 lei, Domnul Petru Bitir¹⁶⁶, de 2.000 lei, Domnul

¹⁶⁵ Radu Volbură, *Anuarul General al orașului Galați și al județului Covurlui. Industria*, Galați, ediția 1936-1938, pp.5-6, Vasile T. Miron deținea Fabrica de ceramică „Țiglina, Punctul-Țiglina-Bariera Brăilei”, iar D. Miron deținea „Industria Lutului Barboși-Țiglina, punctul Țiglina”.

¹⁶⁶ Petru Bitir deținea în Galați Editura și Librăria *Eminescu*, aflată atunci pe str. Domnească nr. 18.

Minos N. Assariotache¹⁶⁷, de 4.000 lei și Domnul Mișu Krips¹⁶⁸, de 2.000 lei. Vă rugăm să însoțiți Apelul nostru cu toată insistența Dvs. pentru ca rezultatul să fie cât mai concret.

Vă rugăm, să primiți deosebita noastră considerațiune.

Președintele Comitetului de Direcție, Lt. Col. V. Rațiu

D-sale, Domnului Director al ziarului: *Vocea, Ecoul, Acțiunea*, Galați

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 387

72

19 iulie 1937

***Galații - „oraș cumplit de negustori”?* Cu prilejul restaurării vilei lui Cuza**

Pe strada *Cuza-Vodă* se află, în stil arhaic de Vilă, o clădire veche, dărăpănată, cu aspect de ruină, măcinată de vremuri și văduvită de orice urmă de viață. E Vila în care a trăit ca pârclăb de Galați Domnitorul Cuza. Cu ani în urmă Vila aceasta a servit ca locuință particulară. A locuit-o, între alții, și domnul Grigore Trancu-Iași, a cărui spiritualitate subtilă n-a jucat un rol mic în chemarea care l-a condus la această Vilă, din care fostul ministru al Muncii a făcut un centru de concentrare, faimos pe atunci, a intelectualității gălățene. După dl Trancu-Iași Vila a fost ocupată de gospodari grijulii și respectuoși cu blazonul lăcașului, pentru ca în ultimii ani să fie trecută unor chiriași, care i-au dat o destinație asupra căreia e mai bine să nu insistăm. Am revăzut-o zilele acestea: Vila e complet părăsită. Casa aceasta, în fața căreia adeseaori cădeam în reveria legendei și a misticului pe care îl evocă totdeauna trecutul, se deformează, se destramă ca un organism în descompunere. Acoperișul e prăbușit, ferestrele-s unele strâmbate altele dispărute, zidurile dezgolite se înconvoaie, o degenerescență, un marasm, o dureroasă și tragică degradingoladă.

¹⁶⁷ Radu Volbură, *op. cit.*, *Profesiuni libere*, p. 6 și 10, Minos N. Assariotache, era contabil –stagiar din Galați.

¹⁶⁸ *Monitorul Oficial*, anul CVIII, nr.21, vineri, 26 ianuarie 1940, p.333, „Michail Krips, domiciliat în Galați, str. Holban nr. 13, a făcut cerere pentru a i se acorda cetățenia Română. Prin cerere arată că este de profesiune funcționar comercial, născut în București, la 5 septembrie 1888”.

Trecătorii neinițiați se indignează: *cum se poate tolera o astfel de șandrama în plin centru al orașului?* Cei inițiați, odinioară încă sensibili la reminiscentele istorico-sentimentale, întorc capul: s-au obișnuit, decăderea începe a-i indispuce. Soarta comună a tuturor, oameni și lucruri, care cad încet...

Soarta Vilei lui Cuza nu poate fi privită însă cu indiferență

E vorba de un monument istoric. Istoriografia își are principiile și normele ei de lucru. Pentru înțelegerea unei epoci se trimit în cele mai îndepărtate colțuri ale pământului misiuni costisitoare arheologice, ca să dezgroape un zid sau câteva vase preistorice, care alcătuiesc de multe ori pietre angulare¹⁶⁹ în fixarea unui cadru al trecutului. Tot ce a aparținut unei faze din evoluția societății, tot ce a avut contact ca figurile ei dominante constituie documente de identificare.

Vila Domnitorului Cuza nu cere săpături. Ea cade, ca să zic așa, în carne și oase, sub simțurile noastre. Ea amintește pe de altă parte o vreme de răscruce, de mișcător dramatism politic în istoria Țării. Cum se poate tolera ca zidurile, care păstrează încă în porii lor suflul Domnitorului Unirii, să se pulverizeze fără urmă?

Cum se poate răbda ca Vila aceasta, ruina aceasta, martoră active, îmbătrânită, a unor timpuri de simplu, dar zguduitor eroism, să dispară ca o baracă oarecare de pe malurile lutoase ale Dunării? Galații nu trebuie să rămână un „*oraș cumplit de negustori*”. Și sunt indicii că nu va rămâne.

Frumoasa inițiativă luată de dl lt.col. Victor Rațiu, de a se întreprinde acțiunea de răscumpărare și reamenajare a Vilei lui Cuza-Vodă, merită toată recunoștința publică. Dl lt.col. Rațiu și-a legat numele de un act ferm patriotic și cultural. De acum încolo opera de reabilitare morală a orașului nostru, inițiată de distinsul ostaș, va fi dusă fără nici o îndoială, până la capăt. Comitetul instituit în acest scop, în frunte cu dl general Gheorghe Linteș, o proeminentă personalitate militară și intelectuală, e o chezășie.

Publicul să-și facă datoria.

dr.Pedro Braunstein

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 63

¹⁶⁹ Pietre angulare = pietre de temelie.

Fig. 15. Casa Cuza-Vodă din Galați, anexă-parțial, partea din față, ante 1938 (foto: George Makşay, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Fig. 16. Casa Cuza-Vodă din Galați, anexă-parțial, partea din spate, ante 1938 (foto: George Makşay, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

19 iulie 1937

Cinstire târzie

Pe treptele scării propășirii Țărilor Românești, la vârful căreia se zărea luminos întregirea lor, înfăptuită după un lung și trudit urcuș, stă puternic rezemată domnia lui Alexandru Cuza.

În afară de covârșitorul fapt al unirii Moldovei cu Muntenia și de cunoscutele împliniri sociale legate de el, care au ridicat starea țăranimii, ne-au creiat armată, ne-au dat o jurisdicție apuseană și au oprit ieșirea de pe pământul românesc a bogatelor venituri mănăstirești, se uită că Vodă Cuza a visat și nădăjduit Unirea cea Mare.

Nu scăpa niciodată clipa prielnică să pomenească despre ea. Armatei de moldoveni și munteni adunată în tabăra de la Furceni, îi spunea că stă în mâna ei ca într-o zi Țara să-i datorească mărirea.

Agentul Piemontului la Constantinopol îi scria despre uriașele proiecte ale Daco-României, iar când din micul Piemont a răsărit regalitatea italiană, Cuza, în scrisoarea către Victor-Emanuel, îi spune că Italienii și-au atins scopul înaintea noastră, dar că izbânda lor este chezășia și nădejdea viitorului nostrum.

Sub Cuza s-a tras făgașul pe care, din popas în popas, dar fără șovăire, a mers România spre țelul urmărit.

Os din os românesc, domnitorul Cuza, care, după spusa lui Kogălniceanu, a căzut, nu datorită greșelilor ci faptelor sale, a știut și în pribegie să păstreze suflet românesc și să-și iubească Țara.

Dezbrăcat de patimi politice, a sprijinit dinastia de obârșie străină, dorință veche a Țării socotită, scăparea ei.

Dacă oficialitatea, din pricini care o privesc, n-a dat totdeauna cinstirea cuvenită pomenirii marelui Domnitor, din fericire inițiativa particular, de astă dată bine îndrumată, luându-i locul, și-a amintit de locuința sin Galați a fostului Pârcălab de Covurlui, Alexandru Cuza.

Câțiva oameni cu simțăminte românești s-au hotărât, acum puține zile, să răscumpere casa în care a trăit acel sub care s-au încheat gândurile de Unire între țările surori și să facă din ea un Muzeu.

O mână de buni români cată să șteargă rușinea nepăsării oficiale și să îmbrace, în haină demnă, clădirea care a adăpostit pe cel sub a cărui privire România de azi și-a făcut cei dintâi pași în noua-i viață.

Între acele ziduri s-a dospit plămădeala din care s-a făcut legătura celor două ramuri ale aceluiași neam, stingând dușmănia de veacuri, neghioabă și nefirească, dintre ele.

Acolo, din vitregia vremurilor, zidurile sunt pe cale să se năruiască, iar din nesimțirea contemporană, a dăinuit o „casă de toleranță” întinând o amintire scumpă.

Cândva, în acele încăperi a plutit o atmosferă înălțătoare de iubire de neam, ca mai târziu, între un horcăit și o mângâiere plătită, să rosune în aceleași locuri, chiotele de rând ale celor care aveau viața ușoară netezită de înaintași uitați.

Este pilduitor ca în vremurile când toți aleargă după câștiguri ușoare și foloase de tot soiul, să vezi cum adunarea gălățenilor de toate treptele își încarcă zilele de muncă înfruntând neajunsuri și adăugând la necazurile lor, pentru a scăpa ce a rămas din casa pângărită a bunului Domnitor român.

Casa din Ipotești, în care a văzut lumina genialul Eminescu, intrat încă din viață în negura uitării, bojdeuca povestitorului Creangă, vor dăinui datorită aceleiași inițiative particulare, care, acum, scoate din uitare de trei sferturi de veac Casa lui Cuza Vodă.

Și totuși, cu câtă ușurință se copleșesc atâtea clădiri, cu plăci comemorative privind pe micii trepăduși politici sau pe alți mărunți ai vieții, care numai prin acele amintiri se împotrivesc uitării.

Nimic alt de seamă nu-i deosebește de marea gloată. Unele din ele, deși târzii, răscolesc mai adânc amintirile și s-ar părea că se răzbună împotriva nemerniciei soartei și a celor care o ajută.

Iată de ce Casa lui Cuza Vodă va fi scăpată de pieire.

Sunt cinstiri care ridică deopotrivă ce cel amintit și pe cei care le pornesc.

Emanoil Hagi-Mosco, ziarul *Universul*, nr. 196, Luni, 19 Iulie 1937, pp. 1-2.

74

20 iulie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 114

Mult stimată Doamnă Măgureanu,

Din ziare și din cele expuse atât de frumos și de complet la Radio, sunt convins că ați aflat de inițiativa luată de Garnizoana Galați pentru răscumpărarea și refacerea locuinței fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, care se află aproape complet ruinată în mijlocul orașului.

Sunt convins că sunteți de acord cu mine atunci când spun, că nimic nu putem face fără o contribuție cât de mică, din partea bunilor cetățeni, contribuție care trebuie să vină și din partea populației rurale, aceea care a primit din partea Domnitorului Cuza-Vodă, una din reformele binefăcătoare și care ne-a dus așa de repede la starea înfloritoare de azi. Desigur că această situație trebuie explicată și numai Dvs. puteți face aceasta cu darul Dvs. Dumnezeuiesc de a răsfira orice situație și a face înțeleasă tuturor situațiunile cele mai grele. Ca bun român și cetățean al acestei țări, sunt convins că înțelegeți ajutorul pe care îl dați pentru înfăptuirea unei opere ce de mult își așteaptă împlinirea ei. Contribuția să fie pusă la orice Oficiu poștal din țară cu destinația Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați.

Mulțumindu-vă călduros, Vă rog, Domnule Măgureanu, să primiți asigurarea respectului ce vă păstrez.

Președintele Asociației,
Comandantul Comandamentului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați,
General Linteș Gheorghe
Secretar, Lt. col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 64.

75

20 iulie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 115

Mult Stimat Domnule Chirovici,

Sunt convins că din ziare sau la radio ați luat cunoștința de inițiativa ce am pornit aci în orașul Galați în legătură cu răscumpărarea și refacerea *Casei Cuza-Vodă*.

Cu oameni de suflet am format o *Asociațiune* cu denumirea de mai sus și numai cu scopul arătat. Dvs. am să vă fac o mare rugămintă, mai ales că în discuțiunile ce am avut cu Colonelul Subotin Pompiliu¹⁷⁰ - care se află în Galați - m-am convins pe deplin că adresându-mă profundului și alesului Dvs. talent, rugămintea mea, zic, va găsi un adevărat ecou care se va ridica la înălțimea sublimă a operei ce urmărim să realizăm.

Iată acum dorința noastră.

¹⁷⁰ Subotin Pompiliu (24 ianuarie 1891-16 februarie 1939), prefect al județului Covurlui (10 februarie 1938-17 februarie 1939), fost comandant al Regimentului 11 Dorobanți-Siret.

Odată cu refacerea Casei intenționăm să împodobim fosta locuință a Domnitorului Cuza cu un portret al său, în mărimea naturală, așa după cum îl știm prin cărțile noastre, stând în picioare. Acest portret urmează a fi pus într-o ramă, pentru care s-a oferit aici la Galați un prea bun sculptor cu confecționarea ei.

Ceea ce vrem să vă rugăm pe Dvs. este să ne dați o idee asupra sculpturii pe care ar putea să o aibă rama ce urmează să încadreze portretul Domnitorului, deoarece sculptorul are într-adevăr o mână măiastră însă concepția trebuie să fie cu totul superioară.

Dat fiind cunoștințele, talentul Dvs., desigur că nu ar mai fi cazul a vă da vreo noțiune, însă ne gândim că rama însăși trebuie să vorbească de faptele mari ale Domnitorului: Unirea Moldovei cu Muntenia, împlinirea sociale din acea vreme, etc.

Sufletul Dvs. de bun român și cetățean al acestei țări și faptul că aveți chiar în familie un prea distins ostaș, pe Vladimir de la Sibiu, ne îndreptățește să credem că nu veți considera rugăminta noastră prea exagerată și ne veți ajuta cu destinsul Dvs. talent.

Primiți, Vă rog, Domnule Chirovici, considerațiunea stimei ce vă păstrez.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe
Comandantul Cdt. 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați.

Secretar, Lt. col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 65.

76

Galați, 20 Iulie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 116

Circulară,
Domnule Director al ziarului: *Universul, Curentul, Porunca Vremii*

Cu onoare aducem la cunoștința Dvs., următoarele:

În numele Asociației *Casa Cuza-Vodă*, înființată în Galați și al cărei Președinte sunt, țin să vă mulțumesc pentru căldurosul concurs și patriotismul cu care puternica Dvs. gazetă a înfățișat opera ce suntem pe cale să o realizăm și pentru care depunem toată stăruința.

Pentru ca toată munca noastră să capete un răsunet cât mai accentuat și mai consistent și perseverent am luat măsura de a vi se înainta câteva fotografii, mărite, pe care rugăm a fi publicate pentru ca întreaga opinie publică să cunoască toată starea de plâns în care se găsește azi locuința Domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Suntem în curs de a primi aprobarea pentru lansarea listelor de subscripție pentru adunarea sumelor necesare la răscumpărarea și refacerea *Casei Cuza-Vodă*.

Rugăm, să binevoiți a ne comunica dacă trimițând o asemenea listă, Dvs. înțelegeți să deschideți o listă de subscripție publică în distinsa Dvs. gazetă.

Încă odată țin să vă mulțumesc pentru largul concurs cu care Dvs. vă alăturați operei noastre.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.67.

77

Galați, 23 Iulie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.121

Mult stimat Domnule Emanoil Hagi-Mosco¹⁷¹,

De la început trebuie să vă mulțumesc pentru articolul publicat sub numele Dvs. în ziarul *Universul* din ziua de 19 Iulie 1937, nr. 197, în legătură cu „*Cinstirea târzie*” pe care am găsit să o dăm fostului Domnitor Alexandru Cuza.

¹⁷¹ *Emanoil Hagi-Mosco (1882-1976), București. Amintirile unui oraș – Ziduri vechi. Ființe dispărute, Ediție îngrijită (bine, acribios, îmbogățitor)* de Ștefan Pleșia, Dan Pleșia și Mihai Sorin-Rădulescu, cuvânt înainte de Paul Cernovodeanu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995, pp. 9-10, face parte „dintr-o veche familie de origine greacă, ale cărei obârșii urcă, după tradiția familială și unele surse istorice, până în secolul al XIV-lea. În 1908 este ales membru al Societății de Genealogie *Alder* din Viena, iar în perioada 1921-1940 este membru al Comisiei Heraldice consultative din București. În 1940 a fost numit prefect al județului Buzău, pentru ca imediat după reprimarea rebeliunii legionare, să fie numit în 1941, de către generalul Antonescu, primar al Sectorului IV de verde din București. În calitate de descendent al Brâncovenilor, în perioada 1941 până în 1948, a exercitat funcția de *Epitrop al Așezămintelor Brâncovenești* din București. Este reales după 1950 *Epitrop al Așezămintelor Brâncovenești* și al Bisericii *Domnița Bălașa*. În 1970 este ales membru fondator al noii *Comisii de heraldică, genealogie și sigilografie* înființate pe lângă Institutul de Istorie *Nicolae Iorga* din București, continuându-și activitatea de istoric, grație unei memorii rar întâlnite, care nu l-a părăsit până în ultima clipă a vieții, survenită la 29 aprilie 1976. De atunci, odihnește în cavoul străbunilor săi, Hagi-Mosco, din cimitirul Bellu”.

Trebuie să vă mărturisesc deschis că articolul și factura lui mi-au mers la suflet, corespunzând spiritului care mă conduce în toată această muncă. Noi, ostașii din Garnizoana Galați, ne-am hotărât să facem lucrul acesta și am crezut că nu este bine a porni de la început cu deschiderea unei răni, adică: **de ce nu s-a făcut până acum?**

Astăzi am depus la ziarul *Universul* 5 (cinci) fotografii mărite ale Casei Cuza, așa cum se află azi în stare de ruină, și vă rog respectuos a insista și Dvs. ca aceste fotografii, **dacă este posibil**, să fie publicate pentru ca opinia publică să fie pe deplin luminată și convinsă că munca începută de noi este binevenită și că trebuie să fim încurajați din toate părțile pentru ca să o ducem la bun sfârșit și pe deplin.

Inițiativa noastră este înconjurată de personalitățile cele mai proeminente din Galați, și cele care prezintă toată garanția că acțiunea este pusă pe un drum bun și sănătos. În plus am luat măsura ca Asociația să fie întărită cu formula personalității morale și juridice pentru ca să existe o răspundere care oricând poate fi stabilită.

Ca urmare a acestei idei, orice sumă se va colecta, ea va fi imediat depusă la Banca Națională a României, formă în care nu a mai lucrat până în prezent celelalte inițiative care au mai fost aci la Galați.

Procedând așa, am convingerea că orice cetățean va avea încredere desăvârșită că un leu al său chiar va merge sigur la înfăptuirea unei **cinstiri târzii**, așa după cum însăși Dvs. afirmați.

Încheind, vă mulțumesc din nou călduros pentru că ați îmbrățișat inițiativa noastră și vă rog să fiți așa de bun de a ne acorda și de aci înainte tot sprijinul D-voastră.

Primiți, Vă rog, Domnule Emanoil Hagi-Mosco, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrez.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.68

Galați, 24 Iulie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.122

Domnule Ministru¹⁷²,

Avem onoarea a vă aduce la cunoștință că în orașul Galați s-a constituit o Asociație cu denumirea *Casa Cuza-Vodă*. Această Asociație a fost recunoscută ca persoană juridică, prin Actul Constitutiv și Statute care au fost autentificate sub Nr. 2114 și 2115/1937 de Tribunalul Covurlui.

Cum acest Comitet format în această Asociație are scopul ca prin diferite fonduri benevole să răscumpere Casa în care a locuit ca Pârcălab al județului Covurlui, Domnitorul de mal târziu, Alexandru Ioan Cuza și transformarea într-un *Muzeu Regional Cultural*, respectuos vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se aprobe scutirea de timbru fiscal pe orice act emanat de această Asociație față de toate Instituțiile și afișări făcute în acest scop. Pentru care alăturăm Apelul adresat cetățenilor Municipiului Galați din care se vede și Comitetul ce compune această Asociație.

Credem că și Domnia Voastră luând cunoștință de acest Apel¹⁷³, ne veți da tot concursul aprobându-ne scutirea cerută.

Cu stimă,

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

D-Sale,
Domnului Ministru de Finanțe, Direcțiunea Timbrului, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.69.

¹⁷² Scrisoare adresată lui Mircea Cancicov, Ministrul de Finanțe al României (29 august 1936 - 31 ianuarie 1939) în guvernele Gheorghe Tătărăscu și Miron Cristea.

¹⁷³ *Apelul* a mai fost transmis Directorului General al Poștei Române și lui Radu Irimescu.

1937, Iulie 27

Prefectura Județului Covurlui
Serviciul Administrației Generale

Domnule Comandant,

Avem onoare a vă trimite în original, adresa Întreprinderii Române de Turism din București, datată 20 Iulie a.c., prin care se oferă a organiza câteva Concerte pentru mărirea fondurilor necesare cumpărării Casei lui Cuza, rugându-vă să binevoiți a studia această propunere, dispunând în consecință.

Prefect, Emil Ignat

Subprefect, indescifrabil

Domniei Sale,
Domnului Comandant al Comandamentului Corpului 3 Teritorial Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 122.

29 VII 1937

Stimate Domnule Colonel,

Am primit telegrama și plicul. Am întârziat două zile deoarece am fost la Ploiești, unde marți am îngropat pe tata, care murise de duminică.

Acum să vă raportez ce am făcut:

- 1) La *Cartea Românească* am văzut coperta¹⁷⁴ care este foarte frumoasă și sâmbătă o trimit cu raportul.
- 2) L-am găsit pe domnul pictor (George) Chirovici, care stă în str. Francmasonă nr. 8 (telefon 4.12.87). Pentru un moment i-am dat numai adresa, rămâne ca pentru rest să mai vorbesc cu el. Vorbesc despre bani, căci rama poate face.
- 3) Am fost la M(inistrul) Cultelor și un domn Georgescu, șef de Birou, mi-a promis, dar mi-a spus să copiez eu liceele și școlile normale. Voi face eu cum este bine pentru cele care le-am primit azi, joi.

¹⁷⁴ Referire la coperta de la *Cartea de Aur* a Muzeului *Alexandru Ioan I-lu Cuza* din Galați.

4) La cele două unități mă duc mâine, vineri.
Sâmbătă când trimit *Cartea de Aur*, care va aduce *aur*, am să vă mai scriu ce am făcut.

Respectuoase sărutări de mâini Doamnei.
Multe urări de reușită pentru *Casa Cuza*.
Al Dumneavoastră,

Căpitan (Gheorghe) Săruleanu¹⁷⁵

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 73-74 (f-v).

81

Galați, 30 VII 1937

Casa Domnitorului Cuza

Aceasta este înfățișarea intrării Casei din Galați în care a trăit *Vodă-Cuza*, *Pârcălabul de Covurlui*. Paragina și-a întins culcușul acolo unde, acum peste o jumătate de veac, bătea inima ținutului oblăduit de viitorul marelui Domnitor român.

Proptele de brad de-abia mai sprijinesc zidurile locuinței istorice. Acoperișul desfundat, ușile și ferestrele lăsate în bătaia vântului, întreaga locuință a fost bătaia de joc a celor care, nesimțitori, priveau la dărăpănarea tot mai iuțită a Casei ce adăpostise pe acela care printr-o soartă fericită, fost „hărăzit” să poarte statornic coroanele întrunite ale lui Mihai și Ștefan. Este icoana dureroasă a nepăsării grăbiților care, în fuga după o ridicare personală, nu se pot uita înapoi de teama poticnelii.

Fotografia de mai sus este soața altora, cu aceeași jalnică înfățișare, făcute de conducătorii inimoși ai Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați, născută din însuflețirea generalului Linteș și a altor buni români, hotărâți ca pe orice cale să scape de urgia pieirii locuința Domnitorului. Dar pe lângă suflet mai trebuie și bani, pe care Asociația *Casa Cuza-Vodă*, curând recunoscuta persoană morală, nădăjduiește să-i găsească în dărnicia particular pe al cărei sprijin se întemeiază. Iată o chemare menită să deschidă o frumoasă filă din istoria neamului, scrisă de înaintași cu atât amar de lacrimi și sânge. Oricât de mărunț va fi darul, el va fi făcut cu voie bună și nu va fi irosit fiind chezașia inițiatorilor; iar cel care a dat se va gândi cu înălțare sufletească la pârțica luată de

¹⁷⁵ Conform *Monitorului Oficial*, Partea I-a, anul CXII, nr. 286, sâmbătă, 9 decembrie 1944, pp. 7-8, Decretul nr. 2375/5 decembrie 1944, „Gheorghe M. Săruleanu era locotenent-colonel”.

dânsul în împăropătarea amintirii Voievodului român, căruia România îi datorește atât, după mărturisirea bătrânului cuminte rege Carol I cu prilejul dezvelirii monumentului Domnitorului în Iașii Moldovei. Scăpând Casa lui *Cuza-Vodă*, se întărește una din temeliiile clădirii Țării.

E(manoil) H(agi) M(oscu)

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.72.

E. H. M., ziarul *Universul*, nr. 207, 30 iulie 1937

82

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați* Galați,
Persoană juridică

31 VII 1937

Către, Garnizoana Băile Herculane¹⁷⁶

Am onoare a va ruga să binevoiți a dispune ca prin organele Dvs. să se înmâneze alăturatele 5 (cinci) plicuri, persoanelor cărora (le) sunt adresate, care vor semna de primire pe prezenta, după cum se notează mai jos:

1. Plicul nr.14, D-lui Medic Maior Dr. Tănăsescu, Șeful Serviciului Sanitar Militar, Băile Herculane;
2. Plicul nr.15, D-lui Medic Colonel Dr. Irimescu, Medic Balneolog, Hotel *Carol I*¹⁷⁷ - Băile Herculane;
3. Plicul nr.16, D-nei Dr. Rizescu, Hotel *Carol I*;
4. Plicul nr.18, Doamnei Mărioara Nicolau, Hotel *Carol I*;
5. Plicul nr.19, D-lui Inspector General Sanitar, Anastasiu.

¹⁷⁶ Este vorba despre listele de subscripție trimise Garnizoanei Băile Herculane.

¹⁷⁷ Hotel *Carol I* din Băile Herculane a fost construit în 1869 de către împăratul Austro-Ungariei, Franz Joseph și împărăteasa Sisi; inițial s-a numit hotel *Rudolf*, după numele fiului împăratului, iar după Primul Război Mondial a primit numele regelui României *Carol I*. După 1948 primește numele *Traian*, pentru ca din 1990 hotelul să redevină la numele de *Carol I*.

Prezenta, cu semnăturile originale, rugăm a fi înapoiată acestui Comandament.

Președintele Asociației Casa *Cuza-Vodă* Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.75.

83

31 VII (1937)

Ministerul Aerului și Marinei
Casa Fondului Național al Aviației
Bulevardul Regele Alexandru I Nr. 14 (fost Dorobanți)
București

Onor,
Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

La cererea Dvs. înregistrată la aceasta Casă sub No. 32844/937, vă facem cunoscut că în ședința de la 4 August 1937, Comitetul acestei Case, reținând scopul patriotic urmărit de Dvs. a dispus **scutirea de timbrul aviației** a oricărui act emanând de la Asociație, față de toate instituțiile și a oricărui afiș făcut cu scopul de a se strânge fondurile benevole pentru răscumpărarea Casei în care a locuit Domnitorul *Cuza-Vodă*, în vederea transformării ei într-un Muzeu Regional Cultural.

Director,
Ștefan Veron

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 89.

84

Galați, 2 august 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 125

Domnule Prezident¹⁷⁸,

Deoarece partidele politice într-o țară sunt organisme vitale de îndrumarea populației, cum printre punctele, în a căror direcțiune activați și Dvoastră, este *Educația Poporului*, cum acțiunea începută de noi este numai și numai de a da viitoarelor generații mijloace de educație și de cunoașterea trecutului Țării și ai Regiunii *Dunărea de Jos*, găsim imperios necesar ca și membri partidului Dvs. să ia parte activă – așa cum au luat întotdeauna – la acest mare act, în care scop vă înaintăm alăturata listă de subscripție rugându-vă să binevoiți a o completa printre membrii organizațiunei Dvs.

Rugăm ca numele donatorilor să fie scrise citeț, putându-se descifra, deoarece toți donatorii urmează a fi inserați în *Cartea de Aur* a Casei Cuza.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.77.

85

(f.d.)

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Către,
Chestura Municipiului Galați

În casa, fosta locuință a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, locuiesc actualmente următorii indivizi: Dumitru Gurău, Tudorel Cojocăreanu, Gino Clemente, Maria Baranga Guard, Costică Froicu și Chiriac Frangulea. Cu toate că această casă încă nu ne aparține, găsim totuși necesar să vă aducem la cunoștință următoarele: suntem

¹⁷⁸ Solicitări făcute partidelor politice din România.

informați că acești indivizi, simțind că în curând casa nu le va mai putea fi un adăpost, ar fi început să demonteze tot ce se mai poate scoate: uși, cercevele, dușamele etc. și a le arde.

Cu onoare, Vă rugăm, să binevoii a chema pe acești locatari și a le pune în vedere că le este complet interzis orice distrugere, făcându-se astfel pasibili de a fi judecați ca distrugători de monumente istorice.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.79.

86

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

(f.d.)

Persoană juridică
Nr.129

Iubite Ionnițiu,

În numele Comitetului și al meu personal îți aduc mulțumiri pentru frumosul dar trimis Asociației *Casa Cuza-Vodă*.

Această *Carte de Aur*, care formează primul obiect achiziționat, face o deosebită cinste atât D-tale cât și instituției care o conduci, iar nouă celor ce ne străduim aici cu ducerea la bun sfârșit a idealului început, ne dă curaj și convingerea că acțiunea ce am întreprins-o va ajunge la rezultatele ce le dorim.

Cu astfel de Români, ca D-ta, și instituțiuni cum e *Cartea Românească*, suntem convinși că neamului nostru îi este deschis un viitor frumos, iar generațiile viitoare vor avea posibilitatea de a cunoaște munca înaintașilor lor, depusă pentru adunarea și conservarea patrimoniului sufletesc, din care, aceste generații se vor adăpa pentru călirea și oțelirea sufletului lor.

De aceia, încă odată te rog să primești călduroasele noastre mulțumiri, iar instituției voastre, care și de data aceasta a dovedit că încurajară faptele ce tind la propășirea poporului nostrum, îi dorim prosperitate și întăetatea pe care o merită prin conducerea D-tale destoinică și cinstită.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 80-81.

(f.d.)

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 130

Către,
Directorii ziarelor,
Viitorul, Porunca Vremii, Timpul, Curentul, Universul, Vocea, Acțiunea, Ecoul

Urmare la scrisoarea noastră nr. 116 a.c. vă înaintăm alăturat lista de subscripție cu rugămintea:

- de a deschide prin prețiosul Dvs. ziar, o subscripție publică;
- sumele colectate și publicate să fie trecute pe zile de publicitate în lista noastră, la care să se anexeze tabloul de donatorii care urmează a fi trecuți în *Carte de Aur* a Asociației;
- la completarea celor 108 numere din listă vă rugăm a ne o înapoia împreună cu cecul de depunerea sumelor la B.N.R.

Domnule Director, ziarul Dvs. care întotdeauna a îmbrățișat acțiunile frumoase, acțiuni care tind la păstrarea comorilor noastre tradiționale și la menținerea trează în conștiința poporului nostru a tuturor faptelor mari și a realizatorilor lor ce au dus la integritatea țării, suntem siguri că și de data aceasta își va face un titlu de onoare de a fi luat parte activă la îndeplinirea acestei opere.

În același timp vă rugăm să binevoiți a dispune ca fotografiile *Casei Cuza* care au fost înaintate Dvs. pentru a fi publicate în ziar, în cazul când nu mai aveți nevoie de ele, să ne fie restituite, trebuindu-ne pentru propagandă.

Convins fiind că și acum ne veți da prețiosul Dvs. concurs, Vă mulțumesc călduros în numele Comitetului și a tuturor acelor care vor găsi în Așezământul ce vom crea o rază de lumină și o mulțumire sufletească.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col., Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 82-85 (f-v).

5 august 1937

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
 Persoană juridică
 Nr. 134

Iubite Domnule Ionnițiu,

Încălzit de frumosul gest și dar făcut de D-ta Asociației *Casa Cuza-Vodă*, trimit alăturata listă de subscripție Nr. 49 cu rugămintea de a face să circule printre harnicii D-tale funcționari. Contribuția este cu totul benevolă și oricare ar fi suma subscrisă, donatorul să-și dea numele citeț, pentru a putea fi trecut *Cartea de Aur*, care a fost donată de Dvs. Cred că ești de acord cu mine când spun că poate ar fi bine ca anticipat circulării listei, funcționarii să fie preveniți pentru a primi rugămintea noastră cu atențiunea cuvenită.

Primește, te rog, toate mulțumirile mele.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
 General Linteș Gheorghe

Secretar,
 Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 86.

5 august 1937

Restabilirea unui adevăr

De ce n-a fost posibilă răscumpărarea casei lui Cuza-Vodă de către Primărie?

În ziarul *Lupta* din 3 August a. c. (1937), într-o corespondență din Galați, în care se reproduc „lămuririle” colegului meu d. N. Emanoil¹⁷⁹, fost ajutor de primar, cu privire la Casa în care a locuit Pârcălabul Alexandru Ioan Cuza, mi se aduce acuzația că în 1931, când am fost Președintele Comisiunii Interimare a municipiului Galați, am găsit cu cale „că se realizează o mare economie dacă se suprimă din buget prevederea pentru răscumpărarea

¹⁷⁹ L. Scărlătescu, *Albumul Corpului Avocaților din România (1911)*, București, Tipografia Unirea, 1911, nepaginat, „Nicolae Emanoil, născut la 17 aprilie 1880 în orașul Brăila, licențiat în drept în 1904, membru al Partidului Conservator-Democrat, actualmente profesează avocatura la Galați și are o bună clientelă, datorită muncii și stăruinței ce depune, în studierea, în mod serios, a tuturor proceselor ce i se prezintă”.

Fig. 17. Litografia Domnitorului ALEKSANDRU JOANU I. Prințulu Moldo-României 1859, realizată de pictorul C. I. Stăncescu, cu o adnotare pe verso: *Donat de Janetta Dacian în memoria soțului său, Profesor D. V. Dacian. Galați, 24 Ianuarie 1939 (Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).*

casei lui Cuza-Vodă și a ridicării unei statui fostului Domnitor. Și rău a procedat" ... spune d. N. Emanoil.

Să restabilim adevărul:

Adevărat este că în bugetul Primăriei Municipiului Galați, pe exercițiul (financiar) 1931-1932, votat de Consiliul comunal sub primariatul d-lui Chr(istache) Teodoru, am găsit la *cheltueli*, sub art. 102, prevăzută suma de lei 2.000.000 cu titlul: „Fond pentru răscumpărarea Casei Cuza-Vodă, cum și reparații necesare”.

Nu este adevărat că aș fi găsit și aș fi suprimat vreo alocație pentru ridicarea unei statui în Galați, Marelui Domnitor Cuza-Vodă, și mă surprinde afirmația pe care o face d. N. Emanoil, care fusese ajutorul de primar al d-lui Chr(istache) Teodoru și colaborase la întocmirea acestui buget.

Adevărat este că în ședința Comisiunii Interimare de la 4 August 1931, am modificat bugetul reducând cheltuelile cu peste 20.000.000 lei și, printre aceste reduceri, am suprimat fondul de 2.000.000 lei pentru răscumpărarea Casei Cuza-Vodă cum și reparațiile necesare. Această modificare a fost aprobată de Ministerul de Interne cu Decizia No. 13.028 din 7 August 1931.

Iată motivele pentru care am procedat astfel:

1. Era (în) discuție: „care este cu adevărat casa în care a locuit Pârcălabul Alexandru Ioan Cuza?”; însuși d. N. Emanoil ne lămurește că d. Nicolae Iorga, la întrebarea ce-i pusesese d. Chr(istache) Teodoru, fostul primar, a răspuns că „ **NU** clădirea Theitler a slujit ca reședință unificatorului Principatelor”. Ori, lucrările de (la) Primărie se refereau la cumpărarea imobilului, proprietatea moștenitorilor Theitler. În asemeni condițiuni, ar fi cumpărat d. N. Emanoil?

2. Tratativerile care se urmau între Primărie și moștenitorii lui Adolf Theitler din Iași, printr-un domn avocat din Iași, se făceau în jurul sumei de 2.000.000, ca preț de vânzare a acestui imobil. Imobilul era complect ruinat și nu reprezenta ca valoare decât terenul și ca adaos *o plus valoare istorică care însă era contestată*. Putea Primăria să cumpere acest imobil, *consacrând drept monument istoric, o proprietate particular*, ca ori care alta?

3. Se putea Primăria supune **speculațiunii** moștenitorilor Theitler, plătind o sumă enormă, care trecea cu de cel puțin trei ori valoarea acestui imobil, când **recunoașterea de monument istoric era contestată** - cum spune chiar d. Emanoil - **de cel mai calificat cunoscător, marele nostru istoric și învățat d. Nicolae Iorga?** Am convingerea că nici d. Chr(istache) Teodoru nu ar fi cumpărat în aceste condițiuni. În aceste condițiuni am făcut **bine** au **rău**, când am suprimat din buget acest fond? Și pentru ce d. Emanoil, în 1932, când s-a reîntors la Primărie, nu l-a repus și să cumpere astfel acest imobil?

Să judece opinia publică!

Mulțumindu-vă pentru ospitalitatea ziarului Dvs., rog a primi distinsele mele salutări.

Emil Codreanu, Deputat, fost primar al municipiului Galați¹⁸⁰.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 107.

90

5 august 1937

Clădirea Theitler este contestată de Dl prof. N. Iorga că a slujit drept reședință Pârcălabului Alexandru Ioan Cuza.

De ce n-a fost posibilă răscumpărarea Casei lui Cuza-Vodă de către Primărie și de ce este posibilă de către o inițiativă particulară?!

În jurul „lămuririlor” d-lor N. Emanoil și Emil Codreanu

Trebuie să subliniem, mai întâi, actul de bravură cetățenească al d-lui Emil Codreanu, deputat, care într-o chestiune de ordin național și obștesc, a coborât la arena scrisului cotidian pentru a-și justifica acțiunile și părerile legate de acest oraș.

Este un merit, deoarece noi suntem obișnuiți să credem că reprezentanții poporului își manifestă patriotismul și grija de cei care i-au ales, numai la întrunirile electorale.

Dl N. Emanoil, într-o corespondență din Galați a ziarului *Lupta*, aduce d-lui Emil Codreanu, deputat, acuzația că pe când era primar al Galaților, în 1931, din motive de economie, a suprimat din buget suma de 2.000.000 lei prevăzută pentru răscumpărarea Casei lui Cuza-Vodă și a ridicării unei Statui fostului domnitor.

Dl E.Codreanu, printr-o gazeta locală, răspunde d-lui N. Emanoil în sensul restabilirii adevărului și spulberării unor acuzații nedrepte. În rezumat, fostul primar al Galaților spune:

„În bugetul Primăriei, pe exercițiul 1931–1932, votat sub primariatul d-lui Christache Theodoru, s-a găsit la cheltueli, sub art. 102, prevăzută suma de lei 2.000.000 sub titlul: *Fond pentru răscumpărarea Casei Cuza-Vodă cum și reparații necesare*”.

În ședința Comisiei interimare de la 4 August 1931, a fost modificat bugetul, reducând cheltuielile cu peste 20 milioane lei, printre aceste reduceri aflându-se și suma pentru răscumpărarea Casei lui Cuza. Dl Emil Codreanu arată și **motivele** pentru care a

¹⁸⁰ Emil Codreanu (1884-1943), avocat, primar al municipiului Galați (noiembrie 1927-decembrie 1928; mai 1931-iunie 1932). Vezi Crișan V. Mușețeanu, *Opere alese, I, Lumea copilăriei mele*, Galați, Editura Muzeului de Istorie Galați, 2013.

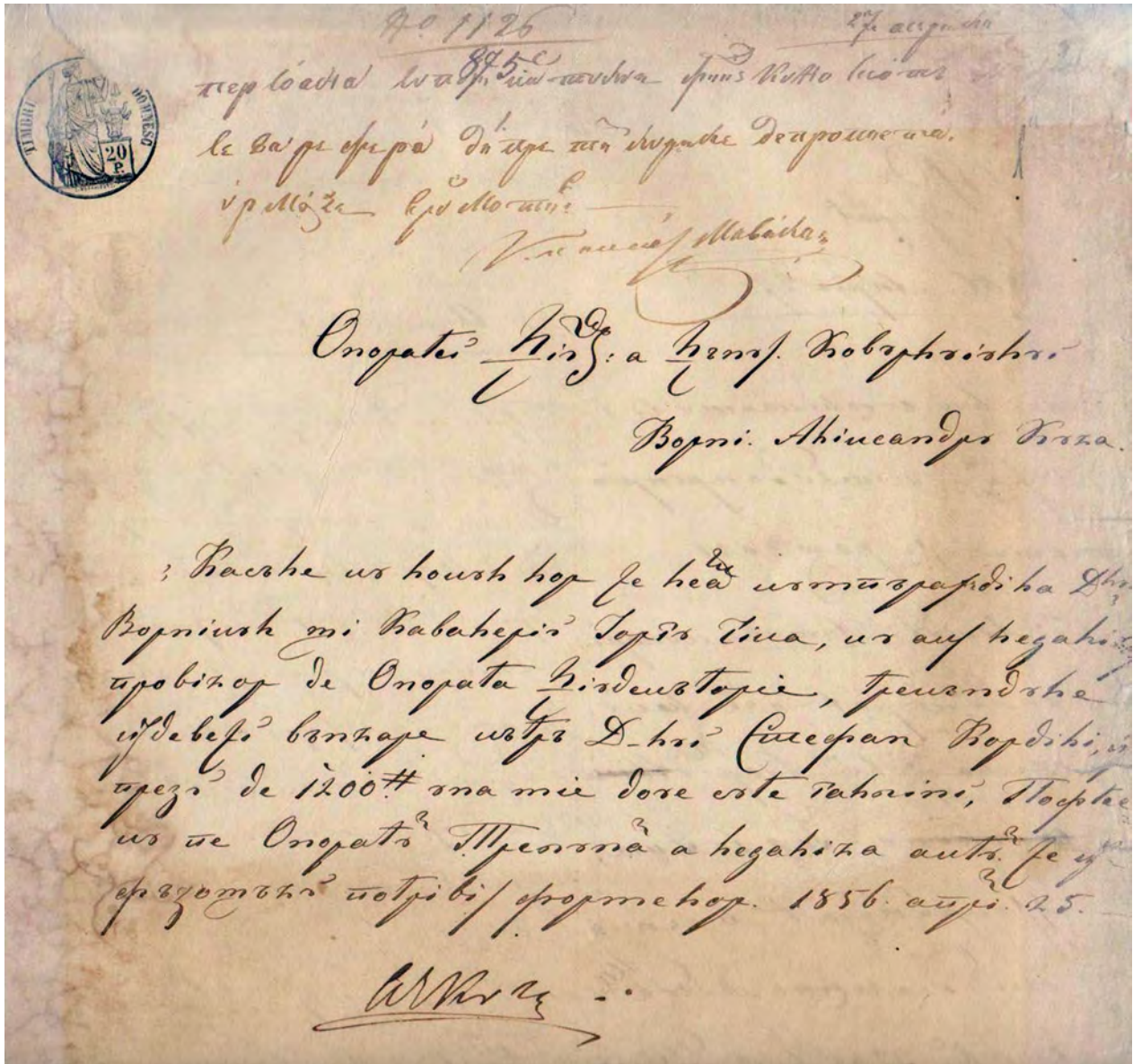

Fig. 18. Galați, 25 Aprilie 1856, Vornicul Alexandru Cuza solicită legalizarea, de către Judecătoria ținutului Covurlui, a actului de vânzare-cumpărare a unui loc cu case din Galați, către Ștefan Cordilie.

procedat astfel, motive pe care noi ne permitem a le discuta, întrucât sunt valabile după înființarea Asociației *Casa Cuza-Vodă*!!

PRIMUL MOTIV: divergența de păreri asupra **adevăratei Case** a lui Cuza, Dl N. Iorga răspunzând **textual** d-lui Christache Theodoru că „**NU clădirea Theitler a slujit ca reședință unificatorului principatelor**”.

Dl N. Iorga este o autoritate necontestată în privința monumentelor istorice (se **afirmă** că există și o Comisiune a Monumentelor Istorice, despre a cărei activitate știe numai dl prof. N. Iorga)¹⁸¹, fapt care l-a determinat pe dl Emil Codreanu să **creadă** că **nu** clădirea Theitler a fost reședința părcălabului Cuza și prin urmare, să treacă printre reducerile făcute fondul alocat răscumpărării acestei Case.

Ori acum, se pune întrebarea: dacă motivul acesta de **suspiciune istorică** susținut cu autoritatea unui savant de talia d-lui N. Iorga, a determinat pe fostul primar din 1931 să suprima fondul răscumpărării Vilei lui Cuza, atunci cum se explică faptul că după **șase ani**, un grup de intelectuali gălățeni au trecut peste părerea d-lui N. Iorga, luând inițiativa restaurării Casei lui Cuza?!

Dacă **NU** clădirea Theitler a slujit ca reședință fostului domnitor atunci **care alta a slujit?**

A depus d. Emil Codreanu interes ca să afle care altă casă a slujit ca locuință lui Cuza și în acel scop să mențină **fondul?**

Sau, poate domnitorul Cuza n-a locuit la Galați! Și atunci înființarea recentă a Asociației *Casa Cuza-Vodă* nu mai are nici un rost!...

AL DOILEA MOTIV se reduce la întrebarea: **putea Primăria să cumpere acest imobil, consacrand drept monument istoric, O PROPRIETATE PARTICULARĂ - ca oricare alta?**

Iată că peste **șase ani**, domnule Codreanu, un Comitet de intelectuali, printre care, dacă nu ne înșelăm, ești și d-ta, în frunte cu dl general Linteș, ia inițiativa de a **restaura** Casa în care a locuit Cuza, consacrand-o **monument istoric**. Probabil că această „*consacrare*” nu va fi valabilă atât timp cât dl N. Iorga își menține contestația...

AL TREILEA MOTIV: completează pe cel de-al doilea, întrucât **dl Emil Codreanu spune că nu putea să se supună SPECULAȚIUNEI moștenitorilor Theitler, plătind o sumă enormă (2.000.000), când recunoașterea de monument istoric era contestată de dl prof. N. Iorga.**

Iar mai departe dl Emil Codreanu se întreabă:

„În aceste condițiuni am făcut bine sau rău când am suprimat din buget acest fond?”

¹⁸¹ Autorul articolului, A. Romilian, dacă se documenta, ar fi constatat că în data de 6/18 aprilie 1874 a fost elaborat prin Înaltul Decret al Domnitorului Carol I, *Regulamentul Comisiunii Monumentelor Publice*, iar în 17 noiembrie 1892, prin Înaltul Decret Regal nr. 3658 a fost promulgată prima *Lege pentru conservarea și restaurarea Monumentelor Publice*; vezi, Oliver Velescu, „Preliminariile legii din anul 1892. Fapte istorice, juridice și deprinderi estetice”, în, *Revista Monumentelor Istorice*, Anul LXI, nr. 2, 1992, pp. 9-11.

Noi credem că **Rău**, deoarece acest fond, păstrat, putea să slujească, dacă nu pentru moment, atunci pentru mai târziu (după verificarea contestației d-lui prof. Iorga), pentru restaurarea Casei din Galați în care a locuit Cuza și nu se mai apela ca astăzi la caritatea publică.

A. Romilian

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 108.

91

6 VIII (1937)¹⁸²

Mult Stimate Domnule Colonel,

Eu sunt – pentru două săptămâni – în munții Bratocei, lângă Tabla Buții¹⁸³, pe unde atâția ostași – apărând hotarele – au căzut. Câteva oscioare au strâns elevii liceului *Vasile Alecsandri* din Galați, așezându-le sub crucea de marmură. Căci aci, la Cheia, am venit să ridic un **Cămin** pentru școlarii și profesorii Liceului nostru¹⁸⁴, ca și pentru studenții săraci din Covurlui, care și-ar putea prepara aici examenele în aerul aspru și curat al înălțimilor.

De zece ani mă zbat și abia primăvara asta am biruit indolența și corupția care puneau piedici să nu le scape din mână terenul și materialul din care se înalță **Sanatoriul Liceului**.

N-am crezut că atât de repede va fi nevoie de modesta mea prezență la Galați, pentru scoaterea din rușine a Casei lui *Cuza-Vodă*. Altfel, vă căutam eu pe D-voastră. Căci, de acum chiar meritați recunoștința întregă pentru gândul care, sunt sigur, va trece în faptă. Mai cu seamă că lângă D-voastră aveți energia și priceperea unică a lui Vlad Dimitriu, căruia-i trimit multă sănătate.

Eu v-aș pofti aci, într-un colț fără pereche de frumos al Țării, dar vă vine peste mână. Dacă este neapărată nevoie de mine, aș veni eu până la Galați, deși îmi vine foarte greu. N-ați avea vreun drum spre București? În acest caz ne-am întâlni în gara Ploiești.

¹⁸² Această scrisoare a fost trimisă lui Victor Rațiu prin intermediul prof. Ștefan Nica, subdirector al Liceului *Vasile Alecsandri* din Galați. A ajuns la destinatar abia pe data de 10 august 1937. Vezi telegrama din 7 august 1937 și scrisoarea din 10 august 1937.

¹⁸³ Maria Rodica Niculescu, *Masiul Ciucaș*, Editura Sport-Turism, București, 1986, p. 133, „pasul Tabla Buții, aflat la 1.340 m altitudine, între munții Ciucaș și Buzăului”, este cunoscut și sub numele de *Pasul Tătarilor*; vezi și Lt. Col. Gabriel George Pătrașcu, „Acțiunile de luptă ale Armatei Române în anul 1916 reflectate prin comunicatele Marelui Cartier General”, în *Document. Buletinul Arhivelor Militare Române*, București, anul XIX, 4(74)/2016, pp. 21-30.

¹⁸⁴ Liceul *Vasile Alecsandri* din Galați.

Eu voi fi în Galați la 21-22 August (1937)
Cu deosebite salutări!

Ion Tohăneanu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 92 (f-v).

92

7 august, 1937

Tot chestiunea răscumpărării Vilei lui Cuza-Vodă. O nouă lămurire a d-lui deputat Emil Codreanu

Într-o gazetă locală, primesc un răspuns la cele scrise de mine, în privința Casei în care a locuit Părcălabul Alexandru Ioan Cuza.

În acest răspuns, mi se spune că **RĂU** am făcut când am suprimat fondul de 2.000.000 lei, prevăzut în bugetul Municipiului Galați pe exercițiul 1931, pentru răscumpărarea Casei Cuza-Vodă, cum și reparațiunile necesare, „deoarece acest fond păstrat putea să slujească, dacă nu pe moment, atunci pentru mai târziu (după verificarea contestației d-lui prof. Iorga), pentru restaurarea Casei din Galați în care a locuit Cuza și nu se mai apela astăzi la caritatea publică”.

Dar redactorul aceluia articol trebuia să mai cunoască următoarele: Legea Contabilității Publice anulează la sfârșitul exercițiului bugetar toate creditele întrebuițate. Cum, în cursul exercițiului 1931, nu se putea cumpăra acest imobil, pentru motivele ce am arătat, fondul urma să fie anulat la 31 Decembrie 1931. În vederea echilibrării bugetului Municipiului l-am anulat cu cinci luni înainte, adică la 4 August 1931. Un fond aparte afectat acestui scop, Primăria nu-l putea face, căci legea se opune. În schimb succesorii mei la Primărie, nu avea decât să-l înscrie mai târziu în buget, când controversa ar fi luat sfârșit.

Numai că această controversă, până astăzi, nu a luat sfârșit, căci sunt acte în arhiva Spitalului Elisabeta Doamna, care pare că fac dovada că alta este Casa locuită de Părcălabul Alexandru Ion Cuza în Galați, și anume imobilul locuit astăzi de d. dr. N. Livescu, proprietatea Spitalului¹⁸⁵. Dar, chiar dacă s-ar fi dovedit că proprietatea moștenitorilor

¹⁸⁵ Casa la care face referire Emil Codreanu, era de fapt o proprietate pe care Alexandru Ioan Cuza a cumpărat-o „cu actul din 12 Noembrie anul trecut, 1855, vândut de veci dlui Ștefan Cordile cu 1.200 galbeni” în data de 27 aprilie 1856; vezi SJGAN, fond *Tribunalul Județului Covurlui*, S.I., Judecătorești, Dos. 253/1856, f. 1-2 și Cristian-Dragoș Căldăraru, „Noi date privind casa domnitorului Alexandru Ioan I-ii Cuza”, în *Monumentul-Tradiție și viitor*, vol. Coordonat de Aurica Ichim și Lucian-Valeriu Lefter, Iași, Editura Doxologia, 2016, pp. 91-92: „În anul 1939, D. Furtună publică actul de vânzare-cumpărare, datat

Theitler ar fi în adevăr Casa istorică, totuși nu se putea cumpăra, căci între acești moștenitori erau și sunt și astăzi minori, care nu pot vinde de bună voie, căci legea civilă oprește.

Așa fiind, judecata și conștiința mea, îmi spune că **BINE** am făcut, și ce am făcut a corespuns intereselor Primăriei Municipiului Galați din acel timp.

Emil Codreanu, Deputat.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.109.

93

Galați, 7 VIII 1937

Telegramă,

Domnului Tohăneanu,
Comuna Cheia, Jud. Prahova

Avocatul Vlad Dimitriu și cu mine dorim să vă vorbim. Rog comunicați unde vă putem găsi între 9 și 12 August.

Lt.Colonel, Rațiu V.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 90.

94

8 august 1937

**Alte lămuriri despre Vila Cuza-Vodă
O precizare a d-lui av. N. V. Emanoil**

Luând cunoștință de cele publicate de către dl Emil Codreanu, fost primar al Municipiului, (Galați) în *Vocea* din 5 August, sub titlul: „*Pentru restabilirea unui adevăr. De ce n-a fost posibilă răscumpărarea Casei Cuza Vodă de către Primărie*”, arăt că niciodată și

15 decembrie 1855, document în care sunt descrise vecinătățile și măsurătorile acestui loc”. Constatăm că în anii 1931-1935 lipsa informațiilor de Arhivă i-a determinat pe unii ziariști gălățeni de la „Acțiunea”, să lanseze informația, falsă, că proprietatea din str. Cuza-Vodă, vândută, de Cuza în 27 aprilie 1856 lui Stefan Cordilie, fusese locuită de vitorul domnitor cu mult timp înainte. Constatăm însă că Alexandru Ioan Cuza, în spiritul epocii, cumpără o proprietate, în decembrie 1855, pe care o vinde în aprilie 1856 la un preț mai bun.

Fig. 20. Dispute jurnalistice privind adevărata casă din Galați a lui Alexandru Ioan Cuza, 1934 (Biblioteca V. A. Urechia Galați).

nimănui nu am declarat că dl Emil Codreanu, a procedat **RĂU** suprimând, pentru economii, din buget.

Proprietarii cerând însă un preț prea mare pe imobil și el fiind cu totul ruinat, a fost însărcinat dl M. Popescu, arhitectul șef al Primăriei, ca să constate dacă se mai poate restaura și cât ar costa aceste lucrări; dl arhitect Popescu raportând o sumă foarte mare, care dimpreună cu prețul cerut de proprietari ar fi ridicat valoarea imobilului (la) peste două milioane (și) jumătate lei, ne-am gândit ca Primăria să exproprieze casa, ea fiind considerată ca Monument Istoric.

În acest scop s-a scris d-lui profesor N. Iorga, marele nostru istoric și președintele Comisiunii Monumentelor Istorice, rugându-l să confirme Primăriei dacă această casă poate fi declarată Monument istoric; răspunsul D-sale a fost **negativ**. În urma acestui răspuns, fiind atunci, ca și astăzi, un mare dubiu dacă imobilul Theitler este sau nu casa locuită de Cuza-Vodă, s-au suspendat tratativele de răscumpărare, iar după puțin timp Consiliul Municipal Național-Țărănesc fiind dizolvat, noi am plecat de la Primărie.

Am dat aceste lămuriri d-lui corespondent al ziarului „*Lupta*” cu scopul ca prin ele să se dea noi indicațiuni Comitetului alcătuit pentru răscumpărarea casei Domnitorului Cuza-Vodă, care Comitet consultând scrisoarea d-lui profesor N. Iorga și raportul d-lui arhitect Popescu, aflate desigur în arhiva Primăriei, să poată proceda mai întâi de toate la identificarea acelei case, pentru ca nici un dubiu să nu mai existe în privința locuinței fostului Domnitor.

Avocat Nicu V. Emanoil, fost prim-ajutor de primar al Municipiului Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 109.

Casa lui Cuza-Vodă
Cine a făcut donații până acum pentru răscumpărare

Comitetul de inițiativă – recent constituit – pentru răscumpărarea casei lui *Cuza-Vodă*, care are în frunte pe dl gen. Linteș Gheorghe, comandantul Corpului Teritorial 3 din Galați, a început o rodnică activitate. Pentru înfăptuirea acestui act patriotic, s-au lansat liste de subscripție publică. Au răspuns până acum la această chemare, făcând donațiuni d-nii:

Steltos Tchomlekdjoglu, 20.000 lei; Frații Seferian, 10.000 lei; Frații Bohgelian, 10.000 lei; Nerses Topalian, 10.000 lei; H. Rothman, 10.000 lei; Traian Tănăsescu, Directorul Băncii Naționale-Sucursala Galați, 1.000 lei; Devy Calmanovici, Directorul ziarului *Vocea*, 500 lei; Paul Pașa, institutor pensioner, 500 lei; Gheorghe Munteanu-Bârlad¹⁸⁶, profesor, 100 lei. În total, 62.100 lei.

Dorim ca Apelul făcut de Comitetul pentru răscumpărarea casei lui Cuza să găsească un mare răsunet în toate straturile populației gălățene, pentru a se putea ajunge astfel la îndeplinirea unui act de pioșenie față de memoria marelui Domnitor Alexandru Ioan Cuza.

În ce privește valoarea istorică a ruinelor, ne vom spune cuvântul, într-un număr viitor.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.110.

96

9 august 1937

**Nu există certitudine asupra caselor în care a locuit Domnitorul Cuza la Galați!
O ciudată și dăunătoare controversă publică**

GALAȚI – De câteva zile se duce prin presa locală o ciudată și puțin nimerită, controversă pe chestia **adevăratei** locuințe care a adăpostit, la 1857¹⁸⁷ pe primul Domnitor al Principatelor Unite pe atunci **pârcălab** al Galaților. Controversa a început de la o corespondență publicată într-un ziar din Capitală și a fost mai mult, la început, o contrazicere între doi foști edili pe chestia suprimării unui fond de 2 milioane lei.

Mai explicit, dar rezumativ: dl Nicu Emanoil a acuzat pe dl deputat Emil Codreanu că în anul 1931, pe când acesta din urmă era primar al municipiului Galați, a suprimat din buget fondul de 2 milioane lei, (fond) alocat răscumpărării ruinelor domnești din str. Cuza-Vodă.

A urmat apoi, într-un ziar local, răspunsul d-lui deputat Emil Codreanu, un răspuns greoi, cu multe sublinieri, cu puncte și paranteze, care spune în concluzie, ca o scuză a suprimării fondului, că **existând bănuială asupra valorii istorice a ruinelor din str. Cuza-Vodă, ruine despre care dl prof. N. Iorga a declarat categoric că nu au fost**

¹⁸⁶ Gheorghe N. Munteanu-Bârlad (19 februarie 1870–19 august 1947), profesor, autorul a numeroase studii despre istoria Moldovei, a orașului Galați și a marilor personalități din România.

¹⁸⁷ Anul este eronat având în vedere că Alexandru Ioan Cuza a locuit în casa părintească din Galați, după 1829 până în 1859.

locuite de domnitorul Alexandru I. Cuza, Primăria nu s-a putut încumeta să le mai cumpere în astfel de condiții.

Nu avem intenția să sprijinim această controversă celor care o întrețin, dând prilej de noi răspunsuri. Dar, pentru că în discuție s-a amestecat chestiunea valorii istorice a ruinelor din str. Cuza-Vodă și cum aceste ruini sunt pe punctul de a fi cumpărate de o mână de oameni care au dovedit până acum multă dragoste de neam și țară, credem nimerit să stăruim asupra acestei chestiuni.

Și în primul și în cel de-al doilea răspuns, dl E. Codreanu nu a spus nimic sigur în ce privește adevărata locuință a domnitorului Cuza. A amintit de o bănuială, de declarația unui alt fost primar, care ar fi auzit de la dl prof. N. Iorga că nu în casele proprietatea lui Theitler ar fi locuit Cuza; în fine, vorbește de unele acte doveditoare care **ar exista** în arhiva Spitalului *Elisabeta Doamna* și care ar face dovadă că Domnitorul Ioan Cuza a locuit imobilul în care locuiește astăzi dl dr. N. Livescu.

După cum se vede, nimic precis dovedit. Greșeala pe care au făcut-o cei doi „foști” la conducerea municipiului e cu atât mai mare cu cât „polemica” pe care au pornit-o, în jurul unei chestiuni mai presus de interesele lor politice, cade într-o vreme când se încearcă reabilitarea memoriei, îndelung pângărită, a aceluia care a strâns românii la un loc.

Astăzi, când s-a început să se facă ceva cu *Vila lui Cuza*, e o lipsă de tact să se vorbească de cauzele care, în trecut, au făcut pe edili să se dezintereseze sau au împiedicat realizarea mai curândă a dezideratului național, pe cale, astăzi, de înfăptuire.

În ce privește valoarea istorică a ruinelor, ne vom spune cuvântul într-un număr viitor.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 110.

Galați, 9 august 1937

Parfumeria *Florența*
Chr & I. Sârbu
Str. Domnească 44

Stimate Dle Colonel,

Ca urmare la scrisoarea dvs, nu pot adăuga nimic la cele ce v-am comunicat personal. Rămân la părerea mea că plafoanele erau zugrăvite cu ulei în două culori și motive, aveau ciubucărie multă și o rozetă foarte interesantă la mijloc, pe care au dat-o jos ca să poată despărți în camere mai multe.

În cele două camere din față (de o parte și de alta a scării), pe perete sau aproape de plafon, erau ghirlande din flori sau stejar, iar în mijlocul ghirlandelor inițiale A.I.C.

Soția mea își reamintește iarăși, dar vag, că în una din camere, erau pe perete, portretele lucrate în ulei ale cuiva, nu-și amintește bine. Eu m-am interesat la cine am putut, și pentru detalii mi-au indicat pe Dra Zarif, sora Dlui Dacian, fosta profesoară de istorie, Dra Constantinescu Artea (Margareta) directoare, cum și Dra Mitescu, prof. de istorie și care locuiește în str. Zânelor nr. 7.

În speranța că veți putea folosi datele mele, primiți, Dle Colonel, respectuoase salutări.

Sârbu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 94-95.

98

Galați, 10 august 1937

Liceul *V. Alecsandri*
Direcțiunea

Domnule Colonel,

DI Director Tohăneanu, îmi trimite, recomandat, un plic pentru Dvoastră.

Deoarece nu mă simt așa bine, nu pot veni să vi-l dau personal. Încercasem să vă anunț aceasta telephonic. N-am obținut legătura cu Dvs.

Vă rog să mă scuzați.

Cu deosebite considerațiiuni!
Prof. Șt. Nica¹⁸⁸, subdirector

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 91.

¹⁸⁸ Ion Cioroiu, *op. cit.*, p. 77, „Nica Ștefan, profesor de educație fizică la Liceul *Vasile Alecsandri* din Galați (1932-1947)”.

10 August, 1937

Ministerul Finanțelor
Serviciul Timbrului
Nr. 158.284

Act de dispensă,

Ministerul Finanțelor în conformitate cu art. 22 și 23 din *Legea Timbrului*, dispensează Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați, de plata taxelor de timbru și a impozitului pe acte și fapte juridice, atât pentru petițiunile adresate pentru acțiunile în justiție introduse de ea (cât) și pentru toate actele de procedură în această materie.

Această dispensă nu servește în tranzacții și acte de dispoziție.

Ministru,

Director,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 105.

(f.d.)

Stimată Doamnă și Domnule Sârbu,

În desele convorbiri avute cu Dvs. asupra casei *Cuza-Vodă*, am căpătat convingerea că am discutat de una și aceeași clădire – adică aceia care azi este în completă ruină. Îmi reamintesc că Dl. Sârbu îmi povestea că Dvs. ați avut școala cu Liceul *Mihail Kogălniceanu* în actuala casă de care vorbim, și că în camerele mari, unde plafoanele erau cu ornamente, la colțuri se găseau și inițialele Domnitorului înconjurate într-o ghirlandă de frunze. Mai mult chiar, Domnul Sârbu îmi spunea că sub actuala zugrăveală nu se poate să nu se găsească ceva urme.

Data fiind polemica începută în ziare și pentru a ne conforma în dreptatea inițiativei pornite de noi, vă rugăm, a ne da cât mai multe date din cele ce aveți Dvs., pentru a mări astfel documentele pe care deja le avem pentru aceeași idee.

Respectuoase sărutări de mâini și multe mulțumiri.

Lt. Colonel Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 93.

101

(f.d.)

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 148

Mult Stimată Doamnă,

După cum sunt sigur că ați aflat, a luat ființă în orașul nostru o Asociație denumită *Casa Cuza-Vodă*, în scopul de a răscumpăra și restaura acea casă, azi în ruină.

Cum Dvs. ați activat ca profesoară la *Liceul de Domnișoare Mihai Kogălniceanu* din acest oraș, care cândva a fost adăpostită în acea casă, cu onoare vă rugăm a veni în sprijinul Asociației trimițându-ne orice fel de detalii din punct de vedere al descrierii interiorului casei precum și ori ce fel de obiecte sau documente ce eventual le posedați. Toate acestea fiindu-ne necesare, ca la renovarea casei să-i dăm aspectul cât mai apropiat de timpul când a servit ca locuință fostului Domnitor Ioan Cuza.

Primiți, Vă rog, respectuoasele noastre mulțumiri.

Președintele Asociației Casa Cuza-Vodă Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

Doamnei Profesoare Margareta Constantinescu¹⁸⁹, Strada Brăilei, Loco

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 98.

102

(f.d.)

Stimate Domnule Director,

La scrisoarea Dvs. din 16 iulie a.c., Comitetul Asociației, vă trimite prin mine călduroase mulțumiri pentru dispozițiile pe care le-ați dat posturilor de radio *București* și *România* de a difuza intențiunile noastre.

¹⁸⁹ Victoria Oprea, *Monografia Liceului Mihail Kogălniceanu din anii 1878-1998*, format digital, lucrarea din fondul Bibliotecii V.A. Urechia din Galați, nepaginat, „Margareta Constantinescu, profesoară de gimnastică. A primit în 1940 Medalia Centenarului Carol I – Pro Patria. S-a pensionat la 1 septembrie 1943. În lunile martie-aprilie 1944, din cauza frontului, Liceul este evacuat în com. Cermei, jud. Arad cu întregul inventar și arhivă”.

De altfel, Comitetul era convins că un român ca Dvs., un eminent fiu al Galațiului, nu putea să răspundă decât așa cum ați răspuns D-voastră.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

Domnului Dan Sărățeanu,
Director General al Societății de Radiodifuziune, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 99.

103

(f.d.)

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 150

Mult Stimată Domnișoară,

Asociația *Casa Cuza-Vodă*, creată în scopul de a răscumpăra și a restaura fosta Casă a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, știind că Dvs. ați activat ca profesoară la Liceul de Domnișoare *Mihail Kogălniceanu*, pe când acesta funcționa în acea locuință, vă roagă respectuos să binevoiți a ne pune la dispoziție, în vederea scopului de mai sus, a:

- orice document ce posedați;
- o scrisoare prin care să descrieți aspectul casei, eventual picturi sau sculpturi caracteristice epocii fostului Domnitor și care ar mai fi existat în acel timp.

Primiți, Vă rog, Domnișoară mulțumirile noastre.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

Domnișoara Mitescu¹⁹⁰, str. Columb, Loco.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 101.

¹⁹⁰ Victoria Oprea, *op. cit.*, „Ana Mitescu, licențiată în litere, profesoară de istorie la acest liceu în perioada 1909-1910, iar după 1927 a predat lb. română și lb. latină. A fost decorată în 1940 cu medalia *Centenarului Carol I – Pro Patria*. S-a pensionat la 1 niembrie 1944”.

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 152

Mult Stimată Doamnă Căpitan Zarif¹⁹¹,

Asociația Casa Cuza-Vodă, creiată în scopul de a răscumpăra și a restaura fosta Casă a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, știind că Dvs. ați activat ca profesoară la Liceul de Domnișoare Mihail Kogălniceanu, pe când acesta funcționa în acea locuință, Vă roagă respectuos să binevoiți a ne pune la dispoziție, în vederea scopului de mai sus:

- orice document ce posedați;
- o scrisoare prin care să descrieți aspectul casei, eventual picturi sau sculpturi caracteristice epocii fostului Domnitor și care ar mai fi existat în acel timp.

Primiți, Vă rog, Doamnă mulțumirile noastre.

Președintele Asociației Casa Cuza-Vodă Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

Doamnei Căpitan Zarif, Strada Constandache, Loco.

SJGAN, Fond Primăria orașului Galați, dos. 167/1937-1939, f. 102.

13 august, 1937

Reflecții pe marginea unor fapte diverse „Clubul Politic”

Cetitorii noștri au observat, poate, că nu am mai răspuns d-lor Emil Codreanu și N. Emanoil în chestiunea suprimării fondului pentru Vila lui Cuza și *motivele* care au determinat pe acești domni să se dueleze prin gazete. Tăcerea noastră nu trebuie să fie luată drept capitulare sau epuizare de argument, ci pur și simplu: *evitare*.

¹⁹¹ Victoria Oprea, *op. cit.*, „Jeni Dacian Zarif, absolventă a Școlii de menaj din Freiburg, profesoară de gospodărie și igienă în cadrul acestui liceu, cu titlul de *maestră*”; Monitorul Oficial, Partea I-a, an. CIX, Nr. 34, Luni, 10 februarie 1941, p. 13(693), „adm. maior Nicolae Zarif, se numește sef al Serviciului de contabilitate la ordonatorul secundar, Comandamentul Diviziei de Dunăre”.

Nu mai vrem – și ne pare rău că am intervenit – să ne dăm în spectacol. Inițiativa Comitetului de restaurare a Casei lui Cuza *nu trebuiește politicianizată*. Așa-zisa controversă istorică va fi elucidată definitiv după reîntoarcerea d-lui general Linteș, președintele Comitetului de inițiativă, când se va convoca o Adunare Generală.

Am trecut ieri pe lângă Casa ruinată a fostului Pârcălab Alexandru Ioan Cuza. Și fără să vreau m-am gândit atunci că toate drumurile, deocamdată, în a cest oraș, **duc la Clubul politic**. De acolo se răsfiră toate intrigile, se pun la cale afacerile și se risipesc infamiile împotriva adversarilor.

La Clubul politic – de orice culoare și miros – se vând conștiințe și se refac lingăii electorali. Când e vorba să se facă ceva în folosul obștesc numai „Clubul” dă deslegarea de fondurile necesare. Orice lucrare publică trebuie să poarte *pecetea partidului*.

Iată de ce, atunci când dl Emil Codreanu a motivat suprimarea fondului Casei lui Cuza a făcut-o, nu pentru opinia publică, **care de fapt nu exista, ci pentru Clubul politic**.

A. Romilian

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.111.

15 august 1937

Deschidem o lista de subscripție pentru Casa Cuza-Vodă

Am scris despre înființarea Asociației Casa Cuza-Vodă care și-a pus ca scop cumpărarea Casei în care a locuit ca Pârcălab al județului Covurlui, Domnitorul de mai târziu, Alexandru Ioan Cuza și transformarea ei într-un *Muzeu Regional Cultural*.

Prin aceasta s-ar păstra una din comorile naționale menită să țină trează conștiința poporului nostru asupra tuturor faptelor mari din istoria trecutului și asupra realizărilor lor. Pentru înfăptuirea acestui așezământ, Comitetul de conducere a Casei Cuza-Vodă a lansat liste de subscripție.

Persoanele care vor contribui cu orice sume vor fi trecute în *Cartea de Aur*, Carte care va fi în permanență expusă în Sala de onoare a Asociației.

Ziarul nostru primind o asemenea listă, deschide o subscripție publică, rugând publicul gălățean să contribuie cu orice sumă pentru înfăptuirea acestei opere naționale.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.111 (v.).

16 august 1937

**Tot în jurul Vilei lui Cuza
Prețioase precizări ale unei colaboratoare din Galați**

Disputa născută în jurul autenticității Vilei Domnitorului Cuza din Galați – pe care noi am încercat s-o lămurim în aceste pagini – continuă încă să pasioneze toate cercurile.

Din Galați primim o mișcătoare scrisoare a unei venerate doamne, care, indignată de faptul că o mână de politicieni caută să facă dintr-o inițiativă laudabilă, o nouă afacere, pune cu toată autoritatea lucrurile la punct.

D-sa arată că *Vila* ce caută să fie atribuită de unii lui Vodă-Cuza, a fost în realitate locuită de familia Pulief (bulgari bogați) care a fost asasinată prin 1872. Casa aceasta este a Primăriei, nefiind reclamată de nimeni. **Conducătorii Primăriei nu s-au dat în lături să aranjeze chiar și un Act de închiriere din (anul) 1857.**

Adevărații gălățeni, printre care se numără și corespondenta noastră, descendenta unei familii care a dat lui Vodă-Cuza și un aghiotant domnesc, cunosc însă, din mărturii familiare, că Domnitorul Cuza a locuit în Casa Pârcălăbiei.

Mai târziu, ne scrie onorata noastră colaboratoare, doctorul Vizzu, care a făcut rășboiul din 1877, a cumpărat *Vila* și era fericit că o poate înfrumuseța, mărturisindu-și prin această cumpărare cultul ce-l avea pentru Ioan Cuza.

De la fosta lui soție, d-na Isvoranu, *Vila* a ajuns în mâinile lui Theitler.

Făcând loc acestor prețioase lămuriri, credem că edilii gălățeni, cu pietate față de trecut, vor ști să curme, odată pentru totdeauna, odioasa dispută asupra autenticității Vilei lui Cuza, pentru ca, achiziționând-o, să o poată păstra ca loc de reculegere națională pentru viitorime.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.111.

16 august 1937

„TOCHETA” Etichete în relief gumate
București, Str. Lucaci nr.17

Domnule Președinte,

Cu durere am luat cunoștință de prin ziare, acum câtva timp, că vitregia vremurilor și indiferența oamenilor, amenință să lase clădirea în paragină, ori, în cel mai bun caz, trecerea ei în posesia unor particulari sau instituții, cu totul străine de respectul

gloriilor mari ale Neamului, a Casei în care a locuit, pe vremuri, la Galați, fostul Prefect și apoi primul Domnitor al Principatelor Unite, Ioan Alexandru I-ii Cuza.

Dar, cu mare emoție și negrăită bucurie, am aflat de asemenea, apoi, că întru apărarea acestui patrimoniu sfânt pentru trecutul țării, a luat ființă, în același oraș de reședință a Prefectului Ioan Cuza, un Comitet de inițiativă pentru cumpărarea clădirii cu trecut strălucit, și amenajarea ei într-un Muzeu Național.

Ca fiu al frumoaselor și mănoaselor pământuri ale Tescanilor din județul Bacău, născut și copilărit, deși evreu, în mijlocul puilor de țărani de pe acele meleaguri, am fost învățat an de an tot mai mult să venerez figura luminoasă și să apreciez însemnătatea fără de seamăn, pentru țărani în special și pentru întreaga țară în general, a aceluia falnic domnitor care, pe lângă alte capitale reforme, a decretat și aplicat cel dintâi la noi împroprietărirea țăranilor.

Am aflat de aceea, cu adâncă tristețe, că tare multe greutăți are de întâmpinat Onor Comitet, întru ducerea la bun sfârșit a frumosului său plan. Cu suflet curat, plin de emoția unui trecut pe care îl cinstesc alături de ceilalți fii ai neamului și socotindu-mă tributar al acestui pământ, care m-a născut și care mă hrănește, atât pe mine cât și familia mea, fie-mi îngăduit să ofer Onor Comitetului, pentru a-și continua nobila operă începută, încercând să înfrunte astfel indiferența obștească, modestul meu sprijin, ofrandă pioasă a unui meseriaș care, dacă nu poate contribui cu bani, aduce însă ca prinos de recunoștință ce datorește țării acesteia, puținul pe care îl poate da.

Mă oblig, Onor Comitet, să pun la dispoziția D-voastră (o) danie modestă a unui modest meseriaș - 100.000 (una sută mii) - insigne de carton în relief, asemeni acelor care se împart cu prilejul zilei Eroilor, Liga Navală Română, și al cărui model vi le alătur, ca prin diferitele mijloace ce vă stau la dispoziție să dispuneți vinderea lor, prin chete, în toată țara, contribuind astfel la desăvârșirea unei pioase opere de comemorare și cinste a figurii unuia dintre cei mai glorioși Domnitori ai țării.

Pentru fireștile explicații în legătură cu răspândirea insinelor de care, eventual, veți avea nevoie, stau cu plăcere la dispoziția Dvs obligându-mă, dacă veți crede necesar, a mă deplasa până la Galați.

Nădăjduind că aceasta totală desinteresată și modestă contribuție a mea va fi primită după cum se cuvine de Domniile Voastre, primiți, Vă rog, Domnule Președinte, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Joseph D. Grünberg-Tescani

Domniei Sale,

Domnului Președinte al Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați

Rezoluție:

Se va răspunde cu mulțumiri. Insignile făcute după propunerile mele cred că sunt gata. Se va cere să se trimită la Galați, la adresa mea la Comandament. Utilizarea lor, după ordinele mele. Lt.col. Rațiu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 118.

109

17 august 1937

De la Theitler la Max Auschnitt Drama casei din Galați a Domnitorului Cuza

Casa din Galați a Domnitorului Cuza, prin vitregia unor împrejurări tragice a ajuns în stăpânirea milionarului evreu din Iași, Theitler. Cine a fost acest Theitler se știe: concesionarul golirii closetelor ieșene. Nu e o glumă. Theitler obținuse de la Primăria Iașilor concesiunea curățirii closetelor. O afacere foarte rentabilă, după cum se vede, de vreme ce a izbutit, după multă muncă, e drept, și nu tocmai plăcută, să strângă o avere uriașă. Theitler a murit. Odată cu restul bogățiilor sale, Casa din Galați a Domnitorului Cuza a intrat și ea în stăpânirea moștenitorilor săi, câteva femei dolofane, care s-au priceput să strângă bine băierile pungii.

Totuși, asupra Casei din Galați a Domnitorului Cuza apăsau unele sarcini fiscale, neînsemnate la urma urmelor, dar poate necesare pentru a da proporții unei rușini. Fiscul, care nu cunoaște nici un fel de sentimentalism, s-a gândit să scoată Casa în vânzare.

O rușine națională

Câțiva români inimoși au încercat să salveze Casa lui Cuza de insulta unei netrebnice licitații. Cine a intervenit, pe sub mână, nu se știe, dar emoționanta hotărâre a fost părăsită. În jurul Casei lui Cuza se învârtesc, din timp în timp, cioclii percepției și toba rânjește în fața ruinelor.

Un partid de dreapta – *Totul pentru Țară*¹⁹² – a încercat s-o cumpere ca s-o restaureze și să facă din ea un *Muzeu Istoric*. Acum, în urmă, s-a constituit la Galați un Comitet al *Casei Cuza-Vodă*, alcătuit din câțiva ofițeri superiori și din mai mulți

¹⁹² *Totul pentru Țară*, partid legionar, constituit în 1933, după dizolvarea *Gărzii de Fier*. Conducătorul acestui partid era Corneliu Zelea-Codreanu, partid care, după alegerile din decembrie 1937, a intrat în Parlamentul României cu 66 de mandate.

intelectuali români, cu scopul de a strânge fondurile trebuitoare răscumpărării. Presa iudaică¹⁹³, urmărind cu o sadică stăruință distrugerea tuturor valorilor noastre istorice, simțind că-n sfârșit ceasul reabilitării a sosit, a deschis o vie campanie pentru degradarea casei lui Cuza.

Ziarul *Lupta*, de zilele trecute, spune în această privință următoarele:

Profităm de prilej spre a face o remarcă pentru actualul Comitet al Casei Cuza-Vodă. Nu ne referim la faptul că el persistă în greșala de a nu solicita și informațiunile unor competenți cum sunt profesorii: Niculescu și Munteanu-Bârlad, cunoscători incontestabili ai istoriei Galaților și ai chestiunii speciale ce ne preocupă. O asemenea ignorare nu poate decât să strice scopului ce a determinat constituirea acestui Comitet format din oameni, fără tăgadă, animați de înalte simțăminte românești. Și nu ne referim nici la cealaltă greșală ce constă în neconsultarea tuturor elementelor și surselor capabile să pună chestiunea în adevărata ei lumină.

Casa lui Cuza-Vodă n-ar avea astfel nici o valoare istorică. Așadar să lăsăm să continue rușinea de la Galați.

Intervine Max Auschnitt

De la Theitler la Max Auschnitt nu e decât o distanță, ca să-i spunem așa, de miros. Max Auschnitt a vrut să cumpere Casa lui Cuza-Vodă. Aceste știri le aflăm tot din *Lupta* care spune:

Acum vreo patru ani, se inițiasă o campanie cu scopul de a suscita interesul oficialităților și al opiniei publice, pentru importanța istorică ce o reprezenta Vila lui Cuza, scoasă de fisc în vânzare în contul unor rămășițe minime. În mijlocul acestei frământări, s-a produs o intervenție de seamă: aceea a marelui industriaș Max Auschnitt. Discret, d-sa a intrat în tratative cu mandatarii legali ai moștenitorilor lui Theitler și a tranșat cumpărarea ruinelor din Galați la suma de 600.000 lei.

Dl Max Auschnitt a însărcinat pe dl Gr. Ciuntu să se ocupe cu latura procedurală, dar mai înainte de asta dl Max Auschnitt a trimis pe dl Ciuntu la dl N. Iorga să-l întrebe dacă, într-adevăr, Casa are vreo valoare istorică. Max Auschnitt e obișnuit cu logica valorilor de bursă. Max Auschnitt nu vrea să cumpere altceva decât monumente istorice.

Demnitatea Românească

Nu știm în ce stadiu se găsește drama casei lui Cuza. Ne simțim datori să spunem însă că peste mândria Neamului apasă această cumplită rușine, a părăsirii unei case istorice. Indolența autorităților se cunoaște. Dar impertinența (unora) putea s-o

¹⁹³ În perioada interbelică Europa era inflamată de regimurile fasciste, regimuri care au promovat holocaustul asupra evreilor, slavilor și țiganilor, indiferent de țara căreia îi aparțineau ca cetățeni.

Fig. 21. Casa Cuza-Vodă din Galați, partea din față, ante 1938 (foto: George Makşay, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

trezească. Casa lui Cuza-Vodă a fost stăpânită de milionarul privaților ieșene. În viitor ea va fi proprietatea d-lui Max Auschnitt. E prea trist ca să mai stăruim. (antisemitism referitor la Theitler și Auschnitt).

I. P. Prundeni¹⁹⁴

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 112.

110

18 august 1937

Școala să răspundă străjerește la Apelul Comitetului de restaurare a Casei lui Cuza

Câteva personalități de inimă au depășit frământările cotidiene ale intereselor pur personale și, ridicându-se în ceasul al unsprezecelea, cer gălățenilor și covurluienilor să privească în față o dureroasă realitate. Casa lui Vodă-Cuza, Pârcălabul Galațiului, fondatorul de mai târziu al României moderne, în sufletul căruia s-a aprins atâta dor de bine pentru țărâtimea obișnuită, dărâmată.

Au trecut pe lângă ea anii de indiferență postumă. S-au luat și inițiative în câteva rânduri pentru salvarea prestigiului gălățenilor și stârpirea unui detestabil exemplu de educație națională pentru tineret. Se recomandă, doar, școlărilor să viziteze monumente istorice care să evoce prin intenția lor spiritele înaintașilor. Închipuiască-și acum, oricine, pe elevul roman, gălățean sau nu, vizitând o Casă mărunță ca și recunoștința noastră!... Cum se vor încrusta oare în sufletul lui, geamurile sparte și pereții igrasioși în decorul lor de izolare sălbatică, alături de prea frumoasele cuvinte ale profesorului rostite în orele de clasă sau într-o Conferință de 24 Ianuarie?

¹⁹⁴ Ilie Popescu-Prundeni, redactor principal al ziarului *Porunca Vremii*. Este cel care a început campania de denigrare a lui Nicolae Iorga prin articolul *Disecția unui călău - Nicolae Iorga*, publicat în ziarul *Porunca Vremii* din 10 septembrie 1940; vezi <https://www.observatorcultural.ro>, Ruxandra Cereșeanu, „Zavistia. Imaginarul lingvistic violent al extremei drepte românești”, în *Observator Cultural*, 26 martie 2002: „Nicolae Iorga nu este uitat, fiind atacat nu atât ca scriitor ori istoric, cât ca om politic (...) I.P. Prundeni îl ataca, printr-o animalizare sordidă și printr-o dezumanizare vehementă, care vizează degradarea: Iorga ar fi, astfel, un „om de cauciuc”, „vedenie cu barbă și umbrelă”, având caracter „de gelatină”. La nivelul registrului de tip bestiariu, Iorga este calificat ca „ihtiozaur”, „o meduză peste trupul nației, sugându-i câte puțin în fiecare zi și viața și onoarea”. Injuriatului i se aplica și un registru religios-demitizant: el este o „zdreanță apostolică” ori un proroc hidos care „se plimbă pe deasupra nației și ochii lui bulbucați se congestionează în țâfne”.

Indiferentismul de până acum, care ar trebui să încadreze pe toți reprezentanții oficiali ai orașului de câteva decenii încoace, într-un proces de *lez națiune* se termină formal, odată cu inițiativa Comitetului *Casa Cuza-Vodă*. Tot o inițiativă privată. Rămâne acum să vedem cum se va răspunde la Apelul făcut.

Școlile mici și mari vor dovedi cred, și de data aceasta, că știu să răspundă străjerește la chemare. Publicul gălățean, și odată cu noi, orașenii și sătenii Covurluiului pentru care, îndeosebi Cuza, se arată vrednic de cea mai pioasă recunoștință, suntem chemați să ne facem datoria.

Const(antin) Petrache¹⁹⁵, revizor școlar Tulcea.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 112.

111

22 august 1937

Frați Plugari,

Nu există oraș sau târg în Țara Românească în care să nu te împiedici de statui și busturi ale tuturor foștilor și actualilor politicieni, mai mari sau mai mărunți.

Pentru Marele Român care a fost Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, acel care cu adevărat a iubit, a luptat, a făcut prima împrăștiere țărănească la 1864 și a suferit pentru marea lui dragoste, pentru popor, oamenii noștrii politici sau gândit foarte puțin.

Casa în care a locuit marele Domnitor, este în ruină – o paragină.

Când s-au găsit sute de milioane pentru îmbogățirea tuturor străinilor, nimeni nu s-a gândit la cumpărarea și conservarea acestui imobil, care trebuie să fie un loc sfânt pentru Neamul Românesc.

În prezent un Comitet de oameni cu simțăminte curate și românești, în frunte cu dl G-ral Linteș, Comandantul Comandamentului 3 Teritorial, adună fonduri pentru cumpărarea, repararea și transformarea acestei Case într-un *Muzeu al Neamului* nostru, în care spiritul marelui iubitor al poporului, acel care a fost Alexandru Ioan I-iu Cuza, să domnească de-a pururea.

Subscrieți, deci, cu toți pe listele ce vi se prezintă pentru acest scop, încredințați că faceți o operă de recunoștință față de Marele nostru Binefăcător.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 113.

¹⁹⁵ Constantin Petrache a fost și comitetul de conducere al revistei *Copilul Dobrogean* (1935-1938).

1937, August 18

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană Juridică
Nr. 154

Mult iubite Domnule Eșanu¹⁹⁶,

Înainte de orice, te rog să mă ierți că în după amiaza de vineri, 13 August, nu am mai reușit să ajung până la Dvs.; eram tare obosit și copleșit de un așa strălucit succes pe care-l știi. Sâmbătă cum am ajuns la Galați, am și făcut câte o adresă oficială cerând depunerea sumelor la B.N.R. Nu știu ce se va fi făcut, până în prezent nu am nici o comunicare.

Nu știu dacă ai fi dispus D-ta să întrebi contabilitatea, ca să vezi dacă au primit vreo dispozițiune sau nu, pentru ca să știu eu dacă trebuie, sau nu, să fac o nouă intervenție. Afară de aceasta te mai rog ca în cazul când suma ar fi fost depusă, să fie imediat trimisă la Galați pentru a o trece în contul Asociației.

Este posibil ca între 26 - 27 să vin din nou la București și poate ar fi bine ca până atunci, să te mai gândești și D-ta la cine să mă mai adresez eu cu *Cartea de Aur* a Asociației.

Îți mai reamintești că acum o lună am fost la Iași și că m-am prezentat și D-lui Consilier Eșanu¹⁹⁷, cu rugămintea de a ne da o mână de ajutor pe lângă avocatul Simionescu? Dl. Consilier mi-a promis întreg concursul, însă știu că urma să plece și D-sa în concediu. Așa îmi închipui, că până în prezent nu am primit nici un răspuns la rugămintea noastră.

Vă rog să fiți așa de bun a scrie câteva rânduri D-lui Consilier, pentru a ști ce avem de făcut, sau cel puțin să știm în ce ape se mai scaldă vânzătorii¹⁹⁸. Te rog să mă ierți dacă peste munca atât de trudnică a D-tale mai vin și eu să te deranjez cu necazurile mele.

Cu toată dragostea!

Lt. Colonel Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 114.

¹⁹⁶ Scrisoare trimisă la București lui Gheorghe Eșanu, o personalitate în domeniul bancar, director al sucursalei Galați a BNR, în 1936, transferat în administrația centrală a BNR, unde, în mai 1937, era deja șef de secție în cadrul Serviciului controlul importului și al devizelor, iar mai târziu a ocupat mai mulți ani postul de director; vezi Arhiva Băncii Naționale a României (ABNR), fond *Consilii de conducere*, dos. 197/1927, f.37; dos. 209/1929, f.23; dos. 2441933, f.9; dos.272/1936, f.120; dos.280/1937, f.3; dos. 405/1947, f.7. Mulțumiri domnului dr.Cristian Scăiceanu, expert al Muzeului Băncii Naționale a României, pentru informațiile transmise.

¹⁹⁷ Mihai Eșanu, primar al municipiului Iași în perioada 13 februarie-1 octombrie 1938.

¹⁹⁸ Urmașii lui Adolph Theitler.

113

1937, August 18

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană Juridică
Nr. 156

Mult Stimat Domnule Pamfil Șeicaru¹⁹⁹,

În onoratul Dv. ziar (*Curentul*) din ziua de (16) August (1937) au apărut, sub anonim, câteva rânduri scrise de o venerabilă Doamnă în legătură cu inițiativa luată de Asociația Casa Cuza-Vodă. Întrucât reieșea că D-na este atât de bine documentată, vă rugăm să fiți așa de bun să ne spuneți cine este, pentru a lua contact și a aduna toate amănunțele ce ne vor fi necesare pentru restaurarea casei Domnitorului cât mai aproape sau chiar exact de cum era în vremea lui. Vă rog să fiți convins că și noi vom păstra toată discrețiunea pe care a impus-o și D-na.

În adăstarea răspunsului Dvs., Vă rugăm să primiți respectuoasele noastre mulțumiri și salutări.

Președintele Asociației Casa Cuza-Vodă Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond Primăria orașului Galați, dos. 167/1937-1939, f. 115.

114

1937, August 18

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană Juridică

Mult Stimat Domnule Guvernator²⁰⁰,

Înainte de a vă expune rugămintea mea, vă rog respectuos a mă scuza că vă răpesc o clipă din timpul D-voastră atât de prețios. Oastea din Garnizoana Galați a luat inițiativa răscumpărării și restaurării Casei în care a locuit Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, în Galați, care azi se găsește în ruină. Inițiativa este azi concretizată prin Asociația

¹⁹⁹ Pamfil Șeicaru (1894-1980), ziarist, director al ziarului *Curentul*.

²⁰⁰ Scrisoarea a fost adresată lui Dumitru (Mitiță) Constantinescu, Guvernatorului Băncii Naționale a României (23.09.1935-17.09.1940).

Casa Cuza-Vodă care este întocmită pe baze legale juridice și cu o responsabilitate bine hotărâtă, ceace ne dă garanția unei înfăptuiri sigure a idealului propus. Din primul moment gândul mi s-a îndreptat către Dvs, care sprijiniți toate operele mari cu caracter național și m-am folosit de acest mijloc de a vă scrie, rugându-vă să binevoiți a-mi comunica dacă pot spera la o audiență; rămâne ca Dvs. să-mi fixați ziua și ora când mă pot prezenta.

Convins fiind de căldura și înaltul Dvs. patriotism care subliniază întreaga Dvs. ființă și activitatea de toate zilele, sunt în așteptarea favorabilă a hotărârii D-Voastră.

Vă rog să primiți, Domnule Guvernator, considerațiunea profundului respect ce vă păstrez.

Lt.Colonel, Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Div. 21, Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 120.

115

18 August 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică

Mult Stimat Domnule *Grünberg-Tescani*,

Am primit scrisoarea Dvs, prin care binevoiți a oferi în mod gratuit Asociației *Casa Cuza-Vodă*, 100.000 (una sută mii) insigne de carton în relief.

Comitetul, prin mine, vă aduce cele mai frumoase mulțumiri și vă rog să trimiteți acele insigne pe adresa subsemnatului la Galați, Comandamentul 3 Teritorial.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General, Linteș Gheorghe

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 123.

116

București, 2 septembrie 1937

D-lui Lt. Col. Rațiu V. - Galați

Prin prezenta avem onoare a vă informa că v-am expediat astăzi corecturile comenzii Dv. În același timp vă rugăm să binevoiți a ne remite originalele celor 2 planuri care se tipăresc la sfârșitul Statutelor, fiindu-ne imposibil de a face clișee după copiile remise.

Cu toată stima,

Cartea Românească S.A.
Serv. Industria P/M

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 139.

117

1937 Sept(embrie) 8

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană Juridică
Nr. 164

Către,
Cartea Românească, Societate Anonimă-București

Cu onoare vi se înapoiază corectura *Statutelor Casei Cuza-Vodă* rugând să binevoiți a dispune să se culeagă din nou subscrișii din *Actul Constitutiv*, deoarece au survenit unele modificări și precizări²⁰¹. Totodată vă trimitem și originalele celor 2 planuri care urmează a se tipări la sfârșitul statutului.

Secretarul Asociației *Casa Cuza-Vodă Galați*
Lt. Colonel Victor Rațiu

²⁰¹ Cele două documente, *Statutul* și *Actul Constitutiv* au fost semnate, olograf, de către toate persoanele consemnate aici, și prezentate la Tribunalul Județului Covurlui, Secția I-a, conform Proceselor-verbale nr. 2114 și 2115, din 14 iulie 1937.

STATUT

Subscrișii:

General Linteș Gheorghe, C-dantul Corpului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați,
General Phleps Artur, Comandantul Diviziei 21-a Infanterie,
N. Goga, reprezentantul Prefecturii județului Covurlui,
Lt.Colonel Rațiu Victor, Șef de Stat Major al Diviziei 21-a Infanterie;
M. Helman, reprezentantul Ziarului *Universul*,
Ion Efstate, reprezentantul Ziarului *Curentul*,
I. Papadopol-Brateș, reprezentantul Ziarului *Porunca Vremei*,
Colonel Târnjală Ilie, reprezentant Comandamentului 3 Teritorial,
Maior Constantinescu Vasile și Căpitan Dimitriu Aureliu, reprezentanții Diviziei 21-a (Infanterie),
Maior Nicolau Vasile, pentru Comandantul Regimentului 11 Dorobanți,
Paul Pașa, institutor pensioner,
Lt. Colonel I. Diaconu, Comandantul Regimentului 3 Pionieri,
Maior Luca D. și Locot. Vlase, din partea Regimentul 8 Călărași,
Căpitan Comandor Andone Calistrat, Comandantul Apărării Fixe Fluviale,
Căpitan Comandor Ionescu Emanoil, Comandantul Flotei 3 Aviație,
Admin. Maior Secan, din partea Batalionul 3 Administrativ și șeful Manutanței Galați,
Căpitan Bujoreanu, Comandantul Companiei 3 Sanitară,
Medic Colonel Gruescu, Șeful Spitalului Militar Galați,
Lt. Colonel Magistrat Hagi Stoica, Președintele Tribunalului Militar Galați,
Maior Proca, Comandantul Cercului de Recrutare Covurlui,
Maior Boteanu, Comandantul Închisoarii Militare Galați,
Maior Lupașcu, pentru Comandantul Pieții Galați,
Inginer Măinescu, Inspector de întreținere C.F.R.,
Inspector Daia, Directorul Docurilor Galați,
Chiriță, Diriginte de Of. P. T. T.,
Rotmann, reprezentantul Uzinele *Titan*,
Aurel Vidrașcu, Prim-Procuror,
Dr. I. Marcu, Medicul Primar al Jud. Covurlui,
Dr. Otto Ritter, Medicul Primar al Municipiului Galați,
Ioanițescu, Subadministrator Financiar,
Dumitrescu, Chestorul Poliției Galați,
Profesor I. Tohăneanu, Directorul Liceului „Vasile Alecsandri”,
Profesor N. Coț, Directorul „Școlii Normale”,
Doamna P. Paraschivescu, Directoarea „Liceului Industrial de Fete”,
D-ra Stătescu, Directoarea „Institutului Ortodox” Galați,

Doamna Racoviță,
Profesor Cotlaru,
Avocat Gr. Mihăilescu,
Av. I. Duca,
N. D. Panaitescu, Vicepreședintele Camerei de Comerț,
Gh. Bogza, reprezentantul firmei „Alec Dumitri,
I. Moiescu, Directorul „Bancii Agricole”,
Isaia Gheorghiu, Directorul „Băncii Basarabia”,
Ioan Missir, Directorul „Băncii de Scont”,
Răducanu, Directorul „Societății de Telefoane”,
A. Bogdjelian și Serafim, reprezentanții „Industriei Textile”,
Avocat Haldner, reprezentantul Fabricii „Năvodul”,
Avocat Orenstein, reprezentantul Fabricii „Tchmlekdjoglu”,
C.P. Teoharie, str. Sacalelor nr. 26,
Țesătoria „Topalian”, str. T. Ionescu, nr. 96,
Teodorașcu, industriaș,
Petre Bittir, librar,
Jordan Stănescu, Șeful Serviciului Siguranței Galați,
Constantin Brătescu, Reprezentantul „Corpului Contabililor”.

ACT CONSTITUTIV

Subscrișii:

I.P.P.S. Episcopul Cosma al „Dunării de Jos”,
General Linteș Gheorghe, C-dantul Corpului 3 Teritorial și al Garnizoanei Galați,
General Ciupercă Nicolae²⁰², Comandantul C(orpului) 3 Armată,
General Phleps Artur, Comandantul Diviziei 21-a Infanterie,
Amiral Roșca Eugen, Comandantul Diviziei de Dunăre,
N. Goga, reprezentantul Prefecturii județului Covurlui,
G. Dumitrescu, Primarul Municipiului Galați,
General Procopiescu Dumitru, Comandantul Brigăzii 21 Infanterie,
Lt.Colonel Rațiu Victor, Șef de Stat Major al Diviziei 21-a Infanterie,
M. Helman, reprezentantul Ziarului „Universul”,

²⁰² Dr.Alexandru Duțu, Florica Dobre, *Drama generalilor români (1944-1964)*, București, Editura Enciclopedică, 1997, p. 75, 78, generalul Nicolae Ciupercă (20 aprilie 1882 - 25 mai 1950), „comandant al Armatei 4 Române în acțiunile militare desfășurate pentru eliberarea Basarabiei și în zona Odessa, în perioada 22 iunie-9 septembrie 1941, a fost arestat la 12 septembrie 1948 sub acuzația de *complot și uneltire contra ordinii sociale*, imputându-i-se faptul că în anii 1946-1947 a acționat în cadrul organizației *Graul Sângelui*, condusă de prof. Ion Vulcănescu. S-a stins din viața în spitalul Central nr.1 al penitenciarului Văcărești”.

Ion Efstate, reprezentantul Ziarului „Curentul”,
I. Papadopol-Brateș, reprezentantul Ziarului „Porunca Vremei”,
Reprezentantul Ziarului „Viitorul”,
Gh. Mihăilescu, Directorul Ziarului „Acțiunea”,
Reprezentantul Ziarului „Ecoul”,
Reprezentantul Ziarului „Vocea”,
Colonel Tânjală Ilie, reprezentant Comandamentului 3 Teritorial,
Maior Constantinescu Vasile și Căpitan Dimitriu Aureliu, reprezentanții Diviziei 21-a (Infanterie),
Maior Nicolau Vasile, pentru Comandantul Regimentului 11 Dorobanți,
Paul Pașa, institutor pensioner,
Lt. Colonel Balaș Andrei, pentru Comandantul Regimentului 3 Artilerie Grea,
Lt. Colonel Diaconu I., Comandantul Regimentului 3 Pionieri,
Maior Luca D. și Lt. Vlase din partea Regimentul 8 Călărași,
Căpitan Comandor Andone Calistrat, Comandantul Apărării Fixe Fluviale,
Căpitan Comandor Ionescu Emanoil, Comandantul Flotilei 3 Aviație,
Admin. Maior Secan, din partea Batalionul 3 Administrativ și șeful Manutanței Galați,
Căpitan Bujoreanu, Comandantul Companiei 3 Sanitară,
Medic Colonel Gruescu, Șeful Spitalului Militar Galați,
Lt. Colonel Magistrat Hagi Stoica, Președintele Tribunalului Militar Galați,
Maior Proca, Comandantul Cercului de Recrutare Covurlui,
Maior Boteanu, Comandantul Închisoarii Militare Galați,
Comandantul Legiunei Jandarmi Covurlui,
Delegatul Marelui Stat Major pe lângă C. F. R.,
Maior Lupașcu, pentru Comandantul Pieții Galați,
Comandantul Companiei Grăniceri Galați,
Șeful Direcției de Exploatate C. F. R.,
Inginer Măinescu, inspector de întreținere C.F.R,
Inginer Voronca, inspector de Tracțiune C. F. R.,
Inginer Marinescu și Tomescu, inspectori de Mișcare C.F.R,
Inginer C. Apostolide, șeful Atelierelor C.F.R.,
Inginer Bunea, șeful Depoului C.F.R.,
Inspector Gheorghiu și Daia, directorii Docurilor Galați,
Inginer Voiosu, șeful Serviciului Hidraulic,
Inginer Blank și Bâlcu, directori U.C.G.,
Directorul Băncii Naționale, Sucursala Galați,
Săveanu, Directorul „Băncii Românești”,
Chiriță, Diriginte Of. P. T. T.,
Rotmann, reprezentantul Uzinele „Titan”,

Inginer Constantinescu, reprezentantul „Uzinele Române de la Dunăre”,
Comandor Popescu, Căpitanul Portului Galați,
Profesor Zaharia, Directorul „Liceului Comercial”,
Inginer Ciofu, Camera de Muncă,
Poltzer, avocat, Baroul Covurlui,
Magistrat Constantinescu, Președintele Tribunalului Covurlui,
Aurel Vidrașcu, Prim-Procuror,
Magistrat Hozoc, Curtea de Apel,
Dr. I. Marcu, Medicul Primar al Jud. Covurlui,
Dr. Otto Ritter, Medicul Primar al Municipiului Galați,
Comănescu, Inspector Financiar,
Portase, Administrator Financiar,
Ioanițescu, Subadministrator Financiar,
Dumitrescu, Chestorul Poliției Galați,
Gheorghiu, Inspector General Școlar Primar,
Gheringher Iosef, Inspector Școlar Secundar,
Căpitan Iamandi Stelian, Comandantul Legiunii de Străjeri,
Profesor I. Tohăneanu, Directorul Liceului „Vasile Alecsandri”,
E. Constantinescu, Directorul Liceului „Alec Russo”,
Directorul Seminarului „Sf. Andrei”,
Profesor N. Conț, Directorul „Școlii Normale”,
Directorul Gimnaziului „C. A. Rosetti”,
Directorul „Liceului Industrial de Băeți”,
D-na Profesoară Leonte, Directoarea Liceului de Fete „M. Kogălniceanu”,
Doamna P. Paraschivescu, Directoarea „Liceului Industrial de Fete”,
Directoarea „Liceului Comercial de Fete”,
D-ra Stătescu, Directoarea „Institutului Ortodox” Galați,
Directoarea Institutului „Notre Dame de Sion”,
Doamna Racoviță,
Profesor Cotlaru,
Avocat Gr. Mihăilescu,
Av. I. Duca,
Căpitan I. Teodosiu, reprezentantul Cercetașilor de Răsboi,
Liga Navală Română,
Liga Culturală,
General Rezervă Artur Grigorescu,
General Rezervă dr. Ciomac,
General Rezervă dr. Scurtu,
Societatea Ofițerilor de Rezervă,

Reprezentantul Societății „Bărbăție și Credință”,
Reprezentantul Societății „Virtutea Militară”,
Reprezentantul Societății „Voluntarii de Răsboiu”,
Reprezentantul Societății „Victoria”,
Președintele Camerei de Agricultură,
Președintele Partidului Liberal din Galați, *V. Slăvescu*,
Președintele Partidului Național Țărănesc din Galați, *Gafenco*,
Președintele Partidului Național Creștin, *avocat Gr. Mihăilescu*,
Președintele Frontului Românesc, *Avocat Christache Teodoru*,
Președintele Partidului Georgist, *Ing. Deleanu*,
Președintele Partidului Poporului, *Dr. Duca*,
Președintele Partidului Radical Țărănist, *Av. Vlad Dimitriu*,
Președintele Partidului Totul pentru Țară, *Avocat Ibrăileanu*,
Gh. Borvizeanu, Directorul „Fabricii de Tricotaje”,
Sterea Codescu, mare comerciant,
Apostol Popa, Președintele Camerei de Comerț,
Max Auschnitt, mare industriaș,
Malaxa, mare industriaș,
N. D. Panaitescu, Vicepreședintele Camerei de Comerț,
Vasile Miron, comerciant și industriaș,
Ștefan H. Ștefan, mare proprietar,
Jan Steuerman, mare comerciant,
Gh. Bogza, reprezentantul firmei „Alec Dumitriu”,
Avocat Trancu-Iași,
Arhitect Popescu,
General Mihail Ionescu, Președintele Consiliului de Administrație al C.F.R.,
Ing. Macovei, Directorul General C.F.R.,
Ing. Misicu,
Dr. Lazăr,
Dr. Alexandrescu,
I. Moiescu, Directorul Bancii Agricole,
Isaia Gheorghiu, Directorul „Băncii Basarabia”,
Parucini, Directorul „Băncii Comerciale Italiene”,
Tenenbaum, Directorul „Băncii Comerciale Române”,
Directorul „Băncii Credit Mărunt”,
Iosef Rösler, Directorul „Băncii Creditul Român”,
Ioan Missir, Directorul „Băncii de Scont”,
Răducanu, Directorul „Societății de Telefoane”,
A. Bogdjelian și Serafim, reprezentanții „Industriei Textile”,

Fabrica de ulei „Fleming”, str. Cereș nr. 42,
Fabrica de Paste Făinoase „Josef Ludwic”;
„Fabrica de Țesătorie”, str. M. Kogălniceanu, nr. 5,
Avocat Haldner, reprezentantul fabricii „Năvodul”,
Fabrica de caele „Mustad”, str. Cărămidăriei nr. 28,
Avocat Orenstein, reprezentantul Fabricii „Tchmlekdjoglu”,
Fabrica „Talpa”, B-dul T. Ionescu,
C.P. Teoharie, str. Sacalelor nr. 26,
Țesătoria „Oltenia”, str. Thenea nr. 17,
Țesătoria „Covurlui”, str. Lozoveni nr. 125,
Țesătoria „Topalian”, str. T. Ionescu, nr. 96,
Fabrica „Talpă Tripos”, str. Brăilei nr. 179,
Țesătoria „Tripos”, str. Traian nr. 261,
Teodorașcu, industriaș,
Petre Bittir, librar,
Sârbu, Parfumeria *Florența*,
Ștefănescu, Spălătorie Chimică,
Iordan Stănescu, Șeful Serv. Siguranței Galați,
Roșculeț, comerciant,
Constantin Brătescu, Reprezentantul Corpului Contabililor.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 140-142 (f-v).

118

9 Septembrie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană Juridică

Către,
Primăria Municipiului Galați

Am onoare a vă ruga să binevoiți a aproba ca Asociația noastră să instaleze pe gardul Parcului²⁰³, vizavi de restaurantul *Suré*²⁰⁴, una vitrină, în care dorim să expunem

²⁰³ Este vorba de Parcul *Eminescu* de astăzi.

²⁰⁴ Restaurantul *Suré* se afla pe str. Domnească nr. 30-34, vizavi de Parcul Municipal (azi *Eminescu*) și făcea parte din categoria „restaurantelor de lux” din Galați. Vezi, *Crișan V. Mușețeanu, Opera alese, I*,

diferite lucruri în legătură cu propaganda ce o facem pentru răscumpărarea Casei Cuza-Vodă. Dimensiunile vitrinei vor fi de aproximativ 2-3 metri.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General, Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 125.

119

9 Septembrie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 168

Mult Stimată Domnișoară,

Suntem informați că D-voastră sunteți în posesia unei dantele, fostă proprietatea Domniței Elena Cuza. Cum Asociația dorește să intre în posesia oricăror obiecte rămase de la familia Domnitorului, vă rugăm să binevoiți a ne comunica următoarele:

- Dacă puteți sau doriți să ne dați acea dantelă și în ce condițiuni, și
- Cu ce dovediți autenticitatea acelei dantele?

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

D-Sale,
Domnișoarei Racliș, Str. Vlad Țepeș, nr. 18, Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 124.

Lumea copilăriei mele, Galați, 2013, Editura Muzeului de Istorie Galați, 2013, pp. 187- 190; Violeta Ionescu, *Misterele Galaților. Povestiri aproape adevărate*, Galați, Editura Centrului Cultural Galați, 2017, pp. 3-4, 15, restaurantul *Suré* „era un fel de *Capșa* dunărean, un loc de petrecere, de răgaz, mai ales pentru elita locală, națională și internațională poposită la Galați cu treburi sau cu ocazii de *bon ton*. Era proprietatea fraților Anton și Demetrios *Suré*, un local de prim rang care oferea servicii speciale pentru banchete, la evenimente private sau oficiale, vestit prin raritățile sale și tariful urcat”.

9 Septembrie 1937

„Cercul Cultural al Tinerilor Meseriași”
Galați, Sediul str. G. Caranfil nr. 65
Fondat în anul 1933
No. 63

Domnule Președinte,

Noi, tinerii meseriași, înțelegând frumoasa inițiativă de a înfrumuseța Municipiul Galați, prin opera de răscumpărare a Casei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza și care prin reparații și modificări necesare să fie transformată într-un *Muzeu Național*, venim cu posibilitățile Cercului nostru care urmărește un scop pur cultural și teatral, să dăm un spectacol teatral, jucând puternica dramă *Cain* de A. Sabaru²⁰⁵.

Venim cu această propunere înțelegând necesitatea măririi fondului pentru îndeplinirea scopului sus arătat. Spectacolul va fi organizat de onor, Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă*, iar Cercul nostru nu are altă altă pretenție decât numai la suma de 1.350 lei (una mie trei sute cincizeci lei), care servește la cheltuielile strict necesare pentru montarea piesei.

Președinte,

Secretar,

D-niei Sale,
Domnului Președinte al Asociației *Casa Cuza-Vodă*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 10.

²⁰⁵ Mihail Straje, *op. cit.*, p. 622, "Alexandru Sabaru (1885-1943), pseudonimul lui Alexandru Popescu, avocat, dramaturg și prozator, deputat de Ilfov (1926-1927; debutează la *România Nouă* (1915), colaborând apoi la *Ramuri*, *Adevărul Literar și Artistic*, *Universul*, *Pagini moldave* etc.; membru fondator al *Societății Autorilor Dramatici Români* (1923), membru al *Societății Scriitorilor Români*. A mai semnat și Al. Popescu-Sabaru".

10 septembrie 1937

Proces-verbal,

Astăzi, anul 1937, luna septembrie, în 10 zile

Noi, Bighiu Mihai, Comisar-ajutor la Circa a II-a de pe lângă Chestura Poliției Municipiului Galați, cu încheierea Dlui Șef, respectivul am primit adresa Nr. 128/937, prin care ne face cunoscut că în fosta locuință a Domnitorului Ioan Cuza locuiesc mai mulți indivizi și anume: Dumitru Gurău, Tudorel Cojocăreanu, Gruia Clemente, Marin Baranga, Costică Troicu, Chiriac Frangulea și alții, care din informații aceștia demontează uși, dușumele, giamuri etc. pe care le distrug. Pentru aceste motive, Dl. Președinte al sus-zisei Asociații cere să le punem în vedere de a nu mai comite astfel de fapte că ulterior vor fi dați judecății pentru faptul de distrugere. Noi, în vederea aceasta, însoțit de martorii asistenți, mai întâi ne-am transportat la fața locului, unde făcând cercetări din cameră în cameră, am constatat că toate sunt cu uși, ferestre și dușumele în regulă. Apoi am invitat la acest oficiu pe chiriașii ce ocupă acel imobil compus din dnii: Teodor Cojocăreanu, Gina Bizana, Eduard Peliton, Frangulea Chiriac, Constantin Froiciu, Dumitru Gurău, Teodor Marinescu și Aurica Baranga, și interogându-i pe fiecare, ne-au depus câte o declarație aparte, semnate propriu și prin punere de deget, prin care arată că își iau obligațiunea de a păstra camerele ce ocupă în cea mai perfectă regulă. Declarații vizate de noi se anexează aci.

Drept care am încheiat prezentul Proces-verbal, care împreună cu adresa nr. 128/937 și cinci declarații se vor înainta locului în drept spre cele legale.

Bighiu Mihai

Asistenți,

Declarații,

Subsemnații, Teodor Cojocăreanu, Gina Bizana, Eduard Peltari și Frangulea Chiriac declarăm prin prezenta că am luat cunoștință de Ord. Nr. 128/1937, a Onor Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați, str. Cuza-Vodă și totodată arătăm că de când ne-am mutat în acel imobil, am păstrat fiecare în parte apartamentele, în parte, așa cum le-am găsit și am mai făcut ceva reparații la ele, întrucât erau insalubre și nu mai puteau fi locuite.

Deci, ne luăm obligația ca și de acum înainte, pe timpul cât vom locui în ele că le păstrăm în bună regulă.

Declarăm și semnăm propriu.

Subsemnatul, Constantin Froicu, de ani major, de profesiune muncitor în Port și cu domiciliul în Galați, str. Cuza-Vodă nr. 64, cercetat fiind, declar următoarele:

Locuiesc în acest imobil timp de acum cinci ani de zile, ocup două camere și le păstrez așa cum le-am găsit, ba am mai făcut și ceva îmbunătățiri la ele și curățenie ca să pot să locuiesc.

Acestea declar și semnez propriu după cetire.

Constantin Froicu.

Subsemnatul, Dumitru Gurău, str. Cuza-Vodă nr. 64, declar că stau în acest imobil de 2 ani. Știu că în curtea unde stau și alți chiriași; sergentul de Poliție Marin Baranga închiriaza camere mobilate, iar Costin Frâncu a distrus acoperișul beciului și scara care duce în beci puindu-le pe foc.

Camerele pe care le ocupăm noi le păstrăm în bună stare, având grijă să nu vie alții în timpul nopții ca să facă vreo stricăciune.

Aceasta îmi este declarația mia pe care o susțin și o semnez.

Dumitru Gurău.

Subsemnatul, Teodor Marinciu din Galați, str. Cuza-Vodă nr. 64, declar că stau în acest imobil de 7 ani. Știu că în curte stau mai mulți gospodari care nu plătesc chirie, iar sergentul de Poliție Marin Baranga închiriaza camere mobilate; de când stă în acest apartament, crește porci, pui în casă, care ar putea fi ocupată de un om sărac și a păstra buna curățenie. Iar Costică Froicu cu soția lui a scos tot acoperișul de pe beci, scoțând și scara, pe care le-au pus pe foc; împreună cu soția lui, Marin Baranga, scoțând și tabla de pe casă a învelit cotețul porcului.

Aceasta-mi este declarația mea pe care o susțin și o semnez.

Teodor Marinciu.

Subsemnata, Anica Baranga, domiciliată în str. Cuza-Vodă nr. 64, în Vila Domnitorului Cuza-Vodă. Asupra celor declarate de dl. Marinciu Teodoru contra mea, cum că aș fi luat tablă după acoperișul casei și scara de la beciu, cum și acoperișul beciului, nu este adevărat, având ură personală pe mine. Totodată declar că scara, tabla și acoperișul beciului au fost luate de către Costică Froicu care locuiește chiar sub beciu.

Aceasta o recunoaște singur întrucât astă iarnă nu avea cu ce încălzi copiii, fiindcă nu avea treabă ca muncitor în Port.

Aceasta declar, susțin și semnez prin punere de deget, neștiind carte.

Aurica Baranga.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 201-205

122

Constanța, 10 Septembrie 1937

Domnule General,

Am primit adresa Dvs nr. 149 prin care mă întrebați detalii asupra Casei *Cuza-Vodă* din Galați. Liceul de Fete, a cărui directoare am fost până la plecarea mea din Galați, a funcționat în acea clădire până prin Noiembrie 1920 – cât îmi aduc aminte... A trebuit să ne mutăm din cauza unei surpări de teren care determinase o crăpătură a zidurilor în colțul dinspre fundul și stânga clădirii, privită din strada *Cuza-Vodă*.

Serviciul tehnic al Comunei m-a obligat să evacuaș imobilul. Înainte de această întâmplare am făcut și eu intervenții la Ministerul Instrucțiunii pentru cumpărarea imobilului, căci nu era nici o gospodărie ca Ministerul să plătească chiria, în loc ca să fie debursată o sumă care atunci nici nu era prea mare. După plecarea noastră casa a fost vândută de Dna proprietară Izvoranu unui evreu, Theitler.

Înainte de a se instala Școala noastră în acel imobil, a locuit acolo Dl. Grigore I. Trancu din București, care ar avea poate să vă dea multe indicațiuni.

Nobila Dv. idee de a răscumpăra imobilul o împărtășesc din tot sufletul și vă rog să-mi trimiteți și mie o listă de subscripție, dacă veți aviza la acel mijloc de strângere a fondurilor. Cred că asemenea liste ar avea succes în toată țara, pentru că în special școlarii și liceenii entuziaști înțeleg ce mult datorește Țara Românească Marelui Domnitor Alexandru Ioan Cuza, pentru Unirea noastră și pentru curajul de a înfăptui cele mai salutare și grandioase reforme sociale în România.

Cu privire la obiecte sau documente în legătură cu persoana marelui Domnitor eu nu pot avea nimic și nici în arhiva școlii, pe care am predate-o la plecare. Știu că nu era nimic.

Cu cele mai distinse salutări și omagii.

Maria Dimitriu Castano²⁰⁶

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 144-144 (f-v).

123

11 IX 1937

Domnule Colonel,

Ca răspuns relativ la dantela ce am, nu a aparținut Doamnei Elena Cuza, ci a fost făcută cadou mamei mele de Domnitor, bun prieten cu fratele mamei, Iancu Panaitescu²⁰⁷, fost Primar al acestui oraș și care a ocupat și alte funcții pe vremuri. Doresc a o vinde, poate vreun bogătaș ar cumpăra-o pentru a o dona Muzeului. Nu am nici un act spre a dovedi proveniența, ci numai valoarea ei se dovedește.

Cu stimă,

C. Racliș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.149.

²⁰⁶ Dr.Lavinia Dumitrașcu, „Gheorghe L. Dimitriu. O personalitate aproape necunoscută a Constanței”, în *Datina*, seria nouă, anul 3, nr. 31, noiembrie 2016, p. 18, „a treia soție a lui Gheorghe L. Dimitriu a fost Maria Castano, fiica profesorului ieșean de franceză, junimistul Victor Castano (1842-1916), era profesoară în științele matematică și fizică pentru școlile medii de fete, una dintre primele femei jurnalist din Constanța, primul redactor-șef al *Ziarului Nostru*, publicație bilunară a Asociației Feministe de la Galați și Constanța”; Letiția Buruiană, „*Ziarul Nostru* – o publicație feministă în Galațiul interbelic”, în *Axis Libri*, an IV, nr.11, iunie 2011, p. 26, „președinta filialei Galați a *Asociației Feministe de la Galați și Constanța*, Maria G. Dimitriu-Castano apare rar în calitate de semnatară în paginile revistei, de regulă la articolele ce privesc activitatea organizației și de cele mai multe ori în articole despre activitatea ei remarcabilă ca președintă a filialei”.

²⁰⁷ Iancu Panaitescu, primar al municipiului Galați (1869-1870).

124

București, 14 IX 1937

Domnului Lt. Colonel V. Rațiu,

Stimate Domnule Colonel,

Am vorbit cu Pictorul Stoica Dumitrescu²⁰⁸ și e dispus să facă portretul despre care mi-ați vorbit. Când veniți la noi în București, treceți pe la mine spre înțelegerea unde să vă găsiți spre a vă înțelege.

ss Indescifrabil

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 146 (v).

125

16 IX 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 171

Înalt Prea Sfințite,

Conform promisiunii ce am avut-o atunci când am avut cinstea de a fi primit de Î.P.S. Voastră, să înaintez alăturat 97 (nouăzeci și șapte) liste de subscripție cu numerele 314 - 411 pentru parohiile din orașul Galați și Județul Covurlui. Convins fiind că toți parohii vor înțelege rostul acestei inițiative, Vă rog să dispuneți distribuția lor cu binecuvântarea Î.P.S.Voastre.

Secretarul Comitetului, Lt. Colonel Victor Rațiu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 143.

²⁰⁸ Ion Stoica Dumitrescu (1886-1956), pictor care s-a remarcat prin lucrările sale cu caracter istoric.

126

17 IX 1937

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană Juridică

Mult Stimată Doamnă,

La scrisoarea Dvs. din 10 Septembrie a.c. avem onoarea a vă trimite alăturat lista de subscripție Nr.412 pentru a fi completată de de către membrele distinsei *Asociații pentru Emanciparea Femeilor Române*. Comitetul vă trimite cu această ocazie cele mai distinse mulțumiri, rugându-vă în acelaș timp ca doamnele donatoare să fie scrise cât mai citeț în lista, urmând ca numele să fie trecut în *Cartea de Aur*.

Președintele Asociației Casa Cuza-Vodă Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

D-Sale,
Doamnei Maria Dimitriu Castano, Directoarea *Liceului de Fete*, Constanța.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 145.

127

Notă telefonică

(20 septembrie 1937)

Corpul 4 Armată
Maiorului Jenică Dumitriu,

Acest Comandament a început o acțiune pentru răscumpărarea Casei *Cuza-Vodă* din Galați, casă care este proprietatea moștenitorilor Theitler și a avocatului Vasile Iamandi care locuiește în strada Carol, vizavi de Universitate²⁰⁹.

Domnul avocat Iamandi a fost la Galați și a tratat cu noi cumpărarea imobilului, urmând ca până mâine 21 Septembrie (1937) să ne trimită o scrisoare prin care atât moștenitorii Theitler cât și D-sa să ne arate, în mod categoric, care este prețul vânzării.

²⁰⁹ Este vorba despre str. Carol din Iași.

Fii te rog atât de bun și trimite pe cineva care să roage pe Domnul av. Iamandi să ne trimită această scrisoare chiar azi, având absolută nevoie de ea pentru a lichida odată această chestiune.

Cu mulțumiri,
Lt. Colonel, Rațiu Victor

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 147.

128

1937, Septembrie 21

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 173

Domnului Dumitru Marinescu,
Președintele Comitetului de Direcție al Direcției Generale P.T.T.²¹⁰

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că în orașul Galați s-a constituit o Asociație cu denumirea *Casa Cuza-Vodă*. Această Asociație a fost recunoscută ca persoană juridică prin *Actul Constitutiv* și *Statute* care au fost autentificate de către Tribunalul Covurlui sub Nr. 2114 și 2115/937. Comitetul format din această Asociație are scopul ca prin diferite fonduri benevole să răscumpere Casa în care a locuit ca Pârcălab al Județului Covurlui, Domnitorul de mai târziu, Alexandru Ioan Cuza, cum și transformarea ei într-un *Muzeu Regional Cultural*.

Pentru mărirea fondurilor, vă rog să binevoiți a aproba emiterea unei serii de mărci poștale comemorative *Cuza-Vodă* cu următoarele subiecte și valori:

- *Casa Cuza-Vodă* în starea actuală, 1 + 1 lei;
- *Efigia lui Cuza-Vodă*, conform modelului emisiunii ce a circulat pe timpul domniei lui, 2 + 2 lei;
- *Statuia Unirii* din Iași, 4 + 4 lei;
- *Efigiile M.S. Regelui Carol II-lea* și a *Domnitorului Cuza-Vodă*, 6 +6 lei;

Această serie de mărci poștale, având valoarea de 13 lei pentru P.T.T. și 13 lei pentru Asociație, emisă numai în 70.000 exemplare, ar aduce un beneficiu de circa 900.000 lei pentru P.T.T. și 900.000 lei pentru Asociație, din care ar urma să se deducă

²¹⁰ Această solicitare se repetă în data de 19.II.1938; vezi SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 16/1937-1939, f. 211.

cheltuielile. Față de numărul mare de filателиști din România, este posibil ca numărul seriilor să fie majorat până la 100.000.

Supunând Dvs. cele de mai sus, suntem siguri că veți susține cu toată căldura această cerere, de înlăptuirea căreia depinde în mare parte realizarea scopului propus de Asociație.

Primiți, Vă rog, Domnule Președinte, asigurarea stimei ce vă păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 148.

129

Notă telefonică

(21 septembrie 1937)

Corpul 4 Armată,
Maiorului Jenică Dumitriu,

Urmare la nota telefonică trimisă în ziua de 20 Septembrie, a.c., te rog convinge pe avocat să-mi trimită neapărat scrisoarea făgăduită, deoarece urmează să plec urgent cu această scrisoare la București pentru tranșarea cumpărării. Acest lucru doresc să rămână știut personal de mata.

Aștept scrisoarea astă seară prin Doamna Dimitriu.

Cu vii mulțumiri,

Lt. Colonel Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 150.

130

Telegramă,

22 Septembrie 1937

Dumitriu,

Iată ce te mai rog. Să întrebă chiar acum pe dl. general Linteș dacă vine sâmbătă la București, anume pentru chestiunea Cancicov²¹¹, sau mai are și D-sa altceva de făcut,

²¹¹ Apelul a fost trimis lui Mircea Cancicov, Ministru de Finanțe în guvernul Gheorghe Tătărescu (29 august 1936 - 14 noiembrie 1937).

deoarece m-am interesat la Ministerul de Finanțe și mi-a spus ca numai mâine, vineri, după-masa pot ști precis dacă dl. ministru Cancicov este la București, sâmbătă; dacă dl general Linteș lasă pentru săptămâna viitoare, atunci dă-mi o telegramă și eu plec astă seară la Galați.

Telegrama ce am dat mai sus o dai exact la C.3 – deoarece este semnată în original de dl. general Phleps. Dă-mi telegramă prin care să mă lămuresc dacă mai trebuie să stau, sau nu, la București, și aceasta în funcție de cazul dacă dl. general Linteș vine pentru dl. Cancicov, sau mai are și altă treabă și dacă lasă chestiunea Cancicov pentru săptămâna viitoare.

Cu dragoste,

(Victor) Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 158-159.

131

25 Septembrie, 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 184

Domnule Ministru²¹²,

Conform dispozițiilor D-Voastră – verbale – date Lt. Colonelului Rațiu Victor, Secretarul Asociațiunii noastre, cu ocazia vizitei ce ați făcut orașului nostru, și când a avut onoarea să fie primit în audiență de Dvs., avem onoarea a vă comunica următoarele:

Am luat contact cu actualii proprietari ai Casei *Cuza-Vodă* din Galați și am ajuns la înțelegerea ca să ne vândă casa cu suma de lei 900.000 (nouă sute mii), după cum se vede din alăturatele scrisori. Dacă se mai socotește și cheltuielile ce vor fi necesitate de această cumpărare și care se vor ridica la aproximativ 100.000 (una sută mii), vă rugăm să binevoiți a dispune ca să ni se pună la dispoziție suma de lei 1.000.000 (un milion) lei pentru a intra în posesiunea acestui imobil, așa după cum însăși Dvs. ați dispus.

În speranța că în curând orașul Galați va fi, grație hotărârii și bunăvoinței D-Voastră, proprietarul acestui imobil, așa de mult dorit de fiii acestui oraș, Vă rugăm, Domnule Ministru, să primiți din partea întregului Comitet de inițiativă, precum și din partea

²¹² Apelul a fost trimis lui Mircea Cancicov.

cetățenilor acestui oraș, cele mai alese sentimente de admirație pentru dragostea cu care ați îmbrățișat desideratul nostru.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 151.

132

28 Septembrie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 190

Domnului Mișu Bandrevsky,
Cartea Românească, București

Urmare la (adresa) Nr. 164, din 8 Septembrie 1937, cu onoare vă trimit exemplarul cu *Statutele Casei Cuza-Vodă*, la care am făcut ultimele corecturi. După cum am vorbit cu D-Voastră urmează a se tipări în 100 exemplare pe hârtie velină și 300 exemplare pe hârtie concept.

Vă rog, pe această cale, să fiți gentil a accelera tipărirea și trimiterea acestor exemplare, deoarece avem mare nevoie de ele și pe cât posibil a da în atenție tipărirea în cât mai bune condițiuni a pagineler 19, 10, 27 cu planurile de situație, care nu sunt atât de clare.

Totodată vă rog, dacă se poate, să ne trimiteți odată cu exemplarele tipărite și clișeele tuturor figurilor din text având nevoie de ele.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 152

Casele din Galați și Iași în care a locuit domnitorul Cuza au fost salvate

Neamul Românesc de ieri publică următoarele scrisori:

Citesc în ziarul dv. de azi, cum Casa Domnitorului Cuza din Galați e pe punctul de a cădea pe mâna vreunui proprietar străin de neam, fiind pusă la licitație pentru neplata dărilor fiscale.

Am plăcerea să vă aduc la cunoștință domnule director, că acea Casă istorică va scăpa de acest pericol, mulțumită generalului Linteș Gh., Comandantul Comandamentului III Teritorial, că el a înființat o Asociație cu numele „Casa Cuza-Vodă” din Galați și cerând sprijinul bunilor români, o va scăpa de pericolul ce o amenință. Vă rog, dacă găsiți nimerit, lucru ce nu mă îndoiesc, să publicați aceasta în ziarul dv. și să îndemnați ca orice bun român să ajute pe generalul Linteș în împlinirea operei sale.

Cu stimă, General Martac (Ioan)²¹³.

Domnule Director²¹⁴,

În „*Neamul Românesc*” din 23 Septembrie (1937), sub titlul „Soarta unor lăcașuri istorice” arătați dreapta revoltă a d-lui inspector școlar general, (Nicolae)

Petrescu-Zoița²¹⁵, față de rușinea în care a fost lăsată fosta reședință a Domnitorului Cuza din Galați.

În această tristețe permiteți să dau o bucuroasă lămurire: un grup de bărbați de inimă și de voință dârză – în frunte cu dl general Linteș și lt.colonel Rațiu – sunt în ajun de a aduce în patrimoniul public al Neamului nostru fosta locuință a Domnitorului Unirii.

Cu deosebită stimă,

I. Tohăneanu,

Directorul Liceului *Vasile Alecsandri*

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 161; *Ecoul*, nr. 1818 din 30 IX 1937.

²¹³ Dinu Săraru, *În dialog cu Victor Atanasie Stănculescu, Generalul Revoluției cu picior în ghips*, București, Editura RAO, 2005, pp. 20-21, „bunicul dinspre mamă a generalului Victor Atanasie Stănculescu a fost generalul Ioan Martac, șef al Intendenței, pensionat în 1928”.

²¹⁴ Scrisoare adresată lui Octavian Metea, avocat, directorului ziarului *Ecoul*.

²¹⁵ (Nicolae) Petrescu-Zoița a fost primul director al primului Liceu cu predare în limba română din Sighișoara, Liceul *Principele Nicolae*, în perioada 1923-1926; astăzi Colegiului Național *Mircea Eliade*.

2 Octombrie 1937

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană Juridică
Nr. 193

Domnule Ministru²¹⁶,

În orașul nostru a luat de curând ființă Asociația denumită *Casa Cuza-Vodă* în scopul răscumpărării, renovării și transformării într-un *Muzeu Regional* a Casei, fosta proprietate și reședință a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, fost Pârcălab al Județului Covurlui.

În jurul acestei Case, s-a făcut o publicitate imensă; aproape în toate gazetele din Țara Românească tratându-se drept lipsă de recunoștință din partea noastră a tuturor, lăsarea acestei case în halul în care se găsește.

Pentru a șterge odată această senzațiune și în vederea scopului arătat mai sus, am decis răscumpărarea Casei, fiind siguri că întreaga suflare românească va răspunde inițiativei noastre. În acest scop ne-am adresat tuturor Prefecturilor și Primăriilor capitale de județe, cu liste de subscripție, crezând că vom avea concursul lor. Aproape totalitatea Prefecturilor și Primăriilor **au răspuns negativ și, ceiace este mai trist, chiar acelea din Moldova și Muntenia, care am fost primele care au beneficiat de marea operă a Unirii.** În parte, aceste autorități justifică lipsa concursului prin lipsa unei dispozițiuni a Ministerului de Interne.

Având în vedere scopul precum și marele fapte realizate de Domnitorul Cuza, respectuoși, Vă rugăm, Domnule Ministru, a da dispozițiunile necesare ca Prefecturile și Primăriile capitale de județ să ne dea concursul pentru înfăptuirea acestei inițiative.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru de Interne, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 160.

²¹⁶ Gheorghe Tătărescu, în calitate de președinte al Consiliului de Miniștri (23 februarie 1937 - 14 noiembrie 1937), îndeplinea și funcția de Ministru de Interne.

4. 10. (19)37

Stimate Dle Colonel,

Ați luat lăudabila hotărâre pentru răscumpărarea *Casei Cuza*. Foarte frumos și vă doresc succes. N-am văzut nicio *Dare de seamă* însă, asupra rezultatului subscripțiilor de până acum.

Criza și teribilismul general cred că au făcut să nu înregistrați foloasele pe care le-ați scontat. O informație dintr-un ziar m-a făcut să vă scriu și să vă sugerez o idee. Societatea *Principele Mircea* din București²¹⁷ a pus, în nu știu ce folos, în nu știu ce beneficiu, un automobil *Cadillac* la Loterie. Nu știu ce preț aveau biletele. Duminică ar face tragerea Loteriei.

Mă gândeam că n-ar fi rău ca și Comitetul de aici să se angajeze a cumpăra o mașină frumoasă, pe care s-o expună într-o prăvălie din centru. Să facă 5.000 bilete a 100 lei pe care să le vândă în oraș și din suma adunată să se plătească mașina 200-220 mii lei, iar restul ar prezenta o frumoasă sumă pentru răscumpărarea Casei, care adăugată la cea deja adunată, ar forma un fond bun pentru început. Rog a studia chestiunea.

Cu stimă,

Un admirator al Domnitorului.

Adnotarea lui Victor Rațiu:

Sistema anonimatului se păstrează până și pentru fapte așa de înălțătoare. Ideea este foarte bună, însă cere un om perseverent. Dacă Dl. General este de părere, să hotărască și să desemneze o persoană care să facă aceasta.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 163 (f-v).

²¹⁷ Maria Mihăilescu, „Societatea *Principele Mircea*”, în *Cronica Vrancei*, nr.11, 2011, pp. 177-186, „Societatea cu numele complet *Principele Mircea pentru Protecția copiilor din România* a fost fondată în anul 1919, din inițiativa și sub protecția reginei Maria, îndurerată atât de mult de pierderea ultimului său fiu, Mircea, la doar 4 ani, în 1916, cât și de nenorocirile și dramele umane generate de război”.

Cuza-Vodă la Galați

Vestea alegerii lui Cuza la Iași, ca Domnitor al Moldovei, la 5 Ianuarie 1859, acum 78 de ani, a făcut să tresalte de bucurie inimile Moldovenilor, și mai ales ale Gălățenilor, de care era bine cunoscut și prețuit pentru însușirile lui sufletești, de cinste, vrednicie și dreptate, ca prezident al Tribunalului Comercial, în 1849 și ca ispravnic (pârcălab) al ținutului Covurlui în 1857²¹⁸.

Când curierul – călărăș aduse la Galați vestea acestei alegeri, cetățenii o serbară trei zile cu cântece și jocuri naționale, cu petreceri și iluminatii seara, în fața prăvăliilor negustorilor unioniști de pe *Ulița Mare*, în piața "*Răspântiei*", azi *statuiei lui Costache Negri*, și la locuințele demnitarilor orașului, a primarului Demetriadi și a pârcălabului M.G.

Balaban, unde publicul striga: „*Trăiască Alecu Cuza, trăiască părintele nostru*”, și trecând mai sus pe *Ulița Domnească*, la locuința consulului francez, *Émile Bouillot*²¹⁹, lângă biserica Catolică striga: „*Trăiască Franța, trăiască Napoleon al III-lea, trăiască consulul Franței*”, care ieși în balcon și mulțumi publicului.

Iar când se răspândi la Galați zvonul, după trei săptămâni, despre îndoita alegere a lui Cuza și la București, o bucurie mai mare stăpâni inimile tuturor Românilor și ale locuitorilor din portul dunărean; petrecerile se țineau lanț, cu cântece populare și Hora Unirii jucată și cântată de orășeni și lăutari într-un freamăt de veselie până seara târziu.

Dar un deosebit sentiment de mândrie stăpânea pe gălățeni, când aflară că Domnitorul va vizita în Februarie 1860, orașul de unde a plecat să urce cu cinste tronul glorios al voievozilor în țara sa. Ca să aibă informațiuni sigure, primarul Demetriadi întrebă telegrafic la Iași pe ministrul de interne, Dimitrie Tiriachiu, despre ziua sosirii Domnitorului în portul dunărean și răspunsul a fost primit prin pârcălabul Balaban, că

²¹⁸ Paul Păltănea, *Istoria Orașului Galați de la origini până în 1918*, ediția a II-a, Partea I-a, ediție coordonată de pr. Eugen Drăgoi, Galați, Editura Partener, 2008, pp.357-359, „Alexandru Cuza își începe activitatea publică la Galați, ca președinte al Judecătoriei de Covurlui. Predecesorul său, Manolache Drăghici – cronicarul – prezida încă în 13 februarie 1842, dar Jurnalul ședinței următoare, din 24 februarie, este semnat de Alexandru Cuza. Într-o schiță biografică a domnitorului se amintește că a fost numit președinte al Tribunalului la 10 februarie 1842. În 27 septembrie 1845 demisionează din această funcție”. *Ibidem*, Partea a II-a, pp. 50-51, Cuza revine ca „președinte al Judecătoriei de Covurlui în 20 octombrie 1849 până în jurul datei de 11 februarie 1851, la 15 februarie fiind numit director al Departamentului din Lăuntru, până la 1 octombrie 1851, când își dă demisia, fiind numit locțiitor de pârcălab (de Galați), în absența lui C. Negri. La 16 decembrie 1854 era, din nou, președinte al Judecătoriei ținutului Covurlui până în jurul datei de 1 mai 1856. Între 7 iunie – 9 august 1856 Alexandru Cuza este pârcălab al ținutului Covurlui, revenind în postul de pârcălab între 14 februarie – 24 iunie 1857”.

²¹⁹ Moise N. Pacu, *Cartea Județului Covurlui, note geografice, istorice și îndeosebi statistice*, București, Stabilimentul Grafic I.V.SOCEC, 1891, partea a doua, p. 392, *Émile Bouillot* (1823-1905), consul al Franței la Galați (1 septembrie 1859-17 noiembrie 1860).

Prințul va sosi la Galați în ziua de 25 Februarie, în trecerea sa de la București spre Iași. Totodată se mai comunică pârcălabului, că

Înălțimea Sa nu acceptă demonstrații publice, prin ridicare de arcuri de triumf, cu banii din casele publice, nici nu încuviințează vreo sumă de cheltueli pentru asemenea pregătire, rămânând publicul slobod, dacă dorește, a face asemenea primire Înălțimii Sale, pe conta sa.

Primarul Demetriadi aduse la cunoștința publicului dorința domnească prin afișe publicate pe ulițe. În același timp comandantul garnizoanei militare locale, colonelul G. Duca, comunică primarului și Sfatului orășenesc că Domnitorul dorește să fie găzduit în casa părintească de pe *Ulița – de lângă mal, azi str. Cuza-Vodă*.

Dacă însă casa părintească era vila de azi ruinată, părăsită și căzută în stăpânire străină – pentru păcatele noastre, - după ce îndelung și în zadar a fost discutată în public și presa locală politicianistă; ori dacă era locuința vecină, după mărturii ce se află în arhiva Spitalului *Elisabeta Doamna*, casa locuită acum de dl dr. Livescu, și chiar amândouă foste locuințe Cuzești, vila de azi ar trebui refăcută în forma ei veche, după stampe păstrate, căci amintirea ei e legată de sufletul gălățenilor prin o scurtă tradiție.

În demnitățile ocupate de Cuza, la Galați, a locuit numai în casa de formă cochetă, cum nu era alta la fel în oraș, cu plăcuta vedere spre valea Brateșului și peste Dunăre spre munții Dobrogei.

Ne mirăm, cum de nu s-au învrednicit trecutele administrații municipale, în cele câteva decenii, să mântuie de la perzanie o casă istorică, unde a locuit o familie a Domnitorului țării.

Deci, din dorința domnească, s-a cruțat banul public și nu s-a cheltuit cu pregătirea paradei domnești mai mult de 1.000 de lei vechi, dar însuflețirea publică – afară de unii fruntași greci dușmani personali ai lui Cuza – n-a cunoscut asemănare în trecut acestui oraș. Casele boierești și prăvăliile negustorilor din centrul orașului erau frumos împodobite cu covoare naționale, cu ramure de brad adus din munți cu carele de la Tg. Ocna, cu drapele tricolore și cu chipul Domnitorului la fereștile negustorilor uniونيști de pe Ulița Mare.

În jurul pieței "Răspântia", azi a statuii *Costache Negri*, erau înfipti stâlpi înalți de brad, îmbrăcați în ramure de brad, cu steagul țării fâlfâind în vârf. Tot în piața "Răspântiei", spre *ulița Brăilei*, erau construite "două transparenturi" din pânză mare, albă întinsă pe doi stâlpi înalți, având zugrăvite în mărime naturală două tinere românce în frunoase costume naționale, închipuind Principatele surori; în mâini țineau sus o panglică pe care erau scrise cu litere cirilice: "Bine ai venit!", iar pe jos: "Trăiască Măria Sa Alexandru Ioan Cuza, Domnitorul Principatelor Unite".

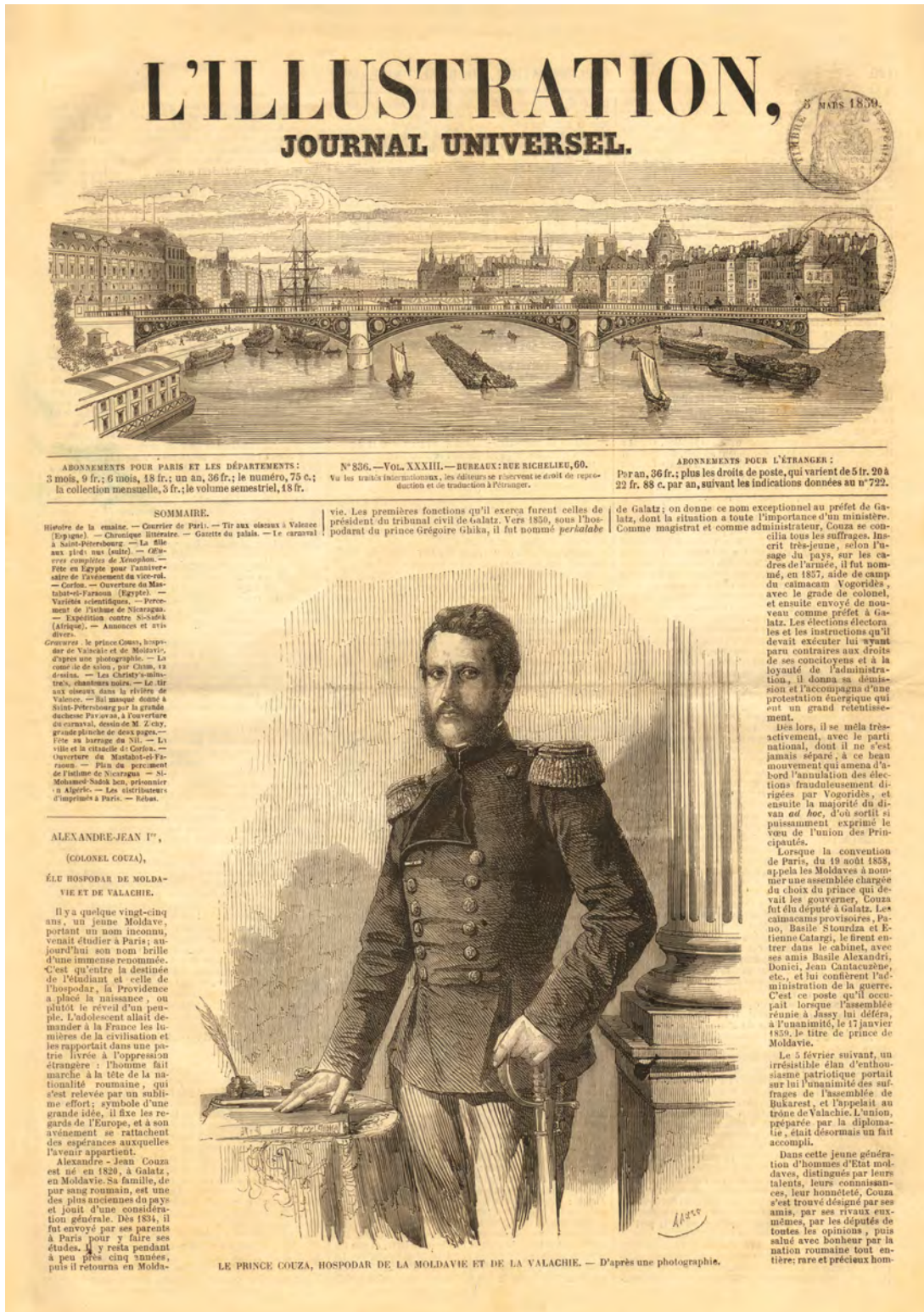

Fig. 22. Paris, 5 martie 1859, *L'Illustration* publică pe prima pagină știrea că Alexandru Ioan I-iu Cuza a fost ales Domn al Moldovei și Valahiei (*L'Illustration. Journal Universel*, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Fig. 23. Paris, 12 martie 1859, Alexandru Ioan I-iu Cuza, alături de principalii sfetnici, litografie după fotografiile lui M. S. Heck, din Iași (*Le Monde illustré. Journal Hebdomadaire*, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

15 centimes
le Numéro.
20 centimes
rendu à domicile.

L'UNIVERS ILLUSTRÉ

JOURNAL HEBDOMADAIRE.

ABONNEMENT
Un an... 10 fr.
Six mois... 6 fr.
Les abonnements partent
du 1er de mois.

Bureau d'abonnement, rédaction et administration,
Rue Bonaparte, 12, en face du Palais des Beaux-Arts.
Toutes les lettres doivent être affranchies.

N° 54.
Samedi 28 Mai 1859.
On peut toujours voir en vente les numéros publiés jusqu'à ce jour.

S'adresser pour la vente au Numéro
A la Librairie de MICHEL LÉVY FRÈRES,
2 bis, Rue Vieux-Nous.

SOMMAIRE

Chronique, par M. Couza. — Alexandre Couza, par M. E. de la Bézouzière. — La veuve de proscrit, par M. J. Bayard. — Fête indienne, par M. Louis Sorey. — Reine de Sabou, par M. Eugène Cuvier. — Coqsier du public, par M. J. Bayard. — Capotage éliminé sur la mode, par madame la comtesse de Villazant. — Chérin de fer de l'Union soviétique, par M. A. de Buzat.

CHRONIQUE.

Certain soir de l'année livrer, moi et plusieurs autres également naïfs, nous tombâmes dans un piège.

On nous avait conviés à l'exécution d'une symphonie inédite, œuvre d'un compositeur inconnu, qu'on assurait être « tout bonnement » un homme de génie, et voilà pourquoi nous n'avions eu garde de manquer à cette fête de l'art. Vous comprendrez mon empressement, pour peu que vous réfléchissiez que les hommes de génie ne pouvaient pas entre les pairs aussi facilement que les brins d'herbe, d'où il suit qu'on n'a pas tous les jours la bonne fortune d'entendre une œuvre de génie.

La symphonie en question, symphonie imitative, disait l'affiche, était intitulée un *Tremblement de terre*, et j'avoue que si je ne suis pas devenu sourd à l'audition de cet horrible tapage, c'est que Dieu m'a évidemment fait la grâce de me protéger d'une façon toute particulière. Je pris la fuite après la seconde partie; mes oreilles commençaient à saigner.

Le lendemain, et comme j'étais en proie à une migraine effroyable, résultat du vacarme infernal de la veille, je vis entrer chez moi un homme d'une quarantaine d'années, suivi d'un petit garçon âgé de dix ans environ.

— Monsieur, me dit mon visiteur, je vous présente mon fils Arthur, et je vous serais reconnaissant de ce qu'il vous plairait d'écrire de favorable sur son compte.

— Oserai-je vous prier, monsieur, de vouloir bien me dire ce qu'est M. votre fils Arthur? demandai-je avec un sourire aimable.

— Mais, monsieur, mon fils est un de nos violonistes les plus distingués! s'écria le père, que ma question parut blesser au vif. D'ailleurs, vous le connaissez.

— Moi?

— Sans doute.

— Je lui ai donc entendu jouer du violon?

— Assurément.

— Où et quand?

— Hier au soir, dans la salle de M. Herz, rue de la Victoire, à Paris. Mon fils faisait partie de l'orchestre recruté par M... pour l'exécution de sa belle symphonie imitative du *Tremblement de terre*, et il vous a été loisible, je n'en doute pas, d'apprécier les qualités supérieures de cet enfant.

— Monsieur, répliquai-je à mon visiteur, j'eusse été assurément très-heureux d'entendre monsieur votre fils, car si je l'avais entendu, il est probable que les ophéclides, les trompettes, les trombones, les cymbales, la grosse caisse et les tambours se seraient tués un instant. Je vous donne ma parole que j'ignorais complètement qu'il y eût des

violons dans l'orchestre. En revanche, je ne suis pas certain qu'on n'y ait pas mis des canons.

— Ainsi, me dit le père du jeune artiste avec une dignité outragée, vous n'avez pas remarqué la phrase en *sol mineur* que mon fils a soupirée avec tant d'âme, de style et de délicatesse?

— Non, monsieur; mais je vous répute qu'il n'aurait été impossible de ne pas remarquer le mugissement des cuivres et le roulement des tambours. Ma tête félice en est encore pleine à cette heure.

— C'est bien, monsieur; du moment que vous n'appréciez pas les phrases en *sol mineur* murmurées par une chanterelle poétique, nous n'avons rien à faire ici. Adieu, mon fils Arthur; suis ton père, et partons.

Ils partirent en effet, et je ne les retins pas.

Or, en ce moment, et ce moment dure depuis six semaines, les infortunés chroniqueurs sont de tout point comparables aux violonistes enlanchés par M... le terrible compositeur auquel nous devons la foudroyante symphonie du *Tremblement de terre*. Nous avons beau jouer nos phrases en *sol mineur* avec des redoublements de style, d'âme et de délicatesse, qui s'en occupe, je vous le demande? L'heure n'est pas propice aux joueurs de violon quand l'auditoire n'a d'oreilles que pour la sonnerie des clairons et le roulement des tambours. Voulez-vous captiver la foule et l'enchaîner à vos récits? Parlez-lui de l'Italie et de nos braves soldats. C'est pourquoi, nous autres les historiens frivoles des frivolités parisiennes, nous risquons fort de n'être lus que d'un œil, et même de n'être pas lus du tout.

Prenez néanmoins notre mal en patience, et, après avoir fait des vœux ardents pour le prompt succès de nos armes, accordons notre petit violon hebdomadaire, et recommandons bravement notre sérénade en *sol mineur*, au risque d'exécuter notre concert dans le désert.

Outre l'exposition de peinture et de sculpture du palais des Champs-Élysées, Paris possède une autre exposition, située au 26 du boulevard Italien, dans laquelle on a réuni les œuvres d' Ary Scheffer, le peintre des *Femmes soulagées*, de *Mar guerite* et de *Mignon*. Le produit de cette exposition sera versé dans la caisse de secours de l'association des artistes peintres, sculpteurs, architectes et dessinateurs, et, à en juger par l'empressement du public, on est fondé à croire que la recette sera considérable.

Les trois salons parfaitement disposés et aménagés par les soins d'une commission dans laquelle on remarque les noms les plus éminents et les plus honorables, renferment quatre-vingt-dix-huit tableaux ou portraits, et trois morceaux de sculpture, un buste en marbre de madame Scheffer, un de madame la comtesse Krasinska, et une statue en marbre de madame Scheffer mère, destinée à son tombeau. Deux tableaux, *L'Apparition de Jésus-Christ à la Madeleine*, et *L'Âge annonçant la résurrection*, sont restés inachevés... O mort cruelle, qui nous a privés de deux chefs-d'œuvre!

Les portraits sont nombreux et d'une rare beauté. Dans le nombre,

LE PRINCE ALEXANDRE COUZA. — Page 202.

Fig. 24. Paris, 28 mai 1859, Alexandru Ioan I-iu Cuza, litografie după o fotografie a lui I. Heck (*L'Univers illustré. Journal Hebdomadaire*, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Tot așa de mare economie s-a făcut de municipalitate, cu pregătirile de primire în piața din fața locuinței părintești, unde Cuza a ținut să fie găzduit. „A fost construită acolo o platformă cu 24 de țește pentru rezemat puștile de caraula de onor, una crăcană pentru barabană și două butce pentru sentinelă, boite în colorul țării”. Aceste lucrări au fost executate de un meșter iscusit cu material bun și ieftin.

Deși vremea era geroasă, în ziua de 25 Februarie 1860, mulțimea, cu *Sfatul negustoresc* și frunțașii administrației, așteptau la *bariera Brăilei* sosirea convoiului domnesc. Pe la amiază sosiră oaspeții așteptați în aclamarea mulțimii. La coborârea lui Cuza din cupeu, lumea privea cu drag chipul său măreț, mândru și impunător prin frumoasa uniformă de colonel. După ce se făcu liniște, primarul Demetriadi prezintă Prințului tablaua cu pâine și sare, din care gustând înaltul oaspete, primarul rosti cu glas tare și rar:

Prea Înălțate Doamne, cu fericita sosire a Înălțimii Voastre în acest oraș Galați, subscrișii membri ai Sfatului orașenesc, odată cu a lor înfățișare, supuși vă aduc la Înalta cunoștință, că starea sănătății orașenilor este mulțumitoare. Obiectele de obștească îndestulare sunt cu îmbelșugare și de bună calitate, vânzându-se cu prețuri moderate. După buget veniturile municipalității, din anul curent, sunt de 863 280 lei 11 parale, cursul Galaților, și a cheltuielilor de 711,795 lei, 37 parale. Ai Înălțimii Voastre supuși servitori. (Urmează iscăliturile).

Gerul aspru scurtând convorbirile cu localnicii, Domnitorul în cupeu cu pârălabul Balaban și urmat de suita lui, coborî drumul greu pe strada Brăilei, trecu sub *arcul de triumf din piața Răspântiei* și poposi la locuința părintească, unde fu primit și îmbrățișat de bătrâna lui mamă Sultana. Aici se interesau frunțașii negoțului gălățean despre nevoile orașului și propășirea lui.

Seara, până târziu, erau petreceri populare, cu iluminății, cu lampioane colorate nemțești de hârtie, de lumânări, de opaite, de feștile muiate în său, aprinse și înșirate pe polițe la vitrinele prăvăliilor din centrul orașului.

Pe trotore, în fața prăvăliilor, ardeau butoaie goale de măsline și undelemn, împrăștiind un fum gros și aruncând scânteii și flăcări ce produceau reflexe fantastice pe fațada caselor și pe zăpada așternută, bătătorită sub pași grăbiți ai curioșilor trecători. A doua zi, Cuza, cu alaiul său, porni spre Iași.

Altă vizită la Galați a fost în primăvara anului 1862, când, având în suita domnească pe poetul mult prețuit pe acea vreme Bolintineanu, ca ministru de interne, plecă din Galați pe o corabie turcească la Constantinopol, spre a întâlni acolo pe Negri, ministrul plenipotențiar al țării și după o strălucită primire la Înalta Poartă, dobândi în dar, de la Sultan, odată cu o sabie și confirmarea Domniei peste ambele Principate Unite pentru veșnicie.

Dar ultima vizită a făcut-o Cuza la Galați în 28 Mai 1865, când murind mama sa, Sultana, a îngropat-o la biserica *Vovidenia*, din apropiere, afară lângă zidul din dreapta altarului. Oasele bătrânești au fost dezgropate după opt ani, la 1873, când murind Cuza în străinătate, sicriul său cu oasele mamei sale așezate într-un săculeț de mătase, au fost depuse, spre veșnică păstrare și veșnică odihnă, în cavoul familiei de la biserica *Ruginoasa*.

Ca încheiere, dăm despre Cuza o caracterizare interesantă a d-lui profesor Iorga:

Tânăr, numai de 38 de ani la suirea pe tron și de 45 la abdicarea silită, n-a avut la îndemână nici finanțe, nici armată, nici școli sistematice, nici drumuri bune, nimic din mijloacele de înlesniri moderne, fără legături cu străinătatea și cu toate acestea știa să vorbească cu graiul deschis al vechilor noștri voievozi, când știa amenințate înăuntru ori în afară interesele țării lui. Figura sa energică, ținuta sa măreață și caracterul său dezinteresat de folos personal, sincer față de popor, cum era și față de noul suveran, Vodă Carol I, n-are pereche în desfășurarea istorică a trecutului nostru.

Gh. Munteanu – Bârlad, Profesor

Neamul Românesc, anul XXXII, Nr. 217, 5 octombrie 1937, *Cuza-Vodă la Galați*.

137

01. 11. 1937

Convocare

Către,
Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*,

Urmând a pleca din Garnizoana Galați, vă fac cunoscut prin prezenta că este absolut necesar ca astăzi, 1 Noiembrie a.c., să aibă loc Adunarea Consiliului și a Comitetelor Asociației *Casa Cuza- Vodă*.

Cu această ocaziune se va vedea:

- tot ceea ce s-a făcut până în prezent;
- propunerile pentru activitatea pe timpul iernii.

Întrucât sunt de luat hotărâri de o deosebită importanță, vă rog, cu toată insistența, să binevoiți a lua parte la această adunare care va avea loc la Cercul Militar²²⁰, la ora 20,00.

Președintele Comitetului,
General, Linteș Gheorghe

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.166.

138

1 Noiembrie 1937

Proces-verbal nr.3

Astăzi anul una mie nouă sute trei zeci și șapte luna Noiembrie, ziua 1, ora 20,00;
Noi, General Linteș Gheorghe, Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*, împreună cu membrii Consiliului și Comitetul de Direcție și Control, întrunindu-ne în comisiune la Cercul Militar Galați, astăzi, 1 Noiembrie ora 20,00, după ce s-a cetit de către Lt. Colonel Rațiu, membru în Comitetul de Direcție, fapăturile realizate până în prezent și stadiul în care se găsește strângerea fondurilor s-a hotărât:

1. Avându-se în vedere strângerea până în prezent a sumei de 1.791.902 lei, din care 1.731.620 lei vărsat la Banca Națională-Secția Galați, iar 44.782 lei, recipisele Administrației Financiare Galați și care până în prezent nu au fost încasați, și suma de lei 15.500, încasați și cheltuiți pentru buna funcționare a Asociației, Comitetul hotărăște și autorizează pe Lt. Colonel Rațiu Victor pentru a ridica de la Banca Națională-Secția Galați suma de 200.000-400.000 pentru a da arvună și a putea cumpăra de la moștenitorii Theitler clădirea fostă a Domnitorului.

2. Avându-se în vedere că pentru acest fapt mai necesită unele cheltuieli (deplasări, etc.), Comitetul mai hotărăște că se mai pot cheltui, pe lângă banii aprobați prin *Actul Constitutiv* în suma de lei 30.000, încă o sumă de 15.000-20.000 lei.

3. Se va intensifica acțiunea pentru strângerea fondurilor astfel:

a. Se va trimite liste Directorilor de Școli Secundare, iar Școlilor Primare prin Inspectoratul Școlar Galați și Revizorate.

b. Se va interveni pe lângă Dl Bobescu (artist) și care prin adresa Nr. 178 face cunoscut că se pune la dispoziția Comitetului organizând și a da la Galați 1-2 concerte și din care beneficiu să se dea Asociației *Casa Cuza-Vodă* pentru mărirea fondului. Această

²²⁰ *Casa Armatei* sau *Cercul Militar* din Galați s-a ridicat în anii 1920-1926, pe str. Codreanu, azi str. Eroilor nr. 40.

reprezentare e de preferință să se dea la sfârșitul acestei luni sau începutul lunii viitoare.

c. În ziua de 24 Ianuarie (1938), prin buna voință Domnului Director al Liceului *Vasile Alecsandri*, Dl. Ion Tohăneanu, se va ține o Conferință despre însemnătatea zilei și faptele Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, cu intrare, iar cu suma rezultată se vor mări fondurile răscumpărării clădirii, în care scop se va interveni la Primăria Municipiului spre a se da una din sălile de spectacol din Galați, în mod gratuit.

d. Se va interveni pe lângă Dl Zaharoff (ziarul *Universul*) pentru a intensifica propaganda și deschiderea unei liste de subscripție în coloanele ziarului.

e. Dl Paul Pașa și-a luat angajamentul pentru a interveni pe lângă D-1 (Ion Simionescu²²¹, conferențiar la Radiodifuziune, pentru a conferenția de câteva ori, arătând faptele Marelui Domnitor și ruga marele public pentru a colecta sume pentru răscumpărarea acestui monument istoric.

f. Domnul Director Ion Tohăneanu și-a luat obligațiunea pentru a ruga pe Doamna Lucia Borș, care a mai dat câteva articole în gazetă, să continue cu aceste articole pentru arătarea frumosului gest făcut de Comitet pentru răscumpărarea casei Domnitorului.

g. Se va interveni pe lângă Domnul sculptor Dimitriu Bârlad²²² pentru confecționarea în bronz a bustul Domnitorului.

²²¹ Ion Th. Simionescu (1873-1944), profesor universitar, geolog și paleontolog, membru titular al Academiei Române (1911); vezi G. Macovei, „Profesorul Ion Simionescu. Omul de știință”, în *Natura*, anul XXXIV, nr. 1, ianuarie 1945, p. 6, referindu-se la profesorul Ion Simionescu, aprecia că „fecunda sa activitate publicistică se îmbină strâns cu cea de neobosit conferențiar. Și în adevăr, n-a fost o tribună în vreun centru cultural din țară, de pe care să nu fi răsunit, cu căldură și convingere, cuvântul său colorat și autorizat. Iar când Radio i-a oferit mijlocul atât de lesnicios de a le răspândi în sfere cât mai largi, el a fost cel mai ascultat și mai apreciat conferențiar al Societății noastre de Radiodifuziune”.

²²² Virgiliu Z. Teodorescu, „Informații referitoare la activitatea aculptorului Ioan C. Dimitriu-Bârlad”, în *Revista Muzeelor și Monumentelor*, Anul XVIII, Nr. 1, 1987, pp. 52-53, 61, Ioan C. Dimitriu-Bârlad (1890-1964), „a urmat Școala de Arte Frumoase fiind remarcat de: W.C. Hegel, D Paciurea, Costin Petrescu. A participat în Războiul Balcanic din 1913, după care a plecat la Paris unde a urmat cursurile *Academiei Julien*, avându-i ca îndrumător pe Landowski și Bouchard. Concomitent a urmat și cursurile de la Școala Superioară de Arte Frumoase. În 1914 a avut prilejul să expună la Paris din creațiile sale. Mobilizarea din 1916 l-a integrat în zguduitoria dramă a poporului român. Este momentul când realizează prima variantă a monumentului de cinstire la adresa lui Constantin Mușat, pe care o definea ca *Aruncătorul de grenade*, revenind adeseori asupra acestei teme, realizând variante. La 1 septembrie 1918, după demobilizare, obține catedra de desen și caligrafie la Liceul *Gheorghe Lazăr* din București. A deținut ca titular această catedră mai bine de două decenii ...În anul 1959, la Galați a avut o contribuție la vechiul monument dedicat lui Alexandru Ioan Cuza, lucrare inițial încredințată spre realizare lui Raffaello Romanelli, care însă n-a finalizat-o, rămânând ani de zile după dezvelirea inițială fără partea superioară. În 1959, pe locul liber a fost plasat bustul evocându- pe Alexandru Ioan Cuza realizat de Ioan Dimitriu-Bârlad. Reliefurile adosate la soclu, realizate de Raffaello Romanelli, și bustul *Cuza*, realizat de Ioan Dimitriu-Bârlad, au coabitat în orașul dunărean până în anul 1972, când, la 9 mai, a fost dezvelită statuia care a luat locul bustului. Noua creație aparține lui Ioan Jalea. Prin transfer, bustul a fost predat orașului Tecuci, făcând astăzi parte din patrimoniul de lucrări ce împodobesc acest oraș”.

h. Se va interveni pe lângă Dl David Kessler²²³ și Dl Profesor Velichi pentru a da Asociației documentele vechi ce le posedă, în legătură cu viața și casa Domnitorului.

i. Se va deschide o loterie pentru una mașină (automobil) din a cărei diferență se va mări fondul Asociației.

4. Imediat ce se va da arvună și cumpăra imobilul, se va consolida gardul existent prin mici reparațiuni și se va da în primire actualului chiriaș (moșul) pentru a păzi clădirea.

5. Înainte de a se începe refacerea clădirii, și aceasta în primăvara anului 1938, **prima lucrare ce va începe este consolidarea malului de la Est.**

Drept care am încheiat prezentul Proces-verbal spre cele legale.

Președintele Comitetului,

General, Linteș Gheorghe

Membri: Lt. Colonel Rațiu; Inginer Marinescu; Prim Procuror Vidrașcu; P. Pașa; C. Nazarie; I. Tohăneanu; C. Ignat; G. Dumitrescu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 428-429.

139

4 XI 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoana Juridică

Domnule Avocat Iamandy,
Domnule Avocat Simionescu,

În ultima ședință a Comitetului Asociației *Casa Cuza-Vodă* ținută în ziua de 1 Noembrie 1937, Comitetul, luând de bază oferta D-Voastră făcută prin scrisoarea trimisă acestei Asociații, a acceptat să ofere suma de lei 900.000, pentru cumpărarea locului și Casei din Galați, strada Cuza-Vodă locuită cândva de Domnitorul Cuza. În scopul celor de mai sus, rugăm ca unul din D-Voastră, autorizat prin procură legală, să se prezinte la

²²³ Violeta Ionescu, *Ziariști evrei*, p. 210, "în 1908, David Kessler tipărea ziarul *Galații*, la tipografia omonimă „singurul organ al Partidului Conservator local, redactat și susținut de partid”. În urma unui conflict, prin hotărâre judecătorească, G. Plesnilă preia proprietatea ziarului: „I se interzice numitului David Kessler de a mai continua cu imprimarea și publicarea ziarului *Galații*, proprietatea reclamantului G. Plesnilă”. În 1913, David Kessler scoate un alt ziar, *Galați*, care era tot „organul Partidului Conservator din Galați” și apărea la Tipografia *Galații*, a aceluiași David Kessler. În urma unei scindări a Partidului Conservator local, „Galați” apărea zilnic, între 8 febr. 1913 și 13 dec. 1913, în paralel cu ziarul vechi *Galații*. În 1915, *Vocea Galaților*, organul Partidului Conservator, apărea săptămânal între 21 iunie-15 noiembrie 1915, la Tipografia *Galații*, a lui David Kessler.

sediul Asociației din Galați pentru a primi suma de lei 300.000, aconto, în vederea vânzării. Totodată veți mai aduce următoarele acte:

- Procura moștenitorilor majori Theitler;
- Procura tutricei pentru moștenitorii minori;
- Procura din partea Doamnei Iamandy care are ipotecă asupra imobilului;

Sosirea Dvs. în Galați rog a fi anunțată cu 48 ore mai înainte.

Primiți distinse salutări.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

Domnului Avocat, V.Gr. Iamandy, Bulevardul Carol, nr. 9, Iași
Domnului Avocat Simionescu, Bulevardul Carol, nr. 70, Iași.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 169.

140

4 Noiembrie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică

Domnule Bobescu,

La scrisoarea D-voastră din 6 Iulie 1937 și urmare la adresa noastră Nr. 110 din 16VII.1937, cu onoare vă facem cunoscut că suntem în măsură a trece la înfăptuirea frumoasei și inimoasei Dvoastră propuneri.

Vă rugăm deci a ne comunica următoarele lămuriri:

- Data care ar fi mai convenabilă în cursul lunii Decembrie 1937, spre a putea aranja din timp plasarea biletelor.
- Prețul locurilor propus de Dvs.
- Dacă mențineți propunerea ce ați făcut în scrisoarea trimisă, cu privire la program, cheltuieli de deplasare și procentul din încasări care să vă revină Dvoastră.

În așteptarea răspunsului Dvoastră, Vă rog să primiți expresiunea aceluiași bune sentimente ce vă păstrez.

General Linteș
D-lui Constantin Bobescu, Radio București

SJGAN, *Fond Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f.11.

141

București, 11 Noiembrie 1937

Mult Stimat Domnule General,

Mă grăbesc să răspund la scrisoarea primită cu data de 4 Noiembrie. Vă mulțumesc mult de amabilitatea ce-o aveți aranjând acest Concert care ași dori să fie răsplătit pe deplin pentru dragostea curată de român cu care voi cânta precum și satisfacerea Dumneavoastră personală pentru bunăvoință ce-o depuneți pentru această curată și frumoasă faptă națională.

Data îmi convine aceea pe care Dumneavoastră o veți găsi de cuviință, ca să nu fiți stânjeniți întru nimic. Eu cred preferabilă între 10-20 Decembrie, pentru a avea timpul necesar spre plasarea biletelor. Prețurile locurilor, având în vedere scopul pentru care se face acest Concert, să fie cuprins de la 150 lei - până la 20 lei pentru elevi. Condițiile rămân aceleași pe care le-am făcut în scrisoarea mea din 6 Iulie a.c.

Vă rog mult însă să binevoiți a dispune să ni se trimeată o copie după programul pe care-l voi cânta deoarece eu nu mai țin minte ce am scris în program.

La pian va fi d-l Constantin Romanov²²⁴.

²²⁴ Iurie Colesnic, „Compozitor, pianist de excepție și bibliotecar: Constantin Romanov”, în *Magazin bibliologic*, nr. 3-4, 2020, pp. 83-87, „Basarabeanul Constantin Romanov (1895-1961) născut la Chișinău, a fost un pianist și compozitor de excepție. A urmat Conservatorul din Kiev (1914-1919) sub îndrumarea lui Teinhold Glier (compoziție) și a lui A.I. Râba (pian). În anii 1919-1929, este profesor de pian la Școala de Muzică din Chișinău; a fost dirijor al Orchestrei Simfonice a C.F.R. București (1930-1935) și membru al Societății Muzicale din Chișinău. Turnee artistice la Brașov, Galați, Ploiești, Chișinău, Bălți, Kerci, Cluj, București. În perioada interbelică și câțiva ani după război, concertele lui erau prezentate cu regularitate la Radio Chișinău și Radio București. A fost pianistul care a acompaniat-o în turnee pe celebra cântăreață Lidia Lipcovschi, precum și alte celebrități vocale din muzica basarabeană. A fost în două rânduri bibliotecar. Fiind rudă cu marele astronom Nicolae Donici, s-a îngrijit de biblioteca acestuia, iar mai apoi, la sugestia lui Nicolae Bosie-Codreanu, a fost membru în Sfatul Țării. Este autorul unui prețios volum de memorii în care a descris viața muzicală a Basarabiei interbelice, precum și viața refugiaților basarabeni în București”.

În așteptarea răspunsului, Vă rog să primiți, Domnule General, deosebitul meu respect și încă odată miile mele mulțumiri.

C(onstantin) Bobescu, Radio București.

Rezoluție:

14 Noiembrie (1)937: Trimit scrisoarea lui Bobescu. Aranjați cum e bine.

Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f.12-13.

142

14 Noiembrie 1937

Asociația *Casa CuzaVodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 218

Către,
Chestura Poliției Municipiului Galați,

Am onoare a vă face cunoscut ca Asociația *Casa Cuza-Vodă* fiind pe punctul de a achiziționa casa Cuza din localitate, cu onoare vă rugăm să binevoiți a pune în vedere locatarilor care ocupă acel imobil, că la 1 Martie, 1938, vor trebui să evacueze imobilul, Asociația urmând să înceapă la acea dată lucrările de restaurare. Vă rugăm în același timp a supraveghea să nu se deterioreze ceea ce a mai rămas. Toți locatarii vor semna de luare la cunoștință.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 170.

15 Noiembrie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 219

Domnule Primar,

În vederea adunării fondurilor necesare răscumpărării Casei Cuza-Vodă, Asociația, în urma scrisorii Domnului Constantin Bobescu, compozitor și dirijorul al Orchestrei și transmisiunilor muzicale de la Secția Radiodifuziune din București, care s-a oferit să dea un Concert de violină la Galați, a fixat în principiu acest concert între 10 și 20 Decembrie crt.

Cum însă organizarea Concertului necesită destule cheltueli (tipărirea biletelor, afișaj, costul deplasării, masa și hotelul concertiştilor, etc.), am onoarea a vă ruga să binevoiți a aproba să ni se pună la dispoziție gratuit în acest scop sala *Odeon*²²⁵ în una din serile dintre 10-20 XII 1937 (de preferință 11 Decembrie crt.)

Dat fiind scopul înalt urmărit de Asociație, care vrea să vadă cu o clipă mai devreme realizarea operei pentru care activează, și cum D-voastră v-ați asociat întotdeauna acțiunile mari și frumoase, suntem îndreptățiți să sperăm în concursul pe care vă rugăm a ni-l da.

Mulțumindu-vă călduros în numele Comitetului, Vă rugăm să primiți asigurarea sentimentelor noastre alese.

Președintele Comitetului,
General, Gh. Linteș

Secretar,
Lt. Colonel, V. Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Primar al Municipiului Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f.14.

²²⁵ Teatrul *Odeon*, după naționalizare s-a numit *Republica*; era pe str. Domnească nr. 33, astăzi nr. 27.

144

15 XI 1937

ROMÂNIA
Ministerul Finanțelor
Serviciul Scriptelor
Nr. 49.888/937

Către,
Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

Ca urmare adresei noastre Nr. 74.303 din 3 Noiembrie a.c., avem onoare a vă încunoștința că potrivit adresei Ministerului Cultelor și Artelor Nr.28.553/ 937, Casa Cuza-Vodă va fi folosită ca **Muzeu Istoric**.

Director General

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 171.

145

23 Noiembrie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică

Stimate Domnule Bobescu,

La scrisoarea D-voastră din 11 Noembrie crt., am onoarea a vă face cunoscut că a fost fixat Concertul Dvs. pentru data de 24 Ianuarie 1938, ora 21.00, în Sala *Odeon*.

Comitetul, de acord cu cele comunicate de Dvs., hotărâse inițial Concertul pentru ziua de 11 Decembrie crt. și solicitase în acest scop Primăriei Galați să ne pună sala la dispoziție în acea zi. Primăria însă, nu ne poate satisface cererea decât la 17 Decembrie a.c.

230

Asociația apreciind că această dată nu este potrivită, deoarece găsindu-ne în preajma alegerilor și toată lumea fiind preocupată de această chestiune, am risca ca acest Concert să nu reușească, a fixat ziua de 24 Ianuarie 1938, când, ca un mijloc de propagandă se va organiza în cadrul Concertului Dvs. și o Conferință, în care se va arăta scopul acțiunii noastre, realizările de până acum și intențiunile de viitor.

Această zi corespunzând și cu aniversarea Unirii Principatelor când se sărbătorește și realizatorul acestei mărețe opere, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza, e posibil să dăm serbării o amploare mai mare, întocmind un program potrivit scopului.

Vă rugăm să binevoiți a ne comunica răspunsul Dvs. referitor la ziua fixată pentru Concert, anunțându-ne din timp sosirea Dvs.

Vă trimitem totodată programul comunicat de Dvs. prin scrisoarea din 6.VII.1937, așa cum ne-ați cerut:

- Corelli²²⁶ - *Folies d'Espagne* ;
- P. Sarasate²²⁷ - *Zigeunerweisen*;
- Chopin - *Nocturna*;
- Bazzini²²⁸ - *La ronde des Lutins*;
- C. Bobescu - *Suita în patru părți; Nocturna, Hașiș, Pierrot și Cadix*;
- H. Wieniawski²²⁹ - *Souvenir de Moscou*.

Mulțumindu-vă încă odată pentru contribuția și gestul Dvs. de bun român, Vă rog să primiți expresiunea celor mai alese sentimente.

Președintele Comitetului,
General Linteș

Secretar,
Lt. Colonel Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f.15.

²²⁶Arcangelo Corelli (1653-1713), compositor și violonist italian, apreciat ca unul din cei mai importanți violoniști din acea epocă.

²²⁷ Pablo Sarasate (1844-1908), violonist, compozitor și dirijor spaniol, a compus *Zigeunerweisen* (Gypsy Airs), una din cele mai populare compoziții ale sale cântată în premieră la Leipzig în 1878.

²²⁸ Antonio Bazzini (1818-1897), violonist și compozitor italian, a cântat la o vioară de Giuseppe Guarneri (1698-1744), singurul lutier care rivalizează cu Antonio Stradivari (1644-1737).

²²⁹ Henryk Wieniawski (1835-1880), violonist și compozitor polonez a compus *Souvenir de Moscou* în 1852.

27 XI 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați,
Persoană Juridică
Nr. 225

Către,
Inspekția C.F.R. Galați, Gara Galați
Domnului Inginer-inspector Marinescu

Stimate Domnule Marinescu,

Asociația *Casa Cuza-Vodă* reușind, în fine, să achiziționeze imobilul în care a locuit fostul Domnitor Cuza, și cum la începutul lunii Martie intenționăm să începem lucrările de restaurare, Comitetul ar avea nevoie de un arhitect care să ne facă diferite studii și planuri în legătură cu această lucrare. Cum însă fondurile Asociației sunt foarte reduse față de scopul urmărit, cu onoare vă rugăm să binevoiți a ne da și de data aceasta concursul D-Voastră, în sensul de a ne propune un arhitect dintre prietenii sau cunoscuții Dvs., care să se ofere să întocmească în mod gratuit său pe un preț redus, planurile necesare refacerii construcției.

În cazul când dezideratul nostru nu poate fi împlinit, vă rugăm a ne da cel puțin o indicație cui să ne adresăm, deoarece până către sfârșitul lunii Decembrie, deci înainte de a ne angaja la începerea lucrărilor, Comitetul are nevoie să cunoască costul diferitelor materiale, etc., **cunoscând totodată că va trebui să începem și lucrările de consolidare a malului din spate, prin construirea a 2-3 terase.**

În așteptarea răspunsului D-Voastră, vă rugăm să primiți călduroasele noastre mulțumiri.

Președintele Comitetului,
General Linteș Gheorghe

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 172.

147

18 Noiembrie 1937

Proces-verbal,

Astăzi, 18 Noiembrie 1937,

Noi, Ștefu Traian, comisar aj. la Comisariat, Circa a II-a, de pe lângă Chestura Galați, în conformitate cu adresa nr. 218/937 a Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați s-a pus în vedere actualilor locatari ca până la 1 Martie 1938 să evacueze acel imobil, întrucât Asociațiunea dorește la acea dată să înceapă lucrările de restaurare, semnându-ne totodată de luare la cunoștință. Am luat măsuri să nu se deterioreze ceea ce a mai rămas. Drept care am dresat²³⁰ prezentul.

ss Comisar aj.

Dovadă:

Subsemnații, chiriași din Casa *Cuza-Vodă*, am luat cunoștință de ordinul nr. 218 din 14 Noiembrie 1937 și semnăm mai jos.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 175-176.

148

13 XII 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Convocarea Comitetului
Stimate Domnule,

Consiliul Asociației *Casa Cuza-Vodă*, având a lua importante hotărâri în legătură cu activitatea Asociației, cu onoare vă rugăm să binevoiți a lua parte la adunarea Comitetului care va avea loc în ziua de 15 Decembrie 1937 ora 10,00 la Prefectura Județului (Cabinetul Subprefectului).

Președintele Comitetului,
General, Gh. Linteș

²³⁰ a dresa = a redacta, a încheia un act oficial; verb folosit până la mijlocul veacului XX.

Comitetul:

- Prefectul Județului,
- Primarul Municipiului,
- Aurel Vidrașcu – Prim Procuror,
- Ion Tohăneanu – Dir. Liceului *Vasile Alecsandri*,
- Paul Pașa – Inștitutor pensionar,
- Const. Nazare – profesor,
- Marinescu Gh. – Inginer Inspector,
- Grigore Mihăilescu – Avocat,
- Vlad Dimitru – Avocat,
- S. Rabinovici – Templul Ebraic,
- Leon Alexandru – Inginer – mutat la București,
- Comandor Andonie Calistrat – mutat la București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f.16-17.

149

16 XII 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 296

Mult Stimat Domnule Lenguceanu²³¹,

După cum cred că ați luat cunoștință din ziare, în orașul Galați a luat ființă la data de 5 Iulie 1937, Asociația *Casa Cuza-Vodă*, al cărei scop – după cum arată și numele – este de a se achiziționa casa în care a locuit ca Pârcălab al Județului Covurlui, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza și a o transforma într-un Muzeu Regional.

²³¹ Arhm. Scriban, „De ce ne-am bătut”, în *Cultura Poporului*, București, Anul VIII, nr. 243, 9 septembrie 1928, p. 1, „Între bărbații de cugetare, plini de inimă și vorbire frumoasă, care nu trăiesc în București, un loc de cinste are, fără îndoială și dl N.N.Lenguceanu, avocat din Galați, făcând parte dintr-o veche familie gălățeană. E un ales conferențiar în orașul său, pentru miezul cuvântărilor sale și meșteșugul vorbirii sale împodobite. Activitatea i-a trecut și peste orașul său, vorbind și în orașele vecine și la cursurile de la Vălenii de Munte ale d-lui N. Iorga. Din când în când îl întâlnim și în *Neamul Românesc* sau în ziarul *Galații Noi* din orașul său”. N. Iorga, *Jurnalul ultimilor ani. 1938-1940. Inedit*, ediție îngrijită, introducere și note de Andrei Pippidi, București, Editura Humanitas, 2019, p. 28, nota 4, „avocatul N.N. Lenguceanu, ginerele lui Duiliu Zamfirescu, fusese printre colaboratorii lui N. Iorga. În 1929 părăsise Partidul Naționalist-Democrat pentru a intra în partidul Național-Țărănesc, dar continuă să colaboreze la *Neamul Românesc*”. În guvernul Iorga (18 aprilie 1931-5 iunie 1932), N.N. Lenguceanu a fost secretar general al Ministerului Justiției.

Acest imobil, ajuns pe rând în locuință și hotel, se găsește astăzi complet ruinat, adăpostind un atelier de lemnărie (după cum se vede și din fotografiile de la pagina 21-27 din broșura anexată).

Pentru realizarea operei arătate mai sus, Asociația a făcut apel la toți oamenii de suflet și după multe străduinți s-a reușit a se strânge prin subscripții publice suma de circa 2.200.000 lei, ceea ce ne-a dat posibilitatea să putem cumpăra acest imobil.

Cum însă pentru restaurarea clădirii și înființarea Muzeului suma colectată până acum este insuficientă, Comitetul a hotărât ca prin diferite mijloace (conferințe, concerte etc.) să-și continue activitatea pentru atingerea scopului ce și-a propus.

În această ordine de idei, facem și la Dvoastră un călduros apel, rugându-vă să binevoiți a ne da concursul, ținând o Conferință în orașul nostru, pentru mărirea fondului Asociației. Ne-am gândit să ne adresăm Dvoastră cunoscându-vă calitățile de talentat vorbitor și sentimentele de bun român ce vă animă.

Cerința, pentru a-i asigura un success moral și material cât mai mare, am dori să se țină în ziua de 24 Ianuarie 1938, această zi corespunzând cu aniversarea Unirii Principatelor, când se sărbătorește și realizatorul acestei mărețe opere.

Vă rugăm deci să binevoiți a ne comunica răspunsul Dvs. referitor la propunerea ce vă facem, urmând ca, în caz afirmativ, Lt. Colonel Rațiu Victor, inițiatorul și secretarul Asociației să ia contact cu Dvs. pentru a stabili toate detaliile de pregătire și organizarea Conferinței.

Dat fiind scopul înalt urmărit de Asociație, care vrea să vadă cu o clipă mai devreme realizarea operei pentru care activează, suntem îndreptățiți să sperăm în concursul pe care vă rugăm a ni-l da.

Mulțumindu-vă călduros în numele Comitetului, Vă rugăm să primiți asigurarea sentimentelor noastre alese.

Președintele Comitetului,
General, Linteș

Secretar,
Lt. Colonel, Rațiu

D-lui Avocat Lenguceanu, str. C.A. Rosetti Nr. 40, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 19.

150

15 XII 1937, București

Mult Stimat Domnule General,

Vrând să răspund imediat scrisorii primite din partea Domniei Voastre, vă rog să mă scuzați că scriu pe fugă pe această carte poștală. Am luat act de cele hotărâte de Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă* și voi concerta la Galați în seara de 24 ianuarie 1938 – așa după cum s-a fixat. Mențin programul trimis de D-tră pe care vi l-am expediat astă-vară, altfel și condițiunile. Vă voi sesiza din vreme data sosirii mele la Galați. În privința pianului, vă rog, Domnule General, să dați ordin ca să fie un pian bun, preferabil cu coadă.

Rămânând deci pe deplin înțeleși pentru data de 24 Ianuarie, Vă rog să primiți Domnule General expresiunea celei mai vii mulțumiri din partea-mi precum și deosebitul respect ce vi-l păstrez.

Const. Bobescu

D-Sale,
D-lui General Linteș, Divizia 21 Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 20.

151

15 Ianuarie 1938

Act de Vânzare

Vasile Gr. Iamandi, avocat domiciliat în Iași str. Carol 9, în calitate de procurator al soției mele Aneta V. Iamandi, împuternicit prin procura aut. 3747 din 9 Noiembrie 1937, Tribunalul Iași S. III, declar că vând Asociațiunei *Casa Cuza-Vodă*, persoana juridică din Galați, înființată prin actele aut. 2114 și 2115 din 14 Iulie 1937 a Tribunalului Covurlui, reprezentată astăzi prin D-nul Lt. Colonel Victor Rațiu și Avocat Vlad Dimitriu, ambii din Galați, toate drepturile mele indivize pe care soția mea Aneta V. Iamandi le are în imobilele din Galați, Str. Cuza-Vodă nr. 64 și 66, cunoscute sub denumirea generică de *Casa Cuza-Vodă*, astfel cum sunt determinate și prevăzute aceste

drepturi în convențiunea sub semnătură privată intervenită la 7 Martie 1921 între Adolf Theitler și Aneta V. Iamandi și pentru care s-au plătit taxele către stat în sumă de lei 10.710, sub recipisa Ad-ției Fin. Iași Nr. 17553 din 9 Decembrie 1935, precum și în Sentința Civilă nr.531 din 22 Decembrie 1930 a Trib. Iași S.I., Dosar Nr. 2713/930, în Sentința Civilă No. 57 din 10 Februarie 1937 a Trib. Iași S.I. și în actul autentic la No. 4174 din 14 Decembrie 1936, Trib. Iași S. III.

Asupra drepturilor ce vând, declar că nu există nici o sarcină de nici o natură, orice sarcini privind exclusiv pe moștenitorii Theitler.

Prețul acestei vânzări este de lei 331.200 (trei sute treizeci și unu mii două sute lei), bani pe care eu vânzătoarea i-am primit în numerar, integral de la cumpărătoare astăzi la autentificarea actului de când aceasta intră în proprietatea și posesiunea drepturilor descrise mai sus. Precizez că prețul total de vânzare a acestui imobil către Asociația *Casa Cuza-Vodă* va fi de 900.000 lei. Mai precizez că primind prețul acestei vânzări, vânzătoarea nu renunță la drepturile sale ce i se mai cuvin pe baza convențiunei și conform Sentinței Civile a Trib. Iași S.1. cu privire la cheltuielile făcute cu ocazia valorificării în Justiție a drepturilor sale asupra imobilelor de mai sus, cu plata de taxe de înregistrare a convențiunei în sumă de lei 10.710 cât și cu alte procese care mai sunt pendinte la Trib. Iași și care sumă de bani urmează a fi suportate de moștenitorii Theitler.

Subscrișii, Locotenent Colonel Rațiu Victor și Avocat Vlad Dimitriu, în numele și pentru Asociația *Casa Cuza-Vodă*, am numărat prețul de lei 331.200 lei, și convenim în totul la acest Act, urmând ca la licitația publică, când vom cumpăra restul drepturilor deținute azi de moștenitorii Theitler, să achiziționăm cu diferența de bani până la suma de 900.000 lei, întregul imobil purgat de orice sarcini.

Făcut în două exemplare în Galați, 15 Ianuarie 1938.

Vânzătoare,

p. pr(oprietar) Aneta V. Iamandi

Cumpărătoare,

p. Asociația *Casa Cuza-Vodă*

Scris, redactat, cunoaștem părțile.

Avocat.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 180 (f-v).

152

17 ianuarie 1937

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 253

Mult Stimat Domnule,

Primar, Prefect, Aurel Vidrașcu, Vlad Dimitriu,
ing. Marinescu, C. Nazarie, Paul Pașa, Ion Tohăneanu,

Urmând a se pune la curent membrii Comitetului Asociației cu situația cumpărării imobilului și activitatea ce urmează a se desfășura în viitor, vă fac cunoscut prin prezenta că astăzi, 17 ianuarie crt. (1938), orele 20,00 are loc adunarea Comitetului Asociației *Casa Cuza-Vodă*, în care scop vă rugăm cu toată insistența a lua parte la această Adunare care se va ține în localul Prefecturii.

Secretar,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 179.

153

18 Ianuarie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 256

Mult Stimat Domnule Bobescu,

În urma c.p. a Dvoastră din 15 Decembrie 1937 și potrivit celor ce v-am comunicat prin scrisoarea din 23 Noembrie 1937, hotărâsem ca în cadrul Concertului Dvs. să se țină și o Conferință, în care scop am făcut apel la D-l Avocat Lenguceanu din București, reputat vorbitor, care s-a oferit cu toată căldura să ne dea concursul. D-sa însă îmbolnăvindu-se și neputând să conferențieze la 24 Ianuarie, ne roagă să amânăm Festivalul pentru o altă dată.

238

Totodată, din cauza schimbărilor ce s-au produs la diferite autorități locale, aceasta ca urmare a ultimelor evenimente politice, au fost lipsiți de concursul Primăriei și Prefecturii, atât de necesare pentru asigurarea unui cât mai desăvârșit succes. Pentru motivele arătate mai sus, Asociația cu tot regretul se vede silită să amâne Concertul pentru o dată ce se va fixa ulterior și care vi se va comunica și Dvs.

În speranța că nu ne veți lipsi de prețiosul Dvs. concurs, Vă mulțumim călduros și vă rugăm să primiți asigurarea sentimentelor noastre alese.

Secretarul Asociației
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 21.

154

19 Ianuarie 1938

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați
Persoană Juridică
Nr. 259

Mult Stimat Domnule Lenguceanu,

La comunicarea D-voastră transmisă prin Căpitanul Iamandy Stelian din Marele Stat Major, prin care ne făceați cunoscut că nefiind încă restabilit în urma bolii de care ați suferit, nu veți putea conferența la Galați în ziua de 24 Ianuarie 1938, așa cum vă solicitasem prin scrisoarea noastră Nr. 236, din motivul arătat mai sus, Comitetul Asociației *Casa Cuza-Cuza*, în adunarea ce a avut loc în ziua de 17 Ianuarie 1938, a dispus amânarea festivalului, hotărât anterior pentru 24 Ianuarie crt., la o dată ce se va fixa ulterior și care vi se va comunica și Dvs. din timp.

Încredințați că nu ne veți lipsi de prețiosul Dvs. concurs, Vă mulțumim călduros și vă rugăm să primiți salutări distinse.

Secretarul Asociației *Casa Cuza-Vodă*
Lt. Colonel V. Rațiu

D(omnului) Avocat Lenguceanu, str. C.A. Rosetti Nr. 40, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 22.

155

19 Ianuarie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 358

Către,
Primăria Municipiului Galați,
Domnul Președinte al Comisiei Interimare

Conform celor stabilite în Adunarea Comitetului Asociației *Casa Cuza-Vodă* din seara de 17 Ianuarie 1938, am onoarea de a vă trimite prin delegat, șapte pachete a câte 2.000 (două mii) bucăți cocarde cu efigia Domnitorului Cuza (total 14.000 bucăți), care urmează a fi distribuite azi, 19 Ianuarie crt.(1938), ora 16,00 proprietarilor celor șapte Cinematografe din localitate, pentru a fi plasate în ziua de 24 Ianuarie crt. pe numărul biletelor de spectacol ce se vor vinde în acea zi, fixându-se 2 lei bucata.

Detaliile referitor la desfacerea insinelor, pentru a fi siguri că acestea se vor plasa exact pe numărul biletelor vândute, rugăm a fi stabilite de Dvs., deoarece Comandamentul nu are posibilitatea și căderea a exercita acest control.

Secretarul Asociația *Casa Cuza-Vodă*
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 182.

156

București, 23 Ianuarie 1938

Mult Stimată domnule Colonel,

Răspund onoratei d-stre scrisori de la 19 Ianuarie crt.,vă rog să transmiteți domnului General Linteș asigurarea mea că sunt cu totul devotat frumoasei opere ce ați întreprins pentru Casa lui Vodă-Cuza, cu atât înflăcărat patriotism. Astfel, rămân la dispoziția domniilor voastre pentru festivalul ce organizați. Vă rog numai, a-i fixa data mai târziu, pe la începutul lunii Mai, ca să fiu atunci desăvârșit restabilit, dac-a vrea Dumnezeu.

Să știți că pe timpul când colonelul Alexandru Cuza era pârcălab la Galați, părintele meu era consilier comunal. Când eram copil, tata ne povestea, cu pietate mișcată, despre acele vestite ședințe ale Consiliului comunal prezidat de Cuza. Vedeți, prin urmare, ce bună inspirație ați avut de a vă adresa mie pentru a cuvânta la Festival. De la Cuza-Vodă ne-au rămas câteva fotografii cu amicale dedicații, pe care le vom lăsa moștenire, ca sfinte relicvii naționale, fiului meu²³².

Să știți că am răspuns imediat în scris d-lui General Linteș și sunt foarte mirat că n-a primit scrisoarea mea. Prezenta o voi trimite recomandată.

Omagiile mele de distinsă considerațiune d-lui General Linteș, de asemeni și domniei voastre.

N.N. Lenguceanu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 23.

157

3 februarie 1938

Mult Stimat Domnule,

Cu onoare vi se aduce la cunoștință că în ziua de 8 februarie, a.c., la ora 13,00 urmează să aibă loc la Tribunalul Covurlui licitația pentru vânzarea Casei *Cuza-Vodă*. Dat fiind importanța acestui act în urma căruia casa *Cuza-Vodă* trece definitiv în proprietatea Asociației, este imperios necesar ca și Dvs să luați parte pentru a manifesta însemnătatea acestui act.

De asemenea, trebuie să știți că în seara aceleiași zile, la ora 20,30 va avea loc o masă camaraderească la care sunteți rugat a lua parte, la Restaurantul *Suré*. Prezența Dvs. este cu atât mai necesară, urmând a se pune bazele primului proiect în vederea restaurării.

Primiți respectuoase salutări.

Secretarul Asociația *Casa Cuza-Vodă*

Lt. col. Victor Rațiu

²³² Laurențiu Ungureanu, „Frumoșii boieri de altădată: Zamfireștii și Rosetteștii”, în *Historia*, nr. 123, martie 2012, fiul lui N.N.Lenguceanu, din prima căsătorie cu Henrietei Zamfirescu, „Alexandru (Bebi) Lenguceanu, nepotul lui Duiliu Zamfirescu, era un băiat adorabil! A făcut parte din *Sumanele Negre* (organizație anticomunistă înființată de Gavrilă Olteanu, care și-a desfășurat activitatea în zona Năsăud - Vatra Dornei, între 1944-1946), l-au prins și l-au ținut 22 de ani în închisoare, până când a murit la Aiud”.

Invitația a fost trimisă către:

Vlad Dimitriu; Grigore Mihăilescu, Primar; H. Șerbănescu, Prefect; Paul Pașa; Gh. Marinescu, Inspector; Tohăneanu, Director; General Linteș; Inginer Dumitrescu; Vidrașcu, Prim-Procuror; C. Nazarie, Profesor; Inginer Grigorescu, Inspectoratul Drumurilor Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 185.

158

3 II (1)938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 269

Către ziarele: *Acțiunea, Vocea, Ecoul*

Stimate Domnule Director,

Cu onoare vi se aduce face cunoscut că în ziua de 8 februarie 1938, la ora 13,00 va avea loc la Tribunalul Covurlui licitația pentru vânzarea Casei *Cuza-Vodă*. Dat fiind importanța acestui act, în urma căruia, după atâtea străduințe, *Casa Cuza-Vodă* trece definitiv în proprietatea *Asociației*, vă rugăm a lua și Dvs parte la licitație în ziua și la ora arătată mai sus. Cunoscută fiind părerea și perseverența stăruință depusă de ziarul Dvs., pentru aducerea la îndeplinire a mărețului act, constituiesc azi pentru noi nădejdea că vom găsi un răsunător ecou în coloanele ziarului Dvs.; lămurirea opiniei publice gălățene este cu atât mai necesară cu cât s-a vorbit poate prea mult și nu se cunoaște adevărul asupra acestei chestiuni.

Opinia publică gălățeană trebuie să capete azi încrederea deplină în cuvântul și acțiunea *Asociației*, care în decurs de 7 luni, aproximativ, de la înființarea ei, a reușit să răscumpere acest monument istoric.

Primiți, vă rugăm, dle Director, odată cu mulțumirile noastre, pentru concursul nelimitat acordat de Dvs, și cele mai bune salutări.

Secretarul Asociația *Casa Cuza-Vodă*
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 186.

3 Februarie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.270

Domnule Ministru²³³,

Am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

În 15 iulie 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă*, cu unicul scop de a se răscumpăra și restaura Vila fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, din Galați. Astăzi Asociația se găsește în situația de a răscumpăra acest monument istoric, posedând suma necesară cumpărării.

Dat fiind înălțătorul scop al acțiunii ce întreprindem, și la care suntem convingși că vă veți ralia și Dv., așa după cum de altfel ați mai făcut și altădată, vă rugăm respectuos a aproba scutirea taxelor de înregistrare, pentru cumpărarea *Vilei Cuza-Vodă* la suma de 900.000 (nouă sute mii lei), sumă fixată ca preț al răscumpărării²³⁴.

Primiți, vă rog, Domnule Ministru, odată cu mulțumirile noastre recunoscătoare, asigurarea considerațiunei.

Secretarul Asociația *Casa Cuza-Vodă*
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei-Sale, Domnului Ministru de Finanțe.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 187.

²³³ În acel moment Ministru de Finanțe, din guvernul Goga-Cuza (28 decembrie 1937-10 februarie 1938), era Eugen Savu; guvernarea aparținea Partidului Național-Creștin condus de Octavian Goga și A.C.Cuza.

²³⁴ Se va reveni cu această solicitare de scutire de taxă și în data de 18 martie 1938; vezi SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 16/1937-1939, f. 239.

**În curând Vila Domnitorului Cuza va fi transformată într-un Muzeu model.
Patriotica acțiune a unui mănunchi de intelectuali**

Grație unui mănunchiu de oameni de cuget și inimă, în frunte cu d-nii general Linteș și lt. colonel Rațiu, s-a curmat o stare rușinoasă ce arunca o umbră dureroasă asupra orașului nostru. S-a scris îndeajuns asupra ruinei în care a fost lăsată să cadă fosta Casă a lui Ioan Vodă-Cuza, primul Domnitor al Principatelor Unite.

Un grup de oameni distinși s-au decis să curme cu această stare înjositoare și să răscumpere Vila lui Vodă-Cuza pentru a o reda menirii sale istorice, transformând-o într-un Muzeu al orașului Galați. După spinoase sforțări ale Comitetului de Inițiativă a luat ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă*, persoană juridică; această Asociație, având ca președinți pe Î.P.S.S. Episcopul Cosma și pe d. general Linteș și ca secretar-general pe dl lt. colonel Rațiu, cu concursul a numeroși fruntași ai vieții publice, economice, intelectuale și sociale, au pornit la o susținută campanie pentru culegerea fondurilor necesare răscumpărării fostei Case a lui Ioan Vodă-Cuza.

Acțiunea această a fost dusă la bun sfârșit, căci Asociația a colectat importante sume pentru răscumpărarea imobilului destinat să devină Muzeul orașului. Inițiativa intră acum în faza finală prin licitația publică ce va avea loc la Tribunal în ziua de 8 Februarie (1938), la orele 13,00 când se va face adjudecarea imobilului asupra Asociației *Casa Cuza-Vodă*.

După repararea clădirii și amenajarea Muzeului, etape pe care suntem convinși că Asociația le va parcurge în termen scurt, municipiul Galați va fi înzestrat cu un falnic Muzeu închinat memoriei Domnitorului Ioan Cuza și trecutului său ca oraș.

Marele merit în această frumoasă înfăptuire revine d-lui lt.col. Rațiu, sufletul și animatorul neobosit al inițiativei, care a pus bazele de acțiune a Asociației *Casa Cuza-Vodă*.

SJGAN, Fond Primăria orașului Galați, dos. 167/1937-1939, f. 188;
Ziarul *Vocea*, nr. 5985 din 6.II.1938.

161

6 II 1938

Casa Cuza-Vodă va fi transformată în Muzeu

Aflăm cu plăcere că în sfârșit, municipiul va intra în posesia Casei *Cuza-Vodă* care va fi transformată în Muzeu. Astfel, în ziua de 8 Februarie, la orele 13, la Tribunalul Covurlui va avea loc licitația acestui imobil. Asociația și-a atins în sfârșit țelul după îndelungate străduinți.

Imediat după cumpărare Casa va fi transformată în *Muzeu Istoric*. Evenimentul merită să fie discutat mai pe larg.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 188;
Ziarul *Acțiunea*, nr. 2303 din 6 II 1938.

162

Galați, 8 februarie 1938

Domnilor,

Dacă e cineva dintre D-Voastră care are cea mai mare mulțumire sufletească în momentul de față, atunci să știți că și eu sunt. Ziua de azi va fi o zi memorabilă atât pentru Comitet cât și pentru orașul Galați. O mână de oameni, buni români și patrioți, au înfăptuit o mare operă națională.

Eu, din anul 1913 m-a urmărit un gând și un vis pe care l-am văzut realizat astăzi. Visam și speram ca aici, în Galați, unde primul Domnitor al Principatelor Unite, Alexandru Ioan Cuza, și-a trăit viața ca Pârcălab, să fie pomenit de aprecieri printr-un Așezământ Cultural ce-i va purta numele.

Acest Palat îl văd ridicat cel mult într-un an, măreț, falnic, grație energiei Comitetului, în frunte cu D-nii General Linteș și Colonelul Rațiu, sufletul acestui Comitet. Eu, fiind membru în acest Comitet de Direcție, mișcat de rezultatul obținut astăzi, fac o declarație:

Muzeul Regional²³⁵ din acest oraș, evaluat la peste 5.000.000 lei, întemeiat din inițiativa mea și a soției mele, ajutat de un Comitet și de gălățeni, îl **donăm** acestui

²³⁵ Referire la *Muzeul Regional Școlar* din cadrul Școlii primare nr. 6 de băieți din Galați.

Așezământ Cultural, *Casei Cuza-Vodă*, dorindu-i înflorire și progres, pentru preamărirea Domnitorului Cuza, cum și pentru cinstea și lauda făptuitorilor acestei instituțiuni.

Paul Pașa

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 206.

163

9 Februarie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*

Persoană juridică

Nr. 271

Domnule Prefect/Primar,

Cu onoare se aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

Vă reamintim că în ședința din 17 Ianuarie 1938, Asociației *Casa Cuza-Vodă*, din care faceți și Dvs. parte, a hotărât a distribui prin Școlile, Liceele și Cinematografele locale cocarde cu figura Domnitorului Alexandru Ion Cuza, beneficiul trecând în folosul Asociației.

Situația până în prezent este aceea arătată mai jos:

Școala Primară de Fete Nr. 1	lei	200	cost cocarde
Școala Primară de Fete Nr. 5	lei	270	colectă
Școala Primară de Fete Nr. 8	lei	367	colectă
Școala Primară de Fete Nr. 8	lei	200	cost cocarde
Școala Primară de Fete Nr. 9	lei	1250	colectă
Școala Primară de Fete Nr. 7	lei	1105	colectă
Școala Primară de Fete Nr. 7	lei	1287	serbare
Școala Primară de Fete Nr. 7	lei	200	cost cocarde
Școala Primară de Fete Nr. 13	lei	406	colectă
Școala Primară de Fete Nr. 13	lei	200	cost cocarde
Școala Primară de Băieți Nr. 1	lei	771	colectă
Școala Primară de Băieți Nr. 1	lei	210	cost cocarde
Școala Primară de Băieți Nr. 2	lei	507	colectă
Școala Primară de Băieți Nr. 2	lei	160	cost cocarde
Școala Primară de Băieți Nr. 3	lei	240	Colectă

Total=7373 lei

Cinema *Frances* – 1.000 lei

Cinema <i>Odeon</i> -	1.000 lei
Cinema <i>Trianon</i> -	1.000 lei
Cinema <i>Central</i> -	1.000 lei
Cinema <i>Miron</i> -	1.000 lei
Școli -	1.000 lei
Licee -	1.000 lei
Total -	7.000 lei

Proprietarii Cinematografelor din localitate au contribuit fiecare cu câte 1.000 lei, în total am colectat 7.000 lei. Odată cu aceasta trebuie să vă aducem la cunoștință că în ziua de 8 Februarie (1938) la Tribunalul Covurlui, s-a ținut licitația și că prin Jurnalul acestui Tribunal *Casa Cuza-Vodă* a devenit irevocabil proprietatea Asociației cu acelaș nume.

Rugăm, Domnule, a nu ne lipsi de concursul atât de prețios și a ne da ajutorul Dvs. pentru a merge mai departe pe calea înfăptuirilor începute cu pași așa de hotărâți.

Convinși fiind că prin aceasta suntem și în asentimentul Dvs., vă rugăm să primiți deosebita noastră considerațiune.

Secretarul Asociația *Casa Cuza Vodă*
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 189-190.

164

10.02.1938

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 272

Domnule Director²³⁶,

În ziua de 8 Februarie a.c. Asociația *Casa Cuza-Vodă* a pus sfârșit definitiv și irevocabil unei situațiuni care dăinuiește de zeci de ani de zile, unei situațiuni pentru care multe străduințe s-au depus, însă nici una cu convingere și atât de repede înfăptuită.

²³⁶ O solicitare asemănătoare se va face și în data de 18 martie 1938, către ziarele din Iași: *Opinia*, *Lumea*, *Noutatea* și *Ziua*; vezi și SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 240.

Prin Jurnalul Nr. 1424 din 8 II (1)938 a Tribunalului Covurlui s-a adjudecat, repetăm și strigăm tare, **definitiv și irevocabil**, *Vila Cuza-Vodă* asupra Asociației cu același nume, care astăzi se poate mândri, fiind proprietară pe vecie.

Confirmați încă odată prin ziarul D-Voastră, care a fost de un real folos întotdeauna avântului Asociației, această minunată victorie pentru ca toți acei care se pot ridica până la înălțimea străduințelor noastre, să se poată bucura; împărtășind bucuria cu noi, atât mai mare și mai puternică va fi a noastră.

Satisfacția pe care o dăm azi opiniei publice gălățene, constituie pentru Asociație un imbold de a merge cu aceiași hotărâre mai departe pe drumul înfăptuirilor pornite cu atâta energie.

Astăzi, când toată lumea s-a încredințat că promisiunea s-a înfăptuit, este cazul, cu toată convingerea, să apelăm la toți acei care posedă vreun document (acte, monede, haine, mobilă, etc.) din proprietatea fostului Domnitor, să le doneze Asociației pentru a fi puse la locul de cinstire, așa cum se cuvine, pentru proslăvirea memoriei lui.

Rugămintea noastră a avut un prim răsunset, prin aceea că familia institutor Paul Pașa a donat **Muzeul** cu același nume, Asociației *Casa Cuza-Vodă*. Exemplu de muncă, exemplu de cinste desăvârșită, familia Paul Pașa, dă azi satisfacție deplină zecilor de generații care s-au adăpat la Școala lor, școală care în atâtea rânduri a fost vizitată și dată ca model.

Astăzi, familia Paul Pașa pune ultimul ornament pe edificiul creat de ei și pe care scrie cu litere de aur: **PATRIE, MUNCĂ ȘI CINSTE**.

Convinși fiind, Domnule Director, că și de astă dată rugămintea noastră va găsi același veșnic și călduros ecou, vă adresăm mulțumirile și considerațiunea noastră.

Președintele Asociația *Casa Cuza Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociația,
Lt. col. Victor Rațiu

Ziare din București: Universul, Curentul, Cuvântul, Timpul, Porunca Vremii, Capitala;

Ziare locale: Acțiunea, Vocea, Ecoul.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 197.

165

14 Februarie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 275

Domnule Chestor,

Cu onoare se aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

1. Asociația *Casa Cuza-Vodă*, cu adresa nr. 218 din 14 Noiembrie 1937, a rugat Chestura Municipiului Galați, ca să pună în vedere locatarilor din clădirea *Cuza-Vodă* că la 1.III.1938 urmează să evacueze acest lăcaș deoarece Asociația este pe punctul de a intra în posesia clădirii.

2. Prin Jurnalul nr.1424/938 al Tribunalului Covurlui, Asociația a devenit proprietara definitivă și irevocabilă a acestei clădiri, și pentru aceasta vă rugăm a pune în vedere pentru ultima oară că pe data de 1 martie (1938) rugăm pe chiriașii - intrați acolo după bunul lor plac - că sunt obligați să părăsească clădirea, pentru ca intrarea noastră în posesie să se facă fără nici o întârziere.

3. Punerea în vedere se va face prin încheierea unui proces-verbal, așa cum s-a făcut și la data de 13.XII.1937, după cum ne-ați făcut cunoscut cu adresa Nr. 14324 din acea dată.

Secretarul Asociația *Casa Cuza-Vodă*
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale, Domnului Chestor al Poliției Municipiului Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 191.

166

14 II 1938

Asociația *Casei Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 276

Către toți membrii din Comitete,

Cu onoare se aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

249

- 1) După cum știți, prin Jurnalul 1424/938 al Tribunalului Covurlui, Asociația *Casa Cuza-Vodă* a devenit proprietara Casei cu același nume din Galați;
- 2) Urmează acum a merge mai departe, trecând la faza a II-a, adică restaurarea acestui monument.

Ori, pentru a face acest lucru Asociația are absolută nevoie de prețioasele Dvs. consilii, și de aceea vă invităm ca Miercuri, 16 februarie, la ora 16,00 să fiți bun a vă găsi în str. *Cuza-Vodă*, la numita Vilă, unde ne vom întruni pentru a pune bazele proiectului de restaurare. Vă rugăm cu insistență a face toate eforturile pentru ca să puteți lua parte la această convocare pe teren, pentru ca apoi să putem păși la întocmirea planului și devizului necesar pe baza cărora să se înceapă restaurarea.

Fiind convinși că vă alăturați cu toată căldura la străduințele Asociației, avem credința că veți putea fi prezent în ziua și la ora sus-arătată, pentru a se lua o hotărâre.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitului respect.

Domnilor:

Vlad Dumitriu, avocat; Primarul municipiului Galați; Prefectul județului Covurlui; Paul Pașa, institutor; Inginer Marinescu; Prof. Ion Tohăneanu, director al Liceului Vasile Alecsandri; Prim-procuror Vidrașcu; Profesor C. Nazarie; Inginer Grigorescu; Inginer Bălan, Primăria Galați; Arhitect Popescu, Primăria Galați; Inginer Damian, Șeful Serviciului Tehnic al Municipiului Galați.

Secretarul Asociația *Casa Cuza-Vodă*,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.196.

167

14 II 1938

Asociația *Casei Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 277

Domnule Administrator,

Am onoare a vă comunica următoarele: Asociația *Casa Cuza-Vodă* intrând în posesia arhivei fostului Comitet de răscumpărarea *Casei*, în frunte cu decedatul Colonel Christodulo Georgescu, am constatat următoarele:

Comitetul a depus la Administrațiile Financiare notate mai jos, sumele de bani notate în dreptul fiecăreia după cum urmează:

1.	Cu recipisa Nr. 17562/924 la Ad-ția F.Cetatea Albă,	lei	5.688
2.	Idem Nr.5528/924 la Ad.F.Romanați,	lei	328
3.	Idem Nr. 1159 2/9 24 lei Ad.F.Romanați,	lei	820
4.	Idem Nr.14261/924 la Ad.F.Romanați,	lei	524
5.	Idem Hr.20529/924 la Ad.F.Romanați,	lei	120
6.	Idem Nr.20528/924 la Ad.F. Romanați,	lei	100
7.	Idem Nr.21667/924 la Ad.F.Romanați,	lei	609
8.	Idem Nr.22432/924 la Ad.F.Romanați,	lei	1.120
9.	Idem Nr.8132/9.24 la Ad.F. Tutova,	lei	475
10.	Idem Nr.7425/924 la Ad. F. Fălticeni,	lei	3.352
11.	Idem Nr.4675/925 la Ad. F. Dâmbovița,	lei	2.640
12.	Idem Nr.1640/925 la Ad. F. Romanați,	lei	599
13.	Idem Nr.11085/925 la Ad.F.Tulcea,	lei	13.595
14.	Idem Nr.27972/925 la Ad.F.Covurlui,	lei	100
15.	Idem Nr. 17175/926 la Ad. F. Durostor,	lei	4.190
16.	Idem Nr.909/926 la Ad. F. Constanța,	lei	650
17.	Idem Nr.509'/926 la Ad.F. Durostor,	lei	2.207
18.	Idem Nr.1014/926 la Ad. F. Neamț,	lei	1.308
19.	Idem Nr.14840/926 la Ad. F. Tutova,	lei	1.920
20.	Idem Nr.1691/929 la Ad. F. Durostor,	lei	1.994
21.	Idem Nr.4897/927 la Ad. F. Durostor,	lei	1.400
22.	Nr.4849/927 la Ad. F.Durostor,	lei	2.231
	Total lei =		45.970

Odată cu prezenta înaintăm recipisele menționate mai sus, în original, rugându-vă să binevoiți a interveni locului în drept, pentru a ni se restitui sumele și odată cu acestea și dobânzile cuvenite.

Președintele Asociația Casa *Cuza Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociația,
Lt. col. Victor Rațiu

Dovadă:

S-a primit la Ad-ția Financiară Covurlui recipisele din prezenta adresă în număr de 22 (două zeci și două) care înglobează suma de lei **45.970** (patru zeci și cinci mii nouă sute șapte zeci).

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 198.

168

15 II (1938)

Liceul V. Alecsandri - Galați
Directorul

Mult Stimat Domnule Col. Rațiu,

Pentru a 3-a oară (mi se pare) n-am să pot fi următor ordinului D-tale, de a fi mâine, miercuri, ora 4,00 pe teren, la *Casa Cuza-Vodă*. Aștept azi, de la Ministerul meu, ordine; s-ar putea, în urma lor, să fiu mâine la București (cu rapoartele).

Dacă voi lipsi, te rog, să dai știre de pricină care m-a împiedicat. Și să mă ierți. Între toți camarazii care stăm în jurul D-tale, eu sunt cel mai puțin liber. De aceea (dacă s-ar putea) aș ruga să știu din timp despre obligațiile mele extrașcolare.

Părerea mea însă D-ta o cunoști: este bine, este „*istorie*”, să rămână Vila în starea în care am cunoscut-o (firește, curățind-o și întărind-o)

Cu deosebită stimă,
I.Tohăneanu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 209 (f-v).

169

1938, Februarie 17

Jurnal No. 1886
Dosar No. 4427/934

Procedura supralicitării fiind îndeplinită, la apelul nominal s-au prezentat: creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui prin dl. impiegat²³⁷ H. Florescu și adjudecatara provizorie Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați, prin dl Colonel Rațiu, lipsind debitoarea Paulina Theitler, ca moștenitoare a def[unctului] său soț, Adolf Theitler, și ca tutrice legală al minorilor săi fii, precum și creditorul Gr. Gr. Iamandi.

După citirea lucrărilor din dosar, creditoarea urmăritoare stăruind în supralicitare prin telalul²³⁸ Tribunalului, în ședință publică, cu ușile deschise și în

²³⁷ impiegat = funcționar de stat de rang inferior, amplotat.

²³⁸ telal = crainic.

252

asistența dlui portărel D. Vinograschi, s-a anunțat începutul supralicitării pentru imobilul situat în Galați str. Cuza-Vodă No. 64-66, proprietate indiviză a moștenitorilor defunctului Adolf Theitler, dar nu s-a prezentat nici un concurent. Reprezentantul Fiscului a cerut a se pronunța adjudecarea definitivă.

Fotoliul Ministerului Public, în lipsa dlor membri ai Parchetului, fiind ocupați cu alte lucrări, ocupat de dl avocat Al. Tudoriu, d-sa a pus aceleași concluziuni pentru adjudecarea definitivă a imobilului asupra Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați:

Tribunalul,

Văzând că în decursul celor opt zile de la adjudecarea provizorie nu s-a depus nici o supraofertă la dosar, și nici astăzi, în instanța de supralicitare, nu se prezintă vreo persoană care să ofere un preț mai mare decât primul adjudecatar,

Văzând și cererea Fiscului, creditor urmăritor,

De acord cu concluziunile dlui reprezentant al Ministerului Public,

În baza art. 550 pr. civ.

Dispune:

Adjudecă în mod definitiv asupra Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați, prin reprezentanții săi legali, Lt. Colonel Rațiu și Vlad Dimitriu, cu prețul de 900.000 (nouă sute mii lei), imobilul situat în Galați, str. Cuza-Vodă No. 64-66, proprietate indiviză a moștenitorilor defunctului Adolf Theitler, prevăzut anume în afiptele și publicațiunile de la dosar.

Invită pe adjudecatară ca în termen de o lună să consemneze la Caseria Statului prețul adjudecațiunei, plătind și taxele respective către Stat și Portărei, iar recipisele să le prezinte Tribunalului spre cele legale.

Dat în ședință publică.

I. Rădvan, T. Ștefănescu

Grefier, C. Oancă

Conform cu originalul

Lt.Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 215 (f-v).

18 februarie 1938

**Colțul cărții, artelor și al faptelor culturale.
Muzeul Cuza-Vodă**

Se știe că la Galați dăinuie Casa în care a trăit Cuza-Vodă, întâiul domnitor al Țării române, care a înscris în istoria Țării românești, în colaborare cu sfetnicii săi de elită intelectuală și patriotism, o serie de mari reforme, corespunzând nevoilor vremii și cu urmări vădite pentru situațiile care au urmat.

Casa, care de mult ar fi trebuit să intre în patrimoniul național, servind ca un Muzeu, zăcea în părașinire, sub amenințarea de a fi vândută și intra nu numai în mâini străine, dar poate păgâne față de românism.

După multiple și dureroase peripeții această Casă de **slovă românească** a intrat, în sfârșit, în patrimoniul național. Aflăm că prin Jurnalul nr. 1424 al Tribunalului din Covurlui Casa Întâiului Domnitor al Țărilor Românești Unite, s-a adjudecat definitiv Asociației *Casa Cuza-Vodă*.

Asociația *Casa Cuza-Vodă* binemeritează de la contemporani și de la urmași, prin actul săvârșit, pentru mai multe vrednicii. În raport cu gestul, a împlinit un frumos act de aducere aminte, de pietate și de prinos, atât de convenit memoriei întâiului Domnitor al Țărilor Române Unite.

În raport cu realitatea tangibilă, Casa Domnitorului Cuza-Vodă a fost salvată; ea nu se va închiria cine știe cui, nici nu va fi supusă dărâmării sub dictatul cine știe cărui primar de urbanism modern și modernist.

Datorită acțiunii, stăruinții - și desigur și sacrificiilor Asociației *Casa Cuza-Vodă* - Casa în care a trăit întâiul Domnitor al Țărilor Române Unite, care este intim legată de un alt capitol din istoria noastră, intră în patrimoniul național.

Casa aceasta va fi transformată într-un Muzeu - un muzeu închinat amintirii marelui Domnitor. Cu acest prilej Asociația aceasta face un călduros apel către toți acei care posedă vreun document, acte, monedă, haine, mobile etc., din proprietatea fostului Domnitor, să le doneze Muzeului.

Începutul l-a făcut familia unui institutor Pașa care a donat un Muzeu, care poartă acest nume, Asociației *Casa Cuza-Vodă*. Suntem convinși că pilda va fi urmată și de alții și astfel vom putea avea un frumos și interesant Muzeu închinat memoriei atât de vrednice și românești a lui Cuza-Vodă.

Ziarul Neamul românesc, nr.37, 18 februarie 1938, p.2.

19 II 1938

Asociația Casei Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr.284

Domnule Ministru²³⁹,

Am onoare a vă aduce la cunoștință că în orașul Galați s-a constituit o Asociație cu denumirea *Casa Cuza-Vodă*, recunoscută ca persoană juridică, al cărei prim scop a fost achiziționarea imobilului în care a locuit ca Pârcălab al județului Covurlui, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza și transformarea lui într-un *Muzeu Regional*.

Pentru realizarea acestui țel, Asociația a făcut apel la toți oamenii de suflet și după multe străduinți s-a reușit a se strânge, prin subscripții publice, suma de circa 2.300.000 lei, ceea ce ne-a dat posibilitatea să cumpărăm imobilul de mai sus, fapt împlinit în ziua de 8 Februarie 1938, prin Jurnalul Tribunalului Covurlui Nr. 1424 din 8.II. a.c.

Cum însă pentru restaurarea clădirii și înființarea Muzeului suma colectată până în prezent nu este suficientă, am onoarea a vă ruga să binevoiți a **aproba** organizarea unei loterii pentru suma de 700.000 lei, în scopul măririi fondurilor. În acest caz, Asociația intenționează a cumpăra un automobil în valoare de 3-350.000 lei, urmând a fi pus la Loterie pentru suma de 700.000 lei, în bilete a 100 lei.

Supunând cele de mai sus la cunoștința D-stră și dat fiind scopul înalt urmărit de Asociație, respectuoși vă rugăm, Domnule Ministru, a ne da sprijinul D-Voastre și a aproba cererea arătată mai sus, de care depinde în mare parte realizarea înfăptuirilor ce ne-am propus.

Primiți, Vă rog, Domnule Ministru, odată cu mulțumirile noastre recunoscătoare, asigurarea considerațiunei și respectului ce vi-l păstrăm.

Președintele Asociația *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociația,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale, Domnului Ministru al Sănătății – București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 210.

²³⁹ La acel moment Ministrul Sănătății, din guvernul Miron Cristea, era dr. Ion Costinescu (10 februarie - 31 martie 1938).

19 II 1938

Asociația Casei Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr.286

Domnule Ministru²⁴⁰,

După cum se poate vedea din alăturatul Proces-verbal anexat în original, Domnul Paul Pașa, fost institutor și actualmente pensionar, domiciliat în Galați, a donat Muzeul Regional ECATERINA și PAUL PAȘA, Asociației Casa Cuza-Vodă.

În prezent situația Asociației este următoarea:

După multe străduinți și din obolul tuturor oamenilor de suflet s-a reușit a se strânge prin subscripții publice, serbări, etc. suma de circa 2.300.000 lei. Din această sumă s-a cumpărat, cu prețul de lei 900.000, imobilul în care a locuit ca Pârcălab al județului Covurlui, fostul Domnitor Alexandru Ioan Cuza. Cumpărarea acestui imobil este azi fapt împlinit și consemnat prin Jurnalul Tribunalului Covurlui Hr. 1424/938. Rămâne ca în viitor Asociația să adune și să completeze suma necesară restaurării clădirii (a căror lucrări vor începe chiar în primăvara aceasta) și înființarea unui *Muzeu Cultural Regional*.

Supunând cele de mai sus la cunoștința D-Voastre, am onoarea a Vă ruga să binevoiți a vă da adeziunea.

Primiți, Vă rog, Domnule Ministru, odată cu mulțumirile noastre, asigurarea considerațiunei și respectului ce vi-l păstrăm.

Președintele Asociația Casa Cuza-Vodă,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociația,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale, Domnului Ministru al Educației Naționale, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 212.

²⁴⁰ În perioada 10 februarie-31 martie, în guvernul Miron Cristea, Victor Iamandi a fost Ministrul Educației Naționale.

(20 februarie 1938)

Proces - verbal,

Anul una mie nouă sute trei zeci și opt, luna Februarie, 20,

Subsemnații, membri la Comitetul *Muzeului Regional*, Muzeu instalat provizoriu în localul Școlii Primare Nr. 6 de Băieți din Galați, întrunindu-ne astăzi, 20 Februarie 1938, în conferință, în urma discuțiilor avute, am hotărât următoarele:

1. *Muzeul Regional*, care prin votul Corpurilor Legiuitoare (Cameră și Senat) e persoană morală și juridică, evaluat la aproximativ 5.000.000 (cinci milioane) lei, a devenit neîncăpător în actuala sală a Școlii Nr. 6 de Băieți;

2. Această sală, unde e instalat Muzeul, e necesară Școlii având în prezent 6 posturi de învățători și numai 4 săli de clase, ceea ce stingherește, în parte, bunul mers al învățământului;

3. Având în vedere că în localitate s-a înființat la 14 Iulie 1937 un Comitet, având ca Președinte pe Domnul General Gh. Linteș, iar ca membri la Comitetul de Direcție pe următoarele trei persoane: Domnul Prim-Procuror al Tribunalului Covurlui, Aurel Vidrașcu, Domnul Lt. Colonel Victor Rațiu și Paul Pașa, institutor și fost director al Școlii Nr. 6 de Băieți, iar în prezent conducătorul *Muzeului Regional*;

4. Acest Comitet are drept scop înființarea în localitate a unui *Așezământ Cultural și Național* în fosta casă *Cuza-Vodă*. Casa s-a cumpărat definitiv la ziua de 8 Februarie 1938, de către Comitetul sus-menționat, la Tribunalul Covurlui, prin licitație publică cu suma de lei 900.000 lei;

5. Pe acest teren, unde se află și Vila *Cuza-Vodă*, complet ruinată, se va construi din nou o altă clădire având în exterior stilul întocmai a vechei clădiri, iar în interior, construcția va fi făcută conform scopului urmărit, adică: înființarea unui *Muzeu Regional*; un alt Muzeu cu mai multe săli, care va cuprinde tot ce depinde din viața Domnitorului Alexandru I. Cuza; o sală de conferințe, bibliotecă, etc., iar în sala de (la) intrare va fi așezat bustul în bronz al Domnitorului Alexandru Cuza și după posibilități, în fața clădirii, chiar statuia fostului Domnitor²⁴¹.

²⁴¹ Tratatulele pentru executarea unei statui a lui Alexandru Ioan Cuza s-au purtat de către Primăria Galați cu sculptorul Oscar Späthe (1875-1944), în octombrie 1932, pe mandatul al doilea de primar a lui Christache Teodoru (octombrie 1932-noiembrie 1933). „La 12 ianuarie 1933, Delegația Consiliului Comunal Galați, a aprobat a se acorda sculptorului Oscar Späthe, suma de lei 10.000 (zece mii), costul unui proiect de machetă, reprezentând monumentul Domnitorului Cuza-Vodă în mărime de 1/10 din mărimea definitivă a monumentului, executată în ipsos. Această machetă se compune din figura, în picioare, a marelui Domn, așezată pe un soclu, și un basorelief reprezentând Unirea Principatelor. Acest proiect este gândit să fie așezat în Parcul Municipal din Galați. Macheta a fost depusă la Primăria Municipiului Galați” (doc. 315), proiectul nemaifiind pus în practică; vezi, SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 10/1932, f.1 (f-v).

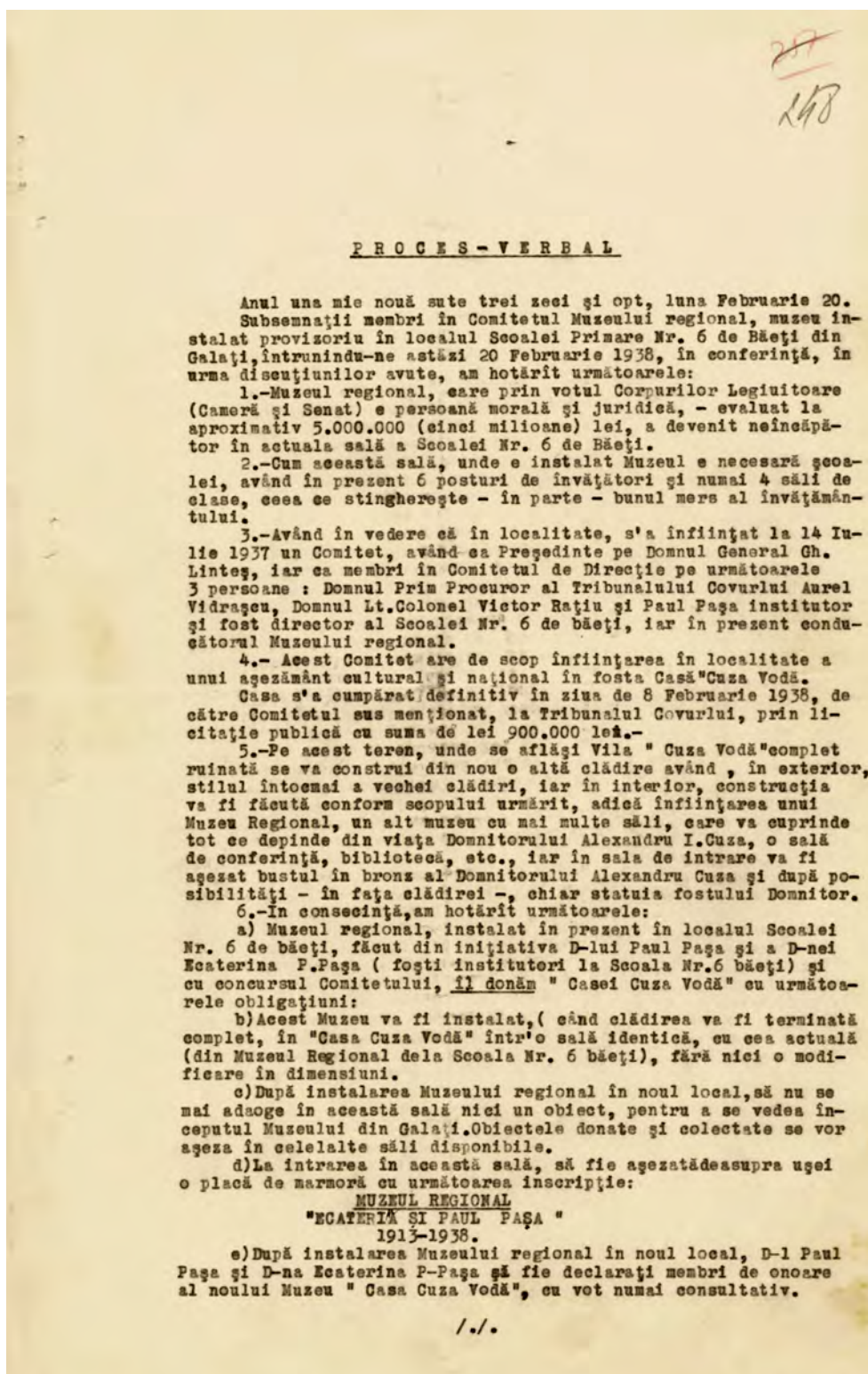

Fig. 25-26. Galați, 20 februarie 1938, Comitetul Muzeului Regional din Galați, înființat de Paul și Ecaterina Pașa, în 1913, donează întregul patrimoniu muzeal noului Muzeu Alexandru Ioan I-iu Cuza (Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale).

249

- 2 -

f) Membrii actuali ai Muzeului regional, să fie de drept și membri activi al noului așezământ cultural, Muzeul "Casei Cuza Vodă".

g) Cu conducerea noului Muzeu, suntem de părere a se numi la noul așezământ cultural " Casa Cuza Vodă", un profesor energetic și cu spirit de inițiativă dela Liceul "V. Alexandri" din Galați, - de preferință un Profesor de Istorie, sau Științe Naturale-.

h) Suntem de asemenea de părere, ca Membrii de Onoare ai Muzeului regional, să fie membri de onoare și ai Muzeului "Casei Cuza Vodă".

Domnul Președinte va interveni, oficial, rugându-i a primi să facă parte și din noul Comitet.

Aceste persoane sunt:

- 1.-D-1 Profesor Universitar N. Iorga șoseaua Bonaparte Nr. 6 București.
- 2.-D-1 Profesor Universitar Dr. C. Angelescu Str. C.A. Roseti 11 București.
- 3.-D-1 Profesor Universitar J. Simionescu Str. Londra Nr. 19 București.
- 4.-D-1 Profesor Universitar Simion Mehedinți str. Dumitru Racoviță Nr. 12 București.
- 5.-D-1 Profesor Universitar Gr. Francu-Iași Str. Toamnei 48 bis. București.

Drept care s'a încheiat prezentul proces verbal în triplu exemplar, dintre care un exemplar se va depune la Direcțiunea Școlii Primare Nr. 6 de băieți din Galați, un exemplar se va înainta D-lui Președinte al "Casei Cuza Vodă", iar al treilea exemplar va rămâne în posesiunea donatorilor: Ecaterina și Paul Pașa.-

INITIATORII MUZEULUI:

Paul Pașa

Ecaterina P. Pașa

MEMBRII:

Comandor Georgeșcu

Em. Lomban-Viniceanu

D. h. Alexandru

Maria A. Zaharia

Liceul Comercial de Fete.

L. Dece

Comand. Galati

Aniela Eustachi
Madeline Eustachi

Fig. 27. Școala Primară nr.6 de băieți din Galați unde Ecaterina Pașa și Ecaterina Pașa au înființat, în anul 1913, Muzeul Regional Școlar (Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale).

6. În consecință am hotărât următoarele:

Muzeul Regional, instalat în prezent în localul Școlii Nr. 6 de Băieți, făcut din inițiativa D-lui Paul Pașa și a D-nei Ecaterina P. Pașa (foști institutori la Școala Nr.6 Băieți) și cu concursul Comitetului, îl donăm *Casei Cuza-Vodă* cu următoarele obligațiuni:

a) Acest Muzeu va fi instalat, când clădirea va fi terminată complet, în *Casa Cuza-Vodă*, într-o sală identică, cu cea actuală (din Muzeul Regional de la Școala Nr. 6 băieți), fără nici o modificare în dimensiuni.

b) După instalarea *Muzeului Regional* la noul local să nu se mai adauge în această sală nici un obiect, pentru a se vedea începutul Muzeului din Galați²⁴². Obiectele donate și colectate se vor așeza la celelalte săli disponibile.

c) La intrarea în această sală, să fie așezată deasupra ușei o placă de marmoră cu următoarea inscripție:

**MUZEUL REGIONAL
ECATERINA ȘI PAUL PAȘA
1913-1938**

d) După instalarea Muzeului Regional în noul local, D-l Paul Pașa și D-na Ecaterina P. Pașa să fie declarați membri de onoare al noului Muzeu *Casa Cuza-Vodă*, cu vot numai consultativ.

e) Membrii actuali ai *Muzeului Regional*, să fie de drept și membri activi al noului Așezământ cultural, Muzeul *Casei Cuza-Vodă*.

f) Cu conducerea noului Muzeu, suntem de părere a se numi la noul Așezământ cultural *Casa Cuza-Vodă*, un profesor energic și cu spirit de inițiativă de la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, de preferință un Profesor de Istorie sau Științe Naturale.

g) Suntem de asemenea de părere ca Membrii de Onoare ai *Muzeului Regional* să fie membri de onoare și ai Muzeului *Casa Cuza-Vodă*. Domnul Președinte va interveni, oficial, rugându-i a primi să facă parte și din noul Comitet.

Aceste persoane sunt:

1. Dl. Profesor Universitar N. Iorga, șoseaua Bonaparte Nr. 6, București;
2. D1. Profesor Universitar Dr. C. Angelescu, Str. C. A. Roseti, 11, București;

²⁴² Neoficial, parte din obiectele muzeistice din Biblioteca *V.A. Urechia*, au fost etalate, în perioada interbelică, într-o sală de clasă din incinta Liceului *Vasile Alecsandri* din Galați, primind numele generic de Muzeul *V.A.Urechia*. Muzeul *Regional* organizat de Paul și Ecaterina Pașa într-o sală de clasă a Școlii primare nr.6 de băieți, din Galați, a fost recunoscut ca persoană juridică în 1913. Muzeul de Istorie *Alexandru Ioan I-ii Cuza* din Galați și-a deschis porțile cu patrimoniul *Muzeului Regional*, donat de Paul și Ecaterina Pașa, la care s-au adăugat alte bunuri muzeistice de la persoane private și din Biblioteca *V.A. Urechia* (după 1947).

3. D1. Profesor Universitar I. Simionescu, Str. Londra Nr. 19, București;

4. D1. Profesor Universitar Simion Mehedinți, str. Dumitru Racoviță Nr. 12, București;

5. Dl. Profesor Universitar Gr.Trancu-Iași, str. Toamnei nr. 48 bis., București.

Drept care s-a încheiat prezentul Proces-verbal în triplu exemplar, dintre care un exemplar se va depune la Direcțiunea Școlii Primare Nr. 6 de Băeți din Galați, un exemplar se va înainta D-lui Președinte al Casei *Cuza-Vodă*, iar al treilea exemplar va rămâne în posesiunea donatorilor Ecaterina și Paul Pașa.

Inițiatorii Muzeului,
Paul Pașa, Ecaterina Pașa

Membri: Amiral Sebastian Eustațiu, Madeleine Eustațiu, comandor Georgescu Pompiliu, Em. Constantinescu, dl Alexandrescu, Maria A. Zaharia-Liceul Comercial de Fete, Petre Ghelescu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 248-249.

174

Soroca, 24 Febr. 1938

Mult iubite dle Colonel,

Să mă supăr? Dimpotrivă scrisoarea d-tale mi-a făcut o mare plăcere, și lungimea ei dovedește că mă socotești prieten și mi te-ai spovedit ca atare. Am stat asară cu d-ta de vorbă și m-am bucurat că un prieten a izbutit să facă o așa mare faptă și operă națională. Îți scriu mai mult căci vreau să-mi descarc sufletul într-un articol pe care, îndată ce am timp, îl vom scrie.

În ce privește aducerea la cunoștință a operei d-tale la prima ședință a *Federației Presei*, vom aduce-o la cunoștință și va fi difuzată în multe exemplare, în multe ziare. Când va fi asta nu știu, că vremurile de azi ne sunt potrivnice. Sunt sigur că în primăvară vom avea plăcerea să te vizitez în drumul meu spre Ismail.

Suntem sănătoși cu toții și abia ne-am înapoiat de la înmormântarea surorii lui Donescu când telegrama Dvs. a impresionat mult.

Vă rog să primiți salutări de la nevastă-mea. Eu trimit Dудuei Dorina închinăciuni și sărutări de mâni, iar d-tale, dragi îmbrățișări și sănătate pentru alte bune și românești isprăvi.

D(imitrie) Iov²⁴³

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 25-26.

175

24 II 1938

Asociația *Casei Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică
Nr. 291

Domnule Arhitect,

Cu onoare vă înaintez alăturat două planuri ale *Vilei Cuza* ridicate de către Domnul Inginer D. Popescu de la C.F.R. Aceste planuri se trimit Dvs, pentru ca în urma înțelegerii luată pe teren:

- să verificați și să stabiliți care sunt zidurile fostei clădiri;

²⁴³ Eugen Lungu, „D. Iov: între Trotuș și Nistru”, în *Philologia*, an.LIX, Nr. 5-6 (293-294), septembrie-decembrie 2017, pp. 3-31, Dimitrie Iov (1888-1959), „este un caz mai puțin obișnuit. Plecărilor, de regulă, se făceau de aici (din Basarabia n.ed.) încolo – pentru a fi în literatură basarabeni care treceau Prutul. D[imitrie] Iov a făcut însă calea inversă, venind din Regat în Basarabia, devenind pentru totdeauna basarabean prin adopție. A venit aici după 1918 pentru a se dedica, așa cum scriu biografii săi, acțiunii de revigorare a conștiinței românești în ținut. A fondat ziare și a fost un colaborator activ al presei din Basarabia, a condus o Companie teatrală, a funcționat ca Inspector General al Cultelor în zonă, s-a implicat activ în politică, ajungând prefect de Soroca, deputat și senator. D. Iov nu a avut studii umanitare care să-l pregătească, cel puțin prin însușirea unor noțiuni elementare, pentru arta scrisului – a absolvit o școală comercială. Totuși D.Iov face dovada unui scriitor cu un bun bagaj filologic și cultural, calitate care se face remarcată în toată opera sa. Atașamentul pentru cauza culturală i-a devenit consubstanțial; ajuns prefect de Soroca, deci importantă figură în stat, D. Iov continuă să pledeze pentru actul de cultură. Însăși camera unde trăia poetul-prefect era o mică galerie cu portretele marilor scriitori români. Într-un cuvânt, poetul D. Iov a fost nu numai un funcționar și om politic, ci un adevărat ambasador al artelor, construind nenumărate punți culturale între România și Provincia ei regăsită”. Poet, publicist și prozator, a colaborat la revistele *Flacăra*, *Ramuri*, *Drum drept*, *Țara noastră*, *Doina*, *Solia*, *Capitala*, *Viața literară*, *Facla*, *Cosînzeana*, *Adevărul literar*, *Gînduri bune*, *Dacia*, *Adevărul*, *Dimineața*, *Universul*, *Ordinea*, *Îndreptarea*, *Sfatul Țării*, etc., conducând și periodicele *Renașterea Moldovei*, *Biblioteca copiilor și tinerimii*, *Cuvântul*, *Cuvântul nostru* și *Basarabia de Sus*. În anul 1956 este arestat, ca mulți alți intelectuali români, condamnat la 6 ani de închisoare și încarcerat la Jilava și Gherla. Se va stinge din viață pe 20 august 1959, în penitenciarul din Gherla.

Fig. 28. Casa Cuza-Vodă din Galați, ante 1938 (foto: George și Jean Makşay, Foto-Glob, Galați).

Fig. 29. Casa Cuza-Vodă din Galați, partea din spate, cu terasă și trepte, ante 1938 (foto: George Makşay, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

- să însemnați pe plan, porțiunile care urmează a fi dărâmate (se înțeleg aici zidurile noi create).

Deoarece Asociațiunea vrea ca în cursul lunii Martie crt. să înceapă restaurarea este absolut necesar ca lucrarea Dvs., să ne fie remisă în decurs de 10 zile.

Primiți, Vă rog, mulțumirile și deosebita noastră considerațiune.

Secretarul Asociației *Casa Cuza-Vodă*

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 213.

176

25 februarie 1938

Un Mare Muzeu în Moldova. O Frumoasă Operă Românească Din activitatea extramilitară a D-lui Colonel Victor Rațiu, ofițer de Stat Major

Pe Dl colonel Rațiu Victor îl cunoaștem de pe când era maior, sub-șef de Stat Major al Diviziei Bălți. Și atunci ca și astăzi, acest distins ostaș al Armatei Române, pe lângă activitatea lui militară, era neîntrecut de harnic și cu efect pentru activitatea lui extramilitară. Dl colonel Rațiu, șeful de Stat Major al Diviziei Galați, de câțiva ani, de când se afla în acea mare Garnizoană moldovenească, a luat inițiativa unei opere, care din moment ce-am aflat, nu putem să nu ne ocupăm de ea.

Credem că nu puțini știu că la Galați, pe strada *Cuza-Vodă* No. 64-66, există Vila sau Palatul Domnitorului *Cuza-Vodă*. Această Vilă, nu știu prin ce împrejurare, ajunsese proprietatea evreului Adolf Theitler și probabil că acest nou proprietar în lipsă de altceva a instalat în ea un bordel. „*Universul*” s-a ocupat destul de această chestiune. Această stare de lucruri mai mult decât jalnică datează de mulți ani și nimeni nu se gândea s-o abordeze. Bravul ofițer, din momentul ce a aflat de acest fapt, și-a pus în gând să salveze Palatul și să-l readucă la rang de cinste așa cum merită.

Profitând de Adunarea Generală a Contabililor din România de la Galați, de astă vară, dl. Colonel Rațiu, din partea Armatei, a luat și D-sa parte c-un discurs înflăcărat și în mai puțin de 10 minute s-a adunat un fond de peste una sută mii lei în scopul salvării Palatului domnesc. După aceasta, dl colonel Rațiu, în termen de 12 zile, a și pus bazele Asociației culturale *Cuza-Vodă*.

De la 15 Iunie până astăzi, prin munca, autoritatea și stăruința D-lui colonel Victor Rațiu, s-au adunat peste 2.350.600 lei. Prin Jurnalul Nr. 1886/938 Vila

Domnitorului Cuza-Vodă a fost răscumpărată de Asociația „Casa Cuza-Vodă” cu suma de lei 900.000 de la moștenitorii defunctului Adolf Theitler.

Aici avem un cuvânt de bine și pentru dl Ministru de Finanțe, Mircea Cancicov, care a înțeles importanța acestei acțiuni și a donat un milion de lei.

La Ministerul Cultelor s-a cerut aprobarea redeschiderii vechiului Muzeu din Galați, în Vila Domnitorului, care aprobare suntem siguri că nu va întârzia. Acest fapt nu-l mai comentăm, căci e prea dureros și prin urmare nu putem decât să evidențiem o prodigioasă activitate extramilitară a unui ilustru colonel de Stat Major, cu nădejdea că toți ostașii superiori de la conducerea Prefecturilor de județe vor fi la aceeași înălțime cu asemenea fapte mărețe și neperitoare, care vor fi înregistrate de istoria nepărtinitoare.

N. Rotaru

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 214;
Ziarul *Basarabia*, anul XXXIII, nr. 3764, vineri, 25 februarie 1938.

177

26 II 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Înalt Prea Sfinte,

Am onoare a aduce la cunoștința I.P.S.Voastre următoarele:

Cu adresa acestei Asociații Nr.171, din 16 Septembrie 1937, am distribuit prin Sfânta Episcopie, un număr de 97 liste de subscripții, pentru a fi distribuite parohiilor din orașul Galați și județul Covurlui.

Până în prezent neprimind subscripțiile decât de la 8(opt) parohii, respectuos rugăm I.P.S.Voastră aprobare, de a comunica acestei Asociații numărul listei de subscripție ce s-a dat fiecărei parohii, pentru a putea face cuvenitele intervenții.

Secretarul Asociației *Casa Cuza-Vodă*
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 216.

Anul XXXIII Nr. 3764 4 pagini EXEMPLARUL 1 LEU Cenzurat Vineri, 25 Februarie 1938

Basarabia

Director: NICOLAE ROTAR
str. Șutid Nr. 129
Telefon Nr. 155
ABONAMENTE:
Lei 500 pe an. Pentru militari
preșii și învățători 300 lei.
Pentru Bănci, instituții și
Ad.ți. publice de susținere
2000 lei
Reclame și anunțuri după
învoială.

Economie națională

M.S. Regele, prin chemarea la guvernare, a actualului conțormaiși guvernamentale, aduce reale economii naționale

Senatul și camera de pu-
taților, foruri cari alcătuiesc
parlamentul constituțional
al României Mari, sunt, pen-
tru doi ani, dizolvate. Eco-
nomia care se face prin a-
ceastă dizolvare e aprecia-
bilă. Aproape un miliard
de lei rămân în punga Sta-
tului, pentru nevoi interne
de urgent interes și pen-
tru acoperire de datorii în
străinătate pentru păcatele
războiului trecut, plus câte-
va sute de milioane pentru
alegeri.

Guvernul actual, prin re-
nunțarea celor 5 miniștri
la salariul și apunamentele
lor ministeriale, prin redu-
cerea automobilelor la nu-
mai unul de fiecare minis-
ter (și numai pentru minis-
tral titular al departamen-
tului respectiv), revocarea
celor 25000 de diurniști,
prin suspendarea oricărui
numiți de funcționari în lo-
cui celor ce au demisionat,
au răposat, au fost scoși la
pensie, sau au decedat, fac

Un mare muzeu în Moldova

O frumoasă operă românească

Din activitatea extramilitară a C-ului Colonel Victor Rațiu, ofițer de Stat Major,
Pe D. Colonel Rațiu Vic-
tor îl cunoaștem de pe când
era Maior, subșef de Stat
Major al Diviziei Bălți.
Și atunci ca și astăzi a-
cest distins ostaș al armatei
române, pe lângă activitatea
lui militară, era neîntre-
cut de harnic și cu efect
pentru activitatea lui extra-
militară.

D. Colonel Rațiu, șeful de
Stat Major al Diviziei Ga-
lați, de câțiva ani de când
se află în acea mare gar-
nizonă moldovenească, a luat
inițiativa unei opere, care
din moment ce-am silit, nu
putem să nu ne ocupăm
de ea.

Dela 15 luni până astăzi,
prin munca, autoritatea și
sărăria D-ului Coloneli Vic-
tor Rațiu, s'au adunat peste
2.350.000 lei.

Prin jurnalul Nr. 1886-
938 vila Domnitorului Cuza
Vodă a și fost răscumărată
de Asociația «Cuza Vodă»
cu suma de lei 900.000
dela moștenitorii defunctu-
lui Adolf Teitler.

Aici avem un cuvânt de
bine și pentru d. Ministru
de Finanțe Mircea Ciocicov,
care a înțeles importanța
acestei acțiuni și a donat
un milion de lei.

La Ministerul Cultelor s'a
și cerut aprobarea redeschi-

derii vechiului muzeu din
Galați, din Vila Domnito-
riului, care aprobare suntem
siguri că nu va întârzia.
Acest fapt nu-l mai co-
mentăm, căci e prea dure-
ros și prin urmare nu pu-
tem decât să evidențiem o
prodigioasă activitate extra-
militară a unui Ilustru Co-
lonel de Stat Major, cu na-
dejdea că toți ostașii su-
periori dela conducerea pre-
fecturilor de județe vor fi
și ei aceeași înălțime cu ase-
menea fapte mărețe și ne-
peritoare care vor fi înregis-
trate de istoria neapărint-
toare.

N. Rotaru.

Se vorbește că:

Leahu, administratorul spitalului din Chișinău, a
introdus o disciplină atât de severă, încât în manifes-
tările sale, face să se citine: crucile, stelele și tot Portal
Marsiliu.

Se mai vorbește că d. Jasco B zenav, farmaziorul servi-
toare lor aceluiași spital, s'a halărit so-și cumpere un
măgar, sau dacă nu, să se facă singur...

Se vorbește că d. Theodor Cărnățul a tchelat un
pact de neogustare junest cu gardianul Ermurache.

Se vorbește că D-na Isp. Popescu Tachel, d'la
Școala de Industrie Casnică și Ate decorative Chișinău,
este invitată pentru a prăgăti pavilionul fadarilor
la Expozițiile din New-York și Istanbul.

(Urmare în numărul viitor)

D. Colonel Victor Rațiu

Credem că nu puțin știa
că în Galați pe strada Cuza
Vodă No. 64-66, există
vila, sau palatul Domnito-
riului Cuza Vodă.

Această vilă nu știa prin
ce împrejurare ajunsese pro-
prietatea evreului Adolf
Teitler și probabil că acest
nou proprietar în lipsă de
altceva... a instalat în ea un
bordel. «Universul» s'a ocu-
pat destul de această che-
știnie.

Această stare de lucruri
mai mult decât jalnică, da-
tează de mulți ani și nimeni
nu se gândea s'o abordeze.

Bravul ofițer, din moment
ce a aflat și de acest fapt,
și-a pus în gând să siveze
palatul și să-l reducă la
rang de cinste, așa cum
merită.

Profund de rdunarea
generală a contabililor din
România la Galați, de astă
vară, d. Colonel Rațiu, din
partea Armatei a luat și
D-sa parte c'un discurs în-
făcărat și în mai puțin de
10 minute, s'a adunat un
fond de peste una sută mil
lei în scopul salvării pala-
tului domnesc.

După această, d. Colonel
Rațiu în termen de 12 zile
și a pus bazele Asociației
culturale «Cuza Vodă».

D-I Col. D. Burducea

Încă un distins ofițer su-
prior, care a făcut mult
bine Basarabiei prin activi-
tatea extramilitară, îl avem
pe d. colonel D-tru Burdu-
cea actualul comandant al
Cercului Rec. Bălți.

Despre d. Colonel Ba-
ducea am mai vorbit și altă
dată și am subliniat că o
parte că de mare am face,
tot nu e suficientă să cu-
prindă toate operele D-sale.

Mal cu seamă acum, când
avem colonei capi de județe,
credem că nu este lipsit de
interes faptul, să spunem
ce poate un colonel vred-
nic și dând exemple reale
în același timp.

D. Colonel Burducea încă
pe când era Maior și chiar
și în calitate de Lt. colonel
Comandant al Batalionului
de Inf. din Cuhureștii, pe
lângă că țesea primul cu
batalionul său, dar era sever
cu cei răi și drept și
bun cu cei buni.

D-sa s'a ocupat intens și
a dovedit să înțeleagă și
nevoile și însușirile țărâ-
nii noastre din părțile locului.

C'o metodă foarte blândă
și sistematică d. Colonel
Burducea în timp de 14 ani
a reușit ca vre'o 40 de sate
din Țara Cuhureștilor să
devină alți oameni.

Au luat ființă cooperati-
vele, au căpătat importanță
biserica, școala și con-
știința.

Lumea din părțile locu-
lui stă era de legată de
educația acestui bun părinte
și distins ostaș, care nici
odată nu obișnuia pe nimeni
și în totdeauna ajuta cu
orică la orice nevoie pe

D. Colonel Dumitru Burducea

oricine, cu mult suflet din
sufletul lui.

Țărâni, au devenit lini-
știți și mai cuminiți decât
cuminți, încât la orice ne-
voie sau neajuns, nu cău-
tau, nici jandarm pentru ră-
sunare, nici judecator pen-
tru judecări, ci venea de
30-40 km. la d. Colonel
Burducea pentru sfat și în-
țelecare.

În părțile locului, mulțu-
mă acestuia d. Colonel, s'au
rănit speculații, s'au impu-
ținat procesele și aproape
s'au deslințat crimele și
furturile.

La plecarea D-sale din
Cuhurești, căminele Funda-
țiilor Regale cu preșii, în-
vățătorii și publicii satelor,
i-au dat în cinstea d-lui
Colonel Burducea o serbare
cu adevărat românească și
înălțătoare.

Economia și cultura a în-
viorat și lumea îi dume-
nește ca pe un mântuitor.

N. GRECU

Ultima oră

Menul votării plebiscitului poporului român, este
în întreagă țară în cea mai perfectă ordine și liniște.
Proclamarea plebiscitului va avea loc astăzi.

Germania vrea să pună mâna pe întreaga Europă.
Anglia se alătură de Germania, dar nici de Fran-
ța nu se desparte.

Mare dezastru provocat în Egipt de o furtună
violentă. Mii de clădiri prăbușite și zeci de morți.
Navigația în canalul Suez și în portul Alexandria sunt
interupte.

Ministerul de Justiție a precizat în legătură cu de-
clarările funcționarilor publici cari s'au retras din poli-
tică.

Sâmbătă 26 februarie a. c. va avea loc adunarea
generală a «Băncii Basarabiei» S. A. R.

Fig. 30. Ziarul Basarabia susține transformarea Casei Cuza-Vodă din Galați în Muzeu (25 februarie 1938).

Galați, 26 Februarie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.301

Dragă Sidorovici²⁴⁴,

Vin să-ți fac o rugămintă și apelez la tine pentru ca în baza vechii noastre prietenii să ne dai o mână de ajutor, într-o chestiune de interes personal.

Uite despre ce este vorba:

În orașul Galați s-a constituit o Asociație cu denumirea *Casa Cuza-Vodă*, recunoscută persoană juridică, al cărei prim scop a fost achiziționarea imobilului în care a locuit ca Pârcălab al județului Covurlui, Domnitorul Alexandru Ioan Cuza și transformarea lui într-un Muzeu.

Pentru realizarea acestui țel, Asociația a făcut apel la toți oamenii de suflet și după multe străduinți s-a reușit a se strânge prin subscripții publice suma de circa 2.300.000 lei, ceea ce a dat posibilitatea să se cumpere imobilul de mai sus, fapt împlinit în ziua de 8 Februarie 1938 prin Jurnalul Tribunalului Covurlui Nr. 1424 din 8.II.crt.

Cum însă pentru restaurarea clădirii și înființarea Muzeului suma colectată până în prezent nu este suficientă, Asociația, cu adresa Nr. 285 din 19.11.1938, a intervenit pe lângă Direcția Generală a Poștei, cu rugămintea de a aproba emiterea unei serii de mărci

²⁴⁴Regele Carol al II-lea al României. *Însemnări zilnice*. 1937-1951, Vol. II, 13 martie-15 decembrie 1939 (Caietele 8-18), Ediție îngrijită, note, glosar și indice de Nicolae Răuș, Studiu introductiv, Ioan Scurtu, București, Editura *Scripta*, 1997, p. 335, „Teofil G. Sidorovici (1896-1940), ofițer, adjutant regal, comandantul efectiv și permanent al *Strajei Țării*, organizație de îndrumare și de educare a tineretului, constituită prin Decretul-lege din 7 octombrie 1937 de către Carol al II-lea, care era și comandantul ei suprem, *Marele Străjer al Țării*. Comandantul *Strajei Țării* avea aceleași drepturi de decizie în conducerea organizației ca și ministrii în coordonarea propriilor departamente”. Sidorovici a fost și Ministrul al Propagandei Naționale, după demisia lui Constantin C. Giurescu; s-a sinucis la 22 noiembrie 1940; vezi și Sdrobiș Dragoș, *Limitele meritocrației într-o societate agrară. Șomajul intelectual și radicalizarea politică a tineretului în România interbelică*, București, Editura Polirom, 2015, p.208, „În Monitorul Oficial nr. 106 din 9 mai 1934 este publicată legea de înființare a Oficiului de Educație a Tineretului Român pe lângă Ministerul Instrucțiunii Publice”; vezi și Decretul-lege nr. 3424 din 7 octombrie, 1937, publicat în M.O. nr.233 din 8 octombrie 1937.

poștale comemorative *Cuza-Vodă* în scopul măririi fondului. Această serie de mărci poștale, având valoarea de 13 lei pentru P.T. și 13 lei pentru Asociație, emisă numai în 70.000 exemplare, ar aduce un beneficiu de circa 900.000 lei pentru P.T. și 900.000 lei pentru Asociație, din care ar urma să se deducă cheltuielile.

D-l Lt.Colonel Rațiu, Șeful de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie, inițiatorul și Secretarul Asociației *Casa Cuza-Vodă* mergând la Direcția Poștelor cu această cerere, i s-a comunicat că aprobarea pentru emiterea acestor timbre se dă numai de M. S. Regele.

Întrucât tu ești dintre cei mai apropiați al M[ajestății] Sale și poți prezenta chestiunea în adevărata lumină a intențiunilor și scopului urmărit, cred că ești cel mai indicat ca să ne dai o mână de ajutor.

Este suficient ca tu să comunici la telefon D-lui Mihai Ion, Sub-Directorul General al Poștei București, la care se găsește cererea noastră Nr. 285 din 19.11.1938, ca să-ți aducă lucrarea în formă în care trebuiește prezentată M.S. Regelui.

În cazul când crezi nemerit, te rog să ne comunici dacă este necesar ca D-l Lt. Colonel Rațiu să se prezinte cu toate documentele pentru edificarea ta asupra acestei chestiuni.

Odată cu înființarea *Muzeului Regional*, Asociația intenționează să alătore această operă la *Straja Țării*, pentru ca prin ajutorul ei opera să capete și viața necesară pentru a putea dăinui în folosul educației generațiilor viitoare.

Trebuie să-ți mai spun că de pe acum Asociația a primit un *Muzeu* a cărui valoare astăzi se ridică la suma de circa 5 milioane lei.

Și acum să trec la altă ordine de idei. Întâi te felicit pentru situația pe care o ai și regret că împrejurările au făcut să nu ne mai vedem de atâta vreme.

Eu sunt căsătorit de 2 ani și mă găsesc la Galați, la Divizia 21 Infanterie, de un an și jumătate, iar pe 1 Aprilie sunt mutat la Divizia 1 Cavalerie ca Șef de Stat Major, așa că trebuie să-mi iau din nou casa în spinare.

Mulțumindu-ți cu anticipație pentru concursul pe care sper a-l da Asociației *Casa Cuza-Vodă*, te rog a transmite omagii și sărutări de mâini soției tale, iar pe tine te îmbrățișez.

Maior H. Bossie

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 218-219.

26 Februarie 1938

ROMANIA
Ministerul Cultelor și Artelor
Nr. 8185/1938

Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,

Ca urmare la adresa Dvs. No. 286/1938, avem onoare a vă face cunoscut că Ministerul dă adeziunea solicitată, atât pentru achiziționarea imobilului în cauză cât și pentru donațiunea *Ecaterina și Paul Pașa*. Atragem însă atențiunea că urmează să stăruieți la perfectarea formelor legale de adjudecare prin rămânerea definitivă a ordonanței de adjudecare.

Ministru²⁴⁵,
ss p. N. Russo-Cruzescu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 220.

28 II 1938

Asociația *Casei Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 302

Către,
Primăria Municipiului Galați,

Cu onoare vi se aduce la cunoștința Dvs. următoarele:
După cum știți în ziua de 14 Iulie 1937 a lua ființă legală Asociația *Casei Cuza-Vodă*, prin *Statutele* Asociației s-a hotărât la art. 11 următoarele:

Se însărcinează Consiliul Casei Cuza-Vodă să reclame și să adune toate sumele de bani colectate în trecut în acest scop de orice instituție și persoane, fie pentru răscumpărarea Vilei Cuza-Vodă, fie pentru orice operă în legătură cu pomenirea și dăinuirea memoriei Domnitorului Cuza-Vodă.

²⁴⁵ În perioada 10 februarie-31 martie, guvernul Miron Cristea, Ministerul Cultelor și Artelor era condus, ad-interim, de către Victor Iamandi titular la Ministerul Educației Naționale.

Astăzi am găsit la Banca Națională suma de 130.000 (una sută trei zeci mii) lei, din care 100.000 (una sută de mii) lei în bonuri și 30.000 (trei zeci mii) în numerar, depuși la dispoziția Primăriei Municipiului Galați, pentru Statuia Domnitorului Cuza-Vodă.

Date fiind dispozițiunile art. 11 de mai sus, din *Statutele Asociației*, vă rugăm a vă da avizul Dvs. favorabil pentru ca suma de mai sus, care se găsește deja depusă la Banca Națională, să fie trecută în „*Carnetul de Cont de Viramente*”, pe care Asociația l-a deschis la Banca Națională și în care a depus deja sumele primite până acum.

Vă rog, să primiți, Domnule Primar, asigurarea respectului ce vă păstrez.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 217.

181

3 Martie 1938

Straja Țării
Comandamentul
Str. Bonaparte, nr. 28, București,

Domnului Maior H. Bossie,
Divizia 21, Galați

La cererea ce Dvs. ați adresat-o Domnului Comandant al *Străzii Țării*, avem onoare a vă înștiința că D-Sa fiind plecat în Transilvania pentru a inspecta unitățile străjerești, urmează să primiți un răspuns definitiv, mai târziu.

Sănătate!

Directorul Secretariatului,
Prof. Ion Dongorozi²⁴⁶

Șef Serviciu,
Prof. G.V. Botez

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 250.

²⁴⁶ Ion Dongorozi (1894-1975), născut la Tecuci. Alexandru Nicolescu, *Primii 60 de activitate ai Liceului „V. Alecsandri” din Galați*, Galați, Tipografia Lumina, 1928, pp. 200-201: „Anul 1912-1913, Secția reală, Dongorossi N. Ioan, lic(ențiat) în litere, profesor”; *Istoria Jurnalismului din România în date. Enciclopedie cronologică*, volum coordonat de Marian Petcu, București, Editura Polirom, 2012, p. 176, „Ion Dongorozi, profesor și prozator, înființează la Oravița, *Revista Banatului* în 1932”.

182

7 Martie 1938

Asociația Casei Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 307

Domnule membru,

Este necesar să vă aduc la cunoștință următoare:

Biroul Asociației Casa Cuza-Vodă funcționează la Comandamentul Diviziei 21 Infanterie folosindu-se un subofițer, un furier și o mașină de scris. Până astăzi am fost silit să repar această mașină de câteva ori și, deoarece este proprietatea Comandamentului, nu pot lipsi biroul de mașina lui de scris.

În consecință, având în vedere:

- pe de parte, faptul că nu mai pot uza de mașinele Comandamentului, fiind extrem de vechi, și
- pe de altă parte, faptul că Asociația face zilnic corespondență,

Vă rugăm să binevoiți a vă da adeziunea dacă trebuie sau nu cumpărată o mașină de scris care este absolut necesară. Adeziunea se va da chiar pe aceasta.

Secretarul Asociației Casa Cuza-Vodă
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 222.

183

7 Martie 1938

Asociația Casei Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică

Către,
Prefectura Județului Covurlui,
Primăria Municipiului Galați,

Cu onoare aducem la cunoștința Dvs. următoarele:

273

1. Asociația *Casa Cuza-Vodă* a luat ființă în Iulie 1937 și prin străduința membrilor ei, dintre care, conform *Statutelor*, faceți și Dvs. parte, a realizat un fond de aproximativ 2.300.000, bani depuși la B.N.R.

2. Din suma de mai sus, în urma licitației ținută în ziua de 8.II.1938, Tribunalul Covurlui, cu Jurnalul Nr.1866 din 17 Februarie 1936, a adjudecat în mod definitiv fosta Vilă a Domnitorului Cuza Vodă asupra Asociației noastre, achitându-se suma de lei 500.000. Deducând prețul cumpărării din ceea ce s-a agonisit, însemnează că astăzi Asociația nu mai rămâne decât cu suma de 1.400.000 lei, sumă absolut insuficientă pentru restaurare.

3. Asociația continuând strădaniile ei pentru a duce mai departe opera începută cu pași atât de siguri, nu se poate lipsi de sprijinul și caldul D-voastră patriotism pentru mărirea acestor fonduri cu suma ce o credeți necesară. Nemărginita bucurie pe care o simțim cu toți pentru destoinicia, cinstea și promptitudinea cu care conduceți instituția în fruntea căreia vă găsiți, constituiesc pentru noi garanția sigură că Apelul nostru va găsi ecoul necesar în sprijinul D-voastră, și veți prevedea în noul buget o sumă care să reprezinte contribuția Dvs. pentru această operă.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 223.

184

8 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 310

Domnule Ministru²⁴⁷

Pentru promovarea ideii pe care Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați și-a propus-o, a reușit, nu cu puțină stăruința și trudă, să adune un prim fond care a permis răscumpărarea Casei fostului Domnitor și Pârcălab al Galaților. În prezent Asociația se

²⁴⁷ Apel adresat lui Mircea Cancicov, Ministrului de Finanțe în guvernul Miron Cristea (10 februarie - 31 martie 1938); același apel a mai fost adresat și *Asociației Scriitorilor și Compozitorilor Români din București*.

găsește în posesia locului și imobilului, fapt împlinit și consemnat prin Jurnalul Tribunalului Covurlui nr. 1424/938.

În aceasta situație, Asociația pornește la a doua etapă ce și-a propus: restaurarea clădirii (a căror lucrări vor începe chiar în primăvara aceasta) și înființarea unui Muzeu Regional.

Pentru realizarea unei părți din fondul necesar Asociația și-a propus a da câteva reprezentații cu subiecte culturale (piese de teatru, concerte) la teatrele din orașul Galați. Supunând D-voastră scopul patriotic național urmărit de Asociație, respectuos vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoiți a aproba scutirea acestor reprezentații de taxa pe spectacol.

Primiți, Vă rog, Domnule Minstru, odată cu mulțumirile noastre, asigurarea considerațiunei și respectului ce vi-l păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru de Finanțe, Biroul spectacolelor, București

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 224-226.

185

(Martie 1938)

IUBIȚI CETĂȚENI,

Știți că în anul 1937, luna Iulie, a luat ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă*, cu scopul de a răscumpăra și restaura Vila fostului Domnitor.

Astăzi situația este următoarea:

1. Prin străduința neîncetată a membrilor Asociației și prin înțelegerea deplină a bunilor români, Asociația a adunat până în prezent un fond de 2.300.000 (două milioane trei sute de mii) lei, din care sumă a răscumpărat Vila;
2. Prin Jurnalul Nr. 1886, din 17 Februarie 1938, al Tribunalului Covurlui, Vila Cuza-Vodă, a fost definitiv și irevocabil adjudecată ca proprietate a Asociației cu acelaș nume.

Iată munca depusă, iată rezultatul căpătat numai în timp de 7 luni, iată mulțumirea noastră pe care o împărtășim cu D-Voastră. Satisfacția ce vă dăm, constituie pentru noi imboldul neclintit de a merge mai departe și a începe cât mai curând refacerea acestui monument.

Trebuie să știți că:

- o comisiune de ingineri și arhitecți studiază în prezent modalitatea de refacere;
 - cetățenii vor fi chemați spre sfârșitul lunii acesteia să-și spună cuvântul lor asupra felului cum înțeleg restaurarea. Pregătiți-vă pentru această Adunare.
3. Asociația, în dorința de a continua adunarea fondurilor care sunt încă necesare, a primit cu tot sufletul și entuziasmul propunerea *Asociației Culturale C.F.R.*, de a juca două piese de teatru. Beneficiul se va vărsa complet la fondul Asociației *Casa Cuza-Vodă* în scopul măririi acestor fonduri.

Avem cu toți o îndoită datorie:

- pe de-o parte a mulțumi acestor harnici și talentați funcționari, care zi de zi își răpesc din orele lor de odihnă pentru a pregăti strălucit reușita celor două piese;
- pe de altă parte, de a veni cu mic cu mare la acea manifestare și a contribui astfel la înfăptuirea mult dorită.

Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 432.

186

9 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 313

Domnule Primar²⁴⁸,

Am onoare a vă aduce la cunoștință că Asociația *Casa Cuza-Vodă* a pregătit, cu concursul *Asociației Culturale C.F.R.*, pentru 3 Aprilie 1938, reprezentarea a două piese:

²⁴⁸ Theodor Atanasiu era Primar al municipiului Galați (februarie 1938-octombrie 1938).

- *Extemporalul*²⁴⁹, în matineu, pentru școlari;
- *Don Vagmistrul*²⁵⁰, seara, pentru restul publicului.

Dat fiind că sumele ce se realizează cu această ocazie merg în întregime să mărească fondurile necesare restaurării, Vă rugăm, respectuos Domnule Primar, să aprobați ca în ziua mai sus amintită sala Cinema *Central*²⁵¹ să ne fie dată în mod gratuit urmând a plăti noi numai lumina și taxele ce revin Cinematografului în ziua aceea.

Cunoscut fiind sprijinul ce ne acordați și dorința vie ce vă animă pentru înfăptuirea operei ce urmărim, Vă mulțumim anticipat odată cu asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Primar al Municipiului Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 227.

187

9 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 315

Domnule membru,

Vlad Dimitriu, Anastasiu, Subotin, Pașa, Arh. Popescu, Marinescu, Ing. Damian, Tohăneanu, Ing. Bâlcu, Dimitriu, Vidrașcu, Nazarie, Grigorescu:

Urmând a se lua hotărâri definitive în ceia ce privește felul restaurării și campania de lucru la Vila *Cuza-Vodă*, rugăm să bine voiți a cunoaște că sunteți convocat în ziua de 10 Martie 1938, orele 20,00, în cabinetul D-lui Primar.

²⁴⁹ *Extemporalul*, comedie scrisă de actorul Ion Gh. Morțun (1877-1940). Vezi Nicu Kanner, „50 de ani de teatru (IV)”, în *Pro Saeculum*, nr. 5-6, 2013, p. 100-104, „în echipa teatrală a lui Alexandru Davila erau cei mai valoroși actori și actrițe: Tony Bulandra, Romald Bulfinski, Constantin Radovici, Lucia Strudza Bulandra, Marioara Voiculescu, Ion Morțun...”.

²⁵⁰ *Don Vagmistrul*, comedie scrisă de Constantin Grigoriu (1866-1914), cel care a pus bazele *Operetei* în România prin *Compania Lirică Română*. A fondat prima trupă profesionistă de operetă de la București. Este cel care l-a descoperit, printre alții, pe Nicolae (Nae) Leonard, tenorul gălățean cunoscut și sub numele de *Prințul operetei*. Astăzi, *Teatrul Național de Operă și Operetă* din Galați poartă numele „Nae Leonard”.

²⁵¹ Cinematograful „Central” din Galați, str. Domnească, aparține comunității grecești din Galați.

Rugăm a face tot posibilul ca D-Voastră să fiți prezent la ora și locul indicat mai sus.

Secretarul Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 228.

188

10 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 316

Domnule Ministru²⁵²,

Am onare a vă aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

1. În luna Iulie 1937 a luat ființă la Galați, Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul:

- răscumpărării Vilei fostului Domnitor;
- restaurării acestui monument;
- înființarea unui Muzeu Regional.

2. Situația astăzi, numai după 7 luni de la înființare, este că Asociația a reușit, ca într-un timp așa de scurt, să se răscumpere numita Vilă, așa după cum se confirmă prin copia Jurnalului Nr.1886 din 17.11.1938 al Tribunalului Covurlui, și prin care s-a adjudecat definitiv și irevocabil dreptul de proprietate a Asociației asupra imobilului.

3. Suma rămasă asupra Asociației, după achitarea prețului cumpărării, este mult prea mică pentru a spera că am putea păși la restaurarea numitului monument.

Pentru a avea concursul lumii școlare, cu care ocaziune se poate prilejui un frumos exemplu de educație și pietate a trecutului nostru, vă rugăm respectuos Domnule Ministru a aproba ca *Apelul* nostru să fie îndreptat către școlile din țară.

Întrucât Domnul Ministru Cancicov a contribuit cu suma de 1.000.000 lei, sumă cu care a fost răscumpărată Vila, iar Domnul Ministru al Cultelor și-a dat adeziunea achiziționării Muzeului „*Ecaterina și Paul Pașa*” (valorificat la suma de 5.000.000 lei), suntem convinși că la înaltul Dv patriotism găsim ecoul rugăminței noastre. Reușita

²⁵² Solicitarea adresată Ministrului Educației Naționale, Victor Iamandi, din guvernul Miron Cristea (10 februarie - 31 martie 1938).

Apelului nostru solicită o dispozițiune circulară adresată școlilor din țară, pentru ca Apelul să fie văzut în lumina lui adevărată.

Primiți, Vă rog, Domnule Ministru, odată cu mulțumirile noastre, asigurarea considerațiunii și respectului ce vi-l păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru al Educației Naționale, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 230.

189

11 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Domnule Director,

Am onoare a vă comunica, că Onor Ministerul Cultelor și Artelor, prin adresa Nr. 8185 din 26 Februarie 1938, a aprobat ca Muzeul Regional „*Ecaterina și Paul Pașa*”, instalat în prezent în localul Școlii primare Nr. 6 de Băieți din Galați, să se doneze *Casei Cuza-Vodă* din Galați. Până la așezarea noului Așezământ Cultural (*Casa Cuza-Vodă*), *Muzeul Regional* va rămâne tot în actualul local, sub păstrarea și îngrijirea D-Voastră, conform inventarului acestui Muzeu.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

Membru, Paul Pașa

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 231.

12 Martie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 319

Domnule Ministru²⁵³,

În urma inițiativei luată de Asociația Casa Cuza-Vodă din Galați, s-a putut trece cu succes prima etapă ce și-a propus. În prezent Asociația se găsește în posesia locului și imobilului, fapt împlinit și consemnat, prin Jurnalul Tribunalului Covurlui nr. 1886/938 prin care s-a adjudecat definitiv și irevocabil dreptul de proprietate achitându-se suma de 900.000 lei. În această situație, Asociația pornește la o a doua etapă ce și-a propus: *restaurarea clădirii*, lucrările urmând a începe chiar în primăvara aceasta. Asociația continuă strădaniile ei pentru a duce mai departe opera începută cu rezultate atât de frumoase.

În sprijinul acestei idei, Asociația dorește să institue o Loterie pentru un automobil nou. Pentru ca beneficiul acestei loterii să fie cât mai mare, cu onoare vă rugăm să binevoiți a aproba scutirea de taxele de vamă pentru un automobil pe care Asociația îl va cumpăra de la una din casele de pe piață.

Primiți, Vă rog, Domnule Ministru, odată cu mulțumirile noastre, asigurarea considerațiunii și respectului ce vă păstrăm.

Președintele Asociației Casa Cuza-Vodă,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru de Finanțe, București.

Notă:

Față de legea care nu mai admite scutiri de vamă decât numai pentru M.A.N., M(inisterul) Finanțelor nu a mai primit prezenta cerere.

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 251.

²⁵³ Solicitare către Mircea Cancicov, Ministrul de Finanțe.

12 Martie 1938

Chestura Poliției Galați

Domnule Secretar,

Referidu-ne la adresa D-vs No. 275 din 14 Februarie 1938, avem onoare a vă înainta alăturatul Proces-verbal, din care se constata că s-a pus la vedere locatarilor domiciliați în Casa *Cuza-Vodă*, să evacueze imobilul până la 1 Martie a.c., care au semnat cu luarea cunoștinței pe această adevărită.

Chestor,
Șeful Dir. Ad-tiv, Comisar

Domnului Secretar al Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați

Proces-verbal,

Astăzi, 26 februarie 1938;

Noi, Ștefu I. Traian, comisar-ajutor, Circa II, de pe lângă Chestura Galați,

În conformitate cu ordinul rezolutiv al D-lui Chestor al Poliției Municipiului Galați, pus pe adresa Nr. 275 din 14 februarie 1938 a Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați, prin care are a se pune în vedere locatarilor domiciliați actualmente în sus-numita casă, să se mute până la 1 Martie a.c.; Noi, în vederea celor de mai sus, ne-am transportat la fața locului și am pus în vedere de mai multe ori să evacueze imobilul până la 1 Martie a.c., semnându-ne de luarea la cunoștință pe o anexă ce se atașează.

Drept care am dresat prezentul Proces-verbal, urmând a fi înaintat locului în drept spre cele legale.

Comisar aj., Traian Ștefu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 236, 238.

(f.d.)

Stimată Domnișoară Borș,

De la început țin să vă rog respectuos, a-mi îngădui toată răbdarea, întrucât este necesar să cunoașteți un eveniment de o deosebită importanță care se petrece azi în orașul de care sunteți și Dvs. legată.

1. În anul 1936, venind în Galați, ca mutat în interesul serviciului, am avut ocaziunea să iau cunoștință, din diferite gazete, de scoaterea la licitație a Vilei Domnitorului Cuza-Vodă. Încercând să reacționez contra acestei impietăți, nu reușesc să urnesc pe cei în drept, ceea ce mă face totuși să nu renunț la ideia mea.

2. În anul 1937, profitând de *Congresul Contabililor Autorizați* din întreaga țară, care avea loc la Galați, m-am prezentat și eu, și punând problema răscumpărării Vilei Domnitorului Cuza, mi s-a și scris suma de 100.000 lei. Acest fapt îmi dă primul indemn, și în Iulie 1937 am fondat Asociația *Casa Cuza-Vodă*, așa după cum se vede în alăturata broșurică.

3. Situația de azi:

- am adunat personal suma de 2.200.000 lei, sumă care este depusă la Banca Națională a României.
- din această sumă s-a cumpărat Vila Domnitorului cu 900.000 lei, așa după cum se poate vedea din copia Jurnalului Nr. 1306/1933 a Tribunalului Covurlui aici anexată.
- Asociația a primit ca donațiune Muzeul „*Ecaterina și Paul Pașa*” din Galați, evaluat la suma de 5.000.000 lei. Muzeul cred că-l cunoașteți, și în urma gestului făcut de cei doi făuritori de mai sus, el va fi pus în adevărata lui valoare.

În ziua de 18.III. a.c. am avut onoarea s-o cunosc pe venerabila Dvs. mamă²⁵⁴, care aflând de inițiativa mea, mi-a sugerat ideia de a mă adresa și Dvs.pentru o cât mai perfectă documentare.

Absorbit prea mult de ideile de mai sus, vă mărturisesc că până în prezent nu am reușit să citesc complet admirabila Dvs. lucrare „*Doamna Elena Cuza*”²⁵⁵. Fiecare rând și cuvânt ce sorb din frumoasa Dvs. lucrare „*Doamna Elena Cuza*”, mă îndreptățesc în credința mea nestrămutată că numai Dvs. veți fi de un adevărat folos în restaurarea atâtor fapte și documente pe care intenționez a le aduna și depune în viitorul Muzeu ce va lua ființă, de această data, cu siguranță la Galați.

²⁵⁴ Mama Luciei Borș

²⁵⁵ Lucia Borș, *Doamna Elena Cuza*, București, Editura „Națională-Ciornei”, 1938, ediția I-a.

Muzeul urmând a purta denumirea de Alexandru Ioan Cuza, va cuprinde în cea mai mare parte tot ceea ce poate constitui viața și actele Domnitorului și Domniței pe care Dvs. o iubiți așa de mult.

Pentru reconstituirea vieții Domniței Elena Cuza, o viață atât de iubitoare, ați avut nevoie de o îndelungă și grea documentare. Sunt convins că sunteți de aceeași părere cu mine, dacă încerc azi să vă rog a-mi da o mână de ajutor, prin aceea că am nevoie de completa Dvs. orientare a drumului de urmat, pentru a găsi și aduna toate documentele (acte, haine, vase, mobile, scrisori, etc.) care se leagă de viața lor. Că am nevoie de tot sprijinul Dvs. să vă dau o singură dovadă. În curând vreau să încep restaurarea, căci mi-am dat toată silința să adun banii necesari, însă nu am la îndemână nici o fotografie a casei, așa cum era ea pe vremea când era locuită de familia Cuza.

Ajutat de arhitectul Popescu de la Primăria Galați am studiat actuala locuință și am ajuns la o oarecare concluzie, însă nu avem nici o convingere. Intențiunea noastră este de a nu ne depărta prea mult și dacă este posibil, deloc, de felul cum era construită casa în vremea de atunci.

M-am adresat domnului Emil Vărtosu²⁵⁶ de la Arhivele Statului și mi-a promis că va depune toate stăruințele, însă după câte își amintește, nu s-ar găsi nimic la Arhivele Statului. Mi-a precizat că dacă până sâmbătă, 19.III. a.c. nu primesc nici o veste însemnează că nu a găsit nimic. În adevăr nu am primit nimic.

Iată dar, Stimată domnișoară Borș, situația în care mă găsesc și cred că îmi îndreptățiți astfel rândurile mele nesfârșite, prin care fac apel la toată bunăvoința Dvs., de a mă ajuta, în scopul de a duce la bun sfârșit ceea ce cu prea mari greutate și multe lovituri am început. Spiritul Dvs cercetător și perseverent care este subliniat de o mare putere de analiză, așa cum se caracterizează din lucrarea Dvs., sunt atâtea garanții pentru mine că rugămintea mea va găsi ecoul unor înfăptuiri care vor afirma încă odată personalitatea Dvs.

În adăstarea amabilului și documentatului Dvs. răspuns, care va ridica pentru mine vălul care îmi acoperă complet drumul, Vă rog să primiți respectuoase mulțumiri și sărutări de mâini,

Președintele Comitetului de Direcție al Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
Lt. col. Victor Rațiu

Adresa mea: Lt. Colonel Rațiu Victor, Sef de Stat Major Divizia 21 Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 241.

²⁵⁶ Emil Vărtosu (1902-1977), născut la Galați, profesor de paleografie chirilică la Școala Superioară de Arhivistică și la Facultatea de Istorie a Universității din București.

(f.d.)

Muzeul Cuza-Vodă

Casa în care alocuit Domnitorul Alexandru Ioan Cuza la Galați a intrat în sfârșit în stăpânirea unei Asociații de cultură care o va preschimba așa cum se cuvine într-un Muzeu și o Bibliotecă, al cărui scop va fi poate să strângă cât mai multe documente ale epocii.

Se va șterge astfel rușinea unei amintiri de nepăsare, prea mult dăinuită, iar familiile care au relicve risipite din acea vreme, vor găsi prilej fie să dăruiască, fie să cedeze pe un preț accesibil Muzeului, cel ce are datoria să le adune cu o cucernică evocare.

De altfel, precum aflăm, daniile au și început; un profesor, dl Paul Pașa, ținând să aducă un dar încă din întâia zi de întemeiere a Muzeului, a donat colecțiile pe care D-sa le-a strâns o viață întreagă cu muncă și înaltă dezinteresare.

Însă inaugurarea acestui Muzeu trebuie să aibe loc cu cât mai mult fast, pentru că prea greu, cu prea multă vâlvă s-a ajuns la această izbândă, și publicul, care de multe ori e nepăsător la folosirea Muzeelor, s-a interesat prea mult de soarta nedemnă în care scandalos decăzuse lăcașul.

Să răscumpărăm vinovăția pe care toți am împărtășit-o, prin silința ca Muzeul *Cuza-Vodă*, de acum înainte, să nu prezinte numai însemnătatea unor simple ziduri, ci adăpostul a unor colecții real valoroase, prin care amintirile bune să își păstreze vie, o înrâurire educatoare.

Iată gândul cu care să însemnăm pentru viitorime ceasul cel fercit, când, în fine, bătrâna clădire își recapătă dreptul spre un rost și o menire nouă.

Adrian Maniu²⁵⁷

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 243.

Ziarul *Universul*, 21 martie 1938

²⁵⁷ Adrian Maniu (1891-1968), scriitor, jurnalist, membru corespondent al Academiei Române din 1933.

Galați, 10 Martie 1938

Dragă Mardare,

Înainte de toate vreau să am convingerea că mă vei ierta pentru clipele ce îți răpesc. Iată despre ce este vorba:

1. În Iulie 1937 am înființat la Galați, prin propria mea voință de neînfrânt, Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul de:
 - a răscumpăra Vila fostului Domnitor ajunsă în ultimă vreme și bordel;
 - a restaura această vilă;
 - a înființa un *Muzeu Regional*.
2. Realizările de până acum:
 - S-a cumpărat Vila, așa cum se poate vedea din alăturata copie a Jurnalului Nr. 1886 din 17.II.1938 a Tribunalului Covurlui;
 - Am primit, ca donație, cu adeziunea Ministerului de Culte, un *Muzeu* al Instituturilor Ecaterina și Paul Pașa, evaluat deja la suma de 5.000.000 lei
3. Ce mai este de făcut:
 - Restaurarea care necesită noi ajutoare;

Eu am astăzi adunați 1.300.00 lei, care sunt deja depuși la B.N.R. cu această destinație, însă suma nu este suficientă. Deoarece diferitele instituții la care m-am adresat până acum, de nici una nu am fost refuzat, ba mai mult chiar mi-au dat tot sprijinul necesar (așa, Domnul Ministru Cancicov mi-a subscris suma de un milion, bani pe care i-am și primit), aș vrea ca tocmai Ministerul Apărării Naționale să fie enumerat printre primii care să sprijine înfăptuirea acestui monument istoric. Odată cu venirea în Garnizoana Galați a D-lui Subsecretar de Stat, General Paul Teodorescu, am raportat prea sumar, și D-sale, despre această chestiune. Ca vechi și buni colegi supun gândirii și aprecierii tale cele de mai sus, și, în destoinicia ta care te caracterizează, să găsești calea cea mai practică prin care aș putea îndrepta Apelul meu către Minister.

Poate, zic eu, ar fi nemerit să supui în prealabil acest caz și D-lui Subsecretar de Stat General Paul Teodorescu. Luând contactul noi amândoi, desigur că ar fi mult mai bine. În orice caz, sugestiunilor sau hotărârilor tale mă voi supune cu plăcere.

Cu toată dragostea camaraderească,
Lt. Colonel, Rațiu

D-lui Colonel Socrat Mardare²⁵⁸, Șef de Cabinet Ministerul Apărării Naționale,
București

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 351/1939, f. 27.

²⁵⁸ Socrat Mardare (1894-1954), ajunge până la gradul de general; îl găsim în *Grupul de Armate B* (redenumire a *Grupului de Armate Sud*, din armata germană, împărțit în anul 1942 în *Grupul de Armate A și B*) luptând la Stalingrad. În 1948 este arestat și condamnat la 7 ani temniță grea. Bolnav, moare în 1954 în închisoarea Aiud.

21 Martie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică

Mult Stimate Domnule General²⁵⁹,

Vă rog să mă iertați că am întârziat cu datele ce urma să vă trimit, și aceasta pentru că a trebuit să lipsesc din Galați. Sunt prea entuziasmat de Dvs. ca să am o clipă îndoială că pe un loc așa de mic, cel puțin ca fațadă, nu s-ar putea face ceva.

M-am dus, după ce am fost la Dvs., și am vorbit cu Sidorovici despre această chestiune, urmând ca la o a doua revedere să-i prezint planul și devizul ce mi-ați promis. D-Voastră știți cât de greu se lucrează cu autoritățile administrative și de aceea mă leg de promisiunea Dvs de a mă ajuta prin aceea să rugați pe domnul Arhitect al Dvs. să întocmească planul și să ne facă devizul respectiv. Sunt bucuros că în principiu Primăria acceptă cedarea locului și ași intenționa a profita cât mai repede de această acceptare ca Primarul să nu-și schimbe părerea.

Pentru a angaja însă și *Straja Țării* cât mai mult în această chestiune, cred că ar fi bine ca deasupra clădirii, unde se instalează liniile de tragere, să fie construite vreo câteva camere pentru *Straja Țării*, așa după cum arăt eu în schița profil după plan. Procedând așa cred că *Straja Țării* își va da toată silința de a mă ajuta să duc la bun sfârșit intențiunea mea.

Plecând de la Dvoastră de acasă, am trecut pe la Poligonul din curte și vă spun că am rămas minunat de frumusețea poligonului Dvs; și aci am constatat încă odată monumentală și perseverența Dvs. muncă subliniată puternic de o mare competență.

Sunt convins, Domnule General, că îmi veți da tot sprijinul, și, în adăstarea răspunsului Dvs. care nu va întârzia, vă mulțumesc respectuos.

Să trăiți!

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 244.

²⁵⁹ Scrisoare adresată gen. Gheorghe Linteș la locuința acestuia din București.

196

Telegramă

21 III 1938

General Linteș, Strada Făgaraș 14, București.

Miercuri, ora 19,00, ședință Comitet urmând a se discuta planul și devizul de restaurare.

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 245.

197

București, 21 III (1)938

Dragă Rațiu,

Nu pot veni, rog prietenii să mă ierte, am în acea zi o chestiune la Tribunal. În privința Casei, cunoști vederile mele, le repet:

Casă nouă cu subsol și temelie solidă, două fațade, exteriorul pe cât posibil cel vechi, interiorul mărit, astfel ca să se poată înființa când va fi posibil *căminul* (biroul) de care ți-am vorbit.

Cu bine și sănătate

General Linteș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 273 (f-v).

198

21 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 325

Stimate Domn,

În ultima ședință de Comitet s-a stabilit ca Domnul Arhitect Popescu să întocmească planul și devizul pentru restaurarea Vilei *Cuza-Vodă*.

Aceste lucrări fiind gata și în dorința de a începe cât mai curând lucrările, este necesar a lua parte la convocarea Comitetului care va avea loc la Prefectura Județului Covurlui, în ziua de 23 Martie 1938, orele 19,00. Urmând ca în această ședință să se ia **hotărârea definitivă**, vă rugăm a nu absenta.

Secretar al Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați
Lt. col. Victor Rațiu

Dlor: Av. Vlad Dimitriu, Primar Anastasiu, Prefect Subotin, Institutur Pașa, Insp. Marinescu, General Bădulescu, Dir. Tohăneanu, Ing. Dumitriu, Prof. Nazarie, Ing. Grigorescu, Arh. Popescu, Ing. Damian, Ing. Bălan.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 246.

199

22 Martie 1938

Ministerul Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor
Direcțiunea Învățământului Primar Normal
București II, Strada *Spiru Haret* Nr. 6
Nr. 45.712/938

Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați

În urma adresei Dvs Nr. 316/938, avem onoare a vă face cunoscut, că odată cu aceasta s-a dat printr-o circulară Inspectoratele Regionale Școlare, în sensul că Ministerul recomandă școalelor din țară să acorde întregul lor concurs Apelului de ajutoare al Asociației pentru restaurarea Vilei Domnitorului *Cuza-Vodă* ce ați răscumpărat.

Odată cu aceasta vă trimitem alăturat, lista de subscripție Nr. 201 și adresa Nr. 274803/937 a Ministerului de Finanțe ce ați anexat pe lângă adresa Dvs.

Director General
Subdirector

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 253.

Cluj, 22 martie 1938

Domnule Colonel,

Vă felicit din toată inima și suflet meu pentru formarea Asociației *Cuza-V*[(odă)]. Am ajuns la 82 de ani și pierdusem nădejde că din moldoveni își vor aduce aminte de Marele nostru Domnitor. Am onoare a vă arăta că în colecțiile mele de aici, în Cluj, am 12 portrete a lui Cuza în diferite fețe; eu singur am editat cel mai frumos portret după *Satmary*²⁶⁰. Am:

- primirea lui Cuza-Vodă la București;
- Cuza-Vodă primit de 2 ori la Constantinopol;
- Doamna Cuza, iarăși, editată de mine;
- pomenirea lui Cuza la 1874;
- prohodul lui Cuza-Vodă;
- o fotografie orig(inală a) lui Cuza-Vodă la Paris;
- dedicația lui Baligot²⁶¹, secretarul (lui Cuza către) C. Negri;
- Biroul lui C. Negri pe care s-a lucrat Unirea la Mînjina, moșia lui Negri. S-ar putea mări și picta.

Va fi o onoare p(entru) Dv., și frumos pentru Galați. Sunt cu totul la dispoziția (dumneavoastră) p(entru) a vă da tot concursul meu; am două monede de la Cuza-Vodă și unele timbre postale circulat la noi.

²⁶⁰ Este vorba despre o stampă (litografie) editată de G. Sion la Viena, Imprimeria *J. Löwy*, sec. XIX, după Carol Popp de Szathmáry (1812-1887), pictor, grafician și fotograf maghiar din Transilvania. Szathmáry a fost primul fotoreporter de război din lume, participând la Războiul Crimeii (1854) și Războiul de Independență (1877-1878) însoțindu-l pe Domnitorul Carol I, în calitate de fotograf oficial. Vezi Adrian-Silvan Ionescu, *Artă și document. Arta documentaristă în România secolului al XIX-lea*, București, Editura Meridiane, 1990, pp.196-199, „Conașionalul nostru Carol Szathmári era un ardent practicician al documentarismului. (...) Se impune o precizare în privința numelui artistului și felului de a-l scrie. În istoriografia noastră de artă apare în mod obișnuit Carol Popp de Szathmáry, dar persist încă dubii în privința ortografierii cu *y* sau cu *i* și a includerii lui *Pap, Papu, Papp, Popp* sau *Pop* și a prepoziției *de*. Nu știm cui aparține greșeala dar aproape toți cei care s-au preocupat de opera lui, fie ea plastic sau fotografică, au preluat-o fără a cerceta mai în profunzime această chestiune. (...) În mod normal el își semna lucrările doar *Szathmári*. Dar pe schițele neșemnate, cineva a aplicat ulterior o grifă cu două variante: *C. Popp* (respectiv *Pop*) *de Sathmáry*. (...) Grifa aparține unei epoci târzii căci caracterele de literă nu au nimic din bogăția ornamentală a zeițărilor din secolul al XIX-lea, ci sunt apropiate de stilizările introduce de *Art Deco*. În concluzie, pentru noi el va fi *Carol Szathmári*”; Ion Frunzetti, *Arta românească în secolul XIX*, București, Editura Meridiane, 1991, p. 251, „Carol Popp de Szathmary este, cum îl arată și numele, un ardelean originar din Sătmar, născut la 1812. E greu de spus dacă strămoșii săi erau de origine unguri sau români”.

²⁶¹ Arthur Baligot de Beyne (1821-1884), cancelar al Ambasadei Franței la Constantinopol și susținător al Unirii Principatelor Române, la recomandarea lui Costache Negri a devenit, din 1860, secretar princiar al Domnitorului Cuza, iar după moartea acestuia este preceptorul celor doi fii ai săi.

Eu aici v-aș recomanda pe Aurel Gociman²⁶² care v-ar putea servi, mare patriot și redactor la *Universul* care ar fi de mare folos.

Primiți, Dle Lt.Colonel, asigurarea înaltei mele considerații.

G. Sion, Piața Mihai Viteazu, 35 Cluj

Domnului Colonel Rațiu Victor, Șef de Stat Major al Diviziei 21 Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 3 (f-v).

201

23 Martie 1938

Proces-verbal nr. 9

Astăzi anul una mie nouă sute treizeci și opt, luna Martie, ziua 23, Galați;

Noi, cei mai jos semnați, întrunindu-ne în Consiliu sub președenția Lt. Col. Rațiu Victor, cu unanimitate am cooptat în comitet pe D-l pictor N. Mantu, care prin căldurosul său patriotism a înțeles să ajute Asociația cu talentul său deosebit și atât de bine confirmat.

Trecându-se la ordinea de zi s-au discutat și s-au stabilit următoarele:

I. Planul restaurării vilei Domnitorului:

1. Se prezintă planul întocmit de către Domnul Arhitect Popescu de la Primăria Municipiului Galați. Acest plan, după ce este cercetat și studiat de către noi, cerându-se relațiunile necesare D-lui Arhitect Popescu, este aprobat cu vot unanim și semnat spre aprobare de către toți cei prezenți. Exemplarul semnat rămâne asupra Lt.Col. Rațiu, el constituind un document al Asociației; urmează a fi înrămat pentru a se păstra în mai bune condițiuni.

2. Ni s-a prezentat de asemenea devizul cu costul lucrării, corespunzător planului aprobat și am constatat că acest deviz se ridică la suma de lei 2.525.580 (două milioane cinci sute douăzeci și cinci de mii cinci sute optzeci). În această sumă intră lucrarea de transformare și reparațiunile de adus **celor două corpuri de clădire, care**

²⁶² Irina Matei, Lucian Năstasă-Kovács, *Cultură și propagandă. Institutul Român din Berlin (1940-1945)*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2018, nota 1, p. 310, „Aurel Gociman (1898-1991), a fost multă vreme secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri, bucurându-se și de încrederea lui Ion Antonescu. Era ardelean de origine (din Sighișoara), cu studii superioare la Cluj și Budapesta, mai apoi jurnalist și avocat, în 1934 publicând o sugestivă lucrare, intitulată *România și revizionismul maghiar* (414 p.), după ce – cu doi ani în urmă – publicase *Măcelul de la Beliș din 1918*”; vezi și Liviu Lazăr, *Mișcarea antirevizionistă din Transilvania în perioada interbelică*, Deva, Editura Călăuza, 2003.

formează împreună locuința fostului Domnitor, adică clădirea Muzeului propriu-zis și clădirea viitorului custode.

3. D-l Lt.Col.Rațiu ne prezintă situația, în prezent, a fondurilor care este următoarea:

- a. bani depuși în prezent la B.N.R. 1.675.102
- b. donațiunea Municipiului Galați 200.000
- c. donațiunea Prefecturii Covurlui 100.000

Total lei 1.975.102

adică (un milion nouă sute șaptezeci și cinci de mii una sută doi lei).

Sumele de 200.000 lei arătată la punctul **b.** și aceia de 100.000 lei arătată la punctul **c.** nu sunt încă primite, dar atât Domnul Primar cât și Domnul Prefect asigură încă odată Asociația de trecerea lor în buget.

4. Punându-se problema dacă în situația arătată mai sus se pot, sau nu, începe lucrările; s-a hotărât cu unanimitate:

a. lucrările să înceapă imediat în conformitate cu planul și devizul aprobat;

b. din sânul Comitetului se formează o Comisiune restrânsă compusă din D-l Lt.Col. Rațiu, D-l Arhitect Popescu de la Primăria Municipiului Galați, D-l Caranfil, Desenator Șef al Primăriei Municipiului Galați, pe seama cărora trece executarea lucrărilor;

c. se autoriză pe D-l Lt.Col. Rațiu să ridice de la B.N.R.-Galați un prim fond de 500.000 lei (cinci sute mii lei) pentru începerea lucrării;

d. la finele fiecărei luni, Comisiunea de lucrări specificată la punctul **b.** de mai sus ne va prezenta un proces-verbal în care se vor arăta lucrările efectuate și cheltuielile făcute. Pe acest proces-verbal Comisiunea de cenzori a Asociației își va da avizul lor, urmând ca descărcarea definitivă a cheltuielilor efectuate în cursul lunii trecute să fie dat în plenul Asociației. Cu unanimitate am hotărât a se alocă un prim fond de lei 20.000 (douăzeci mii lei) ca speze pentru începerea lucrărilor.

5. Punându-se problema de către D-l Lt.Col. Rațiu dacă este sau nu necesar să se facă o Adunare Generală, am hotărât cu unanimitate următoarele:

a. această Adunare Generală este necesară să aibă loc în ziua de 2 Aprilie a.c., ora 10,00 dimineața în localul Prefecturii Covurlui;

b. la această Adunare Generală să fie chemați a lua parte toate acele persoane din cuprinsul orașului Galați care ar fi în măsură să doneze diferite materiale necesare construcțiilor prevăzute în plan și deviz. La această Adunare Generală se va prezenta celor de mai sus chemați planul și devizul, urmând a se face un apel călduros pentru donațiunile necesare.

6. Odată cu aceasta, D-l Lt.Col. Rațiu ne citește scrisoarea din 21 III 1938 a Domnului General Linteș, prin care D-sa își exprimă regretul de a nu putea lua parte la ședință, aratând felul cum D-sa înțelege restaurarea locuinței Domnitorului.

Luându-se în discuție problema ridicată de D-l General Linteș, se constată că în planul prezentat de Domnul Arhitect Popescu se menține exteriorul vechiu al clădirii și că interiorul este mărit așa cum a dorit și D-l General Linteș, fără însă a se putea înființa aici ulterior un cămin (birou) deoarece aceasta nu s-ar putea face decât în apartamentul de sus al clădirii.

Cum însă accesul la acest cămin nu s-ar putea face decât prin interiorul Muzeului și pentru a pune la adăpost valorile ce se vor aduna în acest Muzeu și întrucât amenajarea acestui **cămin** ce solicită încă o sumă destul de mare, s-a renunțat pentru un moment la înfăptuirea lui.

7. D-l Ing. Inspector Dumitrescu propune a se face un apel către furnizorii de la Calea Ferată (C.F.R.) pentru a se solicita și acestora din materialele necesare construcțiilor.

Adunarea Asociației a aprobat, însărcinând pe D-l Lt.Col. Rațiu cu redactarea acestor apeluri.

8. Tot D-l Ing. Inspector Dumitrescu a propus a se interveni pe lângă Consiliul de Adm-ție C.F.R. în scopul de a se solicita gratuitatea sau reducerea taxelor de transport a diferitelor materiale ce urmează a fi aduse din afara orașului. Adunarea Asociației a aprobat, însărcinând pe D-l Lt.Col.Rațiu a prezenta personal Domnului General Ionescu, Președintele Consiliului de Adm-ție C.F.R. cererea de mai sus, deoarece numai în acest fel se speră a se rezolva favorabil.

II. Proiectul de pergament. Actul de temelie.

D-l Lt.Colonel Rațiu ne prezintă, schițat, proiectul de Pergament, care a fost întocmit de către D-l pictor Stoica din București. Luând în studiu această chestiune am hotărât următoarele:

a. Am aprobat în totul, compoziția schițată de către D-l pictor Stoica și lucrarea va fi executată de către Domnia Sa;

b. Se autoriză D-l Lt.Col. Rațiu de a lua măsuri pentru executarea acestui Pergament.

c. D-l I. Tohăneanu, Directorul Liceului *Vasile Alecsandri*, dă citire textului care urmează a fi trecut pe acest pergament și care urmează a fi supus spre semnare M.S. Regelui.

Textul este aprobat cu unanimitate.

d. D-l Lt.Col. Rațiu ne citește după aceia raportul de audiență către M.S. Regele, prin care se cere aprobarea ca Pergamentul să fie prezentat de o Comisiune a Asociației în care se arată că după terminare Muzeul să fie dăruit la *Straja Țării*.

Acest raport este aprobat în unanimitate, însărcinând pe D-l Lt.Col. Rațiu cu prezentarea acestui raport D-lui **Mareșal al Palatului**, pentru a da și relațiunile necesare.

e. Asociația a hotărât ca să facă parte din Comisia de prezentare a Pergamentului, următorii:

D-I General Gheorghe Linteș
D-I Primar al Municipiului Galați
D-I Prefect al Județului Covurlui
D-I Intitutor Paul Pașa și
D-I Lt. Colonel Rațiu Victor.

Drept care am încheiat prezentul Proces-verbal.

(ss) Lt.Colonel Rațiu
(ss) Colonel Subotin P. (Pref.Jud.Covurlui)
(ss) T. Atanasiu (Primarul Municipiului Galați)
(ss) Ing. G. Marinescu
(ss) Paul Pașa
(ss) Ing. Ion Bâlcu
(ss) Ing. N. Damian
(ss) I. Tohăneanu
(ss) I. Nazarie
(ss) C.N. Mantu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 270.

202

Galați, 1938 Martie 23

Divizia 21-a, Stat Major, Biroul 3
Nr. 16893

Către,
Domnul Prefect al județului Vaslui

Am onoarea a vă face cunoscut următoarele:

În orașul Galați a luat ființă o Asociație cu scopul reconstituirii Casei care a fost locuită de Domnitorul Alexandru Ioan Cuza. După destulă trudă Asociația a adunat un prim fond cu care a răscumpărat această casă.

În dorința de a păși către a doua etapă ce și-a propus, reclădirea Casei și adunarea diferitelor obiecte ce au aparținut Domnitorului și familiei lui, Asociația dorește să se

documenteze cât mai amănunțit și să pregătească toate elementele care necesită dobândirea scopului propus.

În primul rând dorim a ne îndrepta cercetările către Solești, unde a fost leagănul Domniței Elena Cuza, pentru a cerceta biserica și Castelul (conacul)²⁶³ familiei Rosetti – Solescu. În acest scop apelăm la amabilitatea și înțelegerea Dvs. patriotică rugând a ne ajuta cu sfatul D-voastră punându-ne la dispoziție mijlocul de transport necesar pentru reprezentantul Asociației care va merge și va cerceta documentat la Solești, chestiunile ce ne interesează.

În așteptarea răspunsului Dvs., rugăm să primiți mulțumiri anticipate pentru ajutorul ce ne veți da.

Șeful de Stat Major al Diviziei 21-a,
Lt. Col., V. Rațiu
Șeful Biroului 3 Instrucție, Căpitan A.I. Dumitriu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.17.

203

24 III 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 338

Domnul(ui) G. Sion
Piața Mihai Viteazu nr.35, Cluj

La amabila dvs. scrisoare primită cu poșta de astăzi 24 martie a.c., am onoare a vă face călduroase mulțumiri pentru bunele urări ce îndreptați Asociației, cum și pentru piesele frumoase pe care doriți să le oferiți cu atâta însuflețire.

Față de cele arătate de Dvs., vă rugăm a ne comunica mai detaliat toate piesele pe care le posedați în legătură cu epoca Domnitorului Cuza, precum și modalitatea în care Asociația noastră va putea intra în posesia lor.

²⁶³ În acest moment conacul familiei Rosetti-Solescu, retrocedat moștenitorilor din familia Rosetti-Solești, este o ruină.

În așteptarea răspunsului Dvs., vă repetăm aceleași mulțumiri distinse și vă rugăm să primiți asigurarea sentimentelor noastre cele mai înalte.

Secretarul Asociației,
lt. colonel, V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 4.

204

25 III 1938

ROMÂNIA
Ministerul Finanțelor
Secretariatul General

Onor,
Asociația Casa Cuza-Vodă Galați

La cererea Dvs. din 18 Martie a.c., avem onoarea să vă comunica că Ministerul v-a aprobat suma de 1.000.000 (un milion) lei, tocmai pentru motivul că a ținut seamă de faptul că Legea timbrului nu prevede astfel de scutiri de taxe, și ca din diferența de 100.000 (una sută mii) lei Dvs. să puteți plăti taxele respective.

Secretar General,
Bogdănescu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 252.

205

26 martie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică

Către,
Marele Stat Major, Serviciul Istoric

Am onoarea să raporteze următoarele:

1. Prin îndemnul și stăruința Lt-Colonel Victor Rațiu, Șef de Stat Major al Diviziei 21-a, a luat ființă la Galați, în iulie 1937, *Asociația Casa Cuza-Vodă* cu scopul de a

răscumpăra Vila Domnitorului ajunsă în ruină și a înființa aici un Muzeu al Moldovei.

2. Situația astăzi este următoarea:

- a. Lt-Colonel Rațiu, personal, a adunat suma de două milioane două sute de mii de lei, din care sumă s-a răscumpărat Vila fostului Domnitor, cu suma de 900 000 lei, așa cum se specifică în copia anexată a Jurnalului întocmit de Tribunalul Covurlui;
- b. Restul sumei rămase se află depusă la BNR;
- c. Luni, 28. III. 1938, se încep lucrările de restaurare care se vor ridica la suma aproximativă de 2600 000 lei;
- d. S-a donat Asociației, de către Institutorii Ecaterina și Paul Pașa, din Galați, un *Muzeu* care a fost evaluat de Ministerul Cultelor la suma de 5. 000. 000 lei.

Îmi fac o datorie a recunoaște că opera începută și ajunsă aici este datorită perseverenței și destoiniciei lt. colonel Victor Rațiu.

Deoarece opera de mai sus este datorită elementelor armatei, și pentru motivul că Domnul Ministru Mircea Cancicov a donat suma de 1.000.000 de lei, iar Ministrul Educației Naționale a aprobat a colecta în toate școlile din țară, am socotit că și Marele Stat Major nu poate lipsi din rândul donatorilor; deoarece suma rămasă nu este suficientă pentru restaurare, am intervenit cu (adresa) nr. 340, din 25 III crt. și către Ministerul Apărării Naționale pentru ca în *Muzeul* ce va lua ființă a se aduna diferite documente: monede, mobile, acte etc. care să reamintească viața Domniței Elena și Domnitorului Cuza.

Am văzut la *Muzeul Militar București* câteva obiecte ce au aparținut Domnitorului și cele două tronuri care au fost apoi trecute M.S. Regina Elisabeta și M.S. Regelui Carol I. Desigur că cele două tronuri nu se vor putea da *Muzeului Alexandru Ioan Cuza* din Galați, ele urmând să rămână la București.

Dat fiind cele de mai sus, vă rugăm să ne aprobați:

- ca cele câteva obiecte aparținând Domnitorului să ne fie donate;
- ca să se scoată câte un model după cele două tronuri urmând pentru noi obligația ca pe acele copii să scriem că originalele se găsesc în *Muzeul Militar București*.

Hotărârea Dvoastră rugăm a fi comunicată lt. colonel Victor Rațiu la Divizia 21-a.

Președintele Asociației *Casa Cuza Vodă*,
General în rezervă, Gheorghe Linteș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 5.

1938, Martie 26

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 345

Stimate Doamnă colonel- Prefect²⁶⁴,

Vă rog respectuos să-mi îngăduiți o clipă de răgaz și să mă iertați, chiar dacă vă las impresia că voi abuza de această îngăduință.

După cum cred că ați aflat din ziare și chiar de la cele din Iași, încă din anul trecut am luat inițiativa răscumpărării Vilei Domnitorului Cuza-Vodă, reușind să organizez aici o Asociație cu același nume, cu scopul de a răscumpăra și înființa aici un *Muzeu Regional al Moldovei*.

Situația astăzi este următoarea:

1. Vila a fost deja răscumpărată pentru suma de lei 900 000 de la moștenitorii Theitler din Iași.
2. Mai am bani, 1.600.000 lei, cu care încep restaurarea în câteva zile, cu speranța că o voi termina, deși lucrarea completă se ridică la 2.600.000 lei.

Hotărârea noastră este a aduna aici tot ceea ce se mai poate din obiectele ce au aparținut Doamnei și Domnitorului Cuza. Înțeleg prin obiecte: scrisori, monete, mobile, uniforme, haine și orice amintiri.

Am citit zilele acestea lucrarea d-rei Lucia Borș intitulată *Doamna Elena Cuza* apărută în librării, și în care am putut găsi o serie de amănunte interesante. Aici am găsit legăturile de familie ale Doamnei Elena Cuza cu familia Rosetti și Catargi în linie bărbătească și cu familia Sturza, Balș și Cantacuzino în linie femeiască.

Întrucât Iașul este leagănul atâtor amintiri a acestor familii și deoarece la Iași sunt familii care au multe amintiri, vă rog, respectuos, pe Dvs., să mă ajutați sfătuindu-mă cum aș putea mai bine intra în relații cu acei care sunt posesorii amintirilor acestor familii.

Eu am trimis câte o publicație la gazetele din Iași cu cuprinsul anexat, rugând pe toți cei acei care sunt posesori să se adreseze subsemnatului.

Până în prezent nu am primit nimic, nici o veste și bănuiesc că gazetele din Iași nu au publicat încă nimic, căci îmi este imposibil să cred că Moldovenii noștri ar rămâne atât de indiferenți la apelul pe care-l publicasem în gazete. Rugăm ca gazetele să-l publice în decurs de o săptămână pentru că să poată toată lumea lua cunoștință. Se

²⁶⁴ Scrisoare trimisă colonelului Sava Caracaș (1890-1945), prefect de Iași în 1938.

mai poate ca cele 2-3 gazete să aibă pretențiunea la plata publicațiunii, și în acest caz să-mi ceară că plătesc imediat.

Dacă nu ași cere prea mult, vă rog pe Dvs., cu toată insistența, de a însărcina pe cineva din Prefectura Iași, și care ar ști cui să se adreseze pentru a culege cât mai multe date, care să mă ajute pe mine a aduna diferitele documente și obiecte din viața Doamnei și Domnitorului Cuza. Se pot găsi, cred, prin muzeele din Iași și la familiile mai vechi, cărora eu să mă adrez, pentru relații, fie că aceste obiecte vor fi donate sau cumpărate în schimbul unei sume de bani.

Cunoscând amabilitatea Dvs. vă rog foarte mult, Domnule Colonel, să mă iertați că am abuzat prea mult.

Respectuase mulțumiri și salutări.

Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 6.

207

26 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 343

Domnule Ministru²⁶⁵,

Am onoare a vă aduce la cunoștința Dvs următoarele:

Asociația *Casa Cuza-Vodă* a primit dispozițiunea Dvs. Nr. 45.712 din 22.III.1938 privitoare la concursul școlilor din țară ce urmează a fi acordat la apelul Asociației noastre. Asociația, prin mine, vă aduce mulțumirile ei recunoscătoare pentru alesele Dvs. sentimente și înaltul Dvs. patriotism.

Adresa primită de noi, emană însă de la Direcția Învățământului Primar ceea ce ne face a înțelege că nu ne vom putea adresa decât școlilor primare din țară. Întrucât la școlile primare majoritatea elevilor o formează copii care nu dispun de mijloace, vă rugăm respectuos Domnule Ministru a aproba ca Apelul nostru să fie îndreptat și către școlile secundare din țară, unde avem credința realizării unei donațiuni.

²⁶⁵ Apel adresat lui Victor Iamandi, Ministrul Educației Naționale și Ministru ad-interim al Cultelor și Artelor în guvernul Miron Cristea (10 februarie – 31 martie 1938).

Dat fiind căldura cu care Dvoastră vă alăturați inițiativei luată de noi, vă rugăm respectuos, Domnule Ministru, a aproba ca Apelul Asociației să fie îndreptat și către scolile secundare din țară.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru al Instrucțiunii, al Cultelor și Artelor, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 254.

208

26 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 346

Stimate Domn²⁶⁶,

Aducem la cunoștința Dvs. următoarele:

După cum știți, în Galați a luat ființă, încă din anul trecut, Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul de a răscumpăra locuința Domnitorului și a înființa aci un *Muzeu*, așa cum se arată în broșura anexată. Astăzi Asociația a răscumpărat această casă și urmează a se începe reconstruirea ei. Se anexează copie după actul de adjudecare pentru a Dvs. convingere.

După devizul întocmit și aprobat avem nevoie de:

- 150 m.c. nisip de Dunăre;
- 180 m.c. pietriș de Dunăre.

Asociația nu a reușit până acum să adune decât jumătate din fondurile necesare pentru refacerea acestei clădiri, și de aceea este necesar ca bunii cetățeni să contribuie pentru terminarea unei opere atât de mărețe.

²⁶⁶ Apel lansat către antreprenorii din România.

Cunoscute fiind bunele sentimente ale Dvs., cetățean ales, Asociația face un călduros apel către Dvs., pentru a ne dona cantitățile de materiale arătate mai sus, pentru a ne putea aduce la îndeplinire opera începută.

Numele Dvs. va fi trecut în „Cartea de Aur”, fondată de Asociație, și astfel viitorimea vă va arăta recunoștința ei, contribuind astfel la clădirea ce va aminti faptele mari ale trecutului nostru.

Președintele Comitetului de Direcție

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 255.

209

29 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*

Persoană juridică

Nr. 348

Domnule Director,

În ziua de 28 Martie 1938, ora 7 dimineața a căzut prima aruncătură de mistrie asupra ruinelor locuinței fostului Domnitor .

Fie ca această primă lovitură să fie dată în ceasul cel bun, și din nou să răsară cinstirea vrednicului dispărut .

Fie ca această primă lovitură să curețe duhurile rele care se cuibăriseră aici și ca să facă credința în sentimentele de recunoștință cu care Neamul nostru este înzestrat.

Fie că din această primă lovitură să se nască convingerea deplină de care au nevoie toți acei care până acum nu au dat obolul lor și care este necesar astăzi să-l dăruiască pentru a reface mărețul monument.

Iată ceea ce are de spus Asociația *Casa Cuza-Vodă*, care în timp de șapte luni s-a format, a reușit să răscumpere Casa și a început refacerea ei.

Astăzi când toți s-au convins de activitatea atât de rodnică a acestei Asociații, vă rugăm Domnule Director a ne da tot sprijinul Dvoastră în sensul:

1. De a încuraja pe acei care nu au donat să rupă o sumă cât de mică în sprijinul reclădirii care a și început.

2. De a îndemna pe acei care au diferite obiecte, mobile, haine monede, fotografii, etc, care pot reconstitui viața Domniței și Domnitorului Cuza, să le doneze Asociației care le va pune la locul de cinstire.

Tot pe această cale, vă rog Domnule Director, a-mi permite să mulțumesc tuturor acelor care s-au și grăbit, ca la primul anunț, făcut în acest sens, să și răspundă.

Ospitalitatea gazetei Dvoastră, care nu se poate prețui dar care ne-a fost nouă de cel mai mare folos, formează garanția cea mai sigură pentru noi că și data aceasta ne veți da concursul Dvs. publicând cele de mai sus, 3-4 zile la rând. Acesta este singurul mijloc pentru ca acțiunea noastră să fie cunoscută și înțeleasă pe deplin.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director, pe lângă călduroase mulțumiri, și asigurarea respectului ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție
lt. colonel V.Rațiu

D-Sale,
Domnului Director al Ziarului²⁶⁷.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.7.

210

APEL

Cetățeni,

În anul 1936 ziarele, cu îndreptățită indignare, publicau scoaterea la licitație a locuinței fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza din Galați, locuință ajunsă hotel cu o reputație rea și în umă o ruină de nelocuit.

În anul 1937 din inițiativa și perseverența Lt. Colonel Rațiu Victor ia ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă*, care, prin strădaniile ei de un an, a reușit:

- **să răscumpere** locuința fostului domnitor;
- **să înceapă** refacerea ei.

²⁶⁷ Acest Apel a fost transmis următoarelor publicații cotidiene: *Universul, Curentul, Capitala, Timpul, Porunca vremii și Tempo* (București); *Acțiunea, Vocea și Ecoul* (Galați); *Opinia, Lumea, Noutatea și Ziua* (Iași).

Acest rezultat atât de îmbucurător se datorește în primul rând daniilor făcute, mai ales a Domnului Ministru Mircea Cancicov, care a subscris și donat 1.000.000 lei și a Domnului Mitiță Constantinescu, Ministrul Economiei Naționale și Guvernator al Băncii Naționale, care a donat 565.000 lei.

De la 28 Martie 1938, când s-a început refacerea acestui sfânt locaș, care va adăposti toate obiectele și documentele din viața Domnitorului, se lucrează cu multă febrilitate în dorința de a îndeplini cât mai curând actul de pietate către acel care a pus prima piatră la temelia Statului de azi.

Și așa trebuie să fie, căci popoarele vrednice au preamărit întotdeauna oamenii lor mari, nu numai pentru faptele lor bune ce au săvârșit în viață, dar și pentru bogăția de simțăminte ce au făcut să nască în sufletele urmașilor, ce sunt datori multă și multă recunoștință înaintașilor lor.

Cu aceste simțăminte ne adresăm *Apelul* nostru către toate școlile secundare, din întreg cuprinsul Țării, pentru care Ministerul Educației Naționale ne-a dat aprobarea, a îndrepta rugarea noastră, rugare trimisă prin Prefecturile de județ respective, încă din luna Iunie a.c.

Cu aceste simțăminte îndreptăm azi *Apelul* nostru către toți oamenii de suflet pentru a ne ajuta să ducem la bun sfârșit munca începută cu atâtea greutate dar cu ferma convingere că ea va merge la capăt, contribuind cu o sumă cât de mică la desăvârșirea măreței opere.

Cu aceste simțăminte, îndreptăm rugarea noastră către toți acei care au diferite obiecte și documente (uniforme, veselă, mobilier, monede, acte oficiale, scrisori familiare, etc.) spre a le dona Muzeului ce va lua ființă în locuința fostului Domnitor cu denumirea **Muzeul Alexandru Ioan I-ii Cuza**. Fiecare obiect va purta o inscripție în bronz cu numele donatorului, inscripție ce se va confecționa de Asociație.

Orice fel de cerere de relațiuni sau donațiuni se vor adresa Lt. Colonel Rațiu Victor la Comandamentul Diviziei 21 la Galați, arătându-se donațiunea ce se face și condițiunile donării.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*
General în rezervă, Linteș Gheorghe

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 384.

29 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 347

Domnule Comandant²⁶⁸,

Am onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

1. Astăzi, numai după 7 luni, Asociația *Casa Cuza-Vodă* a reușit să răscumpere locuința fostului Domnitor, urmând a doua parte a programului nostru - restaurarea acestei locuințe și înființarea unui Muzeu.
2. Asociația a și primit în dar, din partea institutorilor Ecaterina și Paul Pașa din Galați, un Muzeu care a fost evaluat la suma de 5.000 000 lei.
3. În dimineața de 28 Martie a.c. au și început lucrările în vederea restaurării, și ele se vor continua, cu toată intensitatea, pentru a se termina până în toamnă.

Urmează ca în acest Muzeu să fie adunate toate obiectele (mobile, monede, documente, haine etc.), care au aparținut Domniței și Domnitorului Cuza.

Întrucât această dorință și obligație a Asociației pătrunde greu, cu toată publicitatea făcută în gazete, vă rog a comunica tuturor camarazilor că sper în tot sprijinul lor, prin aceea că:

- vor face o propagandă cât mai intensă pentru a arăta seriozitatea și munca încununată de succes de până acum;
- vor căuta să convingă pe toți acei care au diferite obiecte ce au aparținut Domniței și Domnitorului Cuza, să fie donate Asociației.

Acei care înțeleg a face acest gest pios vor fi îndreptați către lt. colonel Victor Rațiu, Șef de Stat Major a Diviziei 21-a.

Totodată, rog pe domnii comandanți de Regimente să ia în considerație că în curând Asociația urmează să agonisească diferite materiale: cărămizi, scânduri, ciment, var, nisip, pietriș etc. și pentru care vor fi necesare sute de căruțe.

Deoarece Asociația nu mai dispune decât de un fond prea mic, am fi mult ajutați dacă unitățile din Garnizoana Galați ne dau concursul lor la căratul diferitelor materiale, fie de la gară, fie de la diferitele depozite, în strada Cuza Vodă-Galați. În cazul când aceasta este posibil vă rog a avertiza pe lt. col. Victor Rațiu.

²⁶⁸ Apel transmis unităților militare din Galați, Tecuci, Tutova și Bârlad.

Rugându-vă a aduce cele mai de sus la cunoștința ofițerilor, vă mulțumesc anticipat pentru sprijinul pe care sunt convins că nu îmi va lipsi, ca întotdeauna de altfel, ori de câte ori apelul meu s-a îndreptat către Corpul Ofițeresc.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,
General, Gh. Linteș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.8.

212

București, 29 III 938

Stimate Dle Colonel,

Cu toate că nu am avut plăcerea de a vă cunoaște, însă după cum văd că vă călăuzește aceleași sentimente de iubire pentru tot ce este Românesc și ce leagă de această Țară, îmi permit a vă comunica răspunsul meu la Apelul ce l-ați făcut în ziarul *Universul* pentru a organiza un *Muzeu* în amintirea Domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Vă rog să-mi scuzați, poate, puțina lipsă de modestie, dar cred că sunt unicul care posedă o colecție de tot ce a rămas ca amintire al bunului Domnitor.

Posed o colecție de zeci de stampe care reprezintă, în diferite faze, pe Alexandru Ioan Cuza, o colecție de stampe reprezentând pe D(omnitor) la diferite evenimente precum și diferite fapte importante făcute de D(omnitor) la acea epocă, toate aceste stampe executate în prima noastră Imprimerie a Col. Papazoglu²⁶⁹, care a fost primul arheolog și colecționar la mijlocul secolului XIX (din Țara Românească, n.ed.). Posed o serie de documente relativ la detronarea D(omnitorului)], soția Domnitorului (împrumutată provizoriu *Muzeului Militar*) precum și alte anunțuri.

Cum subsemnatul mă ocup de aproape 30 de ani de muzeologie, vă stau bucuros și complectalment dezinteresat la dispoziție pentru organizarea acestui *Muzeu*.

Pentru toate aceste considerente cred că ar fi bine a mă vedea personal, așa că v-ași ruga în caz că Dvoastră nu puteți veni la București atunci voi căuta a veni eu la Galați.

²⁶⁹ Dimitrie Papazoglu (1811-1892), ofițer superior în armata română, istoric, cartograf și geograf.

În așteptarea răspunsului Dvoastră, primiți, stimate Dle Colonel, asigurarea deosebitei mele considerații.

George Olszewsky²⁷⁰, București, C(alea) Victoriei 97.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 10-11.

213

Telegramă Nr. 350

29 Martie 1938

Domnului Bogdănescu,
Secretar General Ministerul Finanțelor,

Cu Nr. 270 din 3 Februarie 1938, am cerut scutirea taxelor de înregistrare, fără ca să ni se răspundă. Cu Nr. 324 din 18 Martie a.c. am revenit cu o nouă cerere pentru scutirea taxelor; la această cerere Dvs. ne răspundeți că nu se aprobă scutirea, deși din convorbirea telefonică avută cu Dvoastră ne-ați spus că se aprobă. Astăzi prezentându-mă să plătesc taxa am fost amendat cu de trei ori plata taxei, adică suma de 190.000 lei, deoarece termenul a trecut. Așa fiind, vă rog să binevoiți a aproba ridicarea amenzii. Rog, dați o dispozițiune telegrafică Administrației Financiare Covurlui de a ne primi taxa de înregistrare fără amendă.

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 257.

²⁷⁰ Virgil Z. Teodorescu, „Contribuții la un portret de muzeograf: George Olszewsky”, în *Materiale de Istorie și Muzeografie*, Muzeul Municipiului București, Vol. XIX, 2005, p. 374, 382, „George Olszewsky (1889-1943) a fost omul care permanent a manifestat preocupare pentru ca achizițiile sale să fie cunoscute public...; a fost un pasionat colecționar, un pătimaș organizator de expoziții, un salvator al relicvelor trecutului, având capacitatea de a sesiza valoarea obiectelor ce puteau deveni piese de muzeu. Prețuitor al acestor mărturii, a acționat permanent să le integreze în colecții, definindu-le ca purtătoare ale mesajului epocii de utilizare a lor de către înaintași”.

214

Telegramă, Nr. 351

29 III 1938

Domnului General Linteș,

Răspuns: Bogdănescu nu aprobă scutirea deoarece prima cerere de scutire cu Nr. 270 a fost făcută la 3 Februarie a.c. și răspunsul vine abia acum. Am fost amendat de Administrata Financiară Covurlui cu plata de trei ori a taxei adică suma de lei una sută nouă zeci mii. Am telegrafiat cu Nr. 350 de azi, Bogdănescu să ridice amenda. Rog interveniți și Dvoastră.

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 258.

215

30 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

Persoană juridică

Nr. 349

Domnule Director²⁷¹,

Am onoarea a vă aduce la cunoștință următoarele:

După cum știți în luna Iulie 1937, a luat ființă Asociația *Casa Cuza Vodă* cu scopul de a răscumpăra fosta locuință a Domnitorului și a înființa aici un Muzeu, în care să fie adunate spre piosă cinstire, tot ceea ce va reaminti viața și faptele mari ale Domniței și Domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Situația de azi:

1. Locuința Domnitorului a fost răscumpărată așa cum se vede din copia Jurnalului Trib. Covurlui.
2. După achitarea prețului cumpărării Asociația a rămas cu o sumă destul de mică cu care nu se va reuși restaurarea.

²⁷¹ Apel lansat ziarelor cotidiene din București.

3. Asociația a și primit ca dar din partea institutorilor Ecaterina și Paul Pașa un *Muzeu* agonisit numai prin munca și banul lor și care a fost evaluat de Ministerul Cultelor la suma de 5.000. 000 lei.
4. În ziua de 28 Martie 1938, ora 7 dimineața au început lucrările la restaurare.

Astăzi când toate promisiunile trecutului au intrat, într-un timp așa de scurt, pe calea realizărilor pozitive, și deoarece astăzi ne mai sunt necesare încă fonduri pentru a termina opera începută, vă rog, Domnule Director, cu toată insistența noastră, să binevoiți ca în coloanele ziarului Dvs., să se deschidă o listă de subscripție pentru a putea astfel aduna suma ce ne mai este necesară.

Ziarul Dvs. care a știut să dea îndemn continuu opiniei publice spre realizările necesare tineretului în care să se adape la umbra faptelor mărețe ale trecutului nostru, ne face să sperăm azi, că străduințele Asociației vor găsi ecoul necesar în vederea scopului urmărit.

Vă rugăm, Domnule Director, să fiți așa de bun a ne comunica hotărârea Dvs.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director, pe lângă mulțumirile noastre recunoscătoare și deosebitul respect ce vă păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza Vodă Galați*,
General Gh. Linteș

Secretar,
Lt.col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.9.

216

30 III 1938

Stimate Domnule Colonel,

Azi am primit scrisoarea Dv și Pictorul Stoica tocmai era la mine când a sosit și mă întreba când veți da semne de viață în legătură cu pergamentul. I-am dat scrisoarea lui să ia notă, în liniște, de tot ce-l interesează, notându-mi ce-mi rămăsese mie de făcut.

Chestia tabloului se rezolvă și la insistența mea a spus că se apucă de schițe chiar ieri după-amiază. De ieri nu l-am mai văzut. Voi căuta azi să-l văd și să văd în ce stadiu se află schița. Ieri mi-a spus că ținând seamă și de schița ce-i cereți acum nu e mult 10.000 lei. Eu i-am replicat că e mult și că Dv ați înțeles 5.000 lei. Însă el a fost intrasigent.

Sigur că vă veți înțelege, dar 5.000 de lei și eu cred că e puțin pentru un om de talia lui. Azi mi-a spus că pretinde 10.000 lei, iar pergamentul îl cumpără tot el și acesta e cam scump.

Cu Dl Marino n-am putut vorbi că nu l-am găsit încă la Minister. Azi cred că-l voi vedea pentru ca vine pe la noi cu treburi, astfel că-i voi vorbi. Chestia cu mașina de scris și facturile vi le trimit prin același delegat.

Primiți salutări respectuoase.
Indescifrabil

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.26-27.

217

30 Martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 354

Stimate Domn,

Urmând ca în ședința de Sâmbătă, 2 Aprilie 1938, să se mai hotărască o serie de măsuri de luat, vă rog să binevoiți a lua și Dvs. parte. Ședința va avea loc la Prefectura de Județ la 2 Aprilie crt, ora 10 dimineața.

Lt. col. Victor Rațiu

Către: Dl. Vlad Dumitriu, Dl. Anastasiu, Dl. Subotin, Dl. Paul Pașa, Insp.Marinescu, Prof. Tohăneanu, Dl. Vidrașcu, Dl. Dumitrescu, Dl. Nazarie, Dl. Grigorescu, Dl. Popescu, Dl. Damian.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 256.

218

30 III 1938, București

Mult Stimate Domnule Colonel,

Deși am primit de câteva zile scrisoarea Dv, nu am avut încă, până azi, timpul liber să vă răspund, cu atât mai mult cu cât în afară de obligațiile și treburile, unele personale, a trebuit să mai iau parte și la *Congresul Profesorilor de Filosofie* ce s-a ținut în Capitală. Vă rog, deci, să mă iertați de această întârziere.

Acum, că pot să vă răspund, vă mărturisesc că am simțit mare bucurie când am citit cu câtă stăruință căutați să înfăptuiți acest *Muzău Național Alexandru Ioan I-iu Cuza*. Și eu am avut aceeași dorință, dar mi-au lipsit condițiile depline realizării. Dumneavoastră sunteți mai fericiți și vă felicit pentru râvna de a ajunge la bun sfârșit pe care o arătați cu atâta pasiune. Dorința mea era să pot strânge lucrurile ce-au aparținut Doamnei Elena Cuza într-o vitrină la *Azilul Elena*²⁷², pe care l-a întemeiat în anii ei de glorie.

Mi-am dat seama de la început că nu vor fi la îndemâna publicului mare, dar nu era vorba atunci de un anume *Muzău Cuza*, căci l-ași fi preferat. Scrisoarea medicului curant al doamnei Elena Cuza, Dl Dr. Flor²⁷³, pe care v-o alăturez la scrisoarea mea, vă poate arăta și data preocupărilor mele în legătură cu ceea ce dorim amândoi azi, și câteva mici obiecte ce au aparținut Doamnei Elena Cuza și pe care mi le-a promis acest Doctor inimos să mi le dea.

Scrisoarea aceasta am făcut-o cunoscută Comitetului Școlii noastre, în care sunt membră activă, cu ocazia pregătirii unei sărbătoriri de 75 de ani existență a *Azilului*, care va fi, cred, anul viitor cel mai târziu. În programul acestei festivități figurează și realizarea unei vitrine care să conțină lucruri ce au aparținut Mării Fondatoare.

Ce mai pot face acum? Vi le-ași fi cedat cu dragă inimă știind că în cadrul *Muzăului Dv.* ar fi stat mai la îndemână publicului. Vă dau totuși o speranță: mi s-a părut în timpul convorbirilor mele cu Dl. dr. Flor că ar fi dorit mai bine un *Muzău*, așa cum vreți Dumneavoastră să-l realizați și că numai din lipsa lui mi le-a dăruit pentru Școala mea. Cum lucrurile nu se află încă la mine, puteți întreba printr-o scrisoare pe Dl. Dr. Flor ce preferă, *Azilul Elena Doamna* sau *Muzăul Alexandru Ioan I-iu Cuza*?

Pentru celelalte lucruri despre care-mi scrieți vă voi da tot sprijinul meu pe cât îmi va fi în putință, căci iubesc nu numai pe Doamna Elena Cuza, după cum mi-ați scris, ci și pe Domnitor pe care-l prețuiesc mult în lumina înfăptuirilor lui ca Domn. Dacă viața lui intimă a avut scăderi, aceasta nu ne îndreptățește să uităm că a fost un mare patriot. Aruncând o lumină mai puternică asupra vieții lui întregi, am vrut să arăt în lucrarea mea că în fară de slăbiciunile lui omenești, înțelese și iertate chiar de soția lui, stăteau de gardă în interiorul patriei întregite prin străduința lui, marile însușiri de diplomat și om de stat.

Iată acum și câteva îndrumări pe care vi le pot da:

²⁷² Lucia Borș, „Azilul Elena Doamna”, în *Boabe de Grâu*, Anul III, nr. 5, mai 1932, p. 155, „Astăzi, Duminică la 29 ale lunii Iulie, anul 1862, în zilele Măriei Sale Alexandru Ioan I-iu Cuza, Domnitorul Principatelor Unite, și ale Măriei Sale Doamnei Elena s-a pus piatra fundamentală a Institutului copiilor găsiți, de sub patronajul Măriei Sale Doamna, numit *Asylul Elena Doamna*, fiind ministru, președinte al Consiliului, Nicolae Krețulescu, al Afacerilor Străine și de Stat, Principele Alexandru Cantacuzino, al Cultelor și Instrucțiunii Publice, Nicolae Racovitză și Inspector general al Serviciului Sanitar, Doctor Carol Davila”.

²⁷³ Vezi doc. 44, nota 61.

1. Încercați să colectați fie prin donații, fie chiar prin cumpărare, mobila ce a aparținut Doamnei Elena Cuza cât a stat la Piatra Neamț. De existența lor trebuie să știe familiile Albu și Bacalu din Piatra Neamț. Nu erau multe și nici de prea mare preț. Așezarea lor ar putea fi condusă chiar de Dl. Dr. Flor care cunoștea încăperile. Pe el îl puteți găsi de cum se înverzesc pomii în frumoasa lui locuință din Piatra Neamț. Îl cunoaște oricine. Dar e bătrân și amenințat de orbire. Nu mai știu nimic de el de anul trecut.
2. Mai știu de existența inelelor de căsătorie și sigiliul pentru scrisori, ce au aparținut Domnitorilor²⁷⁴. Se află într-un Muzău din Fălticeni de sub conducerea Dlui Alexandru Ciurea²⁷⁵, donația G(ene)ralului Lambrino²⁷⁶, nepotul Doamnei Cuza

²⁷⁴ Vasile Ciurea, „Muzeul Fălticeniilor”, în *Boabe de grâu*, anul I, nr.9, noiembrie, 1930, p. 547, „Muzeul Fălticeniilor cuprinde 11 secții, grupate în trei mari grupe: istorică și preistorică, etnografică și științifică. ... Printre piesele care se găsesc în secția numismatică, sunt patru, de o valoare artistică și istorică destul de mare. E donația d-lui Alex. A. Lambrino ? (fiul decedatului G-ral Lambrino, fostul comandant al Corp. 4 de Armată din Iași, proprietarul moșiei Osoiu din acest județ și nepotul Domniței Elena Cuza). Aceste piese sunt: **a)** Inelul de căsătorie al Domnitorului Cuza-Vodă, cu Elena Rosetti, având următoarea inscripție lăuntrică: *Hélène Rosetti. Avril 30: 1844*. De aur, mai subțire decât cele actuale; cântărește 31/2 gr. Diametrul, 31/2 mm. La exterior puțin bombat; **b)** Inelul de căsătorie al Domniței Elena, cu inscripția: *Alexande Cousa. Avril 30: 1844*. Tot de aur, tot atât de subțire și aproape cu aceleași dimensiuni; **c)** Sigiliul de argint al Domniței Elena, cu stema țării, pe care se pot citi foarte bine, litera *D* în stânga și litera *E* în dreapta (*Elena Doamna*); **d)** Sigiliul mai mic, tot al Domniței, tot de argint, cu inițialele: *H.C. (Hélène Cousa)*”. Vezi și Elena Cuza. Doamna Unirii (1825-1909) – Catalog de expoziție, editori Mihaela-Cristina Verzea, Ciprian-Dorin Nicola, Piatra-Neamț, Editura „Constantin Matasă”, 2019, p. 45, cele două „sigilii ale Principesei Elena Cuza au fost donate Muzeului Fălticeni, în 1926”. După desființarea acestui Muzeu, în 1968-1970, cele două inele de căsătorie au ajuns patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României (inv. nr. 72.060), iar în patrimoniul Muzeului Bucovinei-Suceava, au ajuns cele două sigilii ale Elenei Cuza (inv. 6505, 6506); vezi și *Principesa Elena Cuza. Corespondență și acte*, ediție îngrijită, note și indici de Virginia Isac și Aurica Ichim, Iași, Editura Junimea, 2009, doc. 237, p. 371, și nota 1, Elena Cuza îi scria, în 3 februarie 1907, lui Tudorache Vasiliu, intendentul de la castelul Ruginoasa, mulțumindu-i de înștiințarea „că verigile de cununie a Măriei Sale Vodă Cuza și a mea, precum și cele trei cruciuliți, care le pusem cu mâna mea la Icoana împărătească a Maicei Domnului din Biserica Ruginoasa, se află astăzi în păstrarea Principesei Maria Moruzi, după cum te-a încredințat Prințul Sebastian. Îți mulțumesc de această bună veste...”.

²⁷⁵ În realitate este vorba despre Vasile Ciurea; vezi, Luiza-Loredana Romaniuc, „Câteva date privind evoluția habitatului uman din Udești, jud. Suceava”, în *Anuarul Muzeului Bucovinei*, nr. XLIII, Suceava, 2016, p. 63, nota 32, „Vasile Ciurea (1883, Fălticeni – 1973, Fălticeni), profesor, publicist, fondator al primului Muzeu Regional din România organizat științific și director timp de 30 de ani, arheolog, naturalist, autor de manual, editor de reviste muzeale, numismat, prefect al județului Baia, 1937-1939, primar la Fălticeni”; Iosif E. Naghiu, „Vasile Ciurea”, în *Cercetări Istorice*, an IV, 1973, pp. 427-428, „Comisia Monumentelor Istorice, la 27 iunie 1915, cu Ordinul 226, aprobă înființarea Muzeului din Fălticeni, în localul gimnaziului...La 22 iunie 1930 a fost inaugurat noul local al Muzeului din Fălticeni. Având în Comitet pe domnii avocat Arthur Gorovei, căpitan V. Vârnav și profesor Vasile Ciurea, întemeietorul Muzeului și directorul lui”.

²⁷⁶ Generalul Alexandru Lambrino (1853-1925), nepotul de soră al Elenei Cuza, unul din cei trei copii ai loardachi Lambrino căsătorit cu sora Elenei Cuza, Zoe Rosetti (1833-1858). Donația a fost făcută de Alex. A. Lambrino, fiul generalului.

pe care l-a crescut la Paris. Soția G(ene)ralului²⁷⁷ locuia în 1934, și cred și azi, la moșia Mănăstioara, Gara Liteni, Jud. Baia (Suceava). Poate mai păstrează ceva lucruri ce nu au fost încă donate.

3. La Solești, jud. Vaslui trăiește Dl. Th. Rosetti-Solescu²⁷⁸, strănepotul Doamnei Elena; poate v-ar dăruia ceva din scrisorile ce le posedă de la amândoi.
4. La Biblioteca *Urechia* Galați se găsește o scrisoare²⁷⁹, și-mi pare și bilele albe și negre²⁸⁰ de la alegerea ca Domn a lui Alexandru Cuza.
5. La Dl. Dr. Măcellariu²⁸¹ din Galați se găsesc deasemeni mici lucruri găsite, cred, în colecția Dr. Serfioți, doctorul familiei Cuza. Dna mi-a declarat că ar avea o umbreluță. Mai sunt scrisori, telegrame. S-ar putea găsi, poate, printre hârtiile rămase de la acest doctor și actul de donație al Sultanei Cuza către Spitalul *Elisabeta* al caselor în care a locuit²⁸².

În felul acesta ați putea vedea precis, prin actul de proprietate, care a fost adevărata casă bătrânească a lui Alexandru Cuza²⁸³. Bănuiesc, și vă rog să nu o luați ca o certitudine, că acea casă în care stă Dr. Livescu ar fi casa părintească. Casa pe care ați cumpărat-o, dacă ținem seama și de tradiția locală, poate să fi fost Judecătoria lui, mai târziu poate reședința de pârcălab sau ridicată după căsătoria

²⁷⁷ Radu Sc. Greceanu, „Familia Greceanu din Moldova. Considerații genealogice”, în *Arhiva Genealogică*, IV (IX), nr. 3-4, Iași, Editura Academiei Române, 1997, p. 187, „Maria (1862-1938), căsătorită cu Alexandru Lambrino (1853-1925), general, înmormântați la Valea Glodului”. Maria era fiica cea mare a lui Gheorghe Greceanu și a Mariei-Frieda Steege.

²⁷⁸ Maria Popa, „Moșia și conacul familiei Rosetti de la Solești-Vaslui”, în *Doamna Elena Cuza. Un destin pentru România*, coordonatori Aurica Ichim, Mircea Ciubotaru, Sorin Iftimi, Iași, Editura Palatului Culturii, 2011, pp. 24-25, „Theodor Rosetti (1888-1957), era unicul fiu al diplomatului Gheorghe Rosetti (1853-1916) și al Olgăi Rosetti, născută De Giers (1853-1924), licențiat în drept la Petersburg și litere la București, doctor în economie politică la München, diplomat între anii 1909-1913. Crescut și educat într-o familie cu principii democratice, a participat voluntar la Primul Război Mondial, fiind decorat cu *Virtutea militară de război*, Clasa I-a, și cu *Médaille militaire*, medalie franceză”.

²⁷⁹ Nedelcu Oprea, *Biblioteca Publică „V.A.Urechia Galați. Monografie”*, vol.II, Galați, Editura Biblioteca „V.A.Urechia”, p. 438, în procesul-verbal încheiat în 31 decembrie 1948, între conducerea Bibliotecii V.A. Urechia și cea a Muzeului *Cuza-Vodă* din Galați privind transferul bunurilor muzeistice către Muzeul *Cuza-Vodă*, este menționată și „o scrisoare a Dnei Elena Cuza, din 1900, aprilie 16, scrisă către o persoană cu numele Marghioala”, inv. nr. 3536.

²⁸⁰ Lucia Borș, „Biblioteca V.A.Urechia”, în *Boabe de grâu*, anul III, nr.8, august 1932, p. 352, menționa faptul că în colecția Bibliotecii V.A.Urechia se aflau și „bilele care au servit la alegerea lui Cuza, la Iași”; vezi și Nedelcu Oprea, *op. cit.*, pp. 436-437, în același proces-verbal din 31 decembrie 1948, din neștiință, se consemna cele „121 de bile albe și 98 bile negre care au servit la alegerea lui A.I. Cuza ca Domn al Moldovei”, au fost transferate Muzeului *Cuza Vodă* din Galați. În anul 1969 „bilele albe și negre” au fost transferate de la Muzeul de Istorie Galați la Muzeul Național de Istorie a României.

²⁸¹ Dr. Alexandru Nestor-Măcellariu, primar al orașului Galați (în perioadele 23.11.1933-21.03.1934 și 22.02.1936-21.01.1937); vezi Ion T. Dragomir, „Vestigii milenare inedite din patrimonial Muzeului Județean de Istorie Galați. Colecția Dr. Alexandru Nestor Măcellariu”, în *Peuce*, S.V., IX, 1984, pp. 157- 184.

²⁸² Referire nereală (vezi doc. 92).

²⁸³ Cristian-Dragoș Căldăraru, „Noi date”, *art. cit.*, p. 98.

lui. Pe vremea aceea o astfel de casă era numită palat, iar în toate actele pe care le-am cercetat se pomenește despre modesta locuință a părinților săi.

6. În privința înfățișării sale nu cunosc nici o fotografie sau stampă a vreunui amator. Vă promit să cercetez cât de curând printre stampele Academiei și chiar la Archive. Nu ar fi însă bine să vă adresați și Dlui Iorga, Președintele *Comisiunii Monumentelor Istorice*? Acesta vă poate, cel puțin indica, stilul nu prea diferit al caselor de boierie din vremea aceea. Mai încercați pentru anunțuri și lucruri, și pe la Gh. Brătianu²⁸⁴, la Iași, precum și la Sebastian Moruzi²⁸⁵ din București. Publicați și prin ziare cât mai mult. Termin cu promisiunea să vă mai scriu.

Cu toată stima,
Lucia Borș, Bulevardul Carol I, Nr. 84 București

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.23-24.

219

31 martie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică

Stimate Doamnă Olsezwsky,

De la început trebuie să vă mulțumesc foarte mult pentru graba cu care Dvs. răspundeți *Apelului* făcut de mine, admirabilele sentimente ce vă animă față de fapta ce întreprind aici la Galați și cuvintele alese ce aveți pentru mine.

Trebuie să vă anunț că sunteți primul ce vă grăbiți a-mi da o mână de ajutor pentru a reclădi tot ce este posibil din viața Domniței și Domnitorului Cuza. Eu voi veni, cred, la București în ziua de 4 Aprilie și voi sta 5 și 6 Aprilie, zile în care putem lua contact. Vă caut eu în prima zi, către orele 13, când este mai repede posibil să vă găsesc acasă.

²⁸⁴ Gheorghe I. Brătianu (1898-1952), istoric, profesor universitar, membru al Academiei Române, om politic, era fiul lui Ion I.C.Brătianu și a Mariei Moruzi, fosta soție a lui Alexandru A. Cuza, fiul domnitorului Cuza. Arestat în 1950, a fost închis, fără judecată, la Sighetul Marmăției. A murit în închisoare în aprilie 1953.

²⁸⁵ *Principesa Elena Cuza. Corespondență*, p. 372, nota 3, „Sebastian Moruzi (1865-1950), prefect al județului Covurlui (14 aprilie 1899-23 august 1900), fiul lui Alexandru D. Moruzi (30 martie 1815-6 februarie 1878), primar al orașului Galați (1871-1874), descendent din familia marelui dragoman al Porții otomane, domnitor al Moldovei și Țării Românești, Alexandru Moruzi”.

Dacă eventual în cele 3 zile cât sunt eu la București, sunteți nevoit să plecați, vă rog să-mi răspundeți când eventual ne putem găsi. Luând contactul personal, vom putea aranja totul, în cele mai mici detalii, așa că nu va fi nevoie de prea multe de spus acum.

Primiți, vă rog, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Lt. Colonel Divizia 21 Galați,
V. Rațiu

Telefon 1065 la Birou
Telefon 1640 locuință

Domnului, George Olsezwsky, Calea Victoriei nr. 97, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.12.

220

1 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 356

Către,
Marele Stat Major, Secția I-a

În Galați se găsește în plină ruină fosta locuință a Domnitorului Cuza, care ajunsă în mâini străine este o durere națională. Din îndemnul și perseverența Lt. Colonel Victor Rațiu, Șeful de Stat Major al Diviziei 21-a, s-a constituit Asociația *Casa Cuza-Vodă*. Scopul acesteia este de a reclădi și a reconstitui ceea ce a fost Palatul Domnitorului Cuza. Prin o intensă activitate s-a ajuns a se aduna până azi suma de lei 2.600.000 (din care 1.000.000 lei a fost dați de către Domnul Ministru de Finanțe, Mircea Cancicov). Fosta proprietate s-a cumpărat cu suma de lei 900.000, iar azi am început lucrările prelininare construcției.

Cum această operă pe lângă că este din punct de vedere moral, dar și național, patriotică, în care scop au contribuit cu mijloace materiale aproape toate ramurile de activitate din țară (Școli, Primării, Județe, Biserici, etc.), având în vedere greutățile

Armatei, n-am făcut apel până în prezent pentru a lua parte, sub orice formă, la opera începută.

În scopul arătat, cu onoare, vă rugăm să binevoiți a aproba ca să ni se dea un număr de 10 oameni, din acei ce n-ar fi atât de necesari Armatei, care să ajute prin brațele lor la o operă pur național-patriotică.

Timpul cât ar fi necesari aceștia ar fi între 15 Aprilie - 15 August, și să fie dați de către o unitate din Garnizoana Galați și la cererea noastră. Pe timpul lucrului Asociația se oferă a le îmbunătăți hrana.

Fiind siguri de concursul Dvoastră prețios, primiți, vă rog, anticipate mulțumiri.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 259.

221

1 Aprilie 1938, Oradea

Domnule Președinte,

Cetind apelul D-voastră către școlarii noștri pentru a veni cu leul lor la strângerea sumei necesare pentru *Muzeul Cuza-Vodă*, m-am gândit să vă fac și eu o propunere.

Am scris pentru copii niște broșuri necesare și pe care vi le trimit odată cu aceste rânduri. Dacă D-Voastră ați binevoi să luați contact cu d-l Comandant al *Legiunii Străjerești*²⁸⁶ sau cu d-l Revizor școlar pentru a ruga pe d-nii directori de Școli primare și inferioare de liceu să dea printre copii aceste cărți, cu prețul de 8 lei bucata, rămânând din partea mea jumătate, adică 11 lei la fiecare bucată donație pentru scopul urmărit de

²⁸⁶ Ion Tohăneanu, director al Liceului *Vasile Alecsandri* din Galați era și comandantul *Legiunii Străjerești* din *Ținutul Dunării de Jos*. *Straja Țării* sau *Străjeria* a fost o organizație a tineretului din România (1935-1940) sub patronajul regelui Carol II, a înlocuit organizația de tineret creată pentru a stopa influența *Gărzii de Fier* în rândurile tineretului. Străjerii erau uniți printr-un Crez intitulat „*Credință și muncă pentru Rege; Cred în Dumnezeu și în Biserica străbunilor mei; Cred în Regele Țării, Marele nostru Străjer, Cărmuitorul destinului Poporului Român; Cred în muncă și jertfă, închinându-mi întreaga mea ființă pentru ridicarea și propășirea Patriei; Cred în Straja Țării, cheazășia Unității Neamului, Hotarelor și Sufletului Românesc*”. A fost desființată după abdicarea regelui Carol II (5 septembrie 1940).

Asociație; s-ar face un bine copiilor Asociației și eu aș fi încurajată în lucrul început. În fiecare clasă s-ar găsi 8-10 elevi cumpărători și în județ măcar 2-3 la fiecare școală. Ce nu s-ar face cu puțină bunăvoință.

Aștept răspunsul D-voastră.
Sănătate!

Aurelia Blaga, Comandanta Stolului Șc. Nr. 10 Oradea
Secretară a Soc(ietății) Ort(odoxe) Naț(ionale) a Fem(eilor) Rom(âne)²⁸⁷,
Str. Gen. Moșoiu 16.

Domnului Președinte al Asociației *Cuza-Vodă* Galați

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.29.

222

2 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 357

Stimate Domn,

După cum veți fi auzit din ziare, de curând s-a format la Galați o Asociație cu scopul restaurării Casei pe care a locuit-o *Cuza-Vodă*. Prin multă strădanie am reușit să cumpărăm casa, iar acum am început reconstruirea ei căci nu mai era decât o ruină.

Pentru că scopul final al Asociației este de a aduna într-un *Muzeu* tot ce a aparținut cândva Domnitorului *Cuza* și Domniței *Elena*, ne gândim de pe acum la această chestiune. În greua sarcină pe care mi-am luat-o, apelăm la prețiosul ajutor ce ni-l puteți da și vă rugăm a cerceta personal următoarele date care ne sunt prețioase:

²⁸⁷ *Societatea Ortodoxă Națională a Femeilor Române* a luat ființă în anul 1910 la București; inițiativa a aparținut doamnelor din înalta societate românească *Alexandrina Cantacuzino*, *Zoe Romniceanu*, *Maria Glogoveanu* și *Elena Odobescu*, fiind o *Societate* caritabilă care s-a ocupat, printre altele, și de proiectul realizării *Mausoleului Biserica Neamului* de la *Mărășești*.

1. În ce stare se găsește Castelul²⁸⁸ în stil gotic și biserica, clădite de vistiernicul Sandul Sturza, care mai târziu a trecut în posesia Domnitorului Cuza odată cu moșia Ruginoasa?
2. Cine este proprietarul actual, și anume, dacă moștenește sau a cumpărat proprietatea?
3. Ce descendenți ai Domnitorului sau Domniței locuiesc încă în partea locului?
4. Ce obiecte sau amintiri mai pot fi găsite acolo, în posesia cui sunt cum le-am putea obține pentru *Muzeu*?
5. La ce depărtare se găsește Castelul față de gară și cu ce mijloc de locomoțiune s-ar putea deplasa reprezentantul Asociației pentru a lua contact cu persoanele indicate, care pot da lămuriri cât mai complete și care păstrează diferite obiecte?
6. Există cumva vreun *Muzeu* cu obiecte de ale Domnitorului? Unde anume și ce obiecte are? Cine îngrijește de *Muzeu*?
7. Ce descendenți ai familiei Domnitorului și Domniței se mai găsesc în viață și anume unde trăiesc?
8. Cine stăpânește moșia Miclăușeni²⁸⁹ – Șcheia, fosta proprietate a lui Constantin Sturdza, unchiul Domniței Elena Cuza, și unde poate fi găsit proprietarul?

În sfârșit, tot ce credeți că ar mai putea interesa Asociația, vă rugăm a ne răspunde cât mai detaliat. Suntem siguri că înțelegător al frumoasei inițiative patriotice de a reconstitui ce se mai poate din viața primului Domn al Principatelor Unite, veți face tot ce vă stă în putință spre a ne procura interesantele date.

Mulțumindu-vă cu recunoștință pentru ajutorul ce ne veți da, vă rugăm să primiți salutările noastre distinse.

Secretarul Asociației *Casa Cuza Vodă Galați*,
Lt.col. Victor Rațiu

Șefului Gării Ruginoasa, județul Tutova
(S-a revenit cu o nouă solicitare cu nr.520/10 iunie 1938).

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.13.

²⁸⁸ Castelul de la Ruginoasa a fost cumpărat la licitație, în 1862, de Domnitorul Cuza, și inaugurat oficial, după renovare, în zilele de Paște din 1864. În 1936, el a intrat în proprietatea Regiei C.F.R., ce a amenajat aici un spital T.B.C.

²⁸⁹ Castelul și moșia Miclăușeni erau în anul 1938 în administrarea Ecaterinei Cantacuzino, fiica lui George Sturdza și soția lui Șerban Cantacuzino.

Iași, 2 Aprilie 1938

România
Arhivele Statului
Direcțiunea Regională Iași, Nr. 806
Biserica *Golia*, Str. Cuza-Vodă,

Domnule Colonel,

Potrivit adresei Prefecturii Iași, cu Nr. 6543 a.c., avem onoare a vă face cunoscut că la *Muzeul Istorico-Natural* din Iași, str. Brătianu, sunt următoarele obiecte privitoare la Domnitorul Alexandru Ioan Cuza:

- două uniforme de colonel;
- un coif;
- un iatagan;
- o sabie;
- un buzdugan;
- o șea de căpăstru și coburi;
- urna de alegere din 1859 și
- jilțul de pârcălab din Galați, din 1855.
-

Fără a preciza, credem că s-ar putea găsi multe lucruri și la familiile vechi din Moldova.

Director regional, Alex. Băleanu
Seful Serviciului, Gh. Ungureanu

Domniei Sale,
Lt.col. V Rațiu, Asociația *Cuza-Vodă* Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.22.

224

Iași, 2 Aprilie 1938

Ministerul Cultelor și Artelor
Teatrul Național Iași

Stimate Doamnă Colonel,

La adresa Prefecturii Iași No. 6543, din 31 Martie 1938, relativ la Muzeul *Cuza-Vodă* ce ați înființat în orașul Galați, cu onoare vă aducem la cunoștință că Teatrul din Iași nu posedă nici o amintire de la Domnitorul Cuza.

De asemenea, multe familii care au avut legături cu familia lui Cuza, nu mai au moștenitori în Iași, așa încât, cu tot regretul nostru, nu putem contribui cu nimic la această laudabilă inițiativă.

Cu deosebită stimă!

Șeful Serviciului Presei Teatrului Național Iași,
Adrian Pascu

D-Sale,
Domnului Lt.col V. Rațiu, Asociația *Cuza Vodă Galați*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.21.

225

2 aprilie 1938

Refacerea Casei din Galați a lui Cuza-Vodă

Din partea Asociației *Casa Cuza-Vodă* din Galați primim următoarea scrisoare:

Doamnă Director,

În ziua de 28 Martie 1938, ora 7 dimineața, a căzut prima aruncătură de mistrie asupra ruinelor locuinței fostului Domnitor.

Fie ca această primă lovitură să fie dată în ceasul cel bun, și din nou să răsară cinstirea vrednicului dispărut.

Fie ca această primă lovitură să curețe duhurile rele care se cuibăriseră aci, și să se facă credința în sentimentele de recunoștință cu care neamul nostru este înzestrat.

Fie ca din această primă lovitură să se nască convingerea deplină de care are nevoie toți acei care până acum nu au dat obolul lor, și care este necesar astăzi să-l dăruiască pentru a reface mărețul monument.

Iată ceia ce are de spus Asociația *Casa Cuza-Vodă*, care timp de 7 luni s-a format, a reușit să răscumpere Casa și a început refacerea ei. Astăzi când toți s-au convins de activitatea atât de rodnică a acestei Asociații, vă rugăm d-le director a ne da tot sprijinul dv. în sensul:

1. De a încuraja pe acei care nu au donat, să rupă o sumă cât de mică în sprijinul reclădirii care a și început;

2. De a îndemna pe acei care au diferite obiecte: mobile, haine, monede, fotografii, etc., care pot reconstitui viața Domniței și Domnitorului Cuza, să le doneze Asociației, care le va pune la locul de cinstire.

Tot pe această cale, vă rog, d-le director, a-mi permite să mulțumesc tuturor acelor care s-au și grăbit, ca la primul anunț făcut în acest sens, să și răspundă.

Primiți, Vă rugăm, D-le Director, pe lângă călduroase mulțumiri și asigurarea respectului ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. colonel V. Rațiu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 282;
Ziarul Curentul, sâmbătă, 2 aprilie 1938.

226

2 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 358

Onor,
Asociația Comercianților și Exportatorilor de Cherestea, Loco

Am onoare a vă aduce la cunoștința Dvoastră următoarele:

Conform celor stabilite în ședința din ziua de 2 Aprilie la Prefectura de Județ, pentru sprijinul Asociației *Casa Cuza-Vodă* care a și început lucrările de restaurare, avem nevoie de următoarele material:

I. Parchete de stejar calitatea I, 500 m.p.	110.000 lei
II.Frizuri parchete, 500 m.l.	13.000 lei
III.Pervazuri, 450 ml	9.000 lei
IV.Lemnărie pentru tâmplărie cal. I, 25 m.c.	55.000 lei
V.Asterială, 5 m.c.	35.000 lei
VI.Lemnărie ecarisată, 20 m.c.	42.000 lei
VII.Lemnărie cioplitură, 30 m.c.	33.000 lei
Total = 297.000 lei	

Întrucât tot acest material este necesar ca să fie de aceeași dimensiune și calitate, Asociațiunea vă roagă cu insistență ca dispozițiunea luată de Dvoastră să aibă în vedere necesitatea de mai sus (dimensiuni și calitate egală).

Deoarece construcția a început, vă rugăm ca donația Dvs. să ne fie pusă la dispoziție cât mai curând posibil, indicându-ne și modalitatea (adresele) ridicării materialului de mai sus. Dat fiind căldura cu care Dvs. ați răspuns apelului Asociației suntem convinși că veți găsi în sufletul Dvs. și de această dată modalitatea cea mai practică pentru sprijinul înfăptuirii mărețului monument conform planului care-a fost prezentat.

Primiți, vă rog, deosebita noastră considerațiune.

Președintele Comitetului de Direcție
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 260.

227

2 aprilie 1938

O pildă pentru gălățenii de mâine În jurul cumpărării Casei *Cuza-Vodă*

Nu odată, coloanele acestui ziar au fost împlinite cu probleme care interesează soarta acestui oraș. Nici nu e prima oară când „*Acțiunea*” se ocupă de chestiunea cumpărării Casei *Cuza-Vodă*, relevând importanța ei.

Cu toate campaniile de gazetă, cu toate eforturile pe care unii le-au făcut pentru a soluționa această problemă, casa fostului Domnitor și înfăptuitor al Unirii, era cât pe-aci

să fie pierdută, dacă nu apărea un singur om, un suflet ales, cu caracter destoinic care cu un avânt adevărat tineresc să pună la punct o chestiune, pentru care alții au „luptat” zadarnic.

E vorba de d-l Lt.Colonel Rațiu. Ne este penibil, parcă, de a aduce elogii acestui militar care, în afara preocupărilor sale profesionale, a găsit cu cale să se pună în serviciul unei idei atât de mărețe, realizând o adevărată operă istorică.

Nu vrem aici să ridicăm la slavă pe dl Lt.Colonel Rațiu, întrucât d-sa a dovedit prin fapte că știe ce vrea; dorim însă să facem cu acest prilej următoarea reflexie:

În Galațiul acesta de unde s-au ridicat atâtea, la târgul acesta care a cocoțat pe mulți în situațiuni înalte, care a îmbogățit fără măsură pe unii, nu s-a găsit un singur om care să-și fi simțit sufletul îndoliat atunci când, din întâmplare, a putut vedea halul și rușinea ce acoperea clădirea unde odinioară se hotărâse Unirea celor două Țări Românești;

Un singur om n-a apărut să vadă tristețea și batjocura aceasta, nici unul din sutele de politicieni, care, în afara intereselor personale și de partid, să se fi gândit la realizarea acestei opere românești;

A trebuit să vină cineva din altă parte, care să ne cunoască și să ne simtă lipsurile și nevoile. Desigur o notă proastă pentru gălățenii de ieri, **dar să fie aceasta o pildă pentru cetățenii de mâine ai acestui oraș, pilda d-lui Lt.Colonel Rațiu**, căreia în numele opiniei publice îi aducem cele mai recunoscătoare mulțumiri.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 282;
Ziarul *Acțiunea* nr. 2350, sâmbătă, 2 aprilie 1938.

228

3 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 359

Onor,
Domeniile Reșița-București

Am onoarea a vă face cunoscut că Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați a reușit, datorită sprijinului Domnului Max *Auschnitt*, să se numească astăzi proprietara locuinței fostului Domnitor.

În ziua de 28 Martie 1938, Asociația a și început lucrările de refacere a acestei locuințe pe care o știți că ajunsese o ruină. Consecvent amabilei promisiuni a D-lui Max Auschnitt că atunci când mă voi găsi în impas să apelez din nou la Domnia Sa, am onoare a vă aduce la cunoștință că Asociația are nevoie de următoarele materiale :

- fier Ø 16 m.m.	4900 Kgr.
- fier Ø 12 m.m	2200 Kgr.
- fier Ø 6 m.m	1100 Kgr.
-	
Total	8.200 Kgr.

Dat fiind caldul patriotism și primul îndemn ce am căpătat de la Domnul Max Auschnitt, pentru a păși cu siguranță și deplină încredere către înfăptuirea mărețului monument, am credința că ne veți ajuta și de această dată pentru realizarea definitivă a scopului urmărit de orașul Galați. Orașul Galați, de care vă leagă atâtea amintiri, se va putea și de această dată fâli cu încrederea și sprijinul ce-i acordați.

Mulțumindu-vă cu toată căldura, primiți, Vă rugăm, deosebita noastră considerațiune.

Lt.Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 261.

229

3 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 360

Onor,
Biroul Fabricilor de Ciment Reunite, București

Cu onoare aducem la cunoștința D-voastră următoarele:

În anul 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul de a răscumpăra locuința fostului Domnitor și a înființa aci un Muzeu al Moldovei.

Asociația, din donațiile primite, a reușit să răscumpere această locuință și a pășit acum la refacerea acestei clădiri care astăzi este doar o ruină. Pentru refacerea acestui monument istoric ne sunt necesare 5 (cinci) vagoane de ciment.

Deoarece după achitarea costului cumpărării clădirii, Asociația a rămas cu o sumă prea mică pentru terminarea lucrării, vă rugăm și pe D-voastră, cu toată insistența, să ne ajutați cu o contribuție de ciment din cantitatea de mai sus. Dat fiind scopul înălțător pe care îl urmărește Asociația și faptul că numai prin sprijinul D-voastră se poate conta pentru realizarea lui, avem convingerea că cererea noastră găsește un hotărât ecou în sufletele D-voastră de buni cetățeni.

Primiți, vă rugăm, deosebita noastră considerațiune.

Președintele Comitetului de Direcție

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 262

230

3 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

Persoană juridică

Nr. 360

Domnule Director,

Cu onoare aducem la cunoștința Dvs. următoarele:

Asociația *Casa Cuza-Vodă* răscumpărând locuința fostului Domnitor, a început refacerea acestei clădiri. Construcția necesită introducerea din stradă a unei conducte de apă; deoarece Asociația nu a reușit până în prezent să adune decât o mică sumă de bani și având în vedere scopul înălțător pe care-l urmărește Asociația, vă rugăm, Domnule Director, cu toată insistența să binevoiți a aproba executarea acestei conducte, în mod gratuit, punându-vă la dispoziție oamenii necesari pentru facerea șanțului necesar.

Cunoscută fiind amabilitatea Dvs. și sprijinul pe care l-ați dat până în prezent acestei Asociațiuni, suntem convinși că și de această dată ne veți ajuta.

Primiți, vă rog, Domnule Director, asigurarea respectului nostru.

Președintele Comitetului de Direcție,

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 263.

3 Aprilie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
nr. 366

Domnule General²⁹⁰,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

1. Urmând propunerea și perseverența Lt. Colonel Victor Rațiu, Șef de Stat Major al Diviziei 21-a, în luna Iulie 1937, a luat ființă în Galați Asociația Casa Cuza-Vodă, cu scopul de:

- a răscumpăra Vila locuită, aci în Galați, de fostul Pârcălab și mai târziu Domnitorul Alexandru Ioan Cuza.
- a restaura această Vilă și a înființa aci un *Muzeu Regional*.

Se anexează *Actul constitutiv* și *Statutele*.

2. Situația astăzi este următoarea:

Lt. Colonel Victor Rațiu, personal, a adunat suma de 1.780.000 lei, sumă care astăzi este depusă la B.N.R. ca fond al Asociației. Cu suma de lei 900.000 s-a cumpărat imobilul arătat mai sus, așa după cum se vede și din copia Jurnalului Nr. 1886/938 al Tribunalului Covurlui (anexat). S-a donat Asociației un *Muzeu*, proprietatea Doamnei Ecaterina Pașa și Domnul Paul Pașa, pentru care Ministerul Cultelor își dă adeziunea cu nr. 8.185 din 26 Februarie 1938; Muzeul este evaluat la suma de lei 5.000.000.

În dimineața zilei de 28 Martie 1938 s-au și început lucrările de refacerea locuinței fostului Domnitor. Deoarece răscumpărarea este opera marilor donatori, așa după cum se poate vedea din alăturatele acte originale anexate și întrucât suma rămasă, după achitarea prețului vânzării, nu este suficientă pentru refacerea și înființarea *Muzeului*, vă rugăm, Domnule General, a dona și Dvs. o sumă care să mărească speranța și credința noastră în realizarea scopului măreț ce urmărim.

Primiți, vă rugăm, Domnule General, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrez.

Președintele Asociației Casa Cuza-Vodă,
General, Linteș Gheorghe

Domniei Sale,
Domnului General Gabriel Marinescu, Prefectul Poliției Capitalei.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 266.

²⁹⁰ Același apel a fost trimis și către Directorul Băncii Naționale din București, Dumitru (Mitiță) Constantinescu.

232

3 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 367

Către,
Frații Mathias²⁹¹

În convocarea din ziua de 2 Aprilie 1938 care a avut loc la Prefectura Județului Covurlui, D-voastră ați oferit Asociației 10.000 (zece mii) kg. var nestins, pentru a veni în ajutorul Asociației *Casa Cuza-Vodă* care a răscumpărat locuința fostului Domnitor și a început restaurarea încă din ziua de 28 Martie 1938.

Intrucât varul este un material dificil prin aceea că trebuie stins din vreme, vă rugăm să binevoiți a ne pune la dispoziție cantitatea de mai sus, în timpul cel mai scurt. Dat fiind amabilitatea și căldura cu care D-voastră ați răspuns la primul apel al nostru, avem convingerea că veți aprecia graba noastră, în ideea că până în toamnă lucrarea trebuie terminată.

Asociația mai având nevoie de var îl va cumpăra tot de la D-voastră, care ne ajutați așa de mult pentru atingerea scopului ce urmărim.

Primiți, Vă rugăm, odată cu mulțumirile noastre și toată considerațiunea noastră.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 267.

233

3 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 368

Onor,
Camera de Comerț – Galați

Am onoare a vă aduce la cunoștință:

În convocarea ce a avut loc la Prefectura de Județ în ziua de 2 Aprilie a.c. v-am prezentat planul cu refacerea locuinței fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, care a

²⁹¹Radu Volbură, *Anuarul 1930-1931*, Partea a III-a, p. 7, frații Mathias dețineau *Fabrica de var* din Str. *Navelor*, Galați.

fost răscumpărată de către Asociația cu același nume. Pentru terminarea lucrărilor, care au și început, avem nevoie de un număr de 55.000 cărămizi, și deoarece suma de banii ce am reușit să o agonisim și cu care am rămas, după achitarea prețului cumpărării, este prea mică, vă rugăm cu insistență a ne ajuta cu un număr de cărămizi pe care îl apreciați, din nevoia arătată mai sus. Dată fiind căldura cu care D-voastră ați răspuns primului apel ce v-a fost adresat, ne dă convingerea că rugămintea noastră va primi din partea D-voastră tot sprijinul necesar.

Primiți, vă rog, considerațiunea respectului nostru.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 268.

234

3 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Către,
Fabrica de cărămidă *Brateșul*

Domnului Vasilatos,

În convocarea din ziua de 2 Aprilie 1938 care a avut loc la Prefectura Județului Covurlui, D-voastră ați oferit câteva zeci de mii de cărămizi, pentru a sprijini Asociația *Casa Cuza-Vodă*, care a răscumpărat locuința fostului Domnitor și a început restaurarea ei. Deoarece această cărămidă urmează a fi întrebuințată în scopul de a se face subzidirile și stâlpii de consolidare, este absolut necesar ca ea să fie din cea mai bună calitate.

Dată fiind căldura cu care D-voastră ați răspuns la apelul Asociației, avem convingerea că și D-voastră sunteți de aceeași părere și că materialul oferit de D-voastră va corespunde în adevăr scopului urmărit de noi – **o clădire solidă și sănătoasă.**

Vă rugăm a dispune ca numărul de cărămizi oferit să ne fie pus la dispoziția în timpul cel mai scurt deoarece campania de lucru a început din ziua da 28 Martie 1938. La primul anunț al Dvs. Asociația va lua măsuri de ridicarea cărămizilor.

Primiți, Vă rugăm, odată cu mulțumirile noastre și toată considerațiunea noastră.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 269.

235

Galați, 4 aprilie 1938

M.A.Zaharia
Str. Mihai Bravu 21

Domnule Colonel,

Am donat 5.000 (cinci mii) cărămizi presate de cea mai bună calitate, dat fiind scopul pentru care am făcut donația. Aceste cărămizi sunt la dispoziția Dvs în orice moment, putând a le ridica oricând.

Cu distinsă stimă,

M.A. Zaharia

Rezoluție:

8 IV (1)938, se vor ridica la 20 aprilie 1938 și adresă de mulțumire.

Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 317.

236

5 aprilie 1938

Sfânta Mitropolie a Moldovei și Sucevei
Nr. 3932

Domnului Colonel V.Rațiu,
Asociația Cuza-Vodă Galați

În urma adresei Prefecturii Jud. Iași Nr. 6543 a.c., avem onoare a vă face cunoscut că Sf. Mitropolie nu posedă obiecte sau alte lucruri în legătură cu viața și opera lui Vodă-Cuza, care să îmbogățească Muzeul ce doriți a-l înființa.

În cazul când vom afla despre existența unor asemenea obiecte, vă vom pune în cunoștință, ca să le puteți achiziționa pentru Muzeu.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Colonel, expresia considerațiunii noastre.

Mitropolitul Moldovei,
† Valerie²⁹²
Consilier referent,
P.C. Manea

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.28.

237

8 Aprilie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 380

Domnule Zaharia,

Primind astăzi scrisoarea D-voastră din 4 Aprilie 1938, prin care ne faceți cunoscut că ați donat 5.000 (cinci mii) cărămizi presate de cea mai bună calitate, contribuiți la restaurarea Casei *Cuza-Vodă*.

²⁹² Timotei Prahoveanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, „Episcopul Valerie Moglan Botoșeneanu, 70 de ani de la trecerea către Domnul (1878-1949)”, în *Lumina*, 14 august 2019, p. 4, „Episcopul Valerie Moglan numit în 15 iunie 1936 Arhimandrit de scaun, așa cum era obiceiul atunci pe lângă chiriarul locului, fiind arhimandrit mitrofor de Iași. A fost hirotonit arhiereu la 25 martie 1938, cu titulatura de Botoșăneanu, în Catedrala Mitropolitană din Iași de către mitropolitul Moldovei și Sucevei, Nicodim Munteanu”.

Pentru promptitudinea cu care ați răspuns la apelul nostru, pentru înaltul spirit de patriotism cu care știți să ne ajutați, vă rugăm să primiți viile noastre mulțumiri recunoscătoare.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

D-Sale,
Domnului M.A. Zaharia, Strada *Mihai Bravu* Nr. 21, Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 318.

238

Galați, 18 aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați
Persoană juridică

Stimată Domnișoară²⁹³,

Am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

De la început țin să vă mulțumesc pentru graba deosebită cu care Dvs. ați înțeles să răspundeți la *Apelul* făcut de noi cu aprobarea Ministerului Educației Naționale.

Propunerea Dv. este cum nu se poate mai bine venită, însă în cartea poștală ce am primit îmi spuneți că trimiteți și câteva broșuri odată cu scrisoarea. Trebuie să vă anunț că nu am primit aceste broșuri. Este necesar pentru orientarea noastră să știm:

1. Câte exemplare aveți din această broșură;
2. Dacă înțelegeți că banii realizați pe broșuri să fie trimiși Asociației care își va opri suma oferită de Dvs., iar restul să vă fie expedit.

Cred că acesta este procedeu cel mai practic pentru că banii se contabilizează de către o singură persoană, de noi, Dv având numai grija de a ține evidența numărului de exemplare ce ne expediați.

În această privință mă voi adresa și D-lui Țoni care are strânse legături cu Galații, care cunoaște halul în care se găsește locuința fostului Domnitor și cred că ne va ajuta.

²⁹³ Răspuns adresat domnișoarei Aurelia Blaga.

Așa fiind, cât mai curând aștept broșura Dvs. Odată cu aceasta vă rog să-mi comunicați și hotărîrea Dvs.

Vă rog să primiți respectuoase mulțumiri și salutări.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V.Rațiu, Divizia 21-a Galați

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.30.

239

11 aprilie 1938

„Deși au trecut numai 8 luni, deși nu s-a făcut prea mare vâlvă, fosta locuință a lui Cuza a fost răscumpărată, iar lucrările de restabilire a ruinelor au început”, mărturisește inițiatorul acestei opere într-o emoționantă scrisoare, adresată directorului nostrum.

Dl. Lt.Colonel V. Rațiu, inițiatorul acțiunii de răscumpărare și restabilire a Vilei lui Cuza, a trimis directorului nostru o impresionantă scrisoare prin care mulțumește tuturor acelor care au răspuns la apelul Asociației *Casa Cuza-Vodă*, cât și ziarului *Acțiunea*, pentru caldă ospitalitate cu totul dezinteresată pe care a găsit-o în coloanele sale.

Domnule Director,

Înapoiindu-mă de la București am citit rândurile Dv. publicate în ziua de 2 Aprilie în ziarul *Acțiunea*, no. 2350. Dacă pe de o parte ar trebui să fiu până la un punct încântat de elogiile ce mi aduceți, pe de altă parte, și îndoit de mult, sunt nemulțumit, pentru că dvs. aveți cuvinte de învinuire la adresa cetățenilor din Galați în legătură cu locuința fostului Domnitor Alexandru Cuza.

Ași încerca să vă aduc aminte că în multe rânduri v-am rugat să nu pomeniți de numele meu în legătură cu această chestiune sau cel puțin nu în felul cum s-a întâmplat în ziua de 2 Aprilie.

Dacă este adevărat că eu sunt inițiatorul, aceasta nu o pot contesta și dacă azi mă țin mai mult de această chestiune, se explică prin aceea că întreaga mea ființă - suflet și nervi - sunt obsedați de îndeplinirea ce am visat.

Dacă este așa, cu toate acestea nu pot să trec așa de ușor în situația de a aduce învinuiri bunilor cetățeni din Galați, care ne ajută continuu și sper că ne vor ajuta ca să terminăm ceea ce s-a început cu atâta bucurie,

încredere și atâta trudă în dimineața zilei de 28 III 1938. Că se vor găsi oameni care să critice și acum ceea ce se face, este foarte posibil, și o cred; însă acestora nu le pot răspunde cu nimic decât să le arătăm drumul greu pe care am mers până am ajuns aci.

Sunt convins de absoluta Dvs. sinceritate și tot atât de mult că în sufletul Dvs. nu a putut încolți un moment ideea că doriți să aduceți un cuvânt greu la adresa cetățenilor buni din Galați.

Apelul Asociației adresat prin Dvs., publicat în ziua de 2 Aprilie, nu avea alt rost decât să facem atenți pe Gălățeni că:

- deși au trecut numai 8 luni;
- deși nu s-a făcut prea mare vâlvă,

s-a reușit a se răscumpăra locuința fostului Domnitor și au început lucrările de refacerea ruinelor pe care le știți.

Trebuie să fiți convins, Domnule Director, că și eu acum, la rândul meu, nu am alta intenție decât a vă arăta toate mulțumirile mele pentru caldă ospitalitate, cu totul dezinteresată, pe care am găsit-o în coloanele ziarului D-voastră, îndeosebi pentru această chestiune care ne preocupă.

Vă mulțumesc din nou, acum, dacă și Dvs. sunteți de acord cu mine ca aceste

rânduri să apară pentru ca Gălățenii să știe că s-a primit cu toată inima obolul lor și că Asociația mai are încă nevoie de concurs pentru a duce la bun sfârșit ceea ce a început.

Lt.Colonel V. Rațiu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 285;

Ziarul *Acțiunea*, nr.2858 din 11 aprilie 1938.

240

11 Aprilie 1938

Uzinele Comunale Galați S.A.
Galați, str, Gloriei No.29
No. 361

Către,
Asociația *Casa Cuza-Vodă*, Loco,

Domnule Președinte,

Avem onoarea a vă face cunoscut, că în urma adresei D-Voastră, Comitetul nostru de Direcție a decis a contribui, la scopul urmărit de Asociația Dvs., prin executarea gratuită a bransamentelor de apă și lumină.

Vă rugăm să binevoiți a lua cunoștință de această comunicare, și să primiți asigurarea celei mai distinse considerațiuni.

ss Director,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 358.

241

16 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

Persoană juridică

Nr. 386

Către,

Regimentul 11, 12, 24, 25, 23 Artilerie

Cu onoare se aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

1. Plotonierul Dumitru Andrei, din Regimentul 8 Călărași²⁹⁴ a editat o lucrare intitulată

„*Cartea Subofițerului activ de toate armele*”, după programul analitic fixat de către Marele Stat Major.

2. Plotonierul Dumitru Andrei a oferit 300 (trei sute) de volune Asociației *Casa Cuza-Vodă*,

pentru a mări fondurile necesare reconstruirii acestei locuințe.

3. După cum sunteți deja informat:

- Asociația a reușit să răscumpere locuința fostului Domnitor;

- Au și început lucrările de refacere în scopul de a înființa aci un Muzeu Regional al Moldovei;

- Nu avem însă în întregime suma care ne este necesară pentru a termina lucrarea, așa că orice ajutor ne vine, sub orice formă, ne este de mare folos și este primit cu multă bucurie. Căldura și patriotismul cu care a răspuns întregul Corp încă de la primul apel făcut, ne îndreptățesc să sperăm că și de data aceasta găsim același sprijin care ne va fi de un așa mare ajutor pentru a căpăta credința că vom termina opera începută.

4. Costul unui exemplar este de 120 lei, care se pot achita în două rate.

²⁹⁴ Despre această unitate militară din Galați vezi, Colonel Radu Miclescu, *Istoricul Regimentului 8 Călărași*, cuvânt înainte, Beatrix Bordeianu, Colecția „*Restitutio Historiae*”, nr. 4, Galați, Editura Muzeului de Istorie Galați, 2015.

Dat fiind înțelegerea Dvs. deplină pe care o aveți pentru fapta măreață ce se întreprinde, vă mulțumim anticipat pentru ajutorul ce ne dați.

Se alătură și un exemplar din lucrare pentru a vă convinge și Dvs. de felul judicios cum este întocmit.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 286.

242

16.4.1938

Căile Ferate Române

Către,
Asociația Casa Cuza-Vodă Galați

Cu referire la adresa Dvs. Nr. 364 din 03.04 a.c. avem onoare a vă face cunoscut că Direcția Generală a aprobat tariful Nr. 87 pentru transportul cu tren de marfă al celor 88 vagoane, de câte zece tone, cu materialele mai jos notate, ce vor fi predate toate cu destinația Galați, pe adresa Dvs. și anume:

30	vagoane nisip	de la stația Doaga
46	„ pietriș	„ „
2	„ var	Sinaia
5	„ ciment	Brăila
5	„ fier	Reșița

Total : 88 vagoane a zece tone fiecare.

Ordin în acest sens am dat stațiilor interesate.

Șeful Serviviului C.3,
Șeful Diviziei C.3.A.,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 315.

18 Aprilie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
 Persoană juridică
 Nr. 387

Domnule Ministru²⁹⁵,

Cu deosebit respect aducem la cunoștința D-voastră următoarele:
 În Iulie 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul:
 - de a răscumpăra locuința fostului Domnitor, și
 - a înființa un *Muzeu Regional al Moldovei*.

Asociația a reușit ca în luna Februarie 1938 să răscumpere această locuință, numai datorită deosebitului sprijin al Domnului Ministru Mircea Cancicov, care a donat suma de 1.000.000 lei.

În ziua de 28 Martie au început lucrările de refacerea acestui locaș, azi ajuns în completă ruină așa după cum se poate vedea din anexa alăturată.

Pentru reconstrucție avem nevoie de o serie întreagă de materiale care nu se găsesc în Galați și trebuie aduse din afară. Asociația, în prezent, după achitarea costului cumpărării, a rămas cu o sumă de bani prea mică care nu ne permite să terminăm lucrarea dacă nu mai suntem ajutați.

Dat fiind cele de mai sus, vă rugăm să binevoiți a aproba transportul gratuit al următoarelor materiale:

- 180 m.c. nisip	30 vagoane – din stația Doaga
- 300 m.c. pietriș	50 vagoane – din stația Doaga
- 20.000 Kgr var	2 vagoane – din Sinaia
- 50.000 Kgr.ciment	5 vagoane – din Brăila
- 10.000 Kgr. fier	1 vagon – din Reșița

²⁹⁵ La acea data Ministerul Lucrărilor Publice și Comunicațiilor era condus de Mihail Ghelmegeanu (31 martie 1938-31 ianuarie 1939), în cadrul guvernului Miron Cristea. Apel aproape identic a fost transmis miniștrilor din al doilea guvern Miron Cristea (31 martie 1938-31 ianuarie 1939): Episcop Nicolae Colan – Ministerul Educației Naționale (31 martie-20 iunie 1938) și Ministerul Cultelor și Artelor (31 martie 1938-31 ianuarie 1939); Mitiță Constantinescu – Ministerul Industriei și Comerțului (31 martie 1938-31 ianuarie 1939); Același apel a fost trimis Episcopului Nicolae Colan care îndeplinea funcțiile de Ministru al Educației Naționale (31 martie – 20 iunie, 1938) și al Cultelor și Artelor (31 martie 1938 – 31 ianuarie 1939) și Ministrului Industriei și Comerțului, Mitiță Constantinescu (31 martie 1938 – 31 ianuarie 1939), vezi SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 16/1937-1939, f. 289, 290, 292.

Considerând înalta D-Voastră înțelegere pentru scopul înălțător ce urmărim cum și caldul patriotism care vă animă, sunt convins Domnule Ministru că ne veți ajuta pentru a duce la bun sfârșit opera începută.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru al (Lucrărilor Publice și) Comunicațiilor, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 287.

244

1938, Aprilie 18

România

Tribunalul Județului Covurlui Secțiunea I
Ordonanța de Adjudecare Nr. 4392

Cu adresa Nr. 16643 din 10 Decembrie 1934, înreg. la acest Tribunal sub Nr. 42121/1934, Administrația Financiară de Covurlui Încasări și Plăți înaintează un proces-verbal de descrierea imobilului din Galați strada Cuza-Vodă Nr. 64, proprietatea debitorului Adolf Theitler, însoțit de un proces verbal de sechestru Nr. 411 din 27 Ianuarie 1934, dresat de Percepția Circ. 3-a Fiscală Galați pentru suma de 64596 lei, și cere ca în conformitate cu dispozițiunile art. 38 și urm. din noua lege pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice să se îndeplinească formalitățile legale pentru scoaterea în vânzare prin licitație publică a menționatului imobil, iar prețul licitațiunii să înceapă la suma de 64596 lei ce se datorează Statului pentru impozite.

Tribunalul, față cu această cerere, pe baza actelor prezentate și în conformitate cu textul art. 38 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, combinat cu 498 și 500 pr. civ. prin Jurnalul Nr. 14917 din 11 Decembrie 1934, a dispus scoaterea în vânzare prin licitație publică a menționatului imobil fixând termen pentru licitație la 16 Aprilie 1935. S-a autorizat Corpul de Portărel local să emită cuvenitele afișe și publicațiuni în care să se prevadă că descrierea imobilului este cea făcută de agentul fiscal Simion Bineață de pe lângă Percepția Circ. 3-a Fiscală Galați prin procesul verbal

dresat în ziua de 27 Ianuarie 1934 și că prețul dela care va începe licitația este lei 64.596 fixată de fisc. S-a ordonat Grefei să dea listă de sarcini și un extract de pe acel jurnal să se transcrie de îndată în registrul de mutațiuni conform art. 481 al. 2 pr. Civ.

Acest imobil, după descrierea făcută de agentul fiscal S. Bineață prin procesul-verbal arătat, are următoarea situațiune:

- se află situat în Galați strada Cuza-Vodă Nr 64, proprietatea lui Adolf Theitler, consistând dintr-un corp de case compus din 24 camere construite pe un teren în întindere de 1620 metri pătrați, din care clădirea ocupă 616 metri pătrați;

- se megiește la nord cu proprietatea Laura Kleiner, la Sud cu imobilul proprietatea Oscar și Ghizela Așingher, la Est cu strada Dogăriei, la Vest cu strada Cuza-Vodă;

- construit din cărămidă, acoperit cu tablă, în stare de ruină.

Sarcini asupra acestui imobil, după referatul dat de Grefă la Mai 1935, sunt următoarele sarcini:

- Actele de vânzare transcrise sub Nr. 2093/ 920 și 3115/920 prin care Profira Colonel Isvoranu vinde imobilul din Galați strada Cuza Vodă Nr. 64 și 66, cu sarcina creditului funciar urban București, în sumă de lei 17.900, capital și procente;

- Actul de ipotecă înscris sub Nr. 33/922 pe sumă de lei 300.000 în favoarea Domnului Gr. Iamandi din Iași strada Păcurari 58;

- Inscripția ipotecară sub Nr. 175/932 luată în baza adresei Administrației Financiare din Iași cu Nr. 24986/932 pentru suma de 600.000 lei taxe succesoriale datorate Statului de moștenitorii def. Adolf Theitler;

- Urmărirea exercitată de Stat cu Jurnalul transcris sub Nr. 99/934 pentru suma de lei 64.596.

La termenul vânzării din 16 Aprilie 1936, la apelul nominal s-a prezentat numai creditoarea-urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui prin Domnul Impiegat H. Florescu, care a cerut amânarea întrucât nu s-a arătat prin lista de sarcini adresele creditorilor, din care cauză nu s-au putut emite cuvenitele aflate și publicațiuni.

Tribunalul, pentru lipsă de proceduri, la cererea fiscoului prin Jurnalul Nr. 5002 din acea zi, a amânat vânzarea la 9 iulie 1935, cu mențiune Portăreilor de a emite cuvenitele aflate și publicațiuni arătându-se de Biroul Notariat adresele creditorilor prevăzuți în lista de sarcini. Se menționează cu această ocazie că primul referat de sarcini dat de Grefă purta data de 20 decembrie 1934, referat care în urma Jurnalului Nr. 5002/935 s-a refăcut astfel cum s-a arătat mai sus.

La termenul vânzării de 9 iulie 1935, la apelul nominal s-a prezentat tot numai creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui prin domnul impiegat H.Florescu, care a cerut amânarea pentru lipsă de procedură. Tribunalul, văzând că procedura nu este îndeplinită și la cererea fiscoului, prin Jurnalul nr. 8395 din acea zi, a

amânat vânzarea la 26 noiembrie 1935, cu mențiune Portăreilor de a emite cuvenitele afipte și publicațiuni.

La termenul de 26 noiembrie 1935, la apelul nominal s-a prezentat numai creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui prin dl. impiegat H. Florescu, care a cerut de asemenea amânarea pentru nîndeplinirea de procedură. Tribunalul din acest punct de vedere, prin Jurnalul Nr. 12870 din acea zi, a amânat din nou vânzarea la 18 februarie 1936.

La termenul de 18 februarie 1936, procedura de asemenea neîndeplinită, iar la apelul nominal s-a prezentat numai Administrația Financiară Covurlui prin dl. impiegat H. Florescu. Tribunalul pentru lipsă de procedură și la cererea Fiscului, prin Jurnalul nr. 2285 din acea zi, a amânat vânzarea la 12 mai 1936.

Cu adresa nr. 25005 din 28 februarie 1936, Administrația Financiară de Covurlui, Încasări și Plăți a cerut ca pentru termenul din 12 mai 1936 fixat pentru vânzarea imobilului din Galați, str. Cuza-Vodă nr. 64 și 66 proprietatea moștenitorilor def. Adolf Theitler, să fie citată doamna Paula Theitler personal și ca moștenitoare a def. său soț Adolf Theitler precum și în calitate de tutrice a minorilor săi fii Carol Theitler și Jack Theitler.

Pentru termenul de 12 mai 1936 s-au emis de Portăreii locali afiptele de vânzare nr. 1451 din 31 mai 1936, din care unul publicat în Monitorul Oficial nr. 91 din 20 aprilie 1936, iar la termen s-au prezentat creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui prin dl. impiegat Florescu și debitoarea Paula Theitler prin dl avocat Silveanu, procedura completă.

Dl. avocat Silveanu a cerut amânarea față cu telegramele aflate la dosar, constatatoare că dl. avocat Simionescu C. nu poate veni de la Iași, iar pe de altă parte debitoarea are de primit de la stat suma de 632.000 lei. Reprezentantul Fiscului nu s-a opus. Tribunalul, găsind admisibilă cererea de amânare, prin Jurnalul nr.6061 din acea zi, a amânat vânzarea la 29 septembrie 1936, cu mențiune Portăreilor de a emite noi afipte și publicațiuni.

Cu adresa nr. 7630 din 28 iulie 1936 Administrația Financiară de Covurlui, Încasări și Plăți înaintează un alt proces-verbal de descriere a imobilului din Galați, strada Cuza-Vodă nr. 64 și 66, proprietatea moștenitorilor def. Adolf Theitler și cere ca pentru termenul din 29 septembrie 1936 să se dispună Corpului Portăreilor să prevadă în afiptele ce le vor emite această nouă descriere.

Conform noului proces-verbal întocmit în ziua de 1 aprilie 1936 de către același agent fiscal S. Bineață, imobilul din Galați str. Cuza-Vodă nr. 64 și 66 are următoarea situațiune: consistă dintr-un corp de case construite pe un teren în întindere de 2340 m.p. din care clădirea ocupă 946 m.p. și se megiește la nord cu proprietatea Kleiner, la

sud cu imobilul Oscar Asingher, la est cu strada Th. Thenea și la vest cu strada Cuza-Vodă, construit din cărămidă acoperit cu tablă, cu etaj, în stare de ruină.

Pentru termenul de 29 septembrie 1936 s-au emis de Portăreii locali afișele de vânzare nr. 3568 din 22 august 1936, din care unul înserat în Monitorul Oficial nr. 205 din 3 septembrie 1936, prevăzându-se în aceste afișe descrierea arătată prin ultimul proces-verbal al agentului S. Bineață, ca licitațiunea va începe de la suma de lei 64.596 fixată de Fisc și somându-se în același timp pe toți aceia care ar pretinde vreun drept de proprietate, ipotecă, privilegiu, uzufruct, chirie, arendă, servitute sau orice alt drept, ca mai înainte de adjudecare să arate Tribunalului pretențiunile ce au sub pedeapsă că ulterior nu li se vor mai ține în seamă.

La termenul de 26 septembrie 1936, procedura vânzării fiind îndeplinită, la apelul nominal s-au prezentat creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui Încasări și Plăți prin dl. impiegat Florescu, lipsind creditorul Gr. Iamandi și debitoarea Paula Theitler. Reprezentantul Fiscului a cerut amânarea conform ordinului telegrafic al Ministerului de Finanțe, iar Tribunalul, conform acestei cereri, prin Jurnalul nr. 10618 din acea zi a amânat vânzarea la 1 Decembrie 1936, cu mențiune Portăreilor de a emite noi afișe și publicități și făcându-se descrierea imobilului conform celui de-al doilea proces-verbal arătat mai sus.

Pentru termenul de 1 decembrie 1936 s-au emis de Portărei afișele de vânzare nr. 4614 din 20 noiembrie 1936, din care unul s-a înserat în Monitorul Oficial nr. 262 din 10 noiembrie 1936, iar la termen procedura fiind îndeplinită, s-au prezentat creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui Încasări și Plăți prin dl. impiegat H. Florescu și debitoarea Paula Theitler personal și în calitate de tutrice al minorilor săi fii Carol și Jack Theitler, prin procurator, dl. avocat I.Serafimi din Iași, lipsind creditorul ipotecar Gr. Iamandi.

Fotoliul Ministerului Public s-a ocupat de dl. procuror Lupașcu. Dl. avocat Serafimi a susținut că procedura nu este bine îndeplinită deoarece nu s-au citat toți creditorii, așa cum prevede textul art. 509 pr.civ. și anume d-na Profira Col. Isvoranu de la care defunctul Theitler a cumpărat imobilul și care mai are de primit un rest de preț, cerând din acest punct de vedere amânarea vânzării. Reprezentantul Fiscului a susținut că nu era nevoie de citarea acestei creditoare deoarece ea a fost complet lichidată. Domnul procuror Lupașcu a pus aceleași concluziuni.

Tribunalul având în vedere că din examinarea actelor din dosar și a Registrului de inscripțiuni se constată că privilegiul prevăzut în Actul de vânzare transcris sub nr. 2093/920 prin care d-na Profira Isvoranu a vândut debitorului Theitler imobilul urmărit, a fost radiat așa încât numita creditoare fiind achitată, chemarea ei în instanță nu mai era necesară, a respins incidentul de amânare.

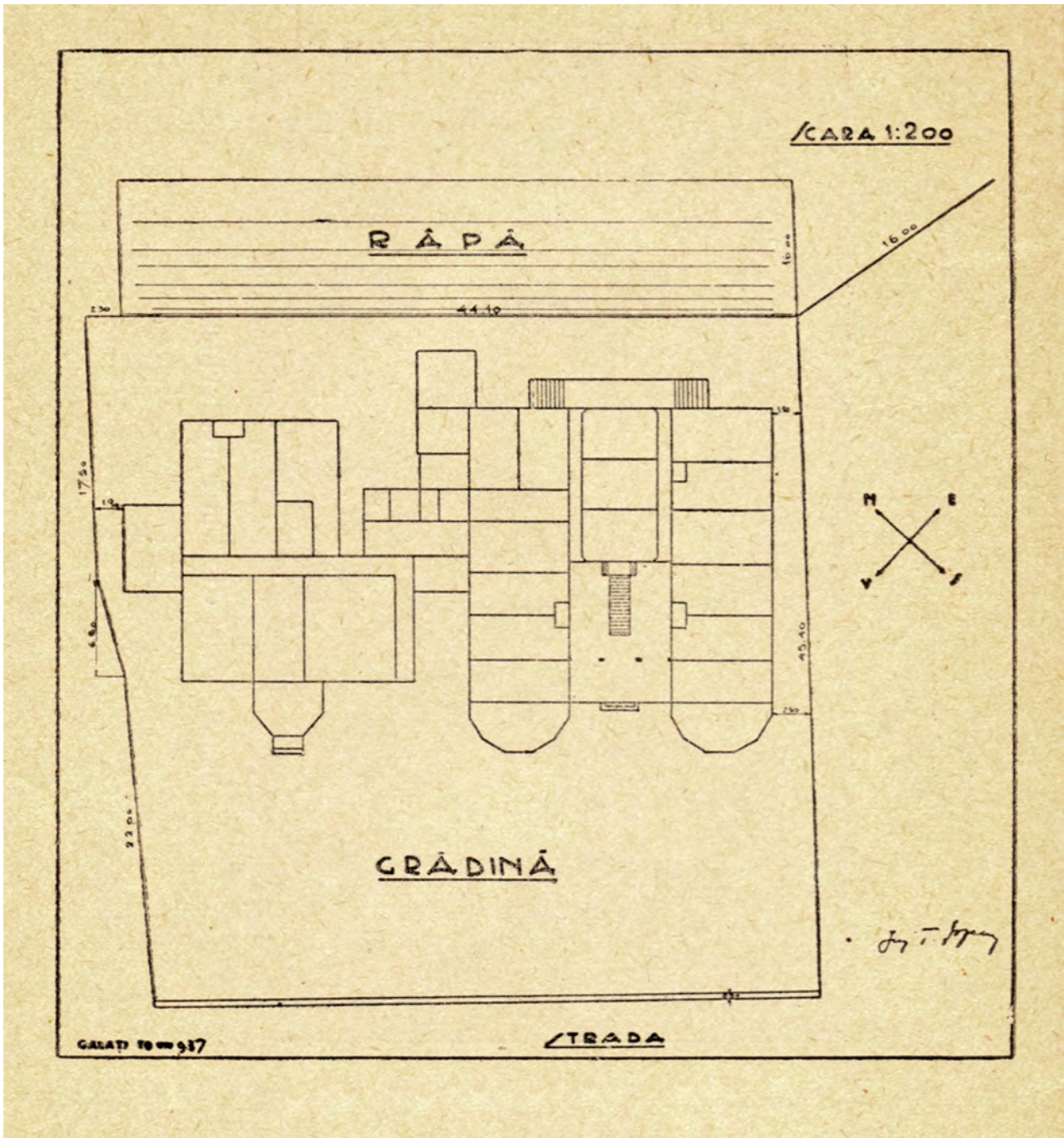

Fig. 31. Plan de situație al Casei Cuza-Vodă, 1937 (Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Domnul avocat Serafimi, din partea debitoarei, a ridicat un al 2-lea incident și anume că afiptele și publicațiunile de vânzare emise pentru termenul de 1 decembrie 1936 nu cuprind numele, prenumele și profesiunea debitorilor, așa cum cere art. 504 pr. civ. și nici debitul pentru cât se urmărește imobilul, căci debitorul Adolf Theitler, fostul proprietar nu mai există, fiind decedat, așa că în locul acestuia trebuia trecută d-na Paula Theitler ca debitoare, ceea ce nu s-a făcut. Mai mult, d-sa răspunde din partea dnei Paula Theitler, iar citarea s-a făcut pe numele de Paulina Theitler. Că întrucât din afipte nu rezultă cine este debitorul, conchide pentru anularea lor.

Reprezentantul fiscoi a cerut respingerea incidentului întrucât afiptele cuprind toate mențiunile și indicațiunile cerute de lege, și afară de aceasta Fiscul urmărește imobilul nu persoana. Dl. procuror a pus de asemenea concluziuni pentru respingerea incidentului nefondat.

Tribunalul, văzând că din examinarea afiptelor se constată că ele cuprind numele și prenumele debitorului așa cum prevede art. 504 pr. Civ., căci se arată că debitorul este Adolf Theitler din Iași, decedat și reprezentat prin moștenitorii săi, persoană deci destul de bine individualizată. Că, de asemenea se arată și debitul pentru care se face urmărirea, anume suma de 64.596 lei. Că în ce privește faptul că soția defunctului Adolf Theitler a fost citată cu numele de Paulina în loc de Paula, nu constituie un motiv de nulitate afiptelor, mai ales că afiptul a fost primit de numita și se prezintă în instanță chiar, prin mandatarul său. Pentru aceste motive, a respins și acest al 2-lea incident.

Dl. avocat Serafimi a ridicat al treilea incident și anume că Fiscul nu poate proceda la vânzare pentru impozitele datorate, înainte de a îndeplini dispozițiunile art. 6 și urm. din Legea de urmărire adică înainte de a se face toate gradele de urmărire, ceea ce nu s-a făcut în speță, pentru care deci cere anularea afiptelor de vânzare.

Reprezentantul Fiscoi a cerut respingerea incidentului, căci numai după ce Fiscul a epuizat toate gradele de urmărire a cerut vânzarea imobilului. Dl procuror Lupașcu a pus aceleași concluziuni.

Tribunalul, având în vedere că din examinarea actelor din dosar și în special din procesele-verbale din 27 ianuarie 1934 și 1 aprilie 1936 ce cuprind descrierea imobilului scos în vânzare, rezultă că s-au respectat toate gradele de urmărire și că numai după ce s-a văzut că venitul pe doi ani a acestui imobil nu acoperă datoria, a recurs la urmărirea imobiliară, a respins și acest al treilea incident.

Dl. avocat Serafimi a ridicat al 4-lea incident și anume că vânzarea nu se poate face pe motiv că debitoarea este încă în termen să plătească datoria și să opună Statului compensarea datoriei potrivit art. 8 din Legea pentru lichidarea datoriilor din 1 aprilie 1936, până la data de 31 martie 1937. Într-adevăr, susține că dl avocat Serafimi, din certificatul Percepției Circ. 1-a Fiscală Iași cu nr. 3992 din 30 noiembrie 1936 pe care-l prezintă, se constată că moștenitorii debitori cu ocaziunea plății taxelor succesoriale au

achitat în plus o sumă de lei 627.615, sumă pe care urmează să le fie restituită. Că deci având de primit de la stat o sumă așa mare, debitoarea este în drept să opună pentru lichidarea datoriei compensarea.

Reprezentantul Fiscului a opus că nu este suficient ca un debitor să aleagă că nu are drept să opună compensarea datoriei, ei trebuie să facă și diligențele necesare și cum aceste diligențe nu au fost făcute, statul este în drept să urmărească creanța sa, mai ales că nici nu se poate ști dacă creanța ce o are debitoarea intră în prevederile legii și o poate opune statului prin compensare.

Dl. procuror Lupașcu a susținut că debitorul având proprietăți în mai multe orașe nu face dovada că a plătit datoriile peste tot, sau că toate datoriile ce le are au fost înglobate la o singură Percepție, de aceea conchide pentru respingerea incidentului.

Tribunalul, văzând că din certificatul Percepției Circ. I-a Fisc. Iași nr. 3992/936, se constată într-adevăr că moștenitorii defunctului Theitler au de primit de la stat suma de 627.615 lei, plătită în plus la taxe succesoriale, a cărei restituire a și cerut-o, iar debitul statului pentru care se face urmărirea fiind anterior exercițiului 1936-1937, numită debitoare este în drept, potrivit art. 8 din Legea pentru lichidarea datoriilor, să lichideze acest debit prin compensare cu creanța ce debitorii o au în contra statului.

La 2 iunie 1937, cu petițiunea înregistrată la nr. 17828/1937, debitoarea Paula Theitler, personal și ca tutrice a minorilor săi copii Carol și Jack Theitler face contestație la această urmărire exercitată de Fisc asupra imobilului din Galați strada Cuza-Vodă nr. 64 și 66 pe motiv că fără a recunoaște datoria pentru care este urmărit imobilul drept impozite, totuși are de primit de la Ministerul de Finanțe suma de lei 627.615 plătită în contul taxelor de succesiune peste suma ce ulterior s-a stabilit că datora. În consecință, întreaga datorie este stinsă prin compensațiune și deci cată a se anula urmărirea. La această contestație s-a fixat termenul de 22 iunie 1937 când prin Sentința civilă nr. 343 din acea zi pentru motivele acolo arătate, Tribunalul a respins ca fără interes contestația, dat fiindcă această chestiune a mai fost discutată la termenul vânzării la 1 decembrie 1936 și vânzarea a fost scoasă de pe rol până ce se va face lichidarea prin compensare, așa cum s-a arătat mai sus.

Între timp, Administrația Financiară de Covurlui, prin adresa nr. 61988 din 17 aprilie 1937 a cerut fixarea unui termen de vânzare și Tribunalul a fixat termenul de 22 iunie 1937, emițându-se de Portărei afișele nr. 2060 din 22 iunie 1937, din care unul înserat în Monitorul Oficial nr. 123 din 29 mai 1937.

La termenul de 22 iunie 1937, procedura vânzării fiind îndeplinită, la apelul nominal s-a prezentat debitoarea Paulina Theitler personal și în calitate de tutrice legală a minorilor săi fii Carol și Jack Theitler, prin dl avocat Serafimi din Iași, și intimata creditoare Administrația Financiară de Covurlui prin dl impiegat Florescu, lipsind creditorul ipotecar Gr. Iamandi. Tribunalul văzând că prin Jurnalul nr. 13940 din 1 Decembrie 1936

VILLA
CUZA-VODĂ
PARTER

SCARA 1:100

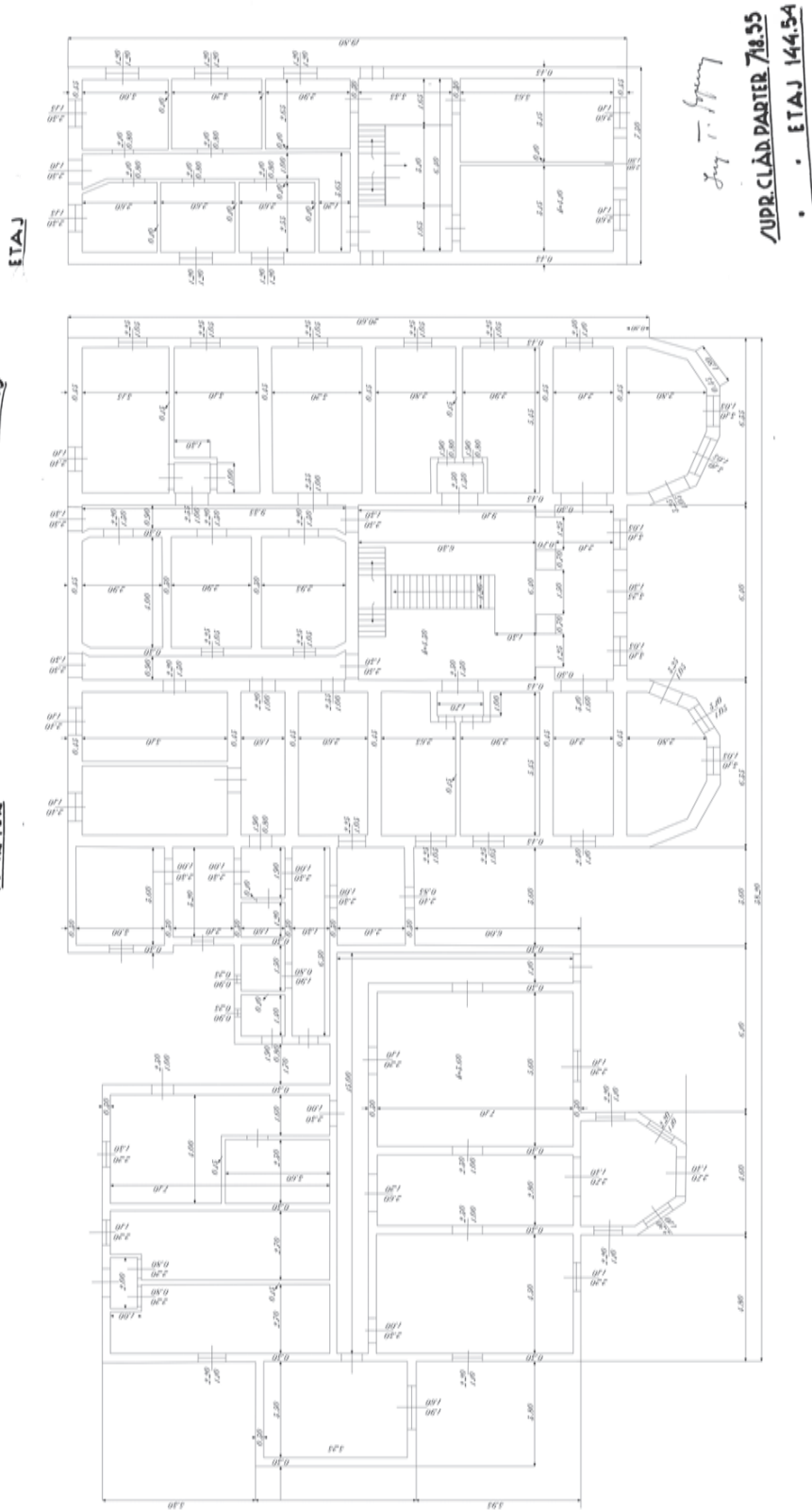

Fig. 32. Casa Cuza-Vodă din Galați, plan general de detaliu, casă și anexe, realizat de ing. T. Popescu, 1937 (redesenat de Tudor Mandache, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

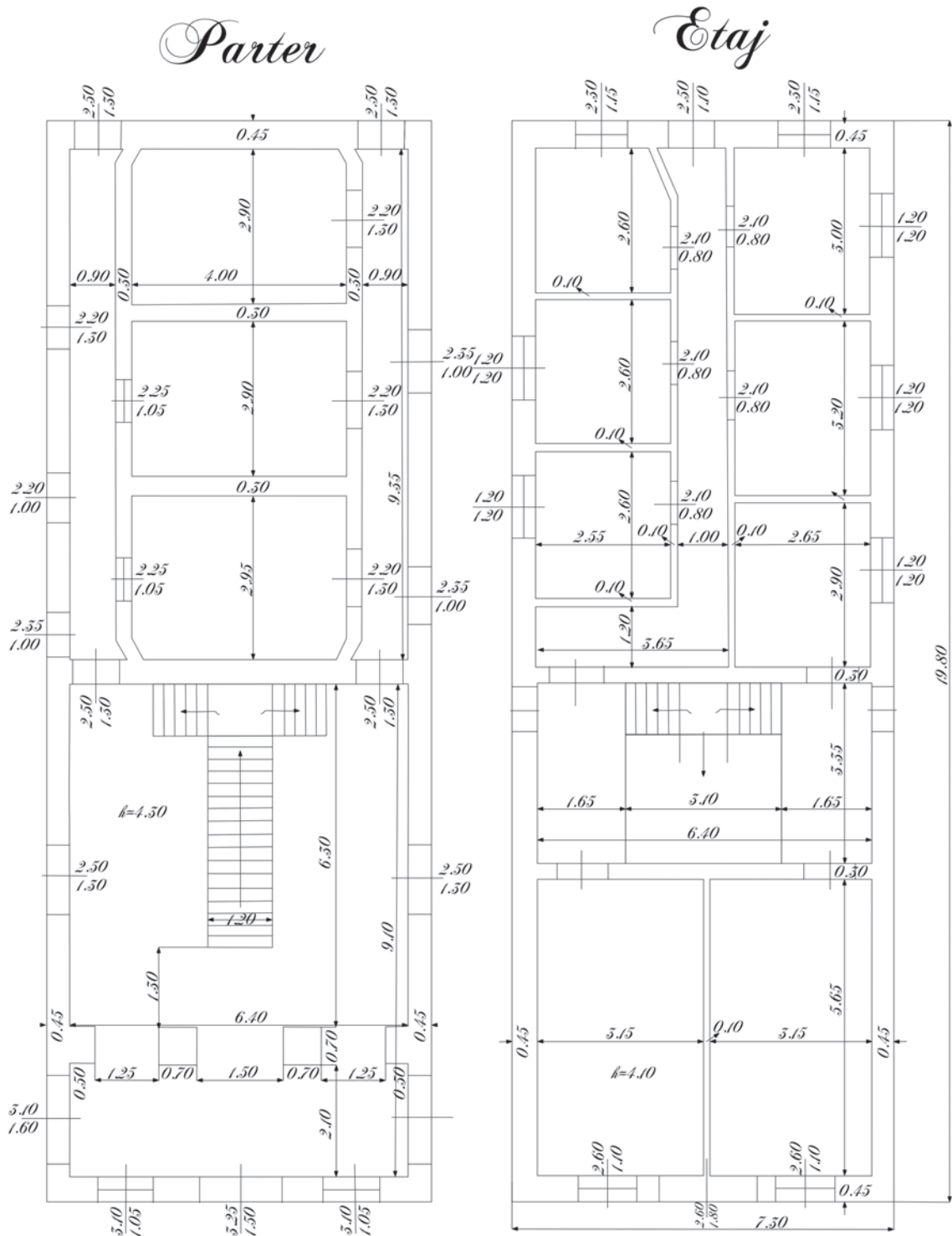

Fig. 33. Casa Cuza-Vodă din Galați, plan detaliu, parter zona centrală și etaj, realizat de ing. T. Popescu, 1937 (redesenat de Tudor Mandache, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

s-a dispus amânarea vânzării până ce se va face lichidarea debitului prin compensație, consecințe aceluși Jurnal, prin Jurnalul nr. 7180 din 22 iunie 1937 a scos vânzarea de pe rol până se va face dovada că s-a lichidat datoria pentru impozite ce se urmărește de Fisc sau s-a achitat operându-se compensația.

Cu adresa nr. 17020 din 26 noiembrie 1936 Administrația Financiară de Covurlui a cerut din nou fixarea unui termen de vânzare și Tribunalul a fixat termenul de 14 decembrie 1937, pentru când Portăreii locali au emis afișele cu Nr. 4724 din 27 noiembrie 1937.

La termenul de 14 decembrie 1937 la apelul nominal s-a prezentat creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui prin dl. impiegat Florescu, debitoarea Paulina Theitler personal și ca moștenitoarea a defunctului său soț Adolf Theitler și ca tutrice legală a minorilor săi copii, prin procurator dl avocat Heilpern, precum și Asociația „Casa Cuza-Vodă” din Galați prin dl avocat Vlad Dumitriu, lipsind creditorul ipotecar Gr. Iamandi din Iași, procedură neîndeplinită deoarece Fiscul a declarat că nu are Monitorul Oficial. Tribunalul, din acest punct de vedere și la cererea Fiscului, prin Jurnalul nr. 13194 din acea zi a amânat vânzarea la 8 februarie 1938, cu mențiune Portăreilor de a emite noi afișe și publicațiuni.

Pentru termenul de 8 februarie 1938 s-au emis de Portăreii locali afișele de vânzare nr. 5005 din 22 decembrie 1937, din care unul înserat în Monitorul Oficial nr. 302 din 31 decembrie 1937, iar la termen procedura fiind îndeplinită, s-a prezentat debitoarea Paulina Theitler personal, ca moștenitoare a defunctului Adolf Theitler și ca tutrice legală a minorilor săi fii, prin procurator dl avocat Serafimi, creditoarea urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui prin dl impiegat Florescu și Asociația „Casa Cuza-Vodă” din Galați prin reprezentanții săi dnii lt. col. Rațiu și avocat Vlad Dimitriu în calitate de cumpărătoare de drepturi de co-proprietară a d-nei Aneta V.Iamandi din Iași, lipsind creditorul Gr. Iamandi.

În cauză fiind interese de minori, fotoliul Ministerului Public în lipsa domnilor membri și Parchetului ocupați cu alte lucrări, s-a ocupat de dl avocat M. Codru. Reprezentantul Fiscului stăruind în vânzare, prin telalul Tribunalului, în ședință publică cu ușile deschise și în asistența domnului Portărel Vinograschi, s-a anunțat începutul licitației pentru imobilul din Galați strada Cuza-Vodă nr. 64 și 66, proprietate indiviză a moștenitorilor defunctului Adolf Theitler, prevăzut anume în afișele și publicațiunile de la dosar și s-au prezentat în calitate de concurenți: Paul Pașa, dl general Linteș și Asociația „Casa Cuza-Vodă” prin reprezentanții săi: colonel Rațiu și Vlad Dimitriu.

Începându-se licitația de la suma de 77.615 lei, prevăzută în afișele de vânzare, după cele trei strigări legale la intervale de câte cinci minute păstrate între fiecare strigare, la a treia și ultima, cel mai mare preț a fost oferit de Asociația „Casa Cuza-Vodă”, în sumă de 900.000 lei peste care n-a mai concurat nimeni astfel cum constată listele de

licitațiune ținute aparte de dl Grefier și Portărel. Închizându-se licitația, reprezentantul Fiscului a cerut a se face adjudecarea imobilului asupra Asociației „Casa Cuza-Vodă”, care a oferit cel mai mare preț, arătând că prețul este avantajos. Dl. avocat Vlad Dimitriu, pentru Asociația „Casa Cuza-Vodă”, a pus aceleași concluziuni. Dl. avocat Serafimi din partea debitorilor a declarat că nu se opune la adjudecare, rezevându-și dreptul a discuta la tablou cuantumul creanței Fiscului. Dl. avocat Codru, reprezentantul Ministerului Public, a pus concluziuni pentru adjudecarea provizorie a imobilului.

Tribunalul, văzând prețul ieșit la licitație cum și cererea creditoarei urmăritoare, la care nu se opune nici debitorii. Văzând și disp. art. 544 proc. Civ. prin Jurnalul Nr. 1424 din 8 februarie 1938, a adjudecat în mod provizoriu, cu prețul de 900.000 lei, asupra Asociației „Casa Cuza-Vodă” din Galați prin reprezentanții săi legali dnii lt. colonel Rațiu și avocat Vlad Dimitriu, imobilul situat în acest oraș strada Cuza-Vodă nr. 64 și 66, proprietate indiviză a moștenitorilor def. Adolf Theitler, prevăzut anume în afișele și publicațiunile de la dosar.

S-a fixat termen pentru supralicitare la 17 februarie 1938, termen dat în cunoștință tuturor celor de față și cu mențiune de a se afige potrivit art. 546 pr. civ.

La termenul supralicitării de 17 februarie 1938, procedura fiind îndeplinită, la apelul nominal s-a prezentat creditoara urmăritoare Administrația Financiară de Covurlui Încasări și Plăți prin dl. impiegat H. Florescu și adjudecatara Aneta V. Iamandi a „Casei Cuza-Vodă” din Galați, prin domnul colonel Rațiu, lipsind debitoarea Paulina Theitler ca moștenitoare a def. său soț și ca tutrice legală a minorilor săi fii, precum și creditorul ipotecar Gr. Iamandi. Fotoliul Ministerului Public, în lipsa domnilor membri ai Parchetului ocupați cu alte lucrări s-a ocupat de dl avocat Al. Tudoriu, care are stagiul cerut de lege pentru a îndeplini această funcțiune. După citirea lucrărilor din dosar și la stăruința Fiscului s-a anunțat începutul supralicitării prin telalul Tribunalului, în ședință publică, cu ușile deschise și în asistența d-lui Portărel Vinograschi, asupra imobilului din Galați, strada Cuza-Vodă nr. 64 și 66, proprietate indiviză a moștenitorilor def. Adolf Theitler, dar nu s-a prezentat nici un concurent. Reprezentantul Fiscului și adjudecatara provizorie a cerut să se pronunțe adjudecarea definitivă, iar reprezentantul Ministerului Public a pus aceleași concluziuni.

Tribunalul, văzând că în decursul celor opt zile de la adjudecarea provizorie nu s-a depus nici o supraofertă la dosar și nici în instanța de supralicitare nu se prezintă vreo persoană care să ofere un preț mai mare decât primul adjudecatar; în baza art. 550 pr. civ. și de acord cu concluziunile dlui reprezentant al Fiscului creditor-urmăritor și Ministerul Public, prin Jurnalul nr. 1886 din acea zi - 17 februarie 1938 - a adjudecat în mod definitiv asupra Asociației „Casa Cuza-Vodă” din Galați, reprezentată prin domnii lt. colonel Rațiu și avocat Vlad Dimitriu, cu prețul de 900.000 (nouă sute mii lei) imobilul situat în acest oraș, strada Cuza-Vodă nr. 64-66, proprietate indiviză a moștenitorilor defunctului Adolf Theitler, descris anume în afișele și publicațiunile de la dosarul

cauzei nr.4427/1934. S-a invitat pe adjudecatara ca în termen de o lună să consemneze la Casieria Statului prețul adjudecațiunii, plătind și taxele respective la stat și Portărei, iar recipisele să le prezinte Tribunalului spre cele legale.

Cu petițiunea înregistrată la nr. 14219 din 30 martie 1938, adjudecatara a depus recipisa Administrației Financiare de Covurlui sub nr. 39686/938 pe suma de 564.800 lei, parte din prețul adudecațiunii, mai având 4.000 lei depuși cu ocaziunea adjudecării provizorie, precum și actul de vânzare autentificat de acest Tribunal sub nr. 75/938, transcris sub nr. 78/938. Mai depune chitanța Administrației Financiare de Covurlui nr. 24824/938 constatatoare că s-a achitat statului taxa de înregistrare la prețul adjudecațiunii, recipisa aceleiași Administrații Financiare nr. 42509/938 constatatoare că s-a achitat fondul de aviație, precum și recipisa Corpului de Portărei local nr. 131781/938 constatatoare că s-a achitat și taxa de portărei de 1%, și cere a se elibera cuvenita Ordonanță de adjudecare.

Tribunalul:

Văzând că din actul de vânzare prezentat cum și din Convențiunea sub semnătură privată intervenită la 7 martie 1921, vizată la nr. 17553/935 de Adminitrația Financiară Iași, de asemenea depusă în original la dosar, constată că asupra imobilului din Galați, strada Cuza-Vodă nr. 64 și 66, adjudecat, au fost coproprietari în indiviziune pe câte o jumătate de porțiune: defunctul debitor Adolf Theitler și Aneta V. Iamandi din Iași și că Aneta V. Iamandi și-a vândut drepturile sale indivize în acest imobil către Asociațiunea „Casa Cuza-Vodă”, persoană juridică din Galați cu prețul de 331.200 lei;

Văzând că până la completarea prețului adjudecațiunii de 900.000 lei, adjudecatara a depus 4.000 lei cu ocaziunea adjudecării provizorie, consemnată de Portăreii locali sub recipisa nr. 35946/938, aflată în depozitul acestui Tribunal la nr. 55/938, precum și restul de 564.800 lei cu recipisa nr. 39686/938 aflată în depozit la nr. 120/938;

Văzând că în termen legal nu s-a ivit nicio contestație la o atare depunere;

Văzând că taxele de înregistrare, Fond de aviație și taxe de portărei sunt achitate cu recipisele menționate mai sus prin Jurnalul din 12 aprilie 1938,

A dispus a se elibera numitei adjudecatare cuvenita ordonanță de adjudecare.

În consecință, Tribunalul, spre sfârșitul acestor lucrări și în baza art. 558 pr.civ.,

Dispune:

Eliberează Asociațiunii „Casa Cuza-Vodă” din Galați, prezenta Ordonanță de Adjudecare pentru imobilul situat în acest oraș strada Cuza-Vodă nr. 64 și 66, imobile

cunoscute sub denumirea generică de „Casa Cuza Vodă”, proprietatea indiviză a moștenitorilor defunctului Adolf Theitler, adjudecate asupra numitei Asociațiuni, reprezentată prin domnii lt. col. Rațiu și avocat Vlad Dimitriu, cu prețul de 900.000 (nouă sute mii) lei, descrise anume în corpul acestei Ordonanțe.

Prezenta Ordonanță de Adjudecare, redactată de domnul judecător de ședință I. Răvdan, este supusă recursului în Casație în termen de 40 de zile de la transcrierea ei în Registrul de mutațiuni al acestui Tribunal, conform art. 588 și 559 pr. civ.

Data în Camera de Consiliu, astăzi, 18 aprilie 1938.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 168/1937, f. 104-107 (f-v).

245

19 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 392

Stimate Domn²⁹⁶,

Am onoarea a vă aduce la cunoștință că în cursul revederii locuinței fostului Domnitor Cuza-Vodă, am descoperit în diferite locuri, pe pereți, **inițialele familiei și alte nume**. Rog să binevoiți a fi așa de bun a vă deplasa la locuința fostului Domnitor a vedea și Dvs. cele descoperite, pentru a se lua o hotărâre în această privință.

Părerea subsemnatului este ca aceste picturi să fie păstrate în starea în care au fost găsite, ele constituind autenticitatea acestei clădiri. Am luat măsuri cum să fie acoperite pentru a se păstra pe timpul campaniei de lucru.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 291.

²⁹⁶ Scrisoare trimisă membrilor Comitetului de Direcție a Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați.

Galați, 19 Aprilie 1938

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați
Persoană juridică

Stimate Domnule Colonel Strat²⁹⁷,
Ajutor de primar,

Am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele²⁹⁸:

În Iulie 1937 am înființat la Galați Asociația *Casa Cuza Vodă* cu unicul scop:

- de a răscumpăra locuința fostului Domnitor;
- de a organiza apoi aici un Muzeu, unde să fie adunate toate obiectele (uniforme, mobile, veselă, scrisori, orice documente etc.), care să reamintească din viața Domniței și Domnitorului Alexandru Ioan Cuza;

Sunt informat că în strada *Ecaterinei* din Brașov, nu știu nici numărul și nici numele persoanei, se află cineva care acum 2-3 ani a dat o publicație în ziare că posedă o garnitură de mobilă de salon a familiei Domnitorului Cuza.

Vă rog, respectuos, să fiți așa de bun a pune pe cineva care să caute dacă persoana se mai găsește acolo. Totodată să ne spună:

- din ce se compune această mobilă de salon;
- dacă are vreun document care să probeze autenticitatea proprietății fostului Domnitor;
- cum înțelege acea persoană să cedeze aceste obiecte, benevol sau în schimbul unei sume, și ce anume sumă pretinde;
- dacă le-a înstrăinat, la cine anume se găsesc, adresa completă.

D-Voastră, ca vechi cetățean al Brașovului și un om cu atât suflet, sunt convins că mă veți ajuta în această operă, depunând toată străduința pentru a da de urma mobilei de care sunt informat că se găsește la Brașov.

Vă rog să primiți respectuoase mulțumiri și salutări.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V.Rațiu, Divizia 21-a Galați

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.31.

²⁹⁷ Colonelul Nicolae Strat, din mai 1934 devine adjutantul comandantului Grupului 1 Vânători de Munte.

²⁹⁸ Același *Apel* a fost trimis pe data de 19 mai 1938 Prefectului de Brașov, colonel Petrescu D.Tocineanu, vezi SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939 f. 33.

24 aprilie 1938

Casa lui Cuza-Vodă

Astăzi când „problema” Vilei Cuza a fost quasi rezolvată, când desăvârșirea ei a intrat pe mâini bune să-mi dați voie să evoc amintiri de pe vremea când locuiam în ea.

Vila Cuza

Eu m-am mutat într-nsa în 1909. Atunci era frumoasă și de o construcție interesantă, prin simetria celor două pavilioane așezate deoparte și de alta a intrării principale. Un etaj domina aceste pavilioane. Atunci curtea vastă era numai straturi de flori, copaci bătrâni umbreau multele ferestre ale clădirii, pereții dispăreau vara sub verdeța bogată a plantelor agățătoare. Lângă acest corp de casă mai era unul ceva mai restrâns și cu mai puține încăperi.

În Vila Cuza s-a născut în 1912, fiul meu Eugen. Am locuit-o mai bine de patru ani. Atunci proprietara imobilului era d-na Isvoranu, fosta soție a d-lui doctor Vizu, devenită mai apoi d-na colonel Isvoranu. După mutarea mea s-a instalat în vilă liceul de fete „Mihail Kogălniceanu”, a cărui directoare fusese d-na Castano, acum soția d-lui Prim-Președinte al Curții de Apel din Constanța, Dimitriu.

M-am bucurat părăsind Vila, că un așezământ de cultură s-a adăpostit acolo. Credeam că Eforia școlară a Liceului, din care am făcut parte, va reuși s-o cumpere.

Mai târziu, când mi s-a încredințat Departamentul Muncii și Ocrotirilor Sociale am început demersurile care au continuat și în primul meu ministeriat (1920 - 1921) și în al doilea (1926-1927). Cei care funcționau pe atunci, în fruntea municipiului Galați, știu chestiunea. Din nenorocire, noii proprietari, evrei din Iași, au exploatat-o fără cruțare și au transformat-o în casă de *raport* și chiar în hotel.

Cooperatorii

Îmi amintesc că, cu prilejul unui Congres al Cooperatorilor la Galați, am purces în procesiune la Casa Cuza. Mult ne-am întristat când am constatat că devenise un han, unde se ospitalizau și slujitoarele Venerei. Cooperatorii impresionați și-au exprimat gândul unei acțiuni care să ducă la curmarea acestui scandal, acestei profanări a fostei locuințe a Domnitorului Unirii.

O masă la Galați

La 24 Ianuarie 1910, am avut cinstea să am ca musafiri în Vila Cuza, pe istoricul Unirii, marele A.D. Xenopol, împreună cu membrii Comitetului pentru ridicarea unei statui lui Eminescu. Evoc nu fără emoție această amintire, ospățul la care au participat

prietenii gălățeni și cei mai renumiți scriitori. Împreună cu toți mesenii, am întins o horă mare. Hora Unirii în Casa lui Cuza cu A.D. Xenopol istoricul Unirii.

Coana Catinca N. Catargi

Coana Catinca Catargi, soția fostului prefect de Covurlui, Nicu Catargi, fratele lui Lascăr, îmi vorbea adesea când venea în vizită la noi, de modul cum era aranjată casa pe timpul cât Cuza-Vodă o locuia. Mă întreb unde a dispărut mobilierul și atâtea lucruri aparținând lui Cuza, ce s-ar fi convenit să fie adunate într-un Muzeu.

Cincinat Pavelescu

Tot în Vila Cuza am primit la un dejun aproape toți scriitorii români de pe atunci, veniți pentru o șezătoare literară, de asemenea în vederea statuii lui Eminescu. Au fost Anghel, Iosif, Sadoveanu, Cincinat Pavelescu, Jean Bart și alții. Trenul pleca din Galați spre București pe la 12.30. Dejunul s-a terminat la această oră și câțiva din scriitori au plecat la București, rămânând Cincinat Pavelescu și încă unul, nu-mi aduc aminte care. Așa de bine s-a simțit Cincinat Pavelescu în Vila Cuza, încât peste vreo lună mi-a scris:

Mi-i dor să vin la Vila Cuza,
În vinul său să-mi mai moi buza,
Ca să mă inspire muza.

Și pentru că Cincinat făcea curte unei domnișoare din strada Carol (azi Victor Macri) căreia i-a închinat un volum de versuri i-am răspuns la Sinaia:

E prea dinastic Cincinat
Și a uitat complect de Cuza
Pe când a fost pe la Palat
În strada Carol cată muza.

Salon literar

Tot în vila Cuza țineam ședințele *Salonului literar*, pe care l-am întemeiat după ce am desăvârșit statuia lui Eminescu. Sanielevici în Vila Cuza, la *Salonul literar*, și-a citit ultimul lui studiu de antropologie, care a format apoi obiectul unui mare volum. Ședințele în Vila Cuza aveau un deosebit farmec.

Într-o zi Vila Cuza, grație câtorva oameni de inimă va sluji ca altar de cultură și de lumină în „orașul cumplit de negustori”.

Grigore Trancu-Iași

Ațiunea, Galați, nr. IX, nr. 2369, duminică, 24 aprilie 1938.

248

29 Aprilie 1938

Regimentul 11 Dorobanți *Siret*
Nr. 1535

Onor,
Comitetul de Conducere a Asociației *Casa Cuza-Vodă*,

Am onoare a vă ruga să binevoiți a aproba ca toate ușile și festrele cu tocure, țevi de gaz aerian și celelalte materiale vechi ce se scot de la vechea clădire, și care nu v-ar mai face trebuința Dvs, să fie date în mod gratuit acestui Regiment, care intenționează să le întrebuițeze la grajduri și remize.

Vă rugăm să primiți mulțumirile noastre anticipate.

Comandantul Regimentul 11 Dorobanți „Siret”,
s.s. Maior, C. Dumitrescu
Președintele Comitetului de Direcție,
s.s. Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 294.

249

1 mai 1938

Pentru restaurarea casei lui Alexandru Ioan Cuza

În luna iunie 1937 a luat ființă asociația „Casa Cuza-Vodă” cu scopul de a răscumpăra fosta locuință a Domnitorului și a înființa aici un muzeu, în care să fie adunate spre pioasă cinstire tot ceea ce va reaminti viața și faptele mari ale Domniței și Domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Situația de azi: locuința Domnitorului a fost răscumpărată așa cum se vede din copia Jurnalului Tribunalului Covurlui; după achitarea prețului cumpărării Asociația a rămas cu o sumă mică cu care nu se poate face restaurarea; Asociația a și primit ca dar din partea institutorilor Ecaterina și Paul Pașa un Muzeu agonisit numai prin munca și banul lor și care a fost evaluat de Ministerul Cultelor la suma de 5.000.000 lei. În ziua de 28 Martie 1938, ora 7 dimineața s-au început lucrările de restaurare. Pentru ca acestea să poată fi duse la bun sfârșit, toți bunii români sunt rugați să contribuie cu obolul lor.

Acțiunea, Galați, nr. IX, nr. 2372, duminică, 1 mai 1938.

1 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 403

Onor,
*Domeniile Reșița – București*²⁹⁹

Am onoare a vă face cunoscut că Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați a reușit, datorită sprijinului Domnului Max Auschnitt, să se numească astăzi proprietarea locuinței fostului Domnitor.

În ziua de 28 Martie 1938, Asociația a și început lucrările de refacere a acestei locuințe pe care o știți că ajunsese o ruină. Consecvent amabilei promisiuni a Domnului Max Auschnitt, că atunci când mă voi găsi în impas să apelez din nou la Domnia Sa, am onoare a vă aduce la cunoștință că Asociația are nevoie de următoarele materiale:

Tablă galvanizată = 40 Kgr. legătura x 90 legături;
Cuie diferite = 1.000 Kgr.;

Fierărie pentru tâmplărie în valoare de 20.000 lei.

Dat fiind caldul patriotism și primul îndemn ce am căpătat de la Domnul Max Auschnitt, pentru a păși cu siguranță și deplină încredere către înfăptuirea mărețului monument, am credința că ne veți ajuta și de această dată pentru realizarea definitivă a scopului urmărit de orașul Galați. Orașul Galați, de care vă leagă atâtea amintiri, se va putea și de această dată fâli cu încrederea și sprijinul ce-l acordați.

Mulțumindu-vă cu toată căldura, primiți, Vă rugăm, deosebita noastră considerațiune.

Lt. col. Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 293.

²⁹⁹ Solicitare repetată și în data de 26 mai 1938.

251

1 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 404

Către,
Regimentul 11 *Dorobanți Siret*

La Nr. 1535 din 29 Aprilie 1938, cu onoare se comunică următoarele: cererea Dvs. a fost supusă în ședința de Comitet în ziua de 30 Aprilie a.c., și s-a hotărât ca ferestrele, ușile și țevile care nu mai pot fi întrebuințate să fie date Regimentului în schimbul mânei de lucru.

În consecință, Regimentul va merge pe șantier să vadă de ce anume materiale are nevoie și apoi să arate ce a luat pentru a se stabili costul și deci respectiv mâna de lucru de dat.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 295.

252

2 Mai 1938

Ministerul Apărării Naționale
Secretariatul General
Nr. 1635

Către,
Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

Cu onoare se face cunoscut că art. 70, subvenții, având destinație fixă, M.A.N. nu poate să vă aprobe nici o sumă, pentru restaurarea Vilei Domnitorului Cuza-Vodă.

Șeful Serv. Secretariatul General,
Colonel, Pretorian

Șeful Biroului 5 Administrativ,
Int(endent) Maior, Pande I.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 300.

253

6 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 406

Stimate Domn,

Am onoare a vă comunica următoarele:

La clădirea *Casa Cuza-Vodă*, s-au scos toți pereții de paiantă și molozul după restul pereților făcându-se și sondajii necesare atât la pereții interiori cât și la pereții exteriori. Deoarece după scoaterea molozului s-a constatat că nici unul din pereți nu mai poate fi consolidat, este absolut necesar, ca întregul Comitet să se adune la fața locului, pe teren, pentru a se lua o hotărâre. Adunarea avea loc în ziua de 7 Mai crt. orele 16,00 chiar în Vila Domnitorului, în strada *Cuza Vodă*.

(Către),

Dl. Prefect, Dl. Primar, Dl. Marinescu, Dl. Grigorescu, Dl. Bâlcu, Dl. Damian, Dl. Popescu, Dl. Mihăilescu, Dl. Vlad Dimitriu, Dl. Mantu, Dl. Nazarie, Dl. Tohăneanu, Dl. Caranfil, Dl. Paul Pașa, Dl. Vidrașcu

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 296.

254

Galați, 7 mai 1938

Stimate Domnule Nicolau,

Am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

În Iulie 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul de:

- a răscumpăra locuința fostului Domnitor, ajunsă hotel și apoi în ruină;
- a înființa aici un Muzeu în care să fie adunate toate obiectele (haine, mobile, acte, scrisori, etc.) ce mai pot reaminti din viața Domniței și Domnitorului *Cuza*.

Situația de azi:

- Asociația a răscumpărat cu suma de 1.000 000 lei locuința fostului Domnitor, sumă donată de Dl. Ministru Cancicov.
- A primit în dar de la Institutorii Ecaterina și Paul Pașa din Galați un Muzeu evaluat de Minsiterul Cultelor la suma de 5. 000.000 lei.

În ziua de 6 mai 1938 m-am întâlnit cu Lt. Col. Dumitrescu și cu această ocazie mi s-a comunicat dorința Dv expresă de a dona Asociației *Casa Cuza-Vodă* diferite obiecte ce aveți de la Domnitorul Alexandru Ioan Cuza.

Vă rugăm, respectuos, dacă cele de mai sus corespund și intențiunii Dv, să fiți așa de amabil a ne comunica:

- ce obiecte posedați Dv de la Domnitor sau din vremea lui?
- în ce fel înțelegeți Dv ca Asociația să intre în posesia lor?
- la ce dată putem trimite pe cineva ca să vadă obiectele ce posedați?

În adăstarea răspunsului Dv, având convingerea că vă veți alătura cu toată căldura inițiativei noastre, vă rugăm să primiți deosebitul nostru respect.

Președintele Comitetului de Direcție, Lt. Colonel V.Rațiu, Divizia 21-a Galați
D-lui Nicolau, Pensionar C.F.R. - Roman

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.32.

255

9 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Către,
Primăria Municipiului Galați, Domnului Anastasiu

Am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

În ședința de Comitet de la data de 10 Martie 1938, ați binevoit ca să înscrieți în bugetul Primăriei Municipiului suma de 200.000 lei, pentru mărirea fondului Asociației.

Cum suma înscrisă suntem informați că a fost aprobată în buget, iar Asociațiunea are nevoie de bani, cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se comunice care

este formalitatea de îndeplinit pentru ca Asociațiunea să poată intra în posesia sumei donată.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 298.

256

9 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Către,
Prefectura Județului Covurlui, Domnului Colonel P. Subotin

Am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

În ședința de Comitet de la data de 10 Martie 1938, ați binevoit ca să înscrieți în bugetul Prefecturii suma de 100.000 lei, pentru mărirea fondului Asociației.

Cum suma înscrisă, suntem informați că a fost aprobată în buget, iar Asociațiunea are nevoie de bani, cu onoare vă rugăm să binevoiți a dispune să ni se comunice care este formalitatea de îndeplinit pentruca Asociațiunea să poată intra în posesia sumei donată.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 299.

257

12 Mai 1938

ROMÂNIA
Primăria Municipiului Galați
Serviciul Administrativ
Nr. 5384

Domnule Președinte,

Ca rezultat adresei Dvs. Nr. 409 înregistrat la Nr. 10319/938, avem onoare a vă face cunoscut că pentru a intra în posesia sumei, urmează să faceți petițiune, pentru ordonanțarea sumei, aceasta după data de 1 Iunie a. c.

Primar,
Indescifrabil

Șeful Serviciului,
Teodorescu

Domniei-Sale,
Domnului Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 311.

258

13 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 399

Onor,
Căile Ferate Române

Cu onoare aducem la cunoștința D-Voastră următoarele:

1. Pentru Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați, avem nevoie de:

- 130 m.c. nisip din stația Doaga și
- 180 m.c. pietriș din stația Doaga.

357

2. Cu nr. 63785/938 (anexat în copie), Direcțiunea Generală a C.F.R. a aprobat a ni se aplica tariful 87 pentru transportul cu tren de marfă. Rugăm a binevoi să ni se comunice costul transportului acestor vagoane din stația Doaga în stația Galați. Totodată vă rugăm a da dispozițiunile Dvs. de a ni se pune la dispoziție cât mai urgent numărul de vagoane necesar, având nevoie de materialul arătat mai sus.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 316.

259

20 Mai 1938

ROMÂNIA
Prefectura Județului Făgăraș

Către,
Asociația Casa Cuza-Vodă Galați

La adresa D-Voastre Nr. 434 din 12 Mai a.c., avem onoare a Vă face cunoscut, că lista Nr. 608 am predat-o Liceului „*Radu-Negru*” și Nr. 609 „*Gimnaziului de fete*”, ambele din localitate (Făgăraș) pentru școlile din județ.

Vă rugăm a Vă adresa direct Revizoratului Școlar al județului Făgăraș, singurul în măsură de a satisface apelul D-Voastre.

Prefect,
Col. Papadopol

Subprefect,
Munteanu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 309.

260

23 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Stimate Domn,

Cu onoare vi se face cunoscut că urmând a fi semnat raportul către M.S. Regele de către toți membrii din Comitet, cum și a se lua unele hotărâri în legătură cu stadiul lucrărilor, vă rugăm să binevoiți a lua parte la ședința de Comitet ce va avea loc astăzi 23 Mai a.c. în localul Prefecturii de județ.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 305.

261

24 Mai 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.497

Domnule Ministru³⁰⁰,

Cu deosebit respect aducem la cunoștința Dvs. următoarele:

În Iulie 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul:

- de răscumpăra locuința fostului Domnitor, și
- a înființa aci un Muzeu Regional al Moldovei.

Din daniile făcute, dar mai ales a Domnului Ministru de Finanțe Mircea Cancicov, care a subscris suma de lei 1.000.000, Asociația a reușit ca în luna Februarie 1938 să răscumpere această locuință. În ziua de 28 Martie au început lucrările de refacerea acestui locaș azi ajuns în completă ruină.

³⁰⁰ Ministrul de Interne era Armand Călinescu (31 martie 1938 - 31 ianuarie 1939), din guvernul Miron Cristea.

Asociația mai dispune în prezent de suma de 1.500.000 lei, însă devizul necesitat de restaurare se ridică la suma de 2.200.000 lei. Pentru completarea acestei sume, ne îndreptăm gândul către Dvs. rugându-vă călduros a ne ajuta în opera ce ne străduim a înfăptui, prin contribuția Ministerului de Interne cu suma de lei 500.000, credem că vom reuși să terminăm lucrarea.

Considerând înalta Dvs. înțelegere pentru frumosul scop ce urmărim, cum și caldul patriotism de care sunteți animat, avem convingerea, Domnule Ministru, că ne veți ajuta pentru a duce la bun sfârșit opera începută.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru de Interne – București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 306.

262

București, 25 mai 1938

Ministerul Apărării Naționale
Marele Stat Major
Serviciul Istorie

Către,
Asociația *Casa Cuza-Vodă*

La adresa Nr. 344 din 26 Martie 1938, am onoarea a face cunoscut următoarele:

1. Consiliul de conducere al Muzeului Militar Național în ședința din 7.IV.1938, prin procesul-verbal Nr. 166, punctul 7, hotărăște să se dea Muzeului *Cuza Vodă* Galați, numai tripletele pieselor ce posedă și care ar interesa colecțiunea aceluia *Muzeu*;
2. Întrucât colecțiunea de obiecte originale din epoca Domnitorului Alexandru Ioan Cuza este foarte mică, iar Muzeul Militar Național nu posedă nici măcar dubletele, nu vă poate oferi nici un obiect pentru moment.

3. Dacă Muzeul *Cuza Vodă* dorește să aibă copii fotografice după obiectele notate în tabelul alăturat, se pot procura contra cost, după cum se specifică în tariful menționat pe același tabel.
4. Se anexează un tabel de piesele ce pot fi fotografiate și costul lor.

Șeful Serviciului Istoric, Colonel V. Renescu
Șeful Biuroului IV, Maior C. Franc

TABEL

de obiectele ale căror copii fotografice pot fi făcute pentru Muzeul *Cuza Vodă*

1. Potretul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza – pictura Szatmary;
2. Fotografia Domnitorului Alexandru Ioan Cuza;
3. Fotografia Domnitorului Alexandru Ioan Cuza – pe catafalc;
4. Fotografia *Proclamarea Unirii*;
5. Fotografia *Schimb de garnizoane*;
6. Fotografii de pe două planșe reprezentând uniforme din epoca lui Cuza-Vodă;
7. Fotografia *Șefii de Corpuri ai Armatei Române în anul 1862*;
8. Copii fotografice de pe două Steaguri ale Unirii;
9. Copii fotografice de pe 17 drapele din epoca lui Cuza-Vodă;
10. Copii fotografice de pe *Ordinul Steaua României* proiectat de Domnitorul Alexandru Ioan Cuza;
11. Copii fotografice de pe *Medalia Comemorativă* bătută cu ocazia înființării *Manufacturii de arme* din 1863;
12. Copii fotografice de pe două fotolii care au servit de tron Domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Notă de costul unei fotografii executată în atelierul fotografic al *Muzeului Militar Național*, la dimensiunea arătată în dreptul fiecăreia cu materialul Muzeului:

1. Fotografie de mărimea 9x12cm lipită pe carton mai mare = 20 lei
2. Fotografie de mărimea 13x18 cm lipită pe carton mai mare = 40 lei
3. Fotografie de mărimea 18x24 cm lipită pe carton mai mare = 60 lei
4. Fotografie de mărimea 24x30 cm lipită pe carton mai mare = 80 lei

p. conformitate, Căpitan V. Ionescu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 34-35.

263

27 Mai 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 403

Mult Stimate Domnule Rozin,

Ieri, 26 Mai 1938, prezentându-mă la Domnul Max Auschnitt pentru susținerea cererii Asociației, mi-a comunicat ca să vă trimit anexat cererea Asociației pentru fierul de beton și cuiele diferite necesare.

Vă rog, deci, ca această cerere, conform înțelegerii avută cu Domnul Max Auschnitt, să fie încredințată D-Sale personal, de (către) D-voastră, pentru a fi aprobată de Comitet.

Primiți, vă rugăm, anticipat mulțumirile noastre.

Președintele Comitetului de Direcție,

Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 308.

264

Brașov, 31 mai 1938

Prefectura Județului Brașov
Cabinetul Prefectului
No. 403/938

Către,
Asociația Casa Cuza-Vodă Galați

Ca răspuns scrisorii Dvs din 19 mai a.c. am onoare a vă comunica următoarele:

În Brașov, Str. *Constantin Brâncoveanu* (fostă *Ecaterinei*), la Dna Lucreția Lupan, se găsesc în prezent obiectele mai jos notate:

1. O canapea;
2. O panoplie cu culorile Moldovei având două săbii încrucișate, stema Țării în bronz și la mijloc un ceas; stema Țării este posterioară anului 1877, având în blazon emblema Dobrogei, Coroana Regală și deviza *Nihil Sine Deo*.

362

3. O panoplie cu lăncii de cavaleri medievali, două săbii și o jumătate cască.
4. Două scăunele (taburele) cu diferite accesorii în culorile Moldovei.

Dna Lupan pretinde că aceste obiecte au aparținut fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza; nu produce însă nici un document prin care să probeze autenticitatea proprietății fostului Domnitor. Susține însă că obiectele au fost văzute și de către Dl. Profesor Iorga, care nu le-a contestat autenticitatea, obiectând numai că panoplia a suferit cu timpul transformări.

Proprietara mai declară că le posedă din anul 1891, amintire familiară, procurate fiind cu mijloace bănești de la un anume Rosner, fost comerciant și proprietar al restaurantului *Europa* din Brașov, vienez de origine, actualmente decedat. Nu cunoaște împrejurările în care Rosner a intrat în proprietatea loc.

Întrebată fiind de noi, Dna Lupan nu înțelege să doneze obiectele benevol Muzeului *Cuza Vodă*, pretinzând pentru ele suma de lei 600.000 lei, sumă fixă de la care nu cedează. Obiectele se află în proprietatea sa, sunt numai cele arătate mai sus, bine întreținute și nu a înstrăinat până în prezent nici unul.

Am fost informați că un covor, tot de a fostul Domnitor, s-ar afla la Dna Baiulescu³⁰¹, președinta *Femeilor Române* (Secțiunea locală), dar cercetând ni s-a confirmat că sunt simple bănuieli, neexistând dovezi care să probeze autenticitatea.

Cu ocazia acestor cercetări am mai aflat, din sorginte demnă de toată încrederea (informatorul ține să rămână anonim), cum că toata vesela și argintăria fostă proprietatea Domniței Elena Cuza, s-ar afla în prezent în posesia Dnei Didina Măcărescu, sora fostului deputat de Neamț.

Ni se precizează anume că, la moartea Domniței Elena, Dna Didina Măcărescu și o altă dnă, anume Bacalu³⁰², au fost singurele persoane care au avut acces în casa Domniței până în ultima clipă și că imediat după moartea ei, cele două doamne ar fi adunat (în grabă) și dus acasă, obiectele mai sus arătate, așa fel în cât la inventariere vesela și argintăria nu au mai fost găsite.

Dna Bacalu murind și ea, stocul de obiecte provenit prin împărțire între cele două doamne, a rămas asupra dnei Didina Măcărescu, care le păstrează și astăzi, fapt

³⁰¹ Ștefania Mihăilescu, *Din istoria feminismului. Antologie de texte (1838-1929)*, București, Editura Polirom, 2002, p.168, nota 1, „Maria Baiulescu (1863-1941), a fost inițiatorea și președinta *Uniunii Femeilor Române din Austro-Ungaria*, apoi din *România Întregită*; în timpul Primului Război Mondial colaborează cu *Societatea Națională Ortodoxă a Femeilor Române*, participă la înființarea *Societății pentru Ocrotirea Orfanilor de Război*, se află printre membrele fondatoare ale *Asociației pentru Emanciparea Civilă și Politică a Femeilor Române* (1918). Scriitoare, publicistă, personalitate remarcabilă a mișcării de emancipare a femeii din Austro-Ungaria; a colaborat la reviste și ziare ca *Gazeta Transilvaniei*, *Tribuna*, *Familia*, *Vatra*, *Literatura și Arta*, *Revista noastră* etc., semnând articole de atitudine politică și scrieri literare, dar și traduceri din literatura germană și franceză”.

³⁰² Lucia Borș, *op. cit.*, pp. 250-251, Henrieta Bacalu pune la dispoziția Doamnei Elena Cuza, contra cost, locuința din Piatra-Neamț.

cunoscut de toți cei care au legături de prietenie în Piatra Neamț cu sus amintita doamnă.

Comunicându-vă cele de mai sus, vă rog să binevoiți a dispune și a primi din parte-ne cele mai distinse salutări.

Prefect,
Colonel Tocineanu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.42 (f-v).

265

3 Iunie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 506

Onor,
Fabrica de Ciment *Cantacuzino* – Brăila

Cu onoare se aduce la cunoștința Dvoastră următoarele:

În anul 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Caza-Vodă* în scopul de a răscumpăra, reface și amenaja un Muzeu în locuința fostului Domnitor Alexandru Ion Cuza.

Prin dania făcută de către Domnul Ministru de Finanțe, Mircea Cancicov, în valoare de lei 1.000.000, s-a reușit a se răscumpăra locuința în schimbul sumei de 900.000 lei.

Astăzi Asociația reușind să mai agonisească o sumă de bani a început refacerea clădirii, sumă însă care ne este insuficientă pentru a termina măreața operă începută la Galați.

Cum pentru terminarea lucrării avem nevoie de 5 vagoane ciment, vă rugăm să binevoiți a aprecia dacă D-voastră puteți dona o parte din această cantitate și care anume cantitate. Cunoscut fiind înaltul spirit patriotic care vă animă, Asociația are

crediința că și de această dată apelul ei va găsi un ecou concret în înțelegerea operei ce se desăvârșește.

Primiți, Vă rugăm, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 310.

266

7 iunie 1938

Ce s-a făcut până acum pentru restaurarea Casei Cuza-Vodă

DI colonel V. Rațiu, președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*, prin a cărui râvnă și muncă neobosită s-a ajuns, numai după un an de zile, la răscumpărarea de către Asociație a Casei unde a locuit Domnitorul Unirii Principatelor. Vorbind ieri la ședința festivă a *Congresului Învățătorilor*, d-sa a arătat că astăzi Asociația este proprietară un titlu definitiv a *Vilei Cuza-Vodă* pe care a cumpărat-o cu 900.000 lei.

Pentru opera de reclădire a acestei case istorice și de înzestrare a Muzeului *Cuza-Vodă*, Asociația, pe lângă fondul de 1.750000 lei, mai are nevoie de aproape un milion. Pentru strângerea acestei sume președintele Asociației a făcut un Apel călduros la Congresul învățătorilor.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 314;
Ziarul, Ecoul, nr. 2025 din 7 iunie 1938.

267

Cluj, 8 Iunie 1938

Domnule Colonel,

Am onoare a Vă comunica că la Biblioteca Universității din Cluj, se găsesc, la *Secția stampelor*, următoarele :

- 1 portret a lui Cuza-Vodă, stampă de Satmary;
- 1 portret a Doamnei Elena Cuza, stampă de Satmary;
- 1 portret a lui Cuza-Vodă cu favoriți, când a fost proclamat Domn, lucrată la Paris, stampă de Satmary;
- Fotografie a lui Cuza-Vodă în haină de colonel și cu bicorn;
- 2 stampe care reprezintă primirea lui Cuza-Vodă, în două rânduri, la Constantinopole, lucrate la Paris;
- 2 stampe a lui Cuza-Vodă; una reprezintă inundația [de] la București, alta deschiderea Corpurilor Legiuitoare;
- 1 stampă cu comemorarea lui Cuza Vodă după un an de la moarte (1874);
- 1 stampă cu sosirea lui Cuza-Vodă la București;
- 1 stampă a Doamnei Cuza la începutul căsătoriei, și altele precum Alecsandri, Negri, Kogălniceanu, Bolintineanu etc.

365

Puteți scoate diferite stampe adresându-vă domnului Sion Gh(eorghe), Cetățean de onoare al Clujului.

Cu stimă,
D. Popovici³⁰³, Cluj

Domnului Colonel Rațiu, Șef de Stat Major, Societatea *Cuza-Vodă* Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 37.

268

Galați, 13 Iunie 1938

Asociația *Casa-Cuza Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 521

Prea Stimate Domnule Sion,

Cu poșta de astăzi s-a primit la Asociația *Casa Cuza-Vodă*, o scrisoare din partea unui domn cu numele D(imitrie) Popovici din Cluj, pe care nu-l cunoaștem și nici nu știm ce funcție ocupă. D-sa ne spune că în Biblioteca Universității din Cluj se găsesc piesele, arătate pe contrapagină. La sfârșitul scrisorii ne spune că putem lua diferite piese pentru Muzeul *Cuza-Vodă* care se clădește în Galați, adresându-ne D-Voastră.

Față de cele arătate mai sus, cu onoare, vă rugăm a ne comunica cum trebuie să procedăm pentru ca Asociația să poată intra în posesia acestor piese și dacă, prezentându-ne la Biblioteca Universității, nu vom întâmpina nici o dificultate pentru obținerea lor. Răspunsul D-voastră ne este prețios, găsimu-ne pe punctul de a realiza în curând localul Muzeului.

Primiți, odată cu mulțumirile noastre recunoscătoare, salutări distinse.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V.Rațiu, Divizia 21-a Galați

³⁰³ *Dicționarul General al Literaturii Române*, Coordonator general, Eugen Simion, București, Editura Univers Enciclopedic, (P-R), 2006, p. 145, Dimitrie Popovici (1902-1952), „istoric literar și comparatist (...). Din 1936 până la moarte este profesor la Universitatea din Cluj”. În perioada (1950-1952), a fost director al Bibliotecii Academiei-Filiala Cluj; a rămas în conștiința studenților ca *Marele Profesor al Clujului*.

Notă,

- un portret a lui Cuza-Vodă, stampă de Satmary;
- un portret al Doamnei Elena Cuza, stampă de Satmary;
- Un portret a lui Cuza-Vodă cu favoriți, când a fost proclamat Domn, lucrat la Paris, stampă de Satmary;
- Una fotografie a lui Cuza-Vodă în haine de Colonel și cu bicorn;
- Două stampe care reprezintă primirea lui Cuza-Vodă în două rânduri la Constantinopole, lucrate la Paris;
- Două stampe a lui Cuza-Vodă: una reprezintă inundația la București, alta deschiderea Corpurilor Legiuitoare;
- Una stampă cu comemorarea lui Cuza-Vodă după un an dela moarte (1874);
- Una stampă cu sosirea lui Cuza-Vodă la București;
- Una stampă a Doamnei Cuza la începutul căsătoriei, și altele precum Alecsandri, Negri, Kogălniceanu, Bolintineanu etc.

(Președintele Comitetului de Direcție, Lt. Col. Rațiu)

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 38 (f-v).

269

Ruginoasa, 13 VI 1938

CFR Ruginoasa
Nr.779

Onor,
Asociația *Casa Cuza Vodă Galați*

Avem onoarea a vă răspunde la întrebările Dvs.

1. Castelul Domnitorului Cuza³⁰⁴ se găsește actualmente în foarte bune condițiuni, reparat în întregime, cu toate atenasele, de (către) Direcțiunea Tehnică a CFR., în care s-a instalat un Sanatoriu de T.B.C.-pulmonar, iar marele parc și livada de pomi fructiferi servind bolnavilor pentru cura de aer de care au nevoie. În acest parc s-au mai construit, de acum 3 ani, mai multe pavilioane și un solar, transformând acest Castel într-un Spital.

Biserica se află în perfectă stare, reparată complet în anul 1936 de *Epitropia Spitalelor Caritatea*.

³⁰⁴ Castelul de la Ruginoasa trecuse de la *Epitropia Spitalului Caritatea*, în proprietatea CFR.

2. Proprietarul moșiei Ruginoasa este *Epitropia Spitalului Caritatea*, epitropă I-ia, Dna Natalia Vlădoianu, iar Castelul și frumosul parc este închiriat de Direcțiunea General Medicală, pe timp de 15 ani, pentru Sanatoriul de boli pulmonare.
3. Nu locuiește nici un moștenitor din partea Domnitorului și nici din partea Domniței Elena Cuza, nici în localitate și nici prin apropiere.
4. Din obiectele de valoare sau amintiri nu se mai găsesc în această localitate deoarece ce au mai existat au fost ridicate și transportate la Iași, la (mănăstirea) Cetățuia spre păstrare mai multe obiecte ca haine, sabie, coif, trăsuri, un drapel și un bust al Domnitorului. Nu putem preciza cum a-ți putea obține aceste obiecte, doar dacă vă veți adresa Dnei Natalia Vlădoianu ce se află la Spitalul *Caritatea* Iași.
5. Castelul, față de gară, este la o distanță de cel mult 300 metri; în localitate nu aveți cu cine lua contact în acest sens. Lămuririle cele mai perfecte poate să le dea numai Dna Natalia Vlădoianu. Și tot această Dnă vă va putea da informațiuni mai precise unde ar mai fi obiecte a Dlui Domnitorul Alexandru Ioan Cuza-Vodă.
6. În localitate nu există nici un Muzeu cu obiecte.
7. Nu mai există nici un descendent din această familie, iar de restul lămuririlor de care mai aveți nevoie adresați-vă Dnei Natalia Vlădoianu, epitropa întregii averi mobile și imobile rămasă de la Domnitor, care se află în Iași la *Spitalul Caritate*.

Șeful Stației,
Rusu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.39-40.

270

21 VI 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică

Dovadă

Am primit de la fabrica „Brateșul” 5.000 (cinci mii) cărămizi prin cărăușii mai jos subscriși;

câte 400 cărămizi: Vasile Apostol, Sandu Gherghescu, Nică Apostol, Zlate Costel, Vasile Roșca, Apostol Dumitru, Tudoran Dumitru, Hancenco Moisei, Șerban Gh., Sandu Ciobotar;

câte 500 cărămizi: Petcu Ion, Neculai Apostol.

Total = 5.000 buc.

V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 319.

271

20 Aprilie 1938

Camera de Comerț și Industrie
Circumscripția VI
Galați, str. Portului nr. 27
Nr. 1645

Onor,
Asociația *Casa Cuza-Vodă - Loco*,

Ca răspuns la adresa Dvs. No. 368 din 3 Aprilie a.c, avem onoare a vă face cunoscut că Instituțiunea noastră a cedat pentru refacerea locuinței fostului Domnitor Alexandru I. Cuza, cantitatea de 10.000 cărămizi, predate loco Fabrica de cărămizi *Vasile Miron*.

În consecință vă rugăm să binevoiți a lua măsurile necesare ca acest material să fie luat în primire de la numita fabrică, căreia i-am dat dispozițiunile cuvenite, urmând ca la ridicarea lor să dați fabricii o adeverință de primire.

În acelaș timp fabrica *Vasile Miron* vă va mai preda încă 5.000 buc. cărămizi din ordinul și pentru contul Dlui Apostol P. Popa, Președintele Instituțiunii noastre, ca donație personală a Dsale.

De primirea acestor 5.000 cărămizi vă rugăm să eliberați fabricii o adeverință aparte.

Președinte,
Prim secretar,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 320.

22.04.1938

Stimate Domnule colonel,

Adresei D-voastră din 18 aprilie a.c. răspund următoarele:

- 1) Am publicate trei broșuri diferite³⁰⁵ pe care vi le alătur acestor rânduri, spre consultare. Sunt aprobate de Inspectoratul Școlar Oradea cu nr. 2154/937.
- 2) Pot pune la dispoziția Asociației *Casa Cuza-Vodă*, imediat după Paști, câte 1.000 (una mie) exemplare din fiecare fel, eventual mai multe. Broșurile se vor vinde cu 8 lei bucata, rămânând în fondul Asociației câte 3 lei la fiecare bucată.

Având în vedere înaltul scop pentru care lucrați, unde și eu doresc să ajut în felul propus, cred de cuviință să adaug c-ar fi bine, spre o reușită deplină și rapidă, să luați contact cu dl. Revizor al Școlilor Județului și cu dl. Președinte al Comitetului Școlar Județean, care ar putea să distribuie printre învățători broșurile, ușurându-vă și Dumneavoastră lucrul; fie pentru premiera copiilor, care se apropie, fie pentru bibliotecile claselor, fie vândute elevilor, imediat, s-ar ajunge scopului urmărit, dacă ar fi bunăvoință. Eventual cereți sprijinul D-lui Ministru Țoni.

Broșurile sunt bune și pentru clasele inferioare ale școlilor secundare.

În așteptarea răspunsului D-voastră, cu Sănătate!

Aurelia Blaga, Str. General Moșoiu 16, Oradea.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 326.

³⁰⁵ D. Ilea, „Buletinul Revizoratului Școlar al Jud. Sălaj”, în *Școala Noastră*, anul XIV, nr.6, iunie 1937, p. 250, „Aurelia Blaga, înv(ă)țătoare). În Oradea a tradus din limba franceză povestirile **La pieile roșii** de Rene Samoy și **Descoperirea porțelanului** de Charles Gujon, lecturi pentru uzul elevilor de școli primare. Recomandăm dlor învățători aceste lucrări, care pot servi ca lectură ajutătoare și ca premii școlare. Costul unei broșuri este de lei 8,50”. Nu cunoaștem, până acum, care a fost a treia broșură trimisă lui Victor Rațiu.

273

30.05.1938

Stimate Domnule Colonel,

Simțindu-mă întrucâtva angajată cu propunerea ce am făcut-o Asociației *Casa Cuza-Vodă*, de a da din broșurile lucrate de mine, cu scopul de a ajuta astfel Asociația, Vă rog să binevoiți a-mi răspunde de urgență dacă s-a făcut ceva în acest sens, pentru a nu mă împiedica de a le plasa, acum când este sfârșitul anului și se cer.

Cu deosebită considerație
Aurelia Blaga, Str. Gen. Moșoiu 16, Oradea.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos.167/1937-1939, f. 325.

274

București, 10 iunie 1938

Stimate Domnule Colonel³⁰⁶,

Ieri, Joi, la ora 10.a.m. am sosit în București. La ora 15 p.m. am și fost la *Titan*, în strada Clemenceau (Casele *Arion*, lângă *Ateneu*). Am așteptat până la ora 6 p.m. Max Auschnitt n-a venit și probabil că n-a venit nici după ora 6,00 întrucât fusese dimineață la *Reșița*.

Am cerut insistent să vorbesc cu secretarul lui, Rotmann (Rozin), pe care îl cunosc. Rezultatul convorbirii n-a fost favorabil. Știa chestiunea și a încurcat-o cum a putut. Ba că n-are copia adresei, ba că trebuie depusă - de formă - suma costului fiscului și apoi, în caz de aprobarea gratuită, se va reține suma, ba că chestiunea e tardivă și nu știe de se va rezolva cu bine, mai ales că sâmbătă pleacă Auschnitt în străinătate, pentru o lună. La ora 6 am plecat la Sanatoriul Francez, când trebuia să vină Profesorul Dr. Hortolomei, pentru o intervenție chirurgicală la soția mea.

A doua zi - vineri - adică astăzi, fix la ora 9 a.m. am fost la *Reșița*, așteptând până la ora 11, când a venit Max Auschnitt, intrând imediat într-un Consiliu, deși îl aștepta multă lume.

³⁰⁶ Scrisoare adresată lui Victor Rațiu.

Ca fostul lui profesor, i-am trimis cartea de vizită, arătându-i și scopul venirii mele. N-a primit pe nimeni, comunicându-mi, la telefon însă, programul, prin secretarul său Rozin, că chestiunea nu se poate rezolva în prezent favorabil și nu e sigur nici în viitor, trebuind să fie supusă mai târziu unui Consiliu, care va hotărî. De ciment, de asemenea, nici nu poate fi vorba în curând.

Îmi pare foarte rău că n-am putut a vă da altfel de știri mai îmbucurătoare. De altfel, ieri am mai întâlnit încă doi gălățeni pe Mantu și Nazarie. Stăteam față în față, cam posomorâți: *Biblioteca Urechia cu Muzeul Cuza*. Și parcă se auzea din atmosferă cuvintele: *Eu, Cuza – voi termina mai întâi Muzeul, căci mult bine am făcut Țării și am atâta siguranță în realizare, cât am ca tovarăș inimos pe Colonelul Rațiu*.

Cu distinse salutări,
Paul Pașa

Notă:

Nu știu cât voi sta în București. În cazul când aveți nevoie de ceva, sunt la dispoziție. V-am dat adresa mea. În orice caz, majoritatea din zi stau cu soția mea la „*Saint Vincent de Paul*” (Sanatoriul Francez, Calea Jianului – Șosea)

Paul Pașa

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 332-333.

275

10 iunie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică

Stimată Domnișoară,

De la început țin să vă mulțumesc călduros pentru frumosul gest cu care Dvs. ați înțeles să răspundeți Apelului nostru, însă deocamdată, fiind extrem de ocupați cu restaurarea clădirii – fiind în toiul campaniei de lucru – în prezent nu mai este timpul necesar pentru plasarea broșurilor; fiind în preajma vacanței mari, rămâne să revenim în toamnă, la deschiderea școlilor, când vom reveni de urmare în acest scop.

372

Vă rog să primiți respectuoase mulțumiri.
Alătur cele trei exemplare din broșurile trimise.

Președintele Comitetului de Direcție, Lt. Col. Rațiu
D-Sale,
Domnișoarei Institutoare Aurelia Blaga, Oradea, Str. Gen. Moșoiu 16.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 327.

276

11 iunie 1938

**Pentru reconstrucția Casei lui Cuza-Vodă din Galați.
Ce s-a făcut până acum și ce mai este de făcut de aici înainte.
O operă patriotică la care trebuie să se asocieze toți bunii români.**

GALAȚI – La 7 Iunie s-au împlinit 82 ani de la numirea colonelului Alexandru Ioan Cuza ca Pârcălab al Covurluiului. Reîmprospătând amintirea actului administrativ din 1856, o facem cu tendința de a retrezi sentimentele de recunoștință ce datorăm memoriei **celui ce a fost hărăzit să fie ctitorul României Mari și puternice de astăzi.**

Sentimentele acestea trebuie să se manifeste sub forma celei mai largi susțineri a inițiativelor care urmăresc să reînsuflețească și să immortalizeze unele momente din acea epocă frământată, dar determinantă în evoluția statului nostru.

O asemenea acțiune, menită să tragă brazdă adâncă pe ogorul marilor fapte românești, e în curs de desfășurare la Galați. Ea a țâșnit din adâncurile conștiințelor câtorva patrioți de seamă, care și-au propus ca țel cumpărarea și transformarea în *Muzeu* a caselor în care a locuit Pârcălabul Alexandru Ioan Cuza.

Ce-a devenit un monument istoric?

În decursul ultimelor două decenii *Vila lui Cuza-Vodă*, intrată în posesiunea bogătașului ieșan Adolf Theitler, ucis într-un accident de cale ferată, a avut întrebuințări foarte variate. Între altele, a servit și ca hotel de dubioasă reputație. Apoi istoricul imobil a devenit o ruină. Peste povara unei existențe, presărată cu glorie, dar și cu multă tristețe, s-au suprapus greutățile doborâtoare ale datoriilor bănești. Pentru o restanță de vreo 65.000 lei, Fiscul dispusese scoaterea în vânzare a fostei reședințe pârcălăbești. Aceasta se întâmpla în 1936.

Presa noastră anunțase faptul cu îndreptățită îndurerare. Se implora grabnica intervenție a oficialităților și a sprijinului particular spre a se evita consumarea unui atare sacrilegiu. Strigăte în pustiu, însă. În aceste împrejurări, generalul Linteș Gh[eorghe], pe atunci comandant al Corpului 3 Teritorial, lansează un Apel către toți bunii români de a se alătura la o acțiune de salvare. Chemarea d-lui general Linteș se bucură de o înțelegătoare și calduroasă primire, din partea tuturor acelorora cărora li-a fost adresată.

Constituirea Asociației Casa Cuza-Vodă

La Prefectura județului se ține o Adunare Generală în care se hotărăște întemeierea Asociației Casa Cuza-Vodă. În fruntea mulțimii fondatorilor Asociației, se află: P. S. S. Episcopul Cosma al Dunării de Jos, generalul Linteș, comandantul Corpului 3 Teritorial, general Ciupercă, comandantul Corpului 3 Armantă, general Phleps Arthur, în acea vreme comandant al Diviziei 21 Infanterie, contra-amiral Roșca Eugeniu, comandantul Diviziei de Dunăre a Marinei Regale, lt. colonel Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21 de Infanterie, avocatul Vlad Dimitriu, etc. etc.

Se precizează că scopul Asociației este:

- a) răscumpărarea Casei lui Cuza-Vodă din Galați;
- b) restaurarea ei, astfel cum a fost când a locuit-o Domnitorul Cuza și
- c) înființarea unui locaș de cultură.

Se alege, pe o durată de 5 ani, un Comitet de Direcție, alcătuit din d-nii: lt. colonel Rațiu V., șeful de Stat Major al Div. 21 Inf. și secretarul Consiliului Asociației, Aurel Vidrașcu, Prim-procuror al Tribunalului Covurlui și învățătorul pensionar Paul Pașa. La 14 Iulie 1937, Tribunalul Covurlui S. I, autentifică *Actul Constitutiv* și *Statutele* Asociației Casa Cuza-Vodă și se pornește pe drumul spinos al strângerii fondurilor necesare realizării acestei înălțătoare misiuni.

Primele rezultate pozitive

Ce rezultate s-au recoltat în acest răstimp de-un an?

Ne lămurește dl lt. colonel Rațiu, neobosit și mereu entuziast, deși a fost lăsat să ducă singur sarcina supraomenească a colectării sumelor reclamate de împlinirea angajamentelor înscrise în Statut:

În 1937 - ne declară d-sa - se ține în localitate Congresul Contabililor din întreaga țară. Rugați de mine, coboară din lumea rigidă a cifrelor și mi se subscrie suma de 100.000 lei. În toamna anului 1937 mă prezint domnului ministru Mircea Căncicov și îi expun inițiativa luată. Drept răspuns, d-sa subscrie suma de 1.000.000 lei, sumă astăzi încasată.

Socotim potrivit ca Asociația să repete că datorită caldului patriotism al d-lui ministru Mircea Cancicov, ea se poate mândri acum cu titlul de proprietară a locuinței fostului Domnitor. Încurajat cu drept cuvânt de un așa de mare sprijin, mă înfățișez d-lor Malaxa și Auschnitt, care subscriu 750.000 lei. Urmează 280.000 ai d-lui Mitiță Constantinescu, ministrul Economiei Naționale și guvernator al B. N. R., 200.000 lei ai Municipiului Galați, 100.000 ai Prefecturii de Covurlui și – recent de tot – 25.000 ai d-lui D. V. Țoni, subsecretar de Stat la departamentul Educației Naționale.

Care este situația azi?

Situația de azi se prezintă precum urmează:

1. Asociația este proprietară ai Casei lui Cuza-Vodă, în schimbul sumei de 900.000 lei;
 2. Mai are la bancă 1.700.000 lei;
 3. Asociația a și primit în dar un **Muzeu** care se află la **Școala primară nr. 6 de Băieți din Galați**, evaluat de ministerul Cultelor și Educației Naționale la 5.000.000 lei. **Acest Muzeu e proprietatea vrednicilor institutori Ecaterina și Paul Pașa, rezultatul muncii și străduinței din cursul a 40 ani de apostolat.**
 6. Mai este nevoie încă de cel puțin 1.500.000 lei, pentru a căpăta siguranța că vom duce la bua sfârșit opera începută.
- Iată pe scurt bilanțul trudei depusă de Asociație în această direcție.

Dl lt. colonel Rațiu ne-a expus demersurile ce le-a întreprins, pentru a se putea aduna și restul de bani ce mai este necesar. A căpătat făgăduieli și încurajări verbale. Atât nu este îndestulător. Precum, cu bună dreptate spune dl lt. colonel Rațiu, opera începută trebuie dusă la capăt. Pentru aceasta se cere concursul efectiv și neprecupețit din partea tuturor celor ce sunt în stare să-l dea. Am dori să vedem producându-se concursul acesta în mod spontan. N-ar fi de ignorat nici calea deschiderii unor liste de subscripție, fie de către asociațiile patriotice, fie de ziare.

Înțelegere și sprijin

O operă ca aceia ce a inițiat-o Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați, trebuie să fie încurajată și susținută. Trebuie să se înțeleagă că **trăim momente de radicală transformare a sufletului națiunii române** și că această înnoire se clădește pe randamentul **primatului culturii și al recunoștinței către acei care au pus bazele României moderne.**

Conducătorii Asociației *Casa Cuza-Vodă* au motive să creadă că se vor găsi destui oameni de inimă care, în cadrul posibilităților lor, să răspundă cu elan la acest îndemn, acoperind suma ce mai lipsește pentru desăvârșirea acestei acțiuni românești.

Să nădăjduim că aceste așteptări nu vor fi desmințite.

C. Zilișteanu³⁰⁷

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 324;
Ziarul România, nr.10, 11 iunie 1938.

277

11 Iunie 1938

Regia Loteriei de Stat
Nr. 1896

Onor,
Asociația Casa Cuza-Vodă Galați

Referindu-ne la adresa Dvs. înreg. la noi sub No. 5510/1 Iunie 1938, avem onoare a vă comunica că în conformitate cu dispozițiunile art. 3 a legii Loteriei de Stat și Decizia Consiliului de Administrație a acestei Regii, nu se pot autoriza loterii particulare decât persoanelor juridice fără scop lucrativ și cu o emisiune de bilete în valoare de cel mult 100.000 lei.

Pentru a satisface aceste dispozițiuni, urmează să reduceți valoarea emisiunii la suma sus-menționată și să modificați câștigurile oferite în proporție cu emisiunea astfel redusă.

Director General,
avocat, Șef al Contenciosului,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 328.

³⁰⁷ *Istoria Jurnalismului din România*, p. 605, „La 12 noiembrie (1936), la Galați, în localul Camerei de Comerț, are loc adunarea generală a ziaristilor pentru alegerea unui nou comitet în frunte cu C(onstantin) Zilișteanu (președinte).

278

Galați, 11 Iunie 1938

Stimate Domnule Colonel³⁰⁸,

Îmi permit a vă face o rugămintă. Dacă dispuneți, Vă rog a-mi trimite hârtiile relative la gradația de merit. Îmi sunt absolut necesare. Le puteți expedia prin poștă pe următoarea adresă: Paul Pașa, Sanatoriul Francez („*Saint Vincent de Paul*”) – Șoseaua Jianu, camera nr. 8.

Nu știu când voi veni în Galați, soția mea având încă nevoie de tratament.
Cu distinse salutări,

Paul Pașa.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 334.

279

14 VI (1)938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 522

Domnule Director General,

Am onoarea a vă aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

Am solicitat Onor Loteriei de Stat să ni se aprobe punerea la loterie a unei mașini (automobil), pentru suma de lei 1.000.000. Suma ce rezulta ca beneficiu era destinată pentru a termina restaurarea Vilei Domnitorului Cuza, răscumpărată de Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați. Cu adresa Nr. 1895 din 5.II.938 ni se face cunoscut că nu ni se poate aproba decât 100.000.

Întrucât toate autoritățile de stat au înțeles gestul patriotic făcut de această Asociație, Domnul Ministru M. Cancicov donând suma de lei 1.000.000, și, deoarece, cu sumele adunate până în prezent nu putem termina opera începută, Vă rugăm să binevoiți a ne da o aprobare provizoriu, rămânând ca Asociația în momentul când vă

³⁰⁸ Scrisoare adresată lui Victor Rațiu.

prezintă înscrierile să capete din partea Dvs. aprobarea numai pe numărul biletelor înscrise.

Pentru ca să nu se poată produce nici cea mai mică nemulțumire, biletele se vor elibera pe tabele nominale în scopul ca să putem eventual înapoia banii celor ce s-au înscris. Fața de propaganda făcută de Asociație și deoarece populația orașului Galați dorește cu toată insistență ca să spele rușinea care a acoperit locuința fostului Domnitor, transformată în ultima vreme în hotel, suntem convinși că această Loterie își găsește ecoul concret în sprijinul ce merită a se da acestei opere și că ea va fi încununată de succes.

Dat fiind înaltul patriotism care știm că vă animă și pe Dvoastră, avem credința ca în forma propusă Asociația va avea de această dată satisfacția unei aprobări dată numai în mod provizoriu.

Primiți vă rog, Domnule Director General, asigurarea deosebitului respect.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 329.

280

(f.d.)

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Stimate Domnule Inspector Marino,

Cu aceeași căldură și speranță mă adresez din nou dumitale cu convingerea că față de felul cum este făcută acum cererea să avem o nădejde într-o aprobare. Se poate ca așa cum este făcută cererea să nu fie pe placul celor de la Loteria de Stat și în acest caz D-ta ai toata latitudinea să o modifichi cu rugămintea chiar de a nu semna.

Țin să-ți reamintesc că atunci când am fost la Loteria de Stat mi s-a spus că îmi poate da aprobarea pentru trei serii de bilete în valoare fiecare serie de 200.000 lei, însă mă obliga să trag loteria după prima serie de 200.000 lei. Ori, mă întreb ce mai puteam să fac cu celelalte serii de 200.000 lei dacă mă obliga să trag prima serie în care desigur cineva ar fi câștiga automobilul. Tot așa mă întreb ce avantaj se poate realiza dacă automobilul costa 250.000 și seria de 200.000 lei; deci ce rost mai aveau celelalte două serii.

Așa fiind, cred că noua propunere pe care o fac să fie de această dată altfel înțeleasă. Și din moment ce ne obligăm, în cazul când Loteria nu va găsi cu cale să ne dea aprobarea definitivă, rămâne pentru noi obligația de a înapoia banii. Asociația este o **persoană juridică**, trecută cu toate formele prin Tribunal și deci în măsură a și răspunde atunci când ar fi cazul să i se facă vre-o imputare. În orice moment se va ști a cui sunt banii, pentru că ei vor fi înscriși pe tabele nominale, iar sumele colectate în măsura adunărilor se vor depune imediat la Banca Națională a României, deci posibil orice control.

Cunoscând deosebita D-ta amabilitate și înțelegând atât de bine dorința de a mă ajuta, sunt convins că vei face toate eforturile pentru a căpăta de această dată aprobarea provizorie.

Cu toată dragostea,

Lt. Colonel, Rațiu V.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.330.

281

București, 16 Iunie 1938

Mult Stimate Domnule Colonel³⁰⁹,

Astăzi dimineață, la ora 9, v-am trimis o scrisoare recomandată. Cred că pe aceasta o veți fi primit-o. Tot la acea oră am fost și la Prefectura Poliției. Dl. Maior vine la ora 11. La această oră mi s-a comunicat că Dl. General nu s-a dus încă la Palat, dar că la prima ocazie ce i se va prezenta, va pune în discuțiune și chestiunea ce ne interesează, când vă va comunica la telefon.

De altfel, mi-a spus că chiar ieri ați avut o conversație la telefon, în privința audienței. Scrisoarea ce v-am trimis-o la 10 Iunie n-a fost recomandată. Mai căutați-o pe Biroul D-voastră, poate să o fi pus cineva și nu ați dat de dânsa.

Dacă mai aveți ceva prin București și unde aș putea să vă fiu de folos, puteți să-mi scrieți și sunt imediat la dispoziție. Eu nu știu cât voi mai sta încă la București. Soția mea încă e în observație, făcându-i zilnic 3-4 injecții pentru încetarea (h)emoragiei. Cred că

³⁰⁹ Scrisoare adresată lui Victor Rațiu.

peste câteva zile Dl. Profesor D. Hortolomei se va pronunța, dacă e sau nu necesar o intervenție chirurgicală. Suferință mare, cu rezultate nesigure încă spre bine.

Cu distinse salutări,

Paul Pașa

Sanatoriul „Saint Vincent de Paul”, Camera nr. 8 Șoseaua Jianului.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 336.

282

București, 16 Iunie 1938

Stimate Domnule Colonel³¹⁰,

Am primit hârtiile cerute, pentru care Vă mulțumesc foarte mult.

Din scrisoarea D-voastră, rezultă că n-ați primit scrisoarea mea de la 10 iunie. Scrisoarea am pus-o chiar în cutia de la Poșta Centrală (Calea Victoriei), zi în care vă dădeam complet toate intervențiile și rezultatele obținute. În rezumat vă scriam următoarele:

Chiar în ziua sosirii noastre la București, joi, 9 iunie, am și fost după-amiază la ora 5 în strada Clemenceau (*Casele C. Arion*), lângă *Ateneu*, la *Titan-Nădrag*-(Călan). N-am găsit și nici nu a venit până la ora 6 p.m. Max Auschnitt. Fusese dimineață la *Reșița*. Am ținut totuși să iau contact cu Secretarul Rotmann pe care îl cunoșteam. Cunoștea chestiunea, dându-i o altă întorsătură. Ba că n-are copia adresei, ba că trebuie depusă suma ca garanție și în caz de aprobare se restituie suma, ba că intervenția e tardivă și nu știe dacă se va aproba, apoi că se va întâlni mâine cu M. Auschnitt și-i va reaminti, căci sâmbătă pleacă în străinătate pentru o lună. În ceea ce privește despre ciment – mi-a spus că nu poate să dea – neavând.

A doua zi – vineri – am fost la *Reșița* (alături e *Malaxa*). Trebuia să vină Auschnitt, ca de obicei, la ora 9 a.m. Am așteptat până la ora 11,15 minute când a venit și a intrat imediat în Consiliu. I-am trimis cartea de vizită, arătându-i și scopul. Lume multă așteaptă, dar fiindcă mă cunoștea a pus pe secretarul lui, Rozin, să vorbească întâi cu

³¹⁰ Scrisoare adresată lui Victor Rațiu.

mine la telefon din biroul lui, cu mine care așteptam în salonul de jos, spunându-mi că în prezent nu poate să facă nimic până când nu se va întruni Consiliul să hotărască, întrunire care nu se știe când va fi. În definitiv, am constatat că s-au răzgândit și nu vor să mai dea. Îmi pare destul de rău, atât de rezultatul obținut, cât și de neprimirea scrisorii ce v-am trimis-o.

Se putea oare, într-o chestiune atât de importantă să las să treacă atâtea zile fără să vă răspund? Sunt și eu destul de contrariat că n-am putut obține un rezultat favorabil, când eu mergeam la sigur; contrariat și mai mult de neprimirea scrisorii ce v-am trimis-o.

Măine dimineață, mă voi duce la Prefectura de Poliție. Rezultatul vi-l voi comunica imediat.

Cu distinse salutări, căci Cuza ne va ajuta să-i terminăm sfântul locaș de pomenire, având ca vajunic luptător pe Colonelul Rațiu.

Paul Pașa

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 337-338 (f-v).

283

18 Iunie 1938

ROMÂNIA

Ministerul Educației Naționale

Revizoratul Școlar al județului Mehedinți

Domnule Președinte³¹¹,

În urma adresei Prefecturii de Mehedinți No. 15443/938, avem onoare a înainta alăturatul Tablou de școlile primare din județul Mehedinți.

Revizor,

Secretar,

Domnului Președinte al Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*

³¹¹ Înștiințare trimisă generalului Gheorghe Linteș.

TABLOU
de Școlile primare din județul Mehedinți

1. Ada-Kaleh
2. Adunații Teiului
3. Albulești
4. Valea Marcului
5. Almăjeș
6. Aurora
7. Bahna – Moisești
8. Bala de Jos
9. Bala de Jos-Cârșu
10. Bala de Sus
11. Bala de Sus-Lăturoasa
12. Balotești
13. Balotești-Schit
14. Balta
15. Balta-Sfodea
16. Balta Verde
17. Batoți
18. Batoți-Atârnați
19. Batoți-Tismana
20. Bălăcița
21. Bălțații de Jos
22. Bălțații de Jos-Ursoaia
23. Bălțații de Sus
24. Bălțații de Mijloc
25. Bălțații de Mijloc-Giura
26. Bărboi
27. Bâcleș
28. Bâcleș-Seliștiuța
29. Bâltanele
30. Bâtlanele-Sălătruc
31. Bâlvănești
32. Bâlvănești-Călinești
33. Bistrița
34. Bistreț
35. Bistreț-Mileni
36. Bobaița
37. Boceni
38. Braniștea
39. Braniștea-Goanța
40. Brădet
41. Bresnița Motru
42. Bresnița Motru-Pârlita
43. Bresnița-Ocol
44. Broscari
45. Broșteni
46. Broșteni-Boca
47. Bucura
48. Buicești
49. Burila Mare
50. Burila Mică
51. Busu
52. Busulețu
53. Butoești
54. Butoești-Jugastru
55. Cacoți
56. Cacoți-Manu
57. Cătunele
58. Cătunele-Steic
59. Căzânești
60. Căzânești-Valea Rea
61. Cârceni
62. Cernaia
63. Cernaia-Vlădășești
64. Cerneți
65. Cerneți-Dudaș
66. Chilia
67. Cioroboreni
68. Ciovârnașani

69. Ciovârnașani-Corcova
70. Ciovârnașani-Suharu
71. Cireșu
72. Cireșu-Jupănești
73. Cireșu-Negrușa
74. Cleanov
75. Cloșani
76. Cloșani-Motru Sec
77. Colibaș
78. Comânești
79. Comânești-Brativoești
80. Corcova
81. Corcova-Cordun
82. Corlățel
83. Corobăile
84. Corzu
85. Costești
86. Coșovăț
87. Coșovăț-Plai
88. Covrigi
89. Covrigi-Hobița
90. Crainici
91. Crăguești
92. Crăguești-Băsăști
93. Crăguești-Budănești
94. Crăguești-Cracu Lung
95. Cremenea de Jos
96. Cremenea de Sus
97. Cremenea din Față
98. Crivina
99. Cujmir Băeți
100. Cujmir Fete
101. Cujmirul Mic
102. Croici
103. Dâlma
104. Dâlma-Runcșor
105. Dănceu
106. Dârvari
107. Dedovița
108. Dedovița-Valea Copcii
109. Degerați
110. Deleni
111. Devesel
112. Dobra
113. Dragotești
114. Drincea
115. Drincea-Cearâng
116. Elisabeta
117. Erghevița
118. Fântâna Domnească
119. Fântâna Domnească-Dragotești
120. Fântâna Domnească-Mijarca
121. Fântânele Negre
122. Flămânda
123. Florești
124. Florești-Copăcioasa
125. Gârbovățul de Jos
126. Gârbovățul de Sus
127. Gârla Mare
128. Gemeni
129. Ghelmegioaia
130. Ghelmegioaia-Guta
131. Ghelmegioaia-Gârnița
132. Glogova
133. Glogova-Cămuești
134. Godeanu
135. Godeanu-Păunești
136. Gogoși
137. Gornenți
138. Groneti-Malarișca
139. Govodarva
140. Govodarva-Roșia
141. Grecești
142. Greci
143. Greci-Blidare
144. Greci-Crețești

145. Grozești
146. Gruia
147. Gura Motru
148. Gura-Arginești
149. Gura Văii
150. Gvardenița
151. Hinova
152. Hinova-Cârjei
153. Hinova-Ostrovul Corbului
154. Hotărani
155. Horăști
156. Horăști- Leorda
157. Husnicioara
158. Husnicioara-Priboești
159. Halânga
160. Iablanița
161. Igiroasa
162. Igiroasa-Arvătești
163. Ilovăț
164. Ilovăț-Borcănești
165. Ilovăț - Dălbocița
166. Ilovăț-Racova
167. Imoasa
168. Imoasa-Bârzescu
169. Isverna
170. Izvoare
171. Isvorăl
172. Izvorul Aneștilor
173. Izvorul Aneștilor - Pietriș
174. Izvorul Aneștilor-Valea Hoțului
175. Izvorul Bârzii
176. Izvorul Bârzii - Schinteești
177. Izvorul Frumos
178. Iupca
179. Izâmșa
180. Jiana Mare
181. Jiana Veche
182. I.Gh. Duca
183. I.Gh. Duca-Sușița
184. Jirov
185. Jirov- Măru Roșu
186. Lumnice
187. Lupoiaia
188. Lupoiaia-Valea Mănăstirei
189. Lupșa de Jos
190. Lupșa de Sus
191. Magheru
192. Malovăț
193. Malovăț-Puținei
194. Marga
195. Marga-Bunoaica
196. Marga-Siroca
197. Marășești
198. Mărășești-Bratilov
199. Mărășești- Stănești
200. Mătășari
201. Menții din Dos
202. Menții-Miluța
203. Menții din Față
204. Meriș
205. Miculești
206. Miculești-Tehomir
207. Nadanova
208. Nadanova-Bușești
209. Nadanova-Cerna Vârf
210. Negoești
211. Negrești
212. Negrești-Celnata
213. Negrești-Oprănești
214. Obârșia Câmp
215. Obârșia Munte
216. Ohaba
217. Olteanu -Iormănești
218. Olteanu- Clesnești
219. Oprișor No.1
220. Oprișor No. 2

221. Orevița Mare
222. Orevița Mică
223. Orzești
224. Ostrovul Mare
225. Padeș
226. Padeș-Văeni
227. Pădina Mare
228. Pădina Mică
229. Pădina-Olteanca
230. Pătule No. 1
231. Pătule No. 2
232. Pârlagele
233. Perii
234. Petra
235. Piria
236. Pitulaș
237. Plopi
238. Plopi-Colareț
239. Ploștina
240. Pluta
241. Pluta-Tânțaru
242. Podeni
243. Podu Grosu
244. Poiana Ciorii
245. Ponoarele
246. Ponoarele-Brânzeni
247. Ponoare-Gărdăneasa
248. Poroina Mare
249. Poroina Mare-Fântâna Mare
250. Poroinița
251. Preșna
252. Gornovița
253. Prisăceaua
254. Pristol
255. Pristol-Cozia
256. Proitești-Buicani
257. Proitești-Gherghești
258. Proitești-Bărăiac
259. Proitești-Sipot
260. Prunișor
261. Punghina
262. Recea
263. Rocșoreni
264. Rocșoreni-Varodia
265. Rogova
266. Roșiori
267. Roșița
268. Rudina
269. Rudina-Vidimirești
270. Ruptura
271. Ruptura-Cotoruia
272. Runcurel
273. Salcia
274. Samarinești
275. Scăpău
276. Scăpău-Securicea
277. Schela Cladovei
278. Scorila
279. Secu
280. Secu-Sumandra
281. Secu-Tiuleni
282. Seliște
283. Seliște-Drăghești
284. Seliște-Godeanu.
285. Severinești
286. Severinești-Ercea
287. Slașoma
288. Slașoma-Biban
289. Slivilești
290. Cojmănești
291. Smadovița
292. Smadovicioara
293. Socolești
294. Stângăcea
295. Stângăcea-Bârlogeni
296. Stângăcea-Stâncești

297. Stignița	332. Voloiac
298. Strâmpu	333. Voloiac-Lacu
299. Stroești	334. Voloiac-Valea Bună.
300. Sura	335. Vrancea
301. Simian	336. Vrata
302. Sișeștii de Sus	337. Zegaia
303. Sișeștii de Sus –Noaptea	338. Zegaia-Băditești
304. Sișeștii de Jos	339. Zegala –Marman
305. Sovarna de Jos	340. Zegujani
306. Sovarna de Sus	341. Baia de Aramă-Pistrița
307. Sușița de Motru	342. Strehaia-Comanda
308. Sușița de Păsărani	343. Strehaia-Ciochiuț
309. Stircovia	344. Strehaia-Hurducești
310. Tamna	345. Strehaia-L. Banului
311. Tamna-Pavăț	346. Strehaia-Slătinic
312. Tamna-Valea Ursului	347. T. Severin, Șc. No. 1 Băeți
313. Titerlești	348. T. Severin, Șc. No. 2 Băeți
314. Traian	349. T. Severin, Șc. No. 3 Băeți
315. Țigănaș	350. T. Severin, Șc. No. 4 Băeți
316. Tirioi	351. T. Severin, Șc. No. 1 Fete
317. Tirioi-Băzăvani	352. T. Severin, Șc. No. 2 Fete
318. Valea Anilor	353. T. Severin, Șc. No. 3 Fete
319. Valea Boerească	354. T. Severin, Șc. No. 4 Fete
320. Valea Boerească –Lazu	355. Baia de Aramă
321. Văgiulești	356. Strehaia Băeți
322. Văgiulești-Cârciu	357. Strehaia Fete
323. Văgiulești-Ungureni	358. T. Severin, Șc. copii mici No. 1
324. Văgiulești-Valea Rea	359. T. Severin, Șc. copii mici <i>Căpitan Prundeanu</i>
325. Vânători	360. T. Severin, <i>Societatea Ortodoxă a Femeilor Române</i>
326. Vânjuleț	361. Strehaia, Șc. copii mici
327. Vânju Mare	362. Vânjuleț, Șc. copii mici
328. Vârciorova	363. Vânju Mare, Șc. copii mici.
329. Vârciorova-Clovița	
330. Viașu	
331. Vlădaia	

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos.167/1937-1939, f. 362-373 (f-v).

20 Iunie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 525

Domnule Ministru³¹²,

Cu deosebit respect avem onoare a aduce la cunoștința Domniei-Voastre următoarele:

La data de 22 Septembrie 1937 am fost chemat în audiență la Domnia-Voastră când erați Guvernatorul Băncii Naționale, și cu această ocaziune am supus cunoștinței Domniei-Voastre planul răscumpărării locuinței fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, din Galați.

Cu această ocaziune, datorită înaltului și caldului Domniei-Voastră patriotism mi s-a subscris suma de lei 280.000 (două sute opt zeci de mii) din partea Băncii Naționale, sumă care a fost primită și depusă la sucursala aceleiași Bănci din Galați. Ulterior datei de mai sus, prezentându-mă Domnului Ministru de Finanțe, Mircea Cancicov, Domnia-Sa mi-a subscris suma de 1.000.000 (un milion) lei.

Situația de azi este următoarea:

Cu daniile făcute am reușit a răscumpăra locuința fostului Domnitor și în ziua de 28 Martie a.c., a căzut prima mistrie pentru aducerea la îndeplinire a etapei a doua - refacerea acestui sfânt locaș. Suma rămasă după achitarea prețului de cumpărare este mult prea mică, pentru a nădăjdi să ducem la bun sfârșit opera începută cu un sprijin atât de prețios ca al Domniei- Voastre.

Aceasta fiind situația, vă rugăm Domnule Ministru, a ne ajuta și din partea Ministerului Economiei Naționale, cu o sumă ce veți binevoi a aprecia, pentru a termina opera începută și cu care orașul Galați se va mândri.

Primiți, Vă rugăm, Domnule Ministru, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. Rațiu

Domniei-Sale,
Domnului Ministru al Ministerului Economiei Naționale-București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 331.

³¹² Scrisoare trimisă lui Mitiță Constantinescu, Ministrul Economiei Naționale (7 aprilie 1938 - 31 ianuarie 1939), în Guvernul Miron Cristea.

285

20 Iunie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 529

Stimate Domnule Membru,

Cu onoare se aduce la cunoștința D-voastră că în ziua de Joi, 30 Iunie a.c., ora 18,00 are loc ședința de *Comitet* la Prefectura de Județ.

Pentru cei interesați:

- a se verifica cheltuielile făcute până în prezent, și
- a se discuta și stabili lucrările ce urmează a se face în perioada lunilor de concediu Iulie și August a.c.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 345.

286

Turnu-Severin, 21 Iulie 1938

Corpul Contabililor Autorizați și
Experți Contabili

Către,
Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

La adresa D-v No. 546 din 11 Iulie 1938, vă comunicăm că suma de lei 3.000 s-a vărsat de noi la 28 Februarie 1938 la Banca Națională a României Turnu-Severin, suma ce s-a și încasat la timp de D-v, dela B.N. R. Galați, conform chitanței ce am găsit la B.N.R. Turnu-Severin, semnată și de D-I Secretar Lt. Col. V. Rațiu.

Cu stimă,

Corpul Contabililor Autorizat și Experți Contabili Turnu-Severin

Președinte,

Casier,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 168/1937, f. 123.

388

287

23 Iunie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 528

Către,
Societatea de Radio Difuziune București

Cu onoare se face cunoscut următoarele:

Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați a intrat în mod categoric în perioada de desăvârșire a operei care a dat naștere acestei Asociații - răscumpărarea și refacerea locuinței fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza.

Cum prea puțini oameni din țară cunosc strădaniile prin care a trecut Asociația până acum, și deoarece ne găsim în grea situație de a ne putea termina opera începută, Asociația a făcut un apel călduros către Domnul Ministru Trancu-Iași, de a conferenția la radio pentru a face cunoscut opiniei publice situația în care ne găsim.

Întrucât Dl Sărățeanu este un vrednic și strălucit fiu al Galaților și deoarece D-sa cunoaște starea de ruină și rușinea ce se așternuse în ultima vreme asupra acestui sfânt locaș, Asociația are ferma convingere că Societatea de Radio Difuziune ne va da acest sprijin prin cele câteva clipe care le va sacrifica Domnului Ministru Trancu-Iași.

Primiți, vă rugăm, odată cu mulțumirile noastre și deosebitul respect ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.339.

288

23 iunie 1938

Mult Stimat și Iubite Domnule Ministru³¹³,

Vă rog să mă iertați că vă zic așa, însă vă simt așa de cald pe inima mea că nu aș putea uza de alt început.

³¹³ Scrisoare adresată lui Grigore Trancu-Iași.

Un strigăt de alarmă! Un strigăt de desnădejde!

Alarmă, pentru că până în anul 1936 ori de câte ori gazetele luau problema scoaterii la licitație a Vilei Cuza din Galați, se scria atât și se aduceau atât de multe învinuiri tuturor acelor care erau în drept să facă ceva.

Alarmă, pentru că în anul 1936 n-am reușit decât să amân vânzarea imobilului la licitație și să liniștesc lucrurile pentru a-mi creia un timp de libertate, față de cela ce ferbea în sufletul meu.

Alarmă, pentru că abia în anul 1937, în Iulie, când a avut loc Congresul Contabililor Autorizați - abia după un an deci - reușesc să exprim prima dată dorința mea. Cunoașteți atât de bine entuziasmul sublim care a subliniat cuvântarea mea și cum în câteva minute mi se subscrie 100.000 lei. Gazetele atunci anunțau aceasta ca un fapt divers.

Astăzi când privesc calea înapoi, de unde am purces, pot să vă spun cu drept cuvânt că Dumnezeu a vrut ca Dvs., care vă zbateți de atâta vreme pentru această operă, să fiți întemeietorul Asociației. Da, pentru că acea 100.000 lei a pus baza Asociației de mai târziu.

Deznădejdea însă începe să mă cuprindă astăzi, când văd că tot zgomotul de atunci pentru indiferența în care căzuse opinia publică - recte gălățenii - a transformat astăzi în atâta liniște în jurul acestui început văzut cu ochii Dvs.

Deznădejde, căci am impresia că am făcut o greșală azi și mai mare, că am scos din gunoaie și am scuturat acest locaș, fost chiar și hotel cu o rea reputație.

Deznădejde, căci deși m-am adresat tuturor D-lor Directori ai marilor gazete din capitală, totuși, nici-o speranță, nici-un îndemn de nicăieri.

Nu vreau prin aceasta să aduc nici o învinuire nimănui; deși am scris prea multe scrisori, totuși este posibil oare ca nici una din ele să nu fi căzut în mâinele celor ce le-au fost adresate?

Iată, Domnule Ministru, ce mă frământă, teama de a nu putea duce până la capăt frumoasa operă ce ați văzut D-Voastră personal, mă sugrumă.

Nu aș putea trece mai departe dacă nu vă mărturisesc că:

- **Domnul Ministru Mircea Cancicov**, la primul meu Apel făcut în Septembrie trecut - când a fost în vizită la Galați - mi-a donat 1.000.000 lei, bani efectiv primiți și cu care am cumpărat casa. Această sumă primită ne dă dreptul, din Februarie 1938, să ne mândrim cu titlul de proprietate irevocabil și pe vecie;

- **Domnul Auschnitt**, a donat suma de 500.000 lei și mult material;

- **Domnul Malaxa**, a donat 250.000 lei;

- **Domnul Mitiță Constantinescu**, Guvernatorul Băncii Naționale, a donat 280.000 lei;

Așadar un alt 1.000.000 lei cu care am început clădirea ce ați văzut.

- Domnul **Paul Pașa** cu soția sa, institutori din Galați, au donat un **Muzeu** agonisit de ei și care a fost evaluat de Ministerul Cultelor la suma de 5.000.000 lei.

Am întocmit și un raport către M.S. Regele la care am anexat:

- un pergament ca act de temelie;

- aspectul grozav cum se prezintă clădirea când a fost cumpărată;

- noul plan al fațadei, rugând pe M.S. Regele să ne îngăduie ca după ce terminăm această operă să fie dăruită la *Straja Țării*, pentru ca prin ea trecutul să fie legat cu prezentul și viitorul, iar tinerele vlăstare să găsească aici patrimoniul scump al patriei noastre, la flacăra căruia să-și încălzească sufletele și tot aci să găsească îndemnul de dragoste nețărmuită către M.S. Regele.

Desigur că D-Voastră veți ști ce trebuie spus și de aceea vă anunț că prin adresa Nr. 528 din 23 Iunie a.c., am anunțat că D-Voastră sunteți delegat de *Asociația Casa Cuza-Vodă* a vorbi la Radio.

Ministerul Instrucției Publice mi-a aprobat ca să fac un Apel către toate școlile din țară, pentru ca școlarii să contribuie. Eu am trimis aceste Apeluri prin actualii Prefecți, care, ca militari, vor înțelege strădania mea. Nu-i uitați în cuvântarea de la Radio, căci pretențiunea mea nu a fost prea mare cerând numai câte 1 leu de fiecare școlar. Vă pot remarca Prefectura Cluj care mi-a solicitat mai multe liste cu intenția de a face să contribuie și școlile primare, deoarece eu m-am adresat numai liceelor și gimnaziilor din țară.

Trebuie să știți că aceasta a fost singura Prefectură care a procedat așa. Deși a trecut o lună de zile, încă nu am primit nimic până acum, întrucât școlile se termină este bine ca să le reamintiți Dvs. apelul făcut de mine.

Vă rog respectuos să mă iertați că vă supăr atât cu o așa de lungă expunere, însă am crezut necesar să vă comunic câteva date. Ținta mea este deschiderea unei liste de subscripție prin *Universul*, acea gazetă care azi deține toate inițiativele și mă miră că nu a făcut acest lucru până acum, deși am scris nu mai știu câte scrisori.

D-Voastră, care sunteți un veșnic realizator al atâtor fapte mărețe și nemuritoare în această țară, înțelegeți mai bine decât oricine strădania mea, și am speranța că mă veți ajuta.

Vă rog să primiți tot respectul ce vă păstrez.

Să trăiți,

Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 340.

23 iunie 1938

Casa lui Cuza Vodă

În atâtea rânduri gazeta aceasta a inserat articole de protest în ce privește lăsarea în părăsire a casei în care a locuit Domnitorul Cuza. Discuția purtată în presă a dat loc la controversă și nu puțini erau aceia – și dintre factorii cei mai de seamă ai țării – care spuneau că „dărâmătura” din Galați, fosta Vilă a lui Cuza-Vodă, să rămână în starea în care se găsea fiindcă nu prezintă nici o valoare istorică.

S-au găsit însă oameni care n-au împărțit aceste vederi, astfel că în toamna anului trecut s-a constituit la Galați un Comitet care a cuprins pe cei mai de seamă ostași, magistrații, profesori și avocați al acestui port românesc sub denumirea de Asociația *Casa Cuza-Vodă*. Statutele au fost repede întocmite și apoi învestite cu forma legală, astfel că după o lună toată lumea a aflat că noua Asociația și-a propus restaurarea fostei Case a Domnitorului Cuza, înființarea unui Muzeu și a unei Biblioteci a epocii, ca să rămână o mărturie vie a recunoștinței pentru acela care a asigurat prima unitate românească.

A urmat apoi strângerea fondurilor. Toată lumea știe cât de greu se poate obține o sumă oarecare din dania publică. Acolo unde alții n-au reușit, a izbutit un ostaș, care, **cu toate că nu e gălățean, de baștină**, a vrut să dovedească că prin voință se poate spera orice succes – dl lt. col. Victor Rațiu, șeful de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie. Sacrificându-și tot timpul liber, nelăsând nici o ocazie să treacă, dl col. Rațiu a reușit să adune 2 milioane jumătate lei, din care aproape trei sferturi a colectat-o de la mai marii țării care au arătat înțelegere pentru această operă.

Acum, au început lucrările după ce clădirea a fost răscumpărată. Se dărâmă vechile ziduri crăpate ce amenințau în fiecare moment cu prăbușirea și se va reconstrui clădirea, păstrându-se forma și aspectul trecutului. Posibil ca până în toamnă *Casa Cuza-Vodă* să fie terminată. Pentru ca această realizare să fie îndeplinită mai trebuiește o jumătate milion lei, sumă mică, prea mică, pentru ceea ce s-a realizat.

Rămâne ca toți gălățenii care au plecat din orașul lor natal, și acei care au avut o lăgătură cu acest port și toți acei care-și dau seama că se face o operă românească, să subscrie cât mai neîntârziat pentru realizarea sumei de care mai este nevoie.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 344;
Ziarul *Argus*, nr. 7555, 23 iunie 1938.

25 iunie 1938

Cu Dl. Grigore Trancu - Iași Despre problemele actuale ale Galaților

Dl Prof. Gr. Trancu-Iași este un adânc cunoscător al Galaților. Problemele locale la ordinea zilei, găsesc de cele mai multe ori la d-sa o dezlegare, o sugestie menită a le duce pe calea realizărilor. Cu prilejul banchetului Asociației Sportive *Gloria C. F. R.*, dl prof. Grigore Trancu-Iași a binevoit să ne acorde o convorbire cu privire la problemele actuale ale Galaților.

Noua împărțire administrativă

Sunt bucuros - și-a început declarațiile dl. Trancu-Iași - de succesul obținut de „Acțiunea”, prin campania dusă pentru ca Galații să rămână centru de provincie. E în interesul nu numai al Galaților ci în acel al țării, după noua alcătuire a hărții Europei, ca la Dunăre să avem un centru puternic. E nevoie de o solitudine specială a Guvernului pentru acest port.

Ceva despre Vila Cuza-Vodă

Cum am ajuns la Galați am vizitat Vila Cuza-Vodă pentru a admira opera realizată de d. colonel Rațiu. Această acțiune trebuie sprijinită, și văzând pe dl. col. Victor Rațiu mi-am dat seama că are nevoie de ajutorul tuturor pentru desăvârșirea Palatului fostului domnitor. Voi face un apel la Radio pentru toți cei cu inimă românească să contribuie la realizarea acestui bun gând în slujba căruia s-a pus d. colonel Rațiu. Deasemeni trebuie ajutată și desăvârșirea Palatului Cultural „V. A. Urechia”³¹⁴. E interesant cum, prin jocul împrejurărilor, aceste două instituțiuni sunt așezate una în fața celeilalte, în preajma Palatului Administrativ. Urmează ca în viitor să se deschidă aici o „Piață” ce le va uni efectiv.

Casa de adăpost a meseriașilor Trancu-Iași

Din cauza micimei sufletești a conducătorilor de odinioară, Casa aceasta, destinată să adăpostească 50-60 meseriași, nu e încă deschisă pentru simpla

³¹⁴ Clădirea Palatului Cultural „V. A. Urechia” a fost ridicat vizavi de Prefectură, pe locul caselor din str. Domnească nr. 59, proprietatea Ecaterinei Carp.

vină că purta numele meu. Din convorbirile ce le-am avut cu actualii conducători ai Casei Asigurărilor Sociale vă pot afirma că în curând problema Casei din strada Ploll³¹⁵ va fi rezolvată, dându-i-se acestui frumos imobil întrebuințarea cuvenită, fie de Casă de odihnă, fie de Spital.

Centru de ocrotire a copiilor

Pe vremea când eram ministru, am strâns circa 4 milioane (lei) pentru această operă. De acești bani nu știau decât câțiva prieteni din Galați și București: d-nii dr. Titu Ionescu, Nini Manta, C. Codreanu și cu mine. Dacă ar fi știut Guvernul de pe atunci, săracele 4 milioane nu mai intrau în construcția de lângă Școala Normală (Costache Negri), cu menire așa de înaltă, ci s-ar fi rătăcit prin câteva buzunare, așa cum multe sume afectate pentru binele Galaților și Covurluiului s-au rătăcit.

Statuia ceferiștilor gălățeni morți în război

Cu prilejul banchetului „Gloriei C.F.R.” am văzut că se va realiza un alt gând bun al meu „Statuia ceferiștilor morți pe câmpul de război”³¹⁶, inițiativă luată de mult de mine și care cu sprijinul d-lui inginer Mișicu și a direcțiunii C.F.R. o vom realiza. Acum nu mă mai mână la Galați gândul de a obține sufragiile gălățenilor, care n-au fost generoși cu mine. Simt însă o chemare sfântă, chemarea unui om ce se simte legat pentru toată viața lui de orașul care, cu atâta dragoste, l-a adoptat.

Bucuria celor câteva ceasuri petrecute aci în mijlocul gălățenilor îmi dă posibilitatea de a trage noi puteri pe care le voi pune în slujba orașului acestuia.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 343;
Ziarul Acțiunea, nr.2416 din 25 iunie 1938.

³¹⁵ Str. *Ploll* din Galați se afla în circumscripția a III-a; începea din strada *Militară* și se termina în strada *Română*. În anul 1940 str. *Ploll* a devenit str. *Aviator Lt. Ionescu Dumitru*. Numele străzii *Ploll* este dat după cel al proprietarului *Fabricii de bere*, Victor *Ploll*.

³¹⁶ Corneliu Stoica, *Monumente de for public din municipiul Galați*, Galați, Editura Axis Libri, 2015, p. 107, în Cimitirul Eternitatea, „nu departe de Mausoleul Eroilor căzuți în Războiul de Independență, în Primul și Al Doilea Război Mondial, la cca 100 m. Spre sud (parcela 13), se află un alt monument de dimensiuni mai mici, ridicat, așa cum se menționează pe o placă de marmură montată pe el, în mai 1931, în memoria eroilor C.F.R. căzuți în Războiul de Independență de la 1877-1878 și Războiul dintre 1916-1918. Terenul a fost donat de Societatea *Cultul Eroilor*, regionala Covurlui, iar monumentul a fost ridicat prin subscripție benevolă, din inițiativa și stăruința lui Trandafir A. Teodor, președintele Societății C.F.R., filiala Galați”.

Galați, 29 iunie 1938

Domnule Președinte³¹⁷,

Subsemnatul, lt. Comandor Verbiceanu Marius³¹⁸, din Regimentul Marinei, dorind a colabora efectiv la înălțătoarea operă națională ce cu onoare prezidați, adică desăvârșirea și reabilitarea materială a casei Domnitorului Unirii din 1859, Alexandru Ioan Cuza I-iu Cuza, îmi permit a vă propune următoarele:

- 1) Mă oblig a scoate de sub tipar lucrarea subsemnatului intitulată „*Cartea Regilor României*”, pentru care Majestatea Sa Regele Carol al II-lea a binevoit a-mi transmite Înaltele Sale mulțumiri și aprecieri favorabile (anexată în copie), într-o ediție de 1.000 volume – din care 800 la preț popular de 40 lei și 200 la preț de vânzare x 100 lei, urmând ca după plasarea să scot alte ediții;
- 2) Mă oblig a plasa personal la instituții de stat, particulare etc., lucrarea mea.
- 3) Mă oblig a conceda 25% din valoarea brută a lucrării pentru Casa Cuza-Vodă, după plasarea fiecărei ediții;
- 4) Pentru atingerea acestui înalt scop, și pentru înfăptuirea cât mai neîntârziat a Casei Cuza-Vodă, cred că este în interesul instituției ce conduceți, de a-mi pune la dispoziție o adresă oficială prin care să recomandați lucrarea tuturor instituțiilor de stat și particulare din țară. Astfel cred că scopul va fi atins în curând.

Primiți, vă rog, domnule Președinte, asigurarea distinsei mele considerațiuni.

Lt.comandor M.Verbiceanu

Domniei Sale, D-lui Președinte Președinte al al *Societății Cuza Vodă*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 350;

³¹⁷ Scrisoare adresată lui deneralului Gheorghe Linteș.

³¹⁸ Cpt. Cdor. Dr. Marian Moșneagu, „Frații Verbiceanu”, în *Marina Română*, nr. 3(112), mai-iunie, 2006, pp. 46-47, „Marius Verbiceanu s-a născut la 5 septembrie 1889, la Craiova. A făcut cursurile Liceelor Militare din Craiova și Iași. La 1 iulie 1911 a fost încadrat la *Divizia de Dunăre*, iar la 1 noiembrie 1911 la *Divizia de Mare*. La 1 aprilie a fost mutat în echipajul crucișătorului *Elisabeta*. La 1 noiembrie 1913 a revenit la *Divizia de Dunăre*. La 31 octombrie 1937 a fost trecut din oficiu în rezervă, pentru ca la 1 decembrie 1937 să fie încadrat la *Depozitele Fluviale de Echipament și Materiale*”.

Joi, 30 Iunie 1938

Situația lucrărilor la Casa Cuza-Vodă din Galați

I. Situația la B.N.R. Anexa Nr. 1.

II. Ce lucrări s-au executat până acum:

- a) **Dărâmarea completă** a părții fixată ca Muzeu așa cum a fost fixat în urma ședinței ce a avut loc chiar pe teren;
- b) **Săparea și scoaterea** temeliei care s-a constatat că era numai din cărămidă și pământ, complet umedă, și pe care nu se putea așeza noua clădire, de această dată, atât de grea;
- c) **Pe fiecare latură** (în număr de 4) s-a construit câte trei picioare, unul în fiecare colț și unul în mijloc, adânci de 2 m; aceasta explică acei 93.542 m.c beton armat.
 - **Aci avem temelie de 2 m aproximativ;**
 - **Picioare de 2 m pe latura din fund cu partea de jos prevăzută cu o talpă mai lată.**
 - **Partea din față pe toată lungimea ei are o adâncime de 2 m.**
- d) **Despărțirea din lungul clădirii** (în număr de două), armată cât mai puternic căci pe aceste două lungimi se reazămă planșeul de sus. Cuprinde 17 m.c./ 620 mp;
- e) **Placa de beton armat** a pardoselei parterului legată cu temelia cu care formează un bloc și care cuprinde 380 m.p;
- f) **Zidăria** din nou în care au fost puse până acum 35.000 bucăți cărămizi donate și aproximativ 25.000 din cele ce s-au scos;
- g) **16 ferestre și 3 portaluri** (uși intrare) în bolta făcută din cărămidă cu ciment deoarece deschiderea fiind mare era nevoie de o rezistență mai puternică;
- h) **Grinzile** pentru plașeul de sus;
- i) **Așezarea cofrajului și fierului** pentru planșeul prim de sus cu o suprafață de 380 m.p.

III. Ce cheltuieli s-au făcut până acum:

ANEXA Nr. 1 și dosarul cheltuelilor.

IV. Cum s-au făcut cheltuielile.

1. **S-a ținut un registru de șantier** în care s-a specificat în fiecare zi:

- a) Ce lucrări s-au făcut;
- b) Ce materiale au intrat pe șantier,

2. **Pentru toate materialele intrate** s-au luat facturi cu timbrele legale și care au fost vizate de către Domnul Arhitect, Domnul Caramfil și de mine.

3. **Chestiunea fierului de beton:**

- Nu s-a aprobat cererea.
- Contactul luat de mine.
- Contactul luat de Domnul Pașa.
- Contactul luat de D-l Ștefan Ștefan
- Contactul luat de mine cu D-l Rotman.
- Chestiunea tablei de acoperit

4.- **Chestiunea lemnăriei:**

- Adresa făcută la Mitropolia Cernăuți trimisă prin amabilitatea D-lui Inginer Inspector Marinescu, care a fost personal la Preasfinția Sa;
- Deși am dat și o telegramă totuși nu am primit nici un răspuns, motiv pentru care am fost nevoit să angajez până acum 6 metri cubi scândură de brad și 250 stâlpi de stejar pentru susținerea cofrajului de la planșeu.

V. Materiale rezultate din dărâmături:

- 25.000 cărămizi băgate în construcție.
- 65.000 cărămizi subțiri vândute în mediu cu 20 bani bucata, deci 13.000 lei necapitalizați deoarece nu i-am primit pe toți, urmează la actuala leafă.
- uși și ferestre date Regimentului 11 Dorobanți care a dat în 16 zile un număr de 180 oameni mână de lucru, socotiți a 60 de lei pe zi, fac 10.800 lei.
- urmează ca în lunile de concediu Iulie și August să ne mai fie dați oameni pentru dărâmarea clădirii directorului – acolo unde va trebui, curățirea curții și nivelarea ei, săparea canalului până la concurența sumei de 20.000 lei, cât s-a apreciat că valorau aceste materiale.

VI. Ce este în proiect mai departe

- Anexa Nr. 2.
- Ce sumă se delegă pentru aceasta?
- Ce sumă se delegă pentru supravegherea lucrării?

VII. Diferite

1. Chestiunea mapei M.S. Regelui.

- Ce se face dacă se primește răspunsul?
- Când se va face solemnitatea?

2. Bustul Domnitorului și Domniței,

- oferta primită
- Dacă se fac două busturi
- Unde se pun?
- Ce se face cu suma pe care o are Primăria?

3. Propunerea dlui Comandor Verbiceanu

A se da autorizație.

4. Scrisoarea Col. Tocineanu, Prefect de Brașov

A se ceti această scrisoare.

5. Propuneri pentru colectare de obiecte

- Modalitatea colectării de la Cluj, Turnu-Severin, Piatra Neamț, Iași

6. Luna Galațiilor

- Un colț rezervat pentru expus

- Cărți poștale

- O sumă din intrare

Anexa 1

Bilanț General.

Depuși la Bancă	2658.094
Bani ridicați; 25 Noiembrie	200.000
15 Ianuarie	200.000
7 Februarie	600.000
12 Mai	200.000
21 Iunie	300.000
Total lei.....	1.500.000
Depuși bancă	2.658.094
Scos	<u>1.500.000</u>
	1.158.094
Cheltueli	900.000 Casa.
	548.043 Cheltuieli
Total lei	1.448.043

Rămași asupra subsemnatului $1.500.000 - 1.448.043 = 51.957$ lei

Anexa 2

Proiect pentru continuarea lucrărilor

1. Zidăria cărămidă	95.000
2. Geamuri	20.000
3. Tencueli exterioare buceardat	140.000
4. Tencuieli interioare pereți	35.000
5. Tencueli plafoane cu rabitz	60.000
6. Trotoare dale	40.000
7. Scări interioare și exterior	35.000

8. Instalație electrică	25.000
9. Instalația apă	26.000
10. Șarpantă și acoperiș	50.000
11. Planșe și grinzi	180.000
12. Plăci dale albe și negre	160.000
13. Zugrăveli interioare, portale de fier, jgeaburi, burlane, ventilații	160.000
Total lei	1.010.000

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 346-349.

293

București, 3 VII (1)938

(Înștiințare)³¹⁹

Rog să citiți *Universul literar*, din 2 iulie 1938.

Ați întrebat de dl. Zilișteanu?

Al. Dvs.

Trancu-Iași

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 378.

294

2 iulie 1938

La Galați

**Reportaj fără ieșeni, fără Cotnar și cu duh de-al meu (deci fără),
salvat de d. Trancu -(tot) Iași**

Am plecat la Galați cu rapidul și cu intenții frumoase. În compartimentul în care mă aflu, ca de altfel în toate compartimentele celelalte, majoritatea o alcătuiesc călătorii nearieni. În Germania un asemenea tren ar duce direct la o tabără de concentrare.

E cald și de pretutindeni se înalță un miros reavăn... de usturoi. Vecinul cel mai apropiat – din păcate prea apropiat – chiar are pistrui și o mare doză de curiozitate. Vrea

³¹⁹ Înștiințare trimisă Lt. col. Victor Rațiu.

cu orice chip să știe ce anume „afaceri” îmi îndreaptă pașii (cu rapidul) spre Galați. Rezist! E insistent. Răspund în doi peri. Adică exact de două ori mai mulți, gândesc eu, de câți are vecinul meu de vizavis, în mijlocul unei chelii lucitoare și unsumoase.

N-am plecat decât de o jumătate de oră și tovarășii de compartiment înalță imn de slavă lui Morfeu. Un cor imens de sforăituri, în care nici maestrul Alexandrescu (Grigore) n-ar putea pune ordine.

Domnul cel chel, care e și mai voluminos, are – curios – instrumentul cel mai pițigăiat. Piculina lui mă exesperează. Vecinul „apropiat” și insistent a renunțat pentru moment să afle adevărul asupra călătoriei mele. Trec pe culoar să privesc liniștit la câmpia ce se desfășoară înaintea-mi. Totul e verde. Atâta verde cât găsești numai în culegerea de poezii populare a lui G. Dem. Teodorescu. Pe alocuri, păzite de copilandri cu țurcane înfundate adânc pe urechi, pasc liniștite cirezi de vaci. Mi-aduc aminte de vacile slabe – 7 (șapte) mi se pare – de care ni se vorbea la Religie și mă gândesc că vacile pe care le văd sunt mai slabe decât orice simbol de sărăcie. E drept că și mai multe. Dar unde or fi vacile grase? Se vede c-au rămas toate în paginile cărții de Religie. (...).

AM AJUNS

După mai bine de patru ore de drum am ajuns în orașul visurilor mele. Vă rog să credeți că nu e nici un pic de poezie în această alăturare de cuvinte. Era atât de cald în vagon și atât parfum de usturoiu, încât sosirea la Galați îmi apărea ca un vis minunat și din ce în ce mai dorit.

Galații!... O gară curată cu toate cele convenite: hamali, scandal, șef, fum și automotoare. La ieșire așteaptă mulțime de mașini și trăsuri. Cele câteva mașini par venite de-a dreptul dintr-un muzeu al începuturilor automobilismului. În oraș m-am convins că există și trăsuri curate și mașini cu care se poate umbla. Pare-se că acestea nu se coboară însă până la a merge la gară.

HALA DE BERE

În centru, *Hala de bere* (nu știu dacă *Luther* sau *Bragadiru* – amănuntul e de natură să compromită un reporter) strânge la mesele-i numeroase toată elita orașului. Fiecare își are locul lui, așa încât risc, așezându-mă, să rup tradiția cine știe cărui pașnic cetățean al urbei. În front cu tovarășii de masă și de halbe primesc defilarea Gălățenilor echipați „de Duminică”. *Mae West* pare să fie modelul ales de elegantele gălățene, întru dezvoltarea trupului lor. Vedeta cu forme pline ar putea fi însă geloasă pe adevăratele sale. Printre mese o picoliță aprinde țigări și imaginații. Mai ales imaginații...

Orchestra care s-a mutat afară, nu de mult – cu pian cu tot – atacă o bucată clasică. Rezultatul, pe care l-ar invidia și cel mai bun strateg, inamicul este absolut distrus. În arta militară un succes trebuie însă exploatat. Din fericire lucrurile se petrec altfel în civilie. Orchestra termină repede și atacă de astădată o melodie modernă. Două vedete din seminția tovarășilor mei de tren culeg aplauze și bani pe un taler întins cu grație.

Se înserează, și oamenii cu rostul lor părăsesc grăbiți „localul”. Comand o friptură care se dovedește bună și mai cu seamă, ieftină. Între timp examinez picturile, „originale” cum mă asigură chelnerul, de pe pereți. (Uitasem să spui că, odată cu orchestra, m-am transportat și eu înăuntru). O lebadă uriașă își înalță maiestoașă gâtul peste câțiva plopi galbeni din același plan. Alături, o Salomee într-o toaletă cu zorzoane multe, ne privește cu niște ochi mari și... roșii.

BIBLIOTECA „URECHIA”

Aproape de *Hala de bere* se află Biblioteca „Urechia”. De la cărturarul gălățean au rămas 40.000 de volume dintre cele mai prețioase. Aceste volume vor fi așezate într-o clădire ce a fost ridicată, tot din inițiativă particular, dar care șade gata de roșu pentru că, din lipsă de fonduri, nu poate fi isprăvită. Până la terminarea clădirii Bibiliotecii „Urechia”, cele 40.000 de volume se adăpostesc pe sălile Liceului local³²⁰ și într-o magazie din care se afirmă că ar fi fost furate și vândute la kilogram un vagon și jumătate de reviste.

V.A.U.

Așa-i ziceau cei apropiați lui Vasile Alexandrescu Urechia. Cred că nu se poate vorbi de Galați fără a se pomeni cu pietate numele acestui patriot înflăcărat și învățat emerit. Din păcate figura lui Urechia este multora necunoscută sau – ceea ce e mai grav – rău cunoscută. Soarta a vrut ca marele critic Maiorescu să se găsească în tabăra adversă aceleia din care făcea parte el. Ba încă Maiorescu a scris câteva rânduri pline de ironie, din care profesorul gălățean apare micșorat.³²¹

Maiorescu a fost un om echilibrat, serios, grav și gravitatea pare să impresioneze chiar generațiile urmașilor. Apoi Maiorescu s-a bucurat de o autoritate unică în istoria literaturii române. Opiniile lui au luat caracterul de sentințe definitive pentru contemporani și, în mare parte, rămase neapelate până astăzi. Dacă, pentru vremurile când au fost rostite, sentințele maioresciene au avut darul de a constitui un îndreptar în

³²⁰ Liceul *Vasile Alecsandri*.

³²¹ Referire la articolele lui Titu Maiorescu: *Observări polemice* (1869), *Beția de cuvinte* (1873) și *Răspunsurile „Revistei Contemporane”* (1873).

haosul începuturilor literaturii noastre – Maiorescu reprezentând un summum în ce privea judecata estetică și literară – astăzi, aceste sentințe legate de timp, ca și omul care le-a rostit, apasă greu asupra multora dintre oamenii de seamă ai trecutului. Și ne aflăm astfel în situația ciudată de a fi nevoiți să reabilităm oameni de mare merit, cum este cazul lui Urechia. În volumul *Vechituri*, Radu D. Rosetti scrie câteva pagini luminoase asupra lui. Domnul Rosetti arată acolo, că timp de o jumătate de veac dascălul gălățean a fost

pionier neînfricat al latinității. De-a predat o lecție de istorie, la un voievod băștinaș s-a oprit mai mult; de-a scris o istorie a literaturii române, pagina patriotică a comentat-o mai cu drag; de-a compus o nuvelă, a glorificat un erou național; de-a ținut o Conferință despre iubirea de țară a insistat...³²²

Tot în acest articol d. Rosetti reproduce două scrisori: a lui Rațiu și a preotului V. Lucaciu, din care se poate vedea cât ajutor a dat el fruntașilor „*de dincolo*” și alte două scrisori semnate de D. Ghica și Duiliu Zamfirescu, care dovedesc o activitate febrilă dusă de Urechia pentru a obține simpatia statelor străine și sprijinul lor în chestiunile ce priveau țara noastră.

D. Rațiu îi cere lui Urechia, pe atunci Președinte al *Ligii Culturale*, să trimită, „înainte și deodată”, prețul a 100 de abonamente la „*Tribuna*” și alte 100 la „*Foiaia poporului*” și „*o sumă mai însemnată*”, pentru achitarea datoriilor pe care le avea tipografia „*Tribunei*”³²³.

Părintele V. Lucaciu îi scrie chiar în ziua când s-a eliberat din temnița de la Seghedin. Martirul ardelean spune, între altele:

Vin să vă rog să-mi trimiteți spese. Sunt aci fără ban de ajutor. Trebuie să-mi fac vestminte, trebuie să-mi caut de sănătate, trebuie să-mi văd copilul. Apoi trebuie să caut a străbate la D-voastră ca să punem la cale programul de acțiune pentru viitor.³²⁴

D. Ghica îi scrie lui Urechia, arătându-i că la Londra evenimentele interne sunt prea grave pentru a putea permite, pentru un moment, o încercare de a deschide „*chestiunea românească*”, iar Duiliu Zamfirescu spune: „*...vom trimite circulara D-voastră oamenilor însemnați ai Belgiei și vom căuta pe sub mână, să-i interesăm de nobila cauză, căreia v-ați devotat cu toată inima*”³²⁵.

³²² Radu D. Rosetti, *Vechituri*, București, Editura *Adevărul*, 1936, p. 56 (n.n.).

³²³ *Ibidem*, p. 60 (n.n.).

³²⁴ *Ibidem*, p.61 (n.n.).

³²⁵ *Ibidem*, p. 63 (n.n.).

Spre a face cunoscută dreptatea cauzei noastre, V. A. Urechia a scris mii de scrisori celor mai de seamă personalități ale Apusului. Adăugați la toate acestea faptul că Urechia a organizat manifestația la Columna lui Traian din Roma în favoarea alipirii Ardealului, că a trimis în Ardeal mii de cărți românești pe care le căra în desagi Badea Cârțan, prin hățiturile munților, că a cuvântat la *Ateneu* până a plictisit pe toți blazații cafenelelor și „*cercurilor alese*” din Capitală și a ajuns obiectul ironiei lor, că a fost animatorul *Ligii Culturale* și că, rău bolnav de inimă, el care fusese atât de inimos, și-a dat duhul pe când lega un pachet de cărți pentru „*dragii de dincolo*”³²⁶. Veți vedea astfel câtă dreptate are domnul Radu D. Rosetti să se întrebe:

Cum se face atunci că, de câțiva ani, de când ascult ce se vorbește la Radio și în săli publice, cu ocazia sărbătoririi Unirii, nu aud pomenindu-se de nimeni, fie chiar și în treacăt, numele lui V. A. Urechia? De ce această uitare atât de nejustificată?³²⁷

O întrebare pe care și-o pune orice om de inimă și de bună credință și la care e mai bine să nu căutăm răspunsul.

O ȘCOALĂ MODEL

La Școala Primară numărul 6³²⁸ mă impresionează în primul rând Biblioteca. Peste zece mii de volume rânduie cu grije pe săli și în clase: toți clasicii români în frumoasa ediție „*Minerva*”. Multe volume legate. Toate curate, îngrijite, așezate potrivit cu puterea de înțelegere a elevilor din clasa respectivă. În curte, elevii mai multor școli fac repetiție pentru 8 Iunie. Un dascăl le cântă din vioară, iar ei rostesc în cor, veseli, plini de viață:

Trece rața Dunărea
Cu rățoiul după ea....

VORBA DULCE CU DL GR. TRANCU-IAȘI

Recitind cele scrise despre Galați mi-am dat seama că prezentarea făcută de mine portului dunărean era un fel de înmormântare clasa I-a a genului inaugurat cu pagina despre Iași. O dublă și fericită asociație de idei mi-a îndreptat gândul spre d. Trancu-Iași,

³²⁶ *Ibidem*, p. 64 (n.n.).

³²⁷ *Ibidem*, p. 56 (n.n.).

³²⁸ Este vorba de Școala primară nr. 6 de băieți din Galați condusă de Paul și Ecaterina Pașa.

despre care știam că posedă un vast și interesant material asupra Galaților și o nemărginită bunăvoință.

Iată-mă-s așadar la dl Trancu-Iași, care, cu o amabilitate pentru care nu pot găsi termen în vocabularul meu, îmi destăinuie cele de mai la vale:

Sunt abia câteva zile de când m-am înapoiat de la Galați. Primul drum pe care l-am făcut acolo a fost la vila Cuza. M-am interesat de minunea realizată de colonelul Rațiu și am rămas încântat văzând că se lucrează cu spor. Însă, întotdeauna e un „însă” la mijloc, Comitetul de la Galați trebuie ajutat ca să-și poată desăvârși opera. Deunăzi a fost la mine profesorul Pașa, care mi-a arătat Actul de donație al Muzeului soților Pașa către Comitetul vilei Cuza-Vodă.

Vila Cuza! În această casă am locuit câțiva ani. Aci s-a născut și a fost botezat fiul meu Eugeniu. Prietenii mei își aminteau deunăzi de frumoasa încăpere în care, cu prilejul botezului, lăutarii au cântat Hora Unirii. În vila Cuza am avut fericirea să am de oaspete pe marele istoric A. D. Xenopol. În cinstea lui am dat atunci o masă la care au participat toți cei ce se ocupau de statuia lui Eminescu. Erau acolo: Hamangiu, Corneliu Botez, Jean Bart, C. Calmuschi etc. Câte amintiri nu-mi evocă Vila-Cuza! Scriitori din București au venit la Galați, cu ocazia unei șezători pentru ridicarea monumentului lui Eminescu. Unul dintre profesori vine cu cheia de la Muzeu. Muzeul e o cameră lungă, în care sunt așezate jur împrejur: pietre, animale, cărți, obiecte de cult, arme, ...tot ce au putut strânge în 32 de ani de rodnică activitate cei doi soți Pașa, amândoi institutori, amândoi buni, amândoi blânzi, simpatici, neobosiți când a fost vorba de Școala ce le-a fost dragă.

UN RÂS ÎN STARE DE PLÂNS

În mijlocul sălii un răs își arată colții, într-un rânjet care l-a botezat. În blana lui și-au făcut moliile adăpost statornic. S-au încercat bieții profesori să le ucidă cu fel și fel de preparate spițerești din care, fiecare, „vă scapă de molii în 24 de ore”. În lumea moliilor reclama pare să fie însă ineficace. Căci numai astfel se explică de ce, numai la câteva zile după fiecare toaletă a râsului, alte generații de molii își luau zborul din părul lui pornit pe chelie. Și astfel, bietul răs se găsea, în clipa în care l-am văzut eu, într-o stare de plâns.

Muzeul Pașa, despre care e bine să se știe că a fost evaluat la 5 (cinci) milioane (lei), posedă o secție interesantă de petrografie, frumoase exemplare din domeniul zoologiei, numeroase acte vechi, monede, cărți,

arme, etc. La intrare, într-o Carte de Aur, se găsesc impresiile și semnăturile a o mulțime de oameni de seamă, români și străini. Muzeul Pașa a fost dăruit Casei Cuza-Vodă unde i se va destina o sală mare, astfel ca piesele prețioase ce se află în el să poată fi puse în valoare.

CASA LUI CUZA

Pe strada ce poartă numele domnitorului, s-a aflat până mai ieri o casă dărăpănată, în care odinioară a locuit Cuza pe când era pârcălab de Galați. Din casa aceasta, care merită să păstreze memoria marelui domnitor, proprietarii ei, străini de neamul și de sufletul nostru, au făcut hotel cu faimă rea. Inițiativa particulară a intervenit însă și de astă dată, spălând o rușine pe care orașul nu o merita. Colonelul Rațiu, un om de rară energie și putere de muncă, alături de harnicul institutor Pașa, de Președintele Tribunalului local și o seamă de intelectuali gălățeni au întemeiat un Comitet al Casei Cuza-Vodă, au bătut drumuri multe și obositoare dar au reușit să adune fondurile necesare spre a cumpăra locuința lui Cuza. Astăzi, zidurile vechei clădiri au fost dărâmate și pe locul ei se va înălța o Casă nouă, care va respecta înfățișarea și împărțirea celei vechi. Într-una din camere va fi așezat, după cum am arătat mai înainte, Muzeul Pașa, iar celelalte camere vor fi mobilate cu lucruri rămase de la domnitor, pe care d.colonel Rațiu speră să le adune prin bunăvoința acelora în a căror stăpânire se află astăzi. Terminarea clădirii și înzestrarea ei cer încă multă muncă. Așa cum l-am cunoscut pe colonelul Rațiu, suntem siguri însă că lucrul va fi dus la bun sfârșit, operă pe care am realizat-o. Mi-aduc aminte (povestește Trancu-Iași) că la dejunul oferit de mine în Vila Cuza au luat parte St. O. Iosif, Anghel, Jean Bart și alții. Imediat după masă, au plecat din Galați. Am continuat cheful în tovărășia bunului prieten și subtilului epigramist Cincinat Pavelescu. Ajuns la Sinaia, Cincinat mi-a trimis această întrebare versificată:

Când ne mai chemi la vila Cuza
În vinul tău să-mi mai moi buza,
Ca să mă inspire muza ?

Cum Cincinat făcea curte unei gălățence din strada Carol, căreia îi dedicase un volum de versuri, și cum el era adesea invitat de Regele Carol I, i-am răspuns tot în versuri:

E prea dinastic Cincinat
Și a uitat complet de Cuza.
De când a fost pe la Palat
În strada Carol cată muza.

Nu e pentru prima oară când ne-am duelat pe calea versului. Astfel, într-o scrisoare Cincinat îmi spunea:

Eu nu știu ce s-admir mai mult :
Când te cetesc sau când te-ascult?
Amice Trancu, s'ar cădea,
Așa să încep scrisoarea mea.
Căci mă întreb de nu-i păcat
Că tu, cu verva ta bigamă
De madrigal și epigramă,
Să rămâi simplu avocat.
Oricât talent să ai la bară,
Cum ași putea să nu regret
Că pierd în tine un poet
De-o calitate-așa de rară?

MONUMENTUL EMINESCU

Parcă-i un vis, continuă d. Trancu-Iași interesante-i amintiri, solemnitatea inaugurării monumentului lui Eminescu la Galați. Sunt 27 de ani de-atunci. Ministru al Instrucțiunii era C. Arion și serbarea a fost prezidată de el. Au vorbit: C. Arion, d. prof. Nicolae Iorga, Duiliu Zamfirescu, ca delegat al Academiei Române și alții. În fața monumentului au defilat elevii școlilor din Galați. După amiază, cuvântul festiv al lui Coșbuc, dizertația d-lui Rădulescu-Motru, cântecul doamnei Lucia Cosma... S-a dat apoi un banchet în cinstea ministrului Arion, cu icre moi și cu șampanie. Masa fusese comandată la **Casa Capșa** din București și tacâmul costa 20 de lei. Mi-aduc aminte că am spus atunci unui ziarist care credea că tacâmul lui e gratuit : „**Măi băiete, noi suntem părinți de statuie, nu fii de statuie ...**”.

STATUIA LUI LASCAR CATARGIU

Pentru că vorbim de statui, trebuie să-ți spun că am adus la Galați **monumental lui Lascăr Catargiu, care se află între Palatul episcopal și**

Grădina publică. Acest monument e opera lui Romanelli din Florența. O masă enormă de granit și de bronz a fost transportată de la Florența la Galați, grație intervenției făcută de mareșalul Badoglio, după ce venise la Galați să decoreze orașul pentru eroismul dovedit în timpul Marelui Război.

Atunci am avut și eu cinstea să capăt decorația ialiană de mare ofițer al ordinului Mauriciu Lazar. Desigur că, după ce statuia a fost așezată, s-au perindat prin fața ei membrii Comitetului, care timp de 30 de ani o lăsaseră în părăsire la Romanelli repetând scenele descrise de Oscar Wilde în minunata sa carte *The Story of the happy prince*. Că mustățile lui Lascăr Catargiu sunt prea mari, că nu seamănă aidoma cu el, ca și când un monument ar trebui să transmită generațiilor care vin portretul fizic al celui căruia îi este închinat, și nu să fie simbolul care să amintească viața și activitatea sa.

ACI INTERVINE ȘI MĂRIA SA ANECDOTA

Dar așa e lumea. Și nu vreau să alunec pe panta tristă a ingratitudinii, ci prefer să-ți dau câteva amintiri de oameni veseli care au trăit la Galați. Unul dintre aceștia a fost Virgil Benișachi³²⁹, Decan al Baroului de Galați, o inteligență vie și o cultură aleasă. La inaugurarea băcăniei **Spicul de grâu**, Benișachi s-a întâlnit cu depozitarul de ziare al **Universului** pe acele vremuri, Anton Papadopol. Mai un păhăruț, mai încă unul. La un moment dat se pornește o vie discuție între ei. Benișachi susținea nevoia unui local de Teatru la Galați, iar Papadopol nevoia unei **chambre séparée** la **Spicul de grâu**. Două ore s-au aprobat unul pe altul.

- Sigur Antoane, de ce Brăila să aibă 3 Teatre și Galații niciunul?

- Sigur Coane Virgilică, răspundea Papadopol, eu sunt comerciant. Vreau să beau un pahar de vin fără să mă vadă lumea. Eu nu pot bea în prăvălii.

- Sigur Antoane. Cum e posibil să avem trupe de teatru la Galați fără să avem un local cum se cade de Teatru. Și așa, din sigur în sigur, erau de perfect acord, unul vrând Teatrul, altul **chambre séparée**.

Câți oameni de vază s-au perindat pe la Galați! Curtea de Apel din Galați era pepiniera de unde se recrutau consilierii Curții de Casație. Apropos de Curtea de Apel. Îmi amintesc de conu Nae Dumitrescu, un foarte

³²⁹ George Mil. Demetrescu, *Istoria Baroului Dolj de la 1864-1928*, Ediția a II-a, text îngrijit și Postfață de Bianca Maria Carmen Predescu, Craiova, Editura Aius, 2015, p. 415, „Virgil Benișachi, fostul Decan al Baroului Covurlui și vicepreședinte al Uniunii Advocaților, mort prea de timpuriu și fără să fi putut îndeplini marea operă de organizator, pe care o începuse, dar s-a identificat atât de mult cu Baroul încât i-a lăsat la moarte întreaga sa avere”.

simpatic consilier. Se înfățișează în fața Curții, într-o ședință de după masă, un proces de adulter. La bară doi împlicinați: unul tânăr și altul bătrân. Conu Nae, de pe fotoliul președential, se adresează celui tânăr și-i spune :

- Așa sunteți voi, nenorociților. Stricați casele oamenilor. Nu mai poate avea românul muiere din cauza voastră. Cel tânăr se uită rușinat la Președinte, și-i spune timid:

- Nu-s eu domnule Președinte. M-nealui mi-a stricat casa.

Era cel bătrân vinovatul. N-am terminat amintirile mele din Galați. Am atâtea! Poetul Nenițescu spunea odinioară:

Galați, oraș cumplit de negustori
În tine stă poetul ca-n Sodoma.
Tu îi întinzi în cale mândre flori,
El nu le-a cunoscut aroma.

Și totuși, Galațiul acesta, „oraș cumplit de negustori” a ridicat întâia statuie a lui Eminescu, după bustul de la Dumbrăveni. Galațiul a adăpostit și bustul lui Kogălniceanu și statuia lui C Negri și a jucat un mare rol în timpul Marelui Războiu. Curând, în fața gării din Galați se va ridica Monumentul Eroilor Ceferiști³³⁰.

Despre toate acestea vom mai vorbi altădată, căci Galațiul merită să fie evocat și pentru oamenii care au trăit odinioară în el, dar și pentru rolul pe care l-a jucat în istoria țării, atunci când era prima etapă a celor ce veneau în Țara Moldovei.

Radu A. Sterescu³³¹, în *Universul Literar*, anul XLVII, nr. 20, sâmbătă, 2 iulie 1938, p. 8.

³³⁰ Monumentul a fost ridicat însă în Cimitirul *Eternitatea* din Galați.

³³¹ Lucian Negoită, „Interviul *Acoladei*: Marius Nicolescu”, în *Acolada*, nr. 4, aprilie 2014, p. 10, „Radu Sterescu era o legendă vie, iar atunci când l-am întâlnit am înțeles, încă o dată, de ce. Avea patima cărții, era înzestrat cu o memorie excepțională, părea că știe mai mult decât enciclopediile și împărțea cu generozitate. Îl întrebai anul apariției unei cărți și el îți adăuga o întreagă poveste. Scotocea rafturile, cumpărând cărți pe care ni le vânduse chiar el cu puține zile înainte, încercând parcă să își repare o greșală. Dacă prin anii '50, comerțul cu cărți îl băgase în pușcărie, în anii '80, vremea marilor restricții și a alimentelor cartelate, profitând de diplomației străini cu acces la magazinele de protocol, înjghebase un ingenios sistem de troc, cărți contra mâncare. Cu puțin timp înainte de a muri, ne-a vizitat și i-am putut face o fotografie în fața rafturilor cu cărți. O privire vie, pătrunzătoare, părul vâlvoi și fața brăzdată de riduri pronunțate. Parcă vedeam celebrul portret al lui Samuel Beckett. Îi pot reproșa că a lăsat în urma lui, doar amintirile noastre și o urmă prea discretă”.

295

4 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 531

Autorizațiune,

Prin prezenta autorizăm pe Domnul Comandor Verbiceanu din Galați, să plaseze, în întreg cuprinsul Țării, în numele Asociației *Casa Cuza-Vodă*, lucrarea D-sale intitulată „*Cartea Regilor României*”, al cărui venit mărește fondul construcție Muzeului „*Alexandru Ioan Cuza*” din Galați.

Rugăm instituțiile de stat și particulare să-i acorde prețiosul lor sprijin pentru această această operă înălțătoare ce se desăvârșește la Galați.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 355.

296

5 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.535

Către,
Comitetul Domnilor Cenzori

Am onoare a înainta alăturatul dosar care conține acte de cheltuială în valoare de 548.043 (cinci sute patru zeci și opt de mii și patru zeci și trei) lei. Actele înglobează cheltuielile făcute din ziua când a luat ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă* și până în ziua de 27 Iunie 1938, adică și lucrările deja efectuate pe teren și văzute de Dvs. Toate cheltuielile sunt făcute în conformitate cu dispozițiunile legii patrimoniului public.

În conformitate cu dispozițiunile fixate prin Procesul-verbal nr.13 din 30 Iunie 1938, Comitetul a hotărât ca actele să fie înaintate Dvs. urmând ca să le verificați, pentru

ca ulterior să fie supuse Comitetului pentru descărcarea cheltuielilor efectuate până acum. Concluziunile Dvs. împreună cu acest dosar, se vor înapoia Secretariatului pentru a fi supuse primei ședințe de Comitet pentru descărcare.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 352.

297

6 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.536

Domnule Ministru³³²,

Am onoare a aduce la cunoștința D-Voastră următoarele:

În luna Iulie 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă* cu scopul:

- de a răscumpăra locuința fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, locuință ajunsă în ultimul timp chiar hotel cu o rea reputație;
- de a restaura acest sfânt locaș și a-l transforma într-un *Muzeu* care să fie apoi dăruit *Strajei Țării*.

Situația pe zi:

- Asociația a reușit din daniile făcute, dar mai ales aceea a Domnului Ministru Mircea Cancicov, care a donat 1.000.000 lei, să răscumpere locuința fostului Domnitor;
- Cu banii rămași a început refacerea clădirii, operațiune la care se lucrează azi cu toată febrilitatea pentru a o putea termina până în toamnă.
- Din calculele făcute, Asociația mai are nevoie de 300.000 lei, pentru a căpăta siguranța că va termina opera începută.

Deoarece în toamnă sunt proiectate o serie de solemnități la care să asiste și M. S. Regele, și cum Asociația vrea ca odată cu această ocazie să prezinte în dar Muzeul

³³² General dr. Nicolae Marinescu (1884 - 1963) a fost Ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale (4 aprilie 1938 - 6 martie 1939) în guvernul Miron Cristea. În perioada 1950-1955 a fost arestat și închis în penitenciarul de la Sighet.

„Alecsandru Ioan Cuza” M.S. Regelui, vă rugăm respectuos a aproba ca Asociația să poată tipări 20.000 (două zeci de mii) cărămizi 10.000, a 10 lei și 10.000, a 20 lei, pentru a se putea aduna suma ce ne mai este necesară.

Convinși fiind că și D-Voastră vă asociați scopul înălțător urmărit de această Asociație, Vă rugăm să primiți, Domnule Ministru, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Asociația Casa Cuza-Vodă,
General, Gh. Linteș

Domniei Sale,
Domnului Ministru al Sănătății și Ocrotirii Sociale, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 356.

298

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică

Iubiți Cetățeni

Astăzi se împlinește UN AN de când a luat ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă* [16 iulie 1937 - 16 iulie 1938], reușind ca în așa de scurt timp:

- să răscumpere fosta locuință a Domnitorului Alexandru I. Cuza;
- să refacă această locuință.

Drumul făcut până acum a fost destul de greu însă piedicile au fost înlăturate și suntem aproape spre sfârșitul realizărilor gândite.

Trebuie să știți însă că daniile făcute până acum nu ajung, [iar] lucrarea nu se poate termina, așa cum am gândit; de aceea Asociația s-a adresat Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale și acesta a aprobat să tipărim o serie de cărămizi, cu singurul scop de a aduna sumele ce mai sunt necesare pentru a termina opera începută și dacă este posibil chiar în toamna aceasta.

Asociația nu vă spune numai vorbe goale și furnicarul de oameni de pe șantier fac dovada strădaniei noastre.

Buni Cetățeni

Încă puțină bunăvoință și orașul va fi înzestrat cu o lucrare demnă de sacrificiul și mândria cetățenilor lui.

Căldura și patriotismul cu care ați răspuns de atâtea ori la apelul nostru, ne îndeamnă la convingerea că și de această dată vom fi ascultați și că ne veti ajuta.

Biletele cărămizi poartă semnătura Președintelui și ștampila Comandamentului Diviziei 21, de aceea rugăm dați atenție acestor lucruri.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 388.

299

6 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică
Nr. 537

Domnule Director³³³,

Am onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

1. Urmând propunerea și perseverența Lt. Colonel Victor Rațiu, Sef de Stat Major al Diviziei 21, în luna Iulie 1937, a luat ființă în Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă*, cu scopul:

- de a răscumpăra vila locuită aici în Galați de fostul Pârcălab și mai târziu Domnitorul Alexandru Ioan Cuza;

- de a restaura această vilă și a înființa aici un *Muzeu Regional*.

Se anexează *Actul Constitutiv și Statutele*.

2. Situația astăzi este următoarea:

Lt. Colonel Victor Rațiu, personal a adunat suma de 1.780.000 lei, sumă care astăzi este depusă la B.N.R. ca fond al Asociației.

Cu suma de lei 900.000 s-a cumpărat imobilul arătat mai sus, așa după cum se vede și din copia Jurnalului Nr. 1886/1938 al Tribunalului Covurlui (anexat).

S-a donat Asociației un Muzeu, proprietatea Doamnei Ecaterina Pașa și Domnului Paul Pașa, pentru care Ministerul Cultelor își dă adeziunea cu Nr. 8185, din 26 Februarie 1938; Muzeul este evaluat la suma de lei 5.000.000.

În dimineața zilei de 28 Martie 1938 s-au început lucrările de refacerea locuinței fostului Domnitor. Deoarece răscumpărarea este opera marilor donator, așa după cum

³³³ Scrisoare trimisă lui Dumitru (Mitiță) Constantinescu, Guvernator al Băncii Naționale.

se poate vedea din alăturatele acte originale anexate, și întrucât suma rămasă, după achitarea prețului vânzării, nu este suficientă pentru refacerea și înființarea Muzeului, vă rugăm, Domnule Director, a dona și Dvs. o sumă care să mărească speranța și credința noastră în realizarea scopului măreț ce urmărim.

Primiți, vă rugăm, Domnule Director, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrez.

Președintele Asociația *Casa Cuza-Vodă*,
General, Gh. Linteș

Domniei Sale,
Domnului Director al Băncii Naționale Românești, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 357.

300

6 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 538

Către,
Uzinele Comunale Galați

La adresa Dvs. Nr. 361, din 2 Aprilie 1938,

Am onoare a vă aduce la cunoștință ca Asociația se simte prea îndatorată față de ajutorul ce Dvs înțelegeți să-i dați. Trebuie însă știut de Dvs. că lucrarea de refacere a început și se continuă cu mare febrilitate, având intenția și dorința de a fi gata în toamna aceasta, deși în momentul de față suma ce o mai avem nu ne ajunge pentru a termina lucrarea.

Așa fiind și contând că Dvs. veți contribui cu tot sprijinul ce ne puteți acorda pentru scopul urmărit, vă rugăm să luați în considerație că în câteva zile va trebui să facem instalația de lumină și a unei guri de incendiu în sala Muzeului propriu-zis.

Contând pe deosebita Dvs. amabilitate, vă rugăm să primiți mulțumirile noastre anticipate și considerațiunea ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 360.

301

9 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 543

Către,
Prefectura Județului Covurlui,

Am onoare a înainta alăturat Ordinul Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, Direcția Ocrotirilor Nr. 45217, din 8 Iulie a.c., prin care autorizează Asociația *Casa Cuza-Vodă* să strângă sumele necesare în scopul de a restaura locuința fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, prin vânzarea în orașul Galați și Județul Covurlui a 20.000 (douăzeci de mii) cărămizi, în valoare totală de 300.000 lei, rugându-vă să binevoiți a ne confirma primirea.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 361.

302

12 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 347

Domnule Profesor,

În urma propunerii Domnului Paul Pașa, membru în Comitetul de Direcție al Casei *Cuza-Vodă* din Galați, subsemnatul, în numele întregului Comitet, v-a ales membru de onoare al Așezământului Cultural *Cuza-Vodă*. Vă anexăm și copia procesului-verbal în care se vede întreaga noastră activitate, cu rugămintea de a primi hotărârea ce am luat de a fi membru onorific în Comitetul nostru.

415

Primiți, Vă rugăm, Domnule Profesor, distinsa noastră considerațiune.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

D-Sale,
Domnului Profesor Dr. Hortolomei, Strada Masarik 34, București.
D-Sale,
Domnului Profesor Universitar D. Pompeiu³³⁴, strada Barbu Văcărescu Nr. 101,
București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 376.

303

13 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 548

Domnule Prefect,

Urmare la adresa noastră Nr. din 12.V.1938,

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați vă adresează cele mai călduroase mulțumiri pentru solitudinea ce Dvs. ați avut în trimiterea listelor de subscripție către școalele secundare din raza Județului Dvs (Mehedinți). Urmând însă ca în vara acestui an să se continue campania de lucru deja începută, vă rugăm cu toată insistența a dispune ca școlile să ne trimită cât mai neîntârziat rezultatul apelului nostru.

Deoarece de la o parte din școli am început a primi rezultatul, aceasta însemnează că cuvântul Dvs are un prea frumos ecou și ne încurajează în credința că vom duce la bun sfârșit opera începută, operă la care caldul Dvs. patriotism ne ajută cu atâta putere.

Vă rugăm să primiți, Domnule Prefect, considerațiunea deosebitului nostru respect.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

Prefectura Județului Mehedinți

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 380.

³³⁴ Dimitrie Pompeiu (1873-1954), matematician, membru al Academiei Române (1934).

13 iulie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică

Mult Stimat și Iubite Domnule Ministru,

Am primit scrisoarea Dvs. plină de atâtea speranțe și atâta bunătate din partea Domniei Voastre. Este drept că Domnul Director Stelian Popescu³³⁵ are toată bunăvoința acum și aceasta se datorește numai D-Voastră. Zic acum, pentru că de un an de zile de când rog și plâng și nimeni nu mă ascultă. Și mai zic pentru că acum este nevoie de grabă deoarece în toamnă vine aici M.S.Regele și cu această ocazie țin să se facă și inagurarea Muzeului. Va fi greu, o știu, însă voi ține cu dinții de ea ca să se termine, căci este posibil ca în Octombrie să fiu mutat de aci, și chiar dacă par lipsit de modestie, lucrarea nu se mai termină, lăsată din mână.

Iată de ce, stimat Domnule Ministru, este nevoie de ajutorul și toată căldura D-Voastră acum, și deci, și de încurajarea acelor ce ne mai pot ajuta cu ceva să ducem la bun sfârșit opera începută.

Zilele acestea a venit de la București Domnul Paul Pașa care este atât de necăjit din cauza soției ce este așa rău bolnavă. Îmi arată atâta bucurie pentru deosebita D-Voastră atențiune ceea ce m-a făcut încă odată să văd că oamenii de suflet sunt așa de rari astăzi. Cu această ocazie îmi spune Domnul Paul Pașa că sunteți în posesia unor prea frumoase și prețioase documente din vremea Domnitorului.

La rugămintea făcută de D-na și D-l Pașa mă alătur și eu cu toată căldura și în genunchi vă rog să ni le dați nouă pentru a fi puse în Muzeul *Alexandru Ioan Cuza*. În

³³⁵ Alexandrina Nicolae, „Juristul, omul politic și ziaristul Stelian Popescu”, în *București. Materiale de Istorie și Muzeografie*, vol. XIX, 2005, p.325, 327, 321, Stelian Popescu (1873-1954), „a îmbinat trei calități: avocat, ziarist și om politic, neîmpiedecându-l să practice profesia de bază, cea de jurist. Dacă în amintirea contemporanilor și urmașilor a rămas mai puțin imaginea juristului și a omului politic Stelian Popescu, în mod sigur a rămas aceea a lui Stelian Popescu ziaristul, proprietarul majoritar al cotidianului *Universul*, a cărui direcțiune a obținut-o parcurgând un drum sinuos de-a lungul a aproape 10 ani (1906-1915/1916). În mai 1945 a început procesul ziaristilor *vinovați de dezastrul țării*, printre aceștia numărându-se și Stelian Popescu, prezentat ca un colaboraționist în Primul Război Mondial, antinațional, criminal de război, vinovat de dezastrul țării, acuze care nu erau decât în mică măsură niște noutăți, ci reprezentau o reluare a celor din presa de stânga din perioada interbelică. Pe baza acestora, Stelian Popescu va fi condamnat, în lipsă, la detenție pe viață, confiscarea averii și degradare civilă. Pronunțarea sentinței îl va găsi pe acesta în Elveția, unde se refugiase din 1944 și unde va rămâne până în 1948, pentru ca de acolo să se stabilească în Spania, până la sfârșitul vieții (1954). Sfârșitul în exil era o soartă nemeritată pentru cel care, o viață, militase, prin paginile *Universului*, pentru menținerea vie a ideii de patrie, merit recunoscut atât de contemporani cât și de urmași”.

amintirea nașterii fiului D-Voastră în acest sfânt locaș și pentru că avem așa de puține lucruri, vă rugăm să luați hotărârea de a ne fi dăruite.

Am vorbit cu Domnul Zilișteanu și mi-a spus că a trimis interviul încă din primele zile după ce ați fost Dvs. la Galați. Eu am văzut deja ceva publicat în *România* de acum 3-4 zile și credeam că acesta este articolul de care vorbiți.

Am comunicat la Radio că sunteți autorizați a vorbi.

Cu deosebit respect și cu toată dragostea,
Lt. Colonel Rațiu

Dlui Ministru Gr. Trancu-Iași, str. Toamnei 48 bis, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 379.

305

14 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Înalt Prea Sfinte Părinte³³⁶,

Cu smerit respect aducem la cunoștința Prea Sfinției Voastre, următoarele:

În anul 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza Vodă* cu scopul de:

- a răscumpăra locuința fostului Domnitor, ajunsă hotel, și azi în ruină;
- a reface această locuință și a înființa aici un Muzeu.

Situația de azi:

Asociația a reușit să răscumpere locuința fostului Domnitor prin licitația din 8.II.1938;

Prin daniile făcute, și mai ales a Domnului Ministru M. Cancicov, în valoare de lei 1.000.000 lei, am reușit să începem și refacerea;

Suma adunată din mila creștinească nu ajunge pentru a termina opera începută și de aceea ne adresăm și Prea Sfinției Voastre pentru a ne ajuta cu suma ce veți binevoi a aprecia, pentru a duce la capăt strădania noastră.

Cu înalta aprobare a M.S. Regelui acest monument este dăruit *Strajei Țării*, pentru ca:

- trecutul să fie legat cu prezent și viitor;

³³⁶ Apelul a fost trimis tuturor Mitropoliilor și episcopilor ortodoxe și Greco-catolice din România.

- tinerele vlăstare să poată găsi aci flacăra caldă a patrimoniului nostru istoric și îndemnul de dragoste nețărmuită către M.S. Regele.

Cunoscut fiind înaltul patriotism care vă animă pentru operele naționale și dat fiind spiritul de veșnic inițiator al faptelor mărețe ce ați întreprins prin locurile pe unde ați trecut, Asociația *Casa Cuza-Vodă* are credința nestrămutată că va fi ajutată pentru a termina acest monument.

Primiți, Vă rugăm, odată cu smeritele noastre mulțumiri, și deosebitul respect ce vă păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Secretarul Asociației,
Lt. col. Victor Rațiu

MITROPOLIILE ȘI EPISCOPIILE DIN ROMÂNIA

ORTODOXE

1. Mitropolia Ungrovlahiei, București
2. Mitropolia Bucovinei, Cernăuți
3. Mitropolia Moldovei, Iași
4. Mitropolia Basarabiei, Chișinău
5. Mitropolia Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului, Sibiu
6. Episcopia Oradiei, Oradea
7. Episcopia Aradului, Arad
8. Episcopia Caransebeșului, Caransebeș
9. Episcopia Râmnic - Noul Severin, R. Vâlcea
10. Episcopia Argeșului, Curtea de Argeș
11. Episcopia Vadului, Feleacului și Clujului, Cluj
12. Episcopia Hotinului, Bălți
13. Episcopia Hușilor, Huși
14. Episcopia Romanului, Roman
15. Episcopia Cetății Albe, Ismail
16. Episcopia Dunării de Jos, Galați
17. Episcopia Buzăului, Buzău
18. Episcopia Constanței (Tomis), Constanța

GRECO-CATOLICE

1. Mitropolia Blajului, Blaj
2. Episcopia de Oradea, Oradea

3. Episcopia de Gherla, Gherla
4. Episcopia de Lugoj, Lugoj

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 395-396.

306

15 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 551

Către,
Atelierele C.F.R. Galați

Domnule Inspector,

Am onoarea a vă aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați a început refacerea locuinței fostului Domnitor în scopul de a crea aici un Muzeu al orașului.

S-a prevăzut a se face la intrare trei portaluri după modelul alăturat și pentru care căutându-se în oraș un atelier, care să ne confecționeze aceste portaluri, nu am reușit să găsim.

Deoarece Asociația nu dispune de o sumă prea mare pentru a le comanda la București, unde prețurile sunt extrem de ridicate, vă rugăm să binevoiți a ne de tot concursul D-voastră, confecționându-ne în atelierele Dv. aceste trei portale. În același timp solicităm din partea Dvs. a calcula în așa fel executarea lucrării, încât costul ei să fie cât mai redus.

Cunoscut fiind sprijinul ce ne-a fost acordat întotdeauna de către Dvs., Asociația are fermă convingere că Dvs. veți depune toată stăruința și atențiunea în calcularea costului lucrării.

Primiți, vă rugăm, Domnule Inspector, deosebita considerațiune ce v-o păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 382.

307

18 Iulie 1938

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 552

Domnule Inspector,

Am onoare a vă aduce la cunoștința Dvs. că odată cu prezenta am alăturat aici și 2 carnete cărămizi a 10 (zece) lei bucata pentru participanții cursurilor D-voastră. Știm prea bine greutatea ce o au cursiștii care sunt obligați a sta la Galați aproape o lună de zile, dar tot atât de bine cunosc și simțămintele înalte și calde ce animă pe acești apostoli, cum și răsunetul ce poate avea în sufletele lor opera ce se înfăptuiește aci la Galați prin răscumpărarea și refacerea locuinței aceluia care a pus temelie veșnică a Unirii Principatelor Române.

N-aș încerca să vă mai supăr și eu, însă cunosc prea bine spiritul D-voastră întreprinzător care constituie pentru mine îndemnul de a merge mai departe până la definitivă realizare a operei începută.

Mulțumindu-vă anticipat pentru întregul D-voastră sprijin, vă rog să primiți deosebita mea considerațiune.

Domnului Inspector Angelescu, Învățăământul Primar, Galați

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 383.

308

16 VII 1938

Iubite d-le Colonel

Din cauză că nu pot vorbi după 25 iulie și programele sunt făcute, se va face la Radio un Apel. Emite-mi urgent un apel scurt, dar vibrant, să-l pot da.

Voi scrie la *Universul*, apoi aștept.

Al. Dvs.
s.s. Trancu (-Iași)

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 385.

421

309

f.d.

Iubite Domnule Ministru,

Vă mulțumesc din suflet pentru toată grija și graba depusă de D-voastră în promovarea străduințelor noastre. Îmi pare tare rău că nu puteți vorbi la Radio, căci altfel s-ar prezenta problema și altfel ar fi înțeleasă de către cetățeni. Totuși am nădejdea că veți scrie în coloanele *Universului* și așa se va completa Apelul anexat.

Apelul ce alătur este conceput așa cum m-am priceput, însă D-voastră aveți tot dreptul să-l modificați acolo unde veți crede de cuviință pentru ca el să fie cât mai bine încheșat. În privința documentelor ce posedati, nu am primit nici un răspuns din partea D-voastră; totuși nu renunț la ideia că rugăciunea mea nu ar avea ecou în sufletul D-voastră.

Să trăiți!

Lt.Colonel V. Rațiu

D-lui Ministru Trancu-Iași, str. Toamnei nr. 48 bis, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 386.

310

19 Iulie 1938

ROMÂNIA
Prefectura Județului Suceava
Nr.10.365

Către
Asociația Casa Cuza-Vodă Galați.

La adresa Dvs. Nr. 466 și 548/38, cu onoare Vă facem cunoscut că apelul Dvs. s-a difuzat prin ordin circular tuturor școalelor primare din județul Suceava, cu îndemnul de a sprijini această frumoasă inițiativă luată de Dvs.

Listele de subscripție Nr. 723 și 724 s-au repartizat Direcțiunilor Liceelor de băieți și fete din Suceava, spre a-și da concursul. Sumele colectate se vor centraliza la Prefectură, comunicându-vă apoi de rezultat odată cu trimiterea sumei și a listelor de subscripție.

Lt.col.Prefectul județului,

Subprefect,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 401.

311

20 iulie 1938

ROMÂNIA
Prefectura Județului Brăila
Nr. 8756

Domnule Președinte,

La adresa dvs. No. 543 din 13 Iulie a.c., am onoare a vă face cunoscut că această Prefectură a primit pe lângă adresa a dvs. No. 419 două liste de subscripție cu No. 494 și 495 pe care vi le-am restituit cu adresa noastră No. 6353 din 23 Mai a.c. cu mențiunea că nu s-a putut colecta nici o sumă.

Totodată vă mai comunicăm, că alte liste de subscripție nu s-a mai primit.

Prefect,

Domniei Sale,
Domnului Președintele al Comitetului de Direcție al Asociația *Casa Cuza-Vodă*
Galați

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 394.

312

20 Iulie 1938

ROMÂNIA
Prefectura Județului Cluj

Către,
Asociația Casa Cuza-Vodă

Ca răspuns adresei Dvs. Nr. 548 din 13 Iulie 1938, avem onoare a Vă comunica, că întrucât la distribuirea listelor de subscripție trimise de Dvs. pentru *Casa Cuza Vodă*, am dispus Direcțiilor Școlare ca rezultatul, împreună cu listele date, să ni le remită tot nouă, și deci prin noi să se facă descărcarea cuvenită față de Dvs.

423

În consecință, cu onoare, Vă rugăm ca până la primirea întregului rezultat și a tuturor listelor, de la toate școlile, să binevoiți a mai aștepta, cunoscând că am urgitat³³⁷ în cauză școlile interesate.

p. Dr. I. Ciuca, Prefect
p. N. Dinu, Șeful Serv. Financiar

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 399.

313

23 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 556

Domnule Ministru și Guvernator al Băncii Naționale a României,

Am onoare a confirma, prin aceasta, primirea sumei de 285.000 lei, donațiunea D-Voastră către Asociațiunea *Casa Cuza-Vodă* din Galați.

Strălucirea și căldura patriotismului D-voastră ne dă azi, aproape, întreaga siguranță că vom termina opera începută, sfârșit pe care ne dăm toată stăruința să-l realizăm, chiar în această toamnă, pentru a face inaugurarea cu ocazia manevrelor regale ce vor avea loc în această regiune.

Ca și atunci când am făcut primii pași pe drumul iluziilor către o realizare, și azi, când vedem că ajungem spre sfârșit, toată această operă se conturează cu puternica D-voastră personalitate și este prea puțin cuvântul nostru de mulțumire.

Generația de azi, întoarsă cu hotărâre după căile greșite pe care pășea inconștient, chemată la altarul măreței opere ce se înfăptuiește va găsi persoana D-voastră prezentă și mărturia că popoarele vrednice știu să-și cinstească oamenii mari ai ei din trecut.

Generațiile de mâine vor găsi aci și sentimentele de profundă recunoștință pentru persoana Dvs., care, print-o înțelegere ideală a înfăptuirilor omenești, puneți în puternică lumină calitățile superioare cu care sunteți înzestrați.

³³⁷ urgitat = transmis, termen folosit în zona Cluj-Oradea în perioada interbelică; vezi, dr. Cristian Apati, „Eroi români din plasa Tinca (1914-1919)”, în *Cu noi este Dumnezeu...Desăvârșirea Marii Uniri (1919-1920)*, coordonatori, Augustin Țărău, Cristina Liana Lupaș, Dumitru Noane, Oradea, Editura *Primus*, 2019, Anexa 2 și 4, p. 188.

Comitetul Asociației vă aduce încă o dată toate mulțumirile sale și Vă roagă să primiți considerațiunea profundului respect ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 391.

314

25 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 557

Către,
Societatea Titan-Nădrag-Călan, București

Am onoare a vă aduce la cunoștință că încă din luna Mai 1938, subsemnatul am adresat o cerere către Domnul Max Auschnitt pe care D-sa a aprobat 90 legături tablă pentru *Casa Cuza-Vodă* din Galați. Întrucât în prezent am început confecționarea acoperișului, vă rugăm să binevoiți a dispune livrarea acestei cantități de care avem nevoie. Și cu această ocaziune Asociația ține să își arate încă odată toată mulțumirea și satisfacția pentru sentimentul patriotic de care este animat Întreprinderile Auschnitt.

Primiți, Vă rugăm, deosebita noastră considerațiune.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 393.

315

30 Iulie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 571

Domnule Președinte,

Ca urmare la adresa noastră Nr. 400, din 11 Iunie a.c., și în referire la adresa D-Voastră Nr. 18624, avem onoare a vă aduce la cunoștință următoarele:

În data de 11 Iunie a.c. când ne-am adresat rugarea noastră către I.P.S.S. Mitropolitul Bucovinei, lucrarea Muzeului *Casa Cuza-Vodă* era deja începută și, ca și astăzi, s-a lucrat cu deosebită febrilitate pentru a se putea termina până în toamnă, când urmează să fie inaugurată în prezența M.S. Regelui cu ocazia manevrelor.

Astăzi însă, pentru a nu întârzia lucrarea și pentru a o putea termina în timpul hotărât, am fost nevoiți să procurăm din comerț materialul necesar, materialul solicitat Dvs. cu adresa noastră sus citată.

Deoarece pentru terminarea construcției avem nevoie de următoarele materiale:

- 15 m.c. dulapi 4,00 x 25 x 5;
- 7 m.c. dulapi 5,00 x 19 x 7;
- 3 m.c. scânduri 4.00 x 25 x 25;
- 5 m.c. scânduri 5.00 x 25 x 3,

și deoarece diferența de cost pentru materialele solicitate cu adresa Nr. 400 și aceste în prezent este prea mică, vă rugăm cu toată insistența și căldura ca să ni se aprobe materialul solicitat acum.

Dat fiind deosebitul sentiment patriotic cu care Dvs. ați înțeles să rezolvați rugarea noastră din adresa 400, avem convingerea că această nouă solicitare, găsește ecoul necesar și că vom fi satisfăcuți. În această credință, prezenta adresă este înmănată omului nostru de specialitate pentru a putea alege și încărca materialul acordat de Dvs.

Primiți, vă rugăm, Domnule Președinte, asigurarea deosebitului respect ce vi-l păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General în rezervă, Linteș Gheorghe

Domniei Sale,
Domnului Președinte al Administrației Fondului Bisericesc Ortodox Român al
Bucovinei

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 400.

316

2 VIII 1938

Onor,
Comitetului pentru restaurarea Casei *Cuza-Vodă* Galați

Am onoarea a oferta pentru bustul Domnitorului Alexandru Ioan Cuza-Vodă, în proporție de 1 și $\frac{1}{4}$ peste mărimea naturală, cu un mic soclu propriu, calculat după proporțiile Sălii ce mi-ați indicat și în al cărei nișă va fi așezat.

Bustul va fi înfățișat în uniformă de Roșiori (uniforma timpului) cu dolmanul sau mantia de Domnitor pe umeri (după cum doriți).

Acest bust turnat în bronz va costa suma de cinci zeci mii lei, cu obligațiunea al preda în termeni de patru luni de la confirmarea comenzii.

Oscar Späthe, București, Parcul Filipescu, Alea Modrogan 16

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.43.

317

1938, August 4

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.573

Stimate Domn,

Cu onoare vi se aduce la cunoștință că Domnul General Linteș, Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* vine la Galați, pe 5 August ora 12,00.

Deoarece urmează a se lua câteva hotărâri de o deosebită importanță și cum Dl. General intenționează să se înapoieze la București cu trenul accelerat de la ora 18,30, rugăm să binevoiți a lua parte la ședința de Comitet ce va avea loc la *Casa Cuza* la ora 16,30, în ziua de 5 August.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 409.

7 august, 1938

Lucrările pentru refacerea casei Cuza-Vodă avansează într-un ritm accelerat
Ședința de ieri a Comitetului Asociației Casa Cuza-Vodă

Ieri după amiază a avut loc o importantă ședință a Comitetului Asociației *Casa Cuza-Vodă*. Ședința a avut loc chiar pe șantierul construcției de pe str. Cuza-Vodă și a fost prezidată de d. General Gh. Linteș venit special din București. Au mai luat parte d-nii col. V. Rațiu, șef de Stat Major, Paul Pașa, maior Ulea, ajutor de primar și d. Victor Slăvescu, directorul general al Creditului Industrial.

Dl Victor Slăvescu, animatorul atâtor opere de binefacere, a ținut să participe la această ședință, cu care ocazie a vizitat monumentală lucrare de restaurare a Casei Domnitorului Cuza, rămânând încântat de cele văzute. D-sa a făgăduit tot sprijinul pentru ca lucrarea aceasta națională să fie terminată în toamna aceasta.

Membrii Comitetului au vizitat toate încăperile Vilei care au fost refăcute și au rămas impresionați de frumusețea arhitectonică și de modul în care a fost refăcută această casă istorică. Este locul să subliniem încă odată munca d-lui general Gh. Linteș, președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* precum și neobositele străduinți și spiritul organizator ale d-lui colonel V. Rațiu, animatorul de fiecare clipă a acestei acțiuni de înaltă valoare morală, națională și patriotică.

Ceea ce nu au reușit alții să realizeze de-a lungul deceniilor, a fost în stare să ducă la bun sfârșit o mână de oameni în fruntea cărora se găsește omul de muncă statornică, de entuziasm înflăcărat, de consecvență ostășească d. colonel V. Rațiu. D-sa își leagă numele pentru totdeauna de această măreață operă națională, care este restaurarea Casei în care a locuit primul Domnitor al Unirii Principatelor și înființarea unui Muzeu care să amintească generațiilor viitoare epoca lui Vodă-Cuza. Datori sunt de aceea cetățenii acestui municipiu, precum și cetățenii întregii țări, să contribuie, fiecare după puterea sa, la această înălțătoare operă patriotică.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 406;
Ziarul Ecoul, nr. 2077 din 7 august, 1938.

319

10 August 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Onor, Fabrica *Vignali-Gambara*

Bd. Tache Ionescu Nr. 7
Palatul „LIDO”-București

Ca urmare angajamentului contractat între Dvs. și Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați, angajament în urma căruia Dvs. ați primit un aconto de 50.000 lei, cu onoare vă facem cunoscut că mersul lucrărilor construcției reclamă ca între 25 August - 1 Septembrie 1938 să transportați la Galați dalele comandate după modelul și dimensiunile deja stabilite între Asociație și Dvs; rugăm a confirma executarea acestei dispozițiuni pentru a avea siguranța că lucrarea Dvs. se va executa în timp.

Odată cu răspunsul, comunicați și modalitatea de plată.

În adăstarea răspunsului, primiți salutul nostru.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 417.

320

11 August 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 580

Onor,
Fabrica de Cristale și Oglinzi - „NICO”
Calea Victoriei Nr. 65, București.

Regretăm că de la început Asociația trebuie să-și exprime toată părerea de rău pentru faptul că nota lăsată Dvs. de către delegatul acestei Asociații a fost pierdută așa cum ați confirmat în convorbirea telefonică în ziua de 11 August a.c.

429

Relatăm încă odată datele ce vă sunt necesare pentru studiul propunerii Dvs. și vă rugăm ca în timpul cel mai scurt să înaintați aceste propuneri. Propunerea Dvs. se va referi la geamurile ornament pentru trei ferestre:

- înalte 6,12 m; late 0,90 m; distanța între ferestre 0,56 cm.

Toate aceste trei ferestre vin pe un singur plan și pe aceeași înălțime.

Propunerea Dvs. va arăta:

- modelul geamurilor ornate;
- distanțele precise unde aceste geamuri vor trebui tăiate (nu se pot pune geamuri de 6 m);
- dimensiunile giurgiuvelor de fier; costul lor (inclusiv transportul la Galați și instalarea lor).

În așteptarea răspunsului cât mai curând primiți vă rugăm salutul nostru.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 418.

321

12 August 1938

Prefectura
Județului Râmnicu-Sărat
Nr. 12.322

Către,
Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați,

În referire la adresa Dvs. Nr. 548/938, am onoare a vă face cunoscut că listele de subscripții primite cu adresa Dvs. Nr. 456/938, se vor restitui după terminarea vacanței școlare, întrucât în prezent D-nii directori ai liceilor respective, se află în concediu.

Prefect,

Subprefect,

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 413.

322

1938, August 12

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 581

Către,
Soc. Telefoane, Of. P.T.T. Central

Domnule Diriginte,

Cu onoare se aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

În campania de lucru din vara aceasta s-a început refacerea Vilei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza și transformarea ei într-un Muzeu cu același nume. În toamna aceasta lucrarea va fi complet terminată.

Deoarece pe fațada acestei clădiri (la trotuar) se găsesc instalațiunile Dvs. care maschează și dau un aspect cu totul altul acestei monumentale lucrări, vă rugăm să apreciați și Dvs. că este absolut necesar pentru realizarea esteticii, ca instalațiunile să primească o altă formă.

Dat fiind enorma cheltuială care s-a făcut cu refacerea acestui locaș suntem convinși, că solicitarea noastră va găsi o interpretare complet favorabilă din partea Dvs. aceasta constituind pe de altă parte și contribuțiunea Dvs. la înfrumusețarea acestui Muzeu.

În convingerea fermă că rugarea noastră va primi în curând satisfacția necesară, vă rugăm să primiți deosebita noastră oonsiderațiune.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 434.

323

1938, August 17

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică

Onor,
Fabrica de Uleiuri *Fleming*

Am onoare a aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

431

Asociația *Casa Cuza Vodă* a început încă din luna Martie 1938 lucrările de refacerea clădirii fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza, cu scopul bine definit de a înființa aici un Muzeu al orașului. Lucrările sunt destul de avansate și urmează să începem vopsirea lemnăriei pentru care avem nevoie de 300 Kgr. ulei dublu fiert. Apelurile continui ce am adresat Dvs., au fost întotdeauna încununuate de succes, dovada fermă a caldului patriotism ce vă animă pentru faptele mari și frumoase.

Strădaniile noastre pentru a duce la bun sfârșit această măreață operă și mândria de mâine a acestui oraș, ne silesc și de această dată a apela la Dvs. să ne donați cantitatea de ulei de mai sus, știut fiind că toate instituțiile și fabricile au donat diferite materiale.

Odată cu mulțumirile noastre vă rugăm să primiți considerațiunea noastră.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 412.

324

18 august 1938

**Reconstruirea Casei din Galați a lui Cuza-Vodă
Lucrările au făcut progrese mari, dar mai e nevoie de fonduri**

GALAȚI. – În vederea strângerii fondurilor ce mai sunt necesare reconstituirii unuia din cele mai importante capitole din istoria României moderne, Asociația *Casa Cuza-Vodă* a obținut aprobarea de a emite un stoc de cărămizi. Conducătorii Asociației nădăjduesc că pe această cale vor izbuti să adune o sumă cât mai însemnată pentru reconstituirea reședinței din Galați a unificatorului Principatelor Moldovei și Munteniei. De altminteri, reclădirea fostei Pârcălabii³³⁸ a ajuns la un stadiu foarte înaintat, și concetățenii noștri au oricând prilejul să verifice această afirmație, trecând pe strada ce poartă numele Domnitorului.

Pentru desăvârșirea operei ar mai fi nevoie, după calculele d-lui Lt. colonel V. Rațiu, secretarul Asociației și harnicul animator al măreței acțiuni, de încă un milion și jumătate (lei). Și cum instituțiile și persoanele cu dare de mână din „*primul Port al țării*” nu s-au arătat de fel generoase la Apelurile ce li s-au adresat, s-a hotărât să se recurgă la

³³⁸ Era eronată părerea jurnalistică din perioada interbelică în legătură cu Casa familiei Cuza; imobilul nu a fost sediul Pârcălabiei Galați.

colectarea prin „cărămizi”³³⁹, mijloc utilizat în atâtea împrejurări similare. Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă* a tipărit o chemare către cetățeni, de a cumpăra asemeni „cărămizi”. Ruga este repetată astăzi.

Avem informațiuni că localnicii nu răspund cu mult entuziasm acestei chemări de a-și lega și ei numele de un monument ce vrea să fie mărturie vie generațiilor de mâine, a unui moment când s-a pus piatra fundamentală a României Mari și puternice, al cărei fii sau conlocuitori ne mândrim că suntem.

Gălățenii trebuie să-și facă datoria, ajutând la sporirea prestigiului moral al orașului lor. Prestigiu care crește enorm, prin așezăminte de o atare valoare, cum va fi reședința Pârcălabului Alexandru Ioan Cuza, reconstituită și transformată într-un impunător *Muzeu Regional*. Am auzit obiectându-se că se face un adevărat abuz cu astfel de inițiative; că s-a dat cu suficientă larghețe pentru opere ce nu s-au mai înfăptuit, și că, bazat pe aceste experiențe ale trecutului, publicul la care se face apel înțelege să adopte o justificată rezervă.

În cazul de față, argumentații de acest soi nu-și au rațiunea. Ducă-se cei ce nu se încred pe str. Cuza Vodă și vor vedea cât de avansate sunt lucrările și ce furnicar de oameni roiesc pe șantier. Deunăzi a avut loc chiar o ședință pe șantier a Comitetului de Direcție. Ședința a fost prezidată de d. general în rezervă Linteș Gheorghe, venit de la București pentru aceasta.

Pe lângă d-nii: lt. colonel Rațiu V., secretarul Asociației și Institutator pensionar Paul Pașa, al cărui interesant și valoros Muzeu a fost cedat *Casei Cuza-Vodă*, a luat parte și dl Victor Slăvescu, fost ministru și director al „Institutului Național de Credit Industrial”. Dl Slăvescu a vizitat construcția, rămânând plăcut impresionat de cele văzute. D-sa a făgăduit tot sprijinul, pentru ca monumentul acesta să fie terminat în toamna curentă. Nu avem intențiunea de a face cuiva vreo imputare, ci doar pur și simplu o remarcă.

Comitetul de Inițiativă pentru reconstruirea locuinței Domnitorului Cuza este alcătuit dintr-un număr considerabil de membri, cu situație preponderentă în societatea gălățeană. Totuși, întreaga povară a aducerii către bun sfârșit a frumoasei acțiuni de care ne ocupăm, este lăsată exclusiv în seama d-lui lt. colonel Rațiu.

Mereu entuziasmat de rolul ce-l deține, d-sa își urmează drumul înainte fără să se plângă de, hai să-i spunem, nepăsarea din jurul său. Noi credem însă că dacă, din când în când, i s-ar mai alătura câțiva din componenții Comitetului, s-ar face treabă excelentă pe tărâmul adunării fondurilor ce mai sunt trebuincioase. Atunci, preocupările n-ar mai fi atât de acute.

³³⁹ Bilete cu valoare monetară, aprobate de Ministerul Finanțelor, folosite pentru sponsorizări.

D. lt. colonel Rațiu își jertfește fiecare clipă liberă, a renunțat la concediul de odihnă, spre a sta țintuit pe șantier. Celorlalți membri nu li se poate pretinde un sacrificiu așa de considerabil. Li s-ar cere numai să stăruie la colectarea sumelor ce sunt de împlinit. Nu e suficientă doar etalarea în *Actul Constitutiv* al Asociației, pentru a invoca, când opera va fi gata, merite ce nu s-au câștigat prin muncă efectivă.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 407;
C. Zilișteanu, *Ziarul Românul*, nr. 78 din 18 august, 1938.

325

26 august 1938

Lucrările pentru restaurarea Casei Cuza-Vodă vor fi terminate până la 1 octombrie

Lucrările pentru restaurarea Casei Cuza-Vodă și transformarea într-un Muzeu istoric sunt în plină desfășurare, executându-se într-un ritm accelerat sub directa și permanenta supraveghere a d-lui colonel V. Rațiu, conducătorul și animatorul Asociației Casa Cuza-Vodă.

Lucrările au ajuns într-un stadiu destul de avansat. D. colonel V. Rațiu, al cărui spirit de inițiativă și organizare a găsit prilejul unei laborioase afirmări în această monumentală epocă națională și istorică, ține să termine reclădirea Casei în care a locuit Domnitorul Unirii Principatelor, până la 1 Octombrie a. c. După aceia urmând acțiunea de înzestrarea Muzeului Național. În acest scop lucrările vor continua și cu echipe de noapte.

Lucrarea reclamând încă importante sume de bani, Comitetul Asociației Casa Cuza-Vodă face un nou Apel către populația gălățeană ca să-și dea obolul cumpărând din „cărămizile,, care au fost puse în vânzare în acest scop.

Cetățenii orașului nostru - mari și mici - au o datorie de conștiință să contribuie, fiecare după putința sa, la aceasta măreață opera.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 408;
Ziarul Ecoul, nr. 2093, din 26 august 1938.

326

1938, August 26

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 591

Stimate Domn,

Cu onoare aduc la cunoștința Dvs, că în ziua de 28 august a.c., ora 10, sosește la Galați cu avionul, de la Cernăuți, Domnul pictor Chirovici, pictor decorator care a fost invitat special pentru a-și da părerea D-sale asupra felului cum urmează să fie ornat Muzeul Cuza-Vodă.

Cu această ocaziune va avea loc o ședință de Comitet chiar pe șantier, Duminică 28 August a.c., ora 10 a.m. Urmând ca să se hotărască asupra ultimelor chestiuni în vederea terminării lucrărilor, rog să binevoiți a lua parte la această ședință.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 405.

327

28 august 1938

Mâine, o importantă ședință a comitetului Asociației *Casa Cuza-Vodă*

Mâine dimineață la orele 10, Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă* va tine o ședință pe șantierul lucrărilor de restaurarea Casei fostului părcălab al Galaților. La această ședință va participa și dl Chirovici, pictor-decorator. D-sa va sosi mâine (de la Cernăuți) în orașul nostru cu un avion. D. Chirovici a fost invitat la ședință spre a-și da părerea asupra felului în care urmează să fie ornat *Muzeul Cuza-Vodă*.

Totodată Comitetul de acțiune de sub președinția d-lui col. V. Rațiu va lua ultimile hotărâri referitoare la terminarea lucrărilor.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 408;
Ziarul *Ecoul*, nr. 2095, din 28 august 1938.

435

328

31 August 1938

Regimentul 12 Dorobanți „Cantemir”
Nr. 73845

Către,
Divizia 21 (Infanterie Galați)

La ordinul D-vs Nr. 554 din 20 Iulie 1938,

Am onoare a vă ruga să binevoiți a dispune să se trimită și acestui Regiment un număr de patru carnete cu „cărămizi” a 10 lei fiecare cărămidă, pentru a fi distribuite benevol celor binevoitori a da concursul pentru desăvârșirea frumoasei opere începută de Asociația *Casa Cuza-Vodă*.

Comandantul Regimentului 12 Dorobanți
Lt. Colonel, Langa Ioan

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 419.

329

5 Septembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică

Stimate Domnule Chirovici,

Am fost mereu în așteptarea scrisorii Dvoastră la care urma să se atașeze un model de culoare pentru zugrăvelile interioare; așa am înțeles eu. Dacă sunt bune cele hotărâte după modelul maestrului care se găsea prezent la Comitet, atunci le facem pe acele.

Odată cu aceasta vă trimit Dvs. concepta textului pentru pergament, concepta care a fost discutată și aprobată de Comitetul Asociației. Este neîndoios că Dvs., care ați mai lucrat asemenea pergamente și cunoașteți în mod precis vederile M.S. Regelui, aveți toată latitudinea să aduceți acestui text modificările și toate completările așa după cum am discutat în linii mari în gara Galați.

436

Dvs. îmi spuneți că urma ca după câteva zile după întvederea noastră, să primiți o comandă de pergament făcută în străinătate, și, pentru faptul că sunteți un maestru desăvârșit în concepție și execuție, vă rugăm respectuos să fiți așa de bun a ne executa acest pergament.

Trebuie să știți că lucrarea merge cu pași iuți spre definitivare; așa fiind ne este absolut necesar ca cel mai târziu la 1 Octombrie a.c. să avem pergamentul.

În așteptarea răspunsului D-voastră, și odată cu el, a costului executării pergamentului, vă mulțumesc încă odată anticipat pentru întreaga D-voastră amabilitate și concursul ce ni-l dați.

Respectuoase salutări.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 402.

330

(f.d.)

**ACT DE TEMELIE
(Varianta 1)**

Cu vrerea Tatălui, lucrarea Fiului și săvârșirea Sfântului Duh!

În al optulea an de mare Domnie a M.S. Regelui Carol II, Voievodul tuturor Românilor, fiind prim sftenic al Scaunului Domnesc, Î.P.S. Patriarh Miron Cristea, Mircea Cancicov și Mitiță Constantinescu, Mari Vistiernici, prin osârđia neostoită și purtarea de grijă a Generalului în rezervă Gheorghe Linteș, Lt. Colonel Victor Rațiu, Șef de Stat Major a Diviziei 21-a, Colonel Pompiliu Subotin, Prefectul Județului [Covurlui], Theodor Anastasiu, Primarul Municipiului (Galați), Aurel Vidrașcu, Prim Procuror, Paul Pașa Institutur, Ion Tohăneanu, Directorul Liceului de Băeți „*Vasile Alecsandri*”, Vlad Dimitriu, Avocat, Grigore Mihăilescu, Avocat, C. Nazarie Profesor, Inginer O.E. Grigorescu, Comandor Andone Calistrat, Inginer Marinescu, Inginer N. Damian, Inginer I. Bâlcu, N. Mantu, Pictor, Arhitect, Mihail Popescu,

s'a pus astăzi (...) piatră de temelie acestui locaș de învățatură și virtute românească și creștinească, pe locul unde a stătut - ca pârcălab al Galaților - fericit întru amintire, Voievodul Alexandru Ioan Cuza, ca să fie lui de vecinică neuitare și slăvire, iar celor de față și urmașilor pildă și îndemn pentru fapte vrednice ca cele de el săvârșite și de care să se pomenească în veacul vecilor.

Amin.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 403.

ACT DE TEMELIE
(Varianta 2)

În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin!

Astăzi, în...zile, ale lunii...din anul de la Hristos, una mie nouă sute trei zeci și opt;

În timpul Domniei Slăvitului Rege Carol al II-lea;

Așezat-am acest **Act de Temelie**, sub aceste ziduri, între care Marele Întemeetor al celei dintâi Uniri a ținuturilor Românești, VODĂ ALEXANDRU IOAN I-*iu* CUZA, dimpreună cu Marii Săi Sfetnici, trudit-au gândurile lor de așezarea de nouă temelie Țărilor Românești. Fost-am îndemnați de grija de căpetenie a iubirii de Neam și Sfânta venerație asupra trecutelor vremi de frământări și vitejie, ale Voievozilor, și ostenitu-ne-am, de aceea, noi, Comitetul, format din Domnii:

Mircea Cancicov și Mitiță Constantinescu, Mari Vistiernici, prin osârdia neostoită și purtarea de grijă a Generalului în rezervă Gheorghe Linteș, Lt. Colonel Victor Rațiu, Șef de Stat Major a Diviziei 21-a, Colonel Pompiliu Subotin, Prefectul Județului Covurlui, Theodor Anastasiu, Primarul Municipiului Galați, Aurel Vidrașcu, Prim Procuror, Paul Pașa Institutator, Ion Tohăneanu, Directorul Liceului de Băieți „*Vasile Alecsandri*”, Vlad Dimitriu, Avocat, Grigore Mihăilescu, Avocat, Profesor C. Nazarie, Inginer O.E. Grigorescu, Comandor Andone Calistrat, Inginer Marinescu, Inginer N. Damian, Inginer I. Bâlcu, N. Mantu, Pictor, Arhitect, Mihail Popescu];

Spre adunare de ban lângă ban, din mânilor întinse spre noi, cu dărnicie și aceiași iubire de Neam;

Și, mulțumind lui Dumnezeu, prin ruga noastră de astăzi, pornit-am către Sfânta faptă a spălării de nelegiure, pe care vremi de nepăsare au așezat-o peste această zidire.

Strădui-ne-vom, de acum și în toate zilele noastre, să întemeiem aci, **Muzeul Orașului Galați**, cameră a amintirilor din viața lui VODĂ-CUZA cel dintâi, și din viața ținuturilor românești din toate timpurile.

Spre pilda faptelor mărețe, care se pot naște în sufletele iubitoare de Țară, lăsăm urmașilor noștrii, rugă și îndemn de păstrarea și împlinirea acestui Tezaur, dăruindu-le binecuvântarea Dumnezeiască primită astăzi de noi, lângă bătrânele ziduri ale Casei lui VODĂ-CUZA, care, de-apururi, să vegheze din Împărăția lui Dumnezeu asupra Țării Românești, întregită astăzi, și asupra urmașilor lor, din veac în veac.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 168/1937, f.1

5 Septembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 591

Onor,
Fabrica *Vignali-Gambara*, București

Cu onoare vă facem cunoscut prin prezenta că prin ultima Dvs. scrisoare ne confirmați că expedierea dalelor se va face între 25 August - 1 Septembrie a.c. Ori astăzi ne găsim la 6 Septembrie a.c. și dalele nu sunt măcar încărcate. Trebuie să știți că lucrarea în mod obligatoriu trebuiește terminată în ziua de 1 Octombrie a.c., fiind aranjat la câteva zile, după această dată, să se facă și inaugurarea Muzeului la care suntem anunțați că va lua parte și M.S. Regele.

Așa fiind, deoarece au trecut 6 zile de la data maximă când trebuiau să fie expediate dalele, orice întârziere peste data de 1 Oct. a.c. când urmează să fie complet așezate va cădea în sarcina Dvs, și pentru acest motiv este necesar ca să depuneți toate eforturile ca dalele să fie expediate cât mai repede și odată cu ele și lucrătorii care se pot apuca imediat la așezarea lor.

Totodată vă reamintesc că este absolut necesar ca plăcile pentru trotuare să fie puse în lucru și expediate imediat, urmând ca la data de 1 Octombrie și această lucrarea să fie complet terminată.

Asociația *Casa Cuza-Vodă* înțelege să-și respecte pe deplin angajamentele luate însă numai în măsură în care și Dvs. respectați condițiunile puse.

Cu respectuoase salutări.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

Onor, Fabrica *Vignali-Gambara*, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 404.

333

7 IX 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 596

Domnule Membru,

Vă aducem la cunoștință, că în ședința din 28 August a.c., **deși toți Domnii membrii au fost convocați în scris**, lipsind majoritatea, nu s-au putut lua măsuri definitive pentru terminarea lucrărilor Muzeului *Casa Cuza-Vodă*.

Pentru considerațiunile ce s-au arătat în acea ședință s-a ajuns la concluzia că este imperios necesar ca lucrarea să fie **complet terminată până la 10 Octombrie a.c.**

Pentru a se lua ultimele măsuri cu privire la definitivarea lucrărilor, vă rugăm cu insistență a lua parte la ședința de Comitet ce va avea loc pe șantier în ziua de Vineri 9 Septembrie a.c. ora 13,00.

Întrucât *Statutul* Asociației obligă luarea hotărârilor cu unanimitate, absentarea unuia din membri va impune încetarea imediat a lucrărilor.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 435.

334

10 Septembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 599

Domnule Ministru,

Cu profund respect vă aduc la cunoștință că numai datorită Domniei-Voastră sunt pe punctul de a ajunge la realizarea operei ce părea, până mai ieri, un vis, **Muzeul Cuza-Vodă**, operă care spală o adevărată rușine pe care neamul nostru nu o merită.

Îmi este atât de greu, ca după deosebita Dvs. amabilitate, să vă mărturisesc încă odată și pentru ultima oară că banii nu-mi ajung. Pentru mine, care trăiesc clipă cu clipă această operă și căreia i-am jertfit din sufletul și liniștea mea, este o justificare și anume:

440

- dorim să o terminăm până la 10 Octombrie a.c. pentru ca odată cu încheierea Manevrelor Regale să inaugurăm această lucrare. Pentru aceasta a fost nevoie să pun și echipe de noapte plătite cu prețul dublu și am credința că vom fi gata;

- dorim să facem un lucru cât mai frumos și pentru aceasta a fost nevoie de oarecare ornamentări care au mărit cheltuielile și au întrecut prevederile noastre din ultima vreme când am solicitat Domniei-Voastre 300.000 lei, bani ce am primit.

Vă rog din tot sufletul, Domnule Ministru, a-mi ierta îndrăzneala că azi solicit din nou 300.000 lei, căci ar fi păcat dacă am reușit să adun într-un an 3.200.000 și să refac și casa, acum să rămână lucrarea în drum și să pierdem ocazia ce avem la finele Manevrelor Regale, ocaziune cu care nu se mai poate întâlni orașul Galați.

Numele Domniei-Voastre încrustat pe atâtea opere va rămâne săpat de veci în cuprinsul acestei realizări și va lumina calea generațiilor viitoare care vor găsi aici altarul de închinăciune și exemplul de muncă și iubire de țară.

Vă rog, să primiți, Domnule Ministru, odată cu rugămintea mea de a fi iertat și profundul respect ce vă păstrez.

Domniei-Sale, Domnului Ministru (Mitiță Constantinescu) al Economiei Naționale, București.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 436.

335

10 Septembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 598

Certificat,

Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați, certifică prin prezenta că Domnișoara Marta Mastronicola, elevă a Academiei de Arhitectură București, a fost în stagiul, de la 1 August - 10 Septembrie 1938, la reconstruirea Muzeului *Casa Cuza-Vodă*.

În tot acest timp Domnișoara Marta Mastronicola a fost continuu prezentă pe șantier urmărind cu un deosebit interes lucrările zilnice executate.

În același timp, Domnișoara Marta Mastronicola a fost de un mare ajutor întocmind, cu toată exactitatea și priceperea, **planurile de detaliu** a lucrărilor executate.

Cunoștințele ce posedă și râvna cu care se aplică la lucru asigură o bună arhitectă.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 437.

336

Galați, 15 septembrie 1938

Primăria Municipiului Galați
Biroul Apărării Pasive

Domnule Președinte,

Urmare adresei noastre Nr. 209 din 11 Septembrie a.c., avem onoare a vă aduce la cunoștința Dvs. că, în ședința de la 1 Septembrie a.c., **Comisiunea de Apărare 15 septembrie 1938 Județeană** a hotărât ca să se construiască un **tunel pentru apărarea contra bombardamentelor aeriene, sub locul din strada Theodor Thenea³⁴⁰ nr. 151, până în curtea Casei „Cuza-Vodă”**, instituțiune sub conducerea și administrația Dvs.

Tunelul va fi construit începând de la baza acestui teren, pe sub sol, betonat și armat, până la ieșirea în curtea Casei „Cuza-Vodă”, de la bază pe o înălțime de 3 m și lățime de 4 m rămânând astfel deasupra malul existent de circa 15-20 m. și deci, fără a aduce vreo slăbire terenului, sau orice alt prejudiciu.

În consecință, vă rugăm să binevoiți a cunoaște că, vom începe lucrarea, în cel mult 8-10 zile, în care scop, vă rugăm a ne da consimțământul scris că, nu aveți nici o pretenție de nici un fel, asupra acestei lucrări, sau de vreo despăgubire asupra subsolului, solului și pentru cazuri de exerciții, manevre etc.

Primar,

Domniei Sale,
Domnului Președinte al Comitetului *Casei Cuza-Vodă*, Loco.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 440.

³⁴⁰ SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 324/1942, f. 49, „**Str. Theodor Thenea**. Partea de jos pe unde trece această stradă se numea în anul 1819, Gârla lui Broscoiu, iar mai târziu, în 1839, Mahalaua Schelei. Strada se numea str. **Dogarilor** de la numele breslei cu același nume, apoi str. **Dogăriei**. Numele de astăzi **Theodor I. Thenea** i s-a dat după numele fostului primar al orașului (ianuarie 1922-martie 1923) astăzi senator”. Astăzi se numește din nou str. Dogăriei.

19 Septembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 603

Domnule Administrator³⁴¹,

Am onoare a aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

1. În luna Iulie 1937 a luat ființă la Galați Asociația *Casa Cuza-Vodă*, cu scopul de:
 - a răscumpăra locuința fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza;
 - a reface această locuință ajunsă ruină și transformată în hotel cu faimă rea;
 - a înființa aici un Muzeu Național.

2. Prin daniile făcute s-a reușit a se răscumpăra locuința și a se începe refacerea, însă sumele colectate nu ne ajung pentru a duce la bun sfârșit opera începută, operă care:

- dovedește simțămintele noastre de recunoștință către acel care a pus prima temelie a Unirii;
- dovedește că în sufletul neamului nostru se găsesc adânci resurse de înviorecare care în cazul de față a spălat o mare rușine.

Situația fiind aceasta, vă rugăm cu toată insistența Domnule Administrator a ne ajuta cu 50 m.c. scânduri tâmplărie necesare pentru terminarea măreței opere începute și în care tinerele vlăstare, îndrumate de M. S. Regele Carol II-lea pe calea binelui obștesc, vor găsi prinosul de recunoștință către acela care a fost Alexandru Ioan Cuza.

Vă rugăm să primiți, odată cu mulțumirile anticipate, deosebitul respect ce vă păstrez.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Administrator al *Casei Pădurilor Statului*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 438.

³⁴¹ Scrisoare adresată lui C. Teoharie, Administrator al Casei Pădurilor Statului.

Galați, 7 X 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Nr. 1.500

Domnule Ministru³⁴²,

La Școala primară Nr. 6 de băieți din Galați se află înființat într-o sală de clasă, încă din anul 1913, un *Muzeu Regional*, din inițiativa institutorilor Paul Pașa și Ecaterina P. Pașa, ajutați de un Comitet. Acest Muzeu, prin votul Corpurilor Legiuitoare, e Persoană Morală și Juridică. În prezent, Muzeul a devenit neîncăpător ocupând o sală ce ar putea fi utilizată ca sală de clasă pentru elevi.

În dorința ca acestui Muzeu să i se dea o extindere mai mare, înzestrând orașul Galați cu un Institut de Cultură și de interes general, inițiatorii, cu întregul Comitet, au donat acest Muzeu Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați.

Această Asociație, prin munca depusă, a reușit ca în scurt timp să răscumpere Vila fostului Pârcălab, Alexandru Ioan Cuza, reconstruind din temelii această Casă istorică și care va fi transformată în *Muzeul Cuza-Vodă*. Clădirea e aproape complet terminată, iar cel mult într-o lună, va fi inaugurată.

Onor Minister al Cultelor și Artelor, prin adresa Nr. 8138/26, Februarie 1938, a aprobat ca *Muzeul Regional* de la Școala primară Nr. 6 de băieți din Galați, să se doneze *Casei Cuza-Vodă* din Galați, transformată în Muzeu.

În consecință, Vă rugăm, Domnule Ministru, să binevoiți a comunica Direcțiunii Școalei Nr. 6 de băieți din Galați, aprobarea Onor Minister al Cultelor și Artelor, spre a se lua în primire și transporta în noul local, *Muzeul Regional*.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Colonel Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Ministru al Educației Naționale, București

Rezoluție:

Direcțiunea Șc(olii) Nr. 6 de băieți din Galați va elibera Asociației *Casa Cuza-Vodă* obiectele ce aparțin *Muzeului* de la acea școală, datorită soților Pașa.

ss D.V. Țoni³⁴³

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f. 64.

³⁴² În acea perioadă Armand Călinescu era Ministrul ad-interim al Ministerului Educației Naționale (20 iunie-5 decembrie 1938), în guvernul Miron Cristea (31 martie 1938-31 ianuarie 1939).

³⁴³ Rezoluția a fost semnată de către Dumitru V. Țoni, Subsecretar de stat în Guvernul Miron Cristea (2) în perioada 30 martie 1938-31 ianuarie 1939.

1 noiembrie 1938

**Un vis devenit realitate: Vila Cuza Vodă
Ieri: casă de rendez-vous, hotel, ruină;
Azi: Un minunat Muzeu istoric.
Unde se ajunge prin muncă**

Scriam într-un reportaj de acum câteva zile, schimbările pe care le-a căpătat orașul nostru în atât de puțin timp. Relevam mai ales munca câtorva oameni de bine, care dintr-o ruină, au ridicat un mare Așezământ, ce nu face decât onoare orașului nostru. Era vorba de *Casa Cuza-Vodă*. Și fiind sigur că acest subiect va interesa pe toți locuitorii orașului nostru, am hotărât să lucrăm reportajul de față, arătând greutatea prin care s-a trecut spre a se ajunge la frumosul rezultat de azi.

O relievă istorică, casă de rendez-vous...

După cum arată și numele, în *Casa Cuza-Vodă* a locuit primul Domnitor român, Alexandru Ioan Cuza. Casa (devenită) proprietatea Theitler, nu producea nimic, și atunci a venit un necunoscut cu propunerea de a o schimba în „hotel”. Lucru pe care proprietarii s-au grăbit să-l accepte, cunoscând beneficiile ce le poate da o astfel de ... „întreprindere”. Și astfel, *Vila Cuza-Vodă* a devenit casă de *rendez-vous*, vizitată de cei doritori de o clipă de plăcere, plătită... Nimeni nu a protestat, nimeni nu a spus nimic. Și faptul a fost uitat, deși a persistat câțiva ani.

Un adevărat om și o licitație

Mai târziu Casa a devenit o prea mare ruină ca să mai poată fi casă de *rendez-vous*. Și atunci, deși „poziția” era excelentă, „antreprenorul” s-a mutat, cu toate înlesnirile ce doreau să i le facă frații Theitler. Astfel, aceștia din urmă au vrut să o parceleze și să o vândă, când Casa a fost scoasă la licitație publică. Gazetele se sezizează, locuitorii sunt indignați, toată lumea vorbește numai de această rușine. Și faptul ajunge la urechile unui om, care de atunci și până azi azi s-a zbătut în fel și chip ca să ajungă la un rezultat atât de frumos.

E vorba de domnul Lt. colonel Victor Rațiu, șef de Stat Major al Diviziei 21.

Acesta izbutește să oprească licitația și să înceapă să lucreze pentru împlinirea visului său. Și cu ocazia Congresului General al Contabililor, d. Lt. col. Rațiu ridică în picioare această chestiune, izbutind să strângă pentru început un prim fond de 100.000 lei. Și astfel se pune bază marei opere de azi.

Asociația Casei Cuza-Vodă

În Iunie 1937 ia ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă*, sub președinția domnului General Gheorghe Linteș, Comandantul Garnizoanei din Galați. În Martie 1938 Asociația izbutește să cumpere Vila fostului domnitor. În aprilie 1938 începe o muncă încordată, deschizându-se șantierul. Și în sfârșit în Octomvrie 1938, lucrarea este terminată.

Ce s-a lucrat?

Acei care au muncit ca să întemeieze un astfel de Așezământ Istoric, au hotărât ca *Vila Cuza-Vodă* să fie un *Muzeu Istoric* al timpurilor primului nostru Domnitor.

Este formată din 5 (cinci) camere mari jos și una cameră foarte mare sus³⁴⁴. În această clădire se va adăposti Muzeul, pentru care o parte din obiecte au fost donate de institutorii Ecaterina și Paul Pașa.

În Muzeu se va aduna tot ceea ce poate reaminti de viața Domniței Elena și Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, pentru ca viitoarele generații să găsească aici recunoștința către oamenii vrednici din trecutul nostru, îndemnul către fapte mari, dragostea nețărmurită către M. S. Regele Carol al II-lea, sub a cărui strălucită domnie și înțeleaptă strădanie s-a refăcut acest locaș.

S-a făcut și un Apel către acei inimoși care posedă obiecte de pe timpul acela, însă nimeni nu s-a sezizat.

Partea a II-a a clădirii este locuința Administrației, care e formată dintr-un birou și un laborator necesare pentru buna administrație a Muzeului și un apartament pentru directorul Muzeului.

Clădirile sunt împrejmuite cu garduri de zid frumos executate, și către stradă cu un gard mai jos din zid și fier, spre a nu împiedeca perspectiva frumoasei lucrări care face un atât de bun renume orașului nostru.

Mai sunt multe de spus despre Asociația *Casei Cuza-Vodă*. Și mult timp ar trebui să scriem și să arătăm toată munca depusă. Gălățenii trebuie să fie recunoscători acelor care s-au sacrificat, s-au plecat peste tot ca să adune fondurile pentru opera lor, care azi este a orașului nostru.

Se cuvine să mulțumim d-lui Lt. Colonel Victor Rațiu, primul care s-a gândit la această operă mare, pe care a izbutit să o prefacă din vis în realitate, cu strădanie și eforturi supraomenești.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 455;
Ziarul *Acțiunea*, nr. 2550 din 01 noiembrie 1938.

³⁴⁴ Această compartimentare a apărut după refacerea corpului principal al casei Cuza (1938).

1938, Noiembrie 5

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 610

Domnule Guvernator³⁴⁵,

Am onoare a înainta alăturat fotografiile făcute de către Asociația *Casa Cuza-Vodă*, ca urmare a lucrării executate pe fosta locuință a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Se alătură o fotografie, copie a *Actului Comemorativ*, în care Asociația a trecut și numele Dvs. adevăratul ctitor al acestei opere.

Cu această ocaziune însă trebuie să vă mărturisim și regretul nostru că sumele colectate cu atâta trudă nu ne ajung pentru a termina, așa după cum vi s-a afirmat și de către Dl. Colonel Subotin, Prefectul Județului Covurlui, cu ocazia trecerii Dvs. prin Galați. Suma ce ne mai necesită pentru terminare definitivă și pentru aranjarea *Muzeului Instituturilor Pașa*, care a fost donat Asociației, este de 250.000 lei.

Patriotismul Dvs. cald și luminat, cum și faptele mărețe, săvârșite până în prezent datorită numai înțelegerii Dvs. ca bun român, ne îndreptățesc să sperăm că ne veți ajuta pentru ultima oară ca să desăvârșim opera rămasă în drum.

Primiți, vă rugăm, Domnule Guvernator, asigurarea deosebitului respect ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Acțiune,
Lt. Col. V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 446.

³⁴⁵ Se revine cu solicitarea către Dumitru (Mitița) Constantinescu, făcută în 6 iulie 1938.

1938, Noiembrie 16

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
Persoană juridică
Nr. 616

Onor,
Pepeniarele *Stirbey*, Buftea-București

Cu onoare aducem la cunoștința Dvs. că în orașul Galați a fost restaurată fosta locuință a domnitorului Alexandru Ioan Cuza și transformată într-un Muzeu. Această operă măreață are în fața ei un teren destul de mare care urmează a fi transformat într-un frumos parc pentru înfrumusețarea lucrărilor ridicate. Cumpărarea locului și refacerea clădirilor se datorește obolului public; căldura și patriotismul cu care s-a răspuns a dat posibilitatea Asociației *Casa Cuza-Vodă* să înfăptuiască opera aproximativ într-un an. Astăzi, gândind la împodobirea parcului, ne îndreptăm către Dvs. cu apelul nostru pentru a ne da o mână de ajutor, oferindu-ne în condițiunile cele mai avantajoase 22 bucăți *Acer negundo arg. Variegatum*. Desigur că dacă acestea de mai sus *ni se vor putea oferi gratuit*, aceasta ar constitui donația Dvs pentru înfrumusețarea acestei mărețe opere ce intră de azi înainte în patrimoniul național. Asociația poate plăti transportul. În caz contrariu, vă rugăm a ne trimite, contra ramburs, numai cele solicitate, deoarece Asociația nu dispune de fonduri pentru a putea achiziționa și restul.

Așteptăm răspunsul Dvs. cât mai neîntârziat, întrucât plantațiile intenționăm să le facem înainte de a se strica vremea.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 448.

342

19 Noiembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 617

Înalt Prea Sfinte,

Cu profund respect aducem la cunoștința Sfinției Voastre următoarele:

Asociația *Casa Cuza-Vodă* a ajuns la limanul dorit refăcând locuința fostului Domnitor; opera este aproape gata și poate oricând să fie vizitată.

Pentru a i se face ultimele podoabe Asociația mai are nevoie de o sumă de bani, pe care s-a gândit a aduna-o cu ocazia unui *Bal* ce se va da la 17 Decembrie 1938, sub patronajul Excelenței Sale Rezidentul (Regal) Victor Cădere.

Vă rugăm, respectuos, a ne acorda arhierasca Sfinției Voastre aprobare pentru data de 17 Decembrie a.c.

Președintele Comitetului de acțiune, Lt. Col. V. Rațiu

Prea Sfinției Sale, Episcop al Ținutului *Dunărea de Jos*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 474.

343

23.11.1938

Verificați Arhivele,

Într-un ziar, cu data de 10 XI 1938, citim că s-a decis ca hârtia provenită din arhive vechi, inutilizabile, de la Primărie, Prefecturi și alte instituții de stat, să se predea Oficiului de hârtie pentru a fi expediată spre prelucrare la fabricile respective. Din folosul realizat de pe urma acestor vânzări instituțiile își vor reține 40 la sută, iar restul de 60 la sută va fi consemnat pe seama Ministerului Sănătății.

Nu voi critica destinarea sumelor obținute din aceste vânzări, ci voi căuta să insist asupra necesității de a se proceda cu deosebită prudență cu ocazia vânzării arhivelor.

„Hârțiile”, care fac atâta sânge rău contemporanilor care trebuie să le manipuleze, prin trecerea timpului devin deosebit de importante. Am putea spune că viața socială și cea individuală se desfășoară în viu grai și grafic. Partea verbală dispore, rămân numai

urmele scrise din care cercetătorii viitorului caută să reconstituie civilizațiile dispărute. Printr-o interpretare inteligentă, o notiță poate arunca o lumină deosebită asupra vieții unei epoci sau a unei personalități.

Oare ciornele nu ne arată întregul proces al creației? Iar în alt domeniu, datele vieții curente înregistrate nu ne zugrăvesc o epocă? Deci, oricâte sacrificii s-ar face pentru conservarea arhivelor, ele se compensează prin posibilitatea ce o dăm generațiilor viitoare de a cunoaște trecutul.

Să nu ne gândim numai la utilitatea imediată, ci să avem o privire mai largă. Oare cu trecerea timpului nu se vor ivi un Ghibănescu, Bogdan, Furnică și alții care să pună în valoare urmele rămase din timpul nostru? Printr-o stranie coincidență ziarul, din care spiculesc această informație, are aceiași dată ca și tricentenarul *Bibliei* lui Șerban Cantacuzino.

Nu vreau să spun că s-ar putea distruge documente de importanță capitală, dar totuși printre ele se pot strecura documente importante. Printr-un colaborator am cumpărat de la un măcelar documente printre care e vorba de:

- *Convenție de reciprocitate între guvernul insulelor Ionice și Principate*. Acest Jurnal al Consiliului de Miniștri poartă semnăturile lui Ion Ghica, Ștefan Golescu și Vasile Alecsandri;

- *Mesajul de promulgare a Cărții a treia, Titlul 1, Cap. 1, din Codica Penală*, semnat de Alexandru Ioan Cuza, pe care-l alătur în reproducere. Dacă n-ar fi decât semnătura lui Cuza și a lui Crețeanu (și tot era important)!

- Originalul primului *Proiect de lege pentru constituirea Corpului de Avocați* cu raportul (în original) al lui (Vasile) Boerescu.

Grație întâmplării am putut salvă aceste documente. Să sperăm că nu se vor comite erori cu ocazia trierii materialului destinat distrugerii. Unele le-am trimis, în copie la Muzeul *Cuza Vodă* din Galați, care prin energia dlui colonel Rațiu va deveni o realitate, altele le voi da Baroului de Ilfov și originalele sunt destinate Academiei Române.

În ce mă privește, doresc ca să fie trimise cât mai puține documente la fabricile de hârtie. Materia primă pentru fabricarea hârtiei oferă în mod larg pădurile noastre, iar dacă acestea trebuiesc menajate, să valorificăm uriașele bogății ale Deltei și bălților Dunării care oferă destulă materie primă. Eu sunt de părere că trebuiesc păstrate nu numai arhivele instituțiilor publice, ci colecționate și triate registrele comerciale, chiar după ce trece termenul legal al obligativității de păstrare.

Werner Sombart³⁴⁶ a studiat în evoluția sa psihologia tipului economic al burghezului utilizând tocmai materiale, care, după criteriul utilitar de care m-am ocupat

³⁴⁶Lăcrămioara Chihaia, „Corina Leon-Sombart și Garabet Ibrăileanu. Confidențe epistolare”, în *Historia Universitatis Iassiensis*, Iași, an. VI, 2015, pp. 345-346 și nota 14, menționează faptul că „Profesorul Werner Sombart (1863-1941), așa cum îl descrie unul din studenții săi, era fascinant, o combinație între om de

la începutul articolului, trebuiau destinate vânzării. Îmi permit să cred că sumele care se vor realiza din vânzarea arhivelor vor putea fi recuperate pe altă cale. Să nu distrugem nimic din ceia ce ar putea proiecta existența noastră în viitor.

Verificați arhivele înainte de a le transforma în materie primă. Sunt „*materia primă*” a Înălțării Neamului Nostru!

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 455.
Ziarul *Universul*, 22 XI 1938, Gr. Trancu-Iași.

344

1938, Noiembrie 23, Loco

ROMÂNIA
Sfânta Episcopie a *Dunării de Jos Galați*
(Palatul Administrativ)

Onor,
Asociația *Casa Cuza-Vodă*

La adresa Dvs. No. 617 a.c. vă răspundem că se aprobă, având în vedere scopul, Balul ce patronați, pentru ziua de 17 decembrie a.c.

Consilier Referent, pr. dr.I.Beldie

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 475.

345

25 Noiembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică
Nr. 618

Onor,
Uzinele Comunale Galați,

Am onoare a vă aduse la cunoștința Dvs următoarele:

lume și artist, cu o clasică luciditate. A fost economist și sociolog german, profesor la universitățile din Breslau și Berlin”.

451

Asociația *Casa Cuza-Vodă* a reușit într-un timp atât de scurt să desăvârșească opera începută, înfrumusețând orașul cu un Muzeu ce poartă denumirea *Cuza-Vodă*.

Cu toată stăruința depusă pentru ca lucrarea să se termine cât mai devreme, nu am reușit să mai apucăm timpul frumos și din această cauză în clădirea propriu-zisă a Muzeului avem nevoie de căldură.

Considerând concursul Dvs extrem de larg și de neprețuit, care ne-a fost acordat până acum, vă rugăm cu toată insistența să ne ajutați și de această dată, împrumutând Asociației patru calorifere electrice pentru câteva zile.

Vă rugăm să primiți deosebitul respect ce vă păstrăm.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 450.

346

29 Noiembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 621

Onor,
Ziarul *Ecoul*,

În ziarul Dvs. Nr. 2173 din 27 Noiembrie 1938, citim următoarele:

Este locul să menționăm că printre marii donatori care au contribuit la reclădirea Vilei *Cuza Vodă* se găsește și domnul C. Teoharie, cunoscutul industriaș, care a pus la dispoziția Comitetului respectiv, întregul material lemnos necesar construcției. Este o faptă măreață care onorează pe donator.

Adevărul este următorul:

- domnul Teoharie ne-a furnizat materialul în schimbul costului și nicidecum nu a fost oferit;
- domnul Teoharie a fost foarte culant în predarea acestui material care întotdeauna ne-a sosit la timp.

Așa fiind, pentru că Dvs. ați fost indus complet în eroare și deoarece afirmațiunea Dvs. dă naștere la alte interpretări, vă rugăm să faceți rectificarea cuvenită și în același timp să înlăturați definitiv pe informatorul care poate da naștere la asemenea mizerii.

Numele acestui informator rugăm să fie comunicat Asociației pentru ca și Asociația la rândul ei să se poată apăra cu mijloacele ce le are la îndemână.

In acest sens s-a făcut cunoscut de către Asociație și Domnului Teoharie.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 453.

347

29 noiembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică
Nr. 620

Domnule Teoharie,

Aduc la cunoștința Dvs. următoarele:

În ziarul *Ecoul* Nr. 2173, datat 27 Noiembrie a.c. a apărut un articol, în pagina a 2-a, unde se spune textual așa:

Este locul să menționăm că printre marii donatori care au contribuit la reclădirea Vilei Cuza-Vodă se găsește și domnul Constantin Teoharie, cunoscutul industriaș, care a pus la dispoziția Comitetului respectiv, întregul material lemnos necesar construcției. Este o faptă măreață care onorează pe donator.

Întrucât această afirmațiune nu corespunde absolut deloc adevărului și pentru punerea la punct a acestei chestiuni este necesar să siliți a se face rectificarea cuvenită.

Afirmațiunea făcută de ziarul *Ecoul* nu corespunde decât numai pentru faptul că Dvs. ați donat suma de 10.000 lei și ați fost de o deosebită culață în livrarea materialului care a fost definitiv achitat Sâmbătă 26 XI 1938.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 452.

30 noiembrie 1938

La 24 ianuarie la Galați se va inaugura Casa și Muzeul Cuza-Vodă

GALAȚI, 28. — Despre Casa Domnitorului Cuza-Vodă s-a scris adesea. S-a arătat mizeria în care a fost lăsată această clădire, până ce-a ajuns o dărâmatură, un azil pentru vagabonzi și animale.

Inițiativa luată anul trecut de un Comitet de gălățeni, în frunte cu d. general Linteș, având ca secretar pe dl col. Victor Rațiu, și-a desăvârșit opera mai repede decât au crezut cei mai optimiști. Casa și terenul au fost în primul rând răscumpărate, și apoi s-a dărâmat și s-a reclădit, păstrându-se proporțiile și stilul. Astfel, acum, la sfârșit de toamnă, clădirea este gata dimpreună cu cea destinată directorului acestui Muzeu, care va purta numele „Casa și Muzeul Cuza-Vodă”.

Pe frontispiciul muzeului s-a gravat: „*Iubire de Țară, de Neam și de Rege*”, iar clădirea poate fi considerată, fără nici un fel de exagerare, o adevărată operă de artă.

Inaugurarea n-a fost fixată încă oficial. Se pare însă că ea va avea loc, cu deosebit fast, în ziua de 24 Ianuarie 1939.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 456;
Ziarul *Timpul*, nr. 567 din 30 noiembrie 1938.

(f.d.)

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică

Mult Stimat Domnule Ministru,

Rândurile Dvs. îmi umplu sufletul de bucurie și vin – o providență – tot la timpul cel mai nimerit. „*Tot înainte!*” Iată îmbărbătarea care îmi sună veșnic în ureche atunci când chiar deznădejdea mă cuprinde.

Țin să vă mulțumesc respectuos pentru copiile fotografice ale documentelor găsite de Dvs., însă cu aceasta ași avea să vă fac o mare rugămintă: dacă este posibil ca

să avem la Muzeu originalele pentru a ridica și importanța acestei opere, care până acum încă nu a putut aduna obiecte din vremea Domnitorului.

Mai mult, chiar Dvs. care aveți așa de întinse legături, aveți posibilitatea și de a ruga pe cei mai de sus ca să doneze, eventual, obiectele ce au rămas de la Domnița și Domnitorul Ioan Cuza. **Eu am făcut mai de mult un Apel însă a rămas fără răspuns.** Încercați și Dvs. de această dată, la gazetele de București, pentru că va fi imposibil ca să vă refuze pe Dvs.

Și acum trec la o parte mai dureroasă – aceasta o mărturisesc cu sufletul tremurând: **pentru 150.000 lei nu pot termina**, și cu atât îmi este ciudă mai mare, cu cât numai singur am alergat și am adunat banii ce au trebuit până acum, și azi deodată mă văd pus la pământ.

Îmi este groază când mă gândesc, că vin Sărbătorile Crăciunului, toți sunt preocupați de altceva, toți vor avea poate o mulțumire, pe care aș fi putut să o am și eu, dacă reușeam să duc la capăt toată strădania mea. Căutând un pic de liniște pentru mine, cu toată nădejdea și credința mă adresez Dvs., ca unul care știți și ați văzut personal ceea ce am făcut, să mă ajutați și de această dată, îndreptându-mă unde aș putea să capăt această sumă. Răscolind amintirile mele îmi reamintesc că între acei ce au fost și au văzut lucrarea a fost și Domnul Ministru Victor Slăvescu, care a vorbit apoi cu Domnul General Linteș și nu știu ce a făcut. D-Sa care a văzut lucrarea, a rămas încântat de munca depusă, este județul și orașul de care este legat îndeosebi, cred că mă va putea ajuta pentru a duce la bun sfârșit opera începută și răsărită într-o clipă din pământ.

Nu mă lăsați.

Să trăiți!

Lt. Colonel V. Rațiu

D-lui Ministru, Trancu-Iași, str. Toamnei, nr. 48, București.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 480.

350

3 Decembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică
Nr. 623

Mult Stimat Domnule Primar³⁴⁷,

Am onoare a aduce la cunoștința Dvs. următoarele:

³⁴⁷ Primar al municipiului Galați era generalul Traian Gruescu (31 octombrie 1938-24 iunie 1940).

În Iulie 1937 a luat ființă în Galați, Asociația *Casa Cuza-Vodă* al cărui scop a fost refacerea locuinței fostului Domnitor Alexandru Ioan Cuza și transformarea ei într-un Muzeu.

Această primă parte a fost încununată de succes și concretizată prin opera ce se poate oricând vedea și care face dovada străduințelor depuse de Asociație. Prin *Statutul* Asociației legalizat sub Nr. 2115 din 14 VII 1937, Dvs. faceți parte de drept din Comitetul Asociației.

Prezentându-mă Domnului Rezident Regal, D-sa a hotărât ca inagurarea măreții opere să albă loc in ziua de 24 Ianuarie 1939, și cum la această manifestare vor fi invitați mari demnitari, este necesar ca și Dvs. să luați parte la ședința ce va avea loc în ziua de 8 Decembrie a.c. ora 11,00 chiar în localul *Casei Cuza-Vodă*.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

Domniei Sale,
Domnului Primar al Municipiului Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 478.

351

5 XII (1)938

Onorate Domnule Președinte³⁴⁸,

Am citit în câteva rânduri despre inițiativa restaurării Casei Domnitorului A.I. Cuza, și credeți-mă nu îmi venea să cred în realizarea ei, pentru că cunosc casa, era dărăpănată, ultima dată avea niște zdrențe draperii roșii etc. etc. Acum, când această minune s-a înfăptuit, dacă se poate așa vrea să contribuie și eu cu ceva.

Eu sunt moldoveancă, curat gălățeană, unul din cei șapte copii a negustorului fruntaș Niculae Păun din Str. Brașoveni 98, peste drum de vechiul *Hotel Fanciotti*, apoi *Club Militar*, hotel *Splendid* etc.

Sunt sora Colonelului Păun, din Marină și Infanterie. Sunt pictor, adică am fost. Am expus la Paris; în țară am fost premiată la *Salon* și medaliată cu *Bene-Merenti*³⁴⁹ în

³⁴⁸ Scrisoare adresată Lt. Col. Victor Rațiu, președintele Comitetului de Direcție al Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați.

³⁴⁹ Vintilă Ivăncescu, Petre P. Sterescu, Petre Ionescu, C. Tâmpeanu, *Ordine, Cruci și Medalii Române. Istoric, legi și regulamente*, București, Imprimeria Statului, 1927, p. 139, Medalia *Bene-Merenti* a fost instituită de regale Carol I prin Decretul nr. 314/20 februarie 1876, „având două clase care se acordă ca încurajare și

(1)915. Aș dona Muzeului două tablouri, *Cap expresie*, și a-și lăsa în păstrare un portret de-al meu făcut de pictorul D. Serafim³⁵⁰, și să revină după moartea mea copilului, care căsătorit să aibă cel puțin trei copii legitimi; în caz contrariu rămâne proprietatea Muzeului. Eu am cinci copii. Am avut în București trei expoziții personale și două colective, dar de 10 ani nu mai lucrez. Dacă din fericire ați veni prin Arad v-ați putea alege care vreți, mai având eu vreo 30-40 (tablouri) pe care nu am voit a le mai vinde nimănui. Am aici în *Palatul Cultural* un tablou în păstrare cca 2/1m *Ultimul gând* (un soldat din '77 murind, vede în zări casa, copiii, cerul etc.). Aici, Primăria dorește să-l donez, eu să-l vând. Aradul nu mă leagă, deși locuiesc (aici) din '919!

Așadar, dacă faceți și colecție, vă rog a-mi răspunde, dacă în felul meu pot contribui cu ceva la Muzeul orașului meu natal.

Primiți, vă rog, asigurarea înaltei mele considerațiuni

Pictor Eugenia Ispravnicu (fost Iordănescu), născ(ută) Păun.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.44-45.

352

7 Decembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 624

Onor,
Direcția ziarului *Vocea, Acțiunea, Ecoul*

Asociația *Casa Cuza-Vodă* a hotărât ca în seara de 17 Decembrie a.c., sub distinsul patronaj al Ex. Sale Rezident Regal, Victor Cădere, să dea un mare Bal în scopul de a se aduna sumele ce mai sunt necesare pentru a se face ultimile înfrumusețări în vederea inaugurării **Muzeului** ce va avea loc în ziua de 24 Ianuarie 1939. S-a făcut dovada de câtă putere a dispus Asociația care a lucrat cu convingerea fermă că opera trebuie dusă la bun sfârșit și a terminat-o.

răsplătire pentru merite dobândite pe domeniul artelor, științelor, industriei, agriculturii etc. Medalia se dă pe viață". A fost prima medalie cu caracter civil din timpul lui Carol I.

³⁵⁰ Dimitrie Serafim (1862-1931), fiul zugravului de biserici din Varna (Bulgaria), Anton Serafim. Dimitrie Serafim a fost elevul lui Theodor Aman, Gheorhe Tattarescu și C.I.Stăncescu (*Portretul lui Cuza*), lucrând în tehnica impresionistă.

Cu această ocaziune trebuie să mulțumim tuturor cetățenilor care au oferit ajutorul lor pentru a duce la bun sfârșit opera începută și îndeosebi pentru marea încredere că de această dată se va curma cu trecutul și se va înlăptui o operă măreață așa după cum trebuie să fie și cinstirea fostului Domnitor.

Tot acum îndreptăm din nou rugămintea noastră către toți a ne da tot concursul pentru a desăvârși ceea ce am început și ceea ce va fi mândria acestui oraș.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 457.

353

Chișinău, 11 XII 1938

Directorul ziarului *Tribuna Basarabiei*, Chișinău
Adresa: V.C. Braiesku,
Fost prefect și Senator

Stimate d-le Lt. Col. Rățiu,

Ați înlăptuit o frumoasă, patriotică și înlăptătoare operă care va fi un exemplu rar pentru viitoarele generații, restaurând Casa care a adăpostit pe marele domnitor Cuza-Vodă.

Subsemnatul, ca fiu al fostului aghiotant al lui Vodă Cuza, Colonelul Constantin Brăiesku, fost comandant al Regimentului 1 de Lăncieri, vă adresez cele mai calde urări pentru marea Dvstră faptă.

Vă rog a ne comunica la Chișinău, pe adresa ziarului nostru *Tribuna Basarabiei* ziua și programul inaugurării, pentru a-l publica și pentru a putea lua parte printr-o delegație la această înlăptătoare serbare patriotică.

Dumneavoastră purtați un nume scump Neamului nostru, numele marelui luptător român Dr. I. Rațiu, așa că nu puteți decât să faceți o faptă mare și măreață.

Cu osebitală stimă,

Vasile C. Braiesku,
Directorul ziarului *Tribuna Basarabiei*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 492.

Fig. 35. Casa Cuza-Vodă, holul central (parter), după restaurare, decembrie 1938 (foto: George Makşay, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

10-11 XII 1938

Muzeul Cuza-Vodă din Galați

Cine ar fi trecut, numai în luna Martie 1937, pe strada Cuza-Vodă din Galați ar fi văzut o casă ruinată care făcea un contrast izbitor cu casele învecinate, curate, cu grădinițe îngrijite...Și pe această stradă trece multă lume, lume venită din afară de oraș, fiind drumul cel mai scurt dinspre Gară spre inima orașului.

De multe ori ai fi auzit pe unii: „cum este permis să mai dăinuiască o asemenea ruină în plin oraș”; aceștia nu cunoșteau trecutul acestor dărâmaturi. Pe alții: „este o rușine a orașului că nu s-a găsit nimeni, mai ales că în câteva rânduri această casă a fost scoasă la licitație”. Știau acești oameni ceva, dar nu totul.

Această ruină este fosta locuință a Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, în care nemernicia omenească încuibase aici o casă de plăceri. În așa hal ajunsese *Vila Cuza-Vodă*, cum se intitula pe vremuri.

Astăzi, trecând pe aceleași locuri vei vedea o operă măreață, un giuvaer ca răsărit din pământ, și făcută atât de repede că însuși gălățenii când trec nu le vine a crede și au impresia că se găsesc în alt oraș, cu gospodari dornici de a avea numai lucruri frumoase. Această diferență, realizată atât de repede, dă ghies la o întrebare: „Cine a făcut aceasta?”.

Iată și răspunsul.

În primăvara anului 1936 apar în toate gazetele strigăte de indignare: *Vila Cuza-Vodă* este scoasă la licitație pentru o sumă de câteva zeci de mii lei, și aceasta din cauza moștenitorilor Theitler din Iași care aveau stăpânire asupra acestei clădiri și care au admis ca să fie transformată în hotel.

Sesizați de această alarmă, Comandamentul Diviziei 21 Infanterie, prin Lt. Colonel Rațiu Victor, Șef de Stat Major, încearcă să oprească această vânzare, intrând în tratative cu reprezentanții moștenitorilor, cu care ocaziune se constată suma exagerată care se pretindea și chiar dorința de a fi dărâmată și locul vândut prin parcelare:

Neatențiunea, spune Victor Rațiu, pentru zidurile unde a locuit un personaj de așa mare importanță pentru trecutul nostru, mergea acum până la a șterge orice urmă care să mai poată reaminti de vrednicia aceluia care a fost Cuza-Vodă. Pentru moment nu reușim decât să amânăm vânzarea la licitație și aceasta un timp mai lung, așa ca să putem respira puțin și să vedem ce este de făcut pentru a nu se săvârși aceasta nelegiuire.

Ocaziunea se oferă din nou prin Congresul General al Contabililor Autorizați din întreaga țară, care are loc în luna Iunie 1937 la Galați. Cu această ocaziune, Lt. Colonel V. Rațiu este invitat a lua parte la acest Congres și aici el pune pentru prima oară problema

refacerii *Casei Cuza-Vodă*. Deși se părea că este în afara preocupărilor Congresului, cu toate acestea entuziasmul este așa de mare că se reușește a se subscrie pe loc suma de 100.000 lei, prima sumă care pune temelia acțiunii de mai târziu și polarizează toate convingerile către credința unei sigure înfăptuiri.

În scurt timp este convocată o Adunare Generală la care sunt chemate a lua parte toate personalitățile de seamă din Galați, și la începutul lunii Iulie 1937 ia ființă Asociația *Casa Cuza-Vodă* din Galați, sub președenția d-lui General Gheorghe Linteș, Comandantul Corpului Teritorial din Galați.

Din luna Aprilie 1938 se începe munca încordată, deschizându-se șantierul pe care activitatea nu încetează decât în luna Octombrie 1938 când lucrarea este aproape gata.

Ce s-a realizat?

A. Muzeul Cuza-Vodă (spune Victor Rațiu), constituie un corp aparte care este făcut exact pe locul și în dimensiunile casei Domnitorului și cuprinde: 5 camere mari jos, 1 cameră foarte mare sus, așa după cum era construită și Vila Domnitorului Cuza. Această clădire va servi ca încăperi pentru Muzeul ce trebuie să ia ființă aci și pentru care avem deja o mare parte din obiecte donate de Institutorii Ecaterina și Paul Pașa din Galați. Acești doi bravi și muncitori institutori au oferit obiectele în ziua în care Asociația „Casa Cuza Vodă” a devenit proprietara de drept și de fapt a clădirii. Prin gestul făcut de ei, se pune pe frontispiciul atât de luminos al carierei lor ultima piatră pe care scrie cu litere de aur: **Iubire de Țară, de Neam și de Rege.**

În Muzeu se vor aduna tot ceea ce mai poate reaminti din viața Domnitorului Alexandru Ioan Cuza și a Domnitei Elena, pentru ca tinerele generații să găsească aici recunoștința către oamenii vrednici din trecutul nostru, îndemnul către faptele mari și dragostea nețărmuită către M. S. Regele Carol al II-lea sub a cărui strălucită domnie și înțeleaptă îndrumare s-a refăcut acest locaș.

Am apelat către toți oamenii de bine și către toți acei ce posedă diferite obiecte (mobile, monede, haine, veselă) fără însă a primi de undeva ceva.

Unde se vor putea mai bine conserva ca în acest locaș care a fost amenajat anume pentru a conserva toate amintirile din viața Domnitei și Domnitorului Cuza.

B. Locuința administrației Muzeului. Aceasta cuprinde: Un birou și un laborator necesare pentru buna administrație a Muzeului. Aici se aduc obiectele, se înregistrează, se cataloghează și numai după aceea merg în Muzeu. Un apartament (dormitor, sufragerie, hall, bucătărie, beciu) pentru directorul Muzeului.

În felul acesta s-a apreciat că acel ce va fi, va avea mai multă tragere de inimă și va lucra cu tot entuziasmul pentru a aduna și îmbogăți muzeul.

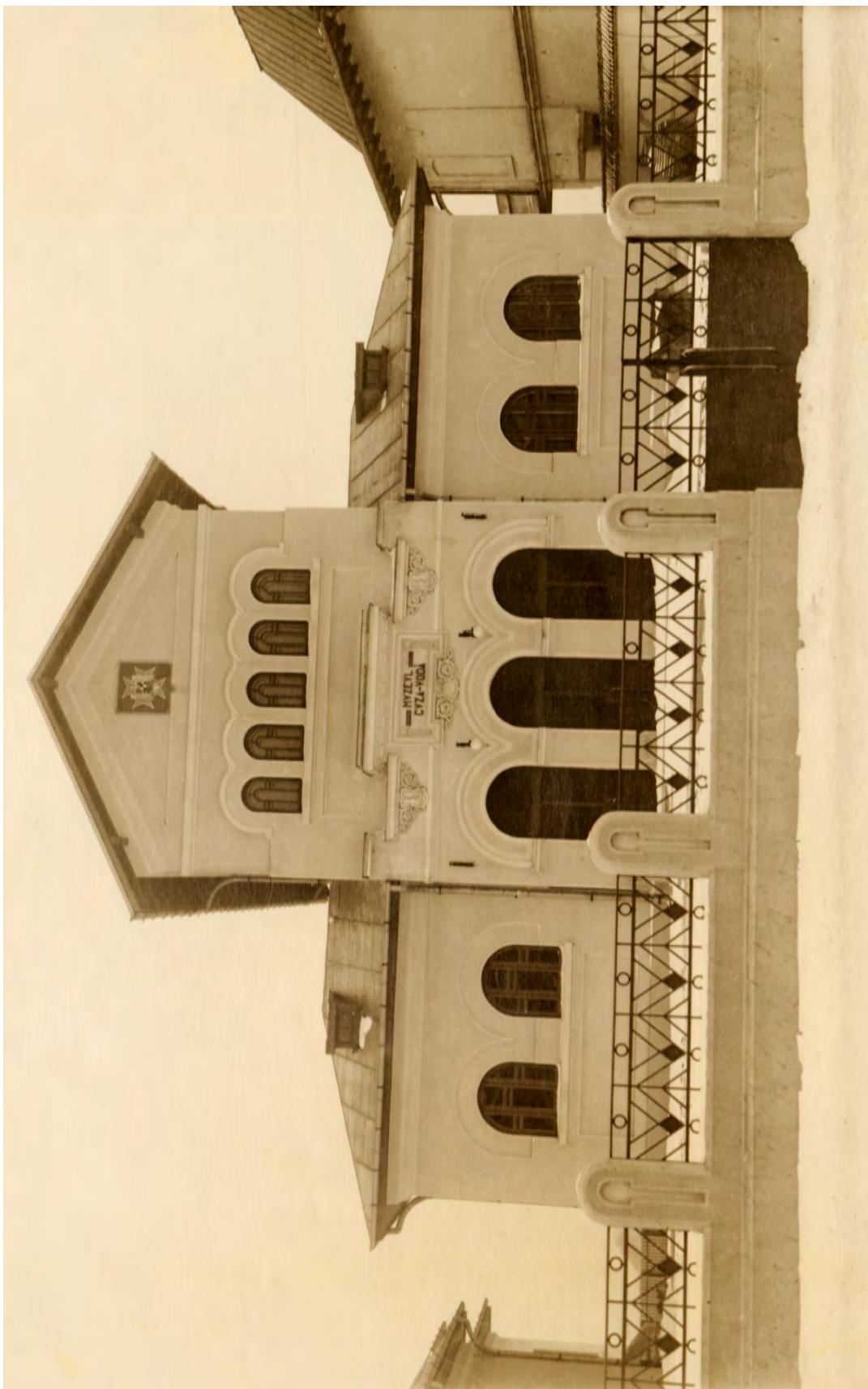

Fig. 36. Muzeul *Cuza-Vodă*, cu însemnul organizației *Straja Țării*, 24 ianuarie 1939 (Foto: George Makşay).

Fig. 37. Muzeul Cuza-Vodă, pavilionul administrativ și sediul *Strajei Țării*, Ținutul *Dunărea de Jos*, 24 ianuarie 1939 (Foto: George Makşay).

Ambele clădiri sunt împrejmuite, către vecini, cu garduri de zid cât mai frumos executate și către stradă cu un gard mai jos, de zid și fier, pentru a nu împiedeca perspectiva frumoasei lucrări.

Poate că lumea nu are încredere și aceasta ar avea o justificare deoarece încercări s-au mai făcut în acest sens, fără a se ajunge la un rezultat pozitiv. Astăzi situația este cu totul alta și rezultatul la care s-a ajuns confirmă pe deplin încrederea care ni s-a acordat.

Astăzi se poate admira lucrarea noastră care este prea frumoasă și prea măreață ca să poată fi descrisă în cuvinte.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 456;
Ziarul *Vocea*, nr. 6234-6235 din 10-11. XII. 1938

355

12 Decembrie 1938

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 625

Stimate Domnule Brăescu,

Am primit c.p. a Dvs. în care îmi aduceți cuvinte de laudă pentru ceea ce s-a făcut din fosta locuință a Domnitorului *Cuza-Vodă*.

Fapta mea este, sau trebuie să fie, egală cu a oricărui cetățean care poartă un grăunte de entuziasm și dragoste de Țara lui, și cum acești oameni se găsesc destui în această țară frumoasă și bogată, eu nu mă deosebesc de ceilalți cetățeni.

Inaugurarea va avea loc în ziua de 24 Ianuarie 1939, într-un cadru cât mai solemn, în general așa:

1. Inaugurarea Muzeului

- începe la ora 12.00 - 12,30;
- slujba religioasă;
- cuvântarea Președintelui Asociației *Casa Cuza-Vodă*;
- Răspunsul Domnului Rezident Regal;

2. Festivalul Artistic

- începe la ora 16,00;
- Conferințe;
- Coruri;

- Orhestră.

Toate cele arătate la punctul 1 și 2 vor fi difuzate de *Societatea de Radio* din București care și-a luat acest angajament.

Primiți, vă rog, deosebita mea considerațiune.

Lt. Colonel V. Rațiu

Dlui

V. Brăescu, Directorul ziarului *Tribuna Basarabiei*, Chișinău

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 491.

356

(f.d.)

Stimate Domnule Sărățeanu,

În urma comunicării Domnului General Linteș și a convorbirii ce ați avut cu Domnia Sa, am întocmit alăturata adresă către *Societatea de Radio*, în vederea solemnității și festivalului, ce vor avea loc în ziua de 24 Ianuarie 1939 la Galați.

Entuziasmul cu care Dvoastră ați răspuns, Apelului nostru, confirmă pe deplin:

- căldura, patriotismului ce animă munca Dvs și
- deosebita considerațiune ce o păstrați orașului Galați.

Programul va fi hotărât în câteva zile și vă va fi trimis, pentru ca din timp să puteți aranja dispozițiunile Dvoastră.

Ne este necesar să cunoaștem din vreme hotărârea D-voastră pentru a avea timpul să lansăm invitațiile respective pentru distinsele personalități ce urmează a veni de la București.

Odată cu comunicarea D-voastră, ca răspuns, vă rugăm a ne face cunoscut și întâmpinările ce credeți la programul trimis de noi.

Vă rugăm, să primiți, odată cu mulțumirile noastre, deosebitul respect ce vă păstrez.

Lt. Colonel V. Ratiu, Divizia 21-a Galați

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 494.

357

12 Decembrie 1938

Asociația *Casa Cuza Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr.626

Către,
Societatea de Radiodifuziune - București,

Asociația *Casa Cuza Vodă* din Galați, a reușit:

- să răscumpere locuința fostului Domnitor Alexandru Cuza și
- să reclădească aci un Muzeu cu acelaș nume.

Excelența Sa, Domnul Rezident (Regal) Victor Cădere, a hotărât ca solemnitățile inaugurării să aibă loc în ziua de 24 Ianuarie 1939 în prezența Sa, a Domnilor Consilieri Regali și a Domnilor Miniștri ce vor fi invitați.

În curând se va hotărî definitiv programul în detaliu și acesta va fi trimis și D-voastră pentru ca din timp să puteți hotărî dispozițiunile D-voastră. Hotărârea D-voastră rugăm să ne fie comunicată pentru a se întocmi și tipări programul definitiv pentru ziua de 24 Ianuarie 1939.

Dat fiind sprijinul D-voastră și căldura cu care ați îmbrățișat propunerea noastră, vă rugăm să primiți mulțumirile și deosebitul respect ce vă păstrăm.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă* Galați
General, Gh. Linteș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 493.

358

14.12.1938

Inaugurarea *Vilei Cuza-Vodă* va fi radiodifuzată

Solemnitățile inaugurării și sfințirii *Vilei Cuza-Vodă*, care după cum se știe a fost reconstruită din nou, se va face cu mare fast la 24 Ianuarie, Ziua Unirii Principatelor Române.

466

Vor fi invitați la această măreață sărbătoare Î. P. S. S. Patriarhul dr. Miron Cristea, președintele Consiliului de Miniștri, membrii Guvernului, Excelenta Sa, dl Victor Cădere, Rezident Regal, reprezentanții Corpului Didactic, Societăților Culturale, Autorităților civile și militare.

Aceasta festivitate va fi radiodifuzată

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 486;
Ziarul *Vocea*, nr.6246 din 14.12.1938.

359

16 XII (1)938

Societatea Română de Radiodifuziune
Directorul General

Iubite Domnule General,

În interesul retransmisiunii din ziua de 24 Ianuarie, ce o vom face la Galați, cred că este cu mult mai bine, ca pentru Orchestra Societății noastre, să fie un Concert Simfonic seara, separat de restul programului de după amiază, cu care prilej s-ar putea face și o Conferință scurtă despre Unire, cum am făcut și la Brașov.

În acest sens, vă rog să parcurgeți programul, fiind convins că va avea, din punct de vedere muzical, mai bună audiență.

Când treceți prin București vă rog să căutați a ne vedea.

Cu cele mai alese sentimente de stimă,
Dan Sărățeanu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 519.

360

17 Decembrie 1938

Divizia 21-a Stat Major
Nr. 627

Către,
Regimentul 23 Artilerie

Cu onoare vă comunicăm, că Balul fixat pentru data de 17 Decembrie a.c., a fost amânat pentru seara zilei de 31 Decembrie a.c.

Șeful de Stat Major,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 485.

361

(f.d.)

Declarație³⁵¹,

Subsemnatul, Simion Nițoi din Comuna Alexandru Cel Bun, județul Cahul, de meserie muncitor, am fost angajat ca salahor la lucrarea clădirii *Casa Cuza-Vodă* în luna Martie 1938.

În ziua de 9 mai 1938, pe timpul când dăramam, împreună cu alți lucrători, un zid s-a surpat peste mine și mi-a fracturat piciorul stâng. Am fost imediat internat la Spitalul Militar de la data de 9 mai 1938 și am ieșit la 23 mai 1938, stând acasă fără lucru până la 25 iunie 1938, când am fost din nou la Spitalul Militar de mi-a scos gips de la picior.

În tot timpul acesta, adică de la 9 mai la 25 Iunie 1938, am fost plătit de Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă* cu câte 50 lei/zi, cu cât eram plătit pe timpul când lucram.

La data 25 Iunie 1938 am fost din nou angajat la această lucrare, am fost plătit cu câte 50 lei/zi, având serviciul de paznic de zi, până la 12 septembrie 1939. Iar de la această dată până la 24 octombrie am lucrat tot la *Casa Cuza Vodă*, dar angajat de Dl. Chirilă Cornei, antreprenorul clădirii.

³⁵¹ Certificatului medical a fost eliberat în 23.12.1938, de lt.col. Ciofu Ștefan, medic șef la Spitalul Militar Galați Această declarație a fost făcută după data de 29 decembrie 1938, conform (n.ed.).

În ziua de 29 decembrie 1938 m-am prezentat Dlui Lt. Colonel Rațiu și i-am spus că nu am cu ce pleca acasă. D-sa mi-a dat bani pentru transport cu C.F.R. de la Galați la Gara Greceni, unde mă dau jos când mă duc acasă și bani pentru cheltuială încă 200 lei.

Subsemnatul, nu mai am nici o pretenție de cele întâmplare fiind mulțămît că am avut tot timpul cât am stat în Galați de lucru la această clădire.

Semnez propriu,
Simion Nițoi

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 482-483.

362

Galați, 31 Decembrie 1938

Muzeul Regional din Galați
Ecaterina și Paul Pașa
1913-1938

(Declarație)

Muzeul Regional din Galați a luat ființă în ziua de 10 Mai 1913, în localul Școalei primare No 6 de băieți, din inițiativa institutorilor Ecaterina și Paul Pașa.

Primul Comitet al acestui Muzeu era format din următoarele persoane:

1. G. Tanoviceanu, Prim Președinte al Curții de Apel Galați
2. Mihail Beștelei, Președinte al Curții de Apel Galați
3. Madeleine și Amiral S. Eustațiu
4. I. Nedoviceanu, Directorul Băncii Naționale (Sucursala Galați)
5. Georgina I. Bastache
6. Comandorul C. Negru
7. Doctorul D. Vasiliu
8. Constantin Badenschi, Șeful Magaziilor Docurilor
9. Alfons Dall'Orso
10. Profesor și Avocat Grigore Trancu-Iași
11. Ecaterina P. Pașa Institutoare
12. Paul Pașa Institutor - director, ambii inițiatorii și fondatorii Muzeului Regional.

Cu timpul, acest Comitet s-a modificat în urma încetării din viață a unor membri sau transferarea altora din localitate, formându-se următorul Comitet:

1. Andrei Călinescu, Inspector Financiar
2. G. Tomescu, Inspector Pescărie
3. Rafael Rang, Director Banca Agricolă
4. Comandorul C. Ștefănescu
5. C. Iliescu, Antreprenor
6. Petre Zuanelli, Șef Contabil Șantier
7. Doctor N. Alexandrescu
8. Avocat Mihail Duca
9. Profesor Em. Constantinescu
10. Profesoară Maria A. Zaharia; (C.Badenschi, Madeleine și Amiral S. Eustațiu, Georgina Bastache, Ecaterina P.Pașa și Paul Pașa, din primul Comitet)

În prezent, Comitetul *Muzeului Regional* e compus din următoarele persoane³⁵²:

1. Comandor Pompiliu Georgescu
2. Profesorul Em. Constantinescu
3. Doctor N. Alexandrescu
4. Profesoara Maria A. Zaharia
5. Avocat Mihail Duca
6. Madeleine amiral Eustatziu
7. Amiral S. Eustatziu
8. Georgina Bastache
9. Ecaterina P. Pașa, institutoare
10. Paul Pașa, Directorul Școlii N.6 de Băieți

Încă de la începutul Muzeului s-a ales și un *Comitet onorific* din următoarele persoane care au vizitat această Instituțiune Culturală:

1. Dl. Profesor C. Angelescu
2. Dl Profesor Universitar N. Iorga
3. I.Gh. Duca
4. Dl. Profesor Universitar Simion Mehedinți

³⁵² La deschiderea Muzeului *Casa Cuza Vodă* a fost așezată la intrare o placă de marmură pe care erau înscrisi membrii acestui Comitet din decembrie 1938. Din păcate placa s fost distrusă, probabil după 1950. Două fragmente din partea de jos a plăcii le-am găsit în podul Muzeului *Casa Cuza Vodă* în anul 2009. La redeschiderea Muzeului, în anul 2022, ele vor fi expuse alături de o replică care va cuprinde întregul text din acest document..

5. Dl. Profesor Universitar I. Simionescu
6. Dl. Profesor Univ. Grigore Trancu-Iași
7. Dl. Profesor Dr. N. Hortolomei
8. Dl. Profesor Universitar Dimitrie Pompei.

În urma expunerilor de motive *Muzeului Regional* i se recunoaște calitatea de *Persoană morală și juridică* prin Legea publicată în Monitorul Oficial din 27 februarie 1923 (s-a votat de Senat în ședința de la 15 iulie 1921 și de Adunarea Deputaților în ședința de la 30 Decembrie 1922, iar promulgarea s-a făcut în ziua de **14 februarie 1923**.

De la această dată, *Muzeul Regional Ecaterina și Paul Pașa* este recunoscut ca *Persoană morală și juridică*, și socotit ca *Instituțiune Publică*, menită să răspândească cultura pentru publicul mare, în anumite ore și zile ale săptămânii.

Inaugurarea Muzeului s-a făcut în ziua de 29 Iunie 1914, în prezența Dlui Profesor Universitar I. Simionescu, Secretarul General al Ministerului Instrucțiunii Publice.

Ministrul de atunci, I. G. Duca, în urma vizitei din 10 martie 1915, ce a făcut-o Școalei și Muzeului a decorat cu *Răsplata Muncii pentru Învățăământ-Clasa I* pe toți membrii Comitetului Muzeului, iar institutorilor Paul Pașa și Ecaterina P.Pașa li s-au acordat *Bene Merenti-clasa II și clasa I*; soții Pașa le posedau încă din timpul fostului Ministru Spiru Haret.

Ministrul Instrucțiunii Publice, Profesor Dr. C. Angelescu, vizitând *Muzeul Regional* în ziua de 23 Noiembrie 1923 a decorat chiar în acea zi pe soții Pașa cu *Bene Merenti* clasa I.

Muzeul a luat proporții an cu an, evaluat în prezent la o valoare destul de importantă. Deși această bogăție, în timpul războiului, ar fi putut fi risipită sau distrusă, localul Școalei fiind ocupat în timpul războiului de armata română, rusă și de spital, totuși Muzeul a fost păstrat, ba chiar s-a mărit cu trofee din timpul Marelui Război.

În acest timp de nesiguranță, de durere și deznădejde, soții Pașa au apărut cu îndărătnicie localul, mobilierul, materialul didactic și mai presus *Muzeul Regional*, inițiatorii stând veșinic de veghe în mijlocul răniților și soldaților noștri care au ocupat acest local.

Muzeul Regional posedă, actualmente, secțiunile de: Zoologie, Geologie, Mineralogie, Numismatică, Arheologie, Stampe, Documente, obiecte istorice etc.

Secția Zoologie este compusă din: mamifere, păsări, reptile, batraciene și altele. Se află, de asemenea, o secțiune exotică compuse din diferite animale și păsări din alte

țări și continente ca: șarpele *Boa constrictor*, schelet de focă, pasărea muscă, broască țestoasă, buceras, maimuțe, canar, papagal etc.

Secția Minerologică și Geologică, bogată și complicată prin numărul mare al minereurilor, nisipuri feruginoase, siliciuri, felurile pământurilor, marmore caracteristice mai cu seamă Dobrogei, conglomerate, madreporuri, stalactite, amoniți, nautili, carisis, cochilii, corali, broaște țestoase, stridii, midii pietrificate, toate colectate din regiunea Dobrogei și anume din următoarele localități: Celic-Dere, Telița, Cataloi, Aksiopolis, Calatis, Altân-Tepe, Armutlia, Enisala, Adamclisi).

Arheologia acestui Muzeu e destul de însemnată. Vasele din fața Muzeului, cel mai mare, de la *Cetatea bizantină Heraclea (Enisala)*, întrebuințat de genovezii piraiți pentru conservarea apei de băut ce era adusă de la mari distanțe; *un capitel de la Adamclisi*; o piatră cu inscripții din timpul împăratului Traian, găsită în apropiere de *Barboși*, servind pe vremuri într-un templu roman. Diferite candelor romane, mumii în miniatură, ulcioare, silexuri din epoca preistorică, diferite camee, cercei, inele, brățări, un pinten de la Călugăreni (Mircea cel Bătrân), o pâine pietrificată de la Genova³⁵³, tabacheri, pistoale, castagnete etc.

Secția Istorică este compusă din documente și hrisoave originale. Printre acestea se află și actul original de numire a colonelului Alexandru Ioan Cuza ca Pârcălab al Galațiului³⁵⁴. O colecție bogată de bombe, sfărîmături de schije aruncate din aeroplane și Zepelin, arme, măști contra gazelor, revolvere, săbii. O bombă de la Stăniliești (Ioan-Vodă cel Cumplit), un tesac turcesc de la Podul Înalt (Ștefan cel Mare), cum și diferite icoane, cărți vechi chirilice, istorico-religioase și, în fine, o bogată colecție numismatică cu sute de monede vechi, cu numeroase medalii comemorative din diferite timpuri, întregeste această Secție în toată splendoarea ei și acum.

Întreaga această bogăție a *Muzeului Regional* făcută din inițiativa soților Pașa, într-o activitate continuă de 25 ani (1913 - 1938), și în urma propunerii inițiatorilor Ecaterina P. Pașa și Paul Pașa către Comitetul Muzeului Regional, s-a donat în ziua de 20 Februarie 1938, Asociației *Casa Cuza-Vodă*, spre a servi ca imbold de muncă, cinste și abnegație viitoarelor generațiuni, căci viața nu se măsoară după timp ci după gând și acțiune rodnică.

Paul Pașa

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.48-55.

³⁵³ Cristian-Dragoș Căldăraru, „O pâinea coaptă în 1892”, *Historia*, An XVII, nr.182, martie 2017, pp. 10-11.

³⁵⁴ Documentul a fost preluat în 1979 la SJGAN.

București, 31 decembrie (1)938

Dragă Rațiu,

Am întârziat puțin cu răspunsul, căci mai aveam nevoie de niște date. Iată ce s-a hotărât aci cu Dl Dan Sărățeanu.

1. **Solemnitatea inaugurării**, trebuie să înceapă la ora 12,00 și să se termine la 13,00. Va fi complet difuzată.
2. **Festivalul artistic**, de la ora 16,00, nu interesează Societatea de Radio. Ca atare programul rămâne așa cum s-a stabilit acolo. Eu sunt de părere să nu mai apelăm la conferențieri. **Să rugăm pe dl Tohăneanu să vorbească el.**
3. **Festivalul extraordinar de seară**, începe la ora 21 precis. Trimit alături Programul stabilit de Dl Mugur.

Țin să accentuez că Societatea Radio concentrează toată solemnitatea zilei de 24 ianuarie în transmisiunea de la Galați. Va fi nevoie de pupitre pentru note de muzică. Le găsim la Regimentul 11 Infanterie și la Marină.

Festivalul va începe printr-o cuvântare ocazională, pe care atât Societatea cât și eu rugăm pe dl. Victor Cădere, Rezident Regal, să o țină D-lui. Țara întregă va avea prilejul să asculte un cuvânt de o înaltă autoritate morală.

În pauza de la 22-22,¹⁵ va fi o surpriză pentru spectatori, căci se va transmite de la București *Radio Jurnal programul I*, care va conține exact tot ceea ce se va petrece la solemnitatea inaugurării noastre de la ora 12,⁰⁰.

Cei de la Radio intenționează să imprime pe discuri toată serbarea și cuvântările și să le redea astfel Țării întregi din nou. Discurile vor fi cedate Muzeului nostru. Pentru aceasta trebuie să instalăm un radio cu difuzor bun. **Vorbește tu cu cei de la Philips, e și pentru ei o reclamă.**

Orchestra condusă de dl Rogalski va cuprinde circa 60 de persoane. Vom avea soliști pe D-na Valentina Crețoiu-Tassian³⁵⁵ de la Operă și pe Dl. G. Folescu, trimiși de Societatea de Radio. Orchestra sosește cu trenul în ziua de 24 Ianuarie, ora 11,00. Până seara au timp suficient pentru cazare, repetiție și aclimatizarea instrumentelor.

Pentru cazare, am cerut Dlui Sărățeanu să-mi dea o listă nominală de toți cei ce vin spre a le găsi culcuș la hoteluri. Pe listă am rugat să fie aranjați în mod ierarhic și câte doi, pentru a-i putea caza într-o cameră.

³⁵⁵ Cezarina Adamescu, *Diaspora literară românească*, vol. I, București, Editura InfoRapArt, 2016, „Ioana Bentoiu, *Dragoste și voce de femeie - Valentina Crețoiu*”, pp. 5-24.

Din vreme deci, trebuie să le facem o adevărată cartiruire la hoteluri pentru ca fiecare să știe încă de la plecarea din București, la ce hotel să se ducă și ce anume cameră (ca la armată).

Hotelul îl vom plăti noi. Vezi poate se îndură cineva să ne scutească de plată. Era vorba ca lista să mi-o dea azi, de aceea am întârziat cu răspunsul.

După Festivalul de seară să le dăm o masă bună la care asistăm și noi, dacă nu tot Consiliul, cel puțin câțiva. Masa eu cred că e bine să o dăm la (restaurantul) Suré. Vinul să-l aducem noi, din afară. Trebuie organizată o masă bună, având în vedere că aproape toți orchestranții sunt profesori.

Pentru intrare să punem o taxă de 40-50 lei. Și cei de la Radio sunt de această părere, pentru a se da puțină publicului select să aibă locuri bune.

Cuvântarea mea o va avea la timp Dl. Rezydent Regal. O am gata și o păstrez poate mai vine vreo schimbare. Când vii la București ai s-o citești și tu pentru ca să-ți formulezi pe a ta.

Programul muzical va fi dat de Societatea Radio zilele acestea. Te poți îngriji de pe acum de afișe, anunțuri la gazetele locale, programul general, etc. Cum vezi, dragă Rațiule, peste așteptările noastre, Dan Sărățeanu a făcut din noi **Piatra unghiulară a solemnității naționale a zilei de 24 ianuarie.**

Cu bine și sănătate.

La mulți ani!

Gh. Linteș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 495.

364

4 Ianuarie 1939

Muzeul Militar Național
Serviciul Tehnic
București, Parcul Carol I
No 4327

Domnule Director,

Am onoarea a vă face cunoscut că *Muzeul Militar Național* are în programul său de înfăptuirii și un punct care se referă la înființarea de *Secțiuni militare* pe lângă celelalte Muzeu din țară. Aceste *Secțiuni* vor fi dotate cu obiecte din cele care formează rezerva Muzeului Militar sau cu copii de pe unicatele expuse în Muzeu.

În vederea realizării acestei dorinți, vă rugăm stăruitor să ne trimiteți câte un exemplar din *Călăuzele (Ghidurile)*, *Anuarele* sau orice altfel de publicație, din cele tipărite, din care să se poată vedea ce anume colecțiuni posedă Muzeul Dv, fiindu-ne de mare folos la repartizarea materialelor destinate *Secțiunilor* respective, astfel ca să nu se trimită obiecte pe care Dv le aveți.

Directorul Muzeului Militar,
Colonel, Ion Gr. Popescu

Șeful Serv. Tehnic,
Dr. Anton D. Velcu

Rezoluție:

Muzeul *Cuza-Vodă* din Galați

Dl. Colonel,

Deoarece acest Muzeu abia a luat ființă, deocamdată nu are nimic, așa că ceea ce se va repartiza de *Muzeul Militar* va fi bine primit. Ne interesează armament sau obiecte care au aparținut familiei Domnitorului Cuza sau cel mult din epoca lui.

Lt.Col. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.69.

365

11 Ianuarie 1939

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 628

Domnule Director,

Cunoscând bunele Dvs. intenții și sprijinul ce ați dat Asociației *Casa Cuza-Vodă* pentru realizările de până acum, vă rugăm a aproba și a dispune să se insereze în mai multe numere ale ziarului Dvs., anunțul de mai jos, pentru marele Concert al Orchestrei Radio ce va fi dat în seara de 24 Ianuarie crt.

Cu vii nufumiri și saluturi distinse.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

*

În cadrul serbărilor de inaugurare a MUZEULUI „CUZA VODĂ” va avea loc la Teatrul *Odeon*, în seara zilei de 24 Ianuarie orele 21⁰⁰, UN MARE CONCERT dat de ORCHESTRA RADIO, compusă din 60 persoane, sub conducerea MAESTRULUI ROGALSCHI și cu concursul marilor artiști VALENTINA CREȚOIU - TASSIAN și GH. FOLESCU de la OPERA REGALĂ ROMÂNĂ.

Biletele pentru acest Concert se pot reține din timp la casa Teatrului *Odeon*.

Domniei Sale,

Domnului Director al ziarului: *Timpul, România, Universul, Curentul, Acțiunea, Vocea, Ecoul*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 458.

366

12.1.1939

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*

Persoană juridică

Nr. 629

Stimate Domn,

Cu onoare vi se aduce la cunoștință că în ziua da 13 ianuarie 1939, ora 17,⁰⁰ sunteți convocați la ședința de Comitet în vederea stabilirii *Programului de Inaugurare* ce va avea loc în ziua de 24 Ianuarie 1939.

Comitetul

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 459.

12 Ianuarie 1939

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 630

Domnule Director³⁵⁶,

Am onoare a vă trimite alăturat *Programul* zilei de 24 Ianuarie 1939 din care se poate vedea cum Asociația *Casa Cuza-Vodă* a înțeles să îmbine Unirea cu Inaugurarea Muzeului.

La o primă privire, și pentru acel care este pus pe critică, desigur că acest Program pare enorm, încărcat, o povară dacă vreți. În speranța că vor fi înlăturate și răutățile mă simt obligat să dau o explicație:

1. Inaugurarea este necesară și nu se poate face mai devreme pentru că:

- autoritățile au Te-Deum;
- Societatea de Radio numai de la ora 12 poate difuza solemnitatea.

Cred că asupra acestei chestiuni nu mai este nimic de spus. Inaugurarea se face în clădirea Muzeului.

2. Festivalul Artistic, ora 16,00 – 18,00.

La Inaugurare nu va putea încăpea toată lumea și de aceea este necesar ca și restul populației să ia contact și știință de ceea ce s-a făcut. Afară de aceasta, este necesară și o evocare a însemnătății zilei de 24 Ianuarie. Din combinarea acestor două nevoi a ieșit Festivalul de după amiază, unde restul orașului va lua cunoștință de ceea ce am făcut noi. Această serbare este organizată de *Straja Țării* pentru că întreaga construcție este donată acestei admirabile instituții.

3. Concertul Simfonic, ora 21,⁰⁰.

Este o desfătare și o mulțumire pe care am gândit că trebuie să o dăm cetățenilor:

Concerte de muzică clasică și popular. Foarte important!

Mai mult decât atât, prin faptul că Societatea de Radio deplasează întreaga ei orhestră (63 de instrumentiști) cu cei doi mari artiști, trebuie considerat ca o mare cinste și deosebită considerațiune care se face orașului Galați.

Nu trebuie însă pierdut din vedere că întreg acest Concert de seară se difuzează de la Galați, și ora 21,00 este mai mult decât obligatorie.

³⁵⁶ Apel transmis directorilor de ziar din Galați și din țară.

Domnule Director,

Vă rog cu toată insistența, să fiți așa de bun să imprimați în ziarul D-voastră Programul alăturat adăugând tot cuvântul D-voastră, ca apreciere pentru manifestația din ziua de 24 Ianuarie. Și pun toată insistența ca să faceți o deosebită propagandă relativ la **Concertul Simfonic** pentru că străduința depusă de Societatea de Radio, cheltuielile care se fac de Asociația *Casa Cuza-Vodă*, nu pot fi răsplătite cu o sală goală, sală goală care dă loc și la atâtea aprecieri defavorabile pentru publicul gălățean.

Așa fiind, vă rog încă odată **scrieți zilnic și cât mai insistent pentru că numai astfel se va ajunge să se formeze o convingere.**

Regret că nu pot veni la Galați până la 20 Ianuarie, însă cunoscând amabilitatea D-voastră sunt mai mult decât liniștit. Tot atât de bine cunosc sentimentele D-voastră pentru mine personal și vă asigur de aceiași stimă și considerațiune.

Cu toate mulțumirile,
Lt. Colonel, Victor Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 460.

368

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați

DEFĂȘURAREA PROGRAMUL festivităților din ziua de 24 Ianuarie 1939 cu ocazia inaugurării Muzeului „Cuza Vodă”

I. SOLEMNITATEA INAUGURĂRII MUZEULUI

Are loc în clădirea Muzeului în strada *Cuza-Vodă* nr.64, de la ora 12,00 – 13,00.

- Începe exact la ora 12,00;
- Slujba religioasă și sfințirea clădirii;
- Cuvântarea D-lui General Gheorghe Linteș, Președintele Asociației;
- Cuvântarea Lt.Colonel Victor Rațiu;
- Răspunsul Excelenței Sale, Domnului Victor Cădere, Rezidentul Regal al „*Dunării de Jos*”.

II. FESTIVAL ARTISTIC.

Are loc la Teatrul *Central* între orele 16,00 – 18,00.

- Începe la ora 16,00;
- Deschiderea Festivalului cu Ceremonialul Străjeresc;
- Cuvântări;
- Coruri;
- Evocare alegorică;
- Declamație.

II. MARE CONCERT SIMFONIC.

Începe la ora 21,30, fix, după programul difuzat în sală.

Executat de *Orchestra Radio București* cu concursul marilor artiști de la *Opera Regală Română*: D-na Valentina Crețoiu-Tassian și Gheorghe Folescu.

Concertul are loc în sala Teatrului *Odeon* din str. Domnească-Galați.

Partea I-a

- *Preludiu la opera „Petru Rareș”*, de Eduard Caudella;
- *Preludiu simfonic*, de Enrico Mezzetti;
- *Poemă romantică* (partea I-a), de I. Bohociu³⁵⁷;
- *Sergentul*, de Eduard Caudella – voce Gh. Folescu³⁵⁸;
- *Foaie verde pup de crin* de Tiberiu Brediceanu, voce Valentina Crețoiu;
- *S-a dus cucul de p-aici* de Tiberiu Brediceanu, voce Valentina Crețoiu;
- *Joc*, de Sabin Drăgoiu;
- *Cuvinte din bătrâni* (schiță simfonică), de Ion Nonna Otescu.

Partea II-a

- *Groza*, baladă de G.Dima³⁵⁹ - voce George Folescu;
- *Cimpoierii și La chef*, de C. C. Nottara;
- *Trandafir de pe răzoare*, de Sabin Drăgoiu, voce D-na Valentina Crețoiu- Tassian;
- *Bagă Doamne luna-n nor*, de Tiberiu Brediceanu³⁶⁰, voce D-na Valentina Crețoiu-Tassian;

³⁵⁷ Ion Cioroiu, *op. cit.*, pp. 38-39, „Ioan C. Bohociu (1874-1944), profesor la Liceul *Vasile Alecsandri* din Galați (1897-1931), fondator și dirijor al Orchestrei Simfonice din Galați și a compus muzică corală, muzică de cameră, lucrări simfonice, lucrări vocal-simfonice, creator al Imnului Liceului *Vasile Alecsandri* din Galați.

³⁵⁸ Gheorghe Folescu (1884-1939), a fost îndrumat de George Dima să se înscrie la Conservator, în clasa lui Dimitrie Popovici, un fost elev al lui Ion Creangă. A fost considerat „cel mai mare artist liric din toate timpurile”. S-a sinucis în 17 noiembrie 1939.

³⁵⁹ Gheorghe Dima (1847-1925), compozitor, dirijor, membru de onoare al Academiei Române.

³⁶⁰ Tiberiu Brediceanu (1877-1968), compozitor și folclorist, elev al lui Iacob Mureșianu.

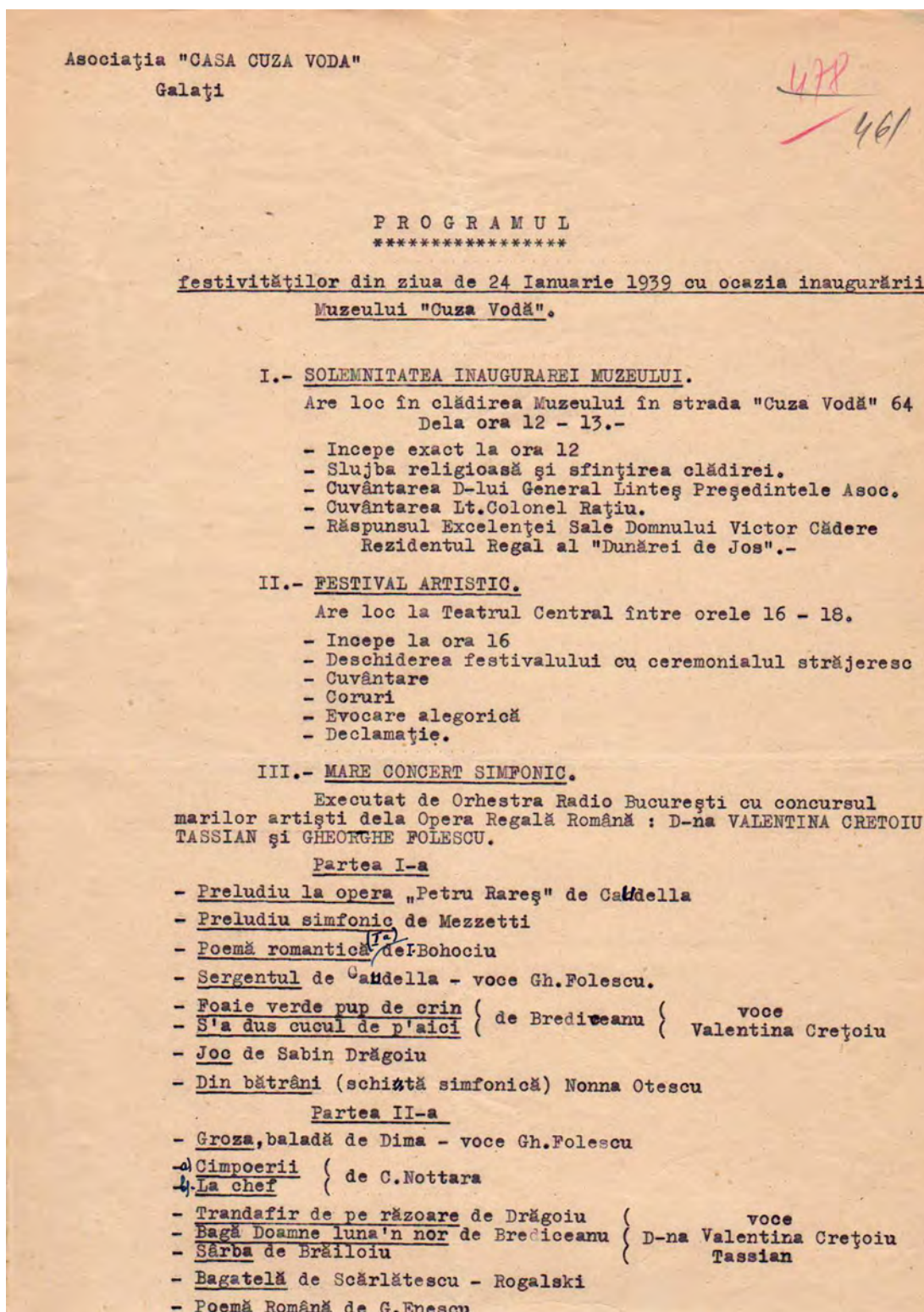

Fig. 38. Programul activităților desfășurate la inaugurarea Muzeului Alexandru Ioan I-lu Cuza din Galați, 24 ianuarie 1939 (Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale).

- *Sârba*, de Constantin Brăiloiu³⁶¹, voce D-na Valentina Crețoiu-Tassian;
- *Bagatela*, de Ion Scărlătescu³⁶², dirijor Theodor Rogalski³⁶³;
- *Poemă Română*, de George Enescu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 461.

369

1939, Ianuarie 16

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică
Nr. 633

Domnule Director³⁶⁴,

Vă rugăm a însera în câteva numere din ziarul *D-voastră* următoarea înștiințare importantă cu privire la CONCERTUL ORCHESTREI RADIO care va avea loc în sera de 24 Ianuarie ora 21,⁰⁰:

Întrucât CONCERTUL ORCHESTREI RADIO CARE VA AVEA LOC ÎN SEARA DE 24 IANUARIE LA TEATRUL ODEON, SE IMPRIMĂ PE PLĂCI, CHIAR ÎN MOMENTUL EXECUȚIEI, VA TREBUI CA EL SĂ ÎNCEAPĂ PRECIS LA ORA 21,⁰⁰.

PENTRU ACEASTA, PARTICIPANȚII SUNT RUGAȚI CU INSISTENȚĂ SĂ-ȘI OCUPE LOCURILE CU CEL PUȚIN 10 *minute* ÎNAINTE DE ORA 21,⁰⁰; DUPĂ ACEASTĂ ORĂ NEMAIPUTÂNDU-SE INTRA ÎN SALĂ.

Președintele Comitetului de Direcție,

Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 465.

³⁶¹ Constantin Brăiloiu (1893-1958), compozitor, critic muzical, folclorist, considerat teoreticianul etnomuzicologiei moderne. În anul 1920 inițiază și organizează împreună cu George Enescu, D.G. Kiriac, Ion Nonna Otescu, Mihail Jora ș.a. *Societatea Compozitorilor Români*.

³⁶² Ioan Scărlătescu (1972-1922) compozitor, pianist și profesor la Conservatorul din București. A scris o *Rapsodie română pentru orchestră*, dar mai ales muzică de Cameră. Foarte cunoscută este „*Bagatella*” pentru vioară și pian, compusă în 1917; vezi, Carmen Antoaneta Stoianov, *Ioan Scărlătescu. Un nume la început de secol*. Editura Muzicală, București, 1976.

³⁶³ Theodor Rogalski (1901-1954), compozitor, dirijor, pianist, de origine poloneză, obține în anul 1926 Premiul I la Concursul Național pentru compoziție „George Enescu”.

³⁶⁴ Se revine cu precizări privind difuzarea Concertului simfonic, în Apelul trimis directorilor ziarelor locale-Galați.

1939, Ianuarie 16

Asociația Casa Cuza-Vodă Galați
 Persoană juridică
 Nr. 632

Domnule Comandant,

Cu onoare vă facem cunoscut că în cadrul serbărilor de inaugurarea *Muzeului Cuza-Vodă* va avea loc în seara zilei de 24 Ianuarie ora 9, un MARE CONCERT dat de RADIO sub conducerea D-lui Th. Rogalski și cu concursul marilor artiști, D-na Valentina Crețoiu-Tassian și Dl. Gh. Folescu.

Asociația, contând pe binevoitorul Dvs. concurs, roagă să binevoiți a ne comunica, până în ziua de joi, 19 ianuarie, numărul de bilete cu care se înscriu D-nii ofițeri și subofițeri de sub ordinele Dvs., plata biletelor putându-se face la primirea soldei pe luna Ianuarie³⁶⁵.

Prețurile biletelor sunt următoarele:

Loja	400 lei
Rezervat	100 lei
Stalul I	80 lei
Stalul II	60 lei
Balcon	40 lei
Galerie	20 lei

Președintele Comitetului de Direcție,
 Lt. Colonel V. Rațiu

Domniei Sale, Domnului Comandant

D-nii Comandanți din:

1. Divizia 21 Infanterie
2. Regimentul 11 Dorobanți
3. Regimentul 8 Călărași
4. Regimentul 3 Artilerie Grea
5. Regimentul 3 Pionieri
6. Flotila 3 Aviație

³⁶⁵ Au fost trimise către aceste unități militare și 306 invitații pentru participarea „la festivitățile ce vor avea loc la 24 Ianuarie la Galați în cadrul inaugurării Muzeului Cuza-Vodă pentru a fi distribuite dlor ofițeri în subordine”.

~~482~~
465

Asociația Casa Cuza Vodă
Persoană juridică
Galați

Nr. 633
1939 Ianuarie 16

Domnule Director,

Vă rugăm a insera în câteva numere
din ziarul D-voastră următoarea înștiin-
țare importantă cu privire la CONCERTUL
ORCHESTREI RADIO care va avea loc în seara
de 24 Ianuarie ora 21:

"Intrucât CONCERTUL ORCHESTREI RADIO
"CARE VA AVEA LOC IN SEARA DE 24 IANUARI
"LA TEATRUL ODEON, SE IMPRIMA PE PLACI
"CHIAR IN MOMENTUL EXECUTIEI, VA TREBUI
"CA EL SA INCEAPA PRECIS LA ORA 21.

"PENTRU ACEASTA, PARTICIPANTII SUNT
"RUGATI CU INSISTENTA SA-SI OCUPE LOCU-
"RILE CU CEL PUTIN 10 minute INAINTE DE
"ORA 21, DUPA ACEASTA ORA NEMAI PUTANDU-SE
"INTRA IN SALA".

PRESEDINTELE COMITETULUI DE DIRECTIE
LT. COLONEL

V. Rațiu

Fig. 39. Galați, 16 ianuarie 1939, anunțul făcut de Victor Rațiu cu privire la înregistrarea pe plăci de paterfon a Concertului Radio ce urma să aibă loc în sala *Odeon* din Galați, în seara de 24 ianuarie 1939 (Serviciul Județean Galați al Arhivelor Naționale).

7. Comandamentul 3 Teritorial, Șef Stat Major
8. Cercul de Recrutare Covurlui
9. Inspectoratul de Jandarmi *Dunărea de Jos*, Galați
10. Legiunea de Jandarmi Covurlui
11. Batalionul 3 Administrativ
12. Spitalul Militar Galați
13. Compania 3 Sanitară
14. Divizionul Dunăre, Dl. Șef Stat Major
15. Arsenalul Marinei
16. Depozitele Fluviale
17. Apărarea Fixă Fluvială
18. Delegatul Marelui Stat Major

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 463.

371

19 Ianuarie 1939

Liceul *Vasile Alecsandri*, Galați
Directorul

Sănătate! D-le Colonel,

Plec pentru zece zile (20 – 30 Ianuarie) la Breaza, chemat pentru școală. Îmi pare astfel foarte rău că n-o să mă pot bucura și eu, la 24 Ianuarie, la marea D-tale izbândă, dând marii urbe a lui Cuza-Vodă, vechea locuință.

Cele care cădeau, pentru 24 Ianuarie în grija mea, sunt delegate camarazilor, Antoniu³⁶⁶, comandantul interimar al Legiunii și Sapuna³⁶⁷, comandantul stolului Liceului *Alecsandri*. La direcția Liceului – pentru acest scurt timp – sunt înlocuit de prof. Licea³⁶⁸. Dacă veți avea nevoie de ceva, vă veți adresa lor, dâșii au fost informați de mine despre toate cele ce au de plinit.

Pentru donarea *Casei Cuza-Vodă*, Strajei Țării, ați căutat pe dl. Ministru Sidorovici? Dacă „donarea” o veți anunța chiar la serbarea de inaugurare, va spune

³⁶⁶ Ion Cioroiu, *op. cit.*, p. 62, „Ioan Antoniu (1883-?), a urmat Conservatorul de Muzică și Declamațiune din Iași, profesor de muzică la Constanța și Galați, dirijor și compozitor”.

³⁶⁷ *Ibidem*, pp. 88-89, „Grigore Săpuna (1894-?), profesor de matematică la Ismail, Soroca, și Galați”.

³⁶⁸ *Ibidem*, pp. 69-70, „Ioan Licea (1883-1952), scriitor, profesor de limba română, la Silistra, Ploiești, Turnu-Severin, Pitești, Brăila, Cernăuți și la Liceul Vasile Alecsandri din Galați (1928-1943; 1946-1947)”.

cuvinte de primire și mulțumire, Dl prof. Licea, directorul interimar al Liceului, ca delegat al Comandantului de *Ținut Străjeresc*.

În acest caz, veți binevoi să luați vorbă cu Dl prof. Licea.
Sănătate!³⁶⁹

Tohăneanu I.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 521-522.

372

1939, Ianuarie 20

Asociația *Casa Cuza-Vodă Galați*
Persoană juridică
Nr. 634

Domnule Primar,

Pentru transportul Orchestrei Radio de la gară în oraș și din oraș la gară, cu ocazia CONCERTULUI ce-l va da în cadrul serbărilor pentru inaugurarea *MUZEULUI CUZA-VODĂ*, în ziua de 24 Ianuarie, Asociația a angajat un număr de autobuze al Societății P.A.G.

În acest scop, cu onoare, rugăm să binevoiți a da aprobarea Dvs. ca autobuzele să poată circula în cursul zilei de 24 și 25 Ianuarie pe ori ce traect, chiar și pe linia tranvaielor.

Primiți, Vă rog, Domnule Primar, asigurarea sentimentelor noastre cele mai distinse.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 466.

³⁶⁹ *Sănătate!*, era salutul *străjerilor*.

373

1939, Ianuarie 20

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 635

Către,
Centrul *Străjeresc* Breaza,

Cu onoare vă facem cunoscut că în cadrul serbărilor de inaugurare a Muzeului *Cuza Vodă* din Galați din ziua de 24 Ianuarie a.c., care se vor desfășura cu un fast deosebit, va lua parte și Dl. Profesor Ion Tohăneanu, comandant al *Strajei Tării - Ținutul Dunărea de Jos*, care în prezent se găsește detașat la Breaza, în calitate de membru în Consiliul Asociației *Casa Cuza Vodă*.

Pentru acest motiv rugăm a delega pe Domnul Profesor Ion Tohăneanu să ia parte la această solemnitate și ca delegat al *Strajei Tării*, urmând ca D-sa să vorbească în cadrul festiv de după amiază³⁷⁰.

Președintele Comitetului de Direcție
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 467.

374

1939, Ianuarie 20

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 636

Domnului Președinte al Cercului Militar Galați,

Cu onoare rugăm să binevoiți a aproba să se pună la dispoziția Asociației *Casa Cuza-Vodă* sala mare a *Cercului Militar* și bucătăria, pentru 24 Ianuarie, la prânz, urmând a avea loc un banchet dat de Excelența Sa, Dl. Rezident Regal, Victor Cădere, în cadrul Serbărilor de inaugurare a Muzeului *Cuza-Vodă*.

³⁷⁰ Așa cum a anunțat prin scrisoarea din 19 ianuarie 1939, Ion Tohăneanu nu a fost prezent la festivitatea de deschidere a *Muzeului Alexandru Ioan Cuza* din Galați.

La acest banchet vor lua parte 60 persoane.

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 468.

375

21 I 1939, Bârlad

Iubite Rațiule,

Am primit invitația de a lua parte la inaugurarea Muzeului *Cuza-Vodă*. Îți mulțumesc foarte mult că nu m-ai uitat. Îmi pare însă rău că nu pot lua parte din cauză că în ziua de 24 ianuarie sunt *Serbările Unirii* și trebuie să fiu la reședință, căci poporul vrea să te vadă.

Aducem respectuoase mulțumiri dlui general Linteș pentru inițiativa bună, iar pe tine te felicităm din toată inima pentru munca rodnică și cu destulă competență pentru această realizare patriotică.

Cu aceeași caldă considerare,

Col. Ciupagea³⁷¹

Prefect Ținut Tutova

Ps. Când vin prin Galați voi vizita și eu acest Muzeu.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 525.

³⁷¹ Nicolae Ionescu, „Învățămintul în județele Vaslui, Tutova și Fălciu în perioada interbelică (4)”, în *Elenaul*, Anul XVI, nr. 149, iulie 2014, p. 15, „în ziua de 20 martie 1938, prefectul, colonelul Codrat Ciupagea, împreună cu medicul veterinar primar al Județului Tutova, inspectau comunele Puiști și Lălești”.

376

București, 21 ianuarie 1939

Staja Țării-Comandamentul
Comitetul Permanent
Șos. Bonaparte, 8
Nr. 62.541

Onor,
Asociația Casa Cuza-Vodă Galați

Primind invitația Dvs pentru a participa la festivitatea inaugurării Muzeului *Cuza Vodă*, vă rog să primiți pe această cale viile mele felicitări pentru opera pe care o înfăptuiți prin înființarea acestui Muzeu.

Regretând că ocupațiunile nu-mi permit a participa la această inaugurare, vă mulțumesc călduros pentru invitație și vă rog să primiți străjereasca urare de *Sănătate*.

Consiliera Permanentă a *Strajii Țării*
N. Cămărașu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 350/1939, f.47.

377

Galați, 22 Ian(uarie) 1939

Stimate Domnule Lt. Colonel³⁷²,

Îngăduiți unui vechiu profesor din localitate, să contribuie la frumoasa și româneasca strădanie a Dvs., pentru reclădirea *Casei Cuza-Vodă* cu o modestă schițare, aici alăturată, despre Cuza-Vodă la Galați, publicată în 5 numere de curând, în ziarul *Neamul Românesc* din București.

Să trăiți mulți ani cu sănătate, să fiți pilduitor și altora pentru munca de folos obștesc.

Cu deosebită stimă,

Gh. Munteanu - Bârlad, Prof. pensionar
Str. Maior Fotea nr. 17

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 520.

³⁷² Scrisoare adresată Lt.col. Victor Rațiu.

378

23 Ianuarie 1939

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Persoană juridică
Nr. 637

Depozitele Fluviale de Materiale,

În cadrul festivităților de inaugurare a MUZEULUI „CUZA VODĂ”, va avea loc în ziua de 24 Ianuarie crt. orele 13.00, la *Cercul Militar* din Galați un banchet dat de Excelența Sa Rezident Regal al Ținutului „*Dunărea de Jos*”.

Cu onoare rugăm să binevoiți a aproba pentru această zi, ora 12.30, *Jazz-ul Marinei*.

Președintele Asociației *Casa Cuza-Vodă*,
General, Gheorghe Linteș

Președintele Comitetului de Direcție,
Lt. Colonel V. Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 469.

379

24 Ianuarie, 1939

**Te-Deum
de 24 Ianuarie la Catedrala orașului (Galați)**

Cu ocazia zilei de 24 ianuarie a avut loc la Catedrala orașului un *Te-Deum*. Slujba religioasă a fost oficiată de Î.P.S.S. Episcopul Cosma al *Dunării de Jos*, înconjurat de un sobor de preoți.

Au asistat la *Te-Deum*:

Excelența Sa, dl ministru plenipotențiar Victor Cădere, Rezidentul Regal al Ținutului *Dunărea de Jos*; D. V. Țoni, subsecretar de stat la Ministerul Educației Naționale; general Dumitru Popescu, comandantul Garnizoanei Galați; prefect, colonel Pompiliu Subotin; D. Hozoc, Prim Președinte al Curții de Apel; general dr. Traian Gruescu, primarul municipiului; N. Brăescu și Paraschiv Paraschivescu, Președinții Secției a II-a a Curții de Apel Galați; O. Popescu-Scheianu, Procuror General; col. Gazi Miltiade, inspector administrativ al ținutului (director de cabinet al domnului Rezident Regal); G. Popescu, Prim Președinte al Tribunalului; colonel Manoliu, Președintele Tribunalului militar; G. Naumescu, Președintele Secției II-a a Tribunalului Covurlui; N.

489

Lupașcu, Prim Procuror; colonel Barbu, Inspectorul regional al Jandarmeriei Ținutului; D. Mântulescu, Inspectorul regional al Poliției și Siguranței *Dunării de Jos*; D. Dumitrescu, Chestorul municipiului; maior Niculescu, comandantul Legiunii de Jandarmi Covurlui; colonel Țopârlan, comandantul Batalionului 3 ad-tiv; lt. colonel Mitică Panaite, comandantul Interimar al Regimentului 11 Dorobanți „Siret”; colonel Popescu, comandantul Brigăzii 21 Infanterie; colonel Gavrilescu, comandantul Regimentului 3 Artilerie; colonel Radu Miculescu, comandantul Regimentului 8 Călărași; maior-magistrat Soltan Chiril; lt.comandor Deleanu; lt.comandor Pelimon; maior Dumitriu; maior Boteanu; Ioan Borvizeanu, Președintele Camerei de Comerț din Galați; Al. Portase și L. Luca, Ad-tori financiari; dr. Otto Ritter, medic primar, etc.etc.

După oficierea serviciului divin asistența a trecut în fața Catedralei unde dl general Dumitru Popescu a ținut o inimoasă cuvântare, arătând ce înseamnă ziua de **24 Ianuarie** pentru români.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f.539 (v).

380

24 ianuarie 1939

Cuvântarea Lt. Col. Rațiu la Serbarea Străjerească

Exceleență,
Doamnelor, Domnilor Străjere și Străjeri

Astăzi, Galații este în mare sărbătoare și marea cinste ce ni s-a făcut prin prezența unor mândre persoane, nu poate trece așa de ușor prin sufletele noastre.

Astăzi, Asociația *Casa Cuza-Vodă*, împreună cu toți Gălățenii, și odată cu ei toți acei care au contribuit efectiv cu cuvântul și îndemnul, astăzi au inaugurat, după cum știți, **Muzeul Cuza-Vodă**.

Cele ce am de spus vor începe cu sfârșitul cuvintelor D-lui General Linteș, Președintele Asociației, anume cu telegrama adresată de Asociația *Casa Cuza-Vodă*, Majestății Sale, Regelui Carol II-lea:

Astăzi, zi atât de mândră și atât de dorită a Neamului Românesc, strâns unit în jurul Majestății Voastre, Asociația „Casa Cuza-Vodă”, și, odată cu ea, întreaga populație a orașului Galați, sub patronajul Exceleenței Sale Dl. Victor Cădere, Rezidentul Regal al Dunării de Jos, a sfințit locuința fostului Domnitor și

depune cu profund respect la picioarele Majestății Voastre rugarea ca această operă să fie dăruită Strajei Țării, al cărui Comandant Suprem sunteți Majestatea Voastră.

Această hotărâre este confirmată prin Procesul-Verbal, încă din 23 Martie 1937, prin care, cu unanimitate, membrii Comitetului Asociației *Casa Cuza-Vodă* au hotărât să fie dăruită opera ei, *Strajei Țării*.

De ce am făcut așa:

- *Straja Țării* este marea instituție prin care trece azi sufletul, firea și întreaga ființă a tinerilor vlăstare;
- *Straja Țării* este furnalul unde se topesc și se contopesc sufletele acestor vlăstare pentru a se forma cetățeanul de mâine, mândru de numele de **român**, mândru de țara lui;
- *Straja Țării* este aceea care ne va făuri cetățeanul cu al cărui suflet vom ridica în jurul granițelor munții de oțel, peste care să nu poată trece nimeni. Ea ne va făuri cetățeanul conștient de rolul și locul ce ocupă în stat, dornic a intra pe deplin în drepturile lui;
- *Straja Țării* ne va da o țară mândră, va ști să pună bogățiile ei în lumină și va face să strălucească ca un glob de aur, comoară sufletească ce se găsește plămădită aici de sute de ani și care a îndreptățit numele de *Santinelă la Porțile Dunării*.

Străjere și Străjeri,

Veți găsi aci:

- exemplul de felul cum popoarele vrednice știu să-i cinstească pe înaintașii lor, nu numai pentru faptele mărețe și de curaj ce au săvârșit în viața lor, dar și pentru sentimentele ce fac să se nască în urmași;
- exemplul unei munci tăcute, dusă cu greu însă, urmărită cu încăpățănare până la capăt.

Acest locaș va forma altarul de închinăciune pentru D-voastră, cei tineri, la căldura căruia să vă căliți voința de a păstra patrimoniul sfânt al trecutului nostru și iubirea de Neam și Rege.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 513-514.

Fig. 40-41. Discursurile de la inaugurarea Muzeului Alexandru Ioan I-iu Cuza din Galați, 24 ianuarie 1939 (ziarul Actiunea, 27 ianuarie 1939).

ACTIUNEA

ULTIMELE STIRI SI REPORTAJE

15

Crema NIVEA

Prin continutul si de "Eucerin", NIVEA pătrunde bine în pori, învâta a împiedica respirația porilor și fără a lăsa un felu unturos. Pe lângă aceasta, Crema NIVEA va menține pielea fragilă și elastică.

Crema NIVEA în cutii și tuburi.

Serbarca dala creșutul "Central"

Un eveniment deosebit s-a petrecut în sala de spectacol a creșutului "Central" în ziua de ieri, 14 decembrie. Aici s-a desfășurat o serbarca în onoarea creșutului, organizată de către comitetul de organizare al creșutului. În cadrul serbarcii au fost prezentate diverse numere artistice, cântecuri și dansuri. Serbarca a fost foarte reușită și a avut un caracter educativ și recreativ. În ziua de mâine, 15 decembrie, va avea loc o nouă serbarca în onoarea creșutului "Central".

Informații

Manoia în arșura

Am văzut în ziua de ieri, în oraș, un incendiu care a izbucnit în strada "Măgurele". Din cauza vântului puternic și a uscăciunii aerului, focul s-a răspândit foarte repede, distrugând câteva case și un magazin. Pompierii au intervenit imediat și au reușit să stingă focul după câteva ore de luptă. Din cauza incendiului, au rămas fără domiciliu un număr de persoane. Autoritățile locale au început să organizeze acțiuni de ajutorare a celor afectați.

Academice

Am văzut în ziua de ieri, în oraș, un eveniment academic care a avut loc în sala de spectacol a creșutului "Central". A fost o sesiune de lectură și discuții, în cadrul căreia au fost prezentate diverse lucrări științifice și literare. Evenimentul a fost organizat de către comitetul de organizare al creșutului și a avut un caracter educativ și cultural.

Sorptitor special

Colaboratorii și invitații au participat la un eveniment special organizat în sala de spectacol a creșutului "Central". În cadrul evenimentului au fost prezentate diverse numere artistice și dansuri. Sorptitorul special a fost foarte reușit și a avut un caracter recreativ și educativ.

GHIN "ACTIUNEA"

Balul Breeei locale
organizat de ziarul
Actiunea, Vocea și Ecolul
SALA TEATRULUI "CENTRAL"
IN OURAND

ACTIUNEA

AZI LA SCALA

PREMIERA
SPECIAL-PATRIOTISM-DRAGOSTE
ULTIMATUM
DITA PARLO
Erich JOHANNSTROHEIM
BENJAMIN LANGREY

COMPLECTARE MUZICALA

Serbarca dala teatrul "Central"

Un eveniment deosebit s-a petrecut în sala de spectacol a teatrului "Central" în ziua de ieri, 14 decembrie. Aici s-a desfășurat o serbarca în onoarea teatrului, organizată de către comitetul de organizare al teatrului. În cadrul serbarcii au fost prezentate diverse numere artistice, cântecuri și dansuri. Serbarca a fost foarte reușită și a avut un caracter educativ și recreativ. În ziua de mâine, 15 decembrie, va avea loc o nouă serbarca în onoarea teatrului "Central".

Discursul dala liceului "Reșina Victor"

Un eveniment deosebit s-a petrecut în sala de spectacol a liceului "Reșina Victor" în ziua de ieri, 14 decembrie. Aici s-a desfășurat un discurs în onoarea liceului, organizat de către comitetul de organizare al liceului. Discursul a fost foarte reușit și a avut un caracter educativ și cultural.

Războiul și pacea

Un eveniment deosebit s-a petrecut în sala de spectacol a creșutului "Central" în ziua de ieri, 14 decembrie. Aici s-a desfășurat un eveniment în onoarea războiului și păcii, organizat de către comitetul de organizare al creșutului. Evenimentul a fost foarte reușit și a avut un caracter educativ și cultural.

Academice

Un eveniment deosebit s-a petrecut în sala de spectacol a creșutului "Central" în ziua de ieri, 14 decembrie. Aici s-a desfășurat o sesiune de lectură și discuții, în cadrul căreia au fost prezentate diverse lucrări științifice și literare. Evenimentul a fost organizat de către comitetul de organizare al creșutului și a avut un caracter educativ și cultural.

Sorptitor special

Un eveniment deosebit s-a petrecut în sala de spectacol a creșutului "Central" în ziua de ieri, 14 decembrie. Aici s-a desfășurat un sorptitor special în onoarea creșutului, organizat de către comitetul de organizare al creșutului. Sorptitorul special a fost foarte reușit și a avut un caracter recreativ și educativ.

GHIN "ACTIUNEA"

Balul Breeei locale
organizat de ziarul
Actiunea, Vocea și Ecolul
SALA TEATRULUI "CENTRAL"
IN OURAND

381

24 ianuarie 1939

**Cuvântarea Președintelui Asociației „Casa Cuza-Vodă”
General Gheorghe Linteș**

Stă în firea lucrurilor că orice înfăptuire temeinică, care leagă în decursul vremurilor strădania generațiilor unui Neam, să nu-și afle rostul decât în adâncurile sufletului Neamului.

Unirea de la 1859, începutul încheșării etnice a Neamului Românesc într-un stat național, este produsul frământărilor sufletului românilor de pretutindeni concretizat în crezul, „UN NEAM ȘI O CREDINȚĂ”, facă nestinsă ce a călăuzit destinele Neamului și i-a luminat calea de-a lungul veacurilor.

Înfăptuită de-atâtea ori cu mari și grele jertfe, însă numai pentru puțin timp, Unirea nu și-a aflat temeinicia decât atunci, când cele două Principate au luat cea hotărâre eroică de a-și da același Domn.

Și cum tainele firii nepătrunse, izvorâte din cutele sufletești, aranjază mai bine ca orice altă putere rosturile omenești, a fost să fie ca cel chemat să poarte coroana ambelor Principate, înfăptuind, UNIREA, UNIREA DE TOTDEAUNA, să plece chiar de aici de pe locul unde ne găsim. Iar noi, un mănunchiu sufleteșc din marea masă a Națiunii, chemați de acea putere tainică, crezul nostru de totdeauna, „UN NEAM ȘI O CREDINȚĂ”, să ne aflăm strânși ca să slăvim pe Domnul Unirii de atunci și să sfințim clădirea nouă ridicată pe locul unde a fost Casa lui.

Se împlinesc astăzi 80 de ani de când, prin alegerea făcută la București, s-a dat Coroana Domnească a Munteniei Domnitorului Moldovei, ales acolo cu 19 zile mai înainte, Alexandru Ioan Cuza, făcându-se astfel Unirea celor două Principate.

Ziua de 24 Ianuarie 1859 marchează în istoria Neamului nostru începutul Statului National ROMÂNIA.

Soarta a vroit ca primul purtător al Coroanei României să fie fostul Pârcălab al Galațiului, Colonelul Alexandru Ioan Cuza.

Actele mari săvârșite din timpul Domniei lui și calea trasată de dânsul către întregirea Neamului fac ca astăzi, când națiunea întreagă comemorează ziua de 24 Ianuarie, să ne îndreptăm cu pioasă smerenie și evlavie gândul nostru către cel ce a fost CUZA-VODĂ.

Slăvită să-i fie memoria!

Pe locul pe care ne găsim a fost Casa în care a locuit Cuza-Vodă de la 1844³⁷³ și până la 1859. Casa era proprietatea lui, a fost păstrată de familia lui și folosită după moartea lui, până la anul 1884, când Elena Doamna și copiii minori ai decedatului au vândut-o. **O hotărâre a Tribunalului de Covurului** din acel an arată amănunțit peripecțiile prin care a trecut această vânzare; peripecții ce au ținut vreo doi ani.

Încăpută pe mâini străine, Casa a suferit transformări în decursul vremii, de așa natură, că în ultimul timp ruina ei nu mai avea nimic din ce fusese odinioară; decât doar puțin din aspectul exterior.

Deși în *Statutele* Asociației noastre se prevede restaurarea casei, a fost cu neputință să înfăptuim această cerință, căci nu se mai putea restaura nimic. Temelia subredă și roasă de vreme, zidurile schimbate, primitive și surpate peste tot, interioare fără rost și dărăpănate, este tot ce mai rămăsese din ceea ce fusese altădată o locuință domnească.

Cu strângere de inimă gălățenii vedeau cum zi de zi timpul măcina și aceste ultime vestigii ale unui trecut, ce fusese odată fala orașului lor. Ideia restaurării Casei și aducerea ei în patrimoniul național a frământat în toate timpurile sufletele gălățenilor. Împrejurări vitregi au tot amânat această legitimă dorință. Realizarea ei s-a putut face abia acum, când numai era nimic de restaurat.

Și pe noi militarii ne-a frământat această idee, până ce într-o zi din primăvara anului 1937, am luat, împreună cu Lt. Colonelul Rațiu Victor, Șeful de Stat Major al Diviziei 21, hotărârea de a începe o acțiune puternică, pentru ca să aducem în patrimoniul național Casa lui Cuza-Vodă.

Primul lucru ce aveam de făcut era să ne consultăm cu gălățenii.

Într-o impunătoare Adunare Generală alcătuită de gălățenii de inimă de toate categoriile sociale și profesionale, care au răspuns la chemarea noastră cu un entuziasm de nedrescris, s-a hotărât să se constituie **Asociației Casa Cuza-Vodă**, care a și luat ființă juridică prin Jurnalul Tribunalului Covurlui Nr. 2114, din 14 Iulie 1937.

Scopul Asociației, după cum prevăd și *Statutele* era:

- Cumpărarea Casei Cuza-Vodă;
- Restaurarea acestei Case astfel cum a existat pe vremea când era ocupată de Domnitorul Cuza-Vodă;
- Înființarea unui locaș de cultură.

Conducerea Asociației a fost încredințată unui Consiliu compus din nouă persoane.

³⁷³ Informație eronată din acea perioadă istorică (prima jumătate a sec. al XX-lea). Familia Ioan și Sultana Cuza, părinții viitorului domn, s-au stabilit în Galați împreună cu cei trei copii, Sultana, Dimitrie și Alexandru; casa au ridicat-o în jurul anilor 1825-1826. Până în anul 1831 Alexandru Cuza a învățat în Pensionul francez a lui *Sachetti* din Galați. După studiile făcute la Iași și Paris îl aflăm pe Alexandru Cuza în anul 1842 la Galați ocupând postul de Președinte al Judecătoriei Covurlui, funcție care-i conferă rangul boieresc de *agă*.

Adunarea Generală mi-a făcut cinstea de a-mi încredința Președinția Consiliului.

Pentru execuție, Consiliul a alcătuit din sânul său un Comitet de Direcție în frunte cu Lt. Colonel Rațiu, care îndeplinea și sarcina de Secretar al Asociației. Trecându-se imediat la fapte, s-a lansat un *Apel* tuturor bunilor români, pentru ca să ne ajute fiecare după puterea lui.

Apelul a fost bine primit și ajutoare bănești au început să ne vină din toate părțile. Sucursala Băncii Naționale din Galați primise cu dragă inimă să ne colecteze bani. Apelul nostrum, purtat cu mult entuziasm de vrednicul meu colaborator Lt. Colonel Rațiu, pe la toate autoritățile și marile instituții, a avut un răsunet ce suntem datori să-l menționăm prin citarea marilor donator:

- Dl. Mircea Cancicov, Ministrul Finanțelor;
- Dl. Mitiță Constantinescu, Ministrul Economiei Naționale și Guvernator al Băncii Naționale;
- Dl. Nicolae Malaxa;
- Prefectura Județului Covurlui prin titularul său, Colonel Subotin
- Primăria Municipiului Galați prin titularii săi: Gh. H. Dumitrescu (ianuarie 1937-ianuarie 1938); Grigore P. Mihăilescu (ianuarie-februarie 1938); Theodor Atanasiu (februarie-octombrie 1938); Traian Gruescu (octombrie 1938-iunie 1940);
- Dl. General Mihai Ionescu, Președintele Consiliului de Ad-ție C.F.R.;
- Dl. Radu Irimescu, fost Ministru al Aerului

la care adăugându-se donațiunile mai mici; deosebit de contribuțiile în bani am primit și donațiuni în natură.

La 1 August 1937, când vedeam cu o vădită bucurie că fondul nostru bănesc crește într-un ritm din ce în ce mai accelerat, am intrat în tratative pentru cumpărarea casei și rezultatul a fost că la 8 februarie 1938 Casa a intrat în Patrimoniul Național. Tratativele au durat atâta timp pentru că proprietarii erau minori. Costul casei s-a ridicat la 970.000 lei.

Imediat au început și lucrările de restaurare. Consiliul văzând că restaurarea nu mai este cu putință, după cum am arătat în altă parte, a hotărât ridicarea unei noi clădiri, care să servească de Muzeu, iar alături să se facă o clădire a administrației. Cu facerea planurilor și a devizelor a fost însărcinat Domnul Arhitect Popescu de la Primăria Municipiului Galați.

Potrivit acestor planuri și devize, care au suferit unele modificări și completări în timpul construcției, s-au ridicat aceste două clădiri, la sfințirea cărora ați binevoit să ne onorați cu prezența Dvs.

Construcția ambelor clădiri s-a făcut în regie sub directa supraveghere a neobositului Lt. Colonel Rațiu. Asociația noastră, cu prețiosul ajutor al publicului românesc, a putut să ridice în mai puțin de opt luni de zile aceste două clădiri menite să

contribuie la dezvoltarea culturii naționale, perpetuând în același timp amintirea celui mai sfânt act din istoria noastră și slăvind pe cel ce a întrupat prima noastră Unire.

Am căutat să facem din ele un modest așezământ de cultură demn de cel ce-i va perpetua numele. Nu știu dacă am reușit așa cum ne îndeamnă inima; în raport însă cu mijloacele de care am dispus nu am putut face mai mult. Rămâne ca de aci înainte, noi, cât ne va mai sta în putință, și generațiile care ne urmează, să stăruim a completa așezământul cu ce mai e de trebuință.

În primul rând stă chestiunea dotării Așezământului. Statutele ne poruncește să-l facem „*locaș de cultură*”. Destinația cea mai potrivită ce-i putem da, este să întemeiem în acest așezământ un Muzeu în care să adunăm tot ceea ce a aparținut lui Cuza-Vodă, familiei și colaboratorilor lui: obiecte, mobile, documente, etc. și care au ilustrat epoca Unirii de acum 80 de ani.

Iată cum a luat ființă Muzeul *Cuza-Vodă*, unde ne găsim acum.

În privința dotării trimit de aici Apelul meu către toți bunii români să dăruiască cu dragă inimă și cu toată încrederea Muzeului *Cuza-Vodă* din Galați obiectele ce au aparținut Domnitorului Cuza-Vodă, familiei sale și colaboratorilor lui și care ar putea să servească ca mijloc înălțător educației naționale și patriotice a generațiilor viitoare. Toate darurile lor vor fi păstrate cu mare îngrijire și vor arăta pentru totdeauna cercetătorilor numele donatorilor.

La capătul realizării sale, Asociația pătrunsă de cele mai nobile sentimente de recunoștință, își îndeplinește o prețioasă îndatorire aducând prin mine mulțumirile cele mai călduroase tuturor donatorilor, care au contribuit cu largă inimă la ridicarea acestui așezământ.

Îndreptăm mulțumirile noastre Societății de Radio Difuziune și Presei pentru binevoitorul sprijin ce ne-a dat în eforturile noastre. Aducem mulțumirile noastre Lt. Colonelului Rațiu, valorosul și neobositul nostru colaborator, care printr-o muncă stăruitoare și o perseverență puțin comună, a făcut ca înfăptuirea acestui așezământ să se împlinească într-un timp atât de scurt. Aceleași călduroase mulțumiri aducem D-lui Avocat Vlad Dimitriu, care ne-a adus cele mai bune servicii în toate actele noastre de constituire și de cumpărare a Casei.

Un gest patriotic de o nobilă și deosebită importanță, a fost făcut de Dl. **Profesor Paul Pașa și D-na Ecaterina Pașa**, soția sa, prin aceea că au donat Muzeului *Cuza-Vodă* prețioasa lor colecție de obiecte științifice adunate cu multă trudă și mari cheltuieli în viața lor de profesorat.

Asociația aduce donatorilor cele mai vii mulțumiri și crede că nobilul lor gest să găsească imitatori care înțeleg scopul ce se urmărește prin ridicarea acestui așezământ.

Prezența Domniilor Voastre la solemnitatea inaugurării Muzeului *Cuza-Vodă*, fructul străduințelor noastre, ne onorează și ne umple sufletul de o firească mândrie. Vedem în deosebita atențiune ce ne-ați arătat o contribuție binefăcătoare la înălțarea și

întărirea nivelului cultural al Neamului nostru, prin faptul că străduințele noastre, făcute în acest scop, capătă astăzi o prețioasă aprobare a celor mai buni și mai nobili fii ai Neamului.

Din adâncul inimilor noastre, Vă mulțumim!

Indreptăm expresiunea omagiilor noastre și mulțumim Domnului Rezident Regal, Victor Cădere, pentru că, chiar de la instalarea Domniei Sale, cu o binevoitoare atențiune a luat sub directa D-sale ocrotire Asociația noastră, făcând ca ritmul realizărilor noastre să decurgă mai ferm și mai folositor.

Pe temelia pusă acum 80 de ani stă astăzi mărețul edificiu al României Întregite, ridicat cu multă trudă și grele jertfe de întregul Neam sub înțelepte conduceri a Marilor Regi Carol I și Ferdinand I.

Întregirea etnică este urmată, în mod evolutiv, de întregirea sufletească a căruia unic conducător și realizator este M.S. Regele Carol II-lea. În ritmul izvorât din Înalta Sa poruncă și îndrumare am găsit temelia de reazem a ideii ridicării acestui Așezământ sfințit azi.

Închinată Culturii Neamului, cu adâncă emoție simțim sufletele noastre mulțumite că am putut contribui cu puțin la înalta operă a iubitului nostru Suveran.

Împreună cu toată suflarea românească, care ia parte cu trup și suflet la înălțarea operei de redresare morală a Neamului, operă condusă cu atâta înțelepciune de Prea Înaltul nostru Rege, Asociația *Casa Cuza-Vodă*, cu cel mai profund sentiment de recunoștință și devotement, îi aduce urarea izvorâtă din Inima Românească, strigând:

Trăiască M. S. Regele Carol al II-lea!

Trăiască Măria Sa Mihai, Marele Voievod de Alba Iulia!

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 497-505.

382

24 Ianuarie 1939

Cuvântarea Lt. Col. Victor Rațiu

**Excelență,
Înaltprea Sfinte Părinte,
Doamnelor, Domnilor,**

Cele ce am de spus sunt autorizate de Domnul General Linteș, Președintele Asociației și pornite și din porunca Excelenței Sale, Dlui Rezident Regal, Victor Cădere,

pentru a arăta numai cum a luat ființă și prin ce greutate a trecut Asociația până să ajungă la capătul sforțărilor ei.

Cândva, un mare scriitor a spus: „*ne este dat cuvântul pentru a ne ascunde gândul*”³⁷⁴.

Va fi poate așa, însă astăzi la o așa de mare și frumoasă sărbătoare trebuie să deosebim cât s-a înșelat de mult acest cărturar și de aceea voi dezvălui gândul și sufletul nostru întreg, pentru învingerea greutăților din partea noastră; dacă nu vor constitui un exemplu, vor servi cel puțin de stimulent urmașilor întru îndeplinirea faptelor bune. Voi arăta cum a luat ființă Asociația, căci încercări au mai răsărit când și când, fără însă a duce la vreun sfârșit.

Într-una din zile citeam o lucrare a D-lui Prof. Dr. Șoimescu³⁷⁵, din Ministerul Cultelor, și aici am găsit cuvântarea M.S. Regelui cu ocazia inaugurării *Arcului de Triumf* din București.

În Înalta Sa înțelepciune și înțelegere a înfăptuirilor omenești și mai ales a rostului fiecărui cetățean în țara lui, M.S. Regele, ctitorul Renașterii Românești, a pronunțat o lozincă ce trebuie să fie scrisă la toate răspântiile și trâmbițată la toate colțurile țării.

Iată lozinca:

Cetățene, aci zac sufletele a 800.000 de morți. Întreabă-te în fiecare zi ce ai făcut pentru consolidarea și propășirea țării tale. Aș dori, să fie cât mai puțini acei care rostind, să-și ascundă fața în mâini pentru că nu au făcut nimic.

Citeam această lozincă într-una din zile, zi în care printr-o întâmplare, toate ziarele locale și cele din București strigau, cu îndreptățită indignare „*scoaterea în vânzare a locuinței Domnitorului Alexandru Ioan Cuza*”.

Îndemnat de lozinca Regelui, am luat primul contact cu Domnul Avocat Vlad Dimitriu din baroul de Covurlui, și mânat de admirabilul D-sale avânt am conceput împreună răscumpărarea acestui locaș, nebănuind atunci câte greutate, mai ales de ordin sufletesc, va trebui să întâmpin.

În anul 1936 nu am reușit decât să îndepărtez vinderea la licitație și să înlătur dărâmarea și parcelarea locului, așa după cum intenționau ultimii și barbarii proprietari.

Începutul anului 1937 nu aduce nici o speranță, deoarece adresându-mă diferitelor personalități, am avut ocaziunea să constat că inițiativa ce urma să se înfiripeze, nu era un lucru nou la Galați și că în urma tuturor rămăsese acum numai neîncrederea, ba chiar mă încerca și un soi de dezamăgire auzind ideile ce mă

³⁷⁴ Niccolo Machiavelli, *Principiele*: „Dumnezeu ne-a dat cuvântul pentru a ne ascunde gândul”.

³⁷⁵ Prof. Dr. Ștefan Șoimescu era comandantul *Strajei Țării* în 1938.

Fig. 42. Casa Cuza-Vodă din Galați, detaliu veranda pentagonală (dreapta), ante 1938, pe fundația descoperită în 2020 (foto: George Makşay, Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Fig. 43. Fundația inițială a verandei pentagonale a Casei Cuza-Cuza, descoperită în vara anului 2020 (Arhiva științifică a Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

frământau. Toate acestea însă se păreau că măresc îndemnul meu pentru a începe; îmi trebuia o ocaziune pe care zilnic o pândeam.

Luna Maiu 1937 îmi oferă o prea fericită ocaziune, prin Congresul Contabililor Autorizați din întreaga țară care a avut loc la *Liceul Comercial din Galați*, prezidat de distinsa persoană, Dl. Trancu-Iași. Cu această ocaziune va trebui să remarc deosebita înțelegere și căldură cu care Domnul Eșanu, pe atunci Directorul B.N.R. filiala din Galați, azi Inspector la aceeași instituție, în București, a îmbrățișat gândul meu și m-a invitat să iau parte la Congres.

Și acum văd neliniștea ce stăpânea pe Dl. Eșanu care abia aștepta momentul să-mi ofere ocazia de a vorbi. Mă prezentam cu o chestiune cu totul nouă pentru mulți din participanții Congresului, dar fiind și în afara preocupărilor contabilicești, ideile mele sunt ascultate cu deosebită atențiune și entuziasmul este atât de pronunțat, că numai în 10 minute, după ce am terminat cele ce am avut de spus, congresiștii ca un bloc, subscriu suma de 100.000 lei.

Acesta este primul început care abia se vede în zarea drumului nesfârșit care, de aici înainte, se deschide în calea noastră.

La câteva zile după aceasta, am gândit și am luat contact cu reprezentanții tuturor grupărilor politice din Galați, pentru a vedea părerea acestora, și mai ales pentru a-i încunoștiința, că venind vreunul la cârmă, să nu împiedice lucrul început.

Trebuie să mărturisesc, și pentru mândria Neamului nostru să o spun, că fără nici o excepție, toți acești reprezentanți au fost entuziasmați de noua inițiativă și cuvintele lor de atunci au început să-mi călească voința de a începe cu toată siguranța, voință ce se transforma în încăpățănare.

Astfel pregătit și documentat m-am prezentat D-lui General Linteș care în Adunarea din ziua de 5 Iulie 1937 a pus bazele Asociației *Casa Cuza-Vodă* a căror scopuri au fost expuse de D-sa.

Îmi reamintesc de ziua când a fost necesar să ne prezentăm la Tribunal pentru îndeplinirea formelor legale, ce număr impresionant de participanți, cărora li se citea pe față nu numai dorința, dar și convingerea că de această dată se va pune sfârșit unei situațiuni care dăinuia de atâta vreme.

În acele clipe nu știu ce gândeau ceilalți membrii din Asociație, știu însă că eu, care plănuisem toate acestea, abia acum mă întrebam ce este de făcut pentru că o chestiune atât de grea era greu de început și de dus.

Desigur că întâmplările sunt și ele de cele mai multe ori acelea care favorizează, sau nu, o acțiune omenească și este suficient să vă expun una din ele, pentru ca să vă convingeți cu câte a avut de luptat Asociația.

Astfel, în Septembrie 1937, văd că mai multe mașini strânse la Prefectură și întrebând ce s-a întâmplat, mi se spune că a sosit în localitate Domnul Ministru de

Fig. 44. Vechea fundație a Casei Cuza-Vodă, descoperită în 2020 (Arhiva științifică a Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Finanțe, Mircea Cancicov. Îmi veni în gând de a mă prezenta D-sale și a-i arăta rostul Asociației.

Căutând să intru am fost oprit pentru motivul, așa mi se spunea, că sunt alte chestiuni mai importante și că Excelența Sa nu va avea timp de așa ceva.

Nu am disperat și așteptând am reușit să mă strecur printre cei prezenți și să mă prezint D-lui Ministru, căruia i-am expus hotărârea luată de Asociație.

Din cei prezenți se ridică cineva care arată că intențiunea Asociației nu se sprijină pe o dovadă de autenticitate a acestei case, lăsându-se a se înțelege că pentru acest motiv nu s-a făcut nimic până acum.

Mărturisesc că mi se tăiase respirația și nu aș fi putut scoate o vorbă, dacă mi se cerea în acel moment. Sunt însă salvat, deoarece Excelența Sa adresându-mi-se îmi răspunde:

Domnule Colonel, nici pe D-ta și nici pe mine nu ne privește dacă aceasta este sau nu locuința fostului Domnitor. Opinia publică pe aceasta o știe și despre ea vorbește și aceasta opinie publică are nevoie să primească o satisfacție și care va fi dată de Asociația Dvs. Pentru aceasta subscriu suma de 1.000.000.

Dârzenia Domnului Ministru Mircea Cancicov azi capătă și altă însemnătate, căci este de neînchipuit câtă bucurie am simțit cu toții în ziua când, **curățind pereții am găsit sub varul și zugrăvelile puse de vremuri, inițialele Domnitorului, care se văd păstrate aici în Muzeu așa cum au fost găsite.** Iată certificatul pe care îl poate prezenta azi Asociația și în felul acesta este de sperat că vechiul proces se poate spera definitiv închis.

O primă și singură datorie a membrilor din Comitet era **munca**. Această muncă nu ar fi folosit la nimic, dacă ea nu era prestată continuu, cu înțelegere și deplină încredere.

Comitetul Asociației, după cum a arătat Dl. General Linteș, a delegat o Comisiune restrânsă, sub conducerea mea, care să urmărească clipă de clipă mersul lucrărilor.

Aci trebuie să mărturisesc că din primele zile a sosirii la Galați a Excelenței sale Dl. Victor Cădere, Rezydent Regal al *Dunării de Jos*, Excelența sa a urmărit de aproape mersul lucrărilor, îndemnând continuu pentru ca aceste lucrări să ajungă în fine în timp așa de scurt la capătul lor.

Desigur că acestei Comisiuni, care a lucrat pe teren, nu-i revine nici un merit în plus, și dacă azi este o laudă de adus, apoi ea se împarte în mod egal tuturor membrilor Asociației pentru că:

- **ce stimulent** puteam să avem mai trainic decât bunătatea fără margini, competența desăvârșită și încrederea nelimitată a Domnului General Linteș?
- **ce siguranță** puteam să avem mai mult decât ochiul zilnic al Domnului Colonel Subotin, Prefectul Județului, care deși extrem de preocupat cu noua

sa funcțione, găsea clipe de răgaz pentru a vizita zilnic șantierul pentru a ne da îndrumările necesare?

- **ce îmbucurătoare** era vizita zilnică a bătrânelului Domn Pașa, veșnic zâmbitor și nerăbdător că nu poate aduce mai degrabă obiectele D-sale la adăpost și siguranță.
- **Figura severă** a D-lui Tohăneanu, cuvântul spus larg care stă totdeauna drept în față, a constituit pentru noi răcoritorul necesar în fierbințelele ședințelor de Comitet. Mi-a fost dat să văd bărbăția cu care Dl. Tohăneanu a apărut Asociația contra clevetirilor care desigur nici azi nu s-au stins.
- **Moldoveanul domol** care să păstrează mereu pe aceeași linie, nu și-a schimbat firea nici aici, și de aceia Domnul Aurel Vidrașcu, cu zâmbetul său pe jumătate mărturisit, a constituit pentru noi reazemul sigur al integrității Asociației.
- **Cu ochii jucăuși** în dosul unei perechi de ochelari mari, mângâind când pe unul când pe altul, găsea repede soluția cea mai echitabilă când se iveau oarecare susceptibilități. Acesta este Domnul Avocat Gr. Mihăilescu, bine dotat și cu un deosebit gust artistic.
- **Ajung** la dl. **Arhitect Popescu**, un spirit meditativ, cu un gust arhitectonic rafinat, cu o solidă pregătire profesională, și care ne da posibilitatea de a ne fixa în câteva aruncături de creion imaginea lucrării de azi.
- Nu voi uita aci să vorbesc de sprintenul ajutor al **D-lui Arhitect**, Domnul **Caramfil**, cu care dis-de-dimineța și până noaptea târziu ședeam pe șantier și ne sfătuiam cum să facem mai bine.
- Închei, în fine, prezentarea mea cu simpatica figură a D-lui Avocat **Vlad Dimitriu**, spirit vioi, hotărât și trebuie să mărturisesc că în orele mele de deznădejde D-sa mi-a fost balsamul plin de putere.

Înainte de a încheia cuvintele mele, mai sunt dator două explicații: asupra aspectului exterior și împărțirea pe care o vedem în interior.

Cu toată stăruințele depuse și scotocind arhivele ce am avut la îndemână nu am găsit nici-un document, fotografie sau o descriere cel puțin a fostei locuințe. Mijlocul nostru de orientare a fost constituit din felul cărămizilor și mergând după ele am păstrat tot ceea ce am găsit cu unul și acelaș fel de cărămidă. Clădirea așa cum am găsit-o, avea pe latura din față două ieșinduri de formă bastionară, care azi nu se mai văd și cu drept cuvânt, pentru că păstrând o cărămidă din care erau construite aceste două ieșinduri, citim pe ea anul 1897; deci a fost un adaos făcut mult mai târziu.

Trecând la interior trebuie de știut că împărțirea veche a Casei este aceasta de azi pentru că noi am dezgropat și temelia și la aceasta am găsit cinci încăperi jos și una sus. Cu siguranță că în vechea locuința nu se trecea ca acuma pe sub aceste bolți, dar le-am

făcut așa pentru a avea realizat admirabilul aspect al interiorului, potrivit cu destinația ce s-a dat acestei clădiri.

Întrucât eu am fost acela care am luat contactul personal cu marii donatori, vă rog să-mi permiteți ca și eu să le adresez respectuoase mulțumiri pentru căldura și puterea patriotismului cu care aceste personalități au răspuns imediat la primul Apel.

Să mulțumesc tuturor acelor care prin obol, sfat sau îndemn, au contribuit la desăvârșirea acestei lucrări.

Să mulțumesc, în fine, membrilor din Comitetul Asociației, care în frunte cu Domnul General Linteș, prin deplina și delicata lor încredere, au făcut posibilă înfăptuirea acestei opere.

Exemplul nostru să constituie cel puțin un îndemn pentru atâtea fapte ce mai sunt încă necesare Neamului nostru.

Închei dând citire telegramei adresată M.S. Regelui:

Astăzi, zi atât de mândră și atât de dorită a Neamului Românesc, strâns unită în jurul Majestății Voastre, **Asociația „Casa Cuza-Vodă”**, și odată cu ea întreaga populație a orașului Galați, sub patronajul Excelenței Sale, Dl. Victor Cădere, Rezidentul Regal al „**Dunării de Jos**”, a **sfințit locuința fostului Domnitor** și depune, cu profund respect, la picioarele Majestății Voastre rugarea ca această operă să fie dăruită **Strajei Țării**, al cărui Comandant Suprem sunteți Majestatea Voastră.

s.s. Lt. Colonel Rațiu

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 506-512.

383

24 ianuarie 1939

Discursul d-lui ministru D.V. ȚONI

După îndelung aplaudata Conferință a d-lui colonel Rațiu, ia cuvântul dl D. V. Țoni, Subsecretar de Stat la ministerul Educației Naționale, care spune următoarele:

Mulțumesc cu recunoștință Comitetului Asociației „Casa Cuza-Vodă”, în frunte cu dl general Linteș, pentru cinstea ce mi-a făcut de a mă invita la această sărbătoare, dându-mi bucuria să văd ce frumos s-a înfăptuit un gând care era și

Inaugurarea muzeului Cuza-Vodă din Galați

Urmare din pagina 9-a

o trasatură caracteristică, încă, la monștrii patriști ai lui Simion Bărboiu.

La 9 iunie parțile revoluționare au intrat în Galați, în ziua în care Constituția pe care o scrieră forța și au înălțat steagul revoluționar.

Sărbătozile revoluționare naționale a căror desfășurare a avut loc în ziua de azi, au avut în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

Cuvântarea d-lui Victor Cădere, rezident regal al ținutului Dunărea de Jos

Căderea, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

De la vecinii noștri

Neoslovacia
VIZITA CONTEILOR CIANO VA FI URMATĂ DE O MAI MARE TURNOARE A RELATIILOR ECONOMICE DINTRE CELE DOUA TĂRI.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

Neoslovacia
VIZITA CONTEILOR CIANO VA FI URMATĂ DE O MAI MARE TURNOARE A RELATIILOR ECONOMICE DINTRE CELE DOUA TĂRI.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

Neoslovacia
VIZITA CONTEILOR CIANO VA FI URMATĂ DE O MAI MARE TURNOARE A RELATIILOR ECONOMICE DINTRE CELE DOUA TĂRI.

În ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar, au avut loc în Galați o desfășurare deosebită, în ziua în care a fost înălțat steagul revoluționar.

De TOATE și de PREȚUTINDENI

Sunteți nervos?
Medicul Leonor a inventat un fel de nouă răzătoare 20 de ani în urmă. Răzătoare care nu tăia părul, ci îl îndepărta de pe corp.

Inundații în Germania
Inundațiile în Germania sunt deosebit de terifiante. În unele locuri, apele au atins înălțimi deosebite.

24 milioane dolari
În urma unor ploți mari, apele fluviului Rin s-au revărsat înfocându-se în mari incendii de pășuni în jurul Babel.

Un telescop nou
Un telescop nou a fost inventat de un savant italian. Acest telescop este deosebit de precis și ușor de folosit.

Un copil mai vechi alfabetic
Un copil din România este primul care a învățat să scrie înainte de a învăța să citească.

Neonoseutul
Un neonoseut nou a fost inventat de un savant francez. Acest neonoseut este deosebit de eficient și ușor de folosit.

Un copil mai vechi alfabetic
Un copil din România este primul care a învățat să scrie înainte de a învăța să citească.

Neonoseutul
Un neonoseut nou a fost inventat de un savant francez. Acest neonoseut este deosebit de eficient și ușor de folosit.

Un copil mai vechi alfabetic
Un copil din România este primul care a învățat să scrie înainte de a învăța să citească.

Neonoseutul
Un neonoseut nou a fost inventat de un savant francez. Acest neonoseut este deosebit de eficient și ușor de folosit.

Un copil mai vechi alfabetic
Un copil din România este primul care a învățat să scrie înainte de a învăța să citească.

Neonoseutul
Un neonoseut nou a fost inventat de un savant francez. Acest neonoseut este deosebit de eficient și ușor de folosit.

Fig. 45. 27 ianuarie 1939, ziarul România publică evenimentul inaugurării Muzeului Alexandru Ioan I-cu Cuza, de la Galați.

al meu. De multe ori și în multe locuri – odată chiar și în Parlament – am arătat ce rușine însemna pentru orașul Galați, unul din cele mai vechi și mai însemnate centre ale țării, lăsarea în părăsire și în ruină a Casei în care a stat cândva Pârcălabul, care apoi trebuia să fie Domnitorul Unirii din 1859, Alexandru Vodă-Cuza.

Rușinea a fost, în fine, înlăturată. Comitetul, în frunte cu distinsul ostaș dl general Linteș, având ca secretar inimos și stăruitor pe dl Lt. col. Victor Rațiu, a izbutit, după o strădanie nu din cele mai ușoare, să adune fondurile trebuitoare pentru ca să cumpere casa, să o restaureze în admirabile condițiuni și să instaleze în ea un **Muzeu Regional** de o importanță cu totul deosebită.

Fapta săvârșită de acest Comitet este de un adânc și luminat patriotism și de o înaltă moralitate, constituind una din cele mai grăitoare pilde de înțelegere a datoriei ce avem de păstrat cu sfințenie, tot ce ne-a rămas de la înaintași, de la acel prin care Neamul a dăinuit prin veacuri și a biruit. De aceea sunt mândru și fericit că pot astăzi, eu, cel legat cu aproape întreaga mea viață de acest oraș, să exprim din partea Ministerului Educației Naționale, gratitudinea vrednicilor ostași și tuturor celor ce s-au alăturat lor, cu credință și jertfă, ca să se realizeze o operă de valoare educativă și conștiință națională cu adevărat pilduitoare.

S-a îndeplinit prin restaurarea și transformarea în Muzeu a „Casei Cuza-Vodă”, o întreită datorie.

Întâi de toate către acest oraș, Galați, care nu mai putea fi lăsat să dea impresia lipsei de pietate pentru marile sale amintiri, a unei cetăți care uitând tot ce are în trecutul său de glorie și măreție, nu mai adăpostește decât suflete moarte.

Apoi, către Marele Voievod al Unirii, cel sortit de Dumnezeu să fie purtătorul coroanei de Domn al Principatelor Unite, în clipa când visul atâtor rânduri de înaintași, a luat ființă prin chipul și cum și-a înțeles misiunea de cărmuitor și prin iubirea lui de Patrie și Popor, din care au ieșit neuitatele sale reforme; a fost pregătitorul României Mari de astăzi, înșiruindu-se ca strălucit urmaș al slăviților conducători de țară, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Amintirea lui trebuie deci să fie eternă în sufletul Românilor.

Și în al treilea rând, s-a îndeplinit o datorie către generația actuală și către cele viitoare.

Ca ele să meargă pe drumul celor dinainte, ca ele să contribuie la asigurarea și mărirea Patrimoniului Național, au neconținut nevoie de un sprijin moral, și altul, mai puternic decât îndemnurile marilor noștri morți, nu poate fi.

O întâmplare, o fericită întâmplare, face amintirea lui Cuza-Vodă să fie reîmprospătată tuturor românilor, prin această sărbătoare de la Galați, într-un timp când din hotărârea marelui Rege ce ne cărmuiește astăzi, România,

adunându-și toate puterile și reîntronându-și în suflet toate virtuțile străbune, își pregătește strălucit viitor prin organizare nouă, prin muncă obștească desfășurată în ordine, disciplină și frățească armonie. Închinându-ne, deci, cu venerație amintirii sacre a Domnului Unirii și având mereu înaintea pilda vieții sale, să înconjurăm toți până la unul cu iubire fără margini pe Regele ctitor de Țară nouă, și să-l urmăm cu devotament neșovăitor pentru ca întărindu-i temeliiile și înălțând-o neconținut către lumină, să ne trăiască peste veacuri, orice ar fi să aducă ele, în cinste și glorie, Patria.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 539;
Ziarul Acțiunea, an. X, nr. 2594, vineri, 27 ianuarie 1939, p. 1.

384

24 Ianuarie 1939

**Cuvântarea d-lui Victor Cădere,
Rezident Regal al Ținutului *Dunărea de Jos***

Crainicul Societății de Radiodifuziune a citit următoarea cuvântare, a d-lui Victor Cădere, Rezident Regal, care participând la tradiționala recepție, de la Palatul Regal, a membrilor ordinului „*Ferdinand I*”, a fost nevoit să lipsească de la solemnitatea din Galați³⁷⁶.

Domnule Ministru, domnule Președinte, Doamnelor și Domnilor,

În cadrul unei mișcătoare solemnități s-a sfințit și inaugurat astăzi Casa și Muzeul Cuza-Vodă. În modestele încăperi de altădată, peste care a trecut urgia uitării și părăsirii, acum 90 de ani și mai bine, în primăvara furtunosului an 1848, fostul Pârcălab al Galaților **Ion Cuza** și fiul său **Alexandru**, aveau la primul Proiect al Constituției Moldovei intitulat „*Dorințele Partidei Naționale din Moldova*”, redactat de Mihail Kogălniceanu.

³⁷⁶ Mesajul a fost citit și transmis în direct din sala Teatrului *Odeon* din Galați.

Mișcarea Națională moldovenească a fost însă repede înăbușită de Mihalache Sturdza. Unii dintre semnatari au scăpat de urgia Domnitorului exilându-se în străinătate, iar la 3 Maiu găsim pe Alexandru Cuza la Blaj, unde poporul român din Ardeal afirma drepturile sale naționale, sub influențele vorbe ale lui Simion Bărnuțiu. În Iunie, găsim și pe patrioții munteni în tabăra revoluționară de la Islaz și apoi la București.

Deși mișcarea de la 1848 n-a putut da rezultate imediate, ea a putut redeștepta conștiința națională, a reușit să aprindă conștiința românească, chemând-o la o viață nouă. Ideea Unirii tuturor românilor își făcuse drum și nici o putere nu ar fi fost în stare s-o oprească.

Mai târziu, vine Domnitor al Moldovei Grigore Ghica, cu care Alexandru Cuza era prieten și atunci ajunge, ca și tatăl său, Pârcălab al Galațiului, post pe care-l ține multă vreme și sub Vogoride. Când însă acesta a început cunoscutele sale persecuțiuni asupra uniuniștilor și mai ales când pregătirile pentru alegeri ale Divanului Ad-hoc nu erau altceva decât abuzuri prin care se încerca falsificarea voinței naționale, Alexandru Cuza își dă demisia, ia inițiativa și intră pe față în rândurile uniuniștilor.

Scoborător din vechea boierime moldovenească, prin cultura sa aleasă și sufletul său deosebit, colonelul Alecu Cuza era mult apreciat nu numai de compatrioții săi ci și de străinii care îl cunoșteau. Astfel, consulul francez raporta despre el că trece drept unul din fruntașii cei mai capabili și energici din țară, iar prin averea și relațiunile sale ocupă un loc însemnat în opinia publică. Astfel, nu e de mirare că atunci când Divanul Ad-hoc a ajuns să afirme, în fața lumii, voința Neamului românesc, tocmai el fu Alesul!

Prin alegerea Domnitorului unic în ambele Principate în persoana Pârcălabului Alexandru Cuza, se consfințea, în carne și oase, un vis, un ideal, un crez al mai multor generații. Cuza întruchipa triumful unei mari idei călăuzitoare, o stea a destinului unui Neam.

Patriot convins, iubitor de popor, om chibzuit și drept, a disprețuit zavistia politicianismului și partidelor, urmărind întru totul binele obștesc. Această față politică a Domnitorului celei dintâi Uniri, constituia afirmarea morală, în actualitatea timpului său, a adevăratului om de stat.

Nu voiu aminti aci faptele marelui Domnitor, dar prin cinstirea memoriei lui, prin readucerea în planul actualității a acestui fruntaș și a figurii sale, se așează în actualitatea de astăzi o mare icoană a trecutului, și mai ales prin actualizarea **Casei în care a trăit, în care a copilărit și a visat despre Unire și despre atâtea mari probleme, care atingeau destinele Neamului nostru.** Prin aceste amintiri

scumpe, adunate în această Casă, care vor vorbi generațiilor viitoare de Domnitor, noi ne-am împlinit o datorie de pioasă recunoștință.

Cunoscând sufletul nostru românesc, sunt sigur că acest așezământ va deveni un loc de pelerinaj, **așa cum altă dată, tinerii aveau drept loc de pelerinaj uitatul mormânt al lui Cuza Vodă de la Ruginoasa.**

Poate că nici noi n-am adus în trecut întregul nostru prinos de recunoștință Domnitorului. Dar astăzi, când s-a restaurat Casa care adăpostește atâtea sfinte amintiri și când păstrăm în ea, de acum înainte, atâtea lucruri prețioase trecutului, sunt sigur că ele, încredințate acelei admirabile instituțiuni care este „Straja Țării”, rând pe rând, tinere suflete vor veni să deslușească aci tainele trecutului nostru eroic. Vor găsi aci îndemnul și încrederea în destinele Neamului și vor învăța că fără curaj, muncă, abnegație și devotament, nici o faptă mare nu poate fi realizată.

Pe jertfa generației de la 1848 s-a ajuns la prima Unire, sub Cuza-Vodă;

Pe vrednicia soldaților de la Plevna și Grivița, Carol I a dat Regatul Independent;

Pe avântul și sacrificiul comun al poporului român de pretutindeni, Ferdinand I a întregit România;

Pe umerii noștri și ai generațiilor mai tinere apasă răspunderea păstrării și întăririi Patrimoniului Național.

Astăzi, mai mult decât oricând, unirea forțelor naționale este o datorie, un comandament suprem exprimat cu atâta claritate de înțeleptul nostru Conducător și Rege, Majestatea Sa Regele Carol al II-lea. (Aplauze puternice, ovațiuni).

Și dacă e un omagiu pe care să-l aducem în această zi de **24 Ianuarie**, lui **Cuza-Vodă** și întregii **generații de patrioți a anului 1859**, nu cred că este altul mai înălțător și mai nobil, decât să **rămânem Români, bătrâni și tineri, uniți în cuget și simțiri, așa cum ne arată, din generație în generație, mersul Redeșteptării noastre Naționale.**

(Aplauze prelungite; Corul intonează: „Imnul Regal”).

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 541;

Ziarul *Românul* din 27 I 1939.

385

24. I. 1939

Telegramă

Fiind în imposibilitatea de a lua parte la festivitatea inaugurării **Muzeului Cuza-Vodă**, transmit pe această cale felicitările mele inițiatorilor, membrilor și tuturor care au contribuit la această operă Națională și Patriotică.

Ministrul Apărării,
G-ral Divizie N. Ciupercă³⁷⁷

Generalului Linteș, Președintele Asociației *Casa Cuza Vodă* Galați.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 515.

386

24.I.1939

Telegramă

Dlui Lt. Colonel Rațiu, Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați

Rog primiți felicitări pentru opera Națională ce ați consolidat.

Prefect jud. Tecuci
Colonel Pața

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 516.

³⁷⁷ Dr. Alexandru Duțu, Florica Dobre, *op. cit.*, p. 75, Generalul Divizie Nicolae Ciupercă a avut următoarele „funcții importante: comandant al Corpului 3 Armată (1937-1938), Ministru de Război (1938-1939), comandant al Inspectoratului General de Armată nr. 3, (1939), al Armatei a II-a (1939-1840) și al Armatei a IV-a (1940-1941)”.

387

24 I 1939

Telegramă,

Dlui general Linteș, Muzeul *Cuza-Vodă* Galați

Regretăm că nu pot fi în mijlocul domniilor voastre. Urez din inimă toată prosperitatea *Muzeului Cuza-Vodă*.

Profesor (Vasile) Ciurea³⁷⁸, Directorul *Muzeului din Fălticeni*.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 518.

388

24 Ianuarie 1939

Azi la Galați, Inaugurarea Casei și Muzeului CUZA VODĂ

După doi ani de străduințe și lupte, s-a putut ajunge la reconstruirea Casei în care a locuit Pârcălabul (Alexandru) Ioan Cuza, fost apoi Domnitor al celor două Principate Unite, grație energiei de care a dat dovadă *Comitetul de Inițiativă*, în frunte cu dl general Gheorghe Linteș, fost commandant al Garnizoanei locale.

Începută, ca și alte inițiative frumoase, cu mult entuziasm, contrar celor întâmplare până acum, opera a fost dusă până la desăvârșire. Cu o perseverență vrednică de această operă, întregul Comitet a lucrat neîntrerupt pentru terminarea acestei restaurări de ordin istoric.

Cine nu-și amintește Casa părăsită din str. Cuza-Vodă, cu gardul dărâmat, grinzile podului căzute, pe dușumele, cu unele camere mai „confortabile”, azil pentru vagabonzi, și cu acel aspect de mizerie în care a fost menținută această clădire de către toți cei ce au trecut pe la treburile politice ale Galaților și nu au făcut măcar un gard care să împrejmuiască rușinea ce se lăfăia înaintea ochilor tuturor?

³⁷⁸ Sorin Gafencu, „Profesorul Vasile Ciurea, Omul-Muzeu și Centenarul unei instituții”, în *Crai Nou*, 8 octombrie 2014.

Când acesta era „patrimoniul” pe care îl lua în primire Comitetul de Inițiativă, își poate da seama oricine cât de grea a fost munca și cât de mare este astăzi izbânda.

Întâi a fost răscumpărat terenul și ce mai rămăsese din clădire de la moștenitorii Theitler din Iași, apoi s-a dărâmat tot ce mai era pe acel loc și s-a procedat la reconstituire, căutându-se a se menține stilul și arhitectura de atunci.

După aproape doi ani, Casa și Muzeul *Cuza-Vodă* sunt terminate, și astăzi, în această zi istorică de sărbătoare a Unirii Principatelor, se face inaugurarea în prezența celor mai de seamă reprezentanți ai autorităților noastre.

Inaugurarea acestei clădiri cu caracter istoric, restaurată grație străduinței unui Comitet de gălățeni, care au muncit și au cerut contribuția public, a cetitorilor, merită toate elogiile.

Ziarul *Timpul*, nr. 621, 25. I. 1939.

389

Botoșani, 25 Ianuarie 1939

Mult Stimate Dle Colonel,

La gura sobei, ieri 24 Ianuarie (1939), **pe calea undelor văzduhului v-am auzit vocea** Dumneavoastră, pe care nu o mai auzisem din 1933, de la Bălți. Am ascultat cu mare interes desfășurarea solemnității inaugurării a acelei Case sfinte unde s-a plămădit, acum 80 și mai bine de ani, prima idee a Unirii noastre Sfinte și Vecinice.

Ca bun Român și fost subaltern al Dvoastră și știind că tot ce s-a făcut acolo, s-a făcut numai prin D-voastră, vă rog să primiți viile și sincerele mele felicitări pentru această realizare istorică.

Al. D-voastră supus,
Cpt. Rezervă Moraru

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 545.

390

Baia Mare, la 25 I 1939

Mult Stimat Domnule Secretar,

Scuzați-ne pentru îndrăzneala pe care mi-am permis, însă nevoia o cere.

Ascultând la Radio discursurile frumoase ce s-au ținut cu ocazia inaugurării Casei Cuza-Vodă din Galați, în ziua de 24 ianuarie a.c. mi-a venit în minte o idee, pe care nu-i permis să o abandoneze nici un bun român de aici de la hotarul Țării.

Noi, asemenea, avem în județul nostru o mulțime de tribuni, foști căpitani în Legiunea lui Avram Iancu la anul 1848, precum și o mulțime de martiri ai neamului începând cu data 1848 – 1918, ca exemplu: un Vasile Lucaci, Alexiu Berinde și alți foarte mulți. M-am gândit că ar fi bine să săvârșim ceva moral și ideal în amintirea acestora.

De aceea, Vă rugăm să binevoiți, pe adresa de pe verso, a-mi trimite un exemplar din *Statutele Asociației Casa Cuza-Vodă*, ca apoi să putem și noi să ne orientăm cam cum trebuie să concepem acțiunea.

Credem că nu va fi refuzată modesta noastră cerere, despre care vom fi foarte recunoscători și despre care, din timp în timp, Vă vom aduce la cunoștință cele realizate în acest scop. Imediat ce primesc *Statutul*, fie și în copie, începem lucrul.

Cu deosebită stimă,
Ioan Pop, fost institutor

Cântăreț la Catedrala din Baia Mare, jud. Satu Mare, Str. Pictor Dulfu nr. 2.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 538 f-v.

391

27 ianuarie 1939

Inaugurarea Casei Cuza Vodă

Ziua de 24 Ianuarie a fost pentru noi o mare sărbătoare. Am sărbătorit Unirea și am inaugurat locașul în care s-a desăvârșit Unirea: Casa *Cuza-Vodă*, reclădită grație muncii depusă de câțiva oameni de bine ai orașului nostru, în frunte cu d-nii general Linteș și colonel Rațiu.

Inaugurarea a fost făcută în cadrul unei deosebite solemnități, la care a luat parte o numeroasă asistență, din care am remarcat pe:

- Excelenta Sa, domnul Rezydent Regal Victor Cădere cu doamna;
- dl V. Țoni, Subsecretar de Stat la Ministerul Educației Naționale;
- dl General Sotir Dumitrescu cu doamna;
- dl general Gh. Linteș cu doamna;
- dl general Popescu cu doamna;-
- dl colonel P. Subotin, Prefectul Județului (Covurlui) cu doamna;
- dl general dr. Traian Gruescu, Primarul Municipiului (Galați) cu doamna;
- dl M. Miloteanu, secretar general al Ținutului *Dunărea de Jos*;
- dl colonel M. Gazi, inspector administrativ și director de cabinet al d-lui Rezydent Regal;
- dl I. Hanganu, inspector general al învățământului secundar, cu doamna;
- dl P. Puchianu, inspector al învățământului primar;
- dl I. Gherincea, inspector al învățământului secundar;
- dl D. Hozoc, prim președinte al Curții de Apel;
- dl Gh. P. Scheianu, inspector general;
- dl P. Paraschivescu, președinte de Curte;
- dl Brăescu, consilier de Curte;
- dl amiral Eustațiu;
- dl N. Lupașcu, prim procuror;
- dl colonel Manoliu, președintele Tribunalului Militar;
- dl general Arthur Grigorescu cu doamna;
- dl colonel-brigadier Ionescu;
- dl colonel Miclescu, cu doamna;
- dl Lt colonel Barbu;
- dl colonel Gavrilescu;
- dl colonel Efrimescu;
- dl colonel în rezervă Teodorescu;
- dl colonel în rezervă Mihalache;
- dl Lt. colonel M. Panait;
- dl Lt. colonel Victor Rațiu;
- dl Lt. colonel în rezervă Marinescu;
- dl dr. Alfred Lorner, consulul Germaniei;
- dl Mathiesen Einar, consulul Norvegiei;
- dl chestor D. Dumitrescu;
- dl căpitan Rădulescu, comandantul Pieței;
- dl inginer Năsturaș;
- dl maior Dumitriu;
- dl Petrescu-Dâmbovița, cu doamna;
- dl profesor Ion Tohăneanu, comandantul *Legiunei de Străjeri Covurlui*;

- dl profesor N. Conț, Directorul Școlii Normale („C.Negri” din Galați);
- dl Gh. Mihăilescu, directorul ziarului „Acțiunea”;
- dl dr. N. Alexandrescu;
- dl inginer Popescu;
- d-na Vasilescu, profesoară, Directoarea Liceului Comercial de Fete;
- dna profesoară Constantinescu;
- dl dr. Teodorescu;
- dl dr. M. Schwartz;
- dl Apostol Popa;
- dl Ad-tor financiar Lucian Luca;
- dl Al. Portasie;
- dl Ioanițescu, subadministrator financiar;
- Rabin Margulies, șeful cultului Mozaic Galați;
- pr.Seferian, parohul Bisericii Armene (din Galați);
- dl prof. C. Nazarie;
- dl I. Borvizeanu, Președintele Camerei de Comerț (Galați);
- dl M. Tănăsescu, Directorul Băncii Naționale;
- dl avocat M. Duca;
- dl prof. I. Licea;
- dl dr. Ceapâru Cristea;
- dl Grigore Mihăilescu, avocat;
- dl Gh. Onose, avocat;
- dl Emil Codreanu, avocat;
- dl prof. E. Caraman;
- dl dr. Marcu, medicul șef al județului;
- dl. avocat R. Burbea;
- dl dr. Dacian;
- dl maior Boteanu;
- dl prof. N. Velichi;
- dl Petrache, revizor școlar;
- dl inginer Grigorescu;
- dl Semenescu, inspector N. F. R;
- Econom dr. Pr. I.C.Beldie;
- Părintele David Popescu;
- dl dr. Puiu;
- dl N. Mantu;
- dl Gaston Cambier;
- dl N. Topalian;
- dl Ardas Seferian;

- dna și dl institutor Ecaterina și Paul Pașa;
- dna cpt. Stavropol
- dl cpt. Ghiță Gheorghiu;
- dl Jenică Popovici;
- dl cpt. Jenică Teodosiu;
- dl N. Teodorașcu;
- dl institutor Ciobanu;
- dl avocat Christache Teodoru;
- dl Inginer Bălcu;
- dl C. Ignat;
- dl C. Teoharie;
- dl S. Suré;
- dl dr. P. Braunstein;
- dl Gr. Manițiu
- dl Mariano;
- dl dr. Solcănescu;
- dl prof. Stăhiescu;
- dl prof. Sapuna;
- dl profesor Mihăilescu;
- dl prof. Pârjelescu;
- dl col. în rezervă Anastasiu;
- pr. Ludovic Cozma;
- dl Topalian;
- dl prof. Ștefănescu Bârsan;
- dl lt. Costea;
- dl comandor Pompiliu Georgescu;
- dl Roșculeț;
- pr. Drăguș;
- dl farmacist Gerea;
- dl cpt. Chiriac;
- dl inspector Mântulescu;
- dl dr. Ritter;
- dl ing. E. Neamțu;
- dl prof. Antoniu;
- dl col. dr. Ciofu;
- dl comandor Vieru;
- dl av. Cristoforatu.

Slujba religioasă a fost oficiată de un sobor format din Protoiereul Stoica, Arhidiacon Chiezarie Ștefănescu, Preotul Savin, Preotul Bogatu, Preotul Sârbu, Preotul

Tivdă și Diaconul Bodrogan. Răspunsurile au fost date de corul Catedralei, de sub conducerea d-lui Profesor (Spiru) Xantopol.

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 539;
Ziarul *Acțiunea*, vineri, 27 ianuarie 1939, p. 1.

392

Textele celor două plăci de marmură ce urmau a fi amplasate la intrarea în Muzeul Alexandru Ioan I-ii Cuza

PLACA I-a

În anul mântuirii una mie nouă sute trezeci și nouă, al Domniei

MAJESTĂȚEI SALE REGELUI CAROL II

Moștenitorul Tronului fiind

MĂRIA SA MIHAI, MARE VOIEVOD DE ALBA IULIA

S-a restaurat, prin subscripție publică, Casa Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, din inițiativa și prin stăruința:

- Generalului Linteș Gheorghe, fost Comandant al Comandamentului 3 Teritorial;
- Lt. Colonel Rațiu Victor, Șef de Stat Major al Diviziei 21 Infanterie,

făcându-se din ea acest locaș de cultură, prinos de mărire și închinare memoriei făuritorului Unirii de la 1859 și de-a pururi pildă generațiilor viitoare de vrednicia și actele mari înfăptuite de el.

S-a inaugurat la 24 Ianuarie 1939, când a fost dăruită *Strajei Țării*.

PLACA a II-a

Asociația *Casa Cuza-Vodă* a înfăptuit acest locaș de cultură cu următorul Comitet:

General Linteș Gheorghe
Lt. Colonel Victor Rațiu
General Dr. Traian Gruescu
Colonel Pompiliu Subotin
Avocat Vlad Dimitriu
Magistrat Teodor Anastasiu
Magistrat Aurel Vidrașcu

Profesor Ion Tohăneanu
Profesor Constantin Nazarie
Pictor Nicolae Mantu
Institutor Paul Pașa
Avocat Grigore Mihăilescu
Arhitect Ion Popescu
Inspector Inginer Grigorescu
Inspector Inginer Marinescu
Inspector Inginer Dumitrescu
Inginer Ion Bâlcu

și cu sprijinul moral și material al următorilor mari donatori:

Mircea Cancicov – Ministrul de Finanțe
Mitiță Constantinescu – Ministrul Economiei Naționale
Inginer Nicolae Malaxa, mare industriaș
Max Auschnitt, mare industriaș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 550 (f-v).

393

27 ianuarie 1939

Galații s-au reabilitat...

Păcătuiseră foarte mult față de relicvele sale istorice și culturale. Nimeni n-ar mai fi crezut că s-ar putea reabilita vreodată. Și totuși, imposibilul a fost făcut.

La data de 24 Ianuarie (1939), o dată care este atât de scumpă întregii suflări românești, Galații au făcut primul pas spre o nouă viață. Toți cetățenii orașului, uniți în cuget și uniți în simțiri, au arătat că nepăsarea de până acum a dispărut. Au arătat că zidul ce le astupa orizontul către cultură, către binefacere, către dragoste, a căzut sfărâmat de noile așezări.

Galații s-au reabilitat

Ruinele, care până mai ieri făceau rușinea orașului, nu mai există. Din ele s-au ridicat măestru, clădite parcă de neomenești forțe, pe temelia dragostei de Țară, Neam și Rege, așezări care fac o mare cinste orașului.

Galații s-au reabilitat

Tot ce fusese urât până acum, tot ce fusese nesincer ani de-a rândul, tot ce fusese lăsat în decădere atâtea vremi, a fost refăcut. Și acum, uniți, fără nici o frică putem spune:

Veniți să ne vedeți orașul.

Am greșit, dar ne-am reparat greșelile.

Vă așteptăm cu dragă inimă... Galații s-au reabilitat față de Țară, față de Neam, față de Rege, prin muncă și prin dragoste.

Galații s-au reabilitat...

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 167/1937-1939, f. 539-543;

Ziarul *Acțiunea*, vineri, 27 ianuarie 1939, p. 1.

394

1 Martie 1939

Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
Nr. 668

Către,
Domnul Comandant al *Strajei Țării*

Asociația *Casa Cuza-Vodă* reprezentată prin Comitetul acestei Asociații și anume subscrișii: General Linteș Gheorghe, Magistrat Aurel Vidrașcu, Profesor Ion Tohăneanu, Institutator Paul Pașa, profesor Constantin Nazarie, Prefectul Județului Covurlui, Colonel Subotin Pompiliu, General Traian Gruescu Primarul Municipiului Galați, și Lt. Colonel Victor Rațiu, Șeful de Stat Major al Diviziei 21, cu toții din Galați, aleși în Comitetul Asociației *Casa Cuza-Vodă* conform *Actului Constitutiv* din 14 Iulie 1937, autentificat de Tribunalul Covurlui S. I sub Nr. 2114/1937.

Asociației *Casa Cuza-Vodă* și-a ajuns scopul pentru care s-a înființat și anume, a răscumpărat *Casa Cuza-Vodă* din Galați, a restaurat această Casă astfel cum a fost pe timpul când a locuit-o Domnitorul Ioan Cuza-Vodă.

Având în vedere că în ședința de la 28 Martie 1938, Domnul Lt. Colonel Victor Rațiu a propus, și Comitetul Asociației a încuviințat, ca acest edificiu precum și *Muzeul Institutatorilor Ecaterina și Paul Pașa* aflător în acest edificiu, să fie predat *Strajei Țării*;

Fig. 46. Galați, aprilie 1939, Casa Cuza-Vodă, carte poștală necirculată, Souvenir. Garda Națională, cu o Odă închinată Domnitorului A. I. I-iu Cuza și Domniței Elena A. I. Cuza (Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” Galați).

Având în vedere că cel de-al treilea scop ce și-a propus Asociația *Casa Cuza-Vodă*, atunci când a purces la răscumpărarea și restaurarea acestui edificiu, a fost ca să înființeze un locaș de cultură;

Având în vedere că *Straja Țării*, din fruntea căruia veghează însuși Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, este instituțiunea cea mai de frunte a Țării menită să îndrumeze tineretul Românesc;

Noi, Membrii sus-citați, în numele Comitetului reprezentând Asociația *Casa Cuza-Vodă*, donăm întregul edificiu împreună cu *Muzeul Instituturilor Ecaterina și Paul Pașa*, astfel cum s-a aflat la data inaugurării acestui locaș, la 24 Ianuarie 1939, Instituțiunii **STRAJA ȚĂRII**, cu rugămintea de a primi și a păstra întregul acest locaș, respectându-se destinația lui în totul și fără nici o schimbare sau adăogire inscripțiunilor interioare și exterioare.

Rugăm de asemenea să se respecte dorința donatorilor Ecaterina și Paul Pașa de a fi autorizați să se ocupe, cât timp vor fi în viață, de Muzeul donat de ei, în scopul unei cât mai bune păstrări și îmbunătățire.

Aceste dorinți sunt în gândul și voința tuturor semnatarilor *Statutelor* și a *Actului Constitutiv* ale Asociației *Casa Cuza-Vodă*, gând și voință care sunt ale întregii populațiuni Gălățene.

Rugăm pe conducătorii și reprezentanții legali ai *Strajei Țării* să dea cuvenita delegație unui reprezentant anume, pentru ca Tribunalul de Covurlui să autentifice Actul de Donațiune, Noi, Comitetul, delegând în acest scop ca în numele nostru să îndeplinească toate formalitățile necesare și să ne semneze oriunde trebuința va cere pe Avocatul Vlad Dimitriu din Galați.

Anexe:

Un exemplar din *Actul Constitutiv* și *Statutele Asociației*

Președintele Asociația *Casa Cuza-Vodă* Galați
General, Gheorghe Linteș

SJGAN, Fond *Primăria orașului Galați*, dos. 16/1937-1939, f. 548 (f-v), 549 (f-v).

INDICE DE NUME

(Referințele se fac la numărul documentului)

- Albu (familie), 218
Alecsandri, Vasile, 42, 56, 267, 268, 343
Alevra, Ghiță, stolnic, 1
Alexandrescu, 173
Alexandrescu, dr., 117, 362, 391
Alexandrescu, Grigore, poet, 294
Altangiu, Costică P., industriaș, 13
Altangiu, Nicu P., comerciant, 13
Anastasiu, inspector sanitar, 82
Anastasiu (Atanasiu), Theodor (Teodor),
primar, 187, 198, 201, 217, 255, 330, 331,
381, 392
Andonie (Andone), Calistrat, comandor,
48, 54, 55, 58, 63, 65, 68, 69, 117, 148, 330,
331
Andrei, Dumitru, 241
Angelescu, Constantin, prof.dr., 173,
362, 307
Anghel, Dimitrie, scriitor, 43, 247, 294
Angheluță, co-asociat Socec&Co., 21
Antoniou, Ioan, profesor, 371, 391
Apostol, Dumitru, 270
Apostol, Neculai, 270
Apostol, Nică, 270
Apostol, Vasile, 270
Apostolide, Constantin, 56, 117
Arion Constantin C., ministru, 294
Assariotache, Minos N., 71
Așingher, Ghizela, 244
Așingher, Oscar, 244
Auschmitt, Max, 46, 109, 117, 228, 250,
263, 274, 276, 282, 288, 314, 392
Averescu, Alexandru, general, 8
Avram Iancu, 3, 390
Bacalu (familie), 218
Bacalu, doamna, 264
Badenschi, Constantin, 362
Baiulescu, Maria, 264
Balaban, M.G., pârcălab, 136
Balaș, Andrei, lt.-col., 54, 58, 117
Baligot, Arthur, 200
Balș (familie), 206
Baltă, A., 16
Bandrevsky, Mișu, 132
Baranga, Aurica, 121
Baranga, Marin, 121
Barbu, colonel, 379, 391
Bart, Jean, scriitor, 43, 247, 294
Bastache, Georgina I., 362

- Bădulescu, general, 198
Bălan, inginer, 166, 198
Băleanu, Alex, 223
Bărnăuțiu, Simion, 384
Bâlcu, Ion, inginer, 117, 187, 201, 253, 330, 331, 391, 392
Bârlad, Dimitriu, sculptor, 138
Bârsan, Ștefănescu, profesor, 391
Beldie, I.C., preot, 344, 391
Belu, Ștefan, prefect, 18
Benișachi, Virgil, avocat, 294
Bercovici, I., ajutor de primar, 32, 33
Berinde, Alexiu, 390
Beștelei, Mihail, 362
Bighiu, Mihai, 121
Bineață, Simion, 244
Bitir, Petru (Petre), librar, 54, 58, 71, 117
Blaga, Aurelia, institutoare, 221, 272, 273, 275
Bobescu, Constantin, muzician, 50, 67, 70, 138, 140, 141, 143, 145, 150, 153
Bodrogan, diacon, 391
Boerescu, Vasile, 343
Bogdan, (Ioan), 343
Bogdănescu, secretar general în Ministerul Finanțelor, 204, 213, 214
Bogdjelian (Bohdjelian, Bohgelian), A. și Seferian, 54, 58, 95, 117
Bogza, G., 54, 58, 117
Bolintineanu, 267, 268
Boș, Lucia, profesoară, 44, 138, 192, 206, 218
Borvizeanu, Gh., 46, 117
Borvizeanu, Ioan, 379, 391
Bossie, H., maior, 178, 181
Boteanu, M., maior, 54, 58, 117, 379, 391
Botez, Corneliu, 294
Botez, G.V., profesor, 181
Bouillot, Émile, consul, 136
Braiesku (Brăescu), Vasile C., prefect, senator, 353, 355
Brateș, Constantin, 54
Braunstein, Pedro, dr., 72, 391
Brăescu, N., 379, 391
Brăiesku, Constantin, colonel, 353
Brătescu, Constantin, 58, 117
Brătianu, Gh., 218
Brătianu, Ion, 2
Bujoreanu, Cristian, căpitan, 54, 58, 117
Bunea, inginer, 54, 117
Burbea, Ioan, ziarist, 42
Burbea, R., avocat, 391
Calmanovici, David (Devy), 54, 95
Calmuschi, C., 294
Cambier, Gaston, 391
Cancicov, Mircea, ministru, 130, 176, 188, 194, 205, 210, 220, 243, 254, 261, 265, 276, 279, 284, 288, 297, 305, 330, 331, 381, 382, 392
Cantacuzino (familie), 206
Cantacuzino, G. Gr., 2
Cantacuzino, Șerban, 343
Caraman, Emil (Emilian), prefect, deputat, 46, 55, 65, 391
Caranfil (Caramfil), desenator, arhitect, 201, 253, 292, 382

- Carol I, 39, 136, 205, 294, 381, 384
Carol II, 291, 337, 339, 354, 380, 381, 384, 392, 394
Castano, Maria-Dimitriu, profesoară, 43, 122, 126, 247
Catargi (familie), 206
Catargi, Catinca N., 43, 247
Catargi, Nicu, prefect, 43, 247
Catargiu (Catargi), Lascăr, 42, 43, 247, 294
Cădere, Victor, rezident regal, 342, 352, 355, 357, 358, 363, 368, 374, 379, 380, 381, 382, 384, 391
Călinescu, Andrei, 362
Cămărașu, N., 376
Cănciulescu, Petre, 47
Cârțan, Badea, 294
Chimet, Costică A., comerciant, 13
Chiriac, căpitan, 391
Chiril, Soltan, maior, 379
Chiriță, diriginte poștă, 52, 54, 58, 117
Chirovici, George, pictor, 75, 80, 326, 327, 329
Ciobanu, institutor, 391
Ciobotar, Sandu, 270
Ciofu, dr., 391
Ciofu, ing., 117
Ciomac, general, 117
Ciuca, I., dr., prefect, 312
Ciuntu, Gr., 109
Ciupagea, colonel, prefect, 375
Ciupercă, Nicolae, general, 117, 276, 385
Ciurea, Alexandru, 218
Ciurea, Vasile, prof., 387
Clemente, Gino (Gruia), 85, 121
Codescu, Sterea (Stere), 46, 117
Codreanu, C., 290
Codreanu, Emil, primar, 89, 90, 92, 94, 96, 105, 391
Codreanu, Neofit, arhimandrit, 26, 27, 237
Codru, M., avocat, 244
Comănescu, inspector financiar, 117
Constandache, general, 42
Constantin, Andrei, 49
Constantinescu, Artea (Margareta), profesoară, 97, 101, 391
Constantinescu, Constandache, 54
Constantinescu, Em., profesor, 117, 173, 362
Constantinescu, inginer, 117
Constantinescu, magistrat, 117
Constantinescu, Mitiță, ministru, 210, 276, 288, 330, 331, 334, 381, 392
Constantinescu, S., industriaș, 13
Constantinescu, Vasile, maior, 54, 58, 117
Constantinescu, Zamfira, 54
Coț, Nicolae, profesor, 48, 54, 58, 117, 391
Cosma, Petrovici, episcop, 22, 23, 24, 27, 47, 48, 54, 55, 65, 69, 117, 160, 276, 379
Cosma, Lucia, artist liric, 294
Coșbuc, G., 294
Cotlaru, Grigore Michail (Mihai), profesor, 39, 41, 54, 58, 60, 63, 69, 117
Cozma, Ludovic, preot, 391

- Creangă, Ion, 73
- Crețeanu, Gheorghe, 343
- Crețoiu-Tassian, Valentina, 363, 365, 368, 370
- Cristea, Ceapâru, dr., 391
- Cristea, Miron, patriarh, 330, 358
- Cristoforatu, D., av., 54, 391
- Cuclin, Dimitrie, compozitor, 50
- Cuza, Alexandru Ioan, *passim*
- Cuza, Elena, 42, 119, 123, 192, 202, 205, 206, 218, 222, 225, 246, 264, 267, 268, 269, 339, 354, 381
- Cuza, Ioan (Ion), tatăl Domnitorului, 3, 384
- Cuza, Sultana, 136, 218
- Dacian, dr., 97, 391
- Daia, Vasile, inspector, 48, 54, 58, 117
- Dall'Orso, Alfons, 362
- Damian, N., inginer, 166, 187, 198, 201, 217, 253, 330, 331
- Debeney, general francez, 45
- Deleanu, G., inginer, 46, 117
- Deleanu, lt.-comandor, 379
- Demetrescu, Ioan, industriaș, 13
- Demetriadi, primar, 136
- Diaconu, I., lt.-col., 54, 58, 117
- Dimitriu (Dumitriu), Vlad, avocat, deputat, 46, 48, 52, 54, 58, 63, 91, 93, 117, 148, 151, 152, 157, 166, 169, 187, 198, 217, 244, 253, 276, 330, 331, 381, 382, 392, 394
- Dimitriu, Aureliu, căpitan, 54, 58, 117
- Dimitriu, președinte Curtea de apel, Constanța, 43, 247
- Dinu, N., 312
- Dinulescu, I., funcționar, 13
- Dobrescu, Florea, lt.-col., 13
- Docan, maior, 54
- Doicu, Alexandru, 46
- Donescu, 174
- Dongorozi, Ion, prof., 181
- Drăghiceanu, Virgiliu N., 36, 41
- Drăguș, preot, 391
- Duca, dr., 117
- Duca, G., colonel, 136
- Duca, Gh., 362
- Duca, I., av., 58, 117
- Duca, Mihail, avocat, 46, 362, 391
- Duca, N., avocat, 54
- Dumitrescu, C., maior, 248
- Dumitrescu, D., chestor, 54, 58, 117, 379, 391
- Dumitrescu, D., 379, 391
- Dumitrescu, G., 117, 138
- Dumitrescu, Gheorghe H., primar, 47, 54, 55, 65, 117, 138, 381
- Dumitrescu, inginer- inspector, 157, 201, 392
- Dumitrescu, lt.-col., 254
- Dumitrescu, Nae, 294
- Dumitrescu, Sotir, 391
- Dumitrescu, Stoica, pictor, 124, 201, 216
- Dumitrescu, V., 54
- Dumitriu, A.I., căpitan, 202
- Dumitriu, Alecu, 46, 117
- Dumitriu, inginer, 198
- Dumitriu, Jenică, maior, 127, 129, 130

- Dumitriu, maior, 379, 391
Efrimescu, colonel, 391
Efstate, Ion, 54, 58, 117
Einar, Mathiesen, 391
Elisabeta, regina, 205
Emanoil, Nicolae, ajutor de primar, 89, 90, 94, 96, 105
Eminescu, Mihai, 73, 247, 294
Eșanu, Gheorghe, 52, 112, 382
Eșanu, Mihai, consilier, 112
Eustațiu, Sebastian, amiral, 173, 362, 391
Eustațiu, Madeleine, 173, 362
Ferdinand I, 381, 384
Flor, Petru, doctor, 44, 218
Florescu, H., impiegat, 169, 244
Folescu, George, artist liric, 363, 365, 368, 370
Franc, C., maior, 262
Frangulea, Chiriac, 85, 121
Frâncu, Costin, 121
Froicu (Froiciu), Constantin (Costică), 85, 121
Furnică, (Dumitru Z.), istoric, 343
Gafencu, Grigore, 46, 68, 117
Gavrilescu, colonel, 379, 391
Gavrilescu, Mihail, contraamiral, 13
Gazi, Miltiade, 391
Georgescu, Christodulo, colonel, 9, 11, 12, 13, 14, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 54, 167
Georgescu, Pompiliu, comandor, 173, 391
Ghelescu, Petre, 173
Gheorghiu, Ghiță, 391
Gheorghiu, Isaia, 54, 58, 117
Gheorgiu, inspector, 117
Gherghescu, Sandu, 270
Gherincea, I., 54, 391
Gheringher, Iosef, inspector, 117
Ghibănescu, (Gheorghe), istoric, 343
Ghica, D., 294
Ghica, Grigore, 3, 384
Ghica, Ion, 343
Giamgian, Arthur, 46
Gociman, Aurel, 200
Goga, N., 54, 58, 117
Golescu, Ștefan, 343
Grünberg -Tescani, Joseph D., 108, 115
Greculescu, Ion I., 48
Grigorescu, Artur, g-ral, 117, 391
Grigorescu, inginer, 157, 166, 187, 198, 217, 253, 330, 331, 391, 392
Grigoriu, N., grefier, 58
Gruber, Iosif, arhitect, 1
Gruescu, Traian, general-primar, 54, 58, 107, 379, 381, 391, 392, 394
Guard Baranga, Maria, 85
Gurău, Dumitru, 85, 121
Hagi-Mosco, Emanoil, 73, 77, 81
Hagiu, Grigore, căpitan, 47
Haldner, avocat, 117
Haldur, avocat, 54, 58
Hamangiu, 294
Hancenco, Moisei, 270
Haneș, Petre V., 56

- Hanganu, I., 391
- Haret, Spiru, 362
- Heilpern, avocat, 244
- Helm, Paul, 48
- Helman, M., 54, 58, 117
- Helmen, P., 54
- Horia, 3
- Hortolomei, N., prof. dr., 274, 281, 302, 362
- Hozoc, D., 117, 379, 391
- Iacov, episcop, 9, 11, 13, 14, 15, 19, 20
- Iamandi, Aneta, 37, 151, 244
- Iamandi, Ioan Gr., 7
- Iamandi, Vasile Gr., avocat, 7, 37, 38, 139, 151, 169, 244
- Iamandi, Victor, ministru, 38, 68, 127
- Iamandy (Iamandi), Stelian, căpitan, 47, 117, 154
- Ibrăileanu, avocat, 117
- Ignat, Constantin, prefect, 47, 48, 138, 391
- Ignat, Emil, prefect, 79
- Iliescu, C., 362
- Ioan-Vodă cel Cumplit, 362
- Ion, Mihai, 178
- Ionescu, A., judecător, 69
- Ionescu, Emanoil M., ofițer aviație, 48, 54, 58, 117
- Ionescu, Mihai (Mihail), general, 117, 201, 381
- Ionescu, Titu, 290
- Ionescu, V., căpitan, 262
- Ionescu Quintus, Ion G, 8
- Ionițiu, Nicolae Th, 59, 86, 88
- Iorga, Nicolae, 36, 40, 41, 48, 49, 89, 90, 92, 94, 96, 109, 173, 218, 264, 294, 362
- Iorgala, Gheorghe H., 4
- Iosif, Șt. O., scriitor, 43, 247, 294
- Iov, Dimitrie, 174
- Irimescu, dr. colonel, 82
- Irimescu, Radu, ministru, 381
- Ispravnicu (Iordănescu, Păun), Eugenia, pictor, 351
- Isvoranu (Izvoranu), Profira (Pulcheria), 3, 43, 107, 122, 244, 247
- Isvoranu, colonel, 2, 43, 244, 247
- Kessler, David, 138
- Kleiner, Ary, 37
- Kleiner, Laura, 244
- Kogălniceanu, Mihail, 3, 42, 56, 73, 267, 268, 294, 384
- Krips, Mișu, 71
- Lambrino, Iordachi, general, 218
- Langa, Ioan, lt.-colonel, 328
- Lazar, Mauriciu, decorație, 294
- Lenguceanu, N.N., avocat, 149, 153, 154, 156
- Leon, Alexandru, inginer, 47, 48, 54, 55, 63, 65, 68, 69, 148
- Leonte, Alexandrina, profesoară, 54, 117
- Licea, I., prof., 371, 391
- Linteș, Gheorghe, general, 47, 48, 50, 53, 54, 55, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 95, 101, 102, 103, 104, 105, 111, 113, 115, 117, 118, 119, 126, 128, 130, 131, 132, 133, 134, 137, 138, 139, 140, 142, 143,

- 145, 146, 149, 156, 157, 160, 162, 164, 167, 171, 172, 173, 180, 183, 184, 186, 188, 189, 190, 196, 197, 201, 205,
- 207, 210, 211, 214, 215, 220, 231, 244, 261, 276, 297, 299, 305, 315, 317, 318, 324, 330, 331, 339, 349, 354, 356, 357, 363, 368, 375, 378, 380, 381, 382, 383, 385, 387, 388, 391, 392, 394
- Livescu, N., doctor, 92, 96, 136, 218
- Lorner, Alfred, 391
- Luca, D., maior, 54, 58, 117
- Luca, Lucian, 379, 391
- Lucaciu (Lucaci), Vasile, preot, 294, 390
- Ludowig, Josiek, 46
- Lupan, familie din Brașov, 42
- Lupan, Lucreția, 264
- Lupașcu, maior, 54, 58, 117
- Lupașcu, N., procuror, 244, 379, 391
- Macovei, ing., 117
- Maiorescu, 294
- Malaxa, Nicolae, 46, 117, 276, 288, 381, 392
- Manea, Donca, avocat, 13
- Manea, P.C., 236
- Manițiu, Gr., 391
- Maniu, Adrian, 193
- Manoliu, colonel, 379, 391
- Manta, Nini, 290
- Mantu, N., pictor, 201, 253, 274, 330, 331, 391, 392
- Marcu, I., dr., 54, 58, 117, 391
- Mardare, Socrat, colonel, 194
- Margulies, Yakov (Iacob), rabin, 25, 26, 391
- Marin, D., 13
- Marinciu, Teodor, 121
- Marinescu, colonel, 391
- Marinescu, Dumitru, 128
- Marinescu, Gabriel, general, prefect, 231
- Marinescu, Gheorghe, inginer, inspector, 48, 54, 55, 58, 63, 65, 68, 69, 117, 138, 146, 148, 152, 157, 166, 187, 198, 201, 217, 253, 292, 330, 331, 392
- Marinescu, Teodor, 121
- Marino, inspector, 216
- Martac, Ioan, general, 133
- Mastronicola, Marta, arhitect, 335
- Mastronicola, Giuseppe, constructor, 335
- Mavrocordat, Leon, general, 2
- Mavrogheni, Petre, 42
- Mazilu, Radu, 13
- Măcărescu, Didina, 264
- Măcellariu, Alexandru Nestor-, dr., primar, 218
- Măgureanu, 74
- Măinescu, inginer, 54, 58, 117
- Mântulescu, D., inspector, 379, 391
- Mârza, Manole, 13
- Mehedinți, Simion, 173, 362
- Miclescu, Radu, colonel, 379, 391
- Mihai Viteazul, 383
- Mihalache, colonel, 391
- Mihăilescu, ec., 16
- Mihăilescu, Gh., jurnalist, 117
- Mihăilescu, Grigore, avocat, primar, 46, 48, 52, 54, 55, 58, 63, 65, 68, 69, 117, 148, 157, 253, 330, 331, 381, 382, 391, 392

- Miloteanu, M., 391
Miltiade, Gazi, 379
Mircea cel Bătrân, 362
Miron, Vasile, 71, 117
Missir, Ioan, 54, 58, 117
Mișicu (Misicu), inginer, 117, 290
Mitescu, profesoară, 97, 103
Moiescu, I., 54, 58, 117
Moman, Haralamb, avocat, 13
Moraru, cpt. rezervă, 389
Moruzi, Sebastian, 218
Movilă, Pandele, comerciant, 13
Munteanu, subprefect, 259
Munteanu-Bârlad, N.Gheorghe, profesor, 95, 109, 136, 377
Napoleon al III-lea, 42
Naumescu, G., 379
Nazarie (Nazare), Constantin, profesor, 47, 48, 54, 55, 63, 65, 68, 69, 138, 148, 152, 157, 166, 187, 198, 217, 254, 274, 330, 331, 391, 392, 394
Neamțu, E., 391
Nedoviceanu, I., 362
Negrescu, Elena, 42
Negri, Costache, 42, 56, 136, 200, 267, 268, 294
Negru, C., comandor, 36
Nenițescu, Ioan, poet, 294
Nica, Șt., prof., 98
Nicolau, Mărioara, 82
Nicolau, Vasile, maior, 54, 58, 117
Nicolescu, Alexandru G., primar, 3
Nicolescu, maior, 379
Nicolescu, prof., 109
Nițoi, Simion, 361
Oancă, C., grefier, 169
Olszewsky, George, colecționar, 212, 219
Onose, George, prefect, 13
Onose, Gh., avocat, 391
Onstein (Orenstein), avocat, 54, 58, 117
Panait, M., 391
Panaite, Mitică, lt.-colonel, 379
Panaiteșcu, D.V., 46
Panaiteșcu, Iancu, primar, 123
Panaiteșcu, N.D., 54, 58, 117
Pandele, I., maior, 252
Papadopol, Anton, 294
Papadopol, colonel, prefect, 259
Papadopol-Brateș, I., 48, 54, 58, 117
Papazoglu, Dimitrie, ofițer, 212
Paraschivescu, Paraschiv, 117, 379, 391
Paraschivescu, profesoară, 54, 58
Parucini, 117
Pascu, Adrian, 224
Pașa, Ecaterina, institutoare, 172, 173, 179, 188, 189, 194, 205, 211, 215, 231, 249, 254, 276, 299, 304, 338, 339, 354, 362, 381, 391, 394
Pașa, Paul, institutor, director, 22, 47, 48, 54, 55, 58, 63, 65, 68, 69, 95, 117, 138, 148, 152, 157, 162, 164, 166, 170, 172, 173, 179, 187, 188, 189, 193, 194, 198, 201, 205, 211, 215, 217, 231, 249, 253, 254, 274, 276, 278, 281, 282, 288, 292, 294, 299, 302, 304, 318, 324, 330, 331, 338, 339, 340, 354, 362, 381, 382, 391, 392, 394

- Pața, colonel, 386
Pavelescu, Cincinat, 43, 247, 294
Pătrulescu, C., comerciant, 13
Păun, Niculae, 351
Pârjelescu, profesor, 391
Pelimon, 379
Peliton (Peltari), Eduard, 121
Petcu, Ion, 270
Petrache, Constantin, revizor școlar, 110, 391
Petrescu-Dâmbovița, 391
Petrescu-Zoița, Nicolae, inspector, 133
Phleps, general, 47, 117, 130, 276
Poltzer, avocat, 117
Pompeiu (Pompei), Dimitrie, profesor, 302, 362
Pop, Ioan, 390
Popa, Apostol, senator, 46, 63, 68, 69, 117, 271, 391
Popescu, comandor-căpitan, 54, 117
Popescu, D., inginer, 175, 391
Popescu, David, econom, preot, 13, 391
Popescu, Dumitru, general, 379, 391
Popescu, G., președinte Tribunal, 379
Popescu, Mihail Ion, arhitect, 28, 30, 94, 117, 166, 187, 192, 198, 201, 217, 253, 330, 331, 381, 382, 392
Popescu, Stelian, 304
Popescu, Ion. Gr., colonel, 364, 379
Popescu-Scheianu, O., procuror general, 379
Popovici, D., 267, 268
Popovici, I.D., inginer, 32
Portase (Portasie), administrator financiar, 117, 379, 391
Pretorian, colonel, 252
Proca, maior, 54, 58, 117
Procopiescu, Dumitru, general, 117
Prodrom, Ion, 13
Prundeni, I.P., 109
Puchianu, P., 391
Puiu, dr., 391
Pulief, familie de bulgari, 107
Quintus, Ion. G. Ionescu, 8
Rabinovici, S., 148
Racliș, C., 119, 123
Racoviță, Maria, 48, 54, 58, 117
Răducanu, 54, 58, 117
Rang, Rafael, 362
Rațiu, 294
Rațiu, Ion, 353
Rațiu, Victor, locotenent-colonel, 45, 47, 48, 54, 55, 58, 59, 60, 62, 63, 65, 68, 69, 71, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 93, 100, 101, 102, 103, 104, 108, 112, 113, 114, 116, 117, 118, 119, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 138, 139, 141, 142, 143, 145, 146, 149, 151, 152, 153, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 171, 172, 173, 175, 176, 177, 178, 180, 182, 183, 184, 186, 187, 188, 189, 190, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 214, 215, 217, 219, 220, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 241, 243, 244, 245, 246, 248, 250, 251, 253, 254, 255, 256, 258, 260, 261, 263, 265, 266, 267, 268, 274, 275, 276, 279, 280, 282, 284,

- 285, 286, 287, 288, 289, 290, 294, 295, 296, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 309, 313, 314, 317, 318, 319, 320, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 337, 338, 339, 340, 341, 343, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 352, 354, 355, 356, 360, 361, 363, 364, 365, 367, 368, 369, 370, 372, 373, 374, 375, 378, 380, 381, 382, 383, 386, 391, 392, 394
- Rădulescu, căpitan, 391
- Rădulescu-Motru, 294
- Rădvan, I., judecător, 169, 244
- Renescu, V., colonel, 262
- Ritter, Otto, doctor, 54, 58, 117, 379, 391
- Rizescu, doctor, 82
- Robescu, G.C., avocat, procurer, primar, 2
- Rogalski (Rogalschi), 363, 365, 368, 370
- Romanov, Constantin, 141
- Romilian, A., 90, 105
- Rosetti (familie), 206
- Rosetti, Radu R., 294
- Rosetti, Tudorițu, 44
- Rosetti-Solescu, familie, 202
- Rosetti-Solescu, Th., 218
- Rösler, Iosef, 117
- Rosner, comerciant, 264
- Roșca, Eugeniu (Eugen), contraamiral, 47, 54, 58, 117, 276
- Roșca, Vasile, 270
- Roșculeț, comerciant, 117, 391
- Rotaru, N., 176
- Rothman, H., 95
- Rotmann (Rozin), secretarul lui Max Auschnitt, 54, 58, 117, 263, 274, 282, 292
- Russo-Cruzescu, ministru, 179
- Rusu, șef gară Ruginoasa, 269
- Sabaru, Alexandru, 120
- Sadoveanu, Mihail, scriitor, 43, 247
- Sanielevici, H., 43, 247
- Savin, preot, 391
- Săpuna (Sapuna), Grigore, 371, 391
- Sărățeanu, Dan, 55, 66, 67, 102, 287, 356, 359, 363
- Săruleanu, Gheorghe, căpitan, 47, 80
- Săveanu, Nicolae N., 17
- Sârbu, parfumerie, 97, 100, 117
- Scheianu, Gh. P., 391
- Schvartz, M., 391
- Scurtu, g-ral dr., 117
- Secan, maior, 58, 117
- Seferian, Ardas, preot armean, 391
- Semenescu, 391
- Serafim, D., pictor, 117, 351
- Serafimi, I., avocat, 244
- Serfioti, Aristide, doctor, 218
- Sidorovici, ministru, 178, 195, 371
- Silveanu, avocat, 244
- Simionescu, Constantin, avocat, 52, 54, 112, 139, 244
- Simionescu, Ion, prof. dr., 138, 173, 362
- Sion, G., 200, 203, 267, 268
- Slăvescu, Victor, ministru de finanțe, 43, 46, 68, 117, 318, 324, 349
- Solcănescu, doctor, 391

- Sombart, Werner, 343
Späthe, Oscar, 316
Spigler, Oscar, 37
Stăhiescu, Dimitrie, profesor, 391
Stănescu, Iordan, 48, 54, 58, 117
Stătescu, 54, 58, 117
Sterescu, Radu A., 294
Steuermann (Steuerman), Jean (Jan), 46, 117
Stoica, Hagi, magistrat, 54, 58, 117
Stoica, protoiereu, 391
Strat, colonel, 246
Sturdza, Constantin, 222
Sturdza, D., 3
Sturdza, Grigore, 42
Sturdza, Mihail, 42
Sturdza, Mihalache, 384
Sturza (familie), 206
Sturza, Sandul, 222
Subotin, Pompiliu, colonel, prefect, 75, 187, 198, 201, 217, 256, 330, 331, 340, 379, 381, 382, 391, 392, 394
Suré, frați Anton și Demetrios , restaurant, 119, 391
Szathmary (Satmary), Carol Popp, 200, 262, 267, 268
Șeicaru, Pamfil, 113
Șerban, Gh., 270
Șerbănescu, H., prefect, 157
Șoimescu, Ștefan, 382
Ștefan cel Mare, localitate, 383
Ștefan, H. Ștefan, 46, 117, 292
Ștefănescu, 117
Ștefănescu, C., comandor, 362
Ștefănescu, Chiezarie, arhidiacon, 391
Ștefănescu, D.P., revizor școlar, 13
Ștefănescu, Teodor, judecător, 58, 169
Tanoviceanu, G., 362
Tănăsescu, dr. maior, 82
Tănăsescu, M., 391
Tănăsescu, Traian, 95
Tânjală, Ilie, colonel, 54, 58, 117
Tchomlekdjogu, M., 46
Tchomlekdjogu, Steltos, 95
Tenenbaum, 117
Teodorașcu, N., 54, 117, 391
Teodorescu, 257
Teodorescu, C.P., funcționar, 13
Teodorescu, colonel, 391
Teodorescu, dr., 391
Teodorescu, G. Dem, 294
Teodorescu, Paul, general, 194
Teodoru, Christache, primar, 32, 34, 35, 46, 48, 52, 53, 54, 89, 90, 117, 391
Teodosiu, I., căpitan, 117
Teodosiu, Jenică, 391
Teoharie, C., industriaș, 117, 346, 347, 391
Teoharie, preot, 54, 58
Theitler, Adolf/Adolph, 24, 37, 43, 52, 89, 90, 94, 96, 107, 109, 122, 127, 138, 139, 151, 169, 176, 206, 244, 276, 339, 354, 388
Theitler, Carol, 244
Theitler, Jack, 244

- Theitler, Paula (Paulina) A., 28, 29, 30, 32, 33, 169, 244
- Tiriachiu, Dimitrie, ministru, 136
- Tivdă, Grigore, preot, 391
- Tocineanu, colonel, prefect, Brașov, 264, 292
- Tohăneanu, Ion, profesor, 47, 48, 54, 55, 58, 63, 65, 68, 69, 91, 93, 98, 117, 133, 138, 148, 152, 157, 166, 168, 187, 198, 201, 217, 253, 330, 331, 363, 371, 373, 382, 391, 392, 394
- Tomescu, inginer, 117, 362
- Topalian, Nerses, 46, 95, 391
- Traian, Ștefu I., comisar, 147, 191
- Trancu-Iași, Eugen (Eugeniu), 43, 247, 294
- Trancu-Iași, Grigore, 21, 46, 47, 48, 51, 68, 72, 117, 122, 173, 247, 287, 290, 293, 304, 308, 309, 343, 349, 362, 382
- Troicu, Costică, 121
- Tudoran, Dumitru, 270
- Tudoriu, Al., avocat, 169, 244
- Țoni, D.V., 8, 238, 272, 276, 338, 379, 383, 393
- Țopârlan, colonel, 379
- Ungureanu, Gheorghe, 223
- Urechia, Vasile Alexandrescu, 3, 294
- Valerie, mitropolit, 236
- Vasilatos, Gherasim, antreprenor, 234
- Vasile, Miron T., 46
- Vasilescu, profesoară, 391
- Vasiliu, D., dr., 362
- Vasiliu, Ghiță, prefect, 13
- Vârtosu, Emil, 192
- Velcu, Anton D., 364
- Velichi, Gheorghe, 15
- Velichi, Nicolae, profesor, 138, 391
- Veniamin, Anastasie, avocat, 48
- Verbiceanu, Marius, comandor, 291, 292, 295
- Vermont, pictor, 3
- Vernescu, Petre M., 15
- Veron, Ștefan, 83
- Victor-Emanuel, rege, 72
- Vidrașcu, Aurel, procuror, 47, 48, 54, 55, 58, 63, 65, 68, 69, 117, 138, 148, 152, 157, 166, 173, 187, 217, 253, 276, 330, 331, 382, 392, 394
- Vinograschi, D., portărel, 169, 244
- Vizzu (Vizu), doctor, 43, 107, 247
- Vlădoianu, Natalia, episcop, 269
- Vogoride, Nicolae, caimacam, 384
- Voinescu, Eugeniu, pictor, 3
- Wilde, Oscar, 294
- Xantopol, Spiru, profesor, 391
- Xenopol, A.D., 43, 247, 294
- Zaharia, Maria A., profesoară, 117, 173, 362, 235, 237
- Zaharoff, ziarist, 138
- Zamfirescu, Duiliu, 294
- Zarif, Nicolae, căpitan, maior, 97, 104
- Zilișteanu, C., 276, 293, 304, 324
- Zlate, Costel, 270
- Zuanelli, Petre, 362

249
148

PROCES-VERBAL

Anul una nio nouă uite trei seci și opt, luna Februarie 20. Subsemnații membri în Comitetul Muzeului regional, muzeu instalat provizoriu în localul Școlii Primare Nr. 6 de Băieți din Galați, întrunindu-se astăzi 20 Februarie 1938, în conferință, în urma discuțiilor avute, au hotărât următoarele:

- 1.-Muzeul regional, care prin votul Corpurilor Legiuitoare (Camera și Senat) e persoană morală și juridică, - evaluat în aproximativ 5.000.000 (cinci milioane) lei, a devenit neînspător în actuala sală a Școlii Nr. 6 de Băieți.
- 2.-Cum această sală, unde e instalat Muzeul e necesară școlii, având în prezent 6 posturi de învățători și numai 4 săli de clase, ceea ce stăngheroște - în parte - bunul mers al învățământului.
- 3.-Având în vedere că în localitate, s'a înființat la 14 Iulie 1937 un Comitet, având ca Președinte pe Domnul General Gh. Linteș, iar ca membri în Comitetul de Direcție pe următoarele 3 persoane: Domnul Prin Procuror al Tribunalului Govorului Aurel Vidreaga, Domnul Lt.Colonel Victor Bașiu și Paul Pașă institutor și fost director al Școlii Nr. 6 de băieți, iar în prezent conducătorul Muzeului regional.
- 4.-Acum Comitet are de scop înființarea în localitate a unui așezământ cultural și național în fostă Casa "Cusa Vodă". Casa s'a cumpărat definitiv în ziua de 8 Februarie 1938, de către Comitetul sus menționat, la Tribunalul Govorului, prin licitație publică cu suma de lei 900.000 lei.
- 5.-De acest teren, unde se află Villa "Cusa Vodă" complet ruinată se va construi din nou o altă clădire având, în exterior, stilul întocmai a vechii clădiri, iar în interior, construcția va fi făcută conform scopului urmărit, adică înființarea unui Muzeu Regional, un alt muzeu cu mai multe săli, care va cuprinde tot ce depinde din viața Domnitorului Alexandru I. Casa, o sală de conferință, bibliotecă, etc., iar în sala de intrare va fi așezat bustul în bronz al Domnitorului Alexandru Casa și după posibilități - în fața clădirii - chiar statuia fostului Domnitor.
- 6.-În consecință, am hotărât următoarele:
 - a) Muzeul regional, instalat în prezent în localul Școlii Nr. 6 de Băieți, fiind din inițiativa D-lui Paul Pașă și a D-nei Katerina P. Pașă (fostii institutori la Școala Nr. 6 băieți) și cu concursul Comitetului, îi donăm "Casei Cusa Vodă" cu următoarele obligațiuni:
 - 1) Acest Muzeu va fi instalat, (când clădirea va fi terminată complet, în "Casa Cusa Vodă" într-o sală identică, cu cea actuală (din Muzeul Regional dela Școala Nr. 6 băieți), fără nici o modificare în dimensiuni.
 - 2) După instalarea Muzeului regional în noul local, să nu se mai adose în această sală nici un obiect, pentru a se vedea începutul Muzeului din Galați. Obiectele donate și colectate se vor așeza în celelalte săli disponibile.
 - 3) La intrarea în această sală, să fie așezată deasupra ușii o placă de marmură cu următoarea inscripție:

MUZEUL REGIONAL
"ROMÂNIA ȘI PAUL PAȘA"
1913-1938.
 - 4) După instalarea Muzeului regional în noul local, D-l Paul Pașă și D-na Katerina P. Pașă și fie declarați membri de onoare al noului Muzeu "Cusa Cusa Vodă", cu vot numai consultativ.

1.1.

- 2 -

249

*) Membrii actuali ai Muzeului regional, să fie de drept și membri activi al noului așezământ cultural, Muzeul "Casei Cusa Vodă".

g) Cu conducerea noului Muzeu, suntem de părere a se numi la noul așezământ cultural "Casa Cusa Vodă", un profesor energic și cu spirit de inițiativă dela Liceul "V. Alexandri" din Galați, - de preferință un Profesor de Istorie, sau Științe Naturale.

h) Suntem de asemenea de părere, ca Membri de Onoare ai Muzeului regional, să fie membri de onoare și al Muzeului "Casei Cusa Vodă".

Domnul Președinte va interveni, oficial, rugându-i a primi să facă parte și din noul Comitet.

Aceste persoane sunt:

- 1.-D-l Profesor Universitar H. Iorga șoseama Bonaparte Nr. 6 București.
- 2.-D-l Profesor Universitar Dr. C. Angelescu Str. C.A. Rosetti 11 București.
- 3.-D-l Profesor Universitar J. Simionescu Str. Londra Nr. 19 București.
- 4.-D-l Profesor Universitar Simion Mehedinți str. Dumitru Raovici Nr. 12 București.
- 5.-D-l Profesor Universitar Gr. I. Brancu-Iași Str. Ioanei 45 Bta. București.

Drept care s'a încheiat prezentul proces verbal în triplu exemplar, dintre care un exemplar se va depune la Direcțiunea Școlii Primare Nr. 6 de băieți din Galați, un exemplar se va înainta D-lui Președinte al "Casei Cusa Vodă", iar al treilea exemplar va rămâne în posesiunea donatorilor: Katerina și Paul Pașă.

INIȚIATORII MUZEULUI:

Paul Pașă
Katerina P. Pașă

MEMBRIZI:

Aniela Costăcel
Maddeline Scutariu
Comand. Georgescu
Em. Lombard
D. h. alexandru
Maria D. Zaharia
Colonel Chiriac
de Jett.
L. I. Ionescu
Domn. I. Ionescu

ISBN: 978-606-8769-29-5

